

ISSN: 2583-3510

VOL-3, ISSUE -3 July-Augus 2024
ಸಂಪುಟ-3, ಸಂಚಿಕೆ-3, ಜುಲೈ-ಆಗಸ್ಟ್ 2024

ಸೃಜನಿ SRUJANI

**Indian Journal of Innovative Research and Development-
SIJIRD**

Peer-Reviewed & Open Access Journal

SRUJANI

Srujani Innovative Research and Development Foundation
Chamarajanagar-571126

Editorial Board

Managing Editor

Dr. K. Shylaja (Chamarajanagara)

Editor In Chief

Prof. M. Gurulingaiah (Shivamogga)

Associate Editors

Dr. B. R. Manjunatha (Mysuru)

Prof. Vijayalakshmi Manapura (Mysuru)

Editorial Board Members

Prof. Y.H. Nayakwadi (Mysuru)

Prof. C.K. Puttaswamy (Mysuru)

Mr. Praveen Kumar Mellahalli (Mysuru)

Dr. Nagaraju N (Davanagere)

Dr. Appagere Somashekar (Kalaburagi)

Dr. M. Rangaswamy (Chennai)

Mr. Mahendra M (Kalaburgi)

Mr. Madhuchandra B.R (Bengaluru)

Dr. Rajashree S Maranoor (Gadag)

Dr. S. Mahadeva Kumar

(Andaman and Nicobar)

Dr. Mohan Kumara (Mysuru)

Dr. V. Srinivas (Mysuru)

Dr. S. Lokesh (Mandya)

Technical Advisor

Dr. Kumaraswamy A N

(Chamarajanagar)

Dr.Lokesh M (Mysore)

Author Guidelines

- Online submission of the article should be sent as an attachment only in MS word to: editor@srujani.in
- Articles should be in Kannada or English
- Article should be 4,000 - 8,000 words in length
- It should be typed in Times New Roman Font for English and Nudi 01 e Font for Kannada Article, Text type should be 12 Font size, 1.5 lines spaced.
- Covering letter declaring that the submitted article is original work of the author and is unpublished must be sent on a separate page
- Abstract of 150 words along with key words should be given on the separate sheet
- Text Organization: The main text should begin on a separate page preferably divided into separate sections such as Introduction, Materials and Methodology, main Subject of the article and conclusion.
- References must be according to APA 7th Edition guidelines.
- Visit our website for more details: www.srujani.in
MOB: +91-7411851852 and +91-9164061581

	ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆ- Contents	Page No
1	ಕನಕದಾಸರ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ವೈಚಾರಿಕ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟು - ಡಾ. ಬೋಜಮ್ಮ ಕೆ. ಎನ್	1
2	ಸಮ ಸಮಾಜದ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಗುರು ಬಸವಣ್ಣನವರ ಪಾತ್ರ -ಡಾ. ಸಂಗನಗೌಡ ಶಿವನಗೌಡ	6
3	ತೆರ ಪದ್ಧತಿ : ಒಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಪರಾಧವೇ? - ಡಾ.ಎಸ್.ಎಂ. ಮುತ್ತಯ್ಯ	10
4	ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮರಾಠ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕರ ಆಳ್ವಿಕೆ - ಸುರೇಶ್ ಟಿ	16
5	ವಿಕಸಿತ ಭಾರತ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಎಂಬ ಮೊಸಳೆ ಕಣ್ಣೀರು...! - ಡಾ. ಸಂಜೀವಕುಮಾರ ಎಮ್. ಪೋತೆ	20
6	ಸೋಲಿಗ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಜೀವನ ಪದ್ಧತಿ: ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ - ಪ್ರದೀಪ್ ಕುಮಾರ್ ಎಂ	34
7	ರೇಷ್ಮೆ ಕೃಷಿ ಬೆಳೆಗಾರರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ : ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ (ರಾಮನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿ) - ಡಾ. ರವಿಚಂದ್ರ ಸಿ.ಎಸ್	40
8	ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿರುವ ನವಗ್ರಹ ಶಿಲ್ಪಗಳು: ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ - ನಿರ್ಮಲ ಸಿ.ವಿ	46
9	ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ ಯೋಜನೆಯ ಪ್ರಗತಿಯ ಮುನ್ನೋಟ ವಿಶೇಷ ಉಲ್ಲೇಖದೊಂದಿಗೆ ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಪಾತ್ರದ ಅಧ್ಯಯನ - ಬೇಬಿ ಕಲಾ	55
10	ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿಯ ಸ್ವರೂಪ - ಡಾ. ರೂಪ ಜಿ	65
11	ಡಾ.ದೊಡ್ಡರಂಗೇಗೌಡ ಅವರು ರಚಿಸಿದ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಗಳು - ಡಾ. ಮಹಮದರಫಿ ಆರ್. ದೊಡಮನಿ	71
12	ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಪ್ರದೇಶದ ಐನಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮದ ಶಿಲಾಯುಗ ನೆಲೆ - ಸುನಿಲ್ ಕುಮಾರ್ ಹೆಚ್ ಬಿ ಮತ್ತು ಡಾ. ಸರ್ವಮಂಗಳ ಜಿ	82
13	ಗ್ರಾಮೀಣ ಆರೋಗ್ಯ: ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ - ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಬೇಲೂರ ಮತ್ತು ಡಾ. ಶಾಂತಮಲ್ಲಪ್ಪ ಹೊನ್ನಂಗರ	86
14	ಅಲಕ್ಷಿತ ಸಮೂಹಗಳ ಕುರಿತು ಶಿವಶರಣರು ಮತ್ತು ದಾಸರ ಚಳವಳಿಗಳು: ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅವಲೋಕನ - ಡಾ. ನಿಂಗಪ್ಪ ಮತ್ತು ಡಾ. ಸಂಗನಗೌಡ ಶಿವನಗೌಡ	90
15	ಕೊಡವರು ಕುರ್ದಿಗಳೆ : ಒಂದು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ - ಡಾ. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಟಿ	94
16	ಡಿ.ಎಸ್. ವೀರಯ್ಯ ಅವರ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಪರಿಹಾರ - ರೇಷ್ಮಾವತಿ ರಾಮಚಂದ್ರ	98

17	ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬೇಡ ಮಹಿಳೆಯರ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಹಾಗೂ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಆಯಾಮಗಳು - <i>ಚಿನ್ನಮ್ಮ ಟಿ.ಎಸ್</i>	103
18	Village Common Forest and Livelihood of the Indigenous Community in the Chittagong Hill Tracts of Bangladesh - <i>Satish Chakma & Dr. M. Meera</i>	109
19	Mental Health of Parents of Children in Conflict With the Law - <i>Kumara K.S</i>	119
20	ಹೊಸದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಪಾಳೆಯಗಾರರ ಕಾಲದ ನಾಣ್ಯ ಮತ್ತು ಅಳತೆ ಮಾಪನಗಳು - <i>ಡಾ. ಕೆ.ಆರ್. ವಿವೇಕಾನಂದ</i>	128
21	ಗ್ರಂಥಾಲಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಲೈಬ್ರರಿ ಆಟೋಮೇಷನ್ ಪಾತ್ರ: ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ - <i>ಮಹದೇವ ಪ್ರಸಾದ್ ಎನ್</i>	132
22	Climate Change and Sustainable Development: A Case Study of Karnataka, India - <i>Dr. Rajesha M</i>	139
23	ಅಜ್ಜಂಪುರ ಜಿ ಸೂರಿಯವರ ತೋಟದ ಮನೆ ಮತ್ತು ಶಾಪ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ದಲಿತರ ಬದುಕಿನ ಚಿತ್ರಣ ಮತ್ತು ದಲಿತಪರ ಚಿಂತನೆ - <i>ಕರಿಬಸವನಗೌಡ.ಜಿ ಮತ್ತು ಡಾ. ಬಿ.ಎಸ್. ಸುದೀಪ್</i>	142
24	ಮೆಣಿಸಿನಡು ಗ್ರಾಮದ ಹೊಯ್ಸಳ ಶೈಲಿಯ ಸುಂದರ ಕೇಶವ ಶಿಲ್ಪ - <i>ವೆಂಕಟೇಶ ಹೆಚ್ ಮತ್ತು ಪ್ರೊ. ಸರ್ವಮಂಗಳ</i>	150
25	ಭಾರತದ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ಬದುಕು ಮತ್ತು ಸವಾಲುಗಳು - <i>ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಟಿ. ಕೆ</i>	156

ಕನಕದಾಸರ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ವೈಚಾರಿಕ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟು

ಡಾ. ಬೋಜಮ್ಮ ಕೆ. ಎನ್

ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಶ್ರೀ ಧರ್ಮಸ್ಥಳ ಮಂಜುನಾಥೇಶ್ವರ (ಸ್ವಾಮಿ) ಕಾಲೇಜು, ಉಜಿರೆ

Abstract:

ಹರಿದಾಸ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಕನಕದಾಸರಿಗೆ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸ್ಥಾನವಿದೆ. ಅವರು ಕೇವಲ ಹರಿದಾಸರು ಮಾತ್ರ ಆಗಿರದೆ, ಶ್ರೇಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಚಿಂತಕರೂ, ಕವಿಗಳು ಆಗಿದ್ದರು. 16ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಹಾವೇರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬಾಡ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಹುಟ್ಟು ಹೆಸರು ತಿಮ್ಮಪ್ಪ ಐತಿಹ್ಯದ ಪ್ರಕಾರ ಕೃಷಿಕರಾಗಿದ್ದ ಕನಕದಾಸರ ತಂದೆ-ತಾಯಿ ತೀರಿಕೊಂಡ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಭೂಮಿ ಅಗೆಯುವಾಗ ಅಲ್ಲಿ ನಿಧಿ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ದೇವಾಲಯದ ಜೀರ್ಣೋದ್ಧಾರ, ಲೋಕ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಉಪಯೋಗಿಸಿದರು. ಇದರಿಂದ ಬಾಡ ಗ್ರಾಮದ ಜನರು 'ಕನಕ' ಎಂದು ಕರೆದರು. ಹರಿಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ಹೊಂದಿದ ಅವರು 'ಹರಿದಾಸರಾದರು'.

Keywords: ದಾಸ ಪರಂಪರೆ, ದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಕನಕದಾಸ, ಮೋಹನ ತರಂಗಿಣಿ, ನಳಚರಿತ್ರೆ.

ಪೀಠಿಕೆ

ಕನಕದಾಸರು ತಮ್ಮ ಜೀವಿತಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ಕಾವ್ಯಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಮೋಹನ ತರಂಗಿಣಿ (ಶೃಂಗಾರ ಕಾವ್ಯ), ನಳಚರಿತ್ರೆ (ನಳ ದಯಮಂತ್ರಿಯ ಪ್ರೇಮ ಕಾವ್ಯ), ಕಾಮಧಾನ್ಯ ಚರಿತೆ (ಸಾಮಾಜಿಕ ಆಶಯವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಕಾವ್ಯ) ಕನಕರ ವೈವಿಧ್ಯಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಂತಿದೆ. ಅನೇಕ ಕೀರ್ತನೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ನರಸಿಂಹಸ್ತವನ ಕೃತಿ (ಲಭ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ) ಕೀರ್ತನೆಗಳಲ್ಲದೆ ಉಗಭೋಗಗಳು, ಸುಳಾದಿಗಳು, ಕೆಲವು ಮಂಡಿಗೆಗಳನ್ನು ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾಗಿದೆ. ಆರಾಧ್ಯ ದೈವ ಕಾಗಿನೆಲೆ ಆದಿಕೇಶವ ಅಂಕಿತವನ್ನು ಕೀರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.

ಕನಕ ದಾಸರನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ಎಚ್. ತಿಪ್ಪೆರುದ್ರಸ್ವಾಮಿ ಅವರು “ಇಡಿ ಹರಿದಾಸ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಕನಕದಾಸರ ಸ್ಥಾನ ಅನೇಕ ಕಾರಣಗಳಿಂದ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದದ್ದು. ಅಂದು ಸಮಾಜದ

ಕೆಳವರ್ಗದವರೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಕುರುಬರಲ್ಲಿ ಜನ್ಮವೆತ್ತ, ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯಕ್ಕೆ ನಿಷ್ಠೆಯುಳ್ಳ ಮಹಾಶೂರನಾದ ನಾಯಕನಾಗಿದ್ದು, ಲೌಕಿಕ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದರೂ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಮೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಒಗ್ಗೊಟ್ಟು ಲೌಕಿಕವನ್ನು ತ್ಯಜಿಸಿ ದಾಸಪಂಥದ ಕಡೆಗೆ ಆಕರ್ಷಿತವಾದುದು ದಾಸಪರಂಪರೆಗೆ ಒಂದು ಗೌರವವನ್ನು ತಂದು ಕೊಡುವುದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತು ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಕನಕದಾಸರು ತಮ್ಮ ಸುತ್ತಲಿನ ಬದುಕನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ನೋಡಿ ಅಲ್ಲಿನ ಜಾತಿಮತ ತಾರತಮ್ಯಗಳನ್ನು, ಧರ್ಮದ ಆಚರಣೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಕುಟಿಲ ಕುಹಕಗಳನ್ನು ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಬೂಟಾಟಿಕೆಯನ್ನು ಯಾವ ಮುಲಾಜಿಲ್ಲದೆ ಖಂಡಿಸಿದರು. ಅವರ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ

Please cite this article as: ಬೋಜಮ್ಮ ಕೆ.ಎನ್. (2024). ಕನಕದಾಸರ ಪದಗಳಲ್ಲಿ ವೈಚಾರಿಕ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟು. ಸೃಜನಿ: ಇಂಡಿಯನ್ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಇನ್‌ನೋವೇಟಿವ್ ರೀಸರ್ಚ್ ಅಂಡ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್, 3(3), 1-5

ತೀವ್ರ ಸಮಾಜ ವಿಮರ್ಶೆ ವಿಡಂಬನೆ ಅವರ ವೈಚಾರಿಕ ಮನೋಧರ್ಮವನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ. ಜನರ ಬದುಕು ಹಸನಾಗಬೇಕೆಂಬ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಅವರು ತಮ್ಮ ಕೀರ್ತನೆಗಳ ಮೂಲಕ ಸಾರ್ವಕಾಲಿಕ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಸಾರಿ ಹೇಳಿದರು. ಅವರು ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರ ಆತ್ಮೋನ್ನತಿ ಹಾಗೂ ಸಮಾಜದ ಉನ್ನತಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಚಿಂತನ ಮಂಥನ ನಡೆಸಿದರು. “ಸಮಾಜದ ಕೆಳವರ್ಗದ ಜನರೊಂದಿಗೆ ನೇರ ಸಂಪರ್ಕವಿದ್ದರಿಂದ ಕನಕದಾಸರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅನುಭವದ ಪರಿಧಿ ಉಳಿದ ಹರಿದಾಸರುಗಳ ಅನುಭವ ಪರಿಧಿಗಿಂತಿ ವಿಸ್ತೃತವಾದದ್ದು. ಸಮಾಜದ ಕೆಳವರ್ಗದವರ ಆಚಾರ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ನಡವಳಿಕೆಗಳನ್ನು ತಿದ್ದುವಲ್ಲಿ, ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿ, ಪ್ರಾಣಿವಧೆ, ಮಧ್ಯಪಾನಾದಿಗಳ ಬಗೆಗೆ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಅವರು ತೋರಿದ ಕಳಕಳಿ ಕನಕದಾಸರನ್ನು ಖಂಡಿತವಾದಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದೆ. ಜಾತಿ ಕುಲಗಳ ಮಾತು ಬಂದಾಗ ಅಂತೂ ಕನಕದಾಸರು ಸ್ವತಃ ರುದ್ರರಾಗಿ ಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ”. (ನಾಗರತ್ನ, ಟಿ.ಎನ್. (1999). ಕನಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ದರ್ಶನ. ಪುಟ. 157).

ಕನಕದಾಸರು ಬರೇ ಭಕ್ತಿಯ ಕವಿ ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ; ಅವರೊಬ್ಬ ಮಹಾನ್ ಮಾನವತಾದಿಯೂ ಹೌದು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಅವರ ರಚನೆಗಳೇ ಸಾಕ್ಷಿ. ಮನುಷ್ಯನ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯೆಂಬುದು ಅಂತರಾಳದಲ್ಲಿರಬೇಕು. ಅದು ಯಾಂತ್ರಿಕವಾಗಿರಬಾರದು. ಎಲ್ಲರೂ ದೇವರಿಗೆ ಭಕ್ತಿ ಸಲ್ಲಿಸುತ್ತಾರೆಂದು ನಾವು ಕಾಟಾಚಾರಕ್ಕೆ ಭಕ್ತಿ ಸಲ್ಲಿಸಬಾರದು. ಅಂತಃಕರಣದಿಂದ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕು. ಆಗ ಮಾತ್ರ ಆ ಭಕ್ತಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗುತ್ತದೆ. ಭಕ್ತಿಯ ಮಹಿಮೆಯನ್ನು ಅರ್ಪಿಸಲು ಹೋದರೆ ಅದು ಯಾವ ರೀತಿ ಇರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

“ಗಂಡು ಮುಳುಗನ ಹಕ್ಕಿನಂತೆ ಕಂಡ ಕಂಡ ನೀರವ ಮುಳುಗಿ

ಮಂಡಲೋಲೆ ಬಾಹೋದಲ್ಲದೆ ಗತಿಯ ಕಾಣೆನ

ಮಂಡೂಕನಂದದಲಿ ನೀರು ತಡಿಯಲಿ ಕುಳಿತುಕೊಂಡು

ಮಂಡೆ ಮುಸಕನಿಕ್ಕೆ ಮೂಗು ಹಿಡಿದು ಬಿಡುವ ಭ್ರಮಿತನಯ್ಯ ||

ತೋರಿಕೆಗೆ ದೇವರ ಪರಮ ಭಕ್ತನೆಂದು ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಕಪಟ ಬುದ್ಧಿಗಳನಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ದೇವರ ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಹೋಗುವ ನೀರೊಳು ಮುಳುಗಿ ಮಡಿವಂತನಾದೆನೆಂದು ತಿಳಿದು ದೇವರಿಗೆ ಹೋಗುವ ಭಕ್ತರಿಗೆ ತಲೆಗೆ ಶಾಲೆ ಬರುತ್ತದೆಯೇ ಹೊರತು ಮುಕ್ತಿದೊರೆಯುವುದಿಲ್ಲ. ಇವರು ಗುಂಡಿಯ ದಡದಲ್ಲಿರುವ ಕಪ್ಪೆಯಂತೆ. ಏಕೆಂದರೆ ದಂಡೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತ ಕಪ್ಪೆಯ ಬಳಿ ಯಾರಾದರೂ ಹೋದರೆ ಆ ಕಪ್ಪೆ ತಟ್ಟನೆ ಕೆಳಗೆ ನೆಗೆಯುತ್ತದೆ. ಯಾರು ಇಲ್ಲದನ್ನು ನೋಡಿ ಮತ್ತೆ ದಡಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಇವರು ಜನರು ಕಂಡ ಕೂಡಲೇ ನೀರೊಳಗೆ ಮುಳುಗಿ ಡಂಭಾಚಾರದ ಭಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿ ಬಿಂಬಿಸುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಕೆಲವರು ಭಕ್ತಿಯ ನೆಪದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಸ್ವಾರ್ಥ ಭೋಗಕ್ಕಾಗಿ ದೇವರ ಗುಡಿ ಮುಂದೆ ಕುಳಿತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಅದನ್ನೇ ಕನಕದಾಸರು, ‘ತೀರ್ಥ ಪೀಡಿದವರೆಲ್ಲ ತಿರುನಾಮಾಧಾರಿಗಳೆ’ ಜನಮ್ಮ ಸಾರ್ಥಕವಿಲ್ಲದವರೆಲ್ಲ ಭಾಗವತರೆ ಎಂಬ ಕೀರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ಮೂಗ್ಗಿಡಿದು ನೀರೊಳಗೆ ಮುಳುಗಿ ಜಪತಪಾದಿ ಮಾಡಿನಿಗ ಮಾಗಮ ಪುರಾಣಗಳನೋದಿ ತಿಳಿದು ಬಾಗಿ ಪರಸ್ತ್ರೀಯರನು ಬಯಸಿ ಕಣ್ಣೆಡುವಂಥ ಯೋಗ ಭ್ರಷ್ಟರೆಲ್ಲ ದೇವ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರೇ? || ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾ ಕೇವಲ ತಮ್ಮ ಹೊಟ್ಟೆ ಹೊರೆಯುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಇದನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡ ಮೇಲೆ ಅಂಗಾಂಗಭಕ್ಕಾಗಿ ಗುಡಿಗೆ ಬಂದ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಮೇಲೆ ಕಣ್ಣೆಡುವಂಥ ಪೂಜಾರಿಗಳನ್ನು ಟೀಕಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆಚಾರ ವಿಚಾರಗಳಲ್ಲಿ ನಿರಂತರ ಡಂಭಾಚಾರದ ಕಪಟಗಳನ್ನು ಟೀಕಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಹಿಂದೂ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಕೆಲವೊಂದು ಅನಿಷ್ಟ ಪದ್ಧತಿ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಖಂಡಿಸಿ ಸಮಾಜವನ್ನು ತಿದ್ದಲು ಕನಕದಾಸರು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರ

ಕಾಲದಲ್ಲಿ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಕ್ಷುದ್ರದೇವತೆಗಳ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ದಾಖಲಿಸುತ್ತಾ. ಇವುಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುವುದರಿಂದ ನಮಗೆ ನರಕ ತಪ್ಪದ್ದು ಎಂಬ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯ ಮಾತು ಹೇಳುತ್ತಾ.

**“ಏಕನಾಡಿಯಲ್ಲಮ್ಮ ಮಾರಿ ದುರ್ಗಿ ಚೌಡಿಯ
ಅಕ್ಕರಿಂದಲಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡಬೇಕೆ
ಗಕ್ಕನೆಯ ಯವನ ದೂತೆಳೆದೊಯ್ಯುವಾಗ
ಶಕ್ತೇರು ಬಿಡಿಸಿಕೊಂಡಾರೇನು ಮರುಳೆ || 1 ||**

**ಸಂಭ್ರಮದಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ನೇಮದೊಳಗಿದ್ದ
ತಂಬಿಟ್ಟಿನ ದೀಪ ಹೊರಲೇತಕೆ
ಕೊಂಬು ಹೋತ ಕುರಿ ಕೋಣಗಳನ್ನು
ಬಲಿಗೊಂಬ**

ದೊಂಬಿ ದೈವಗಳ ಭಜಿಸದಿರು ಮನವೇ || 2 ||

ಇಂತಹ ಸಾಮಾಜಿಕತೆಯ ಅಮಾನವೀಯ ಪದ್ಧತಿಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಸಿಡಿದೆದ್ದು ಜನ ಸಾಮಾನ್ಯರ ಅಜ್ಞಾನ ಮೌಢ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿಕೊಂಡ ತೊಳಲಾಡುವುದನ್ನು ನೋಡಿ ಅದರಿಂದ ಅವರು ಹೊರಗೆ ಬರಲು ತಿಳಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮ ಕಾಲ ಘಟ್ಟದಲ್ಲಿಯೇ ಬೆತ್ತಲೆ ಸೇವೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಧ್ವನಿ ಎತ್ತಿರುವುದನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಕನಕದಾಸರ ವೈಚಾರಿಕ ನಿಲುವು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಭಾರತ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಬೃಹದಾಕಾರವಾಗಿ ಕಾಡುತ್ತಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆ ಕುಲಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ್ದು, ಮನುಷ್ಯ ಜಾತಿ ತಾನೊಂದೆ ವಲಂ' ಎಂದು ಹೇಳಿದ ಪಂಪನ ಕಾಲದಿಂದ ಇಂದಿನವರೆಗೂ ಜಾತಿಯ ಹೊಡೆತಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿದವರು ಅನೇಕರು 'ಪಂಪನ ವಿಕ್ರಮಾರ್ಜುನ ವಿಜಯಂ'ದಲ್ಲಿ ಕರ್ಣ 'ಕುಲಂ ಕುಲ ಮತ್ತು ಚಲಂ ಕುಲಂ ಗುಣಂಕುಲಂ' ಎಂದು ಹೇಳಿದುದಾದರೂ ಅದು ಅವನನ್ನು ಗಾಸಿ ಮಾಡಿತು. ಈ ಕುಲದ ಸಮಸ್ಯೆಯೇ ಇದರಿಂದ ಕನಕದಾಸರೂ ಹೊರತಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಸಮಸ್ಯೆ ಕನಕದಾಸರಿಗೂ ಎದುರಾಯಿತು ಜಾತಿ ಕುಲದ ಪ್ರಶ್ನೆ ಬಂದಾಗ ಅವರು ತೀಕ್ಷ್ಣವಾಗಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸಿ ಖಂಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಪ್ರಗತಿಪರ ಚಿಂತಿಕರಾಗಿ, ಸುಧಾರಣಾವಾದಿ ನಿಲುವು ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. “ನಾವು ಕುರುಬರು ನಮ್ಮ ದೇವರು ಬೀರಯ್ಯ ಕಾವೆ ನಮ್ಮಜ್ಜ ನರಕುರಿಯ ಹಿಂಡುಗಳು” || ಎಂಬಂಥ ರೂಪಕದಲ್ಲಿ ಹೇಳಬಲ್ಲವರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಭಕ್ತ ಭಗವಂತನ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಕುರಿ ಕುರುಬ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದು ಕನಕದಾಸರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯ. ಇದರಿಂದ ಅವರು ವೈಚಾರಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಎದುರಿಸಬೇಕಾಗಿ ಬಂದ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟುಗಳು ಹಾಗೂ ಸಂಘರ್ಷಗಳು ಕಡಿಮೆ ಇಲ್ಲ. ಇವು ಅವರ ಕೀರ್ತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಅವರನ್ನು ಕುರಿತ ಐತಿಹ್ಯಗಳನ್ನು ಕಾಣಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಒಂದೆಡೆ ಕನಕದಾಸರ ಮೇಲೆ ದಯಮಾಡಲು ವ್ಯಾಸ ಮುನಿ ಮಠಿಕರೆಲ್ಲ ಮಾರುತಿ ಹರೋ || ಎಂಬ ಪುರಂದರ ದಾಸರ ಕೀರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ಗುರು ವ್ಯಾಸರಾಯರು ಶೂದ್ರನಾದ ಕನಕದಾಸರ ಮೇಲೆ ವಿಶೇಷ ಪ್ರೀತಿ ತೋರಿಸಿದ ಕಾರಣದಿಂದ ಅಂದಿನ ಸಂಪ್ರದಾಯಸ್ಥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ತೋರಿದ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯ ಚಿತ್ರವೊಂದು ಬಿಚ್ಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ

ಕುಲ-ಕುಲವೆಂದು ಹೊಡೆದಾಡದಿರಿ ನಿಮ್ಮ

ಕುಲದ ನೆಲೆಯ ನೇನಾದರು ಬಲ್ಲಿರಾ?

ಆತ್ಮ ಯಾವ ಕುಲ ಜೀವ ಯಾವ ಕುಲ

ತತ್ವೇಂದ್ರಿಯಗಳ ಕುಲ ಪೇಳಿರಯ್ಯ ||

ಆತ್ಮಾಂತರಾತ್ಮ ನೆಲೆಯಾದಿ ಕೇಶವ

ಆತನೊಂದ ಮೇಲೆ ಯಾತರ ಕುಲವಯ್ಯ?

ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನೆ ಮಾಡುವುದರ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಭಟನೆಯನ್ನು ಅವರು ದಾಖಲೆ ಮಾಡುತ್ತಾ ತಮ್ಮ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಪರಿಚಯ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ವೈದಿಕ ಧರ್ಮದ ವಿಮಾಂಸೆಯನನು ಕಟುವಾಗಿ ಖಂಡಿಸಿದ ಕನಕದಾಸರು ಜಾತೀಯತೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿಯೇ ದನಿಯೆತ್ತುತ್ತಾರೆ ಇಲ್ಲಿ ಕನಕದಾಸರು ಬಸವ ಪಂಥದಲ್ಲಿ ಸಾಗಿದುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ.

ವ್ಯಾಸ ಜೋಯಿಸರ ಮಗ ಮಾರ್ಕಾಂಡೇಯ
ಮಾತಂಗಿಯ ಮಗ

ಮಂಡೋದರಿ ಕಪ್ಪೆಯ ಮಗಳು
ಕುಲವನರಸದಿರಂಬೆ

ಕುಲದಿಂದ ಮುನ್ನೇನಾದಿರಬೋ

ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಅಗಸ್ತ್ಯ ಕಬಿಲ, ದುರ್ವಾಸ ಮೆಟ್ಟಿಗೆ
ಕಶ್ಯಪ ಕಮ್ಮಾರ /

ಕೌಂಡಿನೆಂಬ ಋಷಿ ಮೂರು
ಭವನರಿಯನಾವಿರ ಕಾಣಬೋ

ಎಂದು ಬಸವ ತತ್ವವನ್ನು ತಾವು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಕನಕದಾಸರು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬಡವರ ಬಂಧು. ಸಂಪತ್ತುಕೇಂದ್ರೀಕರಣವಿರುವುದನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುವರು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಮಭಾವವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದವರು ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿಕೊಂಡು ಸೊಕ್ಕಿನಿಂದ ಮೆರೆದಾಡುವವರನ್ನು ಕಂಡು ತೆಗಳಿದವರು “ಏನು ಇಲ್ಲದ ಎರಡು ದಿನದ ಸಂಸಾರ ಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ದಾನಧರ್ಮವ ಮಾಡಿರಯ್ಯ” ಹಸಿದು ಬಂದವರಿಗೆ ಆಶ್ರಯ ನೀಡಿ ಖಂಡಿಸಿರಯ್ಯ ಹುಸಿ ಮಾತಾಡದೆ ಕೊಟ್ಟ ಭಾಷೆಯನ್ನು ತಪ್ಪದೆ ನಡೆಯಬೇಕು ಕಳ್ಳತನವನ್ನು ಮಾಡಿ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಾ ಈ ದೇಹವನ್ನು ಸುಖವಾಗಿ ಇಡಬೇಡ ದುಡಿದು ದಣಿದು ಬೆವರು ಸುರಿಸಿ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಾ ಕುಳಿತಿರುವ ಸಭೆಯೊಳಗೆ ಕೆಟ್ಟ ಬುದ್ಧಿ ಮಾಡಬೇಡ ಸತ್ಯ ಸತ್ಯವೆಂದೇ ಹೇಳು. ಅಸತ್ಯವನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಹಾಕಲು ಹೋಗಬೇಡ ಸಿರಿತನ ಬಂದಾಗ ಕೆಟ್ಟದನ್ನು ನುಡಿಯಬೇಡ. ನಾವು ನಮ್ಮವರೆಂಬ ಆತ್ಮೀಯ ನುಡಿಗಳನ್ನಾಡ ಇಷ್ಟೆಲ್ಲಾ ಮೌಲಿಕ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಿ ಕೊನೆಗೆ ಒಂದು ಮಾತು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ನೀನು ಎಷ್ಟೇ ಒಳ್ಳೆಯವನಾದರೂ “ಒಳ್ಳೆಯವನಾನೆಂದು ಬಲು ಹೆಮ್ಮೆಯ ಪಡಬೇಡ” ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಅಹಂಕಾರ ಇರಬಾದೆಂಬ ನಿಲುವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು.

“ಎಲ್ಲರು ಮಾಡುವುದು ಹೊಟ್ಟೆಗಾಗಿ ಗೇಣಿ ಬಟ್ಟೆಗಾಗಿ” ಎಂಬ ಕೀರ್ತನೆಯು ಈ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಯಾರು ಏನೇ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡಿದರು ಅವರು ತಮ್ಮ

ಹೊಟ್ಟೆ ಬಟ್ಟೆ ನಿವಾರಣೆಗಾಗಿಯೇ ಮಾಡುತ್ತಾರೆಂಬ ಸ್ಪಷ್ಟ ಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಪಂಡಿತರೆಂದು ಹೇಳಿಕೊಂಡು ವೇದಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಓದಿ ಸನ್ಯಾಸಿಗೇ ಬೋಧನೆ ಮಾಡುವುದು ತಮ್ಮ ಹೊಟ್ಟೆ ಬಟ್ಟೆಯ ಸಲುವಾಗಿ ಹೀಗಾಗಿ ಇದಕ್ಕಿಂತ ಇನ್ನೊಂದು ಮುಖ್ಯವಾದ ಹಸಿವಿದೆ. ಆತ್ಮದ ಹಸಿವು. ಇದಕ್ಕೆ ಆಧ್ಯಾತ್ಮದ ಊಟವನ್ನು ಉಣಬಡಿಸಿರಿ ಎನ್ನುತ್ತಾ.

“ಆಹುದಾರರಹುವೆನ್ನ ಅಲ್ಲವಾದರಲ್ಲ ಬೆನ್ನಿ ಬಹುಜನರು ನೆರೆ ತಿಳಿದು ಹೇಳಿ ಮತ್ತಿದನು” ಎಂಬ ಕೀರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ಮೌಲಿಕವಲ್ಲದ್ದು ಯಾವುದು ಮತ್ತು ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬ ಯಾವುದು ಎಂಬ ಲೋಕ ನೀತಿಯನ್ನು ಹೇಳಿರುವರು.

ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ದೇವರಿಲ್ಲ ಎಂದ ಮೇಲೆ ಆ ಗುಡಿಗೆ ಮಹತ್ವ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಭಕ್ತರು ಈ ಗುಡಿಗೆ ಹೋಗದೇ ಇರುವುದರಿಂದ ಹಾಳು ಬೀಳುತ್ತದೆ. ಕನಕದಾಸರು ನಮ್ಮ ದೇಹವನ್ನು ಗುಡಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿ ಈ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಆತ್ಮವೆಂಬ ದೇವರು ಇರದಿದ್ದರೆ. ಈ ದೇಹಕ್ಕೆ ಮಹತ್ವ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಆಗ ಈ ದೇಹ ಮಣ್ಣಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿಯ ಭಾವ ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ. ನಮ್ಮ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ ಸಾಕಾರವಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಕಾಟಾಚಾರಕ್ಕೆ ಸಲ್ಲಿಸಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ರಾಮಧಾನ್ಯ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರಮಿಕರ ಪರವಾದರಾಗಿಗೆ ಉನ್ನತ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ನೀಡಿ, ಸತ್ತುವು ಸರ್ವಕಾಲಕ್ಕೂ ಮಾನ್ಯತೆ ಪಡೆಯುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಪಟವಿಲ್ಲದೆ ಕಷ್ಟಪಟ್ಟು ಬದುಕುವ ಕಷ್ಟಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯವಾಗುವ ರಾಗಿಗೆ ಶ್ರಮಿಕ ಪರವಾದ ಶ್ರೇಷ್ಠತ್ವವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿ ಅದಕ್ಕೆ ಒಂದು ಮೌಲಿಕತೆಯನ್ನು ತಂದು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದರೆ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಯಾರು ದುರ್ಬಲರೆಂದು ತಿಳಿಯಲ್ಪಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೋ ಅವರನ್ನು ಎಬ್ಬಿಸಿ ಅವರು ಮಾಡುವ ಸಾಧನೆ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಹೊಗಳಿ ಸಮಾಜದಿಂದ ಅವರಿಗೆ ಮೌಲ್ಯ ಕೊಡಿಸುವುದು ಕನಕದಾಸರ ದೃಷ್ಟಿ.

ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಕನಕದಾಸರು ತಮ್ಮ ಕೀರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಆಳವಾಗಿ ಬೇರು ಬಿಟ್ಟಿದ್ದ ಮೂಡನಂಬಿಕೆ, ಕಂದಾಚಾರ, ಅಸಮಾನತೆ, ಅನಾಚಾರ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಲು ದಾಸರು ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಕುಲದ ಅಹಂಕಾರದಲ್ಲಿರುವ ಕುಲದ ಅಮಲಿನಲ್ಲಿರುವ ಕುಲವೇ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂದು ಬೀಗುತ್ತಿದ್ದವರಿಗೆ ಕಟುವಾಗಿ ಖಂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮ ಕವಿ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಸಹಜ ಪ್ರತಿಭೆಯಿಂದ ಮನಸ್ಸಿನ ಉದಾರತೆಯಿಂದ ವಸ್ತು ವೈವಿಧ್ಯತೆ ಹಾಗೂ ಭಂಧೋ ವೈವಿಧ್ಯತೆಗಳಿಂದ, ಸಮಕಾಲೀನ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಿಂದ, ಪಂಥಬದ್ಧವಲ್ಲದ ಉದಾತ್ತ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದಿಂದ ಹಾಸ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಕನ್ನಡ ಕವಿಗಳ ಪಂಕ್ತಿಯಲ್ಲಿಯೂ ವಿಶಿಷ್ಟ ಸ್ಥಾನ ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನಬಹುದು.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು

- ಬೆಟಗೇರಿ ಕೃಷ್ಣಶರ್ಮ. (ಸಂ.) (1927). ಶ್ರೀ ಕನಕದಾಸರ ಹಾಡುಗಳು. ಐಬಿಹೆಚ್ ಪ್ರಕಾಶನ.
- ಹೊನ್ನು ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ ಸಿ.ಬಿ. (ಪ್ರ.ಸಂ.) ಸಮಗ್ರ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆ (ಭಾಗ 2) (ಸಂಪುಟ 4).
- ಪ್ರತಾಪ ಚಂದ್ರ ಶೆಟ್ಟಿ ಹಳ್ಳಾಡು. (2013). ಸಂತ ಕನಕದಾಸರು. ಸಿರಿಗನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಮನೆ.
- ಶಿವರಾಮ ಶೆಟ್ಟಿ ಬಿ. (ಸಂ.). (2013). ಕನಕ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತ : ಸಂಕಥನ ಜಿಜ್ಞಾಸೆ. ಕನಕದಾಸ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರ, ಮಂಗಳೂರು ವಿ.ವಿ.
- ಶಿವರಾಮ ಶೆಟ್ಟಿ ಬಿ. (ಸಂ.). (2010). ಕನಕ ಚಿಂತನ. ಕನಕದಾಸ ಅಧ್ಯಯನ ಕೇಂದ್ರ, ಮಂಗಳೂರು ವಿ.ವಿ.
- ವಿಳಿರೂರು. ಬಿ. (2010). ಕನಕದಾಸರು ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕ ಚಿಂತನೆಗಳು: ಮುಖಾಮುಖಿ. ಪ್ರಸಾರಂಗ, ಕರ್ನಾಟಕ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ.

- ಉಪಧ್ಯಾಯ ಜಿ.ಎನ್. ಅನುಭವ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಿಭಿನ್ನ ನೆಲೆಗಳು. ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ ಮುಂಬೈ ವಿ.ವಿ.

ಸಮ ಸಮಾಜದ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಗುರು ಬಸವಣ್ಣನವರ ಪಾತ್ರ

ಡಾ. ಸಂಗನಗೌಡ ಶಿವನಗೌಡ

ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ, ಸರಕಾರಿ ಪದವಿ ಮಾಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ, ಸಿಂಧನೂರು

Abstract:

12ನೇ ಶತಮಾನದ ಆರಂಭ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಮಹತ್ತರ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿದ ಯುಗಪುರುಷ, ವಿಶ್ವಗುರು, ಜಗಜ್ಯೋತಿ, ಭಕ್ತಿ ಭಂಡಾರಿ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಭಾರತೀಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಿಂತನೆಯಲ್ಲಿ ಮಹತ್ತರ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ. ಮತೀಯ ಕ್ಷೋಭೆ, ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿ, ವರ್ಗ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಾಗಿ ತಾಂಡವವಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಆರ್ಯ-ಅನಾರ್ಯ, ಮೇಲು-ಕೀಳು, ಉಚ್ಚ-ನೀಚ, ಸರ್ವೋಚ್ಚ-ಅಸರ್ವೋಚ್ಚ, ಸ್ವಶ್ರ-ಅಸ್ವಶ್ರ ಮುಂತಾದ ಕಂದಚಾರಗಳು ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಿದ್ದವು. ಇಂತಹ ವರ್ಗದವರೇ, ಇಂತಹ ವೃತ್ತಿಗಳನ್ನೇ ಅಥವಾ ಈ ಕಸಬುಗಳನ್ನೇ ಅಥವಾ ಕುಲ ಕಸಬುಗಳನ್ನೇ ಅನುಸರಿಸಬೇಕು, ಮಾನವ ನಿರ್ಮಿತ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳನ್ನು ದೇವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಇಂತಹ ಅಸಮಾನತೆಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಬಸವಣ್ಣ ಹೋರಾಡಿದ್ದಾರೆ.

Keywords: ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ, ವಚನ ಚಳವಳಿ, ಬಸವಣ್ಣ, ಸಮಸಮಾಜ

ಪೀಠಿಕೆ

ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಕೆಲಸಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಅವರ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳು, ಅಂತಸ್ತುಗಳು ನಿರ್ಧರಿಸುತ್ತಿದ್ದವು. ಕೆಳಜಾತಿಯವರನ್ನು ಕೀಳಾಗಿ ಕಾಣುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಶಿಕ್ಷಣದಿಂದಲೂ ವಂಚಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರನ್ನು ಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗಿಂತಲೂ ಕೀಳಾಗಿ ಕಾಣಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರು ಉಳುಮೆ ಮಾಡಬಾರದು, ಆಕಳನ್ನು ಹಿಂಡಕೂಡದು, ಭೂ ಒಡೆಯರಾಗಬಾರದು ಮುಂತಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಿಷೇಧಗಳನ್ನು ವಿಧಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಇಡೀ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮೇಲು-ಕೀಳು ಭಾವನೆಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತಿದ್ದವು.

ಬಸವಣ್ಣನವರು ಕ್ರಿ.ಶ. 1134 ರಲ್ಲಿ ಈಗಿನ ವಿಜಾಪುರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಬಸವನ ಬಾಗೇವಾಡಿ,

ಇಂಗಳೇಶ್ವರ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಮಾದರಸ ಮತ್ತು ಮಾದಲಾಂಬಿಕೆ ದಂಪತಿಗಳಿಗೆ ಜನಿಸಿದರು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಚಿಕ್ಕಂದಿನಿಂದಲೂ ವೈದಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿದ್ದರು. ಅಕ್ಕ ನಾಗಮ್ಮ ಮತ್ತು ಭಾವ ಶಿವಸ್ವಾಮಿಯ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಬಾಲ್ಯವನ್ನು ಕಳೆದರು. ಬಸವಣ್ಣನವರಿಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಂಪ್ರದಾಯದಂತೆ ಜನಿವಾರ ಹಾಕಲು ಬಂದಾಗ, ಬಸವಣ್ಣನವರು ತನಗಿಂತ ಹಿರಿಯಳಾದ ಅಕ್ಕ ನಾಗಮ್ಮನಿಗೆ ಹಾಕಲು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಆಗ ಇದು ಪುರುಷರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತ ಅಕ್ಕನಿಗೆ ಕೊಡಲು ಬರುವುದಿಲ್ಲ ಎಂದು ನುಡಿದಾಗ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಇದನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿದರು.

Please cite this article as: ಸಂಗನಗೌಡ ಶಿವನಗೌಡ. (2024). ಸಮ ಸಮಾಜದ ನಿರ್ಮಾಣದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಗುರು ಬಸವಣ್ಣನವರ ಪಾತ್ರ. ಸೃಜನಿ: ಇಂಡಿಯನ್ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಇನ್ಫೋರ್ಮೇಟಿವ್ ರಿಸರ್ಚ್ ಅಂಡ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್, 3(3), 6-9

ಮಂಗಳವೇಡದ ರಾಜ ಬಿಜ್ಜಳನ ಆಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಿಯಾದ ಬಸವಣ್ಣ ಹಲವಾರು ಜನಪರ ಮತ್ತು ಸಮಾಜ ಸುಧಾರಣೆ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಂಡರು. ಕಾಯಕವೇ ಕೈಲಾಸ ವೆಂದು ಸಾರಿದರು. 12ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಕಾಯಕ ಕಲ್ಪನೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಅಥವಾ ಕಾಯಕ ತತ್ವವನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರು. ಅಧಿಕಾರ ಹಾಗೂ ಐಶ್ವರ್ಯಗಳು ದೊರಕಿದ್ದರು ಮೋಹವಿಲ್ಲದ ಬಸವಣ್ಣನವರು ತಮ್ಮ ಮನೆಯ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಭಕ್ತರಿಗಾಗಿ, ಜಂಗಮರಿಗಾಗಿ ತೆರೆದಿಟ್ಟರು. ದೂರದಿಂದ ಸಾಧಕರು ಶರಣ ಶರಣೆಯರು ಬರಲಾರಂಭಿಸಿದರು ಅವರ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಿತ್ಯವೂ ಶಿವರಾತ್ರಿಯಾಯಿತು. ಪ್ರತಿದಿನ ಶರಣರ ಗೋಷ್ಠಿ ನಡೆಯುತ್ತಿತ್ತು. ತಮ್ಮ ಲಿಂಗಾಯತ ಧರ್ಮದ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಎಲ್ಲರಿಗಾಗಿ ತೆರೆದಿಟ್ಟರು. ಯಾವುದೇ ಕುಲ, ಜಾತಿ, ಮತ, ಪಂಥ ಯಾವುದೇ ವೃತ್ತಿಯವನೇ ಆಗಲಿ ಬಂದು ಲಿಂಗಾಯತ ಧರ್ಮವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಬಹುದಾಗಿತ್ತು. ಬಸವಣ್ಣನವರು ಜಾತಿಬೇಧ ತಪ್ಪು, ಹುಟ್ಟಿದ ಜಾತಿ ಮುಖ್ಯವಲ್ಲ, ಭಕ್ತಿ ಹಾಗೂ ಶುದ್ಧ ಜೀವನ ಮುಖ್ಯ ಎಂದು ಸಾರಿದರು. ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ವಿಚಾರದಲ್ಲಿ ಪುರುಷನಿಗೆ ಸರಿಸಮಾನವಾದ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಹಕ್ಕಿದೆ ಎಂದು ಅವರಿಗೂ ಲಿಂಗಧಾರಣೆ, ದೀಕ್ಷಾ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಕೊಟ್ಟು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಟ್ಟರು.

ಬಸವಣ್ಣನವರು ವಚನಸಾಹಿತ್ಯದವನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹೇಳುವುದನ್ನೂ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ, ನೇರವಾಗಿ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ತಿಳಿಯುವಂತೆ ಬಹು ಸರಳವಾಗಿ ಭಾಷೆ ಚಿಂತನೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದ ವಚನಗಳಿಂದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಅಪಾರ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

“ಇವನಾರವ, ಇವನಾರವ ಎಂದೆನ್ನದಿರಯ್ಯ

ಇವ ನಮ್ಮವ, ಇವ ನಮ್ಮವ ಎಂದೆನ್ನಿರಯ್ಯ”

ಎಂದು ಸಮಾಜದ ಎಲ್ಲ ವರ್ಗದ ಜನರನ್ನು ಒಂದುಗೂಡಿಸಿದ ಬಸವಣ್ಣ ಜಾತೀಯತೆ ವಿರುದ್ಧ ಸಮರ ಸಾರಿದರು. ಹೊಲೆಯನೆಂಬುವವನು ಊರ

ಹೊರಗಿಹನೇ? ಊರ ಒಳಗಿಲ್ಲವೇ? ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿ, ಅಸ್ವಶ್ಯತೆಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಊರ ಹೊರಗೆ ಇರಿಸಲಾದ ದಲಿತರನ್ನು ಕರೆತಂದು ಸಮಾಜ ಭಾಗವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದರು. ದೇವಾಲಯ, ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಭಾವಿ ಕೆರೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಲು ಇವರಿಗೂ ಸಮಾನ ಹಕ್ಕಿದೆಯೆಂದು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟರು.

ಕಾಯಕ ಕಲ್ಪನೆ

ಕಾಯಕ ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಸರಳ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ‘ಶ್ರಮ’, ‘ದುಡಿಮೆ’, ‘ಶರೀರ ಶ್ರಮ’ ಎಂಬ ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಬಸವೇಶ್ವರರು ಈ ಪದಕ್ಕೆ ನೈತಿಕ ಹಾಗೂ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಆಯಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿ ಅದನ್ನು ಒಂದು ಉದಾತ್ತ ಕಲ್ಪನೆಯಾಗಿಸಿದ್ದಾರೆ. (ಕಾಯವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಕಾಯಕವೂ ಇಲ್ಲ, ಮಾನವನ ಪುರುಷಾರ್ಥ ಸಾಧನೆಯೇ ಇಲ್ಲ.) ಆದ್ದರಿಂದ ಕಾಯದಿಂದಲೇ ಸಂಪತ್ತು, ಕಾಯದಿಂದಲೇ ಮುಕ್ತಿ ಎಂದು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಕಾಯಕವೆಂಬುದು ಕೇವಲ ಜೀವಿತದ ಒಂದು ಸಾಧನವಲ್ಲ, ಅದು ಶರೀರ ಶ್ರಮದಿಂದ ಕೂಡಿದ ದುಡಿತವಲ್ಲ, ಅದು ಸತ್ಯ, ನ್ಯಾಯ, ಧರ್ಮಗಳ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಿಸುವುದನ್ನು, ಸೂಚಿಸುವುದು. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನ್ನ ಅನ್ನವನ್ನು ತಾನು ಸಂಪಾದಿಸಬೇಕು, ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಬೇಕು, ಎಲ್ಲಾ ಕಾಯಕಗಳು ಸಮಾನ ಅದರಲ್ಲೂ ಮೇಲು-ಕೀಳು ಎಂಬ ಭಾವನೆಗಳಿಲ್ಲ. ಕಾಯಕ ಅಥವಾ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನಾಧರಿಸಿ ಉಚ್ಚ/ನೀಚ ಎಂದು ವಿಭಾಗಿಸುವುದು ತರವಲ್ಲ ಎಂದು ಬಸವಣ್ಣನವರ ಕಾಯಕದ ದೃಷ್ಟಿಯಾಗಿದೆ.

ಇಲ್ಲಿ ಸಲ್ಲದವನು ಅಲ್ಲಿ ಸಲ್ಲನಯ್ಯ ಎಂಬ ನೇರ ನುಡಿಯಿಂದ ಮೈಗಳ್ಳರನ್ನು ಎಚ್ಚರಿಸಿ ಕಾಯಕವೇ ಕೈಲಾಸ ಎಂದು ಕೆಲಸದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಸಾರಿದರು.

1. ಕಾಯಕವು ವೀರಶೈವ ಪರಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ತನಗಾಗಿ ಮತ್ತು ಸಮಾಜಕ್ಕಾಗಿ ಶಿವಾರ್ಪಿತ ಭಾವದಿಂದ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಕಾರ್ಯ.

2. ಕಾಯಕವೇ ಕೈಲಾಸ, ಕಾಯಕ ಮಾಡುತ್ತಲೇ ಶಿವನನ್ನು ಪಡೆಯುವರು, ಕಾಯಕದಿಂದಲೇ ಆಧ್ಯಾತ್ಮ ಸಾಧನೆಗೆ ಅಡ್ಡಿಪಡಿಸದು.
3. ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ಸಮಾನ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಹೊಂದಿದೆ. ಮೇಲು-ಕೀಳು ಎಂಬಾ ತಾರತಮ್ಯವಿಲ್ಲ.
4. ಕಾಯಕ ಮಾಡುವುದು ನೈತಿಕಬದ್ಧತೆ.
5. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ತನ್ನ ಅನ್ನವನ್ನು ದುಡಿದು ತಿನ್ನಬೇಕು. ಕಾಯಕವನ್ನು ನ್ಯಾಯೋಚಿತವಾಗಿ ನಡೆಸಬೇಕು

ಕಾಯಕ ತತ್ವ

ಬಸವಣ್ಣನವರು 'ಕಾಯಕ ತತ್ವ' ವನ್ನು ತಮ್ಮ ಪ್ರಮುಖ ಸಾಧನವನ್ನಾಗಿ ಆರಂಭಿಸಿದರು. ಹಾಗೆ ನೋಡುವುದಾದರೆ ಕಾಯಕ ತತ್ವದ ಬಗ್ಗೆ ಋಗ್ವೇದದ ಮಂತ್ರವೊಂದರಲ್ಲಿ 'ವೃತ್ತಿಗಳು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಇರಬಹುದು, ಆದರೆ ಅವೆಲ್ಲಾ ಉದರ ಪೋಷಣೆಗಳೆಂದೇ ಇರುತ್ತವೆ. ಯಾವ ವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಬೇಕಾದರೂ ಜೀವನ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ಆಯ್ದುಕೊಳ್ಳಬಹುದು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ 'ಮೇಲು-ಕೀಳು' ಎಂಬ ಭಾವನೆಗಳಿಲ್ಲ. ಕಾಯಕ ಮಾಡದವರು ಊಟ ಮಾಡಲು ಯೋಗ್ಯರಲ್ಲ, ವೈಚಾರಿಕತೆಯ ಧರ್ಮದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನ್ಯಾಯವಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಕಾಯಕವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕಾದ್ದು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ಆದ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯ ಹಾಗಾಗಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮಾನವರೂ ಉದ್ಯೋಗಶೀಲನಾಗಬೇಕು. ತನಗೆ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ರಾಷ್ಟ್ರಕ್ಕೆ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕೆಲಸವನ್ನು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರೂ ನಿಸ್ವಾರ್ಥ ಸೇವಾ ಮನೋಭಾವದಿಂದ ಹಂಚಿಕೊಂಡು ಭಕ್ತಿ ಭಾವ ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದ ಮಾಡಬೇಕು. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಪ್ರಮುಖರು ಹಾಗಾಗಿ ಕಾಯಕ ತತ್ವದ ಪ್ರಮುಖ ರೂವಾರಿ, ಸಮಾನತೆಯ ಯುಗ ಪುರುಷ, ಭಕ್ತಿ ಭಂಡಾರಿ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಕೈಗೊಂಡ ಕಾಯಕ ಧ್ಯೇಯದ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿ ವಿಚಾರಗಳ

ಹೆಜ್ಜೆಗಳು ಇಂದಿನ ಕಾರ್ಮಿಕ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾಗಿವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ನಾವೆಲ್ಲರೂ ಕಾಯಕ ತತ್ವವನ್ನು ನಮ್ಮ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು ಸಾಗಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಬಸವಣ್ಣನವರಿಂದ ಪ್ರತಿಪಾದಿತವಾದ ವೀರಶೈವ ಮತ, ಕಾಯಕ ತತ್ವದ ಕಲ್ಪನೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಾನತೆ, ಲಿಂಗ ಸಮಾನತೆ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಜನಪ್ರಿಯಗೊಂಡವು. ಸಹಸ್ರಾರು ಅನುಯಾಯಿಗಳು ಬಸವಣ್ಣನವರು ಬೋಧಿಸಿದ ಕಾಯಕ ತತ್ವದ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸತೊಡಗಿ ಉಳಿದವರಿಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡಿದರು. ಬಸವಣ್ಣನವರಿಂದ ಪ್ರಭಾವಿತರಾದ ಅಂಬಿಗರ ಚೌಡಯ್ಯ, ಡೋಹರ ಕಕ್ಕಯ್ಯ, ಹಡಪದ ಅಪ್ಪಣ್ಣ, ನುಲಿಯ ಚೆನ್ನಯ್ಯ, ಮೇದಾರ ಕೇತಯ್ಯ, ಸುಂಕದ ಬಂಕಣ್ಣ, ತುರುಗಾವಿ ಹಿರಾಮಣ್ಣ ಮುಂತಾದವರು ಕಾಯಕಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದು, ನಡೆ ನುಡಿ, ಚಿಂತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಆದರ್ಶವನ್ನು ಮರೆದು ಮಹಾನ ಶಿವಭಕ್ತರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಾನತೆ

ಹನ್ನೆರಡನೇಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಹಿಂದೂ ಸಮಾಜವು ವರ್ಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿಗಳ ಕಲುಷಿತ ಕಟ್ಟುಪಾಡುಗಳಿಂದ ತತ್ತರಿಸಿಹೋಗಿತ್ತು. ಬಸವಣ್ಣನವರು ಮೇಲು-ಕೀಳು, ಉಳ್ಳವ-ಇಲ್ಲದವ, ಹೆಣ್ಣು-ಗಂಡು ಮುಂತಾದ ವಿಭಜನೆಗಳಿಗೆ ಕೊಡಲಿ ಏಟನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಭಾರತೀಯ ಹಿಂದೂ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ಕಾಯಕ ಮತ್ತು ಹುಟ್ಟಿನಿಂದ ಜಾತಿ ಕುಲಗಳ ನಿರ್ಮಾಣವಾಗಲಾರದು ಎಂದು ಬಸವಣ್ಣನವರ ದಿಟ್ಟ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿತ್ತು.

ಬಸವಣ್ಣ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ತರುವ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಶತಶತಮಾನಗಳಿಂದ ತುಳಿಯಲ್ಪಟ್ಟ ಜನರನ್ನು ಮೇಲೆತ್ತಿ ದ್ವಿಜರನ್ನಾಗಿಸಿ ಸರಿಸಮಾನವಾದ ಸ್ಥಾನಮಾನ ನೀಡಿದರು. ಸ್ವತಃ ಬಸವಣ್ಣನವರೇ ಅನುಭವ ಮಂಟಪದಲ್ಲಿ

ಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯರಾಗಿದ್ದು ಯಾವುದೇ ಬಿಂಕಿವಿಲ್ಲದೆ ಎಲ್ಲರ ಜೊತೆಗೆ ವ್ಯವಹರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕುಂಬಾರ, ಮಡಿವಾಳ, ಅಂಬಿಗ, ಡೋಹರ ಮಾದಿಗ ಮೊದಲಾದ ತಳಸಮುದಾಯದವರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಗಂಟೆಗಟ್ಟಲೆ ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.

ಬಸವಣ್ಣ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅನ್ಯಾಯವನ್ನು ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೇ ಗಮನಿಸಿದ್ದರು. ಅನ್ಯಾಯವನ್ನು ದ್ರೋಹವೆಂದು ಬಗೆದರು. ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಪೂಜಾ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವನ್ನು ನೀಡಿದರು, ಲಿಂಗಧಾರಣೆಯ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿದರು, ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಮುಕ್ತ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಚರ್ಚಿಸಲು ಅವಕಾಶಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು ಸ್ತ್ರೀ-ಪುರುಷರ ನಡುವಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿದರು.

ಉಪಸಂಹಾರ

ಒಟ್ಟಾರೆ ಧಾಂಬಿಕ ಧರ್ಮಾಚರಣೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಧರ್ಮಯುದ್ಧ ಸಾರಿ ಶಾಂತಿಯುತ ಕ್ರಾಂತಿ ಮಾಡಿ ಅಂದಿನ ಕಲ್ಮಶ ಸಮಾಜದ ಕೊಳೆಯನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ತೊಳೆಯಲು ಟೊಂಕ ಕಟ್ಟಿ ನಿಂತು ಜನತೆಯಲ್ಲಿ ಭಕ್ತಿ ರಸವನ್ನು ತುಂಬಿ ಸಮಾಜ ಸಮಾಜ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಶ್ರಮಿಸಿದ ಕೀರ್ತಿ ಕಾಯಕಯೋಗಿ ಬಸವಣ್ಣನವರಿಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು

- ಬಸವರಾಜು ಎಲ್. (2010). ಬಸವಣ್ಣನವರ ವಚನಗಳು. ಸಪ್ನ ಬುಕ್‌ಹೌಸ್.
- ಭೈರಪ್ಪ ಕೆ. (2018). ಸಮಗ್ರ ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜ. ಸಪ್ನ ಬುಕ್‌ಹೌಸ್
- ರಂಜಾನ್ ದರ್ಗಾ. (2015). ಬಸವಣ್ಣ ಮತ್ತು ಅಂಬೇಡ್ಕರ್. ಲಡಾಯಿ ಪ್ರಕಾಶನ.

ತೆರ ಪದ್ಧತಿ : ಒಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಪರಾಧವೇ?

ಡಾ.ಎಸ್.ಎಂ. ಮುತ್ತಯ್ಯ

ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ, ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ ವಿಜ್ಞಾನ ಕಾಲೇಜು, ಶಿವಮೊಗ್ಗ

Abstract:

ತೆರ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಶುಲ್ಕ, ಕರ ಎಂಬ ಸಾಮಾನ್ಯ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಭಾಷಾ ಶಬ್ದಕೋಶಗಳು ನೀಡುತ್ತವೆ. ಇದನ್ನೇ ಆಧುನಿಕ ಕಾಲಕ್ಕೆ ವಧುದಕ್ಷಿಣೆ, ಕನ್ಯಾ ಶುಲ್ಕ ಮೊದಲಾದ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ತೆರ ಕೊಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ಅದನ್ನು ತಮ್ಮದೇ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಸರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ತೆರ ಕೊಡುವ ಸಮುದಾಯಗಳು ಆದಿಯಿಂದಲೂ ಇದನ್ನು ಒಂದು ನಿಯಮದಂತೆ ಪಾಲಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿವೆ. ಮೂಲತಃ ಆದಿಮಾ ಆಚರಣೆಯಾದ ತೆರ ಪದ್ಧತಿ ಇಂದಿಗೂ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ ಅದು ಯಾವುದೇ ಹಿಂಸೆಯಿಲ್ಲದ ಸಾಂಕೇತಿಕ ಆಚರಣೆಯಾಗಿ ಇಂದಿಗೂ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದ ತಾತ್ವಿಕ ತಳಹದಿಯ ಮೇಲೆ ನಿಂತ ಈ ತೆರ ಪದ್ಧತಿ ಮೂಲತಃ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ವ್ಯವಹಾರವಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಬರುವ ಹಣ, ಮತ್ತಿತರ ಯಾವುದೇ ವಸ್ತು ಕೇವಲ ಸಾಂಕೇತಿಕ ಅಷ್ಟೆ. ಈ ಪದ್ಧತಿ ಒಂದು ಮೌಲ್ಯವಾಗಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಬೆಸೆಯುವ ಕ್ರಮವಾಗಿದೆ. ಇಂಥ ಮಹತ್ವದ ಆದಿಮಾ ಆಚರಣೆಯೊಂದು ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವಿಕೃತ ರೂಪಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದು ಒಂದು ದುರಂತವೇ ಸರಿ.

Keywords: ತೆರ, ಕರ, ಆದಿಮಾ, ಸಮುದಾಯ, ವಧುದಕ್ಷಿಣೆ, ಸುಖಮಂಚಿ, ಮೆಹರ್, ಶಾದಿಭಾಗ್ಯ, ಶುಲ್ಕ, ವರದಕ್ಷಿಣೆ, ವಾಂಸಳೀ ಕರಾರ್, ಅಪರಾಧ.

ಪೀಠಿಕೆ

ಪ್ರಪಂಚದ ಎಲ್ಲಾ ಆದಿವಾಸಿ ಸಮುದಾಯಗಳ ಮದುವೆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗಂಡಿನ ಕಡೆಯವರು ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಅಥವಾ ಹೆಣ್ಣಿನ ಕಡೆಯವರಿಗೆ ಧನ, ದಾನ್ಯ ಮತ್ತು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಉಡುಗೊರೆಯಾಗಿ ನೀಡುವ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ತೆರ ಕೊಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪಾರಂಪರಿಕವಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದ ಈ ಪದ್ಧತಿ ಬಹಳ ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಆದರೆ ಕಾಲಾನಂತರ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಆದ ಹೊಸ ಬದಲಾವಣೆಗಳ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ತೆರ ಕೊಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಹಿನ್ನೆಲೆಗೆ ಸರಿದು ಮಾಯವಾಗುತ್ತಾ, ಇದಕ್ಕೆ

ವಿರುದ್ಧವಾದ ಹೆಣ್ಣಿನ ಕಡೆಯವರು ಗಂಡಿಗೆ ಅಥವಾ ಗಂಡಿನ ಕಡೆಯವರಿಗೆ ಹಣ, ಬಂಗಾರ ಮತ್ತು ಬೆಲೆ ಬಾಳುವ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ನೀಡುವ ಹೊಸ ಪದ್ಧತಿಯೊಂದು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಬಂತು. ಈ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು 'ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಪದ್ಧತಿ' ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ತಂದೆ ತಾಯಿಯರಿಗೆ ತಮ್ಮ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳ ಮದುವೆ ಅತ್ಯಂತ ಹೊರೆಯಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದೆ. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ತಮಗೆ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳೇ ಬೇಡ ಎಂಬಂತೆ ಅಸಹಜ ಭಾವನೆಗಳು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿವೆ.

Please cite this article as: ಮುತ್ತಯ್ಯ, ಎಸ್.ಎಂ. (2024). ತೆರ ಪದ್ಧತಿ: ಒಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ಅಪರಾಧವೇ?. ಸೃಜನಿ: ಇಂಡಿಯನ್ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಇನ್‌ನೋವೇಟಿವ್ ರೀಸರ್ಚ್ ಅಂಡ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್, 3(3), 10-15

ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ, ಹುಟ್ಟುವ ಮಗು ಹೆಣ್ಣೆಂದು ತಿಳಿದರೆ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿಯೇ ಆ ಭ್ರೂಣವನ್ನು ನಾಶಗೊಳಿಸುವಂಥ ಹೇಯ್ಯ ಕೃತ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವ ಹಂತ ತಲುಪಿದೆ. ಹೀಗೆ ಹಿಂದಿನ ಅರ್ಥಪೂರ್ಣ ಆಚರಣೆಯೊಂದು ಅತ್ಯಂತ ಕ್ರೂರ ಪದ್ಧತಿಯಾಗಿ ರೂಪಾಂತರಗೊಂಡು ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಮಾರಕವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿರುವುದು ಒಂದು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ವ್ಯಂಗ್ಯವೇ ಸರಿ. ಇಂಥ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪಿಡುಗೊಂದನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮಾಡುವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಹಾಗೂ ಸ್ವಯಂ ಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ತಮ್ಮ ಕಾನೂನು ಮತ್ತು ಹೋರಾಟಗಳ ಮೂಲಕ ನಿರಂತರ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿವೆ ಆದರೆ ಫಲಿತಗಳು ಮಾತ್ರ ತೃಪ್ತಿಕರವಾಗಿಲ್ಲ. ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಪದ್ಧತಿಗೆ ತದ್ವಿರುದ್ಧ ರೂಪವಾದ 'ತೆರ' ಕೊಡುವ ಪದ್ಧತಿಯ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ಆಶಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಈ ಪ್ರಬಂಧದ ಪ್ರಧಾನ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ.

ತೆರ : ಹಾಗೆಂದರೇನು?

ತೆರ ಎಂಬ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಶುಲ್ಕ, ಕರ ಎಂಬ ಸಾಮಾನ್ಯ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ಭಾಷಾ ಶಬ್ದಕೋಶಗಳು ನೀಡುತ್ತವೆ. ಇದೇ ಪದ ಸಮುದಾಯಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಲಯದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಅರ್ಥ ಪಡೆದುಕೊಂಡು, ಮದುವೆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಗಂಡಿನ ಕಡೆಯವರು ಹೆಣ್ಣಿನ ಕಡೆಯವರಿಗೆ ನೀಡುವ ಹಣ ಮತ್ತು ದವಸ ದಾನ್ಯವೇ ತೆರ ಎನಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಇದನ್ನೇ ಆಧುನಿಕ ಕಾಲಕ್ಕೆ ವಧುದಕ್ಷಿಣೆ, ಕನ್ಯಾ ಶುಲ್ಕ ಮೊದಲಾದ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಉದಾ : ಕರಾರ್(ಲಂಬಾಣಿ), ಮೆಹರ್(ಹಕ್ಕಿಪಿಕ್ಕಿ), ಓಲಿ(ಬೈಲು ಪತ್ತಾರ), ಸುಖ ಮಂಚಿ(ಮ್ಯಾಸ ಬೇಡರು) ಇತ್ಯಾದಿ. ಇದಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ತೆರ ಕೊಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ಅದನ್ನು ತಮ್ಮದೇ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಸರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಉದಾ : ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ 'ಮೆಹರ್' ಎಂಬುದಾಗಿ ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ.

ತೆರ ಪದ್ಧತಿಯ ಚರಿತ್ರೆ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಪ್ತಿ

ತೆರ ಕೊಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಭಾರತ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ ಜಗತ್ತಿನ ಬಹುತೇಕ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಿದ್ದ ಈಗಲೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಚಾಲ್ತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಪದ್ಧತಿ. ಇದು ಮಾತೃಪ್ರಧಾನ ಸಮಾಜವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ವೇದಗಳ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಈ ಪದ್ಧತಿ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿರುವ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ ಹೇರಳವಾಗಿ ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿರುವುದಾಗಿ ತಿಳಿದು ಬರುತ್ತದೆ. ಮಾನವನ ಆದಿಮಾ ಸ್ಥಿತಿಯ ಬದುಕಿನಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಸಹಜ ನಡಾವಳಿಯಾಗಿ ಈ ತೆರ ಕೊಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡು ನಂತರ ಸಮಾಜದ ಮುಂದಿನ ಹಂತಗಳಿಗೆ ಹರಡಿಕೊಂಡಿದೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಭಾರತದ ಅವೈದಿಕ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಪದ್ಧತಿ ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿ ಮಾಡಲೇ ಬೇಕಾದ ಆಚರಣೆಯಾಗಿತ್ತು. ಈಗಲೂ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಈ ಪದ್ಧತಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ. ಹಿಂದೂಗಳಲ್ಲದೆ ಇಸ್ಲಾಂ ಮತ್ತಿತರ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಈ ಪದ್ಧತಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಹಿಂದೂಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಇತರೆ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಹೆಚ್ಚು ಗಾಢವಾಗಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ತೆರ ಪದ್ಧತಿಯ ಸ್ವರೂಪ

ಈಗಾಗಲೇ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದಂತೆ ತೆರ ಪದ್ಧತಿ ಪ್ರಪಂಚಾದ್ಯಂತ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದು, ಎಲ್ಲಾ ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದೇ ತೆರನಾಗಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಕೂತೂಹಲದ ಸಂಗತಿ. ವಧು ದಕ್ಷಿಣೆ ಅಥವಾ ತೆರ ನಗದು ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಬಟ್ಟೆ, ಒಡವೆ, ಅಡುಗೆ ಪಾತ್ರೆ, ಧಾನ್ಯ, ಸರಾಯಿಗಳ ರೂಪದಲ್ಲಿ, ಹಸು, ಆಡು, ಎಮ್ಮೆ ಮುಂತಾದ ಪ್ರಾಣಿ ರೂಪದಲ್ಲಿರುತ್ತಿತ್ತು. ಈ ತೆರವನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ, ಹೆಣ್ಣಿನ ತಂದೆ ತಾಯಿಗೆ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಸೋದರ ಮಾವನಿಗೆ ನೀಡುವ ಪದ್ಧತಿಯಿದೆ. ಅದರಲ್ಲೂ ಈ ತೆರವನ್ನು

ಹೆಣ್ಣು ನಿಶ್ಚಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿ ಅರ್ಧಹಣವನ್ನು ಆಗಲೇ ನೀಡಿ ಉಳಿದಿದ್ದನ್ನು ಆನಂತರ ನೀಡಬಹುದು. ಹಾಗಾಗಿ ತೆರ ಕೊಡುವ ಮಾದರಿಗಳು ಈ ಮುಂದಿನಂತಿವೆ.

1. ಲಂಬಾಣಿ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಗೋವು ಮತ್ತು ಹಣದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ತೆರ ಕೊಡುವ ಕ್ರಮ ಇತ್ತು. ಗೋವಿನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕೊಟ್ಟರೆ ರಾಂಸಡೀ ಕರಾರ್ ಎಂತಲೂ, ಹಣದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ವಾಂಸಳೀ ಕರಾರ್ ಎಂತಲೂ ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. (ಕರ್ನಾಟಕದ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು-2, ಪುಟ-128).

2. ಹಕ್ಕಿ-ಪಿಕ್ಕಿಗಳಲ್ಲಿ ಹಣದ ರೂಪದಲ್ಲಿಯಷ್ಟೇ ತೆರ ನೀಡುವ ಪದ್ಧತಿಯಿದ್ದು ಅದು ರೂ 12 ರಿಂದ 600 ರವರೆಗೆ ನಿಗದಿ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ.

3. ರಾಜಗೊಂಡರಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಿ ಬೆಲ್ಲ ನೀಡಿದರೆ, ಕೊರಮರಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಹಣ ನೀಡುವ ಕ್ರಮವಿದೆ. ಹಣದ ಪ್ರಮಾಣ ಕೇವಲ 72 ರೂ ಇದ್ದು; ಇದರಲ್ಲಿ 40 ರೂ ಸೋದರ ಮಾವನಿಗೆ, 30 ರೂ ತಂದೆಗೆ, 2 ರೂ ತಾಯಿಗೆ (ಹಾಲು ಕುಡಿಸಿದ ಕೂಲಿ) ಕೊಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಸೋದರ ಮಾವ ಪಡೆದ ಹಣವನ್ನು ತಾವೇ ಇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು ಅಥವಾ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಮರಳಿಸಬಹುದು.

4. ಕರೆ ಒಕ್ಕಲರು ಬೆಳ್ಳಿ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಭತ್ತ ಮತ್ತು ಬೆಲ್ಲವನ್ನು ಕೊಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದ್ದು, ಅದರ ಪ್ರಮಾಣ 32 ಬೆಳ್ಳಿ ನಾಣ್ಯಗಳು (8 ವರಹ) 15-20 ಚೀಲ ಭತ್ತ, 4-5 ಡಬ್ಬಿ ಬೆಲ್ಲ ಆಗಿರುತ್ತದೆ.

5. ಮ್ಯಾಸ ಬೇಡರಲ್ಲಿ 'ಸುಖಮಂಚಿ' ಎಂಬ ಹೆಸರಲ್ಲಿ ಅವರವರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಸಜ್ಜೆ, ಜೋಳ, ಅಕ್ಕಿ, ಗೋದಿ ನೀಡುವ ಕ್ರಮವಿದೆ. ಗಂಡಿನ ಕಡೆಯವರು ಹೆಣ್ಣಿನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸಮುದಾಯದ ಹಿರಿಯರ ಸಮ್ಮುಖದಲ್ಲಿ ದಾನ್ಯ ಅಳೆದುಕೊಡುವ ಪದ್ಧತಿ ಈಗಲೂ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

6. ಅಸ್ಸಾಮಿನ ನಾಗ ಮತ್ತು ಇತರ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ, ಮಧ್ಯಭಾರತದ ಹಲವು

ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳಲ್ಲಿ ಈ ವಿವಾಹಪದ್ಧತಿ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ. ತೆರ ಮೌಲ್ಯ ಬುಡಕಟ್ಟಿನಿಂದ ಬುಡಕಟ್ಟಿಗೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಭೋರರಲ್ಲಿ ಗಂಡಿನ ಕುಟುಂಬದವರು ತಮ್ಮ ಶಕ್ತ್ಯಾನುಸಾರ ಭಕ್ಷ್ಯ ಭೋಜ್ಯಗಳನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ಕುಟುಂಬದವರಿಗೆ ಕಳುಹಿಸುವರು. ಹೀಗೆ ಕಳುಹಿಸಿದ ಆಹಾರವನ್ನೇ ತೆರ ಎಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

7. ಉರಿ ಬಿಸಿಲ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಬದುಕುವ ಕುಟುಂಬದ ತಂದೆಯೊಬ್ಬ ತನ್ನ ಮಗಳನ್ನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಡಲು ತನ್ನ ಅಳಿಯನಾದವನಿಂದ ಬಯಸಿದ ತೆರವೆಂದರೆ ವರ ಏಳು ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಬಿಸಿಲಲ್ಲಿ ದನಗಳನ್ನು ಮೇಯಿಸುವ ಕಾಯಕ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಕೇಳಿದ್ದಾನೆ.

8. ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಮುಸ್ಲಿಂ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ಮದುವೆಗೆ ಹಣಕಾಸಿನ ನೆರವು ನೀಡುವ 'ಶಾದಿಭಾಗ್ಯ' ಯೋಜನೆಯು ಒಂದು ರೀತಿಯ ವರದಕ್ಷಿಣೆಯೇ ಆಗಿದೆ ಎಂಬುದಾಗಿ ಭಾವಿಸಿ ಕೆಲವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಿದ್ಧರಾಜು ಆಲಕೆರೆ, ಮಂಡ್ಯ ಅವರು ಈ ಬಗ್ಗೆ ಬರೆದ ಹನಿಗವನವೊಮ್ಮದನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿ ನೋಡಬಹುದು : ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ಶಾದಿ ಭಾಗ್ಯ ಒಂದು ರೀತಿಯ ವಧು ದಕ್ಷಿಣೆಯೇ!! ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಅಪರಾಧವಾದರೆ ಸರ್ಕಾರದ ವಧುದಕ್ಷಿಣೆ ಅಪರಾಧವಲ್ಲವೇ? ಇದು ಒಂದು ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕ ಅಪರಾಧ ಎಂಬುದು ಇವರ ವಾದ.

ತೆರ ಪದ್ಧತಿಯ ಮಹತ್ವ

ಈ ಮೇಲೆ ವಿವರಿಸಿದಂತೆ ತೆರ ಕೊಡುವ ಸಮುದಾಯಗಳು ಆದಿಯಿಂದಲೂ ಇದನ್ನು ಒಂದು ನಿಯಮದಂತೆ ಪಾಲಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿವೆ. ಹಾಗಾದರೆ ಈ ಪದ್ಧತಿಯ ಹಿಂದಿರುವ ನಿಜವಾದ ಉದ್ದೇಶಗಳೇನು? ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯನ್ನು ಕೇಳಿಕೊಂಡರೆ ತೆರದ ಮಹತ್ವ ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ತೆರ ಕೊಡುವುದು ಇಂದಿನ ವರದಕ್ಷಿಣ ಪದ್ಧತಿಯಂತೆ ಒತ್ತಾಯದ

ಬೇಡಿಕೆಯಾಗದೆ, ಅದು ಒಂದು ಸಂಪ್ರದಾಯದಂತೆ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಬಹುಪಾಲು ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟೇ ಶ್ರೀಮಂತನಾದರೂ ಕೊಡಬೇಕಾದ ತೆರ ಒಂದೇ ರೀತಿಯಾಗಿರುವುದು ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಪುಷ್ಟಿ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಬಹುತೇಕರು ಊಹಿಸಿರುವಂತೆ ಮದುವೆಯಾಗುವ ಹೆಣ್ಣು ಗಂಡಿನ ಸಂಬಂಧಗಳು ಗಟ್ಟಿಯಾಗಿರಲಿ ಅಥವಾ ಸುಲಭವಾಗಿ ಮುರಿಯದಿರಲಿ, ಹೆಣ್ಣು ಗಂಡಿಗೆ ವಿಧೇಯಳಾಗಿರಲಿ ಎಂಬ ಉದ್ದೇಶ ತೆರ ಕೊಡುವ ಕ್ರಮದ ಹಿಂದಿರುವ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಇಲ್ಲಿ ಗಂಡು ನೀಡುವ ವಸ್ತು ಹಾಗೂ ಹಣದ ರೂಪದ ತೆರ ಅದರ ಬೆಲೆಯ ಆಯಾಮಕ್ಕಿಂತ ನಂಬಿಕೆಯ ಮೌಲ್ಯಧಾರಿತವಾಗಿರುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಎಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದ ತೆರ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದು ಮುಖ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಬದಲಿಗೆ ತೆರ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಮಾತ್ರ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಪಕ್ಷ ತೆರ ಪಡೆದ ವಿವಾಹವಾದ ಹೆಣ್ಣು ಗಂಡ ಬೇಡವೆನಿಸಿದಾಗ ಆತ ನೀಡುವ ತೆರದ ಪೂರ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಅರ್ಧದಷ್ಟನ್ನು ಗಂಡಿಗೆ ಹಿಂದುರಿಗಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂಥ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ಕಡೆಯವರು ಶ್ರೀಮಂತರಾಗಿದ್ದರೂ ತೆರ ಹಿಂದಿರುಗಿಸುವುದು ಎಂದರೆ ಅದು ಅವಮಾನದ ಮೌಲ್ಯಹೀನವಾದ ಕಾರ್ಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಹಾಗಾಗಿಯೇ ತೆರ ಕೊಡುವುದು ಎಂದರೆ ಕೇವಲ ಧನ ದಾನ್ಯದ ವಹಿವಾಟಲ್ಲ ಎಂಬ ಸತ್ಯವನ್ನು ಎಲ್ಲರೂ ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಂಡವರಾಗಿದ್ದರು.

ತೆರ ಪದ್ಧತಿಯ ಆಧುನಿಕ ಆಯಾಮಗಳು

ತೆರ ಪದ್ಧತಿ ಆದಿಮಾ ಸಮಾಜಗಳ ಒಂದು ಸಾಮಾಜಿಕ ನಡಾವಳಿಯಾಗಿದ್ದು, ವೇದಗಳ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಇದರ ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಬಗ್ಗೆ ಸ್ಪಷ್ಟವಾದ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಅಂದಿನಿಂದ ಇಂದಿನವರೆಗೂ ಈ ತೆರ ಪದ್ಧತಿ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಉಳಿದು ಬಂದಿದೆ. ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಬಹು

ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿರುವ ಈ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಕನ್ಯಾಶುಲ್ಕ, ವಧುದಕ್ಷಿಣೆ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತದಲ್ಲಿದೆ. ಗಂಡಿನ ಕಡೆಯವರು ಒಂದು ಕಡೆ ಭಾರೀ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ವಧುವಿನ ಕಡೆಯಿಂದ ವರದಕ್ಷಿಣೆ ಪಡೆದರೂ ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಪದ್ಧತಿಯಾಗಿ ಅಲ್ಪ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿಯಾದರೂ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ತೆರ ಕೊಡುವುದನ್ನು ನಾವು ಗಮನಿಸುತ್ತೇವೆ. ಇಂಥ ತೆರ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಇಂದು ಪ್ರಪಂಚದಾದ್ಯಂತ ಉಳಿದು ಬಂದಿರುವುದು ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಕೆಲವು ಕುತೂಹಲಕರವಾದ ತೆರ ಪದ್ಧತಿಯ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ನೋಡುವುದಾದರೆ

ಅಮೇರಿಕಾದ ಮಾಜಿ ಅಧ್ಯಕ್ಷ ಒಬಾಮಾ ಅವರ ಹಿರಿಯ ಮಗಳು ಮಾಲಿಯಾಳನ್ನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟರೆ ವಧುದಕ್ಷಿಣೆ ರೂಪದಲ್ಲಿ 50 ಹಸು, 70 ಕುರಿ ಹಾಗೂ 30 ಮೇಕೆಗಳನ್ನು ವಧುದಕ್ಷಿಣೆಯಾಗಿ ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಕೀನ್ಯಾದ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ ವಕೀಲ ಫೆಲಿಕ್ಸ್ ಕಿಪ್ರೋನೋ ಹೇಳಿದ್ದಾಗಿ ವರದಿಯಾಗಿದೆ. ನೈರೋಬಿಯನ್ ಪತ್ರಿಕೆ ಒಂದಕ್ಕೆ ಸಂದರ್ಶನ ನೀಡಿರುವ ಫೆಲಿಕ್ಸ್ ಕಿಪ್ರೋನೋ ಈ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಹೇಳಿಕೊಂಡಿದ್ದಾನೆ. ಒಬಾಮಾ ಕೂಡ ಕೀನ್ಯಾದ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರು ಎಂಬುದು ಇಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹ.

ಯೆಮೆನ್ನ ತೈಜ್ ನಗರದಲ್ಲಿ ಕವಿಯಾಗಿರುವ ಸಲೇಮ್ ಆಯಶ್ ಎಂಬಾತ, ತನ್ನ ಅಳಿಯ ನಾಗುವವನಿಂದ ಇಂಥದೊಂದು ವಿಚಿತ್ರವಾದ ದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ಕೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಈತ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಆರಂಭಿಸಿರುವ ಫೇಸ್‌ಬುಕ್ ಪೇಜಿಗೆ ಇದುವರೆಗೆ 30,000 ಲೈಕ್‌ಗಳು ಬಂದಿವೆ. ಇದನ್ನು 10 ಲಕ್ಷಕ್ಕೆ ಏರಿಸುವುದೇ ಆತನ ಗುರಿ. ಹೀಗಾಗಿ ಇದನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಲು ವರ್ಷಗಳು ತೆಗೆದುಕೊಂಡರೂ ಚಿಂತೆ ಇಲ್ಲ. ಅಳಿಯನಾಗುವವನ ಪ್ರಯತ್ನ ಇಷ್ಟವಾದರೆ

ಮಗಳನ್ನು ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಡುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನಂತೆ.

ಕೇರಳದ ಮಲೆಯಾಳಿ ವಧು 'ಸಹ್ಯಾ ನೆಚ್ಚಲ್' ಎಂಬ ಮುಸ್ಲಿಂ ಮಹಿಳೆ ತಮ್ಮ ಧರ್ಮದ ಪದ್ಧತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಬಂಗಾರ, ವಜ್ರ ಮತ್ತು ಹಣದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪಡೆಯಬೇಕಿದ್ದ ತೆರದ ಬದಲಿಗೆ 50 ಪುಸ್ತಕಗಳನ್ನು ಕೇಳಿ ಪಡೆದಿದ್ದಾಳೆ.

ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದ ಭಂಡ್ ಪ್ರದೇಶದ ಕಿಷಿಪುರ ಗ್ರಾಮದ ಪ್ರಿಯಾಂಕ ಬಡೋರಿಯಾ ಎಂಬ ಯುವತಿ 10 ಸಾವಿರ ಗಿಡಗಳನ್ನು ನೆಡಬೇಕು ಎಂಬುದು ತನ್ನ ವರನ ಕಡೆಯವರಿಂದ ಬಯಸಿದ ತೆರ. ಇವಳ ಇಚ್ಛೆಯಂತೆ ಅವರ ಅತ್ತೆ ಮಾವ ಅವರ ಮನೆಯ ಬಳಿ 5 ಸಾವಿರ; ವಧುವಿನ ಮನೆಯ ಬಳಿ 5 ಸಾವಿರ ಗಿಡಗಳನ್ನು ನೆಡುತ್ತಾರೆ.

ತೆರ ಪದ್ಧತಿಯ ವಿಕೃತ ರೂಪಗಳು

ತೆರ ಪದ್ಧತಿ ಸ್ತ್ರೀಯರ ಪರವಾದ ಆಲೋಚನೆಯೊಂದಿಗೆ ಆರಂಭಗೊಂಡ ಪದ್ಧತಿ. ಆದರೆ ಈ ಪದ್ಧತಿ ಕಾಲಾನಂತರ ವರದಕ್ಷಿಣೆಯಾಗಿ ಬದಲಾಗಿ ಸಮಾಜಿಕ ಪಿಡುಗಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗಿದ್ದು ಒಂದು ರೀತಿಯ ವಿಕೃತ ಬದಲಾವಣೆ. ಇದೇ ಮಾದರಿಯ ಮತ್ತೊಂದು ಬದಲಾವಣೆ ಎಂದರೆ ವಧುವಿನ ತಂದೆ ಅಥವಾ ಸ್ವತಃ ವಧು ಈ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನೇ ತಮ್ಮ ಅನುಕೂಲಕ್ಕೆ ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಆರೋಗ್ಯಕರ ಸಂಪ್ರದಾಯವನ್ನು ಭ್ರಷ್ಟಗೊಳಿಸಿರುವುದನ್ನು ಇಂದು ಕಾಣುತ್ತಿದ್ದೇವೆ. ನಿದರ್ಶನಕ್ಕಾಗಿ ಅಂಥ ಕೆಲವು ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸುವುದಾದರೆ :

1. ವಧುವಿನ ತಂದೆಯರು ತೆರ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಬರುವ ಹಣದ ಆಸೆಗೆ ಮುದುಕರಿಗೆ, ಎರಡನೇ ಮದುವೆಯಾಗುವ ವರಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಮದುವೆ ಮಾಡುವ ಮೂರ್ಖತನದ ನಡೆಗಳನ್ನು ತೋರಿರುವ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಧ್ಯಮಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ವರದಿಯಾಗಿದೆ.

2. ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ 10 ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಘಟಿತ ಕಳ್ಳ ಸಾಗಾಣಿಕೆ ಜಾಲ ಈಗಲೂ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆ ನಡೆಸುತ್ತಿದೆ. ಗುಜರಾತ್, ಪಂಜಾಬ್ ಮತ್ತು ಹರಿಯಾಣ ರಾಜ್ಯಗಳಿಂದ ಆಗಮಿಸುವ ಮದುವೆ ಗಂಡುಗಳು ಮದುವೆಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ವಧು ದಕ್ಷಿಣೆ ನೀಡಿ ಇಲ್ಲಿನ ಬಡಕುಟುಂಬದ ಹುಡುಗಿಯರನ್ನು ಅದರಲ್ಲೂ ದೇವದಾಸಿಯರ ಮನೆಯ ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಬೇಟೆಯಾಡುತ್ತಿವೆ.

3. ಇನ್ನು ಕೆಲವು ಹೆಣ್ಣು ಮಕ್ಕಳು ತೆರ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ಸಂಪತ್ತಿನ ಆಸೆಗಾಗಿ ಗಂಡಸರನ್ನು ಮೋಸಗೊಳಿಸುವ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಥಾಯ್‌ಲ್ಯಾಂಡ್ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಜರಿಯಾಪೋರ್ನ್ ಬುಯಾಯ್ ಎಂಬ ಮಹಿಳೆ ಎರಡು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ 11 ಮದುವೆಯಾಗಿ ಒಬ್ಬೊಬ್ಬರಿಂದ 4-20 ಲಕ್ಷದ ವರೆಗೆ ಹಣ ಪೀಕಿದ್ದಾಳೆ.

ಒಟ್ಟಾರೆ ತೆರ ಪದ್ಧತಿಯು ಅದು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡ ಕಾಲ ಹಾಗೂ ಬೆಳೆದ ಕ್ರಮವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಇದಕ್ಕೊಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ಸಾಮಾಜಿಕ ಆಯಾಮವಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚಿನ ಕೆಲವು ಅಸಹಜ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳಿಂದಾಗಿ ಈ ಕಾಲದ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಸಾಮಾಜಿಕ ಪಿಡುಗಾದ ವರದಕ್ಷಿಣೆಗೆ ಸಂವಾದಿಯಾಗಿ ತೆರ ಕೊಡುವ ಆಚರಣೆಯನ್ನೂ ನೋಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಸರ್ಕಾರಗಳು ಕೂಡ ಒಂದು ಹಂತದಲ್ಲಿ ಇದೇ ತಪ್ಪನ್ನು ಮಾಡಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ವಧು ದಕ್ಷಿಣೆ ನಿಷೇಧ (ಕರ್ನಾಟಕ) ನಿಯಮಗಳು, 2004 ರಲ್ಲಿ ವಧುದಕ್ಷಿಣೆಯನ್ನು ವರದಕ್ಷಿಣೆಗೆ ಸಮಾನವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಸರಿಯಾದ ಕ್ರಮವಲ್ಲ ಎಂಬುದು ನನ್ನ ಸ್ಪಷ್ಟ ಅಭಿಪ್ರಾಯವಾಗಿದೆ. ಮೂಲತಃ ಆದಿಮಾ ಆಚರಣೆಯಾದ ತೆರ ಪದ್ಧತಿ ಇಂದಿಗೂ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮಾಜಗಳಲ್ಲಿ ಅದು ಯಾವುದೇ ಹಿಂಸೆಯಿಲ್ಲದ ಸಾಂಕೇತಿಕ ಆಚರಣೆಯಾಗಿ ಇಂದಿಗೂ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜದ ತಾತ್ವಿಕ ತಳಹದಿಯ ಮೇಲೆ
ನಿಂತ ಈ ತೆರ ಪದ್ಧತಿ ಮೂಲತಃ ಯಾವುದೇ
ರೀತಿಯ ವ್ಯವಹಾರವಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಬರುವ ಹಣ,
ಮತ್ತಿತರ ಯಾವುದೇ ವಸ್ತು ಕೇವಲ ಸಾಂಕೇತಿಕ
ಅಷ್ಟೆ ಈ ಪದ್ಧತಿ ಒಂದು ಮೌಲ್ಯವಾಗಿ ಸಾಮಾಜಿಕ
ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಬೆಸೆಯುವ ಕ್ರಮವಾಗಿದೆ. ಇಂಥ
ಮಹತ್ವದ ಆದಿಮಾ ಆಚರಣೆಯೊಂದು ಇತ್ತೀಚಿನ
ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ವಿಕೃತ ರೂಪಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದು
ಒಂದು ದುರಂತವೇ ಸರಿ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು

- ಬರೋಬ್ಬರಿ 11 ಮಂದಿಯನ್ನು ಮದುವೆಯಾಗಿ
ಹಣ ಲೂಟಿ ಮಾಡಿದ ಮಹಿಳೆ!
- ಲಕ್ಕಪ್ಪ ಗೌಡ, ಹೆಚ್.ಜೆ. (ಸಂ.) (2000).
ಕರ್ನಾಟಕದ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು. ಕರ್ನಾಟಕ
ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಯಕ್ಷಗಾನ ಅಕಾಡೆಮಿ.
- ಶರಶ್ವಂದ್ರ ಚಟ್ಟೋಪಾಧ್ಯಾಯ. (2016).
ದೇವದಾಸ. (ಅನು, ಸೊಂದಲಗೆರೆ ಲಕ್ಷ್ಮೀಪತಿ).
ಕಾವ್ಯಕಲಾ ಪ್ರಕಾಶನ.
- ವಧು ದಕ್ಷಿಣೆ <http://ecowoman-kannada.tk/articles.php?id=7372>
- ವಧುದಕ್ಷಿಣೆ ಕೊಡ್ತಿನಿ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಡಿ
ಪ್ಲೀಸ್..! ಒಬಾಮಾ ಪುತ್ರಿಗೆ ವಿವಾಹ ಪ್ರಸ್ತಾಪ
ಮುಂದಿಟ್ಟ ಕೀನ್ಯಾ ವಕೀಲ. (2015, ಮೇ 28).
ಕನ್ನಡಿಗ ವರ್ಲ್ಡ್.
<https://www.kannadigaworld.com/kannada/international-kn/170988.html>
- ವರ ದಕ್ಷಿಣೆ v/s ವಧು ದಕ್ಷಿಣೆ....!!,
http://anchitaa.blogspot.com/2009/06/blog-post_28.html

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮರಾಠ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕರ ಆಳ್ವಿಕೆ

ಸುರೇಶ್ ಟಿ

ಸಂಶೋಧನಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ, ಚರಿತ್ರೆ ವಿಭಾಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ, ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ.

Abstract:

ಮರಾಠ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಅಥವಾ ಮರಾಠ ಒಕ್ಕೂಟವು ಇಂದಿನ ಭಾರತದಲ್ಲಿ 1674 ರಿಂದ 1818 ರವರೆಗೆ ಆಳ್ವಿಕೆ ಮಾಡಿತು. ತನ್ನ ತುತ್ತತುದಿಯನ್ನು ಮುಟ್ಟಿದಾಗ ಅದು 250 ದಶಲಕ್ಷ ಎಕರೆ (ಒಂದು ದಶಲಕ್ಷ ಚದರ ಕಿ.ಮೀ) ಗಳಷ್ಟು ಅಂದರೆ ದಕ್ಷಿಣ ಏಷ್ಯಾದ ಮೂರನೇ ಒಂದು ಭಾಗದಷ್ಟು ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು. ಬಿಜಾಪುರದ ಆದಿಲಶಾಹ ಮತ್ತು ಮುಘಲ್ ಚಕ್ರವರ್ತಿ ಔರಂಗಜೇಬರೊಂದಿಗೆ ಗೆರಿಲ್ಲಾ ಹೋರಾಟ ಮತ್ತು ಅನೇಕ ಸಾಹಸಗಳ ಮೂಲಕ ರಾಯಗಡವನ್ನು ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ಸ್ವತಂತ್ರ ಮರಾಠಾ ರಾಜ್ಯವೊಂದನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯ ರಾಜ ಶಿವಾಜಿಯು 1674 ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನು. ಶಿವಾಜಿಯ ವಂಶಸ್ಥರು ಹಾಗೂ ಇತರೆ ಮರಾಠ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕರು ಕರ್ನಾಟಕವನ್ನು ಆಳ್ವಿಕೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ.

Keywords: ಮರಾಠ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕರು, ಸೊಂಡೂರು ಸಂಸ್ಥಾನಿಕರು, ಜಮಖಂಡಿ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕರು, ಮುಧೋಳ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕರು.

ಪೀಠಿಕೆ

ಮರಾಠ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಅಥವಾ ಮರಾಠ ಒಕ್ಕೂಟವು ದಕ್ಷಿಣ ಏಷ್ಯಾದ ಮೂರನೇ ಒಂದು ಭಾಗದಷ್ಟು ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು. ಶಿವಾಜಿಯು ರಾಯಗಡವನ್ನು ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡ ಸ್ವತಂತ್ರ ಮರಾಠಾ ರಾಜ್ಯವೊಂದನ್ನು 1674ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದನು. ಶಿವಾಜಿಯ ನಂತರ ಮೊಮ್ಮಗ ಶಾಹು 1749 ರವರೆಗೆ ಚಕ್ರವರ್ತಿಯಾಗಿ ಆಳಿದನು. ತನ್ನ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಾಹು ಪೇಶ್ವೆಯನ್ನು ಸರಕಾರದ ಮುಖ್ಯಸ್ಥನನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಿದನು. ಶಾಹುವಿನ ಮರಣಾನಂತರ 1749 ರಿಂದ 1761 ರವರೆಗೆ ಪೇಶ್ವೆಗಳು ವಸ್ತುಶಃ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಅಧಿಪತಿಗಳೇ ಆದರು. ಈ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಶಿವಾಜಿಯ

ನಂತರ ಬಂದವರು ಸತಾರಾದ ತಮ್ಮ ನೆಲೆಯಿಂದ ಹೆಸರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ರಾಜರಾಗಿ ಮುಂದುವರೆದರು.

ಸೊಂಡೂರು ಸಂಸ್ಥಾನಿಕರ ಆಳ್ವಿಕೆ

ಸೊಂಡೂರು ಸಂಸ್ಥಾನವು ಫೋರ್ಪಡೆ ರಾಜಮನೆತನದ ಸಂಸ್ಥಾನವಾಗಿ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಸೊಂಡೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದ ಮೂಲ ಪುರುಷ ಸಿದ್ಧೋಜಿರಾವ್ ಫೋರ್ಪಡೆಯಾಗಿದ್ದು ಈತನಿಗಿಂತಲೂ ಹಿಂದೆ ಫೋರ್ಪಡೆ ವಂಶಸ್ಥರ ಇತಿಹಾಸವು ವ್ಯಾಪಕವಾದ ವಿಸ್ತಾರವನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ಇತಿಹಾಸದ ಆಧಾರಗಳಿಂದ ಇವರ ಮೂಲಪುರುಷ ರಾಜಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿನ ಚಿತ್ತೋರು ಸಂಸ್ಥಾನದ ಸಿಸೋಡಿಯ ವಂಶದ “ಸುಜನ್‌ಸಿಂಗ್” ಅಥವಾ

Please cite this article as: ಸುರೇಶ್ ಟಿ. (2024). ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮರಾಠ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕರ ಆಳ್ವಿಕೆ. ಸೃಜನಿ: ಇಂಡಿಯನ್ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಇನ್‌ನೋವೇಟಿವ್ ರೀಸರ್ಚ್ ಅಂಡ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್, 3(3), 16-19

ಸುಜ್ಞಾನಿಂಗ್” ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕ್ರಿ.ಶ. 1333ರಲ್ಲಿ ದೆಹಲಿಯ ಸುಲ್ತಾನನಾದ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್ ಖಿಲ್ಜಿಯು ಚಿತ್ತೋರನ್ನು ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಂಡಾಗ ಅಲ್ಲಿಂದ ದಕ್ಷಿಣದ ಕಡೆಗೆ ವಲಸೆ ಬಂದರು. ಇವರನ್ನು ಶಿವಾಜಿಯ ಪೂರ್ವಿಕರೆಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಫೋರ್ಪಡೆ ಎಂಬುದು ಈ ವಂಶಸ್ಥರ ಉಪನಾಮವಾಗಿದ್ದು ಅಭೇದ್ಯವಾದ ಕೋಟೆಯೊಂದನ್ನು ಇವರ ಪೂರ್ವಿಕರು ಹೆಚ್ಚು ಜಾಣಾಕ್ಷತನದಿಂದ ವಶಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರು.

ಸಿದ್ಧೋಜಿ ಫೋರ್ಪಡೆಯಿಂದ ಆರಂಭವಾದ ಈ ಸೊಂಡೂರು ಸಂಸ್ಥಾನ ಹಲವಾರು ರಾಜರ ಆಳ್ವಿಕೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿತ್ತು. ಸೊಂಡೂರು ಸಂಸ್ಥಾನ ಆಳ್ವಿಕೆ ಮಾಡಿದ ಪ್ರಮುಖ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕರಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧೋಜಿರಾವ್ ಫೋರ್ಪಡೆ, ಮುರಾರಿರಾವ್ ಫೋರ್ಪಡೆ, ಶಿವರಾಯ ವೆಂಕಟರಾಯ, ಶಿವಷಣ್ಮುಖರಾಯ, ವೆಂಕಟರಾವ್, ಯಶವಂತರಾವ್, ಹಿಂದೂರಾವ್ ಫೋರ್ಪಡೆಯವರು ಪ್ರಮುಖರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಜಮಖಂಡಿ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕರ ಆಳ್ವಿಕೆ

ಜಮಖಂಡಿ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಪಶ್ಚಿಮಘಟ್ಟಗಳ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಪ್ರದೇಶ. ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಗಡಿ ಪಟ್ಟಣಗಳಾದ ಮೀರಜ್ ಮತ್ತು ಸಾಂಗ್ಲಿಗೆ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿದೆ. ಇದು ಕೃಷ್ಣಾ ನದಿಯ ಜಲಾಯನ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿದ್ದು, ಗುಡ್ಡಗಾಡು ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಈಗ ಜಮಖಂಡಿ ಬಾಗಲಕೋಟೆ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪ್ರಮುಖ ತಾಲೂಕು ಹಾಗೂ ಉಪವಿಭಾಗ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದೆ. ಇದು ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ, ಧಾರ್ಮಿಕವಾಗಿ ಮಹತ್ವದ ನೆಲೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿರುವ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಪಟ್ಟಣ.

ಜಮಖಂಡಿಯ ಅರಸರು ‘ಚಿತ್ತಾವನ’ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಜಾತಿಯವರು. ಮೂರನೇ ರತ್ನಗಿರಿಯ ಕೋಟವಾಡದವರು. ಹರಿಭಟ್ ಇವರು ಚಿತ್ತಾವನ

ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಕುಟುಂಬದ ಪೂಜಾರಿ. ಇಚಲಕರಂಜಿಯ ಮುಖ್ಯಸ್ಥ ಹರಿಭಟ್ ಅವರಿಗೆ ಮೂವರು ಪುತ್ರರು ಪೇಶ್ವೆಯ ಸೇವೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಯುದ್ಧದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡರು. ಪೇಶ್ವೆಯು ಅವರ ಧೈರ್ಯ ಮತ್ತು ಸಾಹಸವನ್ನು ಗೌರವಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ಜಮಖಂಡಿ, ತಸ್ಗಾಂವ್, ಮೀರಜ್, ಸಾಂಗ್ಲಿ ಮತ್ತು ಕುರುಂದಾಡನ್ನು ಜಹಗೀರ್‌ಗಳಾಗಿ ನೀಡಿದರು.

ಜಮಖಂಡಿ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಪ್ರಮುಖ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕರು

ಜಮಖಂಡಿ ಸಂಸ್ಥಾನವು ಮೊದಲು ಧಾಸಗೂನ್ (Tusggaon) ಪ್ರದೇಶದ ಒಂದು ಭಾಗವಾಗಿತ್ತು. ಆ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಪರಶುರಾಮ್ ಭಾವ ಪಟವರ್ಧನ್ ಕ್ರಿ.ಶ. 1763-64 ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡಿದರು. ಆ ಪ್ರದೇಶವು ಮರಾಠರ ಆಳ್ವಿಕೆಯಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿತ್ತು. ಇವರು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಆಳ್ವಿಕೆ ಬರುವವರೆಗೆ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸಿದರು. ಪರಶುರಾಮ್ ಭಾವ ಪಟವರ್ಧನ್ ಇವರು ಉತ್ತಮ ಮಿಲಿಟರಿ ಅಧಿಕಾರಿಯಾಗಿದ್ದು, ಇವರ ಪೂರ್ವಜರು ನಡೆಸಿದ ಆಳ್ವಿಕೆಯನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದರು. ಪಟವರ್ಧನ್ ಕುಟುಂಬಗಳು ಕಾಥವಾಡ, ಕಾನ್‌ಕೂನ್ ಪೊನ್, ಈ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದವು.

ಶ್ರೀಮಂತ್ ಗೋಪಾಲರಾವ್ ಪಟವರ್ಧನ್, ಗೋಪಾಲರಾವ್ ರಾಮಚಂದ್ರರಾವ್ ಪಟವರ್ಧನ್, ಪರಶುರಾಮ್ ರಾವ್ ರಾಮಚಂದ್ರರಾವ್ ಅಥವಾ ಬಾವುಸಾಹೇಬ್ ಪಟವರ್ಧನ್, ರಾಮಚಂದ್ರರಾವ್ ಅಥವಾ ಅಪ್ಪಾಸಾಹೇಬ್ ಪಟವರ್ಧನ್, ಹಾಗೂ ಶಂಕರರಾವ್ ಪರಶುರಾಮರಾವ್ ಅಥವಾ ಅಪ್ಪಾಸಾಹೇಬ್ ಪಟವರ್ಧನ್ ಇವರು ಸಂಸ್ಥಾನದ ಪ್ರಮುಖ ಆಸ್ಥಾನಿಕರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಗಜೇಂದ್ರಗಢ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕರ ಆಳ್ವಿಕೆ

ಪೇಶ್ವೆಗಳು ಈ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳ ಎಲ್ಲಾ ಅಧಿಕಾರ ಮತ್ತು ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಸರದಾರರಿಗೆ ನೀಡಿದರು.

ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸಿಂಧೆ, ಹೋಲ್ಕರ್, ಗಾಯಕವಾಡ್, ಸವತ್ ಇವರು ಉತ್ತರ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರ ನಡೆಸಿದರು. ನಂತರ ಫೋರ್ಪಡೆ, ದೇಸಾಯಿ, ಪವಾರ್, ಪಟವರ್ಧನರು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸಿದರು. ಪಟವರ್ಧನರು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪ್ರವರ್ಧಮಾನಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಫೋರ್ಪಡೆಯ ಮನೆತನದವರು ಗಜೇಂದ್ರಗಡ, ಸೊಂಡೂರು ಮುಧೋಳ್ ಪ್ರದೇಶಗಳನ್ನು ಜಹಗೀರುದಾರರಾಗಿ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸಿದರು.

ಗಜೇಂದ್ರಗಡ ಎಂದರೆ 'ಕೋಟೆ' ಸ್ಥಳೀಯ ಜನರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ 'ಗಡಾ' ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ ಗಜೇಂದ್ರಗಡದ ಮೂಲ ಹೆಸರು 'ಗಜಪುರ' ಅನಂತರ ಗಜೇಂದ್ರಗಡ ಎಂದು ಹೆಸರಾಯಿತು. ಕ್ರಿ.ಶ. 5ನೇ ಶತಮಾನದಿಂದ ಈ ಪ್ರದೇಶ ಅನೇಕ ಅರಸು ಮನೆತನಗಳ ಆಳ್ವಿಕೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟಿತು. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಶಾತವಾಹನರು, ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟರು, ಕಲ್ಯಾಣಿ ಚಾಲುಕ್ಯರು, ಬಾದಾಮಿ ಚಾಲುಕ್ಯರು, ಕಾಕತೀಯರು, ಬಹಮನಿ ಸುಲ್ತಾನರು, ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಅರಸರು ಆಳ್ವಿಕೆ ನಡೆಸಿದ್ದರು.

ಮುಧೋಳ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕರ ಆಳ್ವಿಕೆ

ಮುಧೋಳ ಸಂಸ್ಥಾನವು ದಕ್ಷಿಣ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟ ಮರಾಠರ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಸಂಸ್ಥಾನವಾಗಿತ್ತು. ಮುಧೋಳ ಸಂಸ್ಥಾನವು ದಕ್ಷಿಣ ಮರಾಠ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಹಳೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಸಂಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಮುಧೋಳ ಪ್ರದೇಶ ಕರ್ನಾಟಕದ ರಾಜ್ಯದ ಬಾಗಲಕೋಟೆ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶವು ಮುಧೋಳ ಸಂಸ್ಥಾನದ ರಾಜಧಾನಿಯಾಗಿತ್ತು.

ಮುಧೋಳ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಹುಟ್ಟು ಮತ್ತು ಬೆಳವಣಿಗೆ

ಮುಧೋಳ ಕುಟುಂಬ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು ಎಂಬುದರ ಬಗ್ಗೆ

ಮೌಖಿಕ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮತ್ತು ಅದರ ಮೂಲದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸಿದ ಫೋರ್ಪಡೆ ಕುಟುಂಬ ಮೂಲಪುರುಷ 'ಸುಜನ್‌ಸಿಂಹ.' ಇವರು ಉತ್ತರ ಭಾರತದಿಂದ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಈ ಹಿಂದೆ ಅವರು ರಜಪೂತ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ಸೇರಿದವರು. ಫೋರ್ಪಡೆ ಕುಟುಂಬದವರು ಕ್ರಿ.ಶ. 1551ರಿಂದ ಆಡಳಿತ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಕ್ರಿ.ಶ. 1948ವರೆಗೆ ಆಳ್ವಿಕೆ ನಡೆಸಿದರು. ಅಂದರೆ 400 ವರ್ಷಗಳ ಕಾಲ ಅಧಿಕಾರ ನಡೆಸಿದರು.

ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಅನೇಕ ರಾಜವಂಶದವರು ಆಡಳಿತ ನಡೆಸಿದರು. ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಶಾತವಾಹನರು, ಬಾದಾಮಿ ಚಾಲುಕ್ಯರು, ರಾಷ್ಟ್ರಕೂಟರು, ದೇವಗಿರಿಯ ಯಾದವರು ಆಡಳಿತ ನಡೆಸಿದ್ದರ ಬಗ್ಗೆ ಕೆಲವು ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಇತಿಹಾಸ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. 'ಮಧುಹೋಲ್ಕರ್ ಫೋರ್ಪಡೆ' ಮತ್ತು ಮರಾಠ ಸರದಾರರು ಆರಂಭದಿಂದ ಬಹಮನಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವನ್ನು ರಕ್ಷಣೆ ಮಾಡಿದರು. ಈ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಅರಸರಿಗೆ ನಿಷ್ಠೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು. ಅಲ್ಲದೆ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬಹಮನಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ವಿಸ್ತರಣೆಗೆ ಇವರು ಹೆಚ್ಚು ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದರು. 14ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಬಹಮನಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಸ್ಥಾಪಕ ಅಲ್ಲಾವುದ್ದೀನ್ ಹಸನ್‌ಗಂಗೂ ಫೋರ್ಪಡೆ ಕುಟುಂಬಕ್ಕೆ 84 ಗ್ರಾಮಗಳನ್ನು ಆಳ್ವಿಕೆ ನಡೆಸಲು ಉಡುಗೊರೆಯಾಗಿ ನೀಡಿದ. ಅಲ್ಲದೆ ಇವರಿಗೆ 'ರಾಜ' ಎಂಬ ಬಿರುದು ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಿದರು. ನಂತರ ಬಹಮನಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ವಿಸ್ತರಣೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸಿದರು. ಎಲ್ಲಾ ದಿಕ್ಕುಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ವಿಸ್ತರಣೆಯಲ್ಲಿ ತಂದೆ, ಮಗನ ಪಾತ್ರ ಸುಲ್ತಾನರಿಗೆ ಸಂತೋಷವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿತು. ಇದರಿಂದ ಇವರಿಗೆ ದೇವಗಿರಿಯ ಸುತ್ತ ಮುತ್ತಲಿನ ಪ್ರದೇಶಗಳ ಜಹಗೀರುಗಳನ್ನು ನೀಡಿದರು. ಅಲ್ಲದೆ ಶಾಖ ಕುದುರೆಗಳ ಮುಖ್ಯಸ್ಥ ಹುದ್ದೆಯನ್ನು ಪಡೆದರು.

ಮುಢೋಲ ಸಂಸ್ಥಾನದ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸಿದ ಪ್ರಮುಖ ಸಂಸ್ಥಾನಿಕರು

- ವೆಂಕಟರಾವ್ (ಕ್ರಿ.ಶ. 1816ರಿಂದ ಕ್ರಿ.ಶ. 1854ರವರೆಗೆ).
- ಬಲವಂತರಾವ್ (ಕ್ರಿ.ಶ. 1854ರಿಂದ ಕ್ರಿ.ಶ. 1862ರವರೆಗೆ).
- ಎರಡನೇ ವೆಂಕಟರಾವ್ (ಕ್ರಿ.ಶ. 1862ರಿಂದ ಕ್ರಿ.ಶ. 1900ರವರೆಗೆ).
- ಮೂರನೇ ಮಾಲೋಜಿರಾವ್ (ಕ್ರಿ.ಶ. 1904ರಿಂದ 1937ರವರೆಗೆ)

ಮುಢೋಲದ ಘೋರ್ಪಡೆ ಮನೆತನದ ಮೂಲ(ಅಡ್ಡಹೆಸರು)ಹೆಸರು ಭೋಸಲೆ ಶಿವಾಜಿ ಮಹಾರಾಜನ ಮನೆತನವೂ ಘೋರ್ಪಡೆಗಳ ಮನೆತನವೊಂದೇ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಘೋರ್ಪಡೆಗಳ ಪೂರ್ವಜನೊಬ್ಬನು 'ಘೋರ್ಪಡೆ' ಎಂದರೆ ಮರಾಠಿಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ 'ಉಡ' ಎಂದರ್ಥ. ಉಡದ ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಹಗ್ಗ ಕಟ್ಟಿ ಅದರ ಸಹಾಯದಿಂದ ಕೋಟೆಯೊಳಗೆ ನುಸುಳಿ ಆ ಕೋಟೆಯನ್ನು ಗೆದ್ದನಂತೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅವನ ವಂಶದವರಿಗೆ ಘೋರ್ಪಡೆಯೆಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿದೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು

- Cotton, H. E. A. (1922). A History of the Mahrattas. *Bulletin of the School of Oriental and African Studies*, 2(2), 321–328.
<https://doi.org/10.1017/s0041977x00102150>
- Nandakumar, S. (2020). *Rise and fall of the Maratha Empire 1750-1818*. Notion Press.
- Ghar, S. G. (2023). *Marathas contribution in deccan plateau*. Ashok Yakkaldevi.

- Sardesai, G. S. (1957). *New history of the Marathas*.
- Kadam, U. A. (2008). *History of the Marathas: French-Maratha Relations, 1668-1818*.

ವಿಕಸಿತ ಭಾರತ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಎಂಬ ಮೊಸಳೆ ಕಣ್ಣೀರು...!

ಡಾ. ಸಂಜೀವಕುಮಾರ ಎಮ್. ಪೋತೆ

ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಶ್ರೀಮತಿ ಕೋಟೆ ಬೋರಮ್ಮ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ರಹಿಮ್ ನಗರ, ಎ.ಜೆ ರೋಡ್, ಚಳ್ಳಕೆರೆ, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆ, ಕರ್ನಾಟಕ

Abstract:

ಈ ಲೇಖನವು ವಿಕಸಿತ ಭಾರತ ಎಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ಮೊಸಳೆ ಕಣ್ಣೀರು ಎಂಬಂತೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಹಲವು ದಾಖಲೆಗಳ ಮೂಲಕ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತದೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ಭ್ರಾತೃತ್ವ, ತಾರತಮ್ಯ, ಧರ್ಮನಿರಪೇಕ್ಷ ಮತ್ತು ಜಾತ್ಯತೀತ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು ಪ್ರಖರತೆ ಪಡೆಯುವವರೆಗೂ 'ವಿಕಸಿತ' ಎನ್ನುವ ಪದವು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಒಗ್ಗುವುದಿಲ್ಲ. ಮತ್ತೊಂದು ಅಂಶವೆಂದರೆ, ಪರಿಸರ ನಾಶವು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಸ್ಪರ್ಶದ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ನೈಸರ್ಗಿಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಕಳೆದು ಹೋಗಿ, ಅವುಗಳು ಬರಿದಾಗುತ್ತಿವೆ. ಇಂಥ ಸಂದಿಗ್ಧ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಕಸಿತ ಭಾರತ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಎಷ್ಟು ಸೂಕ್ತ. ಬುದ್ಧ ತತ್ವಗಳು ಅನುಸರಣೆವರೆಗೂ ಭಾರತವು ವಿಕಸಿತ ಭಾರತವನ್ನಾಗಿ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳ್ಳುವುದು ಅಸಾಧ್ಯ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಅನಿಷ್ಟ ಪದ್ಧತಿ ಮತ್ತು ಮೂಢನಂಬಿಕೆಗಳು ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಜೀವಿಸಿರುವಾಗಲೇ ವಿಕಸಿತ ಭಾರತವೆಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ವ್ಯಂಗ್ಯ ಪದವಾಗುತ್ತದೆ. ದೇಶವು ನಿರಂತರ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಒಳಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಮನೋಭಾವ ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಂಡರೆ ಮಾತ್ರ ವಿಮೋಚನೆ ಪಡೆಯುತ್ತದೆ. ಬುದ್ಧನ ತತ್ವಗಳಿಗೆ ಮಾತ್ರ ದೇಶಕ್ಕೆ ವಿಮೋಚನೆ ಮತ್ತು ವಿಕಸಿತ ನೀಡುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿದೆ. ವಿಕಸಿತ ಎನ್ನುವ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಬಳಸುವ ಮೊದಲು ಹಲವು ಬಾರಿ ಯೋಚಿಸುವುದು ಸೂಕ್ತ!

Keywords: ವಿಕಸಿತ, ತಾರತಮ್ಯ, ಅಸಮಾನತೆ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ವಿಮೋಚನೆ.

ಪೀಠಿಕೆ

ಪ್ರಸ್ತುತ ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಗತಿಯನ್ನು ಶ್ರೀಮಂತರ ಡಾಲರ್‌ಗಳ ಮೇಲೆ ಅಳೆಯಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಶ್ರೀಮಂತರ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಡಾಲರ್ ಪುಷ್ಟಿ ನೀಡಿದರೆ, ಬಡವರಿಗೆ ಅಭದ್ರತೆ ಮತ್ತು ಆತಂಕದ ಪರಿಸರ ಸೃಷ್ಟಿಸುತ್ತಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತದಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯೆಂದರೆ ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿಗಳು ಬಡವರ ಮೇಲೆ ಕಟ್ಟುವ ಸೌಧವಾಗಿದೆ. ಆಸ್ತಿಯ ಅಥವಾ ಸಂಪತ್ತಿನ ಸಂಪಾದನೆ ಹೆಚ್ಚಳವೆಂದರೆ ಬಡವರ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕರ ಶ್ರಮದ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಕಿತ್ತುಕೊಳ್ಳುವ

ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಸೌಧವನ್ನು ರಚಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಎಂದರ್ಥ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಪದ ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಬೆಚ್ಚಿ ಬೀಳುವಂತಾಗಿದೆ. ಅದೊಂದು, ಅಸಹಜ ಮತ್ತು ಅಹಿತಕರ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಾಗಿ ಮಾರ್ಪಾಡುಗೊಂಡಿದೆ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಪರಿಸರ ನಾಶ, ಜೀವಿಗಳ ನಾಶ, ಪ್ರಕೃತಿ ವಿಕೋಪಕ್ಕೆ ಕಾರಣಿಭೂತವಾದುದು ಎಂದು ನಿರ್ವಚನ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಹಳ್ಳಿಗಳ ದೇಶ ಇಂದು ಸ್ಲಂಗಲಾಗಿ ಬದಲಾವಣೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ನಾಯಕರುಗಳು ನಮ್ಮ ದೇಶಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ಪರದೆಯ

Please cite this article as: ಸಂಜೀವಕುಮಾರ ಎಮ್. ಪೋತೆ. (2024). ವಿಕಸಿತ ಭಾರತ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಎಂಬ ಮೊಸಳೆ ಕಣ್ಣೀರು...!. ಸೃಜನಿ: ಇಂಡಿಯನ್ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಇನ್‌ನೋವೇಟಿವ್ ರೀಸರ್ಚ್ ಅಂಡ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್, 3(3), 20-33

ಮೂಲಕ ಸ್ಲಂಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಲ್ಪಟ್ಟು ವೈಭವೀಕರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಹಳ್ಳಿಯ ಜನರು ನಗರಗಳ ಸ್ಲಂಗಳತ್ತ ಚಲಿಸುವ ವಾತಾವರಣ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ವಲಸೆಯಿಂದಾಗಿ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಜಾತಿಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲಿದ್ದ ಉದ್ಯೋಗಗಳು ಸ್ವಲ್ಪ ಮಾರ್ಪಾಡುಗೊಂಡು ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆ. ಆದರೆ ಅವುಗಳಿಗೆ ದಾಸ್ಯದಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಗೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ 'ವಿಕಸಿತ' ಎನ್ನುವ ಪದವು ಅರಳಿದ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಾಧಿಸಿದ ಅಥವಾ ವಿಕಾಸ ಹೊಂದಿದ ಎಂದು ಬಿಂಬಿತ. ವಿಕಸಿತ ಭಾರತ ಎನ್ನುವ ಪದವು ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಳಕೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ವಿಕಸಿತ ಭಾರತವು ದೇಶದಲ್ಲೇ ಅಧುನಿಕ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಅಭಿಯಾನವಾಗಿದೆ. ಭಾರತವು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ರಾಷ್ಟ್ರವನ್ನಾಗಿ ನಿರ್ಮಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವು ಪ್ರಗತಿ, ಪರಿಸರ ಸುಸ್ಥಿರತೆ, ಆರ್ಥಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಪ್ರಗತಿ ಮತ್ತು ಉತ್ತಮ ಆಡಳಿತ ನೀಡುವ ಆಶಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತದೆ.

ಜಗತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಮಯವಾಗಿ ಬದಲಾವಣೆಗೊಂಡಿದೆ. ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ತಿಳಿಯದ ವ್ಯಕ್ತಿಯನ್ನು ಅನಕ್ಷರಸ್ಥ ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇಡೀ ಜಗತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಒಳಗಡೆ ಸಮ್ಮಿಳಿತಗೊಂಡಿದೆ. ವಿಪರ್ಯಾಸವೆಂದರೆ, ಅತೀ ಹೆಚ್ಚು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಬಳಕೆಯಾದಂತೆ ಅನಾಥಪ್ರಜ್ಞೆ ಕಾಡದೇ ಇರದು. ಬಹುತೇಕ ಜಗತ್ತಿನ ಎಲ್ಲಾ ಭೂ ಭಾಗವೂ ಜಾಗತೀಕರಣಕ್ಕೆ ಒಳಪಟ್ಟಿದೆ. ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಸರಕು ಸೇವೆಗಳ ಲಭ್ಯತೆ ಪ್ರಮಾಣ ಮತ್ತು ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ಅಗಾಧ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಕಂಡಿದೆ. ಮಾನವನಿಗೆ ಯಾವುದು ಮೂಲಭೂತವಲ್ಲವೆಂದು ಬೇರ್ಪಡಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗದ ಹಠಾಶೆಯ ಸ್ಥಿತಿ ತಲುಪಿದ್ದು ಅಸಹಾಯಕನಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದಾನೆ! ಜಾಗತೀಕರಣದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಆರ್ಥಿಕ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ನಿಖರವಾಗಿ ಹೇಳದ ಸ್ಥಿತಿ ತಲುಪಿದ್ದಾನೆ! ಯಾವ

ವಸ್ತು ಮೂಲಭೂತವಲ್ಲವೆಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೂ ಅವನಿಂದ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ! ಎಲ್ಲವೂ ಅಸ್ಪಷ್ಟತೆಯ ಕೋಣಗಳಾಗಿವೆ? ಮನುಷ್ಯ ಮನುಷ್ಯನ ನಡುವಿನ ಸಂಬಂಧಗಳು ಶಿಥಿಲ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ತಲುಪಿದೆ. ಅಲೆಮಾರಿ ಜೀವನವು ಸಹಜ ಸ್ಥಿತಿಯಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಗೊಂಡಿದೆ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಜನರ ಮನಸ್ಸು ಸಂವೇದನೆಗಳನ್ನು ನಾಶಪಡಿಸಿ, ಕೈಗಾರಿಕಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ತಂದು ನಿಲ್ಲಿಸಿದೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಜಾಗತೀಕರಣ ಎಂಬ ಪ್ರಮೇಯ ನೀಡಿದೆ.

ಜನಪರರು, ಸಾಹಿತಿಗಳು ಮತ್ತು ನಾಯಕರು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ರಾಜಕೀಯ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಪೌರ ಹಕ್ಕುಗಳು ಮತ್ತು ಕಾನೂನು ಬಗೆಗೆ ಕಾಳಜಿ, ಮುತುವರ್ಜಿಯನ್ನು ವಹಿಸಿ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಆರ್ಥಿಕ ಹಕ್ಕುಗಳಿಗೆ ಬಂದರೆ, ಅವರ ದೃಷ್ಟಿ ಮಸುಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಾನಮಾನವನ್ನು ಕಾಯಕದ ಮೂಲಕವೇ ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ಸಮಜಾಯಿಸಿ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ, ಶ್ರೀಮಂತರ ಡಾಲರ್‌ಗಳೆಲ್ಲವೂ ಬಡವರ ಗೋರಿಗಳ ಮೇಲೆ ಹೂಡಿ ಸಂಪಾದಿಸಿದ್ದು ಎನ್ನುವುದು ಮರೆಮಾಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಎಲ್ಲ ಹಕ್ಕುಗಳು ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವುದು ಶ್ರೀಮಂತರಿಗೆ ಬಡವರಿಗಲ್ಲ ಎಂಬ ತತ್ವದ ತಳಹದಿಯನ್ನು ಮೇಲ್ವರ್ಗದವರು ಹಿಂದಿನ ಬಾಗಿಲಿನ ಮೂಲಕ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಅಧ್ಯಯನ ವಿಧಾನ ಮತ್ತು ಉದ್ದೇಶಗಳು

ವಿಕಸಿತ ಭಾರತ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಎಂಬ ಮೊಸಳೆ ಕಣ್ಣೀರು..? ಈ ಲೇಖನವು ದ್ವಿತೀಯ ದತ್ತಾಂಶಗಳ ಮೇಲೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅವಲಂಬನೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ಲೇಖನಕ್ಕಾಗಿ ಹಲವಾರು ಗ್ರಂಥಗಳು, ಜಾಲತಾಣಗಳು, ವರದಿಗಳು ಮತ್ತು ದಿನಪತ್ರಿಕೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಈ ಬರಹವು ಸಮ ಸಮಾಜ ನಿರ್ಮಾಣ ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಉದ್ದೇಶ ಹೊಂದಿದೆ. ಸಮಾಜದ ಎಲ್ಲ ಸಮುದಾಯಗಳು ಉತ್ಪಾದನಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಬೇಕು ಮತ್ತು ಒಳಗೊಳ್ಳುವಿಕೆ ಸಮಾಜ ರಚನೆಗೊಳ್ಳಬೇಕೆನ್ನುವ

ಆಶಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಸುಸ್ಥಿರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಅಂಶಗಳು ನೈಜವಾದ ವಿಕಸಿತ ಭಾರತದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ಸಕಾರಕ್ಕೆ ಸಹಕರಿಸುತ್ತಿರುವ ಉದ್ದೇಶ ಹೊಂದಿದೆ. ಸಮ ಮತ್ತು ಶಾಂತಿ ಸಮಾಜ ಸ್ಥಾಪನೆಗೊಳ್ಳದೆ ಹೊರತು ಶೋಷಣೆ ಮುಕ್ತ ಸಮಾಜ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳ್ಳದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಾಮಾಜಿಕ, ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ದೇಶ ಸಾಗಬೇಕೆನ್ನುವ ಮಹತ್ತರ ಆಶಯ ಲೇಖನ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾ, ಈ ಆಧಾರಸ್ತಂಭ ಮೇಲೆ ವಿಕಸಿತ ಭಾರತ ರಚನೆಗೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಜಾಗತೀಕರಣ-ಆರ್ಥಿಕತೆ

ದೇಶದ ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಗತಿಯು ಕೈಗಾರಿಕರಣದ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ ಎನ್ನುವ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ನಿಲುವು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಅಂತರಂಗದಲ್ಲಿ ಗಟ್ಟಿಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಜಾಗತೀಕರಣ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಒಂದು ದೇಶದ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಸಬಹುದು; ನಾಶಪಡಿಸಬಹುದು! ಕೈಗಾರಿಕರಣ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿಗಳೇ ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ಸಾಧಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿಗಳು ಹೂಡಿಕೆಯ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿಯೇ, ಬಡವರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗಗಳು ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿವೆ, ಇದನ್ನು ನಿಜವೆಂದು ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿಗಳ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಪರೋಕ್ಷವಾಗಿ ಬಡವರೇ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಬಿಂಬಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ! ಈ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ವಿಚಾರವೂ ಮುಂದುವರಿದ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲದೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಶೀಲ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ವಿಸ್ತಾರಗೊಂಡಿದೆ. ಆದರೆ, ಶ್ರೀಮಂತರ ಅಥವಾ ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿಗಳ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಅತೀ ಕಡಿಮೆ. ಶೋಷಿತರ, ದಲಿತರ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಖ್ಯೆ ಅಪಾರ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿದೆ. ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿಗಳ ಅಥವಾ ಶ್ರೀಮಂತ ವರ್ಗದ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಅಂಚೆಗೆ ತಳ್ಳಲ್ಪಟ್ಟ ಜನರು ವಿವೇಚನಾ ರಹಿತವಾಗಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಕುರಿಗಳ ಯಜಮಾನ ತೋಳ ಎಂಬುವುದು ಅವರ ಸ್ವಪ್ನದಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಜಗತ್ತಿನ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಾದ ಶ್ರೀಮಂತ

ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇದರ ಒಳತೋಟ, ವೃದ್ಧರು ಕುರುಡರು, ಅಂಗವಿಕಲರು, ನಿರ್ಗತಿಕರು ರೋಡಿಗೆ ಬೀಳಲಿ ಎಂದು ನೇರವಾಗಿ ಉಚ್ಚರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಅವರೆಲ್ಲರೂ ದುಡಿದು ತಿನ್ನಬೇಕು, ತಮ್ಮ ಆಹಾರವನ್ನು ತಾವೇ ಉತ್ಪಾದಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದು ದೃಷ್ಟಾಂತ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಬಲರ ಅಥವಾ ಶ್ರೀಮಂತರ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿರುದ್ಧ ದುರ್ಬಲರು ಸಂಘರ್ಷಕ್ಕೆ ಇಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಶೋಷಣೆಗೆ ಒಳಗಾದ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಅಥವಾ ಬಡವರ್ಗಗಳು ಅವರ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡುತ್ತ ಸೋಲುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಬಲರ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಬಡವರನ್ನು ನಿಶ್ಚಿತ್ತರನ್ನಾಗಿ ಸೃಷ್ಟಿಸಿದೆ.

ಜಾಗತೀಕರಣದ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಮಾನವನ ಎಲ್ಲಾ ನೋವುಗಳಿಗೆ ಮುಲಾಮು ಇದ್ದಂತೆಂದು ಬಿಂಬಿಸಲಾಗಿತ್ತು ಮತ್ತು ಮುಕ್ತ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಪರಿಹಾರ ರೂಪದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಶೋಷಿತ ವರ್ಗವು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಿತ್ತು. ಮುಕ್ತ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳೆಲ್ಲ ಮುಕ್ತವಾಗಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ಕಾಲಾನುಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಉನ್ನತಿ ಸಾಧಿಸುತ್ತಾರೆಂದು ಹಗಲುಗನಸು ಕಾಣುತ್ತಿತ್ತು. ಬಡತನ, ದಾರಿದ್ರ್ಯ, ಅಪೌಷ್ಟಿಕತೆ ನೋವುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಅದೃಶ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ ಎಂದು ಬಲವಾದ ನಂಬಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು. ಆದರೆ, ಪ್ರಸ್ತುತದಲ್ಲಿ ಮುಕ್ತ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಅದೆಷ್ಟೋ ಕನಸುಗಳು, ಗುಡಿ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳು, ಕರಕುಶಲ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಯವಾಗಿವೆ. ಸಣ್ಣ, ಚಿಲ್ಲರೆ ಉದ್ಯಮದಾರರು ಬೀದಿಗೆ ಬೀಳುವಂತಾಗಿದೆ. ಪ್ರಥಮ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಜಾಗತೀಕರಣದ ಆರ್ಥಿಕತೆಯು ಭರವಸೆಯನ್ನು ಮೂಡಿಸಿತು. ನಂತರದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಅದರ ಭೀಭತ್ಯ ರೂಪ ಅನಾವರಣಗೊಂಡಿತು.

ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಮತ್ತು ಜಾತೀಯತೆ

ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಮತ್ತು ಜಾತೀವಾದ ಈ ಎರಡು ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು ಪರಸ್ಪರ ವಿರೋಧಭಾಸ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ನಿಲುವುಗಳಾಗವೆ. ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವವು ಬುದ್ಧ ಮತ್ತು ಸಾಮ್ರಾಟ್ ಅಶೋಕನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಪರಿಪೂರ್ಣ

ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಬುದ್ಧನ ಸಂಘಗಳೇ ಇಂದಿನ ಸಂಸತ್ತುಗಳು. ಸಮಾನತೆ, ಸಹೋದರತೆ ಮತ್ತು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಬುನಾದಿ. ಈ ಮೂರು ತತ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದನ್ನು ಹೊರತುಪಡಿಸಿದರೆ ಅದಕ್ಕೆ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಎನ್ನಲಾಗದು. ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವವು ಹಕ್ಕುಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಸಹಕರಿಸುತ್ತವೆ. ಭಾರತದ ಸಂವಿಧಾನವು ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಒಂದು ಮತವನ್ನು ನೀಡಿದೆ. ಮಹಿಳೆಯರಾಗಲಿ, ಪುರುಷರಾಗಲಿ, ಬಡವನಾಗಲಿ, ಯಾರೇ ಆಗಲಿ ಅವರು ಭಾರತೀಯರಾಗಿದ್ದರೆ ಒಬ್ಬರಿಗೆ ಒಂದು ಮತ. ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಬುನಾದಿ ಚುನಾವಣೆಯಾಗಿದೆ. ದೇಶದಲ್ಲಿ ಚುನಾವಣೆ ಪ್ರತಿ ಐದು ವರ್ಷಗಳಿಗೊಮ್ಮೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ದೇಶದಲ್ಲಿ ಹಲವು ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು ಜಾರಿಯಲ್ಲಿವೆ. ಚುನಾವಣೆಯ ಮೂಲಕ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳ ತತ್ವಗಳು, ನಂಬಿಕೆಗಳು ಮತ್ತು ನಾಯಕರುಗಳನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸುವ ಮತ್ತು ಸ್ಥಿರಗೊಳಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿದೆ. ದೇಶದ ಪ್ರತಿ ಪ್ರಜೆಯು ತನ್ನ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಚಲಾಯಿಸುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಭಾರತದ ಚುನಾವಣೆಗಳು 75ವರ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬಂದಿವೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಜಾತಿವಾದ ಮತ್ತು ಅಸಮಾನತೆಗಳು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವಾದ ಸಂಗತಿಗಳು. ಇಂಥ ವೈರುಧ್ಯದ ಮಧ್ಯೆ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಜೀವಿಸುತ್ತಿದೆ. ಚುನಾವಣೆಗಳು ಧರ್ಮಗಳ ಮೇಲೆ, ಜಾತಿಗಳ ಮೇಲೆ, ನಾಯಕರುಗಳ ಮೇಲೆ ಚುನಾವಣೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ ಎಂದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ನಿರ್ಧರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಧಾರಿತ ಚುನಾವಣೆ ದೇಶದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವುದೇ ಇಲ್ಲ...! ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ತಮ್ಮ ಮತದ ಹಕ್ಕನ್ನು ಹಣಕ್ಕೆ, ಜಾತಿಗೆ ಮತ್ತು ಧರ್ಮಕ್ಕೆ ಮಾರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕೆ ಮಾರಕವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಜಾತಿಯ ನಶೆಯಲ್ಲಿ, ಕುರಿಗಳನ್ನು ಕಾಯಲು ತೋಳಗಳನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಚುನಾವಣೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶನ ನೀಡಿದ ವ್ಯಕ್ತಿಯು,

ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಆಯ್ಕೆಗೊಂಡ ನಂತರ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ರಾಜನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ! ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಸೇವಕ ನಾನು ಎನ್ನುವುದು ಮರೆಯುತ್ತಾನೆ. ನಿರಂಕುಶ ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತಾನೆ. ದೇಶವು ಸ್ವತಂತ್ರಗೊಂಡು 75ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದರೂ ನೈಜ ನಾಯಕನನ್ನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ಸೋಲುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆಯ್ಕೆಗೊಂಡ ನಾಯಕರುಗಳು ಸಹೋದರತೆ, ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮತ್ತು ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ನೀಡಲು ಸಹಕರಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅವರು ವಂಚಕರಾಗಿಯೇ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅಹಂ, ಸಂಪತ್ತಿನ ಸಂಗ್ರಹ, ಜಾತಿ ವ್ಯಸನ ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡ ನಾಯಕರುಗಳ ಮುಂದೆ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ತನ್ನ ನೈಜ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ. ಸಂವಿಧಾನವು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಮತ್ತು ಭ್ರಾತೃತ್ವವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದರೂ ಜಾತಿಪದ್ಧತಿಯು ಅದನ್ನು ಭಗ್ನಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ. ಕಾರಣ, ಜಾತಿವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಚುನಾವಣೆಗಳು ಲೀನವಾಗಿವೆ. ಪ್ರಬಲ ಜಾತಿಯ ನಾಯಕರುಗಳೇ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ಸಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅಂದರೆ, ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಕೇವಲ ನಾಮಕಾವಸ್ಥೆ ಎನ್ನುವುದು ಬಿಂಬಿತ! ಸಂಸತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮಂತ್ರಿಗಳನ್ನು ಜಾತಿವಾರು ಹಂಚಿಕೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಲಭಿಸಿ 75ವರ್ಷಗಳು ಕಳೆದರೂ ಸಹ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದ ನಾಯಕರುಗಳು ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿ ಆಗಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿ ಆಗುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಅಂದರೆ, ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಆಶ್ರಯದಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ಜೀವಿಸುತ್ತಿದೆ ಎನ್ನುವುದೇ ವಿಪರ್ಯಾಸ.

ಹಳ್ಳಿಗಳಿಂದ ದಿಲ್ಲಿಯವರೆಗೂ ಚುನಾವಣೆ ನಡೆದರೂ ಅಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಭಾರತವು ಪ್ರಪಂಚದ ಬಹುದೊಡ್ಡ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವವೆನ್ನುವ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆ. ಅದು ಕೇವಲ ಹೊರಗಿನ ಕವಚದಿಂದಲೇ ನಿರ್ಧರಿತವಾಗಿದೆ. ಕವಚದ ಒಳಗಡೆ ಜಾತಿಯ ವಿಷ ಚೇಳುಗಳು ತುಂಬಿವೆ ಎನ್ನುವುದು ಹೊರ ಜಗತ್ತಿಗೆ

ಗೊತ್ತಾಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಂದ ಆಯ್ಕೆಯಾದ ಚುನಾಯಿತರು ವ್ಯಾಪಾರದ ಕುರಿ, ಕೋಣಗಳಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ! ಭಾರತ ಬಹುಪಕ್ಷೀಯ ಪದ್ಧತಿ ಹೊಂದಿದ್ದು ಚುನಾವಣಾ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮತಗಳನ್ನು ವಿಭಜಿಸುತ್ತವೆ. ಯಾವುದೇ ಒಬ್ಬ ಪ್ರಬಲ ಜಾತಿ, ವಂಚಕ, ದಗಲಭಾಜಿ ಮತ್ತು ಹಣದ ಮೇಲೆ ನಾಯಕನನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ! ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಅವನು ಇಷ್ಟ ಇರಲಿ; ಇಲ್ಲದೆ ಇರಲಿ; ಪಕ್ಷ ಮಾತ್ರ ಅವನನ್ನು ಕ್ಯಾಂಡಿಡೇಟ್ ಎಂದು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಆ ಪಕ್ಷಕ್ಕಾಗಿ ನಮಗೆ ಇಷ್ಟ ಇಲ್ಲದ ನಾಯಕನನ್ನು ಆಯ್ಕೆಗೊಳಿಸುತ್ತೇವೆ. ಇದು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ತತ್ವಕ್ಕೆ ವಿರೋಧವೋ ಅಥವಾ ಪರವೋ ಎಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಧರ್ಮದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಆಯ್ಕೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಬಹುಪಕ್ಷೀಯ ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಂಚ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮತಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುವವನು ಆಯ್ಕೆಗೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಕೊನೆಯದಾಗಿ ಚೋರನೇ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಹಿಡಿಯುತ್ತಾನೆ! 'ಸದನದಲ್ಲಿ ಹಣದ ಲೂಟಿಯ ಕುರಿತು ಗಂಟೆಗಟ್ಟಲೆ ಚರ್ಚೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ; ಅಧಿವೇಶನ ಮುಗಿದು ಹೋಗುತ್ತದೆ; ಲೂಟಿ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆಂದು ಲೂಟಿಕೋರ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವುದೇ ಇಲ್ಲ; ಲೂಟಿಯಾದ ಹಣ ವಾಪಸು ಬರುವುದೇ ಇಲ್ಲ'. ಇದು ವಿಕಸಿತ ಭಾರತದ ಪ್ರಾಕಲ್ಪನೆಯಾಗಿದೆ.

ಇಂದು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ಸಹ ವ್ಯಭಿಚಾರಿಗಳಾಗಿ, ಭ್ರಷ್ಟಾಚಾರಿಗಳಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ! ಸಣ್ಣ ಕಳ್ಳನು ದೊಡ್ಡ ಕಳ್ಳನನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿದಂತಾಗುತ್ತಿದೆ. ಎಲ್ಲಿದೆ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಮೌಲ್ಯವೆಂದು ವಿಚಾರವಾದಿಗಳು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಹೋರಾಟಗಾರರು ಕಳಕಳಿ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಮ್ಮ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವವು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿಯೇ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಎಂದು ಬೀಗುತ್ತಾರೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಳಕಳಿ ಒಳಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯ ನಾಯಕನ ಆಯ್ಕೆಯ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವಕ್ಕಿದೆ. ಜಾತಿಗೆ ಸೆಡ್ಡು ಹೊಡೆದು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು

ಕಾಪಾಡುವುದು ನಾಯಕರುಗಳ ಆದ್ಯ ಕರ್ತವ್ಯವಾಗಬೇಕು. ಜಾತಿ ವಿನಾಶದ ಹೊರತು; ಪರಿಪೂರ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಜಾರಿಯಾಗಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ತಮ್ಮ ಮತದ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಮಾರಿಕೊಳ್ಳುವ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿಯೇ ಕೆಟ್ಟ ನಾಯಕರುಗಳನ್ನು ದೇಶ ಕಂಡಿದೆ!

ಹಸಿವು-ಭಾರತ

ಜಗತ್ತಿನ ಪ್ರತಿ ಜೀವಿಗಳು ಬದುಕಲು ಆಹಾರ ಬಹುಮುಖ್ಯ. ಜಗತ್ತು ವಿಕಾಸನಗೊಂಡಂತೆ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಲೇ ಸಾಗಿವೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಂಪತ್ತು, ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಹೆಚ್ಚಿದಂತೆ ಹಸಿವಿನ ಸಂಖ್ಯೆವೂ ಕೂಡ ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿದೆ. ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯು ಶೂನ್ಯ ಹಸಿವಿನ ನಿರ್ಮಾಣದ ಮಹತ್ತರ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸಹಕರಿಸುತ್ತಿದೆ. ಭಾರತವು ಪ್ರವರ್ಧಮಾನಕ್ಕೆ ಅತೀ ವೇಗವಾಗಿ ಚಲಿಸುತ್ತಿರುವ ದೇಶವೆನ್ನುವ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆ. ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಜಗತ್ತಿನ ಪ್ರಬಲ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಐದನೇ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿದೆ. ಆದರೆ, ಅದೇ ದೇಶದಲ್ಲಿ 67 ಲಕ್ಷ ಶಿಶುಗಳಿಗೆ ಆಹಾರವಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ಅಘಾತಕಾರಿ ಸಂಗತಿ. ಅಂದರೆ 6 ರಿಂದ 24 ತಿಂಗಳ ವಯಸ್ಸಿನ ಮಕ್ಕಳು 24 ಗಂಟೆಯೊಳಗೆ ಯಾವುದೇ ರೀತಿಯ ಆಹಾರವನ್ನು ಸೇವಿಸಿರಲಿಲ್ಲ. ಭಾರತವು ಜಗತ್ತಿನ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಆಹಾರ ಕೊರತೆಯ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಮೂರನೇ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ಅನುಕ್ರಮದಂತೆ ಗಿನಿ 21.8%, ಮಾಲಿ 20.5% ಮತ್ತು ಭಾರತವು 19.3% ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿವೆ. ಹಸಿವು ಎನ್ನುವ ಅಂಶವು ವೈಯಕ್ತಿಕವೆಂದು ಬಿಂಬಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಜಗತ್ತಿನ ಪ್ರಬಲ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಎಂದು ಬಿಂಬಿಸಲಾಗಿರುವ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತದಲ್ಲಿಯೂ 31.52% ಜನರು ಅಪೌಷ್ಟಿಕತೆಯಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎನ್ನುವುದೇ ಅಚ್ಚರಿ (NFHS-5, 2019-21). ಹಸಿವಿನ ಕೊರತೆಯೂ ಹಲವಾರು ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಹೊರಬರುತ್ತಿದೆ. ಅದು ಬಡತನ, ಅಪೌಷ್ಟಿಕತೆ, ಆಹಾರದ ಕೊರತೆ, ಅಸಮಾನತೆ, ತಾರತಮ್ಯ

ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಸ್ಪರ್ಶವಾಗುತ್ತಿದೆ. ವಿಶೇಷವೆಂದರೆ, ಜಾಗತೀಕರಣವೇ ಇಂದು ಮನುಷ್ಯನಿಗೆ ಆಹಾರವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇದೇ ಜಾಗತೀಕರಣದ ಶಕ್ತಿಗಳಿಂದ ಹಲವರು ಉಪವಾಸ ಮತ್ತು ಊಟಕ್ಕಿಲ್ಲದೆ ಸಾಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಅವರ ಸಾವುಗಳಿಗೆ ಅಪೌಷ್ಟಿಕತೆ ಮತ್ತು ಇತರೆ ರೋಗಗಳ ಹೆಸರಿನೊಂದಿಗೆ ಬಹು ನಾಜೂಕಾಗಿ, ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಉಪಮೇಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಅವರ ಸಾವುಗಳಿಗೆ ಹೊದಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆಹಾರವಿಲ್ಲದೆ ಸತ್ತರು ಎನ್ನುವ ದಾಖಲೆಗಳು ಲಭಿಸುವುದು ತೀರಾ ವಿರಳ. ಉಪವಾಸ ಎನ್ನುವ ಶಬ್ದಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಹೊದಿಕೆ ಹೊದಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅವರ ಸಾವಿಗೆ ಕ್ಷಯ, ನಿರ್ಮೋನಿಯಾ, ವಾಂತಿ, ಭೇದಿ, ಅಪೌಷ್ಟಿಕತೆ ಇತ್ಯಾದಿ ನಿಶ್ಚಿತ ದೇಹಕ್ಕೆ ಕಾಡುವ ರೋಗಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಮೀಕರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲ ಘನ ಘೋರ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಬದಿಗೆ ಸರಿಸಿ ಕೇವಲ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಎನ್ನುವ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಕುರಿತು ಪುಟಗಟ್ಟಲೆ ವರದಿ ನೀಡುತ್ತಾರೆ ಮತ್ತು ಅದಕ್ಕೆ ಶಬ್ದಾಂಶ ಗಿರಿಯನ್ನು ಸಾಹಿತಿಗಳು, ಚಿಂತಕರು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕೇವಲ ಆರ್ಥಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಯಶಸ್ಸನ್ನು ಅಳಿದರೆ ಸಾಲದು; ಆ ಯಶಸ್ಸಿನ ಒಳಗಡೆ ಎಲ್ಲ ಸಮುದಾಯಗಳು ಉತ್ಪಾದನಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದಾರೇ ಎನ್ನುವುದು ಮಹತ್ತರವಾಗಿದೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಯಶಸ್ಸಿನೊಳಗಡೆ ಕೆಲವೇ ಜನರು ಭಾಗವಹಿದ್ದರೆ ಅಂಥ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಅಸಮಾನತೆ, ಅಪೌಷ್ಟಿಕತೆ, ಹಸಿವು ಮೊದಲಾದ ವಿಕಾರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಉಲ್ಬನಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಆಗ ಸಂಘರ್ಷದ ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿಸರ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡು; ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಅಶಾಂತಿ ರಚನೆ ಆಗುತ್ತದೆ. ಸುಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿ ಬಹುಜನರೆಲ್ಲರೂ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಂತೆ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಪುನರ್ ರಚಿಸುವುದು ಸರ್ಕಾರದ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಾಗಬೇಕು. (ಐಪಿಇಎಸ್-

ಪುಡ್ ವರದಿ ಜಿಎಎಂಎ ನೆಟ್ವರ್ಕ್ ಓಪನ್ ವರದಿ, ರಾಯಿಟರ್ಸ್-ಪ್ರಜಾವಾಣಿ ದಿನಪತ್ರಿಕೆ, 5 ಜುಲೈ 2024, ಪು-14).

ಬಡತನವು ಬದುಕುವುದಕ್ಕೆ ಮೂಲ ಸೌಕರ್ಯಗಳ ಕೊರತೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುತ್ತದೆ. ಆಹಾರದ ಕೊರತೆಯನ್ನು ತನ್ನೊಳಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದೆ. ಅದೊಂದು ಹತಾಶೆಯ ಸ್ಥಿತಿ, ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಂತೆ ಬದುಕುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗದ ಚಿಂತಾಜನಕಸ್ಥಿತಿಯಾಗಿದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ, 2019-21ರಂತೆ 14.96% ಜನರು ಬಡತನದಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ, ಇದರ ಪ್ರಮಾಣ 2015-16ರಲ್ಲಿ 24.85% ಇತ್ತೆಂದು (Multidimensional Poverty Index-MPI) MPI-2023 ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. 2019-2021 ಮತ್ತು 2015-16ಕ್ಕೆ ತುಲನೆ ಮಾಡಿದಾಗ 2023ಕ್ಕೆ ಬಡತನ ಪ್ರಮಾಣ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಡಿಮೆಯಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ, 13.5 ಕೋಟಿ ಜನರು ಬಡತನದಿಂದ ವಿಮೋಚನೆಗೊಂಡಿರುವುದಾಗಿ ಬಹು ಆಯಾಮಗಳುಳ್ಳ ಬಡತನ ಅನುಸೂಚಿ ವರದಿ-2023 ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಪ್ರಸ್ತುತ ಮಾಧ್ಯಮಗಳು ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ವರ್ಣಿಸುವುದು ಮತ್ತು ರಂಜಿಸುವ ಮೂಲಕ ನಯನಾಜೂಕಾಗಿ ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿಗಳ ಪರವಾಗಿ ನಿಂತು ಬಡವನ ಹಸಿವಿಗೆ ನೀರಿರೆಯುತ್ತಿವೆ. ಸತ್ಯಾಂಶಗಳನ್ನು ಬಯಲಿಗೆಳೆಯದೆ, ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ಹಿಡಿತದ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಸಹಕರಿಸುತ್ತಿವೆ. ಈ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯ ಒಳತೋಟ, ಕಾರ್ಮಿಕರ, ಬಡವರ ಶೋಷಣೆ ನಡೆಯುತ್ತಲಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ಹಲವಾರು ವರದಿ ದಾಖಲೆಗಳ ಮೂಲಕ ಅನಾವರಣಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ದೇಶದ ಪ್ರಗತಿ ಎನ್ನುವ ಪದ ಕೇಳುತ್ತಲೇ ಬಡವರು ಬೆಚ್ಚಿ ಬೀಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಜಾಗತೀಕರಣದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ನೈತಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳಿಗೆ ಹಿಂಸೆ ನೀಡಿ ಕೊಲ್ಲಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ನೈತಿಕ ಮೌಲ್ಯವು ಜಾಗತೀಕರಣದ ಪರದೆಯ ಹಿಂದೆ ಅದೃಶ್ಯವಾಗಿದೆ.

ವಿಕಸಿತ ಭಾರತ-ಅಂತರಾಳ

ವಿಕಸಿತ ಭಾರತ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯಲ್ಲಿ ಭಾರತ ಚಲಿಸುತ್ತಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ಅದರ ನೈಜ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ನಿರ್ಮಲ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುವುದು ತುರ್ತಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ರಾಜಕಾರಣ, ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಶೋಷಿತ ವರ್ಗಗಳ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಯನ್ನು ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟು ವೀಕ್ಷಿಸುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯ. ಯಾವುದೇ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಮೋಹಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗದೆ ದೈನಂದಿನ ವಾಸ್ತವದ ಪ್ರತಿ ಸಂಗತಿಯನ್ನು ವಿವೇಚನೆಯಿಂದ ಗಮನಿಸುವುದು ಸೂಕ್ತ. ಭಾರತವು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಬಲಾಢ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರವಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮುತ್ತಿದೆ ಎಂದು ಕೆಲ ನಾಯಕರು ಏರು ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಧ್ವನಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಬಲಾಢ್ಯ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ದೇಶವಾದ ಭಾರತದಲ್ಲಿ! ಜನಸಾಮಾನ್ಯರು ದೈನಂದಿನ ಬದುಕಿನ ಕಷ್ಟಕಾರ್ಪಣ್ಯಗಳ ಸಂಕೋಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿ ಒದ್ದಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮೇಲ್ವರ್ಗದ ಅಥವಾ ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿಗಳು ಪೂರ್ವಗ್ರಹ ಪೀಡಿತರಾಗಿಯೇ ಕೆಲವು ಶುದ್ಧಾಂಗ ಸುಳ್ಳನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ಜಾಲತಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಹರಿಬಿಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಡತನವೆಲ್ಲವು ಮಾಯವಾಗಿ ವಿಕಸಿತ ಭಾರತ ಜನ್ಮತಾಳಿದೆ ಎಂದು. ಈ ಶುದ್ಧಾಂಗ ಸುಳ್ಳುಗಳನ್ನು ಓರೆ ಹಚ್ಚಿ ನೋಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಭಾರತವು ಯು.ಎನ್.ಡಿ.ಪಿಯ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವರದಿಯ-2022ರ ಪ್ರಕಾರ ಜಗತ್ತಿನ 193 ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತವು 134ನೇ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ಭಾರತದ ಈ ಶ್ರೇಣಿಯ ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸೂಚ್ಯಂಕದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಕೆಳಮಟ್ಟದಲ್ಲಿದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಖಚಿತ. ಈ ಸೂಚ್ಯಂಕವು ಹಲವಾರು ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡು ವಿವರಿಸುತ್ತದೆ. ದೇಶ ಜನತೆಗೆ ಶಿಕ್ಷಣ, ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಜೀವನ ಗುಣಮಟ್ಟ ಲಭ್ಯತೆಯ ಪ್ರಮಾಣ ಅತ್ಯಂತ ಕೆಳ ಹಂತದಲ್ಲಿದೆ ಎಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಹೆಚ್‌ಡಿಆರ್, ಪ್ರಕಾರ ಭಾರತವು ಹಿಂದುಳಿದ ದೇಶವಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವ ದಾರುಣ ಸತ್ಯ

ಹೊರಬರುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ನೆರೆಹೊರೆ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ಉತ್ತಮ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ.

ಗ್ಲೋಬಲ್ ಹಂಗರ್ ಇಂಡೆಕ್ಸ್ ವರದಿ-2022ರ ಪ್ರಕಾರ ಜಗತ್ತಿನ 121 ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತವು 107ನೇ ಸ್ಥಾನ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ತನ್ನ ಹಸಿವಿನ ದಾಹ ಹೊರಹಾಕಿದೆ. ಈ ಸೂಚ್ಯಂಕದಲ್ಲಿಯೂ ಭಾರತ ಕಳಪೆ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ವಿಶ್ವ ಸಂತೋಷದ ಸೂಚ್ಯಂಕ ವರದಿ; 2021-23ರ ಪ್ರಕಾರ ಜಗತ್ತಿನ 143 ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತವು 126ನೇ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ಈ ವರದಿಯು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಂತೋಷದ ಕ್ಷಣಗಳು ಕಡಿಮೆ ಎನ್ನುವುದು ದೃಢಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಬಹು ಜನರು ಕಷ್ಟ ಮತ್ತು ದುಃಖಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಕಾಲಕಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ದಿ ಎಕನಾಮಿಸ್ಟ್, ಲಿಯನ್ ಫೌಂಡೇಶನ್ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಇಂಟಲಿಜೆನ್ಸ್ ಘಟಕ ಆಯೋಗವು ಸಾವಿನ ಗುಣಮಟ್ಟ ಸೂಚ್ಯಂಕವನ್ನು ರಚಿಸಿದೆ. ಭಾರತವು ಸಾಯಲು ಯೋಗ್ಯವಾದ ಸ್ಥಳವಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ಈ ಸೂಚ್ಯಂಕದಿಂದ ಬಹಿರಂಗಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ! ಇಲ್ಲಿ ವೃದ್ಧರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಸೌಲಭ್ಯದ ಕೊರತೆ ಎದ್ದು ಕಾಣುತ್ತದೆ. ಜಗತ್ತಿನ 80 ದೇಶಗಳ ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಭಾರತವು 67ನೇ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಮೂಲಕ ವೃದ್ಧರಿಗೆ ಅಭದ್ರತೆ ಕಾಡುತ್ತಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ಹೊರಹಾಕುತ್ತದೆ. ದೇಶದಲ್ಲಿ ಶೋಷಿತ ಜಾತಿಗಳ ಹಣಗಳನ್ನು ಹೂಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಘರ್ಷಕ್ಕೀಡು ಹೋರಾಡುವ ಸಂದರ್ಭ ಈ ಭೂಮಿ ಕಂಡಿದೆ. ಜೀವನದ ಕೊನೆಯ ದಿನಗಳನ್ನು ಕಳೆಯುವುದಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ತವಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಈ ವರದಿ ಹೊರಹಾಕುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳ ಕೊರತೆ ಇದೆ. ವೈದ್ಯರ, ಆಸ್ಪತ್ರೆ, ಉತ್ತಮ ಆಹಾರದ ಕೊರತೆ ಹೀಗೆ ಹಲವಾರು ತೊಂದರೆಗಳು ಭಾರತದ ವೃದ್ಧರು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ದುಡಿಯುವ ಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಂಡವರು ಆಶ್ರಮ ಮತ್ತು ಬೀದಿ ಪಾಲಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಮನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಮಕ್ಕಳ ಪಾಲನೆ

ಪೋಷಣೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ವರದಿ ಬಹಿರಂಗಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, 'ವಿಕಸಿತ ಭಾರತ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಅರಳಿದಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತಿದೆ'!

ನಿರುದ್ಯೋಗ

ಲೋಕನೀತಿ (ಸಿಎಸ್‌ಡಿಎಸ್) ಚುನಾವಣೆ ಪೂರ್ವ ಸಮೀಕ್ಷೆಯ ಪ್ರಕಾರ-2024, ಲೋಕಸಭಾ ಚುನಾವಣೆಯ ಫಲಿತಾಂಶಗಳಲ್ಲಿ ನಿರುದ್ಯೋಗ ಮತ್ತು ಹಣದುಬ್ಬರ ಎರಡು ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತವೆ ಎಂದು ನಿರೀಕ್ಷಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಮಾನವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಸಂಸ್ಥೆ, ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಾರ್ಮಿಕರ ಸಂಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಭಾರತದ ಉದ್ಯೋಗ ವರದಿ-2024ರ ಪ್ರಕಾರ, ದೇಶದಲ್ಲಿ ನಿರುದ್ಯೋಗ ಪ್ರಮಾಣ ವರ್ಷದಿಂದ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಳವಾಗುತ್ತಿದೆ. 2000 ಮತ್ತು 2012ನೇ ವರ್ಷದಲ್ಲಿ 2% ಕ್ಕಿಂತಲೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚಿನ ದರದಲ್ಲಿ ನಿರುದ್ಯೋಗ ಕಂಡುಬರುತ್ತಿತ್ತು. 2019ರ ವೇಳೆಗೆ ಅದರ ಪ್ರಮಾಣ 5.8%ಕ್ಕೆ ಏರಿಕೆ ಕಂಡಿದೆ. 2022ರಲ್ಲಿ ಅದರ ಪ್ರಮಾಣ ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ಕಡಿಮೆಗೊಂಡು 4.1%ಕ್ಕೆ ಕುಸಿತಗೊಂಡಿತ್ತು. ಆದರೆ ಸೆಂಟರ್ ಫಾರ್ ಮಾನಿಟರಿಂಗ್ ಇಂಡಿಯನ್ ಎಕಾನಮಿ (ಸಿಎಂಐಇ) ಎಂಬ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಪ್ರಕಾರ, ವರ್ಷದಿಂದ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ನಿರುದ್ಯೋಗ ಪ್ರಮಾಣ ಹೆಚ್ಚಳಗೊಳ್ಳುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿದೆ. ನಿರುದ್ಯೋಗ ಪ್ರಮಾಣವು ಏಪ್ರಿಲ್-2024ರಲ್ಲಿ 8.1% ದಾಖಲಾದರೆ, ಜೂನ್ 2024ಕ್ಕೆ 9.2% ಹೆಚ್ಚಳಗೊಂಡಿದೆ. ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಅಗಸ್ಟ್-2022ರಲ್ಲಿ ಒಂದು ವರದಿಯನ್ನು ಸಾದರಪಡಿಸಿತ್ತು. ಅದರ, ಪ್ರಕಾರ ನಿರುದ್ಯೋಗ ದರವು 8.3% ತಲುಪಿದೆಯೆಂದು ದಾಖಲಿಸಿತ್ತು. ಅದೇ ವೇಳೆಗೆ ಲೇಬರ್ ಮಾರ್ಕೆಟ್ 2.1 ಮಿಲಿಯನ್ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ಕಡಿತಗೊಳಿಸಿತ್ತು. ಕೆಲವು ನಾಯಕರುಗಳು ಇಂಥ ಅಂಕಿ-ಅಂಶಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿಟ್ಟು ವಿಕಸಿತ ಭಾರತದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಬಗೆಗೆ ಬಲು ಧಿಮಾಕಿನಿಂದ ಮಾತನಾಡುತ್ತಾರೆ. ಭಾರತ ಈಗಾಗಲೇ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ

ಸಾಧಿಸಿದೆ ಎಂದು ಉದ್ಘರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅತೀ ಹೆಚ್ಚು ಯುವಕರನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶ್ರಮವು ವ್ಯರ್ಥವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇವರ ಶ್ರಮಕ್ಕೆ ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿಗಳು ಮತ್ತು ನಾಯಕರು ಕಿಂಚಿತ್ತು ಬೆಲೆ ನೀಡುತ್ತಿಲ್ಲ. ಭಾರತೀಯ ಉದ್ಯಮಿಗಳು ದೇಶದಲ್ಲಿಯೇ ಹಣ ಹೂಡಲು ಆಸಕ್ತಿ ತೋರಿಸುತ್ತಿಲ್ಲ. ಅವರು ವಿದೇಶದಲ್ಲಿ ಬಂಡವಾಳ ಹೂಡಿಕೆ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ದೇಶದ ಬಂಡವಾಳವು ವಿದೇಶಕ್ಕೆ ಉದ್ಯಮಿಗಳ ಮೂಲಕ ಹರಿದು ಹೋಗುತ್ತಿದೆ. ನಾವು ವಿದೇಶೀಯ ಸರಕುಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಬ್ರಾಂಡುಗಳಿಗೆ ತುತ್ತಾಗಿದ್ದೇವೆ. ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ವಿಕಸಿತ ಭಾರತದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗೆ ಮಾರಕವಾಗಿದೆ ಎನ್ನುವ ಸಹಜ ಅರಿವು ಇಲ್ಲವಾಗಿದೆ. (ದ ಹಿಂದು, ಜುಲೈ- 22, 2024, ಪು-8, ದಿನಪತ್ರಿಕೆ).

ಧರ್ಮಾಂಧತೆ

ಜಗತ್ತಿಗೆ ಶಾಂತಿ ಭೋದಿಸಿದ ಬುದ್ಧ ಭಾರತವಿದು. ಸಂಘರ್ಷಕ್ಕೆ ವಿಮೋಚನೆ ನೀಡಿದ್ದ ಬುದ್ಧ. ಇಂಥ ನಾಡಲ್ಲಿ ವಿಕಸಿತ ಭಾರತ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಅರಳುತ್ತಿದೆ! ಆದರೆ ವಿಕಸಿತದಲ್ಲಿ ಅಸಹನೆ ಮತ್ತು ಅಸಹಿಷ್ಣುತೆ ವಿವಿಧ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವಂತವಾಗಿದೆ. ಅಂದರೆ, ಈ ತತ್ವಗಳು ವಿಕಾಸ ಭಾರತವನ್ನು ದುರ್ಬಲಗೊಳಿಸಿದೆ ಎನ್ನುವುದು ನಿಜವು. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅಸಹಿಷ್ಣುತೆ, ಅಸಮಾನತೆಗಳು ಧಾರ್ಮಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಭಾವ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸಕ್ತದಲ್ಲಿಯೂ ಧರ್ಮ ವಾದ, ಜಾತಿ ವಾದ ಮತ್ತು ತಾರತಮ್ಯ ಮನೋಭಿನ್ನತೆ ದೇಶವನ್ನು ಕಿತ್ತು ತಿನ್ನುತ್ತಿದೆ. ಇವಗಳ ಮಧ್ಯೆ ಸಹಿಷ್ಣುತೆ ತರಲು ಸಂವಿಧಾನ ಒದ್ದಾಡುತ್ತಿದೆ. ಬಡತನದ ಅಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸುವುದು ಸುಲಭ. ಕಾರಣ, ಅದಕ್ಕೆ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಸ್ಪರ್ಶ ಇಲ್ಲ. ಶ್ರೀಮಂತರ ಮತ್ತು ಬಡವರ ಸಂಘರ್ಷದ ಪ್ರಮಾಣವನ್ನು ಬಡವರಿಗೆ ಉದ್ಯೋಗ, ಕೌಶಲ ಇತ್ಯಾದಿ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಮೂಲಕ ಅಸಮಾನತೆಯ ತೀವ್ರತೆಯ ಕಡಿಮೆ

ಮಾಡಬಹುದು. ಆದರೆ, ಧರ್ಮವಾದ, ಜಾತಿವಾದಕ್ಕೆ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಆಶ್ರಯ ಇರುವುದರಿಂದ ಸಂಧಿ ಮತ್ತು ಸಾಮರಸ್ಯ ಸಮಾಗಮಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶವೇ ಇಲ್ಲ. ಇಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ಎಂದರೆ ಭಾವನೆಗಳಿಗೆ ಧಕ್ಕೆ ತರುವುದು ಎಂದರ್ಥದಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತೃತಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅಂಥ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ವಾದವನ್ನು ಭಾವನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಹೆಣೆಯಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಜಾತಿವಾದ ಮತ್ತು ತಾರತಮ್ಯದ ಖಿನ್ನತೆಯ ಮನೋಭಾವವು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾದವುಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ವಾದಗಳ ನೆಲೆಯ ಮೇಲೆ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸುವುದೆಂದರೆ, ಸೂಜಿಯ ತುದಿಯ ಮೇಲೆ ನಡೆದಂತೆ; ಸ್ವಲ್ಪವೇ ಆಯತಪ್ಪಿದರೂ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಅಶಾಂತಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಜಾತಿವಾದ ಮತ್ತು ಧರ್ಮವಾದಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕೋಮಿನ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಮತ್ತೊಂದು ಕೋಮಿನ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಪರಸ್ಪರ ಸಂಧಿಸುವುದು, ವ್ಯವಹರಿಸುವುದು, ಸ್ನೇಹದಿಂದಿರುವುದು ಮತ್ತು ಸಾಮರಸ್ಯದ ಬದುಕು ಇಲ್ಲಿ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುವುದು ವಿರಳ. ಒಂದು ಕೋಮಿನ ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿ ಮತ್ತೊಂದು ಕೋಮಿನ ಆಹಾರ ಪದ್ಧತಿಗೆ ವೈರುಧ್ಯವಾಗಿಯೇ ಕಾಣುತ್ತದೆ. ವೇಷ-ಭೂಷಣಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ. ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ. ಧರ್ಮವಾದಗಳಲ್ಲಿ ಗೋಮಾಂಸ ಸೇವನೆಯ ಸಂಶಯದ ಮೇಲೆ ಕೊಂಡ ಅತ್ಯಂತ ಹೇಯವಾದ ಕೃತ್ಯಗಳು ವಿಕಸಿತ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯ ಎಂದಾಗಿದೆ.

ದೇಶದಲ್ಲಿ ಜಾತಿ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಹಕ್ಕುಗಳು ಮತ್ತು ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳು, ಸೌಲಭ್ಯಗಳು ಹಂಚಿಕೆಯಾಗಿವೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿಯೇ ಅಸಹಿಷ್ಣುತೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಗರ್ಭದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದೆ. ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ, ಸೌಮ್ಯವಾಗಿ ಕಂಡರು ಅದರ ಗರ್ಭದೊಳಗೆ ಜಾತಿಯ ವಿಷದ ಅಸಹಿಷ್ಣುತೆಯನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿದೆ. ಜಾತಿಯ ವಿಕರಾಳ ರೂಪವೂ ಹೊರಬಂದಾಗ ದೇಶವು ಅಶಾಂತಿಯ ಕಡೆ ಚಲಿಸುತ್ತದೆ. ದೇವಸ್ಥಾನಗಳ ಪ್ರವೇಶ, ಪಂಕ್ತಿ

ಭೋಜನ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಯಾರು ಯಾರಿಗೆ ಕ್ಷೌರ ಮಾಡಬೇಕು, ವಿವಾಹ ಪದ್ಧತಿ, ಹೆಸರುಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸ, ಬಾವಿಯ ಮತ್ತು ನಲ್ಲಿಯ ನೀರನ್ನು ಯಾರು ಎಲ್ಲಿಂದ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಯಾರು ಯಾವ ಹಬ್ಬ-ಹರಿದಿನಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸಬೇಕು. ಯಾರು ಯಾವ ದೇವರುಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಹಲವು ಅಸಹಿಷ್ಣುತೆಯ ಅಂಗ ಭಾಗಗಳಾಗಿವೆ. ಇಂಥ ಘನ ಘೋರ ತಾರತಮ್ಯಗಳು ವಿಕಸಿತ ಭಾರತ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಬಹುಜನರು ಜಾತಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಮೇಲ್ವರ್ಗದವರು ನಿರ್ಧರಿಸಿದ ಸ್ಥಾನಮಾನಗಳನ್ನು ಭಾವನಾತ್ಮಕವಾಗಿ, ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕವಾಗಿ, ದೌರ್ಜನ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿ, ಸಮಾಜದ ಬಹಿಷ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಹೆದರಿ ಒಪ್ಪಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಜಾತಿ, ಧರ್ಮಗಳ ವಾದಗಳೇ ಹಾಗೇ ಎನ್ನುವ ಗಾಢವಾದ ಅಪನಂಬಿಕೆಯಿಂದ ಗಾಢವಾದ ನಿದ್ರೆಗೆ ಜಾರಿದ್ದಾರೆ. ಧರ್ಮದ ನಿಯಮಗಳಿಗೆ ಹೆದರಿ ತಾರತಮ್ಯದಂತಹ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುವುದಕ್ಕೂ ಹೆದರುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೇ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ಗುಲಾಮಗಿರಿಗೆ ಮನಸೂರೆಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು ಮತ್ತು ಹೈಟೆಕ್ ಗುಲಾಮರು ಧರ್ಮಾಂಧತೆಯ ವಂಚಿತವಾದವನ್ನೇ ಸಂಯಮದಿಂದ ಸಮ್ಮತಿಸಿ ಅದನ್ನೇ ನಂಬಿ, ಆ ಧರ್ಮದ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯೆಂದು ಬೀಗುತ್ತಾರೆ. ಅಸಮಾನತೆಯು ಎಲ್ಲ ಧರ್ಮಗಳಲ್ಲೂ ಇದೆ ಎನ್ನುವ ಸಮಜಾಯಿಸಿ ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವೇ ಕನ್ಸಿನ್ಸ್ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಇಂಥ ಕೆಟ್ಟ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಸಂವಿಧಾನ ಖಡಾ ಖಂಡಿತವಾಗಿ ವಿರೋಧಿಸುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಘನ ಘೋರ ಕೃತ್ಯದ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡುವ ಎದೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಸಂವಿಧಾನ ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ-1, ಭಾರತದಲ್ಲಿನ ಸಾಮಾನ್ಯ ಕುಟುಂಬಗಳ ಜೀವನ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಭಾರತವು ಹಳ್ಳಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ದೇಶವಾಗಿದೆ. ವಿಕಸಿತ ಭಾರತದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯೊಳಗೆ ಬಹು

ಕುಟುಂಬಗಳು ಜೀವನ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಕುಟುಂಬಗಳು ಗಂಭೀರ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿವೆ ಎನ್ನುವ ಅಂಶ ಈ ಕೋಷ್ಟಕವು ಹೊರಹಾಕುತ್ತದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 1: ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕುಟುಂಬಗಳ ಜೀವನ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಅಳೆಯುವ ಸೂಚಕಗಳು (ಶೇಕಡಗಳಲ್ಲಿ)

ಸೂಚಕಗಳು	2015-16	2019-21
ಅಡುಗೆ ತಯಾರಿಸಲು ಬಳಸುವ ಇಂಧನ	58.47	43.90
ಕುಡಿಯುವ ನೀರು	10.92	07.32
ನೈರ್ಮಲ್ಯ	51.88	30.13
ವಿದ್ಯುತ್	12.16	03.27
ಪಕ್ಕಾ ಮನೆಗಳು	45.65	41.37
ಆಸ್ತಿ	13.97	10.16
ಬ್ಯಾಂಕು ಖಾತೆ	09.66	03.69

ಮೂಲ: ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಬಹು ಆಯಾಮಗಳುಳ್ಳ ಬಡತನ ಸೂಚಕ-2023 ಮತ್ತು NFHS-5

2015-16ರಲ್ಲಿ 58.47% ಕುಟುಂಬಗಳು ಅಡಿಗೆಯನ್ನು ತಯಾರಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಸೌದೆ, ಸಗಣೆ ಮೊದಲಾದ ಹೊಗೆಯನ್ನು ಬಿಡುವ ಇಂಧನಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ. ಅದು 2019-21ಕ್ಕೆ 43.90% ಕಡಿಮೆ ಗೊಂಡಿದೆ. ಈ ಕುಟುಂಬಗಳು ಎಲ್‌ಪಿಜಿ, ವಿದ್ಯುತ್ ಮತ್ತು ಪವನ ಶಕ್ತಿಯ ಮೂಲಗಳಿಂದ ಆಹಾರವನ್ನು ತಯಾರಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಈ ಕುಟುಂಬಗಳು ಕಟ್ಟಿಗೆಗಳು ಬಿಡುವ ಹೊಗೆಯಿಂದ ಹೃದಯ ಸಂಬಂಧಿ ಕಾಯಿಲೆಗಳಿಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿರುವ ಮತ್ತೊಂದು ಸಮಸ್ಯೆ ನೈರ್ಮಲ್ಯ. 2015-16ರಲ್ಲಿ 51.88% ಇತ್ತು 2019-21ಕ್ಕೆ ಅದು 30.13%ಕ್ಕೆ ಇಳಿಕೆ ಕಂಡಿದೆ. ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಇಂದಿಗೂ ಶೌಚಾಲಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಶೌಚಾಲಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಜಾಗ ಮತ್ತು ನೀರಿನ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಕೂಡ ಎದುರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇಂದಿಗೂ 30.13% ಕುಟುಂಬಗಳು ಬಹಿರ್ದೇಶನ

(ಮಲವಿಸರ್ಜನೆ) ಬಯಲನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ಹಳ್ಳಿಗಳು ಮತ್ತು ಸ್ಥಳಗಳು ನೈರ್ಮಲ್ಯದ ಸಮಸ್ಯೆ ಎದುರಿಸುತ್ತಿವೆ ಮತ್ತು ರೋಗರುಜನೆಗಳಿಗೆ ತುತ್ತಾಗಿವೆ. ಇದರಿಂದ ಪರಿಸರ ನಾಶವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಸಮಸ್ಯೆಯೂ ಸಹ ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಪರಿಣಮಿಸಿದೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನೀರಿನ ಪೂರೈಕೆ ನಿರಂತರವಾಗಿಲ್ಲ. ಮೇಲಾಗಿ ಬೇಸಿಗೆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕುಡಿಯಲು ನೀರು ಲಭ್ಯವಾಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕಾಗಿಯೇ, ಹೋರಾಟಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ. 2015-26ರಲ್ಲಿ 10.92% ಇದ್ದ ಸಮಸ್ಯೆಯು 2019-21 ಕ್ಕೆ 7.32% ಕಡಿಮೆಗೊಂಡಿದೆ. ಕುಟುಂಬಗಳು ಹೊಂದಿರುವ ಆಸ್ತಿ ವಿವರ; 2015-16ರಲ್ಲಿ 13.97% ಕುಟುಂಬಗಳು ಯಾವುದೇ ಆಸ್ತಿಯನ್ನೇ ಹೊಂದಿಲ್ಲ ಉದಾಹರಣೆ ಕಾರು, ಬೈಕು, ವಾಹನ ಮತ್ತು ಜಮೀನು, ಇತ್ಯಾದಿ. ಇದರ ಪ್ರಮಾಣ 2019-21ಕ್ಕೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆಗೊಂಡು 10.16% ಇಳಿಕೆಕಂಡಿದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಈ ಮೇಲಿನ ದತ್ತಾಂಶಗಳಿಂದ ಹೊರಬರುವ ಅಂಶವೆಂದರೆ, ವಿಕಸಿತ ಭಾರತದ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯು ಜೊಳ್ಳು ಎನ್ನುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಉತ್ತಮ ಜೀವನ ಗುಣಮಟ್ಟ ಕಟ್ಟಿಕೊಡದೆ ವಿಕಸಿತ ಭಾರತ ಎನ್ನುವ ಕಲ್ಪನೆ 'ಕನಸೆಂಬ ಕುದುರೆಯನ್ನೇರಿ' ಎಂದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ವಿಕಸಿತ ಭಾರತ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಬಳಸುವ ಮೊದಲು ಭಾರತದಲ್ಲಿರುವ ಗಂಭೀರ ಸ್ವರೂಪದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು.

ಶೋಷಿತರ-ದೌರ್ಜನ್ಯ

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಹಾಗೂ ಸಂವಿಧಾನ ಜಾರಿಯಾದ ನಂತರವೂ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶೋಷಿತ (ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ ಮತ್ತು ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ) ಸಮುದಾಯಗಳು ಯಾವ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರಬಹುದೆನ್ನುವುದು ಅಂಬೇಡ್ಕರ್ ಅವರು ಸರಿಯಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಿದ್ದರು. ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜವು ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಅನುಸರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ಅಸಮಾನತೆ ಮತ್ತು ಆಚರಣೆಯ

ಕೃತ್ಯಗಳು ಸುಲಭವಾಗಿ ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೆಂದು ಅವರು ಅರಿತಿದ್ದರು. ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯ ವ್ಯಸನವನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಸರ್ವೇಸಾಮಾನ್ಯರು ಶೋಷಿತ ನಾಗರಿಕ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ! ಅವರು ಕಾನೂನು ಬದ್ಧ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಹಿಂಸೆ, ಬಹಿಷ್ಕಾರ, ತಿರಸ್ಕಾರ, ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಗುಲಾಮನನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುವುದು, ಮೇಲ್ವರ್ಗದ ಗುಲಾಮನನ್ನೇ ಸಮಾಜದ ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿ ತರುವುದು; ಹೀಗೆ ಆಡಳಿತ ದುರ್ಬಳಕೆಯ ಮೂಲಕ ಶೋಷಣೆ ಸ್ಥಿರವಾಗಿಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಸ್ತುತದಲ್ಲಿಯೂ ಮೀಸಲು ಕ್ಷೇತ್ರದ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಹೈಟೆಕ್ ಗುಲಾಮನನ್ನೇ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ! ಸಾಮಾಜಿಕ ಬಹಿಷ್ಕಾರದಂಥ ಕೃತ್ಯಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಶೋಷಿತರನ್ನು ತಮ್ಮ ಅಧೀನದಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಮ್ಮ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಇದೇ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮುಂದುವರಿದಿದೆ ಎಂದು ಬಿಂಬಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಶೋಷಿತರ ಮೇಲಿನ ದೌರ್ಜನ್ಯ ಪ್ರಮಾಣ ದಿನದಿಂದ ದಿನಕ್ಕೆ ವರ್ಷದಿಂದ ವರ್ಷಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಶೋಚನೀಯ.

ಕೋಷ್ಟಕ 2: ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶೋಷಿತರ ಮೇಲಿನ ಅಪರಾಧ/ದೌರ್ಜನ್ಯ ಪ್ರಕರಣಗಳು, 2019 ರಿಂದ 2022ರವರೆಗೆ

ಗುಂಪುಗಳು	ಅಪರಾಧ ಘಟನೆಗಳು		ಅಪರಾಧ ದರ	
	ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ	ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ	ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ	ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ
2019	45961	7570	22.80	07.30
2020	50291	8272	25.00	07.90
2021	50900	8802	25.30	08.40
2022	57582	10064	28.6	9.6

ಮೂಲ: ಎನ್‌ಸಿಆರ್‌ಬಿ

ಕೋಷ್ಟಕ-2, ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಶೋಷಿತರ ಮೇಲಿನ ದೌರ್ಜನ್ಯ ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಯ ಮೇಲಿನ ದೌರ್ಜನ್ಯ ಪ್ರಕರಣಗಳು 45961 ರಿಂದ 57582ಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಳಗೊಂಡಿದೆ, 2019 ರಿಂದ

2022ರ ಮಧ್ಯದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ. ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡದ ಮೇಲಿನ ದೌರ್ಜನ್ಯ ಪ್ರಕರಣಗಳು 2019ರಲ್ಲಿ 7570 ಪ್ರಕರಣಗಳಿದ್ದು ಅವುಗಳು 2022ಕ್ಕೆ 10064ಕ್ಕೆ ಏರಿಕೆಗೊಂಡಿದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ವಿಕಸಿತ ಭಾರತದ ಪರಿಶಿಷ್ಟತೆಯಲ್ಲಿ ಶೋಷಿತರ ಮೇಲೆ ದೌರ್ಜನ್ಯ ಪ್ರಕರಣಗಳು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಲೇ ಸಾಗಿವೆ ಎನ್ನುವುದು ವಿಷಾದನೀಯ. ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆಯು ಸಂವಿಧಾನದ ಮೂಲಕ ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ಘೋಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಬೇರೊಂದು ರೂಪದಲ್ಲಿ ಅದು ಜೀವಂತವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಮೇಲಿನ ಅಂಕಿ-ಸಂಖ್ಯೆಗಳಿಂದ ದೃಢಪಡುತ್ತದೆ.

ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯ ವ್ಯಸನ

ದೇಶಕ್ಕೆ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯ ವ್ಯಸನ ಅಮರವಾಗಿದೆ. ನಾವೇ ಶ್ರೇಷ್ಠರು ಎನ್ನುವ ಮನೋಭಾವ ರಾಜಕೀಯ ನಾಯಕರು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಜಗತ್ತಿನ ಬಹು ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ನಮ್ಮ ನಾಯಕರ ಹತ್ತಿರ ಸಹಾಯ ಹಸ್ತ ಚಾಚಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಆಶಯವನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತೇವೆ, ಅದು ಸಹಜ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಯಥೇಚ್ಛವಾಗಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಬಂಡವಾಳವೆಂದರೆ? ಜನಸಂಖ್ಯೆ. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಯುವಕರ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಶ್ರಮದ ಸಾಂದ್ರತೆಯ ಪ್ರಮಾಣ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ ಎಂದರ್ಥ. ಆದರೆ, ಭಾರತವು ಮಾತ್ರ ಸೆಮಿಕಂಡಕ್ಟರ್ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅತೀ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಉತ್ಪಾದನೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಪ್ರಥಮ ಉತ್ಪಾದನೆ ಮತ್ತು ಕೊನೆಯ ಉತ್ಪಾದನೆ ನಮ್ಮ ದೇಶ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲ. ಅದರ ಪ್ರಮಾಣ ತುಂಬಾ ಕಡಿಮೆ ಇದೆ. ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಹಂತದ ವಸ್ತುಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮೌಲ್ಯವಿದೆ. ಅಲ್ಲಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ, ಕೌಶಲ ವಸ್ತುಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಯೋಜನೆಗಳು ತಯಾರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ದ್ವಿತೀಯ ಹಂತದ ಉತ್ಪಾದನೆ ಕೇವಲ ಜೋಡಣೆಯ ರೂಪದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ಸೆಮಿಕಂಡಕ್ಟರ್ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತೇವೆ. ಅವುಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಪ್ರಮಾಣದಿಂದ ಲಭ್ಯವಾಗುವ

ಆದಾಯ ತುಂಬಾ ಕಡಿಮೆ. ಸದೃಶ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಭಾರತ ಉತ್ಪಾದನೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ಅರಿತುಕೊಳ್ಳುವ ವಿಷಯವೆಂದರೆ, ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ಜನಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುವ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿಯೇ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳು ನಮ್ಮ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಅನುಭೋಗಿಗಳನ್ನಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿವೆ. ಅವರಿಗೆ ತುಷ್ಟಿ ನೀಡುವ ಸರಕುಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಭಾರತವು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ರಾಷ್ಟ್ರವಾಗಿದೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿಯೇ ನಾವು ಶ್ರೇಷ್ಠರು ಮತ್ತು ಬಲಿಷ್ಠರು ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ ಮೂಲಭೂತ ಪ್ರಶ್ನೆ, ಒಂದು ರಾಷ್ಟ್ರವನ್ನು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಮಟ್ಟಕ್ಕೆ ಕೊಂಡೊಯ್ಯಲು ಈ ಮಾನದಂಡಗಳು ಸಾಕೆ? ದೇಶದಲ್ಲಿ ಜನರಿಗೆ ಬೌದ್ಧಿಕ ಮತ್ತು ಶಾರೀರಿಕ ಗುಣಮಟ್ಟಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸರಿಯಾದ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಇದೆಯೇ? ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ರಂಗಗಳಲ್ಲಿವೂ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಸ್ಥಾಪನೆಗೊಂಡಿದೆಯೇ? ಜಾತಿ ಪದ್ಧತಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುವ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವವು ತನ್ನ ವಿಸ್ತಾರತೆ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವೇ? ಭಾರತವನ್ನು ಶ್ರೀಮಂತರು, ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿಗಳು, ಮೇಲ್ವರ್ಗಗಳು, ಉನ್ನತ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಪ್ರಬಲ ನಾಯಕರುಗಳೆ ಒಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾದರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಮಧ್ಯಮ ವರ್ಗಗಳು, ಕೂಲಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು, ಅನಕ್ಷರಸ್ಥರು, ಬಡವರು, ಕೆಳಜಾತಿಯವರು, ಕೆಳವರ್ಗ ಮತ್ತು ಅಸ್ಪೃಶ್ಯರು ಮತ್ತೊಂದು ವ್ಯವಸ್ಥೆ. ದೇಶವು ಕೇವಲ ಎರಡು ಅಥವಾ ಮೂರು ವರ್ಗಗಳಾಗಿ ವಿಂಗಡಣೆಯಾಗದೆ, ಹಲವಾರು ರೂಪದಲ್ಲಿ; ಧಾರ್ಮಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ರಾಜಕೀಯ, ಸಮುದಾಯಿಕ ಹೀಗೆ ವಿಭಿನ್ನ ಗುಂಪುಗಳಾಗಿ ಮನೋವಿಂಗಡನೆ ಕಂಡಿದೆ. ದೇಶದಲ್ಲಿ ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಜನತೆಯ ಮನಸ್ಸುಗಳು ಒಂದೇ ಕಡೆ ಚಲಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ. ಕಾರಣ, ಜಾತಿ ಆಧಾರಿತ ಶ್ರೇಷ್ಠ-ಕನಿಷ್ಠ ಎಂಬ ವ್ಯಸನದ

ಮೇಲೆ ಒಡೆದ ಗಾಜಿನಂತಾಗಿದೆ. ದೇಶದ ಬಹು ಸಂಪತ್ತು ಮೇಲ್ವರ್ಗ ಅಥವಾ ಶ್ರೀಮಂತ ವರ್ಗ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ಅವರು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಅಲ್ಪಸಂಖ್ಯಾತರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು ಬಹು ಸಂಖ್ಯೆಯ ಸಂಪತ್ತು ಮತ್ತು ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಒಂದು ಅಂದಾಜಿನ ಪ್ರಕಾರ ಈ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗುವಂತೆ, ಒಂದು ಅಂಕಿ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೇಳುವುದಾದರೆ 80:20% ಎಂದು ವಿಂಗಡಿಸಬಹುದು. 80% ಸಂಪತ್ತನ್ನು 20% ಹೊಂದಿರುವ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದೆ ಮತ್ತು ಈ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯು ಜಿಡಿಪಿಯಲ್ಲಿ ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ಪಾಲು ಹೊಂದಿದೆ. 20% ಜನಸಂಖ್ಯೆಯೂ ದೇಶದ ರಾಜಕೀಯ ನಿಯಂತ್ರಣವನ್ನು ತಮ್ಮ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ತಮ್ಮ ಮಕ್ಕಳ ಮದುವೆಗೆ ಸಾವಿರಾರು ಕೋಟಿ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಇವರು ಒಂದು ಮದುವೆಗೆ ಮಾಡುವ ಅಂದಾಜು ವೆಚ್ಚ ಒಂದು ರಾಜ್ಯವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅಂಥ ದುಂದು ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಅನಾವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಬಡವರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಕಿಂಚಿತ್ತು ಕಾಳಜಿ ಇಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟ. ದೇಶದ 80% ರಷ್ಟು ಜನರು ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ರೀತಿಯ ಶೋಷಣೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಶ್ರೀಮಂತರ ಮತ್ತು ಮೇಲ್ವರ್ಗದವರ ಆದಾಯ ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬೌದ್ಧಿಕ ಮತ್ತು ದೈಹಿಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ವ್ಯಯಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿಗಳು ಬಲಿಷ್ಠರಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಸಹಕರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಶೋಷಿತರು ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಬದಲು ಶ್ರೀಮಂತರ ಕೈಕೆಳಗೆ ಗುಲಾಮರಾಗಿ ತಮ್ಮನ್ನೇ ತಾವೇ ಮಾರಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಶ್ರೀಮಂತರ ಶ್ರೇಯೋದ್ಧಾರಕ್ಕಾಗಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವೇ ಸವಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ, ದೇಶದಲ್ಲಿ ತಾರತಮ್ಯ ಮತ್ತು ಅಸಮಾನತೆ ವಿಕಸಿತ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ದೇಶವನ್ನಾಳುವ ನಾಯಕರುಗಳು ವಿಶ್ವಸಂಸ್ಥೆಯ ಭದ್ರತಾ ಮಂಡಳಿಯಲ್ಲಿ ಜಗತ್ತಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳುವ

ತವಕದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಈ ದೇಶದ ಶೋಷಿತ ವರ್ಗಗಳನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಬೇಕೆನ್ನುವ ಕಿಂಚಿತ್ತು ಕಾಳಜಿ ಇವರು ವಹಿಸುವುದಿಲ್ಲ! ಕಾರಣ, ಜಾತೀಯತೆ, ತಾರತಮ್ಯ ಖಿನ್ನತೆಗಳು ಮತ್ತು ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯ ವ್ಯಸನ ಅವರಿಗೆ ಅಮರಿಕೊಂಡಿದೆ.

ಉಪಸಂಹಾರ ಮತ್ತು ಸಲಹೆಗಳು

ಆರ್ಥಿಕ ಚಿಂತಕರಿಗೆ, ರಾಜಕಾರಣಿಗಳಿಗೆ, ಉನ್ನತ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಗೆ ಮತ್ತು ಬಹುಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿಗಳಿಗೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಎಂದರೆ? ಸಂಪತ್ತಿನ ಹೆಚ್ಚಳ ಮತ್ತು ಸೌಲಭ್ಯಗಳ ವಿಸ್ತರಣೆಯಾಗಿದೆ. ದಲಿತರಿಗೆ, ಶೋಷಿತ ಮತ್ತು ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯೆಂದರೆ? ಅಭದ್ರತೆ ಮತ್ತು ಆತಂಕದ ಸೃಷ್ಟಿಯೊಂದಿಗೆ ಬಯಸಿದ್ದನ್ನು ಲಭಿಸದ ಹತಾಶೆಯಷ್ಟೇ. ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಎನ್ನುವುದು ಸಂಬಂಧಗಳ ನಾಶ, ಪರಿಸರ ನಾಶ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ನಾಶ, ನೈತಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳ ನಾಶ, ಮಾನವೀಯ ಮೌಲ್ಯಗಳ ನಾಶದ ಅವಶೇಷಗಳ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಮಿತಗೊಂಡ ಸೌಧವೇ ಆಗಿದೆ. ದೇಶವೊಂದರ ಸಂಘರ್ಷ ಮತ್ತು ತಿಕ್ಕಾಟ ಸೃಷ್ಟಿಯ ಭಗ್ನಾವೇಶವೂ ಆಗಿದೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ಚರ್ಚಿತ ವಿಷಯಗಳು ವಿಕಸಿತ ಭಾರತ ಪ್ರಾಕಲ್ಪನೆಗೆ ವಿರೋಧವಾಗಿಯೇ ಇವೆ. ಸಂಘರ್ಷ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಶಾಂತಿ ಅಥವಾ ನೆಮ್ಮದಿ ನೀಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಸಂಘರ್ಷ ಶಮನಗೊಂಡರೆ ಮಾತ್ರ ಶಾಂತಿ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಸಂಘರ್ಷಗಳು ಕೊನೆಗೊಳ್ಳುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಹಲವು ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಸಂಘರ್ಷದ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ವಿಕಸನಗೊಂಡಿದೆ. ಆದರೆ ನೆಮ್ಮದಿ ಮತ್ತು ಶಾಂತಿ ಅರ್ಥವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಯಾವ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರ ತತ್ವಗಳಿಂದ ನಿರ್ಮಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿಲ್ಲ. ಆ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಲ್ ಮಾರ್ಕ್ಸ್, ಮಹೆಬೂಬ್ ಉಲ್ಲ ಹಕ್ ಮತ್ತು ಅಮರ್ತ್ಯ ಸೇನರು ಇದ್ದಾರೆ. ಸಮಾನತೆಯ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಘರ್ಷವು ಅನಿವಾರ್ಯವೆಂದು ಹಲವು

ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ನುಡಿದಿದ್ದಾರೆ. ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ನೈತಿಕ ಮೌಲ್ಯ ಮತ್ತು ಶೀಲ ಒಳಗೊಳ್ಳದೆ ಇದ್ದರೆ ಸಂಘರ್ಷದ ಆರ್ಥಿಕತೆ ಮುಗಿಯದ ಅಧ್ಯಾಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಮಾನತೆ, ಸೋದರತೆ ಮತ್ತು ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಮೈತ್ರಿ, ಕರುಣೆ, ಪ್ರೀತಿಯ ಸ್ಪರ್ಶ ನೀಡುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿದೆ. ನೆಮ್ಮದಿಯ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ಬುದ್ಧನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಇದೆ.

ವಿಕಸಿತ ಭಾರತ ಸ್ಥಾಪನೆಗಾಗಿ ಕೆಲವು ತತ್ವಗಳ ಅನುಸರಣೆ ಅನಿವಾರ್ಯ ಅವುಗಳು; ದೇಶದಲ್ಲಿರುವ ಖಾಸಗಿ ಸಂಪತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಸಂಪತ್ತಾಗಿ ಬದಲಾವಣೆಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಸ್ಪರ್ಧೆಯ ಬದಲಾಗಿ; ಸಹಕಾರ ಮನೋಭಾವ ಏರ್ಪಡಬೇಕು. ಸ್ವಾರ್ಥ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಸಾಮರಸ್ಯ ಮತ್ತು ಪರೋಪಕಾರ ನಿಷ್ಠೆ ಆಕ್ರಮಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ದ್ವೇಷದ ಬದಲಾಗಿ ಮೈತ್ರಿ ಮೂಡಬೇಕು. ಹಿಂಸೆಯ ಬದಲಾಗಿ ಕರುಣೆ ಜನ್ಮತಾಳಬೇಕು. ವರ್ಗ, ಜಾತಿ, ಧರ್ಮಗಳ ವೈಷಮ್ಯಗಳೆಲ್ಲವೂ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಕೊನೆಗೊಂಡು ಸಮದರ್ಶಿಯಾದ ವಿತರಣೆ ನೆಲೆ ನಿಂತು, ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಸಮ ಅವಕಾಶಗಳು, ರಾಜಕೀಯ, ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನೆಲೆಯೂರಬೇಕು. ಆಗ ಮಾತ್ರ ವಿಕಸಿತ ಭಾರತ ನಿರ್ಮಾಣಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಅವುಗಳು ಬುದ್ಧನ ತತ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಲೀನವಾಗಿವೆ. ಬುದ್ಧನ ತತ್ವಗಳು ಮಾತ್ರ ದೇಶಕ್ಕೆ ವಿಕಸಿತ ನೀಡುತ್ತವೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು

- ಜೆರೆಮಿ ಸೀಬ್ರೂಕ್. (2016). ಸ್ವರ್ಗಕ್ಕೆ ಮೂರೇ ಮೈಲಿ! (ಅನು: ರೋಸಿ ಡಿ ಸೋಜಾ, ಸುಗತ ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾಜು), ಅಹರ್ನಿಶಿ ಪ್ರಕಾಶನ.
- ಕಾರ್ಲ್ ಮಾರ್ಕ್ಸ್. (2018). ರಾಜಕೀಯ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಮರ್ಶೆಗೊಂದು ಕೊಡುಗೆ. (ಅನು: ಸಿ.ಆರ್.ಶಾನಭಾಗ), ಲಡಾಯಿ ಪ್ರಕಾಶನ, ಗದಗ.

- ಮೂಡ್ನಾಕೂಡು ಚಿನ್ನಸ್ವಾಮಿ. (2018).
ಬಹುತ್ವದ ಭಾರತ ಮತ್ತು ಬೌದ್ಧ ತಾತ್ವಿಕತೆ.
ಲಡಾಯಿ ಪ್ರಕಾಶನ.
- ಪರಕಾಲ ಪ್ರಭಾಕರ್. (2024).
ಹೆಣವಾಗುತ್ತಿರುವ ಗಣರಾಜ್ಯ. (ಅನು; ರಾಹು),
ಸೃಷ್ಟಿ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್.
- ಸಂಜೀವಕುಮಾರ ಎಂ. ಪೋತೆ. (2017).
ಜಾಗತೀಕರಣ ಮತ್ತು ಭಾರತದ ದಲಿತರು.
ಜ್ಯೋತಿ ಪ್ರಕಾಶನ.
- ಸಂಜೀವಕುಮಾರ ಎಂ. ಪೋತೆ. (2018).
ಮೀಸಲಾತಿ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕಾಭಿವೃದ್ಧಿ. ಪೃಥ್ವಿ
ಪ್ರಕಾಶನ.
- ಸಂಜೀವಕುಮಾರ ಎಂ. ಪೋತೆ. (2021).
ಬುದ್ಧನ ತಾತ್ವಿಕ ನಿಲುವುಗಳು. ಗಗನ ಪ್ರಕಾಶನ.
- ಸಂಜೀವಕುಮಾರ ಎಂ. ಪೋತೆ. (2022).
ಪ್ರತಿಕ್ರಾಂತಿ, ಗಗನ ಪ್ರಕಾಶನ.

ಸೋಲಿಗ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಜೀವನ ಪದ್ಧತಿ: ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ

ಪ್ರದೀಪ್ ಕುಮಾರ್ ಎಂ

ಅತಿಥಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕರು, ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ, ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಕೇಂದ್ರ, ರಾಮನಗರ, ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ರಾಮನಗರ.

Abstract:

ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದಲೂ ಅರಣ್ಯ ಗುಡ್ಡಗಾಡು ಪರ್ವತಗಳ ನಡುವೆ ಬದುಕುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕಾಡನ್ನು ಉಸಿರಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನಕಾರರು ಆದಿವಾಸಿಗಳು, ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳು, ಆದಿಮ ಬುಡಕಟ್ಟು, ಗಿರಿಜನ, ವನವಾಸಿ ಮುಂತಾದ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಗರು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಮುಖವಾದ ಸಮುದಾಯವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸೋಲಿಗ ಸಮುದಾಯದವರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಜೀವನ ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಸೋಲಿಗ ಸಮುದಾಯದ ಆರ್ಥಿಕ ಜೀವನ, ಜನನ ಸಂಸ್ಕಾರ, ವಿವಾಹ ಪದ್ಧತಿ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಜೀವನ, ಮರಣ ಸಂಸ್ಕಾರ, ನ್ಯಾಯ ಪದ್ಧತಿ, ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನ ಮುಂತಾದ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ವಿಸ್ತೃತವಾಗಿ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

Keywords: ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯ, ಸೋಲಿಗರು, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಬುಡಕಟ್ಟು, ಬಿಳಿಗಿರಿರಂಗನ ಬೆಟ್ಟ, ಮಹದೇಶ್ವರ ಬೆಟ್ಟ, ಬಂಡೀಪುರ ಅಭಯಾರಣ್ಯ.

ಪೀಠಿಕೆ

ಪ್ರಸ್ತುತ 2011 ನೇ ಜನಗಣತಿ ಪ್ರಕಾರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ 705ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳು ನೆಲೆಸಿವೆ. ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಶೇ.8.6 ರಷ್ಟಿರುವ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರು ದೇಶದ ಬಹುತೇಕ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹಂಚಿ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಗ, ಬೆಟ್ಟಕುರುಬ, ಜೇನುಕುರುಬ, ಯರವ, ಸಿದ್ದಿ, ಹಕ್ಕಿಪಿಕ್ಕಿ, ಮೇದಾರ, ಕೊರಗ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳು ಸೇರಿದಂತೆ ಒಟ್ಟು 50 ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳು

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಗೊಂಡಿವೆ. ಈ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ವಿಭಿನ್ನ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಸೋಲಿಗರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೆಗ್ಗಡದೇವನ ಕೋಟೆ, ಹುಣಸೂರು, ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಯಳಂದೂರು, ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲ, ಚಾಮರಾಜನಗರ, ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ ತಾಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ. ಸೋಲಿಗ ಸಮುದಾಯದ ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಶೇ.80 ರಷ್ಟು ಮೈಸೂರು ಮತ್ತು ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾರೆ.

Please cite this article as: ಪ್ರದೀಪ್ ಕುಮಾರ್ ಎಂ. (2024). ಸೋಲಿಗ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಜೀವನ ಪದ್ಧತಿ: ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ. ಸೃಜನಿ: ಇಂಡಿಯನ್ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಇನ್‌ನೋವೇಟಿವ್ ರೀಸರ್ಚ್ ಅಂಡ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್, 3(3), 34-39

2011ರ ಜನಗಣತಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಸೋಲಿಗರ ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆ 46,268 ಇದ್ದು, ಮುಖ್ಯ ಕಸುಬು ಕೂಲಿ ಮತ್ತು ವ್ಯವಸಾಯವಾಗಿದೆ.

ಸೋಲಿಗರ ಐತಿಹ್ಯ

ಸೋಲಿಗ ಸಮುದಾಯದ ಉಗಮದ ಬಗ್ಗೆ ಅನೇಕ ಐತಿಹ್ಯ ಮತ್ತು ಪೌರಾಣಿಕ ಕಥೆಗಳಿವೆ. ಐತಿಹ್ಯವೊಂದರ ಪ್ರಕಾರ ಸೋಲಿಗ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬರಲು ಕಥೆಯೊಂದಿದೆ ಒಮ್ಮೆ ಪಾರ್ವತಿ ಪರಮೇಶ್ವರರು ತಮ್ಮ ಬೆವರಿನಿಂದ ಎರಡು ಗೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿ ಅವಕ್ಕೆ ಜೀವ ತುಂಬಿದರು. ಒಂದು ನೀಲಯ್ಯನಾಯಿತು. ಇನ್ನೊಂದು ಸಂಕಮ್ಮಳಾಯಿತು. ಮುಂದೆ ವಂಶ ಇವರಿಂದ ಬೆಳೆಯಿತು. ಈ ಮಕ್ಕಳು ಸೋಲನ ಹಂಬಿನ ಗೆಡ್ಡೆಯನ್ನು ತಿಂದು ಜೀವಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಹೀಗೆಯೇ ಅವರು ಗೆಡ್ಡೆಯನ್ನು ಕಿತ್ತು ಬೇಯಿಸುತ್ತಾ ತಿನ್ನುತ್ತಲೇ ಮುಪ್ಪಾದರು. ಆದರೆ ಸೋಲಿನ ಹಂಬು ಮಾತ್ರ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಚಿಗುರಿ ಹೊಸ ಹೊಸ ಗೆಡ್ಡೆ ಬಿಟ್ಟಿತು. ಈ ಮುದುಕ ಗೆಡ್ಡೆ ಕೀಳಲು ಬಂದಾಗ ಆ ಸೋಲನ ಹಂಬು ನಿನ್ನ ಕೈಯಿಂದ ನನ್ನ ಗೆಡ್ಡೆಯನ್ನು ಸಾಯೋವರೆಗೂ ಕಿತ್ತರೂ ನನ್ನನ್ನು ಸೋಲಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಆಗಲ್ಲ, ಆದ್ದರಿಂದ ನನ್ನ ಗೆಡ್ಡೆ ಕಿತ್ತು ಸೋತವನು ನೀನು ಸೋಲಿಗ ಎಂದು ಹೇಳಿತು. ಅಂದಿನಿಂದ ಸೋಲಿಗರಿಗೆ ಸೋಲಿಗರು ಎಂಬ ಹೆಸರು ಬಂದಿತು. ಹೀಗೆ ಸೋಲಿಗರಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಐತಿಹ್ಯಗಳಿವೆ.

ಸೋಲಿಗರ ಪಂಗಡಗಳು

ಎಚ್.ವಿ. ನಂಜುಂಡಯ್ಯ ಮತ್ತು ಎಲ್.ಕೆ. ಅನಂತಕೃಷ್ಣ ಅಯ್ಯರ್ (1930) ಅವರು ಸೋಲಿಗರ ಪಂಗಡಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಹೀಗೆ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಸೋಲಿಗರಲ್ಲಿ ಊರಳಿ ಸೋಲಿಗರು, ಮಲೆ ಸೋಲಿಗರು, ಕಾಡು ಸೋಲಿಗರು, ಊರುಬತ್ತಿ ಸೋಲಿಗರು, ಬುರುಡೆ ಸೋಲಿಗರು ಎಂಬ ವಿವಿಧ ಒಳಗುಂಪುಗಳಿವೆ ಇವರು ಬಿಳಿಗಿರಿರಂಗನ ಬೆಟ್ಟ, ಮಲೈ ಮಹದೇಶ್ವರ ಬೆಟ್ಟದ ಸುತ್ತಲಿನಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತಾರೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ

ಸೋಲಿಗರಲ್ಲಿ ಎರಡು ಪಂಗಡಗಳಿವೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ ಐದು ಕುಲದ ಸೋಲಿಗ ಮತ್ತು ಏಳುಕುಲದ ಸೋಲಿಗ.

ಸೋಲಿಗರ ಕುಲಗಳು

ಐದು ಕುಲದ ಸೋಲಿಗರಲ್ಲಿ ಹೊಂಗಲರ ಕುಲ, ಆಲರ ಕುಲ, ಬೆಲ್ಲರ ಕುಲ, ಸೂರ್ಯನ ಕುಲ ಮತ್ತು ತನೇರು ಕುಲ ಎಂಬ ಕುಲಗಳಿವೆ.

ಹೊಂಗಲರ ಕುಲ: ಇವರ ಕುಲದೇವತೆ ಹೊಂಗೆಯ ಮರ. ಒಮ್ಮೆ ಈ ಗುಂಪಿನ ಸೋಲಿಗರು ಹೊಂಗೆಯ ಮರವನ್ನು ಒಂದು ಬಂಡೆಯ ಹತ್ತಿರ ಕಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಾಗ ದೇವರು ಇರುವುದರ ಅರಿವಾಯಿತು. ಅಂದಿನಿಂದ ಹೊಂಗೆಯ ಮರವನ್ನು ಕಡಿಯುವುದನ್ನು ಮತ್ತು ಅದನ್ನು ಒಲೆಗೆ ಹಾಕುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿದರು.

ಆಲರ ಕುಲ: ಇವರ ಕುಲದೇವತೆ ಮಹದೇಶ್ವರ ಹಾಗೆಯೇ ಬಿಳಿಗಿರಿರಂಗ ಬೆಟ್ಟದ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿರುವ ಕ್ಯಾತೆ ದೇವರು ಈ ಕುಲದ ದೇವತೆಯಾಗಿದೆ.

ಬೆಲ್ಲರ ಕುಲ: ಇದನ್ನು ಬೆಳ್ಳಿಕುಲ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಪಂದೇಶ್ವರ ಎಂಬ ದೇವರು ದೇವರ ಬೆಟ್ಟದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿರುವ ದೇವತೆ ಇವರ ಕುಲದೇವತೆ. ಈ ದೇವರ ಬೆಟ್ಟವು ಕೊಯಮತ್ತೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಭನಂ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿದೆ. ಪಂದೇಶ್ವರ ದೇವತೆಯು ಸೋಲಿಗರನ್ನು ಅವರ ಕುಲದ ಬಗೆಗೆ ವಿಚಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ನಾಡಿನ ಆಚಾರಿಗಳು, ಚಿನ್ನ, ಬೆಳ್ಳಿ ಕೆಲಸದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದರು. ಆದುದರಿಂದ ಇವರಿಗೆ ಬೆಳ್ಳಿಕುಲ ಎಂದು ಹೆಸರಾಯಿತು.

ಸೂರ್ಯನ ಕುಲ: ಇವರ ಕುಲದೇವತೆ ಬರಮಸ್ವಾಮಿ, ಈ ದೇವತೆಯ ದೇವಸ್ಥಾನ ಕೊಳ್ಳೇಗಾಲದ ತಾಲೂಕಿನ ಮಾರ್ಟಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಸುತ್ತಿನ ಜನರು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಚೂರಿ ಹಿಡಿದಿದ್ದರಿಂದ ಸೋಲಿಗರು ಆ ಹೆಸರು ಬಂತು ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆ ಇದ್ದರೆ, ಬಿಳಿಗಿರಿರಂಗನ ಬೆಟ್ಟದ ಸುತ್ತಲಿನಲ್ಲಿ ಈ ಕುಲದೇವತೆ ಶೂರರು ಎಂದಿದೆ.

ತನೇರು ಕುಲ: ಮಹದೇಶ್ವರ ಇವರ ಮಹದೇಶ್ವರರು ಕೆಲವು ಸೋಲಿಗರ ಕುಲದ ವಿಷಯ ವಿಚಾರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ಅವರು ರಾಗಿಯ ಹೊರೆಯನ್ನು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಹೊತ್ತಿದ್ದರು. ಆದುದರಿಂದ ಇವರಿಗೆ ತನೇರು ಕುಲ ಎಂದು ಹೆಸರಾಯಿತು.

ಇದರ ಜೊತೆಯಾಗಿ 6) ಜೇನುಕುಲ ಮತ್ತು 7) ಕುಂಬಳ ಕುಲಗಳು ಈ ಎರಡು ಕುಲಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಸೋಲಿಗರ ಜೀವನಾವರ್ತಕ ಆಚರಣೆಗಳು

ಸೋಲಿಗ ಸಮುದಾಯದ ಜೀವನಾವರ್ತನ ಆಚರಣೆಗೆ ಇತರೆ ಸಮುದಾಯದ ಆಚರಣೆಗಳಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿದೆ.

ಜನನ ಮತ್ತು ನಾಮಕರಣ ಪದ್ಧತಿ

ಸೋಲಿಗರಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟು ಸೂತಕದ ಪ್ರತೀಕ ಎಂಬ ಭಾವನೆ ಇದೆ. ಬಾಣಂತಿಯ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ತಾಯಿ ಅಥವಾ ಹಿರಿಯ ಹೆಂಗಸು ಇರುತ್ತಾರೆ. ಇವರ ಹೆರಿಗೆಯನ್ನು ತಮ್ಮ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಪದ್ಧತಿಯಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಸೋಲಿಗರು ಹೆರಿಗೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆಕೆಯನ್ನು ಕೂರಿಸಿ ಹೆರಿಗೆ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಯಾವ ಶಸ್ತ್ರಚಿಕಿತ್ಸೆಯ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಬಳಸುವುದಿಲ್ಲ. ಸೋಲಿಗರಲ್ಲಿ ಮಗು ಜನಿಸಿದ ಒಂಭತ್ತನೇ ದಿನಕ್ಕೆ ಮನೆಯನ್ನು ಶುದ್ಧಗೊಳಿಸಿ ತಾಯಿ ಮತ್ತು ಮಗುವಿಗೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಿ ಸೂತಕವನ್ನು ಕಳೆಯುತ್ತಾರೆ. ಅದೇ ದಿನ ಮಗುವಿಗೆ ನಾಮಕರಣ ಅಥವಾ ಹೆಸರು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಮಗುವಿಗೆ ಹೆಸರನ್ನು ಕರೆಯಬೇಕಾದರೆ ಅವರ ಮನೆಯ ದೇವರ ಹೆಸರು, ತಾತ, ಅಜ್ಜಿಯ ಹೆಸರನ್ನು ಕೂಡ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಹೆರಿಗೆ ಮಾಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಆದ್ಯತೆ ಕೊಡುತ್ತಾರೆ.

ಪ್ರಾಣಾವಸ್ಥೆ

ಸೋಲಿಗರಲ್ಲಿ ಹುಡುಗಿಯ ಮೈನೆರೆದಾಗ ಅವಳ ಸೋದರಮಾವ ಬಂದು ಗುಡಿಸಲಿನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೇ ಒಂಬತ್ತು ಜಾತಿಯ ಸೊಪ್ಪುಗಳಾದ ಹಲಸು, ಮಾವು,

ಹೊಂಗಿ, ಬೇವು, ಬಸುರಿ, ತೆಂಗು, ಆಲ, ತೇಗ, ಮುತ್ತುಗದ ಸೊಪ್ಪುಗಳಿಂದ ಗುಡಿಸಲನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ, ಅವಳನ್ನು ಅಲ್ಲಿರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಂದಿನಿಂದ 6 ದಿನಗಳವರೆಗೆ ಏಕಾಂತ ವಾಸದಲ್ಲಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವಳಿಗೆ ಸಹಾಯಕರಾಗಿ ಒಬ್ಬ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ. ಮತ್ಯಾರೂ ಇರಕೂಡದು, ಮಾತನಾಡಕೂಡದು, ಯಾರಿಗೂ ಅವಳ ಸಂಪರ್ಕವಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಆಮೇಲೆ 9ನೇ ದಿನಕ್ಕೆ ಅವಳ ಸೋದರಮಾವ ಹೊಸಬಟ್ಟೆ, ಎಲೆ ಅಡಿಕೆ ತಂದುಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಅವಳಿಗೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಿ ಹೊಸಬಟ್ಟೆ ಹಾಕಿ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅಂದಿನಿಂದ ಅವಳು ಶುದ್ಧಳಾಗುತ್ತಾಳೆ.

ವಿವಾಹ ಪದ್ಧತಿ

ಸೋಲಿಗರ ವಿವಾಹ ತುಂಬಾ ಸರಳ ವಿವಾಹವಾಗಿದೆ. ಅವರ ಸಂಪ್ರದಾಯದ ಮದುವೆಗೆ ತಗಲುವ ವೆಚ್ಚ ದುಬಾರಿಯಾದುದರಿಂದಲೂ, ಅವರು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಹಿಂದುಳಿದಿರುವುದರಿಂದಲೂ ಈ ರೀತಿಯ ವಿವಾಹ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ರೂಢಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅವರಿಗೆ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಯಿತು. ಸೋಲಿಗರಲ್ಲಿ ಅಪಹರಣ ವಿವಾಹ, ಸೇವಾ ವಿವಾಹ, ಬಹುಪತ್ನಿತ್ವ ವಿವಾಹ, ಮೈದುನ ವಿವಾಹ, ಏಕಸಂಗಾತಿ ವಿವಾಹ, ವಿಧವಾ ವಿವಾಹದ ಪದ್ಧತಿಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿವೆ.

ಗೆಡ್ಡೆ ಗೆಣಸು ಕೀಳುವ ಸಲುವಾಗಿ ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣು ಬೇಧವಿಲ್ಲದೆ ಕಾಡಿನಲ್ಲಿ ಅಲೆಯುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲಿ ಗಂಡು ಒಂದು ಹೆಣ್ಣಿನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಾಗಲಿ, ಒಂದು ಹೆಣ್ಣು ಗಂಡಿನ ಜೊತೆಯಲ್ಲಾಗಲಿ ಸಲಿಗೆ ಬೆಳೆಸಲು ಅವಕಾಶವಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಬಗೆಯ ಕಾಡಿನ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣು ಒಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಮಾತಾಡಬಲ್ಲರು. ಪರಸ್ಪರ ಅರ್ಥ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲರು. ಇದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿಯೇ ಪರಸ್ಪರರ ಪ್ರೇಮ ಅಂಕುರಿಸಿ ಕಾಡಿಗೆ ಓಡಿಹೋಗುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಒಂದು ವಾರ ಬಿಟ್ಟು ಹಾಡಿಗೆ ವಾಪಸ್ಸು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಅವರಿಬ್ಬರು ಹಾಡಿಗೆ

ಮರಳಿದ ಮೇಲೆ ಪಂಚಾಯಿತಿ ಸೇರುತ್ತದೆ. ಹಾಡಿಯ ಹಿರಿಯರ ಅಪ್ಪಣೆ ಇಲ್ಲದೇ ಓಡಿ ಹೋಗಿದ್ದ ಗಂಡು ಹೆಣ್ಣುಗಳಿಗೆ ದಂಡ ವಿಧಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಅದಲ್ಲದೆ ಹಿರಿಯರಿಗೆ ಒಂದು ಭೋಜನ ಕೂಟವನ್ನು ಸಹ ಏರ್ಪಡಿಸಬೇಕು. ಅನಂತರದಲ್ಲಿ ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಗಂಡ ಹೆಂಡತಿಯರೆಂದು ಹಾಡಿಯವರೆಲ್ಲರೂ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಈಗ ಈ ಪದ್ಧತಿ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ನಿಶ್ಚಿತವಾದ ಮದುವೆಗಳು ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ವಿವಾಹ ವಿಚ್ಛೇದನಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶವಿದ್ದು, ಮರುವಿವಾಹ ಅಥವಾ ವಿಧವಾ ವಿವಾಹಗಳು, ಕೂಡಾವಳಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಮರಣ ಸಂಸ್ಕಾರ

ಸೋಲಿಗ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿ ಮೃತಪಟ್ಟಾಗ ಮೊದಲು ಹಾಡಿಯ ಯಜಮಾನರಿಗೆ ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಹಾಡಿಯ ಯಜಮಾನ ಮುಂದೆ ನಿಂತು ಎಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ನೆರವೇರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಸೋಲಿಗರಲ್ಲಿ ಸತ್ತವನ್ನು ಹೂಳುವ ಪದ್ಧತಿಯಿದೆ. ನೆಂಟರಿಷ್ಟರು, ಬಂಧು-ಬಳಗದವರು ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರಿದ ಮೇಲೆ ಹೆಣಕ್ಕೆ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಿ ಹೊಸಬಟ್ಟೆ ತೊಡಿಸಿ ಪೂಜೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಗಂಡ ಸತ್ತಾಗ ಹೆಂಡತಿಗೂ ಸ್ನಾನ ಮಾಡಿಸಿ ಹೊಸಬಟ್ಟೆ ತೊಡಿಸಿ ಗಂಡನ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಕೂರಿಸಿ ಮಡಲು ಅಕ್ಕಿ ತುಂಬುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ವಿವಿಧ ಶಾಸ್ತ್ರಗಳು ಮುಗಿದ ನಂತರ ಹೆಣವನ್ನು ಚಟ್ಟದ ಮೇಲೆ ಮಲಗಿಸಿ ಸ್ಮಶಾನಕ್ಕೆ ಅಥವಾ ಜಮೀನಿಗೆ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ ಹೂಳುತ್ತಾರೆ. ಹೂಳುವಾಗ ಶವದ ತಲೆಯನ್ನು ಉತ್ತರದ ಕಡೆಗೂ, ಕಾಲುಗಳನ್ನು ದಕ್ಷಿಣದ ಕಡೆಗೂ ಮಾಡಿ ಹೂಳುತ್ತಾರೆ. ತೊನ್ನು ಬಂದವರನ್ನು ಮತ್ತು ಆತ್ಮಹತ್ಯೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡವರನ್ನು ಸುಡುವ ಪದ್ಧತಿ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಹನ್ನೆರಡನೇ ದಿನಕ್ಕೆ ತಿಥಿ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ಪ್ರಸ್ತುತ ಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ, ಸೋಲಿಗರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸರ್ಕಾರಗಳು, ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು

ನಿರಂತರವಾಗಿ ಹಲವಾರು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ನೀಡುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಅವರ ಜೀವನ ಮಟ್ಟವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸಲು ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹತ್ತಾರು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಿದರೂ ಸಹ ಅವರು ಸಮಾಜದ ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಗೆ ಬಹು ದೂರವುಳಿದಿರುವಂತೆ ಬಾಸವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈಗಿನ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಗ ಜನಾಂಗದವರು ಸಮಾಜದ ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಗೆ ಮರಳುತ್ತಿದ್ದು ಮತ್ತಷ್ಟು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿ ಜಾರಿಯಾಗಬೇಕಿವೆ. ಅವರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನ ವೃದ್ಧಿಸಬೇಕಿದೆ. ಸೋಲಿಗ ಜನಾಂಗದ ಯುವಜನತೆ ಸಮಾಜದ ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಗೆ ಬಂದು ಉತ್ತಮ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವನ್ನು ಪಡೆದು ಉತ್ತಮ ಪ್ರಜೆಗಳಾಗಿ ರೂಪುಗೊಳಿಸಲು ಹಲವಾರು ಯೋಜನೆಗಳು ಅವಶ್ಯಕವೆನಿಸಿವೆ.

ಸಾಮಾಜಿಕ ಜೀವನ

ಸೋಲಿಗರು ತಮ್ಮವರಿಗಿಂತ ಉತ್ತಮ ಜನಾಂಗದಲ್ಲಿ ಊಟ ಮಾಡುವರು. ಆದರೆ ಇವರಿಗಿಂತ ಕೀಳುಜಾತಿಗಳಲ್ಲಿ ಊಟವನ್ನು ಮಾಡುವುದಿಲ್ಲ. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಇವರ ಮನೆಗಳು ಹಕ್ಕಿಗೂಡಿನಂತಹ ಸಣ್ಣ ಗುಡಿಸಲಿನಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು, ಮನೆಯವರೆಲ್ಲಾ ಒಳಗಡೆ ಮಲಗದೆ ಗುಡಿಸಲಿನ ಮುಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ನಿರಂತರವಾಗಿ ಬೆಂಕಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡು ಅದರ ಸುತ್ತಲೂ ಮಲಗುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಸರ್ಕಾರದಿಂದ ವಸತಿ ಸೌಲಭ್ಯ ದೊರೆತಿದೆ. ಹಬ್ಬಹರಿದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಗಂಡಸರು, ಹೆಂಗಸರು, ಮಕ್ಕಳು, ಹುಡುಗರು, ಹುಡುಗಿಯರು ಎಲ್ಲರೂ ಸೇರಿ ಅದರಲ್ಲಿರುವ ತಮಟೆ, ಮದ್ದಳೆ, ಕೊಳಲು, ಓಲಗದಂತಹ ವಾದ್ಯವನ್ನು ಬಾರಿಸುತ್ತಾ ಕುಣಿಯುತ್ತಾರೆ.

ಧಾರ್ಮಿಕ ಜೀವನ

ಸೋಲಿಗರು ಪೂಜಿಸುವ ಅನೇಕ ದೇವರುಗಳಿಲ್ಲ ಅವರು ಮುಖ್ಯವಾದ ಆರಾಧ್ಯ ದೇವರು, ಮಹದೇಶ್ವರ, ಬಿಳಿಗಿರಿರಂಗಸ್ವಾಮಿ, ಇನ್ನಿತರ ದೇವರುಗಳಾದ ತೆಳ್ಳೂರಮ್ಮ, ಕಬ್ಬಾಳಮ್ಮ,

ಭೈರವೇಶ್ವರ, ಏಳಮುಖದ ಮಾರಿ, ಬೆಟ್ಟಾಳಪ್ಪ, ಚಿಕ್ಕಮ್ಮ ಮುಂತಾದ ದೇವರುಗಳನ್ನು ಪೂಜಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಹದೇಶ್ವರ ಅನೇಕರ ಮನೆ ದೇವರು ಆಗಿದ್ದು, ಇವರಲ್ಲಿ ದೇವರ ಬಗ್ಗೆ ಅಪಾರವಾದ ಭಯ ಭಕ್ತಿ ಇದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಚಂದ್ರಮಾನ ಯುಗಾಗಿ, ಮಕರ ಸಂಕ್ರಾಂತಿ, ಗೌರಿ ಗಣೇಶ ಮುಂತಾದ ಹಬ್ಬಗಳನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ಶಿಕ್ಷಣ

ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಸೋಲಿಗರಿಗೆ ಅವರದೇ ಆದ ಭಾಷೆ ಇಲ್ಲ. ಮೂಲತಃ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಬೇರೆ ಯಾವ ಭಾಷೆಯು ಅವರಿಗೆ ಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಅವರ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಕೊಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರಲ್ಲಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದಿರುವವರು ಬಹಳ ಕಡಿಮೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಶಾಲೆಗಳು, ಆಶ್ರಮ ಶಾಲೆಗಳು, ಸ್ವಯಂಸೇವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಸೋಲಿಗರ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತಿವೆ.

ನ್ಯಾಯ ಪದ್ಧತಿ

ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಸಮಾಜ ಅದು ಆದಿವಾಸಿ ಸಮಾಜವಾಗಿರಲಿ, ಮುಂದುವರಿದ ಸಮಾಜವಾಗಿರಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ಹೊದಂತೆ ಅದರ ಮುನ್ನಡೆಗೆ ಬೇಕಾದ ನಿಯಮಾವಳಿಗಳನ್ನು ಸದಸ್ಯನು ತಮಗಾಗಿ ತಮ್ಮ ಕುಟುಂಬದ ಗುಂಪಿನ ಕ್ಷೇಮಕ್ಕಾಗಿ ತಾವೇ ಪಾಲಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಹಾಡಿಗೂ ಒಬ್ಬ ದೊಡ್ಡ ಯಜಮಾನನಿರುತ್ತಾನೆ. ಅವನ ಸಹಾಯಕ್ಕೆ ಕೋಲುಕಾರನೊಬ್ಬನಿರುತ್ತಾನೆ. ಅವನೇ ಎಲ್ಲಾ ವ್ಯವಹಾರವನ್ನು ಬಗೆಹರಿಸುತ್ತಾನೆ. “ಕಟ್ಟಿಮನೆ” ಎಂಬುದು ಇವರ ನ್ಯಾಯಸ್ಥಾನ. ಇಲ್ಲಿ ಮೂರು ಜನ ಯಜಮಾನನಿರುತ್ತಾರೆ. ಅವರೆಂದರೆ ಕುಲದ ಗೌಡ, ನಾಡಗೌಡ ಮತ್ತು ಕಟ್ಟೇಗೌಡ ಇವರು ಕೊಡುವ ತೀರ್ಪೇ ಅಂತಿಮ. ಹೀಗೆ ಕುಲ ಹಿರಿಯರು ಕುಳಿತು ನ್ಯಾಯ ಮಾಡುವ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಮನೆ ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಈಗಲೂ ಅಲ್ಲಿ ಈ ಬಗೆಯ

ಚಾವಡಿಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಈ ಕುಲ ಪಂಚಾಯತಿಗೆ ಯಜಮಾನ ಎಂಬ ಹಿರಿಯನಿರುತ್ತಾನೆ. ಇವನು ಹಾಡಿಯ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಯಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಯಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಸೋಲಿಗರಲ್ಲಿ ಪಾದರಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಡೆದರೆ ಅದು ದೊಡ್ಡ ತಪ್ಪು. ಹೊಡೆದವನು ದಂಡ ಕೊಡಬೇಕು. ಹೊಡೆಸಿಕೊಂಡವನು ಕುಲಕ್ಕೆ ಊಟ ಕೊಡಬೇಕು. ಈ ರೀತಿಯ ನ್ಯಾಯವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇರುವುದರಿಂದಲೇ ಸೋಲಿಗರ ನೀತಿ ನಿಯಮಗಳು ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ನಡೆದುಕೊಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಯಜಮಾನನು ತಪ್ಪು ಮಾಡಿದವನನ್ನು ಶಿಕ್ಷಿಸುವ, ದಂಡವಿಧಿಸುವ ಅಥವಾ ಕುಲದಿಂದ ಹೊರಗೆ ಹಾಕುವ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಪಡೆದಿರುತ್ತಾನೆ.

ಉಪಸಂಹಾರ

ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಸೋಲಿಗ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯದವು ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರಮುಖ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಇದರೊಂದಿಗೆ ಈ ಸಮುದಾಯವು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಪಾರಂಪರಿಕವಾಗಿ ಅಪಾರ ಜ್ಞಾನ ಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಆದರೆ ಆಧುನೀಕರಣ, ಜಾಗತೀಕರಣ, ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯೀಕರಣ, ನಗರೀಕರಣ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಅವರ ಅಸ್ಮಿತೆ ಕಣ್ಮರೆಯಾಗುತ್ತಿದೆ. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಸ ಸಮುದಾಯದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿ ಮೌಲ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಮೂಲಕ ಅವರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು ಅವಶ್ಯಕತೆಯಾಗಿದೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು

- ಬೋರಲಿಂಗಯ್ಯ ಹಿ.ಚಿ. ಮತ್ತು ಪ್ರಭಾಕರ ಎಸ್. (2008). ಆದಿವಾಸಿ ಆಖ್ಯಾನ: ಸಮುದಾಯಗಳ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೊಂದು ಆಕಾರ. ಸಿದ್ಧಾರ್ಥ ಪ್ರಕಾಶನ.

- ಚಂದ್ರು ಕಾಳೇನಹಳ್ಳಿ. (1993). ಸೋಲಿಗರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ. ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ.
- ಹನಿಯೂರು ಚಂದ್ರೇಗೌಡ. (2015). ಬದುಕು ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ. ಅಭಿಜಿತ ಪ್ರಕಾಶನವ.ಮುತ್ತುಯ್ಯ ಎಸ್. ಎಂ (2018). ಬುಡಕಟ್ಟು ಜ್ಞಾನಪರಂಪರೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಆದಿವಾಸಿ ರಕ್ಷಣಾ ಪರಿಷತ್ತು.
- ಮಧು ಗುಂಡ್ಲುಪೇಟೆ. (2002). ಕರ್ನಾಟಕ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ. ಅಕ್ಷತ ಪ್ರಕಾಶನ.
- ಮಂಜುನಾಥ, ಬಿ.ಆರ್. (2014). ಬುಡಕಟ್ಟು ಮಕ್ಕಳ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸ್ಥಿತಿ ಗತಿಗಳು ಒಂದು ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಧ್ಯಯನ. (ಪಿಹೆಚ್.ಡಿ. ಮಹಾಪ್ರಬಂಧ). ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ.
- ರಾಮಕೃಷ್ಣ, ಆರ್. (2007). ಕರ್ನಾಟಕದ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು, ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ.
- ಸುನಂದಮ್ಮ ಎನ್. (2011). ಮೈಸೂರು ಮತ್ತು ಚಾಮರಾಜನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಗ ಬಡಕಟ್ಟು ಜನಾಂಗದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರದ ಕಾರ್ಯಮಗಳು: ಒಂದು ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ಅಧ್ಯಯನ. ಅಭಿರುಚಿ ಪ್ರಕಾಶನ.
- Govt of India. (1981). *Censes of India-1981*. Registrar General of India.
- Govt of India. (2011). *Censes of India-2011*. Registrar General of India.

ರೇಷ್ಮೆ ಕೃಷಿ ಬೆಳೆಗಾರರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ : ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ (ರಾಮನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿ)

ಡಾ. ರವಿಚಂದ್ರ ಸಿ.ಎಸ್

ಉಪನ್ಯಾಸಕರು, ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ, ರಾಮನಗರ ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಕೇಂದ್ರ, ರಾಮನಗರ.

Abstract:

ಭಾರತವು ಕೃಷಿ ಪ್ರಧಾನವಾದ ರಾಷ್ಟ್ರವಾಗಿದ್ದು, ಶೇ.70 ರಷ್ಟು ಜನರು ಇಂದಿಗೂ ಸಹಾ ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿಯೇ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದು ಕೃಷಿಯನ್ನು ಪ್ರಮುಖ ಕಸುಬನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕೃಷಿಯ ಜೊತೆಗೆ ಉಪಕಸುಬುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಹೈನುಗಾರಿಕೆ ಕುರಿ, ಕೋಳಿ, ಜೇನು ಸಾಕಣೆ ಹಾಗೂ ರೇಷ್ಮೆ ಉತ್ಪಾದನೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ರೇಷ್ಮೆ ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ರೇಷ್ಮೆ ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ಅತಿದೊಡ್ಡ ರಾಜ್ಯವಾಗಿದೆ. ಕೃಷಿಯನ್ನು ಮಾಡುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ರೇಷ್ಮೆ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ತಮ್ಮ ಜೀವನದ ಆದಾಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದಾಗಿದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ 2.8 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗಳಷ್ಟು ಹಿಪ್ಪುನೇರಳೆಯನ್ನು ಸಾಗುವಳಿ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಸುಮಾರು 8 ಮಿಲಿಯನ್ ಜನರು ರೇಷ್ಮೆ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿದ್ದಾರೆ. ರೇಷ್ಮೆ ಬೆಳೆಯು ಲಾಭದಾಯಕ ಉದ್ಯಮಿಯಾಗಿದ್ದು ಹಿಂದಿನ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಸಹ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದೆ. ಆದರೆ ಕಾಲದಿಂದ ಕಾಲಕ್ಕೆ ರೇಷ್ಮೆ ಬೆಳೆಗೂ ಸಹ ರೋಗಗಳು ಹೆಚ್ಚಿನದಾಗಿ ಹರಡಿ ಬೆಲೆಯು ಸಿಗದೇ ಹಾಕಿದ ಬಂಡವಾಳವು ಸಹಾ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ರೇಷ್ಮೆ ಬೆಳೆಯಲ್ಲಿ ನೀರಾವರಿ, ಬಂಡವಾಳ ಸಮಸ್ಯೆ ಹಾಗೆಯೇ ಬೆಳೆಗೆ ದೊರೆಯದ ಬೆಲೆ ಮತ್ತು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಇಂತಹ ಹಲವಾರು ಪ್ರಮುಖ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ರೈತರು ಎದುರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

Keywords: ರೇಷ್ಮೆ ಕೃಷಿ, ರಾಮನಗರ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ.

ಪೀಠಿಕೆ

ಕರ್ನಾಟಕವು ಭಾರತದಲ್ಲಿಯೇ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ರೇಷ್ಮೆ ಉತ್ಪಾದನೆ ಮಾಡುವ ರಾಜ್ಯವಾಗಿದೆ. ಶೇ.88 ರಷ್ಟು ರೇಷ್ಮೆ ಉತ್ಪಾದನೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿಯೇ ಆಗುತ್ತಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ರಾಮನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಶೇ.60 ರಷ್ಟು ರೇಷ್ಮೆ ಉತ್ಪಾದನೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ರಾಮನಗರದ ಜನರ ಜೀವನಾಡಿಯಾಗಿರುವ ರೇಷ್ಮೆ ಬೆಳೆಯನ್ನು ರೈತರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯತ್ತ

ಸಾಗುತ್ತಿರುವುದು ಒಂದು ಕಡೆಯಾದರೆ ಸರ್ಕಾರವು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿರುವ ಕೆಲವು ನೀತಿಗಳಿಂದಾಗಿ ರೇಷ್ಮೆ ಬೆಳೆಗಾರರು ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಕೈ ಬಿಡುವ ಯೋಚನೆಯನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಸರ್ಕಾರವು ಹೆಚ್ಚಿನದಾಗಿ ರೇಷ್ಮೆಯನ್ನು ಬೇರೆ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಿಂದ ಆಮದು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಆಮದು ಸುಂಕವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿ

Please cite this article as: ರವಿಚಂದ್ರ ಸಿ.ಎಸ್. (2024). ರೇಷ್ಮೆ ಕೃಷಿ ಬೆಳೆಗಾರರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗತಿ : ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ (ರಾಮನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿ). ಸೃಜನಿ: ಇಂಡಿಯನ್ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಇನ್‌ನೋವೇಟಿವ್ ರೀಸರ್ಚ್ ಅಂಡ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್, 3(3), 40-45

ಬೇರೆ ದೇಶದ ರೇಷ್ಮೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ನೀಡುವುದರಿಂದ ರೇಷ್ಮೆ ಬೆಳೆಗಾರರಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ಸಂಕಷ್ಟ ಎದುರಾಗಿ ರೇಷ್ಮೆ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಬಿಡುವತ್ತ ಮುಖ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇತರಹ ಅನೇಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಂದ ರೇಷ್ಮೆ ಬೆಳೆಯ ಉತ್ಪಾದನೆ ಕುಂಠಿತವಾಗಿದೆ. ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಚೀನಾದ ವಸ್ತುಗಳು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಲಗ್ಗೆ ಇಟ್ಟಿರುವ ಕಾರಣ ಇತರ ದೇಶದ ವಸ್ತುಗಳ ಬೇಡಿಕೆ ನೆಲ ಕಚ್ಚಿದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ರೇಷ್ಮೆ ಬೆಳೆಯು ಸಹ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ರೇಷ್ಮೆ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಕಡೆಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಗಮನವಹಿಸಿ ರೈತರನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿ, ಸರಿಯಾದ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡಿ, ಬೆಳೆಗೆ ಸರಿಯಾದ ಬೆಲೆ ನೀಡಿ ರೇಷ್ಮೆ ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಮತ್ತಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿಸಿ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ರೇಷ್ಮೆ ಬೆಳೆಗಾರರನ್ನು ಉತ್ತಮ ಸ್ಥಿತಿಯತ್ತ ಕೊಂಡೊಯ್ಯಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ರೇಷ್ಮೆ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ

ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತವು ರೇಷ್ಮೆ ಬೆಳೆ ಲಾಭದಾಯಕವಾಗಿರುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಅದರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಗಮನ ಹರಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದೆ. ಅದರ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿ “ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಸಿಲ್ಕ್ ಬೋರ್ಡ್” ವರದಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಭಾರತವು 36,000 ಮೆ.ಟನ್ ಗಳಷ್ಟು ಕಚ್ಚಾ ರೇಷ್ಮೆಯನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ “ಮಲ್ಬರಿ ಸಿಲ್ಕ್” ನಿಂದ 23,860 ಮೆ.ಟನ್, ನಾನ್ ಮಲ್ಬರಿ ಸಿಲ್ಕ್ ನಿಂದ 33,739 ಮೆ.ಟನ್ ಗಳಷ್ಟು ರೇಷ್ಮೆಯನ್ನು ಉತ್ಪಾದನೆ ಮಾಡುತ್ತಿದೆ. ನಾನ್-ಮಲ್ಬರಿ ಸಿಲ್ಕ್‌ನ ತಳಿಗಳಾದ “ಎರಿ”ಯಿಂದ 6,935 ಮೆ.ಟನ್, “ಟಸಾರ್” ನಿಂದ 2,705 ಮೆ.ಟನ್ ಹಾಗೂ “ಮುಗ” ತಳಿಯಿಂದ 239 ಮೆ.ಟನ್ ಗಳಷ್ಟು ರೇಷ್ಮೆಯನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ರೇಷ್ಮೆ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಅತಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ನೀಡಿರುವುದು ಮಲ್ಬರಿ ಸಿಲ್ಕ್. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಮಿಶ್ರ ತಳಿಯಿಂದ ಸುಮಾರು 36,000 ಮೆ.ಟನ್. ಅಂದರೆ ಶೇ.96 ರಷ್ಟು

ಉತ್ಪಾದನೆಯಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಮತ್ತೊಂದು ತಳಿಯಾದ ಬೈವೋಲ್ವೀನ್ ನಮ್ಮ 7,000 ಮೆ.ಟನ್ ಗಳಷ್ಟು ಆಮದು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಹೆಕ್ಟೇರ್‌ಗೆ ಸುಮಾರು 250 ಕೆ.ಜಿಯಷ್ಟು ರೇಷ್ಮೆ ಉತ್ಪಾದನೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆಯೆಂದು ವರದಿಯೊಂದು ತಿಳಿಸಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ರೇಷ್ಮೆ ಉದ್ಯಮದ ಬೆಳವಣಿಗೆ

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ರೇಷ್ಮೆ ಬೆಳೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸುವುದಾದರೆ ಕರ್ನಾಟಕವನ್ನು ಮೊದಲು ಮೈಸೂರು ಪ್ರಾಂತ್ಯ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಶ್ರೀಗಂಧ, ಚಿನ್ನ ಮತ್ತು ಹಾಲಿನ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಖ್ಯಾತಿಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಇಂತಹ ಪ್ರಖ್ಯಾತಿಯನ್ನು ರೇಷ್ಮೆ ಉತ್ಪಾದನೆಯು ಸಹ ತಂದುಕೊಟ್ಟಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ರೇಷ್ಮೆ ವೈಭವ ಮಾಲಿಕೆಯ ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ರೇಷ್ಮೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಮೊದಲ ದಾಖಲೆಯಿಂದ 1956 ರಲ್ಲಿನ ಕರ್ನಾಟಕದ ಏಕೀಕರಣದವರೆಗಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಕ್ರಿ.ಶ. 1600ರಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರು ಭಾರತಕ್ಕೆ ಬಂದು ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಂಡು ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆಂದು ಬಂದರು. ಆದರೆ ಕೇವಲ ವ್ಯಾಪಾರವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಮಾಡದೇ ಅಂದಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಮಂತ ಬೆಳೆಯಾಗಿದ್ದ ರೇಷ್ಮೆ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಹಾಗೂ ರೇಷ್ಮೆ ಉದ್ಯಮದ ಲಾಭವನ್ನು ಕಂಡು ತಾವೂ ಕೂಡ ರೇಷ್ಮೆ ಉದ್ಯಮವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲು ಮುಂದಾದರು. ಇದಕ್ಕಾಗಿ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡದ್ದು ಬಂಗಾಳವನ್ನು. ಏಕೆಂದರೆ ತಾವು ತಮ್ಮ ಸಾರ್ವಭೌಮತ್ವವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿಕೊಂಡದ್ದು ಬಂಗಾಳದಲ್ಲಿಯೇ ಆದ್ದರಿಂದ ತಮ್ಮ ರೇಷ್ಮೆ ಉದ್ಯಮವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಲಾಭವನ್ನು ಪಡೆದು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬಂಗಾಳದ ರೇಷ್ಮೆಯನ್ನು ಉತ್ತಮ ರೇಷ್ಮೆಯನ್ನಾಗಿ ಪ್ರಖ್ಯಾತಿಗೊಳಿಸಿದರು.

ಮೈಸೂರು ಸಂಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ಆಳ್ವಿಕೆ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದ ಟಿಪ್ಪು ಸುಲ್ತಾನರು ಲಾಭದಾಯಕವಾಗಿದ್ದ ಹಾಗೂ ಕಡಿಮೆ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪಾದನೆ ಮಾಡಬಹುದಾಗಿದ್ದ ರೇಷ್ಮೆ ಉದ್ಯಮವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಪಣತೊಟ್ಟರು. 1780-90 ರಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ರೇಷ್ಮೆ ಉದ್ಯಮವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದರು. ಇದೇ ವೇಳೆಗೆ ಮದ್ರಾಸಿನಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷರು ರೇಷ್ಮೆ ಉದ್ಯಮವನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದ್ದರು ಎಂದು ಹಲವು ಮೂಲಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಟಿಪ್ಪುಸುಲ್ತಾನ್ ರೇಷ್ಮೆ ಉದ್ಯಮವನ್ನು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲು “ಸುಲ್ತಾನಿ ಕಡ್ಡಿ” ಎಂಬ ಹಿಪ್ಪು ನೇರಳೆ ತಳಿಯನ್ನು ತರಿಸಿ ತಮ್ಮ ಮೈಸೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಮಳವಳ್ಳಿ ತಾಲೂಕಿನ ಧನಗೂರು ಎಂಬಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಸಿದರೆಂದು ಇತಿಹಾಸದಿಂದ ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ನಂತರದಲ್ಲಿ ದಿವಾನರಾದ ಪೂರ್ಣಯ್ಯನವರು ಚನ್ನಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ ರೇಷ್ಮೆ ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಮಾಡಲು ಬಂದು ಇಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲೆಸಿ ಕ್ರಿ.ಶ.1820 ರಲ್ಲಿ ಈ ಸ್ಥಳವನ್ನು ಪ್ರಮುಖ ರೇಷ್ಮೆ ಕೇಂದ್ರವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ.

ರಾಮನಗರದಲ್ಲಿ ರೇಷ್ಮೆ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆ

ರಾಮನಗರದ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಜನರು ಶೇ.70 ರಷ್ಟು ಜನರು ಕೃಷಿಯನ್ನೇ ತಮ್ಮ ಮುಖ್ಯ ಕಸುಬನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಕೃಷಿಯೇ ಮುಖ್ಯವಾಗಿರುವ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಇತರೆ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುತ್ತಾ ಉಪಕಸುಬುಗಳನ್ನು ಸಹ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ರೇಷ್ಮೆ ಬೆಳೆಯು ಸಹ ಒಂದಾಗಿದೆ. ರೇಷ್ಮೆ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಯಬೇಕಾದರೆ ರೈತರಿಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಎದುರಾಗುತ್ತವೆ. ಅವುಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಂಡು ಬೆಳೆಯನ್ನು ಬೆಳೆದರೆ ಲಾಭ ಕೈ ಸೇರುತ್ತದೆ. ಲಾಭವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೆಂದರೆ ರೇಷ್ಮೆ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಹಂತ ಹಂತವಾಗಿ ಪಾಲನೆ-ಪೋಷಣೆ

ಮಾಡಿ ಬೇಕಾದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಿ ಬೆಳೆಯಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ರೇಷ್ಮೆ ಬೆಳೆಯಲ್ಲಿ ಹುಳುಗಳನ್ನು ಸಾಕಿ ಅವುಗಳನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಹಂತಕ್ಕೆ ಬಂದ ನಂತರ ಅವುಗಳು ಕಟ್ಟಿದ ಗೂಡನ್ನು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಮಾರಿದ ನಂತರ ಲಾಭ ದೊರೆಯುತ್ತದೆ. ಈ ಬೆಳೆಯ ಕಾರ್ಯವು ಸತತವಾಗಿ 22-25 ದಿನಗಳೊಳಗೆ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಇಷ್ಟು ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ರೈತರು ರೇಷ್ಮೆ ಹುಳುಗಳನ್ನು ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಿಟ್ಟು ಸಾಕಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಾರೆ.

ರೇಷ್ಮೆ ಗೂಡನ್ನು ರೇಷ್ಮೆ ಎಳೆಗಳನ್ನಾಗಿ ಬಿಚ್ಚುವಂತಹ ಫಿಲೇಚರ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನದಾಗಿ ಆರೋಗ್ಯದ ತೊಂದರೆಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಕಾರ್ಮಿಕ ಇಲಾಖೆಯ ಪ್ರಕಾರ 175 ಫಿಲೇಚರ್ ಗಳಿದ್ದು 963 ಮಂದಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ದುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ರಾಮನಗರ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ 67 ಘಟಕಗಳಿದ್ದು, 323 ಮಂದಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು, ಚನ್ನಪಟ್ಟಣದಲ್ಲಿ 14 ಘಟಕಗಳು 78 ಮಂದಿ, ಕನಕಪುರದಲ್ಲಿ 13 ಘಟಕಗಳು 72 ಮಂದಿ ಹಾಗೂ ಮಾಗಡಿಯಲ್ಲಿ 25 ಘಟಕಗಳಿದ್ದು 122 ಮಂದಿ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಮಾತ್ರ ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ರೇಷ್ಮೆ ಇಲಾಖೆಯ ಅಂಕಿ-ಅಂಶಗಳು ಇದಕ್ಕೆ ಭಿನ್ನವಾಗಿವೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯಾದ್ಯಂತ ಸುಮಾರು 1633 ಫಿಲೇಚರ್‌ಗಳಿದ್ದು, 10 ಸಾವಿರಕ್ಕೂ ಅಧಿಕ ಕಾರ್ಮಿಕರು ಕಾರ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ರಾಮನಗರ ತಾಲ್ಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 916, ಚನ್ನಪಟ್ಟಣ 183 ಘಟಕ, 3151 ಮಂದಿ ಪುರುಷರು, 3294 ಮಹಿಳೆಯರು ಸೇರಿದಂತೆ ಒಟ್ಟು 6445 ಕಾರ್ಮಿಕರು ಕೆಲಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಉದ್ದೇಶಗಳು

1. ರೇಷ್ಮೆ ಬೆಳೆಗಾರರ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿಯುವುದು.
2. ರೇಷ್ಮೆ ಬೆಳೆಯ ವಿಧಾನದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವುದು.

ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಧಾನ

ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಧಾನವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಮಸ್ಯೆಯನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಲು ಒಂದು ಮಾರ್ಗಸೂಚಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿದ್ದು, ಹಂತಗಳು, ಕಾರ್ಯಗಳು, ವಿಧಾನಗಳು, ತಂತ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಸಾಧನಗಳಂತಹ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ನಾವು ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಧಾನದ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡುವುದಲ್ಲದೆ, ನಮ್ಮ ಸಂಶೋಧನಾ ಅಧ್ಯಯನದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಳಸುವ ವಿಧಾನಗಳ ಹಿಂದಿನ ತರ್ಕವನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತೇವೆ ಮತ್ತು ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವಿಧಾನ ಅಥವಾ ತಂತ್ರವನ್ನು ಏಕೆ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಮತ್ತು ನಾವು ಇತರ ವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಏಕೆ ಬಳಸುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂದು ವಿವರಿಸುತ್ತೇವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಸಂಶೋಧನಾ ಫಲಿತಾಂಶಗಳು ಸಂಶೋಧಕರಿಂದ ಅಥವಾ ಇತರರಿಂದ ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡಲು ಸಮರ್ಥವಾಗಿವೆ. ಇಡೀ ಸಂಶೋಧನಾ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಿದ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ಹಾಗೂ ವಿವರಣಾತ್ಮಕ ಮಾರ್ಗವನ್ನು ಇದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 1: ರೇಷ್ಮೆಯಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿರುವ ಮಾಹಿತಿದಾರರ ಜಾತಿವಾರು ವಿವರ

ಕ್ರ.ಸಂ.	ಜಾತಿ ವಿವರ	ಆವೃತ್ತಿ	%
1	ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿ/ಪಂಗಡ	16	32
2	ಒಬಿಸಿ	21	42
3	ಸಾಮಾನ್ಯ	13	26
ಒಟ್ಟು		50	100

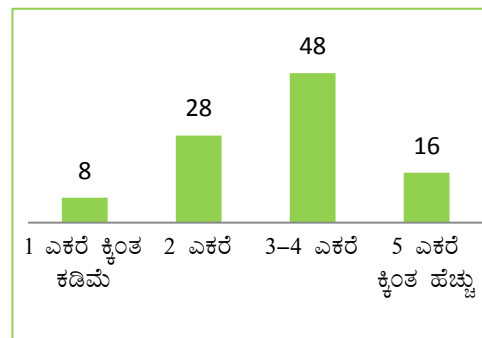
ಕೋಷ್ಟಕ 1 ರಲ್ಲಿ ಸಂದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸಿದ ಸುಮಾರು 50 ರೈತರಲ್ಲಿ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಜಾತಿಗೆ ಸೇರಿದ 16 ಅಂದರೆ ಶೇ.32% ರಷ್ಟು, ಸಾಮಾನ್ಯ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ 13 ಅಂದರೆ ಶೇ.26% ರಷ್ಟು, ಇತರ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸೇರಿದ 21 ಅಂದರೆ ಶೇ.42% ರಷ್ಟು ರೈತರು ರೇಷ್ಮೆ ಬೆಳೆಯನ್ನು

ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಜಾತಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಹೆಚ್ಚಿನದಾಗಿ ಇತರ ಹಿಂದುಳಿದ ವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಸೇರಿದ ಸಮುದಾಯದವರು ರೇಷ್ಮೆ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವುದು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 2: ರೇಷ್ಮೆ ಬೆಳೆಗಾರರ ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯದ ವಿವರ

ಕ್ರ. ಸಂ	ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯ	ಆವೃತ್ತಿ	%
1	15,000 – 20,000	13	26
2	21,000 – 30,000	12	24
3	41,000 – 50,000	08	16
4	51,000 ಕ್ಕಿಂತ ಅಧಿಕ	17	34
ಒಟ್ಟು		50	100

ಕೋಷ್ಟಕ 2ರಲ್ಲಿ ರೇಷ್ಮೆ ಬೆಳೆಗಾರರ ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯದ ವಿವರವನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಕೋಷ್ಟಕದ ಪ್ರಕಾರ ಶೇ.26 ರಷ್ಟು ರೈತರು 15 ರಿಂದ 20 ಸಾವಿರ ಆದಾಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಶೇ.24 ರಷ್ಟು ರೈತರು 21-30 ಸಾವಿರ, ಶೇ.16 ರಷ್ಟು ರೈತರರು 41-50 ಸಾವಿರ ಹಾಗೂ ಶೇ.34 ರೈತರು 51 ಸಾವಿರಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಆದಾಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅವಲೋಕನದ ಮೂಲಕ ರೇಷ್ಮೆಗೂಡಿನ ಗುಣಮಟ್ಟ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಬೆಲೆ ನಿರ್ಧಾರಿತವಾಗುವುದರಿಂದ ರೇಷ್ಮೆ ಬೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಏರಿಳಿತಗಳು ಕಂಡು ಬರುವುದರಿಂದ ವಾರ್ಷಿಕ ಆದಾಯದಲ್ಲಿ ಏರಿಳಿತಗಳು ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

ರೇಖಾಚಿತ್ರ 1: ರೇಷ್ಮೆ ಬೆಳೆಗಾರರ ಜಮೀನಿನ ವಿವರ

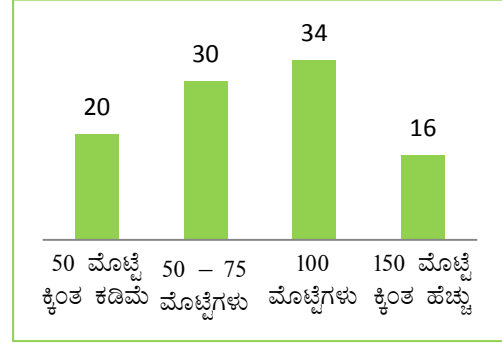
ಮೇಲಿನ ರೇಖಾಚಿತ್ರದಲ್ಲಿ ರೇಷ್ಮೆ ಬೆಳೆಯುವ ರೈತರಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಭೂಮಿ ಇದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದಾಗಿದೆ. ಅದರಂತೆ 1 ಎಕರೆ ಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಜಮೀನಿರುವ 4 ಜನರು ಅಂದರೆ ಶೇ.8% ರಷ್ಟು, 2 ಎಕರೆ ಜಮೀನಿರುವಂತಹ 14 ಜನರು ಅಂದರೆ ಶೇ.28% ರಷ್ಟು, 3-4 ಎಕರೆ ಜಮೀನಿರುವಂತಹ 24 ಜನರು ಅಂದರೆ ಶೇ.48% ರಷ್ಟು ಹಾಗೂ 5 ಎಕರೆ ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಜಮೀನನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ರೈತರು 8 ಜನರು ಅಂದರೆ ಶೇ.16% ರಷ್ಟು ರೈತರು ಜಮೀನನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ರೇಷ್ಮೆ ಕೃಷಿಕರು ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಮತ್ತು ಜಮೀನಿನ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 3: ರೇಷ್ಮೆ ಮೊಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಎಲ್ಲಿಂದ ತರುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದರ ವಿವರ

ಕ್ರ.ಸಂ.	ಆಯ್ಕೆಗಳು	ಆವೃತ್ತಿ	%
1	ಖಾಸಗಿ ರೇಷ್ಮೆ ಮೊಟ್ಟೆ ಗ್ರೇನೇಜ್	13	26
2	ಚಾಕಿ ಸಾಕಾಣಿಕಾ ಕೇಂದ್ರ	21	42
3	ಸರ್ಕಾರಿ ರೇಷ್ಮೆ ಮೊಟ್ಟೆ ಗ್ರೇನೇಜ್	07	14
4	ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆ	09	18
ಒಟ್ಟು		50	100

ಈ ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ರೇಷ್ಮೆ ಬೆಳೆಗಾರರು ರೇಷ್ಮೆ ಮೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಎಲ್ಲಿಂದ ತರುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದರ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಖಾಸಗಿ ರೇಷ್ಮೆ ಮೊಟ್ಟೆ ಗ್ರೇನೇಜ್‌ನಿಂದ 13 ಮಂದಿ ಅಂದರೆ ಶೇ.26% ರಷ್ಟು ರೈತರು ಚಾಕಿ ಸಾಕಾಣಿಕಾ ಕೇಂದ್ರದಿಂದ, 21 ಜನರು ಅಂದರೆ ಶೇ.42% ರಷ್ಟು, ಸರ್ಕಾರಿ ರೇಷ್ಮೆ ಮೊಟ್ಟೆ ಗ್ರೇನೇಜ್‌ ನಿಂದ 7 ಜನರು ಅಂದರೆ ಶೇ.14% ಹಾಗೂ ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆಯಿಂದ 9 ಜನರು ಅಂದರೆ ಶೇ.18% ರಷ್ಟು ರೇಷ್ಮೆ ಮೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ತರುತ್ತಾರೆ.

ರೇಖಾಚಿತ್ರ 2: ರೇಷ್ಮೆ ಬೆಳೆಗಾರರು ಎಷ್ಟುಮೊಟ್ಟೆಗಳ ರೇಷ್ಮೆಯನ್ನು ಸಾಕುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದರ ವಿವರ

ಈ ಮೇಲಿನ ಕೋಷ್ಟಕದಲ್ಲಿ ರೇಷ್ಮೆ ಬೆಳೆಗಾರರು ಎಷ್ಟು ಮೊಟ್ಟೆಗಳ ರೇಷ್ಮೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದಾರೆ ಎಂಬುದರ ವಿವರ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅದರಂತೆ 50 ಮೊಟ್ಟೆ ಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ರೇಷ್ಮೆಯನ್ನು 10 ಜನರಲ್ಲಿ ಶೇ.20 ರಷ್ಟು, 50-75 ಮೊಟ್ಟೆಗಳನ್ನು 15 ಜನರಲ್ಲಿ ಶೇ.30% ರಷ್ಟು, 100 ಮೊಟ್ಟೆಗಳನ್ನು 17 ಜನರಲ್ಲಿ ಶೇ.34% ರಷ್ಟು ಹಾಗೂ 150 ಮೊಟ್ಟೆ ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚು 8 ಜನರಲ್ಲಿ ಶೇ.16% ರಷ್ಟು ಜನರು ರೇಷ್ಮೆ ಮೊಟ್ಟೆ ಸಾಕುತ್ತಾರೆ ಎಂಬುದರ ವಿವರ ಸಂದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಂದರ್ಶನ ಮೂಲಕ 50-75 ಮೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಸಾಕುವವರು ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು ಕೆಳಮಟ್ಟದಲ್ಲಿದೆ ಮತ್ತು ಬಂಡವಾಳದ ಸಮಸ್ಯೆ ಹಾಗೆಯೇ ಜಾಗದ ಸಮಸ್ಯೆಯು ಇರುವುದಾಗಿ ಕಂಡು ಬಂದಿದೆ.

ಉಪಸಂಹಾರ

ರೇಷ್ಮೆಯು ಒಂದು ಲಾಭದಾಯಕವಾಗಿದ್ದು ಕ್ರಿ.ಪೂ.ದಿಂದಲೂ ಸಹ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದೆ. ಭಾರತವು ರೇಷ್ಮೆ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ 2ನೇ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದಿದೆ. ಐಷಾರಾಮಿ ವಸ್ತುವಾದ ರೇಷ್ಮೆಯು ಬೆಲೆ ಬಾಳುವಂತಹ ಪದಾರ್ಥವಾಗಿದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅತೀ ಹೆಚ್ಚು ರೇಷ್ಮೆ ಬೆಳೆಯುವುದು ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ರಾಮನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿನ ರೈತರು ರೇಷ್ಮೆ ಬೆಳೆಯನ್ನೇ ತಮ್ಮ ಪ್ರಮುಖ ಕಸುಬನ್ನಾಗಿ

ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.
ರಾಮನಗರವು ರೇಷ್ಮೆ ನಾಡೆಂದೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿಯನ್ನು
ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ರೇಷ್ಮೆ ಬೆಳೆಯುವ ರೈತರ ಬಗ್ಗೆ
ಮತ್ತು ರೇಷ್ಮೆ ಗೂಡಿನ ಬಗ್ಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಧ್ಯಯನದ
ಅವಶ್ಯಕತೆಯಿದೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು

- ಕಲ್ಲೂ ಎಂ.ಎಸ್. (2020). ರಾಮನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ನೋಟ. ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸಂಖ್ಯಾ ಸಂಗ್ರಹಣಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಕಛೇರಿ
- ಕರಿಯಪ್ಪ, ಜಿ.ಎಸ್. (2023). ರೇಷ್ಮೆ ಕೃಷಿ. ರೇಷ್ಮೆ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ.
- ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ, ಹೆಚ್.ಆರ್. (2001). ಭಾರತದ ಆರ್ಥಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ. ಪೂರ್ಣಿಮ ಪ್ರಿಂಟರ್.
- ನಾಗಾಂಬಿಕಾದೇವಿ ಎನ್. (2012). ರೇಷ್ಮೆ ಕೃಷಿ ರೇಷ್ಮೆಗೂಡಿನ ವಹಿವಾಟು ಹಾಗೂ ಧಾರಣೆ. ರೇಷ್ಮೆ ಕೃಷಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಆಯುಕ್ತರು.
- ಪಾರ್ಥ. (2008). ರಾಮನಗರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಒಂದು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ. ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ.
- ಪುಟ್ಟರಾಜು. (2009). ರೇಷ್ಮೆ ಕೃಷಿ ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮೀಣಾಭಿವೃದ್ಧಿ. ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ.
- ರೇಷ್ಮೆ ಇಲಾಖೆ ಕೈಪಿಡಿ. (2023) ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ ಹಾಗೂ ಕೇಂದ್ರ ರೇಷ್ಮೆ ಮಂಡಳಿ.

ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿರುವ ನವಗ್ರಹ ಶಿಲ್ಪಗಳು: ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ

ನಿರ್ಮಲ ಸಿ.ವಿ

ಸಂಶೋಧನಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ, ಪ್ರಾಚೀನ ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಪುರಾತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ
ಹಂಪಿ, ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ.

Abstract:

ಹಂಪಿಯ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಚೀನ ದೇವಾಲಯ ಪಂಪಾವಿರೂಪಾಕ್ಷನದು ಇದು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಯಾತ್ರಿಕೇತವೂ ಹೌದು. ಹಂಪಿಯ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಹಾಗೂ ಪೌರಾಣಿಕವಾಗಿಯೂ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದ ಸ್ಥಳವಾಗಿದೆ. ಪಂಪ-ವಿರೂಪಾಕ್ಷರ ಆರಾಧನೆಯು ವಿಜಯನಗರಪೂರ್ವ ಕಾಲದ್ದು. ಇಲ್ಲಿನ ದೇವಾಲಯ ಮತ್ತು ಶಾಸನಗಳು ಕೂಡ ಅಷ್ಟೇ ಪ್ರಾಚೀನವಾಗಿವೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿರುವ ನವಗ್ರಹ ಶಿಲ್ಪಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

Keywords: ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ದೇವಾಲಯ, ನವಗ್ರಹ ಶಿಲ್ಪಗಳು, ಪಂಪಾಪತಿ, ಹಂಪಿ.

ಪೀಠಿಕೆ

ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ದೇವಾಲಯವು ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನ ದೇವಾಲಯವಾಗಿದೆ. ಪಂಪಾದೇವಿಯು ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿ ವಿರೂಪಾಕ್ಷನನ್ನು ಒಲಿಸಿಕೊಂಡು ದರಿಂದ ವಿರೂಪಾಕ್ಷನಿಗೆ ಪಂಪಾಪತಿ ಎಂದೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕ್ರಿ.ಶ. 689ರ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಬಾದಾಮಿ ಚಾಲುಕ್ಯ ಅರಸ ವಿನಯಾದಿತ್ಯನು ಪಂಪಾ ತೀರದಲ್ಲಿ ಬೀಡುಬಿಟ್ಟಾಗ ಭೂದಾನ ನೀಡಿದನು ಎಂಬ ಉಲ್ಲೇಖವಿದೆ. ತುಂಗಭದ್ರಾ ನದಿಯನ್ನು ಪಂಪಾ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಿಂದಲೂ ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಕ್ರಿ.ಶ. 1014ರ ಕಲ್ಯಾಣ ಚಾಲುಕ್ಯ ಅರಸ ಐದನೇ ವಿಕ್ರಮಾದಿತ್ಯನ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ನೊಳಂಬ ಪಲ್ಲವ ವಂಶದ ಇರಿವನೊಳಂಬಾದಿರಾಜನ ರಾಣಿಯು ಶ್ರಾವಣ ಮಾಸದಲ್ಲಿ ಪಂಪಾತೀರ್ಥದ ಮಹಾಕಾಳನಿಗೆ ಭೂದಾನ ನೀಡಿದ್ದಳು. ಇಲ್ಲಿನ ಈ ಮಹಾಕಾಳ ವಿರೂಪಾಕ್ಷನೇ ಇರಬೇಕು. ವಿರೂಪಾಕ್ಷ

ದೇವಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿ ನವಗ್ರಹಶಿಲ್ಪಗಳು ಇವೆ. ಅವುಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತೆ ನೋಡಲಾಗಿದೆ.

ಸೂರ್ಯ

ಶ್ರೀ ತತ್ವನಿಧಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಸೂರ್ಯನು ಎಂಟುದಳದ ತಾವರೆಯ ಮೇಲೆ ಇರುತ್ತಾನೆ. ದಾಸವಾಳದ ಕೆಂಪು ಹೂವಿನಂತೆ ಕೆಂಪಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಎರಡು ಕೈಗಳಿದ್ದು ಒಂದು ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಕೆಂಪು ಕಮಲವನ್ನು ಹಿಡಿದು ಇನ್ನೊಂದು ಹಸ್ತ ಅಭಯ ಮುದ್ರೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಈತನ ವಸ್ತ್ರ ಮಾಲೆ ಮತ್ತು ಅಲಂಕಾರ ಸಿಂಧೂರ ವರ್ಣದಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ, ಮಾಣಿಕ್ಯಗಳಿಂದ ಮಾಡಿದ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಪದ್ಮದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತು ಅಥವಾ ನಿಂತಿರುತ್ತಾನೆ. ರಥವನ್ನು ಏಳು ಕುದುರೆಗಳು ಎಳೆಯುತ್ತವೆ. ರಥಕ್ಕೆ ಒಂದೇ ಚಕ್ರವಿರುತ್ತದೆ.

Please cite this article as: ನಿರ್ಮಲ, ಸಿ.ವಿ. (2024). ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿರುವ ನವಗ್ರಹ ಶಿಲ್ಪಗಳು: ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ. ಸೃಜನಿ: ಇಂಡಿಯನ್ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಇನ್‌ನೋವೇಟಿವ್ ರೀಸರ್ಚ್ ಅಂಡ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್, 3(3), 46-54

ಈತನೊಂದಿಗೆ ಅಧಿದೇವತೆ ಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತೆಗಳು ಇರುತ್ತಾರೆ.

ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಕಾರ ಸೂರ್ಯನು ತಾವರೆ ಹೂವಿನ ಒಳಭಾಗದ ಬಣ್ಣದಂತೆ ಕೆಂಪು ಛಾಯೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತಾನೆ. ಎರಡು ಕೈಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು ಪದ್ಮಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುತ್ತಾನೆ ಏಳು ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಕೂಡಿದ ರಥದಲ್ಲಿ ಪದ್ಮದ ಮೇಲೆ ಪದ್ಮಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುತ್ತಾನೆ ಅಥವಾ ನಿಂತಿರುತ್ತಾನೆ.

ವಿಶ್ವಕರ್ಮ ಶಿಲ್ಪಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರಕಾರ ರವಿಯ ಮಹಾರಥವು ಒಂದೇ ಚಕ್ರವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದು ಏಳು ಕುದುರೆಗಳಿಂದ ಎಳೆಯಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಎರಡು ಕೈಗಳಿದ್ದು ಹಸ್ತಗಳಲ್ಲಿ ತಾವರೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುತ್ತಾನೆ. ನೇರವಾದ ಕೇಶರಾಶಿ ಇದ್ದು ಸುತ್ತಲೂ ಪ್ರಭಾಮಂಡಲ ಇರುತ್ತದೆ. ಸುಂದರವಾದ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಧರಿಸಿದ ಆಭರಣಗಳು ಹೊಳಪಿನಿಂದ ಪ್ರಕಾಶಿಸುತ್ತಿರುತ್ತವೆ. ರವಿಯ ಬಲಕ್ಕೆ ಪತ್ನಿ ಸಂಜ್ಞಾ ಎಡಗಡೆಗೆ ಛಾಯಾ ಇರುತ್ತಾರೆ. ರಥದ ಹೆಸರು ಮಕರಧ್ವಜ. ಈತನು ಕಿರೀಟವನ್ನು ಧರಿಸಿರುತ್ತಾನೆ.

ಮತ್ಸ್ಯಪುರಾಣದ ಪ್ರಕಾರ ಸೂರ್ಯನು ಮೀಸೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು ನಾಲ್ಕು ಬಾಹುಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿರಬೇಕು. ಸೂಕ್ತವಾದ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ಎಡ ಮತ್ತು ಬಲ ಹಸ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯರಶ್ಮಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿರಬೇಕು. ಅಹ್ಯಂಗ ಅಥವಾ ಅವ್ಯಂಗ ವಡ್ಯಾಣ, ಕಾಲುಸರಗಳು, ತೋಳ್ಬಂದಿಗಳು, ಕಡಗಗಳು, ನಾನಾಬಗೆಯ ಹಾರಗಳು, ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣದ ಹೂಮಾಲೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿಕೊಂಡಿರಬೇಕು. ಸೂರ್ಯನ ಎರಡು ಹಸ್ತಗಳು ದಂಡ ಮತ್ತು ಪಿಂಗಳನ ಮೇಲೆ ಇರಬೇಕು.

ಪಾದ್ಮಸಂಹಿತೆ ಪ್ರಕಾರ ಸೂರ್ಯನು ಎರಡು ಕೈಗಳೊಂದಿಗೆ ಕೆಂಪು ವರ್ಣದ ಛಾಯೆಯಲ್ಲಿ ಕೆಂಪು ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ತಲೆ ಹಿಂಭಾಗದಲ್ಲಿ ಪ್ರಭಾವಲಯವಿರುತ್ತದೆ. ಎರಡು ಕೈಗಳಲ್ಲಿ

ಕಮಲಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುತ್ತಾನೆ. ಎಂಟು ದಳಗಳುಳ್ಳ ಪದ್ಮದ ಮೇಲೆ ಸುಖಾಸನದಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಪದ್ಮಾಸನದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಂತೆ ಅಥವಾ ನಿಂತಿರುವಂತೆ ರೂಪಿಸಬಹುದು.

ಸುಪ್ರಬೇದಾಗಮದ ಪ್ರಕಾರ ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣದ ಮೈಕಾಂತಿಯಿಂದ ಸ್ವರದ್ರೂಪಿಯಾಗಿರುವ ಸೂರ್ಯನ ಎರಡು ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಪದ್ಮಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುತ್ತಾನೆ, ಕರಂಡಮಕುಟವನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದು ಇದರ ಎರಡು ಪಟ್ಟು ಎತ್ತರದ ಪ್ರಭಾವಲಯವಿರುತ್ತದೆ. ಬಲ ಮತ್ತು ಎಡ ಪಾರ್ಶ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಉಷೆ ಮತ್ತು ಪ್ರತ್ಯುಷೆಯರು ಇರುತ್ತಾರೆ. ಮುಂದೆ ಅರುಣನು ಪದ್ಮದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುತ್ತಾನೆ. ರವಿಯ ಏಳು ಕುದುರೆಗಳ ರಥದ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿರುತ್ತಾನೆ.

ಶಿಲ್ಪರತ್ನಂ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರಕಾಶವಂತನಾಗಿರುವ ಸೂರ್ಯನು ಎರಡು ಭುಜಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದು ಹಸ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಪದ್ಮವನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುತ್ತಾನೆ. ಒಂದೇ ಚಕ್ರ, ಏಳು ಕುದುರೆಗಳಿಗೆ ಒಂದೇ ಕಡಿವಾಣ ಇರುತ್ತದೆ. ಕೆಂಪು ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಮಾಣಿಕ್ಯ ಕುಂಡಲ ಮತ್ತು ಕರಂಡಮಕುಟ ಧರಿಸಿ ಪದ್ಮದ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿರುತ್ತಾನೆ. ಸಾರಥಿಯಾದ ಅರುಣನಿಗೆ ಸೊಂಟವಿಲ್ಲ. ದಂಡ ಮತ್ತು ಪಿಂಗಳ ಇಬ್ಬರು ಕತ್ತಿ ಗುರಾಣಿಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದು ಈತನಿಗೆ ದ್ವಾರಪಾಲಕರಾಗಿ ನಿಂತಿರುತ್ತಾರೆ.

ಸೂರ್ಯಶಿಲ್ಪವು ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಏಳು ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ವಾಹನವಾಗಿ ಹೊಂದಿರುವ ರಥದಲ್ಲಿ ಪೀಠದ ಮೇಲೆ ಸಮಭಂಗಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದ್ದು, ನಾಲ್ಕು ಕೈಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಮುಂದಿನ ಎರಡು ಕೈಗಳು ಬಲಗೈ ವರದ ಮತ್ತು ಎಡಗೈ ಅಭಯ ಮುದ್ರೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಹಿಂದಿನ ಎರಡು ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಪದ್ಮವನ್ನು ಹಿಡಿದಿದೆ. ಸೂರ್ಯನು ಕಿರೀಟ, ಕರ್ಣಕುಂಡಲ, ಕೊರಳಹಾರ, ಉದರಬಂಧಿ, ಯಜ್ಞೋಪವೀತ, ಸೊಂಟದ ಪಟ್ಟಿ, ಕೈ

ಕಡಗ, ಕಾಲು ಕಡಗ ಮತ್ತು ನೆರಿಗೆಯುಕ್ತ ಧೋತಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿದೆ.

ಚಂದ್ರ

ಚಂದ್ರನು ಕ್ಷೀರಸಾಗರ ಮಂಥನದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದವನು ಎಂದು ಮಹಾಭಾರತ ಮತ್ತು ವಿಷ್ಣು ಪುರಾಣ ಖಚಿತವಾಗಿ ಹೇಳಿದೆ. ಶಿಲ್ಪರತ್ನಂ ಪ್ರಕಾರ ಚಂದ್ರನ ಮೂರ್ತಿ ಲಕ್ಷಣವು ಬಿಳಿಯ ವರ್ಣದ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುವ ಚಂದ್ರನು ಹತ್ತು ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿದ ರಥದಲ್ಲಿರುತ್ತಾನೆ. ಈತನಿಗೆ ಎರಡು ಕೈಗಳಿವೆ ಬಲ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಗದೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದಾನೆ. ಎಡ ಹಸ್ತ ವರದ ಮುದ್ರೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಈತನಿಗೆ ಶಶಾಂಕ ಎಂಬ ಹೆಸರು ಇದೆ.

ಮತ್ಸ್ಯಪುರಾಣದ ಪ್ರಕಾರ ಚಂದ್ರನು ಬಿಳಿ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಎಲ್ಲಾ ಆಭರಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಈತನಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಕೈಗಳಿದ್ದು ಹಸ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಕುಮುದಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುತ್ತಾನೆ. ಚಂದ್ರನ ಬಲ ಪಾರ್ಶ್ವಕ್ಕೆ ಕಾರ್ಯದೇವಿ ಎಡ ಪಾರ್ಶ್ವಕ್ಕೆ ಶೋಭಾದೇವಿ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಈತನ ವಾಹನ ಸಿಂಹ ಎರಡು ಚಕ್ರಗಳ ರಥಕ್ಕೆ ಹತ್ತು ಅಶ್ವಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ.

ಪೂರ್ವಕರ್ಣಾಗಮದ ಪ್ರಕಾರ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಬಿಳುಪಿನ ಮೈಬಣ್ಣದ ಚಂದ್ರನು ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿರುತ್ತಾನೆ. ಈತನಿಗೆ ಎರಡು ಕೈಗಳು, ಎರಡು ಕಣ್ಣು, ಒಂದು ತಲೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಶಿರದ ಸುತ್ತಲೂ ಪ್ರಭಾವಲಯವಿರುತ್ತದೆ. ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಕುಮುದಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುತ್ತಾನೆ. ಬಲಭಾಗಕ್ಕೆ ರೋಹಿಣಿ ಇರುತ್ತಾಳೆ. ಈತನನ್ನು ನಿಂತಿರುವಂತೆ ಅಥವಾ ಕುಳಿತಿರುವಂತೆ ರೂಪಿಸಬಹುದು.

ಶ್ರೀತತ್ವನಿಧಿ ಪ್ರಕಾರ ಚಂದ್ರನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ವರ್ಣದವನು. ದೇಹವು ಹಾಲಿನಂತೆ ಬೆಳ್ಳಗಿದ್ದು ಮೈಯ್ಯಲ್ಲಾ ಸುಧೆಯನ್ನು ತುಂಬಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾನೆ. ತನ್ನ ಶೀತಲ ಕಿರಣಗಳಿಂದ ಜಗತ್ತೆಲ್ಲವನ್ನು ಸಂತೋಷಗೊಳಿಸುತ್ತಾನೆ. ಈತನ ರಥಕ್ಕೆ ಮೂರು ಚಕ್ರಗಳಿವೆ. ಹತ್ತು ಕುದುರೆಗಳು ರಥವನ್ನು

ಎಳೆಯುತ್ತವೆ. ರಥದಲ್ಲಿ ಅಧಿದೇವತೆ ಜಲದೇವಿ ಪ್ರಾತ್ಯಾಧಿ ದೇವತೆ ಉಮಾ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಚಂದ್ರನ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಸ್ವಟಿಕ ಶಿಲೆಯಲ್ಲಿ ರೂಪಿಸಿ ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಎದುರಾಗಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸಬೇಕು.

ಗ್ರಹಯಾಗ ತತ್ವದ ಪ್ರಕಾರ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿರುವ ಚಂದ್ರನು ಬೆಳ್ಳಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಎರಡು ಕೈಗಳಿದ್ದು ಬಲಹಸ್ತ ವರದ ಮುದ್ರೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಎಡ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಗದೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುತ್ತಾನೆ. ಹತ್ತು ಕುದುರೆಗಳು ಎಳೆಯುವ ರಥದಲ್ಲಿ ಬಿಳಿಯ ತಾವರೆಯಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುತ್ತಾನೆ.

ಶಾರದಾ ಶಿಲಕ ತಂತ್ರದಲ್ಲಿ: ಸ್ವಟಿಕದಂತೆ ಬಿಳುಪಾದ ಮೈ ಕಾಂತಿಯುಳ್ಳ ಪೂರ್ಣಚಂದ್ರನಿಗೆ ದುಂಡಾದ ಮುಖವಿದೆ. ಮುತ್ತಿನ ಮಾಲೆಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತನಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಈತನಿಗೆ ಕಪ್ಪು ಮುಂಗುರುಳಿವೆ. ಎರಡು ದೃಢವಾದ ಕೈಗಳಿವೆ ಬಲ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಕುಮುದವನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದಾನೆ. ಎಡ ಹಸ್ತ ವರದ ಮುದ್ರೆಯಲ್ಲಿದೆ.

ಅಂಶುಮಧ್ಯೇದಾಗಮದ ಪ್ರಕಾರ ಚಂದ್ರನು ಬೆಳ್ಳಗಿರಬೇಕು. ತಲೆಯು ಪ್ರಭಾಮಂಡಲದಿಂದ ಆವೃತವಾಗಿರಬೇಕು. ಈತನು ವಿವಿಧ ಆಭರಣಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ಹೂವುಗಳ ಮಾಲೆಯಿಂದ ಅಲಂಕೃತನಿರಬೇಕು. ಬಿಳಿ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಬೇಕು. ಎರಡು ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಕುಮುದಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿರಬೇಕು. ಚಿನ್ನದ ಯಜ್ಞೋಪವೀತವನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಮುಖವು ಸುಂದರ ಮತ್ತು ಶಾಂತಿಯ ನೋಟವನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕು. ಚಂದ್ರನ ಆಸನವು ಸಿಂಹಾಸನವಾಗಿದ್ದು ಹತ್ತು ಕುದುರೆಗಳು ಎಳೆಯುವ ರಥದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರಬೇಕು.

ಚಂದ್ರ ಶಿಲ್ಪವು ಆಗ್ನೇಯ ಬಾಗದಲ್ಲಿ ವಾಹನವಾದ ಚಿಗರೆಗೆ ಹೊಂದಿಕೊಂಡು ಸಮಭಂಗಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದೆ. ಚಂದ್ರನು ಎರಡು ಕೈಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಬಲಗೈ ಅಭಯ ಮುದ್ರೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ಗದೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದಿದೆ.

ಈ ಶಿಲ್ಪವು ಕಿರೀಟ, ಕರ್ಣಕುಂಡಲ, ಕೊರಳಹಾರ, ಉದರಬಂಧಿ, ಯಜ್ಞೋಪವೀತ, ಸೊಂಟದ ಪಟ್ಟಿ, ಕೈ ಕಡಗ, ಕಾಲು ಕಡಗ ಮತ್ತು ನೆರಿಗೆಯುಕ್ತ ಧೋತಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿದೆ.

ಕುಜ

ಜಗತ್ತನ್ನು ಚಲಿಸುತ್ತಿದ್ದ ವಿಷ್ಣುವಿನ ದೇಹದಿಂದ ಬೆವರ ಹನಿಯೊಂದು ಭೂಮಿಯ ಮೇಲೆ ಬಿತ್ತು. ಅದರಿಂದ ಕುಜನು ರೂಪುಗೊಂಡನು ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯಿದೆ. ಗ್ರಹಯಾಗ ತತ್ವದ ಪ್ರಕಾರ ಕುಜನಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಕೈಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಹಿಂದಿನ ಎರಡು ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿ ಆಯುಧ ಮತ್ತು ಗದೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುತ್ತಾನೆ. ಮುಂದಿನ ಎರಡು ಕೈಗಳು ಅಭಯ ಮತ್ತು ವರದ ಮುದ್ರೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಈತನು ಕೆಂಪು ವಸ್ತ್ರ ಧರಿಸಿರುತ್ತಾನೆ.

ಪುರಶ್ಚರ್ಯ ವರ್ಣದಲ್ಲಿ ಕುಜನಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಕೈಗಳಿವೆ. ಈತನು ಧರಿಸಿರುವ ವಸ್ತುಗಳು ಗಂಧ, ಮಾಲೆ, ಹೂಗಳು, ಪತಾಕೆ, ಮೈಬಣ್ಣ ಎಲ್ಲವೂ ಕೆಂಪು ವರದ, ಅಭಯ, ಗದೆ, ಶೂಲಗಳನ್ನು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿರುತ್ತಾನೆ. ಮೇಷದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿರುತ್ತಾನೆ. ಅಧಿದೇವತೆ ಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತೆ ಎರಡು ಷಣ್ಮುಖನು.

ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಕಾರ ಕುಜನು ಕೆಂಪು ಕಾಂತಿಯಿಂದ, ಕೆಂಪು ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಕೆಂಪು ಹೂಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿಕೊಂಡು ಮೇಷ ವಾಹನದ ಮೇಲೆ ಮಂಡಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಬಲ ಹಸ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿ, ಶೂಲ ಮತ್ತು ಎಡ ಹಸ್ತಗಳಲ್ಲಿ ಖಟ್ಟಾಂಗ ಗದೆ ಹಿಡಿದಿರುತ್ತಾನೆ. ಪಾಠಾಂತರವಾಗಿ ಖಟ್ಟಾಂಗಕ್ಕೆ ಬದಲಿಗೆ ವರದ ಹಸ್ತವೆಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ಶಿಲ್ಪರತ್ನದ ಪ್ರಕಾರ ಕುಜನಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಭುಜಗಳು ಮುಂದಿನ ಬಲಗೈ ಅಭಯಮುದ್ರೆ ಎಡಗೈ ವರದ ಮುದ್ರೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಇಂದಿನ ಬಲ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಸಕ್ತ್ಯಾಯುಧ ಎಡ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಬಿಳಿಯ ಗದೆಯನ್ನು ಇಡಿದಿರುತ್ತಾನೆ. ಈತನು ಬೆಂಕಿಯಂತೆ ಕಂಗೊಳಿಸುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ.

ಶ್ರೀ ತತ್ವನಿಧಿಯ ಪ್ರಕಾರ ನಾಲ್ಕು ತೋಳುಗಳು ಇರುವ ಕುಜ ದೇವನು ಶಕ್ತ್ಯಾಯುಧ, ಶೂಲ, ಗದೆ ಮತ್ತು ಖಟ್ಟಾಂಗವನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುತ್ತಾನೆ. ಎಂಟು ಟಗರುಗಳನ್ನು ಹೂಡಿರುವ ರಥದಲ್ಲಿ ಮೇರು ಪರ್ವತವನ್ನು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ನಡೆಸುತ್ತಾನೆ. ಹವಳದ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ರಕ್ತ ಚಂದನದಲ್ಲಿ ಈತನ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ತ್ರಿಕೋಣ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ಅಭಿಮುಖವಾಗಿ ಇರಿಸಿ ಪೂಜಿಸಬೇಕು.

ಮಂಗಳ ಶಿಲ್ಪವು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾಗಕ್ಕೆ ದಕ್ಷಿಣಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಸಮಭಂಗಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದೆ. ಈತನು ನಾಲ್ಕು ಕೈಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಹಿಂದಿನ ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ತ್ರಿಶೂಲವನ್ನು ಹಿಡಿದಿದೆ. ಮುಂದಿನ ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಖಡ್ಗ ಮತ್ತು ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ಗದೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದಿದೆ. ಈ ಶಿಲ್ಪವು ಕರ್ಣಕುಂಡಲ, ಕೊರಳಹಾರ, ಉದರಬಂಧಿ, ಯಜ್ಞೋಪವೀತ, ಸೊಂಟದ ಪಟ್ಟಿ, ಕೈ ಕಡಗ, ಕಾಲು ಕಡಗ ಮತ್ತು ನೆರಿಗೆಯುಕ್ತ ಧೋತಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿದೆ.

ಬುಧ

ಬುಧನನ್ನು ಗ್ರಹಪತಿ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಚಂದ್ರನ ಮಗ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುತ್ತದೆ. ಬುಧನ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಕೆಳಗೆನಂತೆ ನೋಡಬಹುದು. ಕಾಳಿಕಾ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಕಾರ ಪಿತಾಂಬರವನ್ನು ಧರಿಸಿ ಹಳದಿ ಮಾಲೆ, ಆಭರಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತನಾಗಿರುವ ಬುಧನು ಖಡ್ಗ, ಖೇಟಕ, ಗದೆಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುತ್ತಾನೆ. ವರದ ಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಈತನ ವಾಹನ ಸಿಂಹ ಈತನು ಹಳದಿ ಮಾಲೆಯನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿರುತ್ತಾನೆ, ಕನಕ ವರ್ಣ ಬಣ್ಣದಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ.

ಗ್ರಹಯಾಗ ತತ್ವದ ಪ್ರಕಾರ ಬುಧನು ಹಳದಿಯ ಮೈಕಾಂತಿಯನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದು ನಾಲ್ಕು ತೋಳುಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿರುತ್ತಾನೆ. ಬಲಗಡೆ ಕೆಳ ಹಸ್ತ ವರದ ಮುದ್ರೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಮೇಲಿನ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಕಡ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದಾನೆ. ಎಡಗಡೆ ಕೆಳ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಗದೆಯನ್ನು ಮೇಲಿನ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಖೇಟಕವನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುತ್ತಾನೆ.

ಈತನ ವಾಹನ ಸಿಂಹ. ಸೌಮ್ಯಗುಣದ ಈತನು ಹಳದಿ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುತ್ತಾನೆ.

ಶಿಲ್ಪರತ್ನದ ಪ್ರಕಾರ ಕೆಂಪು ಬಣ್ಣದ ಮೈಕಾಂತಿಯ ಬುಧನು ಸಿಂಹದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿರುತ್ತಾನೆ, ಹಳದಿಯ ಮಾಲೆ ಜೊತೆಗೆ ಚಿನ್ನದ ಆಭರಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಈತನಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಬಾಹುಗಳು ಬಲ ಪಾರ್ಶ್ವದ ಮುಂದಿನ ಹಸ್ತ ವರದ ಮುದ್ರೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಮೇಲಿನ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಖಡ್ಗ ಹಿಡಿದಿರುತ್ತಾನೆ. ಎಡ ಪಾರ್ಶ್ವದ ಮುಂದಿನ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಗದೆ ಮೇಲಿನ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಗುರಾಣಿ ಹಿಡಿದಿರುತ್ತಾನೆ.

ಶ್ರೀ ತತ್ವ ನಿಧಿಯಲ್ಲಿ ಬುಧನು ಕುಂಕುಮ ವರ್ಣದಲ್ಲಿರುತ್ತಾನೆ. ಈತನಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಭುಜಗಳು ಬಲಭಾಗದ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಗದೆ ಮತ್ತು ಕತ್ತಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುತ್ತಾನೆ. ಎಡಭಾಗದ ಮುಂದಿನ ಕೈ ವರದ ಮುದ್ರೆಯಲ್ಲಿದೆ ಮೇಲಿನ ಕೈಯಲ್ಲಿ ಗುರಾಣಿಯನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುತ್ತಾನೆ. ಹಳದಿ ಹೂಮಾಲೆಯನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದು ಮರಕತಗಳ ಆಭರಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಈ ದೇವನು ಹಸಿರು ಧ್ವಜದಿಂದ ಸುಶೋಭಿತವಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಈತನ ರಥಕ್ಕೆ ನಾಲ್ಕು ಸಿಂಹಗಳನ್ನು ಹೂಡಿದ್ದು ಮೇರು ಪರ್ವತವನ್ನು ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೆ ನಡೆಸುತ್ತಿರುತ್ತಾನೆ.

ಪುರಾಣಶಾಸ್ತ್ರದ ಬುಧನು ಹಳದಿ ಬಣ್ಣದಲ್ಲಿದ್ದು ಹಳದಿ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಹಳದಿ ಗಂಧವನ್ನು ಪೂಜಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ, ಹಳದಿ ಹೂಗಳಿಂದ ಪೂಜಿಸಲ್ಪಡುವನು. ಖಡ್ಗ, ಖೇಟಕ, ಗದೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುತ್ತಾನೆ. ವರದ ಮುದ್ರೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಹಳದಿ ವರ್ಣದ ಧ್ವಜ ಭತ್ತಿ ಪತಾಕೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾನೆ. ಕೇಯೂರ, ಕಟಕ, ಕುಂಡಲಾದಿಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ.

ಬುದ ಶಿಲ್ಪವು ಈಶಾನ್ಯ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಕಿರೀಟಧಾರಿಯಾಗಿ ಸಮಭಂಗಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದೆ. ಈತನು ನಾಲ್ಕು ಕೈಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಹಿಂದಿನ ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಖಡ್ಗ ಮತ್ತು ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ಕೇಟಕವನ್ನು ಹಿಡಿದಿದೆ. ಮುಂದಿನ ಬಲಗೈ ಅಭಯ ಮತ್ತು

ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ಗದೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದಿದೆ. ಈ ಶಿಲ್ಪವು ಕರ್ಣಕುಂಡಲ, ಕೊರಳಹಾರ, ಉದರಬಂಧಿ, ಯಜ್ಞೋಪವೀತ, ಸೊಂಟದ ಪಟ್ಟಿ, ಕೈ ಕಡಗ, ಕಾಲು ಕಡಗ ಮತ್ತು ನೆರಿಗೆಯುಕ್ತ ಧೋತಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿದೆ.

ಬೃಹಸ್ಪತಿ/ಗುರು

ವೈದಿಕ ದೇವನಾದ ಬೃಹಸ್ಪತಿಗೆ ದೇವಗುರು, ಗುರು, ವಾಚಸ್ಪತಿ ಮುಂತಾದ ಹೆಸರುಗಳು ಇವೆ. ಈ ದೇವನ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಕೆಳಗಿನಂತೆ ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಗ್ರಹಯಾಗ ತತ್ವದಲ್ಲಿ ಗುರು ಪೀತವರ್ಣದವನು ಈಶಾನ್ಯ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿರುತ್ತಾನೆ. ಕೆಂಪು ಪದ್ಮದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿರುತ್ತಾನೆ. ನಾಲ್ಕು ಬಾಹುಗಳುಳ್ಳ ಈತನು ಅಕ್ಷಮಾಲೆಯೊಂದಿಗೆ ಎರಡು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಕಮಂಡಲು, ಯೋಗದಂಡವನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುತ್ತಾನೆ. ಇನ್ನೆರಡು ಕೈ ಅಭಯ ಮತ್ತು ವರದ ಮುದ್ರೆಯಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ.

ಕಾಳಿಕಾ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಬೃಹಸ್ಪತಿ ಚಿನ್ನದ ಬಣ್ಣದ ಕಮಲದಲ್ಲಿ ಕುಳಿತಿರುತ್ತಾನೆ, ಹಳದಿ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಈತನ ಮೈಬಣ್ಣ ಬಿಳುಪು ಮಿಶ್ರಿತ ಹಳದಿ ನಾಲ್ಕು ಕೈಗಳಿದ್ದು ಬಲಭಾಗದ ಒಂದು ಕೈ ಅಭಯ ಮುದ್ರೆಯಲ್ಲಿದೆ ಇನ್ನೊಂದು ಕಮಂಡಲವನ್ನು ಹಿಡಿದಿದೆ. ಎಡ ಭಾಗದ ಎರಡು ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷಮಾಲೆ ಮತ್ತು ಯೋಗದಂಡವನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುತ್ತಾನೆ.

ಪುರಾಣಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ವರದಮುದ್ರೆ, ಯೋಗ ತಂಡ, ಅಕ್ಷಮಾಲೆ, ಕಮಂಡಲು ಹಿಡಿದಿರುವ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯು ಹಳದಿ ವರ್ಣದವನು. ಪೀತಾಂಬರಧಾರಿ ಹಳದಿ ಬಣ್ಣದ ಪತಾಕೆಯುಳ್ಳವನು.

ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಕಾರ ಬೃಹಸ್ಪತಿಗೆ ಎರಡು ಕೈಗಳು ಈತನ ಮೈ ಕಾಯಿಸಿದ ಚಿನ್ನದಂತೆ ಶೋಭಯಮಾನವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷಮಾಲೆ ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ಪುಸ್ತಕ ಹಿಡಿದಿರುತ್ತಾನೆ. ಈತನು ಪೀತಾಂಬರವನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದು, ಎಲ್ಲಾ ಆಭರಣಗಳಿಂದಲೂ ಅಲಂಕೃತನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಈತನ ರಥವು ಬಂಗಾರದ್ದು ಅದಕ್ಕೆ ಎಂಟು ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ.

ಶಿಲ್ಪರತ್ನದ ಪ್ರಕಾರ ಗುರುವಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಕೈಗಳಿವೆ. ಬಲ ಪಾರ್ಶ್ವದ ಮುಂದಿನ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಅಭಯ ಮುದ್ರೆಯೊಂದಿಗೆ ಅಕ್ಷಮಾಲೆ ಮೇಲಿನ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ದಂಡವನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುತ್ತಾನೆ. ಎಡ ಪಾರ್ಶ್ವದ ಮುಂದಿನ ಹಸ್ತ ವರದ ಮುದ್ರೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಮೇಲಿನ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಕಮಂಡಲವನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುತ್ತಾನೆ. ಈತನು ಸ್ವಯಂ ಶಿಲ್ಪ.

ಶ್ರೀ ತತ್ವನಿಧಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಬಂಗಾರದ ಮೈಬಣ್ಣುಳ್ಳ ಬೃಹಸ್ಪತಿಯು ದಂಡ ಕಮಂಡಲು ಅಕ್ಷಮಾಲೆ ವರದಮುದ್ರೆ ಈತನ ನಾಲ್ಕು ಕೈಗಳಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ. ಪುಷ್ಕರಾಗ ಮಣಿಗಳ ಆಭರಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಸಕಲ ವಿದ್ಯೆಗಳ ಅಧಿಪತಿ, ಈತನ ಧ್ವಜ ಹಳದಿ ಬಣ್ಣದ್ದು. ಈತನ ಪ್ರತಿಮೆಯನ್ನು ಬಂಗಾರದಲಿ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ಪದ್ಮದ ಉತ್ತರ ಭಾಗದ ದಳದ ಮೇಲೆ ಇಳಿಸಬೇಕು. ಪ್ರತಿಮೆ ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ಮುಖ ಮಾಡಿರಬೇಕು.

ಗುರು ಶಿಲ್ಪವು ಉತ್ತರ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಉತ್ತರಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಸಮಭಂಗಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದೆ. ಈತನು ನಾಲ್ಕು ಕೈಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಹಿಂದಿನ ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷಮಾಲೆ ಮತ್ತು ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ಯೋಗದಂಡವನ್ನು ಹಿಡಿದಿದೆ. ಮುಂದಿನ ಬಲಗೈ ಅಭಯ ಮುದ್ರೆ ಮತ್ತು ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ಕಮಂಡಲವನ್ನು ಹಿಡಿದಿದೆ. ಈ ಶಿಲ್ಪವು ಕರ್ಣಕುಂಡಲ, ಕೊರಳಹಾರ, ಉದರಬಂಧಿ, ಯಜ್ಞೋಪವೀತ, ಸೊಂಟದ ಪಟ್ಟಿ, ಕೈ ಕಡಗ, ಕಾಲು ಕಡಗ ಮತ್ತು ನೆರಿಗೆಯುಕ್ತ ಧೋತಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿದೆ. ವಾಹನವಾದ ಆನೆಯು ಹಿಂದೆ ನಿಂತಿದೆ.

ಶುಕ್ರ

ಗ್ರಹಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ಆರನೇಯವನು ಶುಕ್ರನು. ಈತನಿಗೆ ಅನೇಕ ಹೆಸರುಗಳಿವೆ ಕವಿ, ಉಶನಸ್, ಭಾರ್ಗವ, ಕವಿಪುತ್ರ, ಗೃಹಸಿತ ಇತ್ಯಾದಿ. ಗ್ರಹಯಾಗ ತತ್ವದ ಪ್ರಕಾರ ಶುಕ್ರನು ಶ್ವೇತವರ್ಣ. ಬಿಳಿಯ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ನಾಲ್ಕು ಭುಜಗಳಿದ್ದು ಅಕ್ಷಮಾಲೆ, ಜಲಕುಂಬ, ದಂಡ, ಅಭಯಹಸ್ತ

ಧರಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಕೆಂಪು ತಾವರೆಯ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು ರಥದಲ್ಲಿ ಪ್ರಯಾಣ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ರಥಕ್ಕೆ ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿರುತ್ತಾರೆ.

ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಕಾರ ಭೃಗು ಪುತ್ರನಾದ ಶುಕ್ರನು ಬಿಳಿಯ ಮೈಕಾಂತಿಯಿಂದ ಶೋಭಾಯಮಾನವಾಗಿದ್ದು ಬಿಳಿಯ ವಸ್ತ್ರಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಈತನಿಗೆ ಎರಡು ತೋಳುಗಳು ಬಲ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ನಿಧಿ ಕುಂಭವನ್ನು ಎಡ ಹಸ್ತದಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಧರಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ರಥಕ್ಕೆ ಹತ್ತು ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಹೂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಬೆಳ್ಳಿ ಈತನ ಪ್ರಿಯಲೋಹ.

ಕಾಳಿಕಾ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಶುಕ್ರನು ನಾಲ್ಕು ಕೈಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು ಅಕ್ಷಮಾಲೆ, ಪುಸ್ತಕ ಮತ್ತು ಅಭಯ, ವರದ ಮುದ್ರೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಬಿಳಿ ಮೈಬಣ್ಣದ ಈತನು ಬಿಳಿ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಶಂಖ ಮತ್ತು ನಾಗ ಎಂಬ ಎರಡು ಸರ್ಪಗಳ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿರುತ್ತಾನೆ.

ಪುರಾಣಶಾಸ್ತ್ರವಾದ ಪ್ರಕಾರ ಬಿಳಿ ಮೈ ಬಣ್ಣದನಾದ ಶುಕ್ರನು ಬಿಳಿಯ ವಸ್ತ್ರ ಧರಿಸಿ ಗಂಧವನ್ನು ಲೇಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುವನು. ನಾಲ್ಕು ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ದಂಡ, ಅಕ್ಷಮಾಲೆ, ಕಮಂಡಲು ಮತ್ತು ವರದಮುದ್ರೆ ಧರಿಸಿರುವನು. ಕಟಕ, ಕೇಯೂರ, ಕಂಕಣಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಬಿಳಿಯ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿದ್ದು, ರಥದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿರುವನು.

ಶ್ರೀ ತತ್ವನಿಧಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಶುಕ್ರನಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಬಾಹುಗಳಿದ್ದು ಮೂರು ಕೈಯಲ್ಲಿ ದಂಡ, ಕಮಂಡಲು, ಅಕ್ಷ ಸೂತ್ರಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುತ್ತಾನೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಕೈ ವರದಮುದ್ರೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಸಮಸ್ತ ವಜ್ರಾಭರಣಗಳನ್ನು ಬಿಳುಪಾದ ಮಾಲೆಗಳನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಪದ್ಮದ ಪೂರ್ವ ದಿಕ್ಕಿನ ದಳದಲ್ಲಿ ಪತ್ನಿಯಾದ ಇಂದ್ರಾಣಿಯೊಂದಿಗೆ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಪ್ರತಿಮೆಯಾಗಿ ಕುಳಿತಿರುತ್ತಾನೆ. ಈತನ ಪೀಠವು ಪಂಚ ಕೋಣಗಳನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ.

ಶುಕ್ರ ಶಿಲ್ಪವು ಪೂರ್ವ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಕಿರೀಟಧಾರಿಯಾಗಿ ಸಮಭಂಗಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದೆ. ಈತನು ನಾಲ್ಕು ಕೈಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಮುಂದಿನ ಬಲಗೈ ಅಭಯ ಮುದ್ರೆ ಮತ್ತು ಎಡಗೈ ವರದ ಮುದ್ರೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಹಿಂದಿನ ಬಲಗೈ ಮತ್ತು ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿರುವ ಆಯುಧಗಳು ಅಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿವೆ. ಈ ಶಿಲ್ಪವು ಕರ್ಣಕುಂಡಲ, ಕೊರಳಹಾರ, ಉದರಬಂಧಿ, ಯಜ್ಞೋಪವೀತ, ಸೊಂಟದ ಪಟ್ಟಿ, ಕೈ ಕಡಗ, ಕಾಲು ಕಡಗ ಮತ್ತು ನೆರಿಗೆಯುಕ್ತ ಧೋತಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿದೆ.

ಶನಿ

ಶನಿಯು ಕಪ್ಪು ಪ್ರಜಾಪತಿಯ ಮಗ. ಈತನಿಗೆ ಅನೇಕ ಹೆಸರುಗಳಿವೆ. ನೀಲಾಂಬರ, ಮಂದ, ವಕ್ರ, ವಿವಸ್ವನ್ ಇತ್ಯಾದಿ ದೇವರ ಪ್ರತಿಮಾ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಕೆಳಗಿನಂತೆ ನೋಡಬಹುದು. ಗ್ರಹಯಾಗ ತತ್ವದ ಪ್ರಕಾರ ಶನಿಯು ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣದವನಾಗಿದ್ದು, ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣದ ಬಟ್ಟೆ ಧರಿಸಿರುವನು ಈತನಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಕೈಗಳಿವೆ. ಮೂರು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬಾಣ, ಶೂಲ, ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುತ್ತಾನೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಕೈ ವರದ ಮುದ್ರೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಗೃಧ್ರವನ್ನು ವಾಹನವಾಗಿ ಪಡೆದಿರುವನು.

ಪುರಾಣಶ್ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಶನಿಯು ಕೃಷ್ಣವರ್ಣದ ಮೈಕಾಂತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಕಪ್ಪು ಗಂಧವನ್ನೇ ಮೈಗೆ ಲೇಪಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತಾನೆ. ಕಪ್ಪು ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಈತನ ಆಭರಣಗಳು ನೀಲ ಕಾಂತಿಯಲ್ಲಿ ಇರುತ್ತವೆ. ಮಕುಟ, ಕೇಯೂರಾದಿ ಆಭರಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಇಂದ್ರನೀಲವು ಶನಿಯ ಪ್ರಿಯವಾದ ಹರಳು.

ಅಂಶುಮಧ್ಯೇದಾಗಮದ ಪ್ರಕಾರ ಕಪ್ಪುವರ್ಣದ ಶನೈಶ್ವರನಿಗೆ ಎರಡು ಕೈಗಳಿರಬೇಕು. ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ದಂಡವನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುತ್ತಾನೆ ಎಡಗೈ ವರದ ಬಂಗಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಕರಂಡ ಮಕುಟವನ್ನು ಧರಿಸಿದ್ದು ಎಲ್ಲಾ ಆಭರಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಕಪ್ಪು

ಬಣ್ಣದ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಈತನು ಎತ್ತರದಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕದಾಗಿರಬೇಕು ಮತ್ತು ಒಂದು ಕಾಲು ಸ್ವಲ್ಪ ಕುಂಟಾಗಿರಬೇಕು ಮತ್ತು ಪದ್ಮ ಪೀಠದಲ್ಲಿ ನಿಂತಿರಬೇಕು.

ವಿಷ್ಣು ಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಕಾರ ಕಪ್ಪು ಮುಖದ ಶನಿಯು ಕಪ್ಪು ವರ್ಣದವನು. ಈತನಿಗೆ ಎರಡು ಕೈಗಳು ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷಮಾಲೆ ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ದಂಡವನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುತ್ತಾನೆ. ಎಂಟು ಕುದುರೆಗಳನ್ನು ಕೂಡಿರುವ ರಥದಲ್ಲಿ ಈತನು ಮಂಡಿಸಿರುತ್ತಾನೆ.

ಶ್ರೀ ತತ್ವನಿಧಿ ಪ್ರಕಾರ ಕಾಟಕಿಯಂತಹ ಮೈಕಾಂತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದ ಶನಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಭುಜಗಳಿವೆ. ಮೂರು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಬಿಲ್ಲು ಬಾಣ ಖಡ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿದಿದ್ದಾನೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಕೈ ಅಭಯ ಮುದ್ರೆಯಲ್ಲಿದೆ. ನೀಲಾವರ್ಣದ ಉಡುಪು, ಮಾಲೆ, ಇಂದ್ರನೀಲಾ, ಮಣಿಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಎಂಟು ಕಡುನೀಲ ವರ್ಣದ ಹದ್ದುಗಳು ಎಳೆಯುತ್ತಿರುವ ರಥವನ್ನು ವಾಹನವನ್ನಾಗಿ ಪಡೆದಿರುತ್ತಾನೆ, ಪೀಠವು ಧನುಸ್ಸಿನ ಆಕಾರದಲ್ಲಿರಬೇಕು.

ಶನಿ ಶಿಲ್ಪವು ಪಶ್ಚಿಮ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಕಿರೀಟಧಾರಿಯಾಗಿ ಸಮಭಂಗಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದೆ. ಈತನು ನಾಲ್ಕು ಕೈಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಹಿಂದಿನ ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಬಾಣವನ್ನು ಮತ್ತು ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ಧನುಸ್ಸನ್ನು ಹಿಡಿದಿದೆ. ಮುಂದಿನ ಬಲಗೈ ಅಭಯ ಮತ್ತು ಎಡಗೈ ವರದ ಮುದ್ರೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಶಿಲ್ಪವು ಕರ್ಣಕುಂಡಲ, ಕೊರಳಹಾರ, ಉದರಬಂಧಿ, ಯಜ್ಞೋಪವೀತ, ಸೊಂಟದ ಪಟ್ಟಿ, ಕೈ ಕಡಗ, ಕಾಲು ಕಡಗ ಮತ್ತು ನೆರಿಗೆಯುಕ್ತ ಧೋತಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿದೆ. ವಾಹನ ಕಾಗೆಯು ಹಿಂದೆ ನಿಂತಿದೆ.

ರಾಹು

ಗ್ರಹ ಯಾಗ ತತ್ವದ ಪ್ರಕಾರ ರಾಹು ಕಪ್ಪು ಬಣ್ಣದವನು ಕಪ್ಪು ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿ ಸಿಂಹಾಸನದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿರುತ್ತಾನೆ. ಈತನ ರೂಪವು ಶನಿಗೆ ಸಮ ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಈತನಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಕೈಗಳು ಮೂರು

ಕೈಯಲ್ಲಿ ಖಡ್ಗ, ಶೂಲ, ಖೇಟಕ ಹಿಡಿದಿರುತ್ತಾನೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಕೈ ವರದ ಮುದ್ರೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಕಾಲನು ಈತನ ಆಧಿಪತ್ಯವನ್ನು ಸರ್ಪ ಪ್ರತ್ಯಧಿ ದೈವ.

ಕಾಳಿಕಾ ಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ರಾಹುವಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಕೈಗಳಿದ್ದು ಎರಡು ಕೈ ವರದ ಮತ್ತು ಅಭಯ ಮುದ್ರೆಯಲ್ಲಿವೆ. ಇನ್ನೆರಡು ಕೈಯಲ್ಲಿ ಖಡ್ಗ, ಖೇಟಕಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಈತನು ಸಿಂಹಾಸನದಲ್ಲಿ ಮಂಡಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಮೈಬಣ್ಣ ಕಪ್ಪು.

ಪುರಾಣಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ರಾಹು ಕಪ್ಪು ವರ್ಣದವನಾಗಿದ್ದು ಕ್ರೂರ ಸ್ವಭಾವ. ಈತನ ವಸ್ತ್ರಗಳು, ಆಭರಣಗಳು, ಪತಾಕೆ, ಭತ್ತಿ, ಧ್ವಜಗಳು ಎಲ್ಲವೂ ಕಪ್ಪು. ಕಪ್ಪು ವರ್ಣದ ಹೂಗಳಿಂದ ಈತನನ್ನು ಅರ್ಚಿಸಬೇಕು. ಕ್ರೂರ ಮುಖದ ರಾಹುವಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಕೈಗಳು. ಖಡ್ಗ, ಖೇಟಕ, ಶೂಲವನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುತ್ತಾನೆ, ವರದ ಮುದ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದು ಕೈ ಇರುತ್ತದೆ. ಈತನು ರಥಾರೂಢನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ.

ಶ್ರೀ ತತ್ವನಿಧಿಯ ಪ್ರಕಾರ ರಾಹುವಿನ ಮುಖ ಸರ್ಪದ್ವ. ಶೃಮಲ ವರ್ಣದ ಸಿಂಹದ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತಿದ್ದು, ಗೋಮೇಧಕದೊಂದಿಗೆ ರೂಪಿಸಿರುವ ಆಭರಣಗಳನ್ನು ಅಲಂಕರಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಈತನ ರಥವು ಕಪ್ಪು ಸಿಂಹಗಳಿಂದ ಎಳೆಯಲ್ಪಡುತ್ತಿರುತ್ತದೆ. ರಾಹು ದಕ್ಷಿಣಾಭಿಮುಖವಾಗಿ ಕುಳಿತಿರುತ್ತಾನೆ.

ರಾಹು ಶಿಲ್ಪವು ನೈರುತ್ಯ ಬಾಗದಲ್ಲಿ ಸಮಭಂಗಿಯಲ್ಲಿ ನಿಂತಿದೆ. ಸರ್ಪದ ತಲೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ ರಾಹು ಎರಡು ಕೈಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಖಡ್ಗವನ್ನು ಹಿಡಿದಿದೆ. ಎಡಗೈ ವರದ ಮುದ್ರೆಯಲ್ಲಿದೆ. ಈ ಶಿಲ್ಪವು ಕರ್ಣಕುಂಡಲ, ಕೊರಳಹಾರ, ಉದರಬಂಧಿ, ಯಜ್ಞೋಪವೀತ, ಸೊಂಟದ ಪಟ್ಟಿ, ಕೈ ಕಡಗ, ಕಾಲು ಕಡಗ ಮತ್ತು ನೆರಿಗೆಯುಕ್ತ ಧೋತಿಯನ್ನು ಧರಿಸಿದೆ.

ಕೇತು

ಗ್ರಹಯಾಗ ತತ್ವದಲ್ಲಿ ಕೇತು ಧೂಮ್ರವರ್ಣದ ಮೈಯ್ಯವನು. ವಿಕೃತಗೊಂಡಿರುವ ಮುಖದವನು.

ವಸ್ತ್ರಗಳು ಬೂದಿ ಬಣ್ಣದಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ. ಸೂರ್ಯನಿಗೆ ಎದುರಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಕಾಳಿಕಾ ಪುರಾಣದ ಪ್ರಕಾರ ಹಾವಿನ ಬಾಲದ ರೂಪ ಕೇತುವಿನದು. ಈತನಿಗೆ ನಾಲ್ಕು ಕೈಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಖಡ್ಗ, ಖೇಟಕ, ಗದೆ, ಬಾಣ ಎನ್ನುವ ಆಯುಧಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುತ್ತಾನೆ. ಕಣ್ಣುಗಳು ವಿಶಾಲವಾಗಿವೆ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದರಿಂದ ತಲೆ ಮನುಷ್ಯನದೇ ಎಂದು ಭಾವಿಸಬೇಕು. ಈತನ ಪೀಠ ಶರಾಸನ.

ಪುರಾಣಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ ಕೇತುವನ್ನು ಬೂದು ಬಣ್ಣದ ಕಣ್ಣು ಮತ್ತು ಬಾಹುಗಳಿಂದ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮುಖ ವಕ್ರವಾಗಿರುತ್ತದೆ, ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಕಿರೀಟ ಧರಿಸಿರುತ್ತಾನೆ, ಬಗೆ ಬಗೆಯ ಬಣ್ಣದ ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ಕಪ್ಪು ಅಥವಾ ಕಂದು ಬಣ್ಣದ ಧ್ವಜ ಪತಾಕೆಗಳು ಇರುತ್ತವೆ. ಹದ್ದುಗಳನ್ನು ವಾಹನವಾಗಿ ಉಳ್ಳವನು.

ಶ್ರೀ ತತ್ವನಿಧಿಯ ಪ್ರಕಾರ ಕೇತು ಧ್ವಜಾಕೃತಿಯವನು. ಎರಡು ಭುಜಗಳಿದ್ದು ಗದೆ ಮತ್ತು ವರದ ಮುದ್ರೆ ಧರಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. ವೈಷ್ಣವ ಖಚಿತವಾಗಿ ಆಭರಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತನಾಗಿರುತ್ತಾನೆ. ಹಲವು ಬಣ್ಣಗಳ ಪಾರಿವಾಳಗಳಿಂದ ಈತನ ರಥವು ಎಳೆಯಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ಕೇತು ಶಿಲ್ಪವು ಸೊಂಟದ ವರೆಗೆ ಮನುಷ್ಯನ ದೇಹ ಸೊಂಟದಿಂದ ಕೆಳಗೆ ಸರ್ಪದ ದೇಹವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ವಾಯುವ್ಯ ದಿಕ್ಕಿನಲ್ಲಿ ಕಿರೀಟಧಾರಿಯಾಗಿ ನಿಂತಿದೆ. ಈತನು ಎರಡು ಕೈಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಬಲಗೈ ಅಭಯ ಮತ್ತು ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ಗದೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದಿದೆ. ಈ ಶಿಲ್ಪವು ಕಿರೀಟ, ಕರ್ಣಕುಂಡಲ, ಕೊರಳಹಾರ, ಉದರಬಂಧಿ, ಯಜ್ಞೋಪವೀತ, ಸೊಂಟದ ಪಟ್ಟಿ, ಕೈ ಕಡಗವನ್ನು ಧರಿಸಿದೆ.

ವಿರೂಪಾಕ್ಷ ದೇವಾಲಯದಲ್ಲಿರುವ ನವಗ್ರಹಶಿಲ್ಪಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಪ್ರತಿಮಾಲಕ್ಷಣ ತಿಳಿಸಿದ ಕೆಲವು ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ಅಳವಡಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಶಿಲ್ಪಗಳು ಎಲ್ಲಾರೀತಿಯ

ಆಭರಣಗಳು ಮತ್ತು ವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ದರಿಸಿವೆ. ಆದರೆ
ಅಲಂಕಾರದಲ್ಲಿ ಸ್ಪಷ್ಟತೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು

- ಜ್ಞಾನಾನಂದ ಜಿ. (1997). ಶ್ರೀ ಕಾಶ್ಯಪ ಶಿಲ್ಪಶಾಸ್ತ್ರಂ (ಉತ್ತರಾದರ್). ಲಕ್ಷ್ಮಿ ಮುದ್ರಣಾಲಯ,
- ಮಲ್ಲಿಕಾ ಎಸ್. ಫಂಟಿ. (2017) ಹಂಪಿ ಇತಿಹಾಸ ಅವಲೋಕನ. ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಹಂಪಿ.
- Anna L. Dallapiccola, Anila Verghese . (1998). *Sculpture at Vijayanagara Iconography and style*. Manohar publishers and distributors.
- Suresh K. M. (2000). *Sculptural art of Hampi*. Directorate of archaeology and museum.
- Suresh K. M. (2011). *Vijayanagara sculptures at Hampi*. Bharatiya kala prakashana.

ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ ಯೋಜನೆಯ ಪ್ರಗತಿಯ ಮುನ್ನೋಟ ವಿಶೇಷ ಉಲ್ಲೇಖದೊಂದಿಗೆ ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಪಾತ್ರದ ಅಧ್ಯಯನ

ಬೇಬಿ ಕಲಾ

ಸಂಶೋಧನಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ, ರಾಜ್ಯಶಾಸ್ತ್ರ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ಮಾನಸಗಂಗೋತ್ರಿ, ಮೈಸೂರು.

Abstract:

ಈ ಸಂಶೋಧನಾ ಲೇಖನವು ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ ಯೋಜನೆಯ ಪ್ರಗತಿಯ ಮುನ್ನೋಟವನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವ ಗುರಿಯೊಂದಿಗೆ ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಪಾತ್ರವನ್ನು ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸುತ್ತದೆ. ಇದಲ್ಲದೇ ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ಪ್ರಗತಿಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳು, ಹಿಂದುಳಿದ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಬದಲಾವಣೆಯ ಕುರಿತು ಮಾಹಿತಿ ಒದಗಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಈ ಲೇಖನದ ಅಧ್ಯಯನದ ಕೇಂದ್ರ ಬಿಂದುವಾದ ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾದ ಕ್ರಮಗಳೊಂದಿಗೆ ಮಂಡ್ಯ ನಗರಸಭೆ ಮತ್ತು ಮದ್ದೂರು ಪುರಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ 2014 ರಿಂದ 2021ರವರೆಗಿನ ಗೃಹ ಶೌಚಾಲಯಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ, ಪೂರೈಕೆ ಧನಗಳು, ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಅನುದಾನ ವಿವರಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರಗತಿಯ ಹೆಜ್ಜೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತದೆ.

Keywords: ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ ಯೋಜನೆ, ಮಂಡ್ಯ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು, ಪ್ರಗತಿಯ ಮುನ್ನೋಟಗಳು.

ಹಿರಿಕೆ

ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ 2012-13ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ ಬೇಸ್‌ಲೈನ್ ಸಮೀಕ್ಷೆಯಂತೆ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 70.32 ಲಕ್ಷ ಕುಟುಂಬಗಳಿದ್ದು, 24.83 ಲಕ್ಷ ಕುಟುಂಬಗಳು ಶೌಚಾಲಯ ಹೊಂದಿದ್ದವು. ನಂತರ 2013-14 ಸಾಲಿನಿಂದ 2018-19 ನೇ ಸಾಲಿನ ಅಕ್ಟೋಬರ್ 31ರ ವರೆಗೆ 45.49 ಲಕ್ಷ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಗೃಹ ಶೌಚಾಲಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ.¹ ಉಳಿದಿರುವ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಗೃಹ ಶೌಚಾಲಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲು ಪಂಚತಂತ್ರಾಂಶದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯಾದೇಶವನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸಕ್ತ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ

ಒಟ್ಟು 7.10 ಲಕ್ಷ ಶೌಚಾಲಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವ ಮೂಲಕ ದಾಖಲೆ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ.²

ನವೆಂಬರ್ 19, 2018 ರಂದು ವಿಶ್ವ ಶೌಚಾಲಯ ದಿನಾಚರಣೆಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಬಾಕಿ ಇರುವ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಶೌಚಾಲಯ ನಿರ್ಮಿಸಿ ಬಯಲು ಬಹಿರ್ದೇಶ ಮುಕ್ತ ರಾಜ್ಯವನ್ನಾಗಿ ಘೋಷಿಸುವ ಗುರಿ ಹೊಂದಲಾಗಿತ್ತು. ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ 2018ರ ವರೆಗೆ ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ 26 ಜಿಲ್ಲೆಗಳು, 153 ತಾಲೂಕುಗಳು, 5355 ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳು, 25,119 ಗ್ರಾಮಗಳು ಬಯಲು ಬಹಿರ್ದೇಶ ಮುಕ್ತವಾಗಿರುವುದಾಗಿ ಘೋಷಣೆ

Please cite this article as: ಬೇಬಿ ಕಲಾ. (2024). ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ ಯೋಜನೆಯ ಪ್ರಗತಿಯ ಮುನ್ನೋಟ ವಿಶೇಷ ಉಲ್ಲೇಖದೊಂದಿಗೆ ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸ್ಥಳೀಯ ಸರ್ಕಾರಗಳ ಪಾತ್ರದ ಅಧ್ಯಯನ. ಸೃಜನಿ: ಇಂಡಿಯನ್ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಇನ್‌ನೋವೇಟಿವ್ ರೀಸರ್ಚ್ ಅಂಡ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್, 3(3), 55-64

ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಈ ಪೈಕಿ 2016-17ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಬೆಂಗಳೂರು ಗ್ರಾಮಾಂತರ, ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ, ಕೊಡಗು, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ (ಮಂಗಳೂರು) ಮತ್ತು ಉಡುಪಿ ಸೇರಿದಂತೆ 5 ಜಿಲ್ಲೆಗಳು, 24 ತಾಲೂಕುಗಳು, 5 ಸಾವಿರ ಗ್ರಾಮಗಳು ಬಯಲು ಬಹಿರ್ದೇಶ ಮುಕ್ತವಾಗಿರುವುದಾಗಿ ಘೋಷಣೆ ಮಾಡಲಾಗಿತ್ತು.³

2017-18ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಅಕ್ಟೋಬರ್ 2, 2017ರ ಅಂತ್ಯಕ್ಕೆ ಕೋಲಾರ, ಮಂಡ್ಯ, ಹಾಸನ, ರಾಮನಗರ, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಮತ್ತು ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಸೇರಿ 6 ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ಬಯಲು ಬಹಿರ್ದೇಶ ಮುಕ್ತವಾಗಿದ್ದು ಸದರಿ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಗೆ ಅಕ್ಟೋಬರ್ 02, 2017 ರಂದು ಗಾಂಧೀ ಜಯಂತಿ ದಿನದಂದು ಪುರಸ್ಕಾರ ನೀಡಿ ಗೌರವಿಸಲಾಗಿದೆ. 2017-18ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಅಕ್ಟೋಬರ್ 2, 2017 ರಿಂದ ಮಾರ್ಚ್ 2018ರ ಮಾಹೆಯವರೆಗೆ ದಾವಣಗೆರೆ, ಗದಗ, ಉತ್ತರಕನ್ನಡ, ಹಾವೇರಿ, ಚಿಕ್ಕಬಳ್ಳಾಪುರ, ಕೊಪ್ಪಳ, ಚಾಮರಾಜನಗರ ಮತ್ತು ಮೈಸೂರು ಸೇರಿದಂತೆ ಒಟ್ಟು 1050 ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳು ಬಯಲು ಬಹಿರ್ದೇಶ ಮುಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸಕ್ತ 2018-19ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಬಾಗಲಕೋಟೆ, ಬಳ್ಳಾರಿ, ಯಾದಗಿರಿ, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ, ಕಲಬುರಗಿ ಮತ್ತು ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಗಳು ಬಯಲು ಬಹಿರ್ದೇಶ ಮುಕ್ತವಾಗಿರುವುದಾಗಿ ಘೋಷಣೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.⁴

ಜಿಲ್ಲಾವಾರು ಪ್ರಗತಿಯ ಮುನ್ನೋಟ

ಪ್ರತಿ ಜಿಲ್ಲೆಯೂ ಬಯಲು ಬಹಿರ್ದೇಶಿಯ ವಿರುದ್ಧ ತನ್ನದೇ ಆದ ರೀತಿಯ ಹೋರಾಟ ನಡೆಸಿದೆ. ಉಡುಪಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮುಖಂಡರಿಂದ ನಾಗನಡೆಯ ಮೂಲಕ ಮೂಢನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಹೋಗಲಾಡಿಸಿ, ನೀರಿನ ಮಟ್ಟ ಎತ್ತರದಲ್ಲಿರುವ ಕರಾವಳಿ ತೀರಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ನೂತನ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಎನ್.ಎಸ್.ಎಸ್. ಕಾರ್ಯಕರ್ತರು, ಸ್ವಸಹಾಯ ಸಂಘದ ಸದಸ್ಯರು ಹಾಗೂ

ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಂದ ಶ್ರಮದಾನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಮೂಲಕ ಚಂದಾ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಬೇಸ್‌ಲೈನ್‌ನಲ್ಲಿರುವ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ಶೌಚಾಲಯವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಯಿತು.⁵

ಬೆಂಗಳೂರು ನಗರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮನೆಮನೆಗೂ ತೆರಳಿ ಸಂವಹನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಂದ ಜನಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸಿ, ಪಂಚಾಯತ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಸತತ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯ ಫಲವಾಗಿ ಬಯಲು ಬಹಿರ್ದೇಶ ಮುಕ್ತ ಜಿಲ್ಲೆ ಎಂದು ಘೋಷಣೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಬೆಂಗಳೂರು ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸಿಇಒ ಹಾಗೂ ಇತರ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಮೂಲಕ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸಿ ಶೌಚಾಲಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಯಿತು.⁶

ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಅಭಿಯಾನ ಶ್ಲಾಘನೀಯವಾದದ್ದು. ಬೆಟ್ಟಗಳ ತುದಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಬಹಳ ದೂರದ ಬುಡಕಟ್ಟಿನ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಶೌಚಾಲಯದ ನಿರ್ಮಾಣ ಕಷ್ಟವೂ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಕೃತಿಕ ವೈಪರೀತ್ಯದ ಕಾರಣದಿಂದ ಅವುಗಳು ಬಹಳ ಬೇಗ ಒಡೆದು ಹೋಗುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಇರುವುದರಿಂದ ತಗಡಿನಿಂದ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿದ ಶೌಚಾಲಯದ ಗೋಡೆಗಳನ್ನು ಕೈಯಿಂದಲೇ ಸಾಗಿಸಿ ಶೌಚಾಲಯ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಯಿತು. ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಶಾಲಾಮಕ್ಕಳಿಂದ ಜಾಗೃತಿಗಾಗಿ ಜಾಥಾ ನಡೆಸಿ ಮಕ್ಕಳಿಂದ ಬದಲಾವಣೆ ಹುಟ್ಟುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಬಯಲು ಬಹಿರ್ದೇಶ ಮುಕ್ತ ಎಂಬ ಮಾನ್ಯತೆ ಪಡೆಯಲಾಯಿತು.⁷

ಕೋಲಾರದಲ್ಲಿ ನಡೆದ ಅಭಿಯಾನ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರಮದಾಯಕವೂ ಸ್ಫೂರ್ತಿದಾಯಕವೂ ಆಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲೇ ಅತ್ಯಂತ ಕಠಿಣ ಜಿಲ್ಲೆಯಾದ ಕೋಲಾರ ಸಮುದಾಯ ಸಂಘಟನೆಯಿಂದ, ಜಿಲ್ಲಾ ಸಿಇಒರವರ ಅಹರ್ನಿಶಿ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯ ಪ್ರಯತ್ನವಾಗಿ 100 ದಿನಗಳಲ್ಲಿ 75,000

ಶೌಚಾಲಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಬಯಲು ಬಹಿರ್ದೇಶ ಮುಕ್ತ ಜಿಲ್ಲೆ ಎಂಬ ಮಾನ್ಯತೆ ಪಡೆಯಿತು.⁸

ರಾಮನಗರದಲ್ಲಿ ಆರೋಗ್ಯ ಇಲಾಖೆ, ಶಿಕ್ಷಣ ಇಲಾಖೆ, ಮಹಿಳಾ ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಕಲ್ಯಾಣ ಇಲಾಖೆ, ಕೃಷಿ, ತೋಟಗಾರಿಕೆ, ಕಂದಾಯ ಹಾಗೂ ಇನ್ನಿತರ ಇಲಾಖೆಗಳೂ ಒಟ್ಟುಗೂಡಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಪ್ರಗತಿಗಾಗಿ ಶ್ರಮಿಸಿದರು. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಲಾಜಾಧಾವನ್ನು ಜಾಗೃತಿಗಾಗಿ ಆಯೋಜಿಸಿ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಶೌಚಾಲಯಗಳಿಗಾಗಿ ಒತ್ತಾಯ ತರಲಾಯಿತು. ಜಿಲ್ಲಾ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ತೀವ್ರ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆಯಿಂದ ಜಿಲ್ಲೆ ಕ್ಷಿಪ್ರ ಪ್ರಗತಿ ಸಾಧಿಸಿತು.⁹

ಮಂಡ್ಯ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಮ್ಯಾರಥಾನ್, ಸಂವಹನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು, ಜಿಲ್ಲಾ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಗುಂಪುಗಳ ನಿರ್ಮಾಣದಿಂದ ಶೌಚಾಲಯ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯು ಕಲ್ಲುಮಣ್ಣುಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ನೆಲವಾದುದರಿಂದ ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ನೆಲಮಟ್ಟಕ್ಕಿಂತ ಎತ್ತರ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಶೌಚಾಲಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಯಿತು. ಹಾಗೆಯೇ ಹಾಸನ ಜಿಲ್ಲೆಯು ತನ್ನ ನೆರೆಯ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಂದ ಸ್ಪೂರ್ತಿಗೊಂಡು ಬಯಲು ಬಹಿರ್ದೇಶ ಮುಕ್ತವಾಯಿತು.¹⁰

ಧಾರವಾಡ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಶೌಚಾಲಯಗಳಿಗಾಗಿ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸಲು ಹಾಗೂ ಜನರಲ್ಲಿ ಈ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸಲು ಎನ್‌ವೈಕೆ ಹಾಗೂ ಎನ್‌ಎಸ್‌ಎಸ್‌ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರಿಂದ ಸ್ವಚ್ಛ ಸಿದ್ಧಿ ಯಾತ್ರಾ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಕಾಲ್ನಡಿಗೆಯ ಜಾಥಾ ನಡೆಸಲಾಯಿತು. ಜಿಲ್ಲಾ ಸಿಇಒ ಶ್ರೀಮತಿ ಸ್ನೇಹಲ್ ಅವರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಧಾರವಾಡ ಬಯಲು ಬಹಿರ್ದೇಶ ಮುಕ್ತಗೊಂಡಿತು.¹¹

ದಾವಣಗೆರೆಯ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ನಡೆ ಅಪರೂಪವಾದದ್ದು, ಮಹಿಳೆ ಹಾಗೂ ಮಕ್ಕಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹಾಗೂ ಆಶಾ, ಅಂಗನವಾಡಿ ಕಾರ್ಯಕರ್ತೆಯರನ್ನು ಒಟ್ಟುಗೂಡಿಸಲಾಯಿತು.

ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಶೌಚಾಲಯವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ಗರ್ಭಿಣಿ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಸೀಮಂತ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಹಾಲು ಕುಡಿಸುತ್ತಿರುವ ತಾಯಂದಿರಿಗೂ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ನೀಡಲಾಯಿತು. ನಗರವನ್ನು ಬಯಲು ಬಹಿರ್ದೇಶ ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಶಾಲಾ ಮಕ್ಕಳ ಪಾತ್ರ ಕೂಡಾ ದೊಡ್ಡದ್ದು.¹²

ಗದಗ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ವಿನೂತನ ಯೋಜನೆಗಳಿಂದ ಹಲವು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲಾಯಿತು. ಬಯಲಿಗೆ ಶೌಚಕ್ಕೆ ಹೋದವರಿಗೆ ಗುಲಾಬಿ ಹೂ ನೀಡುವುದು ಅಥವಾ ಹೂವಿನ ಮಾಲೆ ಹಾಕಿ ಮುಜುಗರ ಉಂಟು ಮಾಡುವುದು, ಅವರ ಕೈಯಿಂದ ಚೊಂಬು ಕಿತ್ತುಕೊಳ್ಳುವುದು ಮುಂತಾದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು, ಇದರೊಂದಿಗೆ ವಸತಿ ನಿಲಯದ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳ ಮೂಲಕ ತಮ್ಮ ಪೋಷಕರಿಗೆ ಶೌಚಾಲಯ ಕಟ್ಟಲು ಒತ್ತಾಯಿಸಿ ಪತ್ರ ಬರೆಸುವುದು, ಧಾರ್ಮಿಕ ಉಪನ್ಯಾಸಗಳು, ಶೌಚಾಲಯ ರಹಿತ ಮನೆಗಳಿಗೆ ನೋಟಿಸ್ ಕಳುಹಿಸುವುದು ಮುಂತಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲಾಯಿತು. ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಶೌಚಾಲಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಬಯಲು ಬಹಿರ್ದೇಶ ಮುಕ್ತವೆಂದು ಘೋಷಿಸಲಾಯಿತು. ಒಂದೇ ದಿನದಲ್ಲಿ 25 ಶೌಚಾಲಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು.¹³

ಕೊಪ್ಪಳ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಸೃಜನಾತ್ಮಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಂದ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಅಭಿಯಾನ ನಡೆಸಲಾಯಿತು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಸುಮಾರು 15,000 ಮಂದಿಯ ಮಾನ ಸರಪಳಿ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಯಿತು. 200 ಗಂಟೆಗಳಲ್ಲಿ 21,000 ವೈಯಕ್ತಿಕ ಶೌಚಾಲಯಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಅಭಿಯಾನವು ಬಳಕೆ ಮಾಡಲಾಗದ ನೀರಿನ ಕ್ಯಾನ್‌ಗಳಿಂದ ಪುರುಷರ ಶೌಚಾಲಯವನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಯಿತು.¹⁴

ಹಿಂದುಳಿದ ಜಿಲ್ಲೆಗಳ ಪ್ರಗತಿಯ ಮುನ್ನೋಟ

ಕರ್ನಾಟಕದ 26 ಜಿಲ್ಲೆಗಳನ್ನು ಬಯಲು ಬಹಿರ್ದೇಶಿಸಿ ಮುಕ್ತ ಎಂದು ಘೋಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಉಳಿದ ಐದು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಾದ ವಿಜಯಪುರ (99%) ಬೀದರ್ (100%), ರಾಯಚೂರು (99.63%) ಮತ್ತು ಬೆಳಗಾವಿ (98.21%) ಪ್ರಗತಿ ಸಾಧಿಸಿ, ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯತ್ತ ನಡೆಯುತ್ತಿವೆ. ಜಿಲ್ಲೆಗಳನ್ನು ಬಯಲು ಬಹಿರ್ದೇಶಿಸಿ ಮುಕ್ತ ಜಿಲ್ಲೆಯನ್ನಾಗಿ ಘೋಷಿಸಬೇಕೆಂಬ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ ಅಂದೋಲನದ ಮೂಲಕ ವಿನೂತನ ಮಾಹಿತಿ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಸಂವಹನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡಿದೆ.¹⁵

ರಾಯಚೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಅಭಿಯಾನದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್ ಹಾಗೂ ಸ್ವಸಹಾಯ ಸಂಘಗಳ ಪಾತ್ರ ದೊಡ್ಡದು. ರಾಯಚೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಪಿಡಿಒಗಳು, ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್ ಸದಸ್ಯರು ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್ ನೋಡಲ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ರೀತಿಯ ಪರಿಹಾರ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಜೀವನಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಿಷನ್‌ನ ಮೂಲಕ ಸ್ವಸಹಾಯ ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಅಂದೋಲನದಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಭಾಗವಹಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತಿನಿಂದ ಆದ ಶೌಚಾಲಯಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ ಕಾಮಗಾರಿಯನ್ನು ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯತಿಯ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಂದ ಮೇಲ್ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್ ಅಥವಾ ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯತ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳಿಂದ ಜನರಿಗೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ತುಂಬುವ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಉತ್ತಮವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯತ್ ಅಥವಾ ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯತ್‌ನ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಅಥವಾ ಅಧಿಕಾರೇತರ ವರ್ಗದವರಿಗೆ ವಿಶೇಷ ದಿನದಂದು ಸನ್ಮಾನ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.¹⁶

ಕಲಬುರಗಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ನೇರವಾಗಿ ಫಲಾನುಭವಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಮಾತುಕತೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಶೌಚಾಲಯದ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಮತ್ತು ಅಗತ್ಯಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿ ಹೇಳಿ ಅದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ತಮ್ಮ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಶೌಚಾಲಯವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಸಿ ಅದರ ಬಳಕೆ ಮಾಡುವ ಗರ್ಭಿಣಿಯರಿಗೆ ಸೀಮಂತ ಮಾಡುವ ಕೂಸು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ, ಮಿಷನ್ ಸಿರಿ ಮುಂತಾದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರ ಭೇಟಿ, ವಾಟ್ಸಪ್ ಗುಂಪುಗಳ ಮೂಲಕ ಪ್ರತಿದಿನದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಪರಿಷ್ಕರಣೆ, ವಾರಕ್ಕೆ ಒಂದರಿಂದ ಎರಡು ಬಾರಿ ವೀಡಿಯೋ ಕಾನ್ಫರೆನ್ಸ್‌ಗಳ ಮೂಲಕ ಮಾತುಕತೆ, ಸ್ವಚ್ಛತೆಯೇ ಸೇವೆಯ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ 100 ದಿನಗಳ ಸವಾಲು, ರಾಜಕೀಯ, ಆಡಳಿತ ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯಕ್ಷೇತ್ರ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗಳನ್ನು ಅಂದೋಲನದಲ್ಲಿ ಭಾಗಿಯಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಇಲಾಖೆಯ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ವರ್ಗದವರನ್ನೂ ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ ಅಂದೋಲನಕ್ಕೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಹಕಾರ ನೀಡುವಂತೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮುಂದಾಳುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ, ಅವರ ಮೂಲಕ ಮಾಹಿತಿ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಸಂವಹನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಆಯೋಜಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.¹⁷

ಯಾದಗಿರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಯತ್ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಹಾಗೂ ಸದಸ್ಯರ ಜೊತೆಯಲ್ಲಿ ಜನರಿಗೆ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಶೌಚಾಲಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲು ಉತ್ತೇಜನ ನೀಡಲು ಬಗ್ಗೆ ಸಭೆ ನಡೆಸಲಾಗಿದೆ. ಸ್ವಚ್ಛಗ್ರಹಗಳು ಹಾಗೂ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರಿಗೆ ಈ ಕುರಿತು ಪಂಚಾಯತ್ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ತರಬೇತಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಗ್ರಾಮೀಣ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಕಲಿಕಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಹಾಗೂ ಪರೀಕ್ಷಾರ್ಥಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛತಾ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಕ್ಷಿಪ್ರ ಪ್ರಗತಿ ಸಾಧಿಸಲು ನೇಮಿಸಲಾಗಿದೆ. ಒಟ್ಟು 466 ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ 413 ಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ನಾಟಕ, ಕಥನಗೀತೆ,

ಹಾಸ್ಯ, ಸಂಚಾರಿ ವ್ಯಾಸನಲ್ಲಿ ಜಾಹೀರಾತು ಫಲಕಗಳ ಅಳವಡಿಕೆ, ಆಕಾಶವಾಣಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ್ ಅಭಿಯಾನದ ಮಾಹಿತಿ ಮುಂತಾದ ಮಾಹಿತಿ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಸಂವಹನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.¹⁸

ಮಂಡ್ಯ ನಗರಸಭೆ ಮತ್ತು ಮದ್ದೂರು ಪುರಸಭೆಗಳ ಪ್ರಗತಿಯ ಮುನ್ನೋಟ

ಊರಿಗೊಂದು ದೇವಾಲಯ, ಮನೆಗೊಂದು ಶೌಚಾಲಯ ಎಂಬ ನಾಣ್ಣಡಿಯಂತೆ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯು ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಕರ್ತವ್ಯ. ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸ್ವಚ್ಛತೆ ಕಾಪಾಡಿಕೊಂಡರೆ, ದೇಶದ ಸ್ವಚ್ಛತೆ ಕಾಪಾಡಿದಂತೆ. ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ ಜಾರಿಗೆ ತಂದಿರುವ ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ್ ಅಭಿಯಾನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಇಡೀ ದೇಶದಾದ್ಯಂತ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಹರಡಿದ್ದು ದೇಶದ ಬಹುತೇಕ ಜನರು ಇದರಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರತರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 1: ಮಂಡ್ಯ ನಗರಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ್ ಅಭಿಯಾನದಡಿ ನಿರ್ಮಿಸಿರುವ ಶೌಚಾಲಯಗಳ ವಿವರ 2014 – 2021

ಕ್ರ. ಸಂ. (ಸಂ.)	ರೇಷನ್ ಕಾರ್ಡ್	ಗೃಹ ಶೌಚಾಲಯ	ಸಮುದಾಯ ಶೌಚಾಲಯ	ಶಾಲಾ ಶೌಚಾಲಯ	ಅಂಗನವಾಡಿ ಶೌಚಾಲಯ
1	2014-15	-	1	-	-
2	2015-16	-	-	-	-
3	2016-17	583	-	-	-
4	2017-18	-	-	-	-
5	2018-19	-	-	-	-
6	2019-20	-	-	-	-
7	2020-21	-	-	-	-
8	2021-22	-	-	-	-

ಮೂಲ: ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು ಕಾಯಿದೆ ಮೂಲಕ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹ

ಕೋಷ್ಟಕ 2: ಮದ್ದೂರು ಪುರಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ್ ಅಭಿಯಾನದಡಿ ನಿರ್ಮಿಸಿರುವ ಶೌಚಾಲಯಗಳ ವಿವರ 2014 – 2021

ಕ್ರ. ಸಂ. (ಸಂ.)	ರೇಷನ್ ಕಾರ್ಡ್	ಗೃಹ ಶೌಚಾಲಯ	ಸಮುದಾಯ ಶೌಚಾಲಯ	ಶಾಲಾ ಶೌಚಾಲಯ	ಅಂಗನವಾಡಿ ಶೌಚಾಲಯ
1	2014-15	-	1	-	-
2	2015-16	24	-	-	-
3	2016-17	30	-	-	-
4	2017-18	38	-	-	-
5	2018-19	46	-	-	-
6	2019-20	-	-	-	-
7	2020-21	-	-	-	-
8	2021-22	-	-	-	-

ಮೂಲ: ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು ಕಾಯಿದೆ ಮೂಲಕ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹ

ಕೋಷ್ಟಕ 1ರಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿರುವಂತೆ ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ್ ಅಭಿಯಾನ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಂಡ್ಯ ನಗರಸಭೆ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ 2014 ರಿಂದ 2021 ವರೆಗಿನ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ 583 ಗೃಹ ಮತ್ತು 1 ಸಮುದಾಯ ಶೌಚಾಲಯಗಳನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಉಳಿದಂತೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬೇಕಾಗಿರುವ ಶಾಲಾ ಮತ್ತು ಅಂಗನವಾಡಿ ಶೌಚಾಲಯಗಳಿಗೆ ಗಮನಹರಿಸದೇ ಇರುವುದು ಶೋಚನೀಯವಾಗಿದೆ.

ಮುಂದುವರೆದು, ಕೋಷ್ಟಕ 2ರಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿರುವಂತೆ ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ್ ಅಭಿಯಾನ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಂಡ್ಯ ನಗರಸಭೆಗಿಂತ ಗಮನಾರ್ಹವಾದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಮದ್ದೂರು ಪುರಸಭೆ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಮದ್ದೂರು ಪುರಸಭೆ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ 2015 ರಿಂದ 2019 ವರೆಗಿನ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 138 ಗೃಹ ಶೌಚಾಲಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಇದರಲ್ಲಿ 2015 ರಿಂದ 16 ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 24, 2016 ರಿಂದ 17 ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 30, 2017 ರಿಂದ 18

ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 38, ಮತ್ತು 2018 ರಿಂದ 19 ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 46 ಗೃಹ ಶೌಚಾಲಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ 2014 ರಿಂದ 201-22ರವರೆಗೆ 1 ಸಮುದಾಯ ಶೌಚಾಲಯ ನಿರ್ಮಿಸಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿಯೂ, ಮಂಡ್ಯ ನಗರ ಸಭೆಯಂತೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬೇಕಾಗಿರುವ ಶಾಲಾ ಮತ್ತು ಅಂಗನವಾಡಿ ಶೌಚಾಲಯಗಳಿಗೆ ಗಮನಹರಿಸದೇ ಇರುವುದು ಶೋಚನೀಯವಾಗಿದೆ.

ಗೃಹ ಶೌಚಾಲಯಗಳ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಧನ

ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ್ ಅಭಿಯಾನ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಮಂಡ್ಯ ನಗರಸಭೆ ಮತ್ತು ಮದ್ದೂರು ಪುರಸಭೆ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ 2014 ರಿಂದ 2021 ರವರೆಗೆ ಗೃಹ ಶೌಚಾಲಯ ನಿರ್ಮಿಸಿಕೊಂಡ ಬಿಪಿಎಲ್. ಎಸ್.ಸಿ, ಎಸ್.ಟಿ. ಇತರೆ ಕುಟುಂಬಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಧನವನ್ನು ಪಾವತಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 3: ಮಂಡ್ಯ ನಗರಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ್ ಅಭಿಯಾನದಡಿ ಗೃಹ ಶೌಚಾಲಯಗಳ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಪಾವತಿಸಲಾದ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಧನ 2014 ರಿಂದ 2021 (ರೂ.ಲಕ್ಷಗಳು)

ಕ್ರ. ಸಂ	ವರ್ಷ	ಬಿಪಿಎಲ್ ಕುಟುಂಬ ಸಂಖ್ಯೆ	ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಧನ	ಎಸ್.ಸಿ ಕುಟುಂಬ ಸಂಖ್ಯೆ	ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಧನ	ಎಸ್.ಟಿ ಕುಟುಂಬ ಸಂಖ್ಯೆ	ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಧನ	ಇತರೆ ಕುಟುಂಬ ಸಂಖ್ಯೆ	ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಧನ
1	2014	—	—	—	—	—	—	—	—
2	2015	—	—	—	—	—	—	—	—
3	2016	—	—	268	14.29	—	—	315	16.80
4	2017	—	—	—	—	—	—	—	—
5	2018	—	—	—	—	—	—	—	—
6	2019	—	—	—	—	—	—	—	—
7	2020	—	—	—	—	—	—	—	—
8	2021	—	—	—	—	—	—	—	—

ಮೂಲ: ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು ಕಾಯಿದೆ ಮೂಲಕ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹ

ಕೋಷ್ಟಕ 4 : ಮದ್ದೂರು ಪುರಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ್ ಅಭಿಯಾನದಡಿ ಗೃಹ ಶೌಚಾಲಯಗಳ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಪಾವತಿಸಲಾದ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಧನ 2014 ರಿಂದ 2021 (ರೂ.ಲಕ್ಷಗಳು)

ಕ್ರ. ಸಂ	ವರ್ಷ	ಬಿಪಿಎಲ್ ಕುಟುಂಬ ಸಂಖ್ಯೆ	ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಧನ	ಎಸ್.ಸಿ ಕುಟುಂಬ ಸಂಖ್ಯೆ	ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಧನ	ಎಸ್.ಟಿ ಕುಟುಂಬ ಸಂಖ್ಯೆ	ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಧನ	ಇತರೆ ಕುಟುಂಬ ಸಂಖ್ಯೆ	ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಧನ
1	2014	—	—	—	—	—	—	—	—
2	2015	24	1.95	—	—	—	—	—	—
3	2016	30	2.40	—	—	—	—	—	—
4	2017	38	3.00	—	—	—	—	—	—
5	2018	46	3.64	—	—	—	—	—	—
6	2019	—	—	—	—	—	—	—	—
7	2020	—	—	—	—	—	—	—	—
8	2021	—	—	—	—	—	—	—	—

ಮೂಲ: ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು ಕಾಯಿದೆ ಮೂಲಕ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹ

ಕೋಷ್ಟಕ 3ರಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿರುವಂತೆ ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ್ ಅಭಿಯಾನ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಂಡ್ಯ ನಗರಸಭೆ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ 2016 ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಧನ ನೀಡಲಾಗಿದ್ದು, ಇದರಲ್ಲಿ ಗೃಹ ಶೌಚಾಯಲಗಳ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಪಾವತಿಸಲಾದ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಧನ ಪಡೆದ ಎಸ್.ಸಿ ಕುಟುಂಬ ಸಂಖ್ಯೆ 268 ಇದ್ದು, ಇವರಿಗೆ ನೀಡಲಾದ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಧನದ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇಕಡವಾರು 14.29 ರಷ್ಟಿದೆ. ಇದರ ಜೊತೆಗೆ ಶೌಚಾಯಲಗಳ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಪಾವತಿಸಲಾದ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಧನ ಪಡೆದ ಇತರೆ ಕುಟುಂಬ ಸಂಖ್ಯೆ 315 ಇದ್ದು, ಇವರಿಗೆ ನೀಡಲಾದ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಧನದ ಪ್ರಮಾಣ ಶೇಕಡವಾರು 16.80 ರಷ್ಟಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಮುಂದುವರೆದು, ಕೋಷ್ಟಕ 4ರಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿರುವಂತೆ ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ್ ಅಭಿಯಾನ ಯೋಜನೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಮಂಡ್ಯ ನಗರಸಭೆಗಿಂತ ಗಮನಾರ್ಹವಾದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಮದ್ದೂರು ಪುರಸಭೆ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಮದ್ದೂರು ಪುರಸಭೆ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ 2015 ರಿಂದ 2019 ವರೆಗಿನ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 138 ಬಿಪಿಎಲ್ ಕಾರ್ಡ್ ಕುಟುಂಬಗಳು ಗೃಹ ಶೌಚಾಯಲಗಳ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಧನ ಪಡೆದಿದ್ದು, ಇದರಲ್ಲಿ, 2015 ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಪಾವತಿಸಲಾದ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಧನ

ಪಡೆದ 24 ಬಿಪಿಎಲ್ ಕಾರ್ಡ್ ಕುಟುಂಬಗಳು 1.95 ರಷ್ಟು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಧನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿರುತ್ತೇವೆ. 2016 ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಪಾವತಿಸಲಾದ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಧನ ಪಡೆದ 30 ಬಿಪಿಎಲ್ ಕಾರ್ಡ್ ಕುಟುಂಬಗಳು 2.40 ರಷ್ಟು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಧನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿರುತ್ತೇವೆ. 2017 ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಪಾವತಿಸಲಾದ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಧನ ಪಡೆದ 38 ಬಿಪಿಎಲ್ ಕಾರ್ಡ್ ಕುಟುಂಬಗಳು 3.00 ರಷ್ಟು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಧನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿರುತ್ತೇವೆ. ಹಾಗೆಯೇ 2018 ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಪಾವತಿಸಲಾದ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಧನ ಪಡೆದ 46 ಬಿಪಿಎಲ್ ಕಾರ್ಡ್ ಕುಟುಂಬಗಳು 3.64 ರಷ್ಟು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಧನವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಅನುದಾನ ವಿವರಗಳು

ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸ್ವಚ್ಛತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಲು ಹಾಗೂ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿರುವ ಬಯಲು ಬಹಿರ್ದೇಶ ಅಭ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮೂಲನೆ ಮಾಡಲು ಅಕ್ಟೋಬರ್ 2, 2014ರಲ್ಲಿ ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ್ ಮಿಷನ್ (ಗ್ರಾಮೀಣ) ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಜಾರಿಗೊಳಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯಡಿ ನಿರ್ಮಿಸಿ ಬಳಸುವ ಅರ್ಹ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ರೂ. 12,000/-ಗಳ (ಕೇಂದ್ರ ಪಾಲು ರೂ. 7200/- ರಾಜ್ಯದ ಪಾಲು ರೂ. 4800/-) ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಧನವನ್ನು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 5: ಮಂಡ್ಯ ನಗರ ಸಭೆಗೆ ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ್ ಮಿಷನ್ ಯೋಜನೆಯಡಿ 2014 ರಿಂದ 2021 ರವರೆಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯಾದ ಮತ್ತು ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಲಾದ ಅನುದಾನ (ರೂ.ಲಕ್ಷಗಳು)

ಕ್ರ. ಸಂ	ವರ್ಷವಾರು	ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ		ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ	
		ಬಿಡುಗಡೆಯಾದ ಮೊತ್ತ	ವೆಚ್ಚವಾದ ಮೊತ್ತ	ಬಿಡುಗಡೆಯಾದ ಮೊತ್ತ	ವೆಚ್ಚವಾದ ಮೊತ್ತ
1	2014-15	-	-	-	-
2	2015-16	-	-	-	-
3	2016-17	62.96	56.89	7.79	5.89
4	2017-18	-	-	-	-
5	2018-19	42.06	42.06	28.05	28.05
6	2019-20	102.00	102.00	68.00	68.00
7	2020-21	6.00	1.80	4.00	1.20
8	2021-22	-	-	-	-

ಮೂಲ: ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು ಕಾಯಿದೆ ಮೂಲಕ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹ

ಕೋಷ್ಟಕ 6: ಮದ್ದೂರು ಪುರಸಭೆ ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ್ ಮಿಷನ್ ಯೋಜನೆಯಡಿ 2014 ರಿಂದ 2021 ರವರೆಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯಾದ ಮತ್ತು ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಲಾದ ಅನುದಾನ (ರೂ.ಲಕ್ಷಗಳು)

ಕ್ರ. ಸಂ	ವರ್ಷವಾರು	ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರ		ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರ	
		ಬಿಡುಗಡೆಯಾದ ಮೊತ್ತ	ವೆಚ್ಚವಾದ ಮೊತ್ತ	ಬಿಡುಗಡೆಯಾದ ಮೊತ್ತ	ವೆಚ್ಚವಾದ ಮೊತ್ತ
1	2014-15	-	-	-	-
2	2015-16	-	-	-	-
3	2016-17	62.96	56.89	7.79	5.89
4	2017-18	-	-	-	-
5	2018-19	42.06	42.06	28.05	28.05
6	2019-20	102.00	102.00	68.00	68.00
7	2020-21	6.00	1.80	4.00	1.20
8	2021-22	-	-	-	-

ಮೂಲ: ಮಾಹಿತಿ ಹಕ್ಕು ಕಾಯಿದೆ ಮೂಲಕ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹ

ಕೋಷ್ಟಕ 5ರಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿರುವಂತೆ ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ್ ಮಿಷನ್ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಮಂಡ್ಯ ನಗರಸಭೆಗೆ 2014 ರಿಂದ 2021 ರವರೆಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯಾದ ಮತ್ತು ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಲಾದ ಅನುದಾನ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು 2016-17 ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ 62.96 ಅನುದಾನವನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದ್ದು, ಇದರಲ್ಲಿ 56.89 ರಷ್ಟು ಅನುದಾನ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. 2017-18 ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ 42.06 ಅನುದಾನವನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದ್ದು, ಇದರಲ್ಲಿ 42.06 ರಷ್ಟು ಅನುದಾನ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. 2018-19 ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ 102.00 ಅನುದಾನವನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದ್ದು, ಇದರಲ್ಲಿ 102.00 ರಷ್ಟು ಅನುದಾನ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ 2020-21 ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ 6.00 ಅನುದಾನವನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದ್ದು, ಇದರಲ್ಲಿ 1.80 ರಷ್ಟು ಅನುದಾನ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು 2016-17 ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ 7.79 ಅನುದಾನವನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದ್ದು, ಇದರಲ್ಲಿ

5.89 ರಷ್ಟು ಅನುದಾನ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. 2017-18 ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ 28.05 ಅನುದಾನವನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದ್ದು, ಇದರಲ್ಲಿ 28.05 ರಷ್ಟು ಅನುದಾನ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. 2018-19 ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ 68.00 ಅನುದಾನವನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದ್ದು, ಇದರಲ್ಲಿ 68.00 ರಷ್ಟು ಅನುದಾನ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ 2020-21 ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ 4.00 ಅನುದಾನವನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದ್ದು, ಇದರಲ್ಲಿ 1.20 ರಷ್ಟು ಅನುದಾನ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 6ರಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿರುವಂತೆ ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ್ ಮಿಷನ್ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಮದ್ದೂರು ಪುರಸಭೆಗೆ 2014 ರಿಂದ 2021 ರವರೆಗೆ ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳಿಂದ ಬಿಡುಗಡೆಯಾದ ಮತ್ತು ವೆಚ್ಚ ಮಾಡಲಾದ ಅನುದಾನ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ. ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರವು 2015-16 ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ 3.92 ಅನುದಾನವನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದ್ದು, ಇದರಲ್ಲಿ 0.28 ರಷ್ಟು ಅನುದಾನ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. 2016-17 ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ

2.94 ಅನುದಾನವನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದ್ದು, ಇದರಲ್ಲಿ 2.46 ರಷ್ಟು ಅನುದಾನ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. 2019-20 ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ 144.61 ಅನುದಾನವನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದ್ದು, ಇದರಲ್ಲಿ 144.61 ರಷ್ಟು ಅನುದಾನ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ 2020-21 ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ 2.50 ಅನುದಾನವನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದ್ದು, ಇದರಲ್ಲಿ 0.42 ರಷ್ಟು ಅನುದಾನ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರವು 2015-16 ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ 10.62 ಅನುದಾನವನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದ್ದು, ಇದರಲ್ಲಿ 7.58 ರಷ್ಟು ಅನುದಾನ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. 2016-17 ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ 5.02 ಅನುದಾನವನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದ್ದು, ಇದರಲ್ಲಿ 3.70 ರಷ್ಟು ಅನುದಾನ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. 2019-20 ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ 61.97 ಅನುದಾನವನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದ್ದು, ಇದರಲ್ಲಿ 61.97 ರಷ್ಟು ಅನುದಾನ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಹಾಗೆಯೇ 2020-21 ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ 2.50 ಅನುದಾನವನ್ನು ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಿದ್ದು, ಇದರಲ್ಲಿ 0.42 ರಷ್ಟು ಅನುದಾನ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಉಪಸಂಹಾರ

ಮಹಾತ್ಮ ಗಾಂಧೀಜಿ ಅವರು ಸುವರ್ಣ ಗ್ರಾಮಗಳ ರಾಮರಾಜ್ಯದ ಕನಸನ್ನು ಕಂಡಿದ್ದರು. ಇವರು ಸ್ವಚ್ಛತೆ ಮತ್ತು ಜಾತಿ ಆಯಾಮಕ್ಕೆ ಇರುವ ಸಂಬಂಧಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಬೆಳಕನ್ನು ಚೆಲ್ಲುತ್ತಾರೆ. ಶುಚಿತ್ವವು ಶೌಚ ನೈರ್ಮಲೀಕರಣ, ವೈಯಕ್ತಿಕ ಅಥವಾ ಗ್ರಾಮ, ನಗರ, ಶುಚೀಕರಣವನ್ನು ಮೀರಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಸ್ವಚ್ಛತೆ ವ್ಯಕ್ತಿ, ಸಮಾಜ, ಸರ್ಕಾರಗಳ ನಡುವಿನ ಬಹುಮುಖ ಸಂಕೀರ್ಣ ಸಂಬಂಧಗಳನ್ನು ಅನಾವರಣಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ.

ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ ಅಭಿಯಾನವು ಜನ ಕೇಂದ್ರಿತ, ಬೇಡಿಕೆ ಆಧಾರಿತ ಹಾಗೂ ಸಮುದಾಯ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಯೋಜನೆ ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ವೈಯಕ್ತಿಕ

ಕುಟುಂಬ ಶೌಚಾಲಯಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ, ಘನ ಹಾಗೂ ದ್ರವ ತ್ಯಾಜ್ಯ ವಸ್ತುಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮುಂತಾದವುಗಳನ್ನು ಅಭಿಯಾನದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮಾಹಿತಿ, ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಸಂವಹನ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಿಗೆ ಹಾಗೂ ಉತ್ತಮ ತಾಂತ್ರಿಕ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಳ್ಳಲು ಆದ್ಯತೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗುವುದು. ಶೌಚಾಲಯಗಳ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಹಣದ ಅಗತ್ಯ ಇಲ್ಲದಿರುವಿಕೆಯ ಕುರಿತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರಲ್ಲಿ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸಲು ಸರಳ ಮಾದರಿ ಶೌಚಾಲಯವನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಲಾಗುವುದು.

ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ (2018ರಲ್ಲಿದ್ದಂತೆ) 30 ಜಿಲ್ಲಾ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳು, 176 ತಾಲೂಕು ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳು ಮತ್ತು 6002 ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳಿವೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯವು ಮೊದಲನೆಯ ಹೆಜ್ಜೆಯಾಗಿ ಎಲ್ಲ ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳನ್ನು ಬಯಲು ಬಹಿರ್ದೇಶ ಮುಕ್ತವನ್ನಾಗಿಸುವತ್ತ ಗಮನಹರಿಸಿದೆ. 2012-13ನೇ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿದ ಬೇಸ್‌ಲೈನ್ ಸಮೀಕ್ಷೆಯನ್ವಯ 45,42,655 ಕುಟುಂಬಗಳು ಶೌಚಾಲಯ ರಹಿತವಾಗಿದ್ದು, ನವೆಂಬರ್ 2018ರಲ್ಲಿ ಬೇಸ್‌ಲೈನ್ ಸಮೀಕ್ಷೆಯಂತೆ 45,42,655 ಶೌಚಾಲಯದ ನಿರ್ಮಾಣದ ನಂತರ, ಬಯಲು ಬಹಿರ್ದೇಶಮುಕ್ತವೆಂದು ಘೋಷಿಸಿದ ನಂತರ, ಒಡಿಎಫ್ ಪ್ಲಸ್ ಕಾರ್ಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಾದ ನೀರಿನ ಮೂಲಗಳ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಜಲ ಮೂಲಗಳ ಸ್ವಚ್ಛತೆ, ವಿಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ಘನ ಮತ್ತು ದ್ರವ ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಚರಂಡಿಗಳು, ಶಾಲೆಗಳು ಮತ್ತು ಅಂಗನವಾಡಿ ಶೌಚಾಲಯಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಕೈ ತೊಳೆಯುವ ಮತ್ತು ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸ್ವಚ್ಛತೆ, ತುಂಬಿದ ಶೌಚಗುಂಡಿಗಳನ್ನು ಖಾಲಿ ಮಾಡುವ ಕುರಿತ ತರಬೇತಿ, ಮಾನವ ಮಲ ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯವು 100% ಬಯಲು ಬಹಿರ್ದೇಶ ಮುಕ್ತವಾದ

ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಸುತ ಒಡಿಎಫ್ ಪ್ಲಸ್ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಲಾಗಿದ್ದು, ಈ ಮೂಲಕ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಪೂರ್ಣ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಸಾಧಿಸಲು ಅವಶ್ಯವಿರುವ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಸ್ವಚ್ಛತೆ ಅಭ್ಯಾಸ, ಮಲ ತ್ಯಾಜ್ಯ ಸುರಕ್ಷಿತ ಹಾಗೂ ಸೂಕ್ತ ವಿಲೇವಾರಿ, ತ್ಯಾಜ್ಯ ನೀರಿನ ಸಂಸ್ಕರಣೆ ಹಾಗೂ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ರೀತಿಯ ಘನ ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮುಂತಾದ ನೈರ್ಮಲ್ಯಗಳ ಮೇಲೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಗಮನಹರಿಸಬೇಕಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಸ್ವಚ್ಛ ಭಾರತ ಅಭಿಯಾನ (ಗ್ರಾಮೀಣ) ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಗಳನ್ವಯ ರಾಜ್ಯಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸವಾಲುಗಳು, ಅಗತ್ಯತೆಗಳು ಮತ್ತು ವಿವಿಧತೆಗಳನ್ನು ಗಮನದಲ್ಲಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಅನುಷ್ಠಾನ ಸಾಧ್ಯ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಈ ಅನುಷ್ಠಾನದ ಚೌಕಟ್ಟಿನ ಭಾಗವಾಗಿ ಮತ್ತು ಎಸ್‌ಡಬ್ಲ್ಯೂಎಂ ನಿಯಮಗಳ ಮತ್ತು ಪಿಡಬ್ಲ್ಯೂಎಂ ನಿಯಮಗಳ ಅಗತ್ಯಕತೆಗನುಗುಣವಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯವು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಮತ್ತು ತ್ಯಾಜ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ಈ ರಾಜ್ಯ ನೀತಿಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿರುತ್ತದೆ.

ಕೊನೆಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು

1. ಬಯಲು ಬಹಿರ್ದೇಶ ಮುಕ್ತ ರಾಜ್ಯದತ್ತ ಕರ್ನಾಟಕ (2018, ನವೆಂಬರ್). ಯೋಜನಾ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮಾಸಪತ್ರಿಕೆ. ಪು.ಸಂ.26
2. ಅದೇ. ಪು.ಸಂ.26
3. ಅದೇ. ಪು.ಸಂ.26
4. ಅದೇ. ಪು.ಸಂ.26
5. ಅದೇ. ಪು.ಸಂ.27
6. ಅದೇ. ಪು.ಸಂ.27
7. ಅದೇ. ಪು.ಸಂ.27
8. ಅದೇ. ಪು.ಸಂ.27

9. ಅದೇ. ಪು.ಸಂ.27
10. ಅದೇ. ಪು.ಸಂ.27
11. ಅದೇ. ಪು.ಸಂ.27
12. ಅದೇ. ಪು.ಸಂ.28
13. ಅದೇ. ಪು.ಸಂ.28
14. ಅದೇ. ಪು.ಸಂ.28
15. ಅದೇ. ಪು.ಸಂ.29
16. ಅದೇ. ಪು.ಸಂ.29
17. ಅದೇ. ಪು.ಸಂ.28
18. ಅದೇ. ಪು.ಸಂ.28

ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿಯ ಸ್ವರೂಪ

ಡಾ. ರೂಪ ಜಿ

ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ, ಮಹಾರಾಣಿ ಮಹಿಳಾ ಕಲಾ, ವಾಣಿಜ್ಯ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಣಾ ಕಾಲೇಜು,
ಶೇಷಾದ್ರಿ ರಸ್ತೆ, ಬೆಂಗಳೂರು.

Abstract:

ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಅಲ್ಲಿನ ವಿಶಿಷ್ಟ ರಚನಾಕ್ರಮ ಯಾರನ್ನೂ ಬೆರಗುಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ. ಕನ್ನಡ ಒಂದು ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆ. ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಯ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಅಲ್ಲಿನ ವಿಶೇಷತೆಗಳನ್ನು ನೋಡುವ ಒಂದು ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಒಂದು ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಇಷ್ಟೊಂದು ಪ್ರಯೋಗಾತ್ಮಕ ನೆಲೆ ಇರುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದೇ ಇಲ್ಲಿನ ವಿಶೇಷ. ಭಾಷೆಯು ಅಮೂರ್ತವಾದುದು. ಅರ್ಥ, ಭಾವಗಳ ನಿರಂತರ ಸಂಯೋಜಕಗಳ ಒಟ್ಟು ಮೊತ್ತವಾದ ಭಾಷೆ ಮನುಷ್ಯನ ವಿಸ್ಮಯ ಆವಿಷ್ಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು. ಧ್ವನಿಗುಣಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಉಚ್ಚಾರಣಾತ್ಮಕ ಧ್ವನಿ, ಧ್ವನಿಮಾ, ಪದ, ಸಾಧಿತ ಪದ, ವಾಕ್ಯ, ಅಂತರ್ ಸಂಬಂಧಿತ ವಾಕ್ಯ- ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಈ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿಯ ಸ್ವರೂಪದ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

Keywords: ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಭಾಷೆ, ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷಾವರ್ಗ, ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿ, ಸಿರಿ ಭೂವಲಯ.

ಹೀರಿಕೆ

ಜಗತ್ತಿನ ಪ್ರಮುಖ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಮೌಖಿಕ ಮತ್ತು ಚಾಕ್ಷುಷ ರೂಪಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಮೌಖಿಕರೂಪವೇ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿದ್ದು, ಲಿಪಿಯ ಸ್ವರೂಪ ಸಾಧಿತವಾಗಿಲ್ಲ. ಭಾಷೆಯೊಂದರ 'ಮಾತಿನ ಚಾಕ್ಷುಷ ರೂಪವೇ ಲಿಪಿ'. ಅಂದರೆ ಮಾತಿನ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕಣ್ಣಿನ ಮೂಲಕ ನೋಡುವುದಕ್ಕೆ ಸಾಧನವಾಗಿ ಬಳಕೆಗೊಂಡಿರುವುದೇ ಲಿಪಿ. ಅಂದರೆ ಮಾತನಾಡುವ ಧಾಟಿಗೂ (ಮಾತಿಗೂ) ಅದರ ಚಾಕ್ಷುಷ ರೂಪವಾದ 'ಲಿಪಿ'ಯ ಸ್ವರೂಪಕ್ಕೂ ತನ್ನದೇ ಆದ ಅಂತರ್-ಸಂಬಂಧ ಮತ್ತು ಬದ್ಧತೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿನ ಮೌಖಿಕರೂಪಕ್ಕೆ ಲಿಪಿಯು ಸಾಂಕೇತಿಕವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಅದು ಚಿಹ್ನೆಗಳ ಮೂಲಕ. ಮಾತಿಗೆ

ಧ್ವನಿಸಂಕೇತಗಳೇ ಸಾಂಕೇತಿಕ ಚಿಹ್ನೆಗಳಾಗುತ್ತವೆ. ಆ ನಂತರವೇ ಲಿಪಿ ಸಂಕೇತಗಳು ಬಳಕೆಗೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಮಾತುಗಳನ್ನು ಕಿವಿಯು ಅನುಕರಿಸಿ ಶಬ್ದಗ್ರಹಣವನ್ನು ಮಾಡಿದರೆ, ಲಿಪಿಯು ಕಣ್ಣಿಗೆ ಗ್ರಾಹ್ಯವಾಗುವ ಚಾಕ್ಷುಷರೂಪವಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ, ಮಾನವನು ಈ ಎರಡನ್ನು ತನ್ನ ಬುದ್ಧಿಬಲದಿಂದ ಸಾಧಿಸಿ, ಬಳಸುತ್ತಿರುವುದು ಮಹತ್ತರವಾದ ಸಂಗತಿ.

ಭಾಷೆಯೊಂದರ ಲಿಪಿಯ ಆವಿಷ್ಕಾರದ ಬಗ್ಗೆ ಈಗಾಗಲೇ ಇರುವ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಆದಿ ಮಾನವನು ಬೇಟೆಯಾಡಿದ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ತನಗಾದ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ನೆನಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ನಡೆದ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರ ಕೆತ್ತುವುದರ ಮೂಲಕ ಸ್ಥಿರರೂಪಕ್ಕೆ ತಂದನು. ಅಲ್ಲದೆ

Please cite this article as: ರೂಪ ಜಿ. (2024). ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿಯ ಸ್ವರೂಪ. ಸೃಜನಿ: ಇಂಡಿಯನ್ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಇನ್‌ನೋವೇಟಿವ್ ರಿಸರ್ಚ್ ಅಂಡ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್, 3(3), 65-70

ದಾರಿಗಳನ್ನು ಗುರ್ತಿಸಲು ಬಾಣದಾಕಾರದ, ರೇಖಾಚಿಹ್ನೆಗಳನ್ನು ಬಳಸತೊಡಗಿದನು. ಅದರ ಮುಂದುವರೆದ ಭಾಗವಾಗಿ ಅಕ್ಷರ ಅಥವಾ ಲಿಪಿವಿಕಾಸಗೊಂಡಿತು. ಇದನ್ನೇ Alphabetic Writing ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಭಾಷೆಯ ಸ್ವರೂಪ ಮತ್ತು ಬರಹವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸುವುದು ಆಯಾ ಭಾಷೆಯ ವ್ಯಾಕರಣಾಂಶಗಳು ಎನ್ನುವುದು ಅತಿಮುಖ್ಯವಾದ ಅಂಶ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಮರೆಯುವಂತಿಲ್ಲ. ಈ ಅಂಶವನ್ನು ಕನ್ನಡದ ವ್ಯಾಕರಣಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿನ ಕೇಶೀರಾಜನ ಮಾತುಗಳು ಮತ್ತಷ್ಟು ಪುಷ್ಟಿಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ.

“ವ್ಯವಹರಿಪುವೆರಡುರೂಪಿಂ

ದವಕ್ಷರಂ ಶ್ರಾವನಂ ಸ್ವನೈಕಾಕಾರಂ

ವಿವಿಧಾಕಾರಂ ಲಿಪಿಭೇ

ದವೃತ್ತಿಯಿಂ ಚಾಕ್ಷುಷಂ ಪುರಾತನಮತದಿಂ”

“ವ್ಯಾಕರಣದಿಂದ ಪದಮಾ

ವ್ಯಾಕರಣದ ಪದದಿನರ್ಥಮರ್ಥದೆತತ್ವಾ

ಲೋಕಂ ತತ್ವಾಲೋಕದಿ

ನಕಾಂಕ್ಷಿಪ ಮುಕ್ತಿಯಕ್ಕುಮಿದೇ ಬುಧರ್ಗ ಫಲಂ”¹

ಕೇಶೀರಾಜನ ಈ ಎರಡೂ ಪದ್ಯಗಳು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಹಾಗೂ ವ್ಯಾಕರಣವನ್ನು ಕುರಿತಾಗಿ ಹೇಳಿರುವ ಪದ್ಯಗಳು. ಈತನು ಕನ್ನಡ, ಸಂಸ್ಕೃತ ಎರಡು ಭಾಷೆಗಳ ವ್ಯಾಕರಣವನ್ನು ತುಲನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಅಭ್ಯಾಸಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಇದು ಬರೀ ವ್ಯಾಕರಣ ಗ್ರಂಥವಾಗಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಅರಿಯಬೇಕು. ಆತನ ಪ್ರಯೋಗಶೀಲತೆ ಯಾರನ್ನೂ ಗೆಲ್ಲಬಲ್ಲದು. ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗೆ ಇರುವ ವಿಶಿಷ್ಟ ಗುಣಗಳನ್ನು ತುಂಬ ಸೊಗಸಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ವ್ಯಾಕರಣದ ಬಗೆಗಿನ ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಕ ನಿಲುವಿನಿಂದಾಗಿಯೇ ಇಂದೂ ಕೂಡ ಜನಮನ್ನಣೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗಿದೆ.

ಲಿಪಿಯ ಸ್ವರೂಪದ ಉಗಮವನ್ನು ಕುರಿತಂತೆ ದೇಸಿ ಮತ್ತು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ದಾಖಲೆಗಳು ಎಂದು

ಸ್ಥೂಲವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಬಹುದು. ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ ಲಿಪ್ಯಾಧಾರಿತ ಮತ್ತು ಲಿಪ್ಯೇತರ ಅಥವಾ ಉಪಲಬ್ಧವಾದ ದೇಸಿ ಅವಶೇಷಗಳು. ಲಿಪ್ಯಾಧಾರಿತವೆಂದಾಗ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಶಾಸನಗಳು, ತಾಮ್ರಪಟ್ಟಿಕೆ, ಕಡತಗಳು, ತಾಳೆಗರಿ ಗ್ರಂಥಗಳು, ಕೃತಿರೂಪಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳು. ಉದಾ: ಹಲ್ಮಿಡಿ ಶಾಸನ. ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದಿನ ಪ್ರಾಚ್ಯಾಧಾರಗಳು ಪ್ರಾಚ್ಯ ಶಿಲಾಯುಗ, ಲೋಹಯುಗ, ಹೊಸಶಿಲಾಯುಗಗಳ ನಾಗರಿಕತೆಗೂ ಹಿಂದಿನ ಅವಶೇಷಗಳನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಬಹುದು. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಮಡಿಕೆಗಳು, ಇಟ್ಟಿಗೆ, ಗಾರೆಕೆಲಸದ ವಸ್ತುರೂಪಗಳು ಕಂಚು, ಕಬ್ಬಿಣದ ಆಯುಧಗಳು, ಉಪಕರಣಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕ್ರಿ.ಶ. 5ನೇ ಶತಮಾನದ ನಂತರದ ಶಾಸನಧಾರಗಳಿಂದ ಕರ್ನಾಟಕ, ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆ ಕುರಿತಾದ ಆಧಾರಗಳನ್ನು ಲಿಪಿ ಸಂಶೋಧನೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಟಾಲಮಿ, ಹುಯನ್‌ತ್ಸಾಂಗ್ ಮುಂತಾದವರ ದಾಖಲೆಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಗುವ ದೇಶಿಯ ಜನರ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕುರುಹುಗಳು. ಉದಾ; ಭೂಗೋಳ, ಖಗೋಳಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರ ಬರಹಗಳು, ಚೀನಿ, ಫ್ರಾನ್ಸ್, ಹಾಲೆಂಡ್, ಅರೇಬಿಯಾ ಪರ್ಶಿಯನ್, ಪೋರ್ಚುಗಲ್, ಇವು ದೇಶಿಯತೆಯೊಳಗೆ ಸಿಗದ ಎಷ್ಟೋ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ನೆರವಾಗಬಹುದು.

ಲಿಪ್ಯೇತರ ಅಥವಾ ಉಪಲಬ್ಧವಾದ ಅವಶೇಷಗಳು ಎಂದಾಗ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ನೆರವಿಗೆ ಬರುವ ಶಾಸನಗಳೆಂದರೆ, 5ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿದ್ದ ಮೌರ್ಯಚಕ್ರವರ್ತಿ ಸಾಮ್ರಾಟ ಅಶೋಕನ ಕಾಲದ ಬ್ರಾಹ್ಮೀ ಲಿಪಿಯಲ್ಲಿ ರಚಿತವಾಗಿರುವ ಶಾಸನಗಳು. ಚಿತ್ರದುರ್ಗದ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿರುವ ಪ್ರಾಕೃತ ಲಿಪಿರೂಪಗಳು. ಅಂದರೆ, ಆಳರಸುಗಳ ಆಡಳಿತ ಭಾಷೆ ಪ್ರಾಕೃತವಾಗಿದ್ದಾಗ 2-3 ಶತಮಾನಗಳ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡದ ಲಿಪಿರೂಪವು ಬೆಳೆವಣಿಗೆಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ಊಹಿಸಬಹುದು.

¹ ಶ್ರೀನಿವಾಸಶರ್ಮ ವಿ. (ಸಂ.) (1993). ಕೇಶೀರಾಜನ ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣಂ. ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಬೆಂ.ವಿ.ವಿ.

ಆದರೆ, 5ನೇ ಶತಮಾನದ ನಂತರದಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತ ಮಿಶ್ರಿತ ಲಿಪಿರೂಪಗಳು ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಬೇಲೂರು ಹೋಬಳಿಯ ಹಲ್ಮಿಡಿ ಶಾಸನ. ಈ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಲಿಪಿಯ ವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ, ಕುಮುದೇಂದುವಿನ 'ಸಿರಿ ಭೂವಲಯ' ಕೃತಿಯಲ್ಲಿನ ಕುರುಹುಗಳು ಬಹುಮುಖ್ಯವಾದ ಆಧಾರಗಳಾಗಿವೆ.

ಸು.1275ರಲ್ಲಿದ್ದ ಕುಮುದೇಂದು (ಸಾಹಿತ್ಯಚರಿತ್ರಕಾರರು ಗುರ್ತಿಸಿದಂತೆ) ರಾಮಾಯಣ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಕಲ್ಪ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದ ಜೈನಕವಿಯ 'ಸರ್ವ ಭಾಷಾಮಯೀ ಭಾಷಾ ಸಿರಿಭೂವಲಯ ಸಾರ' (ಸಾರಗ್ರಾಹಿ; ಸುಧಾರ್ಥಿ, ಹಾಸನ. 2010) ಎಂಬ ಮಹಾನ್‌ಗ್ರಂಥವು ಸು. 718 ಭಾಷಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯಗಳ ವಿಚಾರಗಳು ಕಾಣಿಸುತ್ತದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ "18 ಹಿರಿಯ ಭಾಷೆಗಳೆಂದು, 700 ಇತರ ಭಾಷೆಗಳೆವೆಯೆಂದೂ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯೊಂದರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ 64 ಅಕ್ಷರಗಳಿದ್ದು ಇತರ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಇದಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಇರುವುದರಿಂದ ಕನ್ನಡವೊಂದರಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಇತರ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಹುದುಗಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ. ಹಾಗೆ ಹುದುಗಿಸಿ ಕಾವ್ಯರಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆಂದು ಕವಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಲಿಪಿಯ ಮೂಲವನ್ನು ಹುಡುಕುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಶಿವನ ಡಮರುಗದಿಂದ ನಾದ-ಧ್ವನಿ-ಲಿಪ್ಯಕ್ಷರಗಳು ಮೂಡಿದವೆಂಬ ಧಾರ್ಮಿಕ ಮತ್ತು ಪುರಾಣ ಪ್ರೇರಿತವಾದ ವಿಚಾರಗಳ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಕುಮುದೇಂದುವಿನ ಕಾವ್ಯಾತ್ಮಕವಾದ ಆವಿಷ್ಕಾರವನ್ನು ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕದಂಬರ ಮಂಗರಾಜನ ಕಾಲದ ವೇಳೆಗೆ ಕನ್ನಡದ ಲಿಪಿರೂಪವು ಒಂದು ಸ್ಪಷ್ಟರೂಪವನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತೆಂದು ದಾಖಲೆಗಳು ಹೇಳುತ್ತವೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತೀಯ ಪಂಡಿತರು ಬ್ರಹ್ಮನೇ ಲಿಪಿಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದನೆಂದು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ". ಈ ಮಾತಿಗೆ ನಾರದಸ್ಮೃತಿ, ವಾತ್ಸಾಯನನ ಕಾಮಸೂತ್ರ, ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯರ-ಸ್ಮೃತಿ, ಮಹಾಭಾರತವನ್ನು ಬರೆದ ವ್ಯಾಸ-ಗಣಪತಿಯರ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು, ಕೌಟಿಲ್ಯನ ಅರ್ಥಶಾಸ್ತ್ರದಲ್ಲಿ

ದಾಖಲಾಗಿರುವ ಲಿಪಿ-ಲೇಖ್ಯ-ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಕುರಿತ ಕ್ರಿ.ಪೂ. 326ರಲ್ಲಿದ್ದ ಅಲೆಗ್ಸಾಂಡರನ ಸೇನಾಧಿಪತಿ 'ನಿಮಾರ್ಕಸ್'-ನ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು ಪುಷ್ಟಿಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರೊ. ಎಂ.ಎಚ್.ಕೃಷ್ಣಯ್ಯನವರ "ಭಾರತೀಯರಿಗೆ ಕ್ರಿಸ್ತಪೂರ್ವದಲ್ಲೇ ಲಿಪಿ ತಿಳಿದಿತ್ತೆಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟ"² ಎನ್ನುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿದೆ.

ಕನ್ನಿಂಗ್ ಹ್ಯಾಮ್-ನು ಭಾರತೀಯ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಲಿಪಿರೂಪಗಳು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವಿಕಾಸಗೊಂಡವು ಎಂಬ ಮಾತನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಮ್ಯಾಕ್ಸ್‌ಮಲ್ಲರ್, ಮತ್ತು ವೀಬರ್ ಎಂಬವರು ಫೋನಿಷಿಯನ್ನರಿಂದ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಲಿಪಿಯು ಬಂದಿದೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಬಹುಶಃ ವ್ಯಾಪಾರದ ಸಂಪರ್ಕದ ಫಲವಾಗಿ ಎಂಬುದು ಅವರ ಅಭಿಪ್ರಾಯ. ಆದರೆ ಹರಪ್ಪ ಮತ್ತು ಮಹೆಂಜೋದಾರೊ ಲಿಪಿ ಮುದ್ರಿಕೆಗಳು ಕ್ರಿ.ಪೂ.ದ ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆಯೇ ಉಪಲಬ್ಧವಾಗಿರುವುದು ಭಾರತೀಯ ಲಿಪಿಯ ಮೂಲಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತವೆ. "ತಾಳಗುಂದದ ಪ್ರಣವೇಶ್ವರದೇವಾಲಯದ (ಕ್ರಿ.ಶ. 1158) ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಷರಾಭ್ಯಾಸ ಶಿಕ್ಷನ/ಬಾಲಶಿಕ್ಷೆ/ಕರ್ಣಾಟಕ ಶಿಕ್ಷೆ/ನೀಡಲು ಇಬ್ಬರುಕನ್ನಡ ಬೋಧಕರಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಅವರಿಗೆತಲಾ 8 ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಪ್ರೌಢಶಿಕ್ಷಣವು ಸಂಸ್ಕೃತದಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರೆಯುತ್ತಿತ್ತು."³ ಎಂದು ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಲಿಪಿ ವಿಧಾನವು ಸಂಸ್ಕೃತದ ವರ್ಣಪದ್ಧತಿಯ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕತೆಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಜೋಡಣೆಗೊಂಡಿದೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಉಚ್ಚಾರಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾದ ಲಿಪಿಸಂಕೇತಾಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಪ್ರಪಂಚದ ಭಾಷೆಗಳ ಅಕ್ಷರಮಾಲೆಗೆ ಹೋಲಿಸಿ ನೋಡಿದಾಗ ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರವಾದ ಅಕ್ಷರಮಾಲೆ ಎಂಬ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆಗೆ

² ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯಚರಿತ್ರೆ, ಪುಟ.38,

³ ಕರ್ಣಾಟಕ ಪರಂಪರೆ, ಸಂ-1, ಪು.48

ಪಾತ್ರವಾಗಿದೆ. ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಬ್ರಾಹ್ಮೀ ಲಿಪಿಯ ಮೂಲವೆನ್ನುವುದೂ ಉಂಟು. ಬ್ರಾಹ್ಮೀ ಭಾಷೆಯಲ್ಲೂ ಉತ್ತರ ಮತ್ತು ದಕ್ಷಿಣ ವಿಧಾನಗಳಿದ್ದು, ಈ ದಕ್ಷಿಣಾತ್ಮ ಬ್ರಾಹ್ಮೀಯ ಮೂಲದಿಂದ ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿ ಹುಟ್ಟಿತೆನ್ನುವ ವಾದವೂ ಕೂಡ ಇದೆ. ಡಾ. ಪಿ.ಬಿ.ದೇಸಾಯಿಯವರು ನಡೆಸಿರುವ ಲಿಪಿ ವಿಕಾಸದ ವಿವರಗಳು ಮಹತ್ವವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದು, ಬ್ರಾಹ್ಮೀ ಲಿಪಿಯ ವಿದ್ಯಾಸವು ರೇಖಾಕೃತಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ವಿಶೇಷವೆಂದರೆ, ಬ್ರಾಹ್ಮೀಲಿಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಭಾರತದ ಹದಿನೆಂಟು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಲಿಪಿಗಳನ್ನು ಕಂಪ್ಯೂಟರಿಗಾಗಿ ವಿದ್ಯಾಸಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಅದು ವಿಕಾಸಗೊಂಡು ಚೌಕಾಕಾರದ, ಕೋನಾಕೃತಿಗಳನ್ನು ದಾಟಿ ವೃತ್ತಾಕಾರವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿರುವುದು ವಿಸ್ಮಯಕಾರಿಯಾದ ಬದಲಾವಣೆ ಎಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. ಹಾಗೆ ನೋಡಿದರೆ 3ನೇ ಶತಮಾನದ ಅಶೋಕನ ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಬ್ರಾಹ್ಮೀ ಲಿಪಿಯ ಅಕ್ಷರ ವೈವಿಧ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು. ಕ್ರಿ.ಶ. 2ನೇ ಶತಮಾನದ 'ಬೌದ್ಧ ಗ್ರಂಥವಾದ ಲಲಿತವಿಸ್ತರ'ವು 64 ಲಿಪಿಗಳ ಪ್ರಸ್ತಾಪ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಅಲ್ಲಿ ದ್ರಾವಿಡ ಲಿಪಿ, ಕನಾರಿ ಲಿಪಿ, ದಕ್ಷಿಣ ಲಿಪಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುತ್ತದೆ. ಅದರಲ್ಲಿ ಕನಾರಿ ಲಿಪಿಯು ಕ್ರಿ.ಶ. ಆರಂಭದಲ್ಲಿಯೇ ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಯಿಂದ ಬೇರ್ಪಟ್ಟು ಸ್ವತಂತ್ರ ರೂಪವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸಿಕೊಂಡಿರಬಹುದು. ಈ ಅವಸ್ಥೆಯನ್ನೇ ಕನ್ನಡಿಮೆಳೆ ಎಂಬ ರೂಪವೆಂದು ವಿದ್ವಾಂಸರು ಗುರುತಿಸಿರಬಹುದು. ಇಷ್ಟಕ್ಕೂ ಬಾಣಾಕಾರಗಳಿಂದಲೇ ಲಿಪಿಗಳ ಉಗಮವಾಗಿರಬಹುದೆಂಬ ವಾದವೂ ಇದೆ. ಆದರೆ ವರ್ತುಲಾಕಾರದ ರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದ ಮೇಲೆ ಅದು ಬಹುಪಾಲು ಸ್ಥಿರ ರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿತು. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಅಕ್ಷರವೂ ತನ್ನ ಅವಯವಗಳನ್ನು ಭದ್ರಪಡಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ತಲೆಕಟ್ಟುಗಳು ಕನ್ನಡ ಲಿಪಿಗೆ ಶೋಭೆಯನ್ನು ತರುವ, ಸುಂದರವಾದ ರೂಪವನ್ನು ಒದಗಿಸುವಂಥದ್ದೂ ಆಗಿದೆ.

ಸಂತೋಧನಾರತ್ನಮಾಲಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕಂದಪದ್ಯವು ಕನ್ನಡ ಅಕ್ಷರಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಕೊಂಬು-ಗುಡಿಸಿ-ಪಾಸಂದೀರ್ಘ..ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಅವುಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪದ ಸಾಂಕೇತಿಕತೆಯಿಂದ ಸೆರೆಹಿಡಿದಿದೆ.

“ಇಳಿ ಗುಡಿಸು ಕೊಂಬು ವಟ್ಟಸುಳಿ

ಯಳವಡಲೈತ್ಯೈತ್ಯ ಪೊತ್ತ್ ಪೊತ್ತ್ ಗಳೆಂಬೀ

ದಳಸರದಿಂ ಕಾಗುಣಿತದೆ

ತಿಳಿವಿಕೆಗೊಂದೆರಡು ಸೊನ್ನೆ ತೋರುವುದರೊಳ್ ||”⁴

“ಬಿಂದುವಿನೊಂದುಶೋಭಿತಲೆಕಟ್ಟಿನ ಪೊರ್ಕುಳ ಚೆಲ್ಲು ಮಾತ್ರಯೋಳ್ /

ನಿಂದ ಬೆಡಂಗು ಬಳ್ಳಿಯೊಳೊಡಂಬಡುತಿರ್ಪ ನಯಂ ವಿಸರ್ಗದೊ

ಳ್ಳೊಂದಿರಲಕ್ಕರಕ್ಕೆ ಬರೆವಂಚದುರರ್ ಪರಿವರ್ಣಿಸಲ್ ನವಿ ಲ್ಲಂದದ ಮಾದಿರಾಜ ವಿಭುಧಂ ವಿಬುದೋಧಿತ ನವ್ಯಕಾವ್ಯಮಮ್ ”⁵

ಎಂದು ನವಿಲ್ಲಂದದ ಮಾದಿರಾಜನು ಕನ್ನಡದ ಬಿಂದು-ತಲೆಗಟ್ಟು-ಒತ್ತಕ್ಕರಗಳು-ಹೊಕ್ಕುಳ-ಕಾಬಳ್ಳಿಗಳಿಂದ ಕೂಡಿ ಚೆಲುವಿನಿಂದ ಕಾಣುತ್ತದೆ ಎಂದು ಬಣ್ಣಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಕುಮುದೇಂದುವಿನ 'ಸಿರಿಭೂವಲಯ ಸಾರ' ಎನ್ನುವ ಗ್ರಂಥವು ನೆರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುತ್ತದೆ. 1ರಿಂದ9ರವರೆಗಿನ ಸಂಖ್ಯೆಗಳು ಮತ್ತು ಕನ್ನಡದ ವರ್ಣಾಕ್ಷರಗಳು ಬಹುಪಾಲು ವೃತ್ತಾಕಾರದಲ್ಲಿ ಸಿದ್ಧಗೊಂಡಿದೆ.

ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಭಾಷಾವಿದ್ವಾಂಸರಾದ ರಾಬರ್ಟ್ ಕಾಲ್ಡವೆಲ್ ಗ್ರೀಸನ್, ಎಮಿನೊ, ಬರೋ, ಫರ್ಡಿನೆಂಡ್ ಕಿಟಲ್‌ರಂತಹ ವಿದ್ವಾಂಸರ ಅಗತ್ಯತೆಯು ಆಯಾ ಭಾಷೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಜನಾಂಗಗಳ ರಕ್ಷಣೆ, ಬೆಳವಣಿಗೆ, ಕೊಡುಗೆಗಳ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬಹುಮುಖ್ಯ ಎನ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವಭಾಷೆಗಳ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ನಡೆದು ಅಲ್ಲಿಯ ಭಾಷಾವಂಶಗಳನ್ನು ವಿಂಗಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ

⁴ ಸಂತೋಧನಾರತ್ನ ಮಾಲಿಕೆ

⁵ ಅದೇ.

‘ಐ.ಪಿ.ಎ.’ಯಂತಹ (ಇನ್‌ಟರ್‌ನ್ಯಾಷನಲ್ ಫೋನೆಟಿಕ್‌ಚಾರ್ಟ್)ನ್ನು ತಯಾರಿಸಿದ್ದು ಸುಲಭದ ಮಾತುಗಳೇನೂ ಅಲ್ಲ..!. ಈ ಧ್ವನಿಲೇಖದಿಂದ ಹೊಸಧ್ವನಿಗಳ ಧ್ವನಿಸಂಕೇತಗಳ, ವರ್ಣಮಾಲೆಗಳ ರಚನೆಗೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿದೆ.

ಮಾನವನು ಮಾತನಾಡುವ ಕೌಶಲ್ಯವನ್ನು ಸಾಧಿಸಿದಂತು ಅದರ ಚಾಕ್ಷುಷ ರೂಪಗಳನ್ನು ಅಂದರೆ ಬರವಣಿಗೆಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದು ಒಂದು ಹಂತವಾದರೆ, ಮಾತಿನ ಸೌಲಭ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಬರವಣಿಗೆಯ ವೇಗವನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿಸಹೊರಟಿದ್ದು ಮತ್ತೊಂದು ಕೌಶಲ್ಯಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಯಿತು. ಮಾತಿನ ಧ್ವನಿಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ ಏರಿಳಿತ, ಸ್ವರಿತ, ಕಂಪನಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಸ್ವರ-ಮತ್ತು ವ್ಯಂಜನ ಹಾಗೂ ಒತ್ತಕ್ಷರಗಳ ಉಚ್ಚಾರದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಧ್ವನ್ಯುತ್ಪಾದನಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ರೇಖೀ ಬರವಣಿಗೆಗಳನ್ನು ಶೋಧಿಸತೊಡಗಿದ್ದು, ಮಾತಿನ ವೇಗಕ್ಕೆ ಅನುಸಾರವಾದ ಬರವಣಿಗೆ ಎಂದಾಯಿತು. ಇದರ ಉಗಮವೆಂದಾಯಿತು ಎಂದು ಕೇಳುವುದಕ್ಕಿಂದ ಇದನ್ನು ಬಳಸುವುದು ಹೇಗೆ? ಎಂಬ ಕುತೂಹಲವೇ ಇಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಬಹುಶಃ, ರೋಮನ್ನರು ತಮ್ಮ ಶಾಸಕಾಂಗ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯ ಭಾಷಣಗಳ ವರದಿಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ವರದಿಗಾರರನ್ನು ನೇಮಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಇವರನ್ನು ಶೀಘ್ರಲಿಪಿಗಾರರು-ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದರು. (ಟ್ರೈಮೋಗ್ರಾಫರ್ಸ್) ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಶೀಘ್ರಲೇಖನ (ಸೆಮೋಗ್ರಾಫಿ) ಎಂತಲೂ ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ “ಚರ್ಚುಗಳಲ್ಲಿಯ ಧರ್ಮೋಪದೇಶಗಳನ್ನು ಬರೆಯುತ್ತಿದ್ದ ದಾಖಲೆಗಳು ಗ್ರೀಕ್ ಮತ್ತು ರೋಮನ್ನರಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಆಂಗ್ಲ ಲೇಖಕ ‘ಬರ್ನಾರ್ಡ್ ಷಾರ್’, ವಿಲಿಯಂ ಷೇಕ್ಸ್‌ಪಿಯರ್, ಚಾರ್ಲ್ಸ್‌ಡಿಕೆನ್ಸ್‌ರ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕಾದಂಬರಿಗಳು ಶೀಘ್ರಲಿಪಿಯಲ್ಲಿ ದಾಖಲಾಗಿವೆ.”⁶ ರೋಮ್

ಚಕ್ರಾಧಿಪತಿ ಜ್ಯೂಲಿಯರ್ ಸೀಸರ್ ಶೀಘ್ರಲಿಪಿಯನ್ನು ಬಲ್ಲವರಾಗಿದ್ದರು ಎಂಬ ವಿಚಾರವನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ರೇಖೀ ಲಿಪಿಗಳ ವಿಕಾಸ, ಶೀಘ್ರಲಿಪಿಯ ಬರವಣಿಗೆಯ ಇತರ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳ ಕಡೆಗೆ ಗಮನ ಹರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಭಾರತದ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಮಹಾಭಾರತವನ್ನು ವ್ಯಾಸಮಹರ್ಷಿಗಳ ಮಾತಿನ ವೇಗಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ಬರೆದ ಮಹಾಗಣಪತಿಯು ಶೀಘ್ರಲಿಪಿಕಾರನಾಗಿದ್ದ ಎಂಬ ಮಾತು ಪ್ರಚಲಿತವಿದೆ. ಏನೇ ಇರಲಿ, ಈ ಪ್ರಯತ್ನಗಳು ಅಲ್ಲಿಗೆ ನಿಲ್ಲದೆ ಮುಂದುವರಿದು ನವೀಕೃತ ರೂಪಗಳನ್ನು ಪಡೆಯುತ್ತಾ ಬಂದಿರುವುದು ಸೋಜಿಗವೆನಿಸದಿರದು.

18ನೇ ಶತಮಾನದ ಯಂತ್ರಯುಗದಲ್ಲಿ ‘ಧ್ವನಿಮಾ ವಿಜ್ಞಾನದ’ ಸಂಶೋಧನೆಯಾದ ಮೇಲೆ ಆಧುನಿಕ ಶೀಘ್ರಲಿಪಿಯ ರಚನೆಯಾಯಿತು ಎನ್ನಬಹುದು. 1837ರಲ್ಲಿ ಇಂಗ್ಲೆಂಡಿನ ಸರ್‌ಐಸಾಕ್ ಪಿಟ್ಟನ್ ‘ಸ್ಪೀನೋಗ್ರಾಫಿಕ್ ಶಾರ್ಟ್‌ಹಾಂಡ್’ ಕೃತಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿ ಫೋನೋಗ್ರಫಿ, ಧ್ವನಿಮಾಲಿಪಿ ಎಂದು ಕರೆದರು. ವಿಶ್ವದಾದ್ಯಂತ ಈ ಬರವಣಿಗೆಯು ಪ್ರಚಲಿತವಿದೆ. ಗ್ರೇಗ್, ಸ್ಲೋನ್, ಡ್ಯೂಪ್ಲಿಯಾನ್, ಪಿಟ್ಟನ್, ಬಾಯ್ಡ್, ಟಂಡನ್, ಮುಂತಾದ ಪದ್ಧತಿಗಳೂ ಇದರಲ್ಲಿದೆ. ವಿಶೇಷವೆಂದರೆ, ದ್ರಾವಿಡ ಭಾಷೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ತಮಿಳು, ತೆಲುಗು ಮತ್ತು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ಈ ಶೀಘ್ರಲಿಪಿಯನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದು ಬಹು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಗಮನ ಸೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಕೊಡುಗೆಯು ಸಿಕ್ಕಿರುವುದು ಮದ್ರಾಸಿನ ಮಹಾಪಂಡಿತ ಶ್ರೀ.ವಿ. ಕೃಷ್ಣಮಾಚಾರ್ಯರು “1908ರಲ್ಲಿ ‘ಇಂಡಿಯನ್ ಫೋನೋಗ್ರಫಿ’ ಎನ್ನುವ ಕೃತಿಯನ್ನು ಭಾರತೀಯ ಮತ್ತು ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯರ 18 ಭಾಷೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಕನ್ನಡಕ್ಕೂ ಶೀಘ್ರಲಿಪಿಯನ್ನು ರೂಪಿಸಿದರು. ತೆಲುಗು ಮತ್ತು ತಮಿಳು ಭಾಷೆಗಳಿಗೆ ವೆಲ್ಲೂರು ಪೋಲೀಸ್ ಟ್ರೈನಿಂಗ್ ಸ್ಕೂಲಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಶೀಘ್ರಲಿಪಿ ಶಿಕ್ಷಕನಾಗಿದ್ದ ‘ರಾವ್ ಸಾಹೇಬ್ ಎಂ. ಶ್ರೀನಿವಾಸರಾವ್ ಅವರು ಪಿಟ್ಟನ್ ಶೀಘ್ರಲಿಪಿಯನ್ನೇ ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ರೂಪಿಸಿ ‘ಕೆನರಾಸ್ ಶಾರ್ಟ್ ಹಾಂಡ್ ಮಾನ್ಯುಅಲ್’ನ್ನು

⁶ ರಾಘವೇಂದ್ರ ಲ. (1985). ಕನ್ನಡ ಶೀಘ್ರಲಿಪಿ. ಪುಟ. ಪೀಠಿಕೆ

1924ರಲ್ಲಿ ರಚಿಸಿದರು.”⁷ ಹೀಗೆ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಆಧುನಿಕ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಭಾಷೆಯ ಲಿಪಿಯನ್ನೂ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಆವಿಷ್ಕಾರದೊಂದಿಗೆ ವಿವಿಧ ಬಗೆಯ ಉಪಕರಣಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸುವ ಲಿಪಿವಿನ್ಯಾಸದ ಶೋಧನೆಗಳನ್ನು ಪ್ರಯೋಗಿಕವಾಗಿ ನಡೆಸುತ್ತಲೇ ಬಂದಿದೆ.

ಇಂದು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಏನೆಲ್ಲ ಮಾತನಾಡಿದರೂ ಕೂಡ ಕನ್ನಡ ಅಳಿಯುವ ಭಾಷೆ ಎಂದು ಗೊಣಗುವ ಮಂದಿ ಇರುವುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಕನ್ನಡವನ್ನು ತ್ರಿಯಾತ್ಮಕವಾಗಿ, ಪ್ರಯೋಗಾತ್ಮಕ ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಿದ್ಯಾಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಮಾತ್ರವೇ ಅದಕ್ಕೊಂದು ನೆಲೆ ಸಿಕ್ಕುತ್ತದೆ. ಸಾಂವಿಧಾನಿಕ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಇರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಗಳ ನೆರವನ್ನು ಪಡೆದು ಭಾಷೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಬೇಕಾದ ಅಗತ್ಯವಿದೆ. ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಶಾಲೆಗಳು ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಬಳಸಬೇಕು ಎನ್ನುವ ಹಾಗೆ ಸ್ಥಳೀಯ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಕಲಿಯದ, ಗೌರವಿಸದ ಜನರಿಗೆ ಇಲ್ಲಿ ಕಾನೂನಿನ ಚೌಕಟ್ಟಿನ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ನಿರಾಕರಿಸಿದಾಗ ಮಾತ್ರವೇ ಭಾಷೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ. ಅನ್ಯದೇಶವಾದ ಜಪಾನ್, ಚೀನಾ ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿರುವ ಮಾದರಿ ಜಗತ್ತಿಗೇ ಗೊತ್ತಿದೆ. ಸರ್ಕಾರಗಳು ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ನಿಲುವುಗಳನ್ನು ಗಂಭೀರವಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಹಿಂಜರಿದಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲವೂ ಸೊರಗುತ್ತದೆ. ವರದಿಗಳು ಬರೀ ವರದಿಗಳಾಗಿ ಮಾತ್ರವೇ ಕಡತಗಳಲ್ಲಿ ನಿಂತುಬಿಟ್ಟರೆ ಯಾವುದೂ ಸಾಧ್ಯವಾಗಲಾರದು. ಸಮಗ್ರ ಭಾಷಾ ನೀತಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕತೆಯ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯನ್ನು ಬಲಗೊಳಿಸಿದಾಗ ಮಾತ್ರವೇ ಭಾಷೆ ಉಳಿಯಲು ಸಾಧ್ಯ. ಕಿಟಲ್, ಕಾಲ್ಡವೆಲ್ ಭಾರತೀಯರಲ್ಲ ನಿಜ ಆದರೆ ಅವರು ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಬಗ್ಗೆ ತಳೆದ

ಸಂಶೋಧನಾತ್ಮಕ ನಿಲುವುಗಳು ವರ್ತಮಾನದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅನುಕರಣೀಯ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು

- ಚಿದಾನಂದಮೂರ್ತಿ. (2015). ಭಾಷಾ ವಿಜ್ಞಾನದ ಮೂಲತತ್ವಗಳು. ನವಕರ್ನಾಟಕ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್.
- ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣಯ್ಯ, ಕೆ.ಎಲ್. (2002). ಭಾಷೆಯ ಬೆಳಕು. ನವಕರ್ನಾಟಕ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್.
- ಕೃಷ್ಣಯ್ಯ, ಎಂ.ಎಚ್. (1999). ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ಕನ್ನಡ ಭಾಷೆಯ ಚರಿತ್ರೆ. ನವಕರ್ನಾಟಕ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್.
- ನಾಗೇಂದ್ರಕುಮಾರ್ ಎಸ್. ಸರಸ್ವತಿಕಂಠಾಭರಣಕಲ್ಪ ಮಂಗಲಂ ಶ್ರೀಕಂಠಯ್ಯ. ನವಕರ್ನಾಟಕ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್.
- ರಾಘವೇಂದ್ರ, ಲ. (1985). ಕನ್ನಡ ಶೀಘ್ರಲಿಪಿ. ನವಕರ್ನಾಟಕ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್.
- ಶ್ರೀನಿವಾಸಮೂರ್ತಿ, ವಿ. (ಸಂ.). (1993). ಕೇಶಿರಾಜನ ಶಬ್ದಮಣಿದರ್ಪಣಂ. ನವಕರ್ನಾಟಕ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್.
- ಶ್ರೀನಿಧಿ, ಟಿ.ಬಿ. (2018). ನುಡಿಯ ನಾಳೆಗಳು (ನಮ್ಮ ಭಾಷೆ ಮತ್ತು ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ). ನವಕರ್ನಾಟಕ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್. ಬೆಂಗಳೂರು.
- ಶ್ರೀನಿಧಿ, ಟಿ.ಬಿ. (2016). ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಪ್ರಪಂಚ. ನವಕರ್ನಾಟಕ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್.
- ಸುಧಾರ್ಥಿ.ಸರ್ವಭಾಷಾಮಯೀಭಾಷಾ ಸಿರಿಭೂವಲಯಸಾರ. ನವಕರ್ನಾಟಕ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್.
- ವೀರೇಶ ಬಡಿಗೇರ. (2011). ಕನ್ನಡ ಮೋಡಿ ಲಿಫಿಸಂರಚನೆ ಮತ್ತು ಸಂವರ್ಧನೆ. ನವಕರ್ನಾಟಕ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್.
- ನಿರ್ಮಲ., ಜಿ.ವಿ. ಎಸ್. ಕ್ಷಮಾ. ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಕನ್ನಡ : ನುಡಿ ಲಿಪಿ ತಂತ್ರಾಂಶ. ನವಕರ್ನಾಟಕ ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್.

⁷ ಅದೇ.

ಡಾ.ದೊಡ್ಡರಂಗೇಗೌಡ ಅವರು ರಚಿಸಿದ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಗಳು

ಡಾ. ಮಹಮದರಫಿ ಆರ್. ದೊಡಮನಿ

ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಶ್ರೀ ಕೆ.ಎಂ.ಎಂ. ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಸವದತ್ತಿ, ಸವದತ್ತಿ ತಾಲೂಕು, ಬೆಳಗಾವಿ ಜಿಲ್ಲೆ.

Abstract:

ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಬಂದ ಗದ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯು ಒಂದು. “ಪ್ರಪಂಚದ ಯಾವ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲಿನ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಗಳು ವಿಚಾರ ದೃಷ್ಟಿ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಪ್ರಜ್ಞೆಯಿಂದ ಹುಟ್ಟಿದುದಲ್ಲ. ಆರಾಧನಾ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಬೆಳೆದವು. ಈ ಬಗೆಯ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯ ಅಂಕುರಾವಸ್ಥೆಯನ್ನು ವಿಶ್ವದ ಜನಪದ ಗೇಯ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿಯೂ, ಪೌರಾಣಿಕ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಾಣಬಹುದು. ಹೋಮರ ಕವಿಯ ಇಲಿಯಡ್ ಮತ್ತು ಓಡಿಸಿ, ಭಾರತದ ರಾಮಾಯಣ-ಮಹಾಭಾರತಗಳು ಮತ್ತು ಈಚಿನ ಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥಸ್ಥವಾಗುವುದಕ್ಕೆ ಮೊದಲ ಮುಖ್ಯಸ್ಥರಾಗಿ ಕರ್ಣಾಕರ್ಣಿಕೆಯಾಗಿ ಸಾಗಿಬಂದವು. ಅಲೌಕಿಕ ಪುರುಷರಾದ ದೇವತೆಗಳ, ವೀರರ ಆರಾಧನೆಯ ಮನೋವೃತ್ತಿಯೇ (ಹಿರೋವರ್ಷಿಪ್) ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯ ಹುಟ್ಟಿಗೆ ಕಾರಣ”. ಅನ್ಯರ ವಿಚಾರ ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುವ ಅಂಥವರ ಆದರ್ಶಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವ, ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಮಾನವನಲ್ಲಿ ಸಹಜವಾಗಿ ರೂಪಗೊಂಡಾಗ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತವೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಕನ್ನಡ ಚಲನಚಿತ್ರ ವಾಣಿಜ್ಯ ಮಂಡಳಿ ಪ್ರಕಾಶನದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಅಮೃತ ಮಹೋತ್ಸವ ಪುಸ್ತಕ ಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ದೊಡ್ಡರಂಗೇಗೌಡರು ರಚಿಸಿದ ‘ವಿಜಯ ಭಾಸ್ಕರ’ (2009), ಹಾಗೂ ‘ಪಿ. ಕಾಳಿಂಗರಾವ’ (2009) ಎಂಬ ಎರಡು ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಈ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ವಿವೇಚನೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

Keywords: ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆ, ವಿಜಯ ಭಾಸ್ಕರ, ಪಿ.ಕಾಳಿಂಗರಾವ.

ಪೀಠಿಕೆ

ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆ ಎಂದರೆ ಹೊಗಳಿಕೆಯೂ ಅಲ್ಲ, ತೆಗಳಿಕೆಯೂ ಅಲ್ಲ. ತಾನು ಆರಿಸಿಕೊಂಡ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಪ್ರಾಮಾಣಿಕ ಚಿತ್ರ ಆಗಿರಬೇಕು. ಸದ್ಗುಣಗಳನ್ನು ಹೊಗಳುವುದಾಗಲಿ, ದುರ್ಗುಣಗಳನ್ನು ತೆಗಳುವುದಾಗಲಿ ಮಾಡದೇ ಭಾವಾವೇಶವಿಲ್ಲದೇ, ಎರಡನ್ನೂ ಚಿತ್ರಿಸುವುದು ಅದರ ಉದ್ದೇಶ. ಓದುಗರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಕೊನೆಯವರೆಗೂ ಉಳಿಯುವ ಒಂದು ಪ್ರಭಾವ ಅದರಿಂದ ಆಗಬೇಕು.

“ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯು ‘ನೇರವಾಗಿ, ಸರಳವಾಗಿ, ನಿರ್ಭಯವಾಗಿ ಹಾಗೂ ಉದಾರವಾಗಿ ಉಕ್ತಗೊಂಡ ಸತ್ಯವೇ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯ ಸಂಮೋಹನ ಗುಣವೆಂದು”¹ ಆಲ್ಫ್ರೆಡ್ ಆರ್ ಕಾಂಗ್ಲಿಗ್‌ರು ಹೇಳುತ್ತಾರೆ. ಓದುಗನಿಗೆ ಗೊಂದಲಕ್ಕೆ ಎಡೆಮಾಡಿಕೊಡದೆ, ಇರುವ ವಿಷಯ ಸತ್ಯವಾದುದು

¹ ಹಳ್ಳಿಕೇರಿ, ಎಫ್.ಟಿ., ಕೆ.ರವೀಂದ್ರನಾಥ, (ಸಂ.) ದಶಕದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಪುಟ. 40

Please cite this article as: ಮಹಮದರಫಿ ಆರ್. ದೊಡಮನಿ. (2024). ಡಾ. ದೊಡ್ಡರಂಗೇಗೌಡ ಅವರು ರಚಿಸಿದ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಗಳು. ಸೃಜನಿ: ಇಂಡಿಯನ್ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಇನ್‌ನೋವೇಟಿವ್ ರಿಸರ್ಚ್ ಅಂಡ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್, 3(3), 71-81

ಎನ್ನಿಸಬೇಕು. ವ್ಯಕ್ತಿಯೊಬ್ಬನ ಸಮಷ್ಟಿ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ವೃಷ್ಟಿಯಾಗಿ ರೂಪಿಸುವುದೇ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆ ಎನ್ನಬಹುದು.

“ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆ ಎಂಬ ವಿಶಿಷ್ಟ ಪ್ರಕಾರದ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಜೇಮ್ಸ್ ಬಾಸ್‌ವೆಲ್ ತಳಹದಿಯನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಟ್ಟರು. 18ನೇ ಶತಮಾನದ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದ ದಿಗ್ಗಜನಾದ ಸಾಮ್‌ಯಲ್ ಜಾನ್‌ಸನ್‌ರನ್ನು ಕುರಿತು ಅವರ ಸಮಕಾಲೀನನಾದ ಬಾಸ್‌ವೆಲ್ ಬರೆದ ‘*Boswell’s Life of Jhonson*’ (ಜಾನ್‌ಸನ್‌ರನ್ನು ಕುರಿತು ಬಾಸ್‌ವೆಲ್ ಬರೆದ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆ) ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆ ಎಂಬ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಕ್ಕೆ ನಾಂದಿಯಾಯಿತೆನ್ನಬಹುದು”² ಎಂಬುದಾಗಿ ಸುಜೇತಾ ನವರತ್ನ ಅವರು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಡುತ್ತಾರೆ. ಬದುಕು ಬರಹ, ಜೀವನ ಸಾಧನೆ, ವ್ಯಕ್ತಿ ಚಿತ್ರ ಹೀಗೆ ವಿವಿಧ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಇದು ಪ್ರಚಲಿತ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಜನಪ್ರಿಯತೆ ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಬೆಳೆದುಬರುತ್ತಿರುವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರವಾಗಿದೆ.

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಈ ಸಾಹಿತ್ಯ ರೂಪಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟೊಂದು ಪರಂಪರೆ ಇಲ್ಲವಾದರೂ ಪ್ರಾಚೀನ ಕರ್ನಾಟಕದ ಜನ ಜೀವನದ ಬಗ್ಗೆ ಸಾಕಷ್ಟು ವಿವರಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಶಾಸನಗಳು, ಮಾಸ್ತಿಗಲ್ಲು, ವೀರಗಲ್ಲು, ನಿಷಿದ್ಧಿಗಲ್ಲುಗಳಲ್ಲಿನ ಕನ್ನಡದ ಹಲವಾರು ಪುಣ್ಯಪುರುಷರ ತ್ಯಾಗ, ಬಲಿದಾನ, ವೀರ ಮರಣಗಳ ಕುರಿತು ಅವರ ಜೀವನದ ಸಾಧನೆಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ನಿರೂಪಿಸುವ ಮಾಹಿತಿಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ.

ಆಧುನಿಕ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಅಂದಾಜಿನ ಪ್ರಕಾರ 2000ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಗಳಿರಬಹುದೆಂಬ ಊಹೆ ಇದೆ. ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ಹರ್ಡೇಕರ ಮಂಜಪ್ಪ, ನಾ.ಶ್ರೀ.ರಾಜಪುರೋಹಿತ, ಹುರುಳಿ ಭೀಮರಾಯ, ಶಿ.ಕೆ.ವೆಂಕಟರಾಮಯ್ಯ, ರಾ.ಹ. ದೇಶಪಾಂಡೆ,

ಡಿ.ವಿ.ಗುಂಡಪ್ಪ, ಆಲೂರು ವೆಂಕಟರಾಯರು, ಎಂ.ಎಸ್.ಪುಟ್ಟಣ್ಣ, ಕುವೆಂಪು ಹೀಗೆ ಹಲವಾರು ಸಾಹಿತಿಗಳು ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿ ಬರೆದು ಸಹೃದಯರಿಗೆ ಪ್ರೀಯವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರವನ್ನಾಗಿಸಿದರು.

ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯನಂತರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಎಸ್.ಕೆ.ನರಸಿಂಹಮೂರ್ತಿ, ಗೌರೀಶ ಕಾಯ್ಕಿಣಿ, ಸಿದ್ಧವನಹಳ್ಳಿ ಕೃಷ್ಣಶರ್ಮ, ದೇಜಗೌ., ರಂ.ಶ್ರೀ.ಮುಗಳ ಮುಂತಾದವರು ಈ ಪ್ರಕಾರವನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಟ್ಟರು. ಅನಂತರ ಮಧುರಚೆನ್ನ, ಈಶ್ವರ ಸಣ್ಣಕಲ್ಲ, ಜಯದೇವಿತಾಯಿ ಲಿಗಾಡೆ, ಡಿ.ಎಸ್.ಕರ್ಕಿ, ಸ.ಸ.ಮಾಳವಾಡ, ಬಸವರಾಜ ಕಟ್ಟಿಮನಿ, ಸಿದ್ದಯ್ಯ ಪುರಾಣಿಕರಂಥವರು ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆ ಪ್ರಕಾರಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಮೆರಗು ತಂದುಕೊಟ್ಟರು.

ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆ ರಚನೆಯ ಕುರಿತು ಹಲವು ವಿದ್ವಾಂಸರು ವಿವಿಧ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ‘ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆ ಬರೆಯುವುದು ಬಹಳ ಒಳ್ಳೆಯ ಜೀವನ ನಡೆಸಿದಷ್ಟೇ ಕಷ್ಟವೆಂದು ಲಿಟನ್ ಸ್ವಾಚಿ ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. 1683 ರಲ್ಲಿ ಡ್ರೈಡನ್ ‘*Biography*’ ಪದವನ್ನು ಮೊದಲ ಸಲ ಬಳಸಿದ್ದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ಆಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್ ಡಿಕ್ಷನರಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಬದುಕಿನ ಸಾಹಿತ್ಯಾತ್ಮಕ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಕಥನವೇ ‘ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆ’ ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ. ಶಿವರಾಂ ಕಾರಂತರು ನಾವು ಬರೆಯುವ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಆಗಬೇಕಾದರೆ ಬರೆಯುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗೂ ಬರವಣಿಗೆಗೆ ಗುರಿಯಾದ ಮನುಷ್ಯನಿಗೂ ನಿಜವಾದ ಪರಿಚಯ ಇರಲೇಬೇಕು ಎಂಬುದಾಗಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ವಿಮರ್ಶಕರಾದ ಗಿರಡ್ಡಿ ಗೋವಿಂದರಾಜ ಅವರು ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಗಳೆಲ್ಲ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳನ್ನು ನಾಯಕರನ್ನಾಗಿ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಂಡು ವೈಭವಿಕರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ರಚನೆಯಾದ ಪ್ರಶಂಸನಾತ್ಮಕ ಕೃತಿಗಳು ನಮ್ಮೆಲ್ಲರೂ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠವಾದ ಲವಲವಿಕೆಯಿಂದ ಓದಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಗಳು ವಿರಳ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ದೇ.ಜವರೇಗೌಡರು ಹೇಳುವಂತೆ “ತೊಟ್ಟಿಲಿಂದ

² ಹಳ್ಳಿಕೇರಿ, ಎಫ್.ಟಿ., ಕೆ.ರವೀಂದ್ರನಾಥ, (ಸಂ.). ದಶಕದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಪುಟ. 40

ಸಮಾಧಿವರೆಗಿನ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಜೀವನಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಘಟನೆಗಳೂ ತನ್ನ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕಾಗಿ ಹಾಗೂ ಅಭ್ಯುದಯಕ್ಕಾಗಿ ಅವನು ನಡೆಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮತ್ತು ಸಾಹಸಗಳು, ಅವನು ಎದುರಿಸಬಹುದಾದ ಎಡರು ತೊಡರುಗಳು ಮತ್ತು ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಅವುಗಳ ನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ ಅವನು ಹುಡುಕುವ ಉಪಾಯಗಳು, ಅವನು ಸಂಧಿಸಿರಬಹುದಾದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು, ಅಂತೆಯೇ ಅನೇಕ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳು, ಅವನು ಅನುಭವಿಸಿರಬಹುದಾದ ಸುಖ-ದುಃಖಗಳು, ಕಷ್ಟ-ನಷ್ಟಗಳು, ಅವನು ಪಟ್ಟಪಾಡುಗಳು, ಸೋಲು-ಗೆಲುವುಗಳು ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಅವನ ಸಾಧನೆ ಸಿದ್ಧಿಗಳು, ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯ ವಸ್ತುಗಳಾಗುತ್ತವೆ³ ಎಂಬ ಈ ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯ ಗಮನಾರ್ಹವಾದುದಾಗಿದೆ.

ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ವಸ್ತುನಿಷ್ಠ ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿನಿಷ್ಠ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಗಳು ಸಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪ್ರತಿಬಿಂಬವಾಗಬೇಕು. ಯುವ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ಈ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಗಳು ದಾರಿದೀಪವಾಗಬೇಕು ಎಂಬುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಪಾಶ್ಚಿಮಾತ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಬಂದ ಈ ಸಾಹಿತ್ಯ ರೂಪವು ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಇಂದು ಸಾಕಷ್ಟು ಕೃತಿಗಳು ರಚನೆಯಾಗತೊಡಗಿವೆ.

ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಮಹಾತ್ಮರ, ಶರಣರ, ವಿಜ್ಞಾನಿಗಳ, ಕಲಾವಿದರ, ಸಾಹಿತಿಗಳ, ಧಾರ್ಮಿಕ ನಾಯಕರ, ರಾಜಕಾರಣಿಗಳ, ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿಗಳ ಹಾಗೂ ಕರ್ನಾಟಕ ಏಕೀಕರಣಕ್ಕಾಗಿ ದುಡಿದ ಮಹನೀಯರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಗಳು ರಚನೆಯಾಗಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಹೀಗೆ ಅಸಾಮಾನ್ಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿರುವ ಆದರ್ಶಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡ ನಾಡು, ನುಡಿಗೆ ಅವರು ಸಲ್ಲಿಸಿದ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ಸಾಧು ಸಂತರ, ವಾಣಿಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಹಲವಾರು ಲೇಖಕರು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅಪರೂಪದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಕೃತಿಕಾರರು ಸಹೃದಯ ಓದುಗರ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ

ಬೀರಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಲೇಖಕ ದೊಡ್ಡರಂಗೇಗೌಡ ಅವರು ಸಂಗೀತ ಸಾಧಕರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಗಳು ನಿಲ್ಲುವಂಥವುಗಳಾಗಿವೆ.

ದೊಡ್ಡರಂಗೇಗೌಡರು ಕನ್ನಡ ನಾಡಿನ ಅಪರೂಪದ ಸಂಗೀತ ಸಾಮ್ರಾಟರಾದ, ಹಿಂದೂಸ್ತಾನಿ ಸಂಗೀತ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಮಹತ್ತರವಾದ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಿದ ವಿಜಯಭಾಸ್ಕರ ಹಾಗೂ ಪಿ. ಕಾಳಿಂಗರಾವ್ ಅವರನ್ನು ತಮ್ಮ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಗಳ ರಚನೆಗೆ ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡ ಚಲನಚಿತ್ರ ವಾಣಿಜ್ಯ ಮಂಡಳಿ ಪ್ರಕಾಶನದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಅಮೃತ ಮಹೋತ್ಸವ ಪುಸ್ತಕ ಮಾಲೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ದೊಡ್ಡರಂಗೇಗೌಡರು ರಚಿಸಿದ 'ವಿಜಯ ಭಾಸ್ಕರ' (2009), ಹಾಗೂ 'ಪಿ. ಕಾಳಿಂಗರಾವ್' (2009) ಎಂಬ ಎರಡು ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಈ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ವಿವೇಚನೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ವಿಜಯ ಭಾಸ್ಕರ

ದೊಡ್ಡರಂಗೇಗೌಡರಿಂದ 2009 ರಲ್ಲಿ ರಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟ 'ವಿಜಯ ಭಾಸ್ಕರ' ಎಂಬ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆ ಕೃತಿಯು ಸುಮಾರು 61 ಪುಟಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನೊಳಗೊಂಡಿದೆ. ಈ ಕೃತಿಯು 'ಕರ್ನಾಟಕ ಚಲನಚಿತ್ರ ವಾಣಿಜ್ಯ ಮಂಡಳಿ' ಪ್ರಕಾಶನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿದೆ. ಈ ಕೃತಿಗೆ ಬರಗೂರು ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ಪ ಅವರು ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕರಾಗಿದ್ದು, ಸಂಪಾದಕರ ಮಾತುಗಳನ್ನು ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಚಲನಚಿತ್ರ ವಾಣಿಜ್ಯ ಮಂಡಳಿಯ ಅಧ್ಯಕ್ಷರ ಮಾತುಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ದೊಡ್ಡರಂಗೇಗೌಡರೇ ಹೇಳುವಂತೆ "1975 ರಲ್ಲಿ ನಾನು ಕನ್ನಡ ಚಲನಚಿತ್ರಗಳಿಗೆ ಹಾಡುಗಳನ್ನು ಬರೆಯಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದಾಗ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲಿಗೆ ಗೀತ ರಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದೇ 'ಸಂಗೀತ ಸಾಮ್ರಾಟ' ವಿಜಯ ಭಾಸ್ಕರ್ ಅವರು ಕೊಟ್ಟ ಸ್ವರ ಪ್ರಸ್ತಾರಗಳಿಗೆ, ನನ್ನ ಮೊದಲ ಗೀತೆಯು ಅಮೂರ್ತದಿಂದ ಮೂರ್ತ ಸ್ವರೂಪ ಪಡೆದದ್ದೇ ಅವರು ನನ್ನ ಬೆನ್ನು ತಟ್ಟಿ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿದ್ದರಿಂದ. ನನ್ನ ಬಾಲ್ಯ ಸ್ನೇಹಿತರಾದ ಶ್ರೀ

³ ನಾಗರಾಜ ಹುಣಸಿಕಟ್ಟೆ, ಪ್ರಭು ಗಂಜಹಾಳ. (ಸಂ). ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆ ಮತ್ತು ಆತ್ಮಚರಿತ್ರೆ, ಪುಟ. 4

ಬರಗೂರು ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ಪ ಅವರು ವಿಜಯ ಭಾಸ್ಕರ್ ಅವರನ್ನು ಕುರಿತು 'ಯಾರ ಹತ್ತಿರ ಬರೆಸೋದು' ಎಂದು ಸಂಪಾದಕ ಮಂಡಳಿಯ ಗೆಳೆಯರ ಬಳಿ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿದಾಗ 'ನಾನು ಬರೆಯುತ್ತೇನೆ' ಎಂದು ಸ್ವಇಚ್ಛೆಯಿಂದ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲು ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣ ವಿಜಯ ಭಾಸ್ಕರ್ ಬದುಕಿದ್ದಾಗ ಅವರು ನನಗೆ ನೀಡಿದ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ, ತೋರಿದ ಸ್ನೇಹ, ಪ್ರೀತಿ, ವಿಶ್ವಾಸದ ಪ್ರಭಾವ'⁴ ಎಂಬುದಾಗಿ ಈ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆ ಕೃತಿಯ ರಚನೆಗೆ ಕಾರಣವಾದ ವಿಷಯ ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಕೃತಿಗೆ ಪ್ರಧಾನ ಸಂಪಾದಕರ ಮಾತು ಬರೆದ ಬರಗೂರು ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ಪನವರು "ದೊಡ್ಡರಂಗೇಗೌಡರು ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಹೆಸರು ಮಾಡಿದ ಲೇಖಕರು. ನನ್ನ ಬಾಲ್ಯ ಸ್ನೇಹಿತರು, ವಿಜಯ ಭಾಸ್ಕರ್ ಅವರನ್ನು ಚೆನ್ನಾಗಿ ಬಲ್ಲವರು ಅದು ಈ ಪುಸ್ತಕ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಗೋಚರವಾಗುತ್ತದೆ"⁵ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

'ವಿಜಯ ಭಾಸ್ಕರ್' ಎಂಬ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯು ದೊಡ್ಡರಂಗೇಗೌಡರ ಸೃಜನಶೀಲತೆಗೆ ಹಿಡಿದ ಕನ್ನಡಿ. ವಿಜಯ ಭಾಸ್ಕರ್, ಶ್ರೀರಾಮ ಪೂಜಾ, ನಾಂದಿಯ ನಡಿಗೆ, ಬೆಳ್ಳಿಮೋಡದ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿ, ಸಂಗೀತದ ಹೃದಯ ಸಂಗಮ, ಸೃಜನಶೀಲ ಪ್ರಯೋಗ ಎಂಬ ಆರು ಅಧ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ಈ ಕೃತಿ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಜಯ ಭಾಸ್ಕರ್ ಅವರ ವ್ಯಕ್ತಿ ಚಿತ್ರಣ ಕವಿತೆಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಕೃತಿಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ವಿಜಯ ಭಾಸ್ಕರ್ ಸಂಗೀತ ನಿರ್ದೇಶನದ ಚಲನಚಿತ್ರಗಳು ಹಾಗೂ ಅವರು ಪಡೆದ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನು ಅನುಬಂಧದ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ. ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಆಧುನಿಕ ಸಂದರ್ಭದ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ನೂರಾರು ಪುಟಗಳುಳ್ಳ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಓದಲು ಸಮಯ

ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 72 ಪುಟಗಳಲ್ಲಿಯೇ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಭಾವಚಿತ್ರಗಳೊಂದಿಗೆ ವಿಜಯ ಭಾಸ್ಕರ್ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪ್ರಮುಖ ಘಟನೆಗಳನ್ನು ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿ ರಚಿಸಲಾಗಿದೆ.

'ವಿಜಯ ಭಾಸ್ಕರ್' ಎಂಬ ಮೊದಲ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಅವರ ಬಾಲ್ಯ ಜೀವನ, ಸಂಗೀತಾಸಕ್ತಿ, ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಕುರಿತಾಗಿ ಮಾಹಿತಿ ಇದೆ. 'ಶ್ರೀರಾಮ ಪೂಜಾ' ಎಂಬ ಎರಡನೆಯ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಡಿ 1954 ರಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಸಂಗೀತ ನಿರ್ದೇಶಕರಾಗಿ ವಿಜಯ ಭಾಸ್ಕರ್ ಕನ್ನಡ ಚಲನಚಿತ್ರ ಲೋಕಕ್ಕೆ ಪರಿಚಯವಾದುದರ ಕುರಿತಾಗಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ನಂತರ ಹಂತ ಹಂತವಾಗಿ ಅವರ ಸಂಗೀತ ಲೋಕದ ಪಯಣದ ಕುರಿತು ವಿವರ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. 'ನಾಂದಿಯ ಹಾಡಿಗೆ' ಎಂಬ ಮೂರನೆಯ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪೋಸ್ಟ್ ಮಾಸ್ಟರ್ ಹಾಗೂ ನಾಂದಿ ಚಲನಚಿತ್ರಗಳ ಪ್ರಯೋಗಶೀಲತೆಯ ಸಂಗೀತದ ಕುರಿತು ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. 'ಬೆಳ್ಳಿಮೋಡದ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿ' ಎಂಬ ನಾಲ್ಕನೆಯ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಲ್ಲಿ 1967 ರಲ್ಲಿ ತೆರೆಕಂಡ 'ಬೆಳ್ಳಿಮೋಡ' ಚಲನಚಿತ್ರಕ್ಕೆ ವಿಜಯ ಭಾಸ್ಕರ್ ನೀಡಿದ ಸಂಗೀತ ಗಮನಿಸಿ 'ಸೌಮ್ಯ ಅನುಲೋಮ ವಿಲೋಮ ಸಂಗೀತದ ಸ್ವರ ಪ್ರಸ್ತಾರಗಳಿಂದ ಶಬ್ದಸವಿಯ ರಸಭಾಷ್ಯದಿಂದ ರೀರೆಕಾರ್ಡಿಂಗ್ ಕ್ರಿಯೆಗೆ ಒಂದು ಹೊಸ ಆಯಾಮ ನೀಡಿದ ಪ್ರತಿಭಾವಂತರೆಂದು ಸಾಬೀತುಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. 'ಸಂಗೀತದ ಹೃದಯ ಸಂಗಮ' ಎಂಬ ಐದನೆಯ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಸತನಕ್ಕಾಗಿ ತುಡಿಯುವ ವಿಜಯ ಭಾಸ್ಕರ್ ವಿವಿಧ ಪ್ರಯೋಗಶೀಲ ಚಲನಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಗೀತೆಯ ಉದಾಹರಣೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ಚಲನಚಿತ್ರ ಜಗತ್ತಿನ ಇತರರೊಂದಿಗೆ ವಿಜಯ ಭಾಸ್ಕರ್ ಹೊಂದಿರುವ ನಿಕಟ ಸಂಬಂಧಗಳ ಕುರಿತು ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. 'ಸೃಜನಶೀಲ ಪ್ರಯೋಗ' ಎಂಬ ಕೊನೆಯ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವೈಫಲ್ಯಗಳ ನಡುವೆಯು ಸತತ ಪ್ರಯೋಗಗಳು ಫಲ ನೀಡುತ್ತವೆ

⁴ ದೊಡ್ಡರಂಗೇಗೌಡ. (2009). ವಿಜಯ ಭಾಸ್ಕರ್. ಪುಟ. XI

⁵ ಅದೇ. ಪುಟ. VIII

ಎಂಬುದನ್ನು ವಿಜಯಭಾಸ್ಕರ್‌ರು ತಮ್ಮ ವೃತ್ತಿ ಜೀವನದ ಮೂಲಕ ಸಾಬೀತುಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಕೊನೆಯ ಚಿತ್ರ 'ಶ್ರಾವಣ ಸಂಭ್ರಮ'ದ ವರಗೆ ಅನೇಕ ಮಾಹಿತಿಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವುಗಳ ನಂತರ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ವಿಜಯ ಭಾಸ್ಕರ್‌ರ ಕುರಿತಾದ ಎರಡು ಕವಿತೆಗಳು ಅನುಬಂಧದಲ್ಲಿ ಚಲನಚಿತ್ರಗಳ ವಿವರ, ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಗೌರವಗಳ ವಿವರ ಹಾಗೂ ಕೆಲವು ಅಪರೂಪದ ಭಾವಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಕೊಡಲಾಗಿದೆ.

ದೊಡ್ಡರಂಗೇಗೌಡ ಅವರ 'ವಿಜಯ ಭಾಸ್ಕರ್' ಕೃತಿಯು ವಿಜಯಭಾಸ್ಕರ್‌ರ ವೈಯಕ್ತಿಕ ವಿವರಗಳನ್ನು ನೀಡುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದ್ದು, ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅವರ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಎಲ್ಲ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು ನೀಡುವಲ್ಲಿ ವಿಫಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಸಾಹಿತ್ಯದ ರಸವತ್ತತೆಯನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ವಿಜಯ ಭಾಸ್ಕರ್‌ರ ವೃತ್ತಿ ಜೀವನದ ಮೇಲೆಯೇ ಹೆಚ್ಚು ಕೇಂದ್ರೀಕೃತಗೊಂಡ ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲವೇ ದತ್ತಾಂಶಗಳನ್ನು ನೀಡುವುದರಲ್ಲಿಯೇ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯು ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿಯ ಕೊರತೆಯೇ ಅಥವಾ ಪ್ರಕಟನಾಕಾರರ ಪುಟ ಮಿತಿಯೇ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯಾಗಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ 'ವಿಜಯ ಭಾಸ್ಕರ್' ಎಂಬ ಕೃತಿ ಎಡವಿದೆ. ವಿಜಯ ಭಾಸ್ಕರ್‌ರ ಬಾಲ್ಯ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಹುಟ್ಟಿದ ವರ್ಷ, ಸ್ಥಳ, ತಂದೆ, ತಾಯಿಯ ಹೆಸರುಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೆ ಉಳಿದ ಮಾಹಿತಿಗಳು ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಬಾಲ್ಯದ ಕೆಲವು ಘಟನೆಗಳು ಸಂಗೀತದಡೆಗಿನ ಆಸಕ್ತಿಯನ್ನು ನೆನಪಿಸುತ್ತವೆ. ತಂದೆಯಾಸೆ ಮಗನು ಇಂಜಿನಿಯರ್ ಆಗಬೇಕೆಂಬುದು ಆದರೆ ಮಗನ ಮನಸ್ಸು ಸಂಗೀತದಲ್ಲಿ ನೆಟ್ಟಿತ್ತು. ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸದ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸದೇ ಸಂಗೀತಾಭ್ಯಾಸದ ಕುರಿತಾಗಿ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಕೃತಿಯ ಅವಲೋಕನ ಮಾಡಿದಾಗ 'ವಿಜಯಭಾಸ್ಕರ್' ಅವರ ಸಂಗೀತ ಜೀವನ, ಘಟನೆ

ಹಾಗೂ ಸಾಧನೆಗಳ ಕುರಿತಾಗಿಯೇ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲಾಗಿದೆ. ವಿಜಯಭಾಸ್ಕರ್ ಅವರ ವೈಯಕ್ತಿಕ ಬದುಕನ್ನು ತೋರಿಸುವಲ್ಲಿ ಕೃತಿ ವಿಫಲವಾಗಿದೆ. ಇಲ್ಲಿ ವಿಜಯಭಾಸ್ಕರ್ ಅವರ ಸಂಗೀತ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಒಂದು ಮುಖವೆಂದು ಭಾವಿಸಿದರೆ ಅವರ ಜೀವನದ ಇತರೆ ಮುಖಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಒಟ್ಟಾರೆ ಕೃತಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ವಿಜಯಭಾಸ್ಕರ್ ಅವರ ಸಂಗೀತ ಜೀವನದ ಬಗ್ಗೆ ಹತ್ತಾಂಶಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಅಥವಾ ಸಾಧನೆಯನ್ನು ಓದಬಯಸುವ ಸಹೃದಯರಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ.

ದೊಡ್ಡರಂಗೇಗೌಡ ಅವರ ಇತರೆ ಗದ್ಯ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಕೆ ಮಾಡಿನೋಡಿದಾಗ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಗಳ ರಚನೆಯಲ್ಲಿ ಕೊರತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. "ವಿಜಯ ಭಾಸ್ಕರ್ ಮೂಲತಃ ಬೆಂಗಳೂರಿನವರು. 1931 ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದ ಇವರ ತಂದೆ ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ, ತಾಯಿ ಜೀಜಾಬಾಯಿ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಸದಾ ಸಂಗೀತದ ವಾತಾವರಣವೇ ಇರುತ್ತಿತ್ತು. ಮನೆಯ ಹತ್ತಿರವೇ ದೇವಸ್ಥಾನ. ಅಲ್ಲಿ ಯಾವಾಗಲೂ ಹರಿಕಥೆ, ಭಜನೆ, ಭಕ್ತಿ ಗೀತೆಗಳ ಅನುರಣನ, ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಸಾಲಿಗರ ಅಂಗಡಿ, ಅಲ್ಲಂತೂ ಯಾವಾಗಲೂ ಹಿಂದಿ ಚಿತ್ರಗೀತೆಗಳ ಅವಿರತ ಮೊಳಗು. ಹೀಗಾಗಿ ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲೇ ಸಂಗೀತದ ಪ್ರಭಾವ ಎಳೆಯ ಬಾಲಕನ ಮೇಲೆ".⁶ ಹೀಗೆ ವಿಜಯ ಭಾಸ್ಕರ್‌ರ ಹುಟ್ಟು, ಬಾಲ್ಯ ಮತ್ತು ಬಾಲ್ಯದ ಸಂಗೀತಾಸಕ್ತಿಯ ಕುರಿತು ಒಂದೇ ಪರಿಚ್ಛೇದದಲ್ಲಿ ಹೇಳಿರುವುದು ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ, ಸರಳತೆಗೆ ಮೆರಗು ನೀಡಿದರೆ, ಅವರ ಬಾಲ್ಯ ಜೀವನದ ಇನ್ನಷ್ಟು ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ತರಬಹುದಾಗಿತ್ತು ಎಂಬುದನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯಲಾಗದು.

1931ರ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 2 ರಂದು ಜನಿಸಿದ ವಿಜಯಭಾಸ್ಕರ್ ಅವರು ಸಂಗೀತಾಸಕ್ತಿ ಸಹಜವಾಗಿ ಬೆಳೆದದ್ದು. ಮನೆಯ ಪಕ್ಕದಲ್ಲಿಯೇ ಜರುಗುತ್ತಿದ್ದ

⁶ ಅದೇ. ಪುಟ. 2

ಹರಿಕಥೆ, ಭಜನೆ, ಭಕ್ತಿ ಗೀತೆಗಳ ಅನುರಣನವೆ ಇದಕ್ಕೆ 'ಸಾತ್ ಪರೇಡ್' ಮೈದಾನದಲ್ಲಿ ಜರುಗುತ್ತಿದ್ದ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಮಾದರಿಯ ವಾದ್ಯಗೋಷ್ಠಿ ಇದಕ್ಕೆ ಇಂಪು ನೀಡಿತು. ತಂದೆಯ ಆಸೆಯಂತೆಯೇ ಇಂಜಿನಿಯರಿಂಗ್ ಓದಿದರು. ಈ ನಡುವೆ ನಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿಗಳ ಬಳಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಗೀತ, ಜಿ.ವಿ. ಭಾವೆಯವರ ಬಳಿ ಹಿಂದೂಸ್ತಾನಿ ಸಂಗೀತ ಹಾಗೂ ಲೀನೀ ಹಂಟ್ ಬಳಿ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಸಂಗೀತವನ್ನು ಕಲಿತರು. ಸಂಗೀತದೊಂದಿಗೆ ಕೆಲವು ವಾದ್ಯ ನುಡಿಸುವುದರಲ್ಲಿಯೂ ಪರಿಣತಿ ಪಡೆದರು. ಭವಿಷ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಸಂಗೀತವನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಮುಂಬೈನತ್ತ ಪ್ರಯಾಣ ಬೆಳೆಸಿದರು. ಹಿಂದಿ ಚಿತ್ರರಂಗದ ನೌಷಾದ್ ಅಲೀ ಎಂಬುವರ ಬಳಿ ಸಹಾಯಕರಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದರು. 1954 ರಲ್ಲಿ 'ಶ್ರೀರಾಮಪೂಜಾ' ಕನ್ನಡ ಚಲನಚಿತ್ರಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕಾಗ 'ತಾನು ಇನ್ನು ಮೇಲೆ ಸ್ವತಂತ್ರನಾಗಿ ಸಂಗೀತ ನಿರ್ದೇಶನ ಮಾಡಬಲ್ಲೆ' ಎಂಬ ಆತ್ಮಸ್ಥೈರ್ಯದೊಂದಿಗೆ ಕರ್ನಾಟಕಕ್ಕೆ ಮರಳಿದರು. ಶ್ರೀರಾಮ ಪೂಜಾ ಚಿತ್ರವು ವಿಜಯ ಭಾಸ್ಕರ್ ಸಂಗೀತ ನಿರ್ದೇಶನದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬಂದ ಮೊದಲ ಚಲನಚಿತ್ರ. 1956 ರಲ್ಲಿ 'ಭಾಗ್ಯಚಕ್ರ' ಚಿತ್ರಕ್ಕೆ ಸಂಗೀತದೊಂದಿಗೆ ಕಥೆ, ಚಿತ್ರಕತೆಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದರು. 1957 ರಲ್ಲಿ 'ಪ್ರೇಮದ ಪುತ್ರಿ', 1960 ರಲ್ಲಿ 'ರಾಣಿ ಹೊನ್ನಮ್ಮ' ಚಿತ್ರದ ಗೀತೆಗಳು ಸ್ವಲ್ಪ ಮಟ್ಟದ ಹೆಸರನ್ನು ತಂದುಕೊಟ್ಟವು. ಆದರೆ 1963 ರಲ್ಲಿ ತೆರೆಕಂಡ 'ಸಂತ ತುಕರಾಂ' ಚಿತ್ರದ ಹಾಡುಗಳು ಸಂಗೀತ ಮಾಧುರ್ಯ ಪ್ರಧಾನವಾಗಿದ್ದು, ಬಹುಬೇಗನೆ ಜನಪ್ರಿಯತೆ ಗಳಿಸಿಕೊಂಡವು. ಇದು ವಿಜಯ ಭಾಸ್ಕರ್ ಅವರ ಜೀವನದ ಮೈಲಿಗಲ್ಲು ಎನ್ನಬಹುದು. ಪ್ರಯೋಗಶೀಲರಾಗಿದ್ದ ಅವರು 'ಮನಮೆಚ್ಚಿದ ಮಡದಿ' ಚಿತ್ರದ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ಕುವೆಂಪುರವರ 'ಜಯಭಾರತ ಜನನಿಯ ತನುಜಾತೆ'ಯನ್ನು ಹಿನ್ನೆಲೆ ಗೀತೆಯಾಗಿ ಒದಗಿಸಿದರು.

ಮುಂದೆ ಈ ಗೀತೆಯ ನಾಡಗೀತೆಯಾಗಲು ಈ ಪ್ರಯೋಗವೇ ಕಾರಣವಾಯಿತು.

ಸುಮಾರು 172ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತ ನಿರ್ದೇಶನ ಮಾಡಿದ ಕೀರ್ತಿ ವಿಜಯಭಾಸ್ಕರ್ ಅವರಿಗೆ ಸಲ್ಲುತ್ತದೆ. ಈ ಸಾಧನೆಯ ಹಾದಿಯಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಗೌರವಾದರಗಳನ್ನು ಪಡೆದಿರುವುದನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ರೂಪದಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡರಂಗೇಗೌಡ ಅವರು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಕನ್ನಡ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಹಲವು ಭಾಷೆಗಳ ಕಲಾತ್ಮಕ ಚಿತ್ರಗಳನ್ನೂ ತಮ್ಮ ಸಂಗೀತದಿಂದ ಮಹತ್ವವನ್ನಾಗಿಸಿದ ವಿಜಯ ಭಾಸ್ಕರ್ ಆಡೂರ್ ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣನ್ ಅವರ ಚಿತ್ರಗಳಿಗೂ ಸಂಗೀತ ನೀಡಿದ ವಿಶೇಷ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆ ವಿಜಯ ಭಾಸ್ಕರ್ ಅವರದ್ದು. 'ಮಲಯ ಮಾರುತ' ಮತ್ತು 'ಮುರುಳಿಗಾನ ಅಮೃತ ಪಾನ' ಚಿತ್ರಗಳಿಗೆ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತ 'ಸುರಸಿಂಗಾರ್ ಸಂಸದ' ಗೌರವ ದೊರೆತಿದೆ. ಈ ಗೌರವ ಪಡೆದ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಮೊದಲ ಸಂಗೀತ ನಿರ್ದೇಶಕರು ಎಂಬ ಖ್ಯಾತಿಗೆ ಪಾತ್ರರಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ನಾಡಿನ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಗಾಯಕರಾದ ಕಸ್ತೂರಿ ಶಂಕರ್, ಬಿ.ಆರ್.ಭಾಯಾ, ಬಿ.ಕೆ.ಸುಮಿತ್ರ ಅವರನ್ನು ಕನ್ನಡ ಚಿತ್ರರಂಗಕ್ಕೆ ಪರಿಚಯಿಸಿದರು. ಲಕ್ಷ್ಮಣರಾವ್ ಮೊಹಿತೆ ಅವರನ್ನು ಚಿತ್ರರಂಗಕ್ಕೆ ಪರಿಚಯಿಸಿ ಅವರಿಗೆ 'ಗೀತಪ್ರಿಯ' ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದವರು ವಿಜಯ ಭಾಸ್ಕರವರು. ಅನೇಕ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ, ರಾಜ್ಯ ಪ್ರಶಸ್ತಿಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ಅಪೂರ್ವವಾದ ಕಾರ್ಯಕೌಶಲ್ಯಗಳಿಂದ ತಮ್ಮದಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. "ವಿಜಯ ಭಾಸ್ಕರ್ ಅವರು ತಮ್ಮ ಪ್ರತಿಭಾವಂತ ಶಿಷ್ಯ 'ಸಂಗೀತರಾಜ'ನನ್ನು (ಎಸ್.ಪಿ. ವೆಂಕಟೇಶ) ತಮ್ಮ ಪರಂಪರೆಯ ಮುಂದುವರಿಕೆಗಾಗಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗಿದ್ದಾರೆಂಬುದು ಅತ್ಯಂತ ಸಂತೋಷದ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ".⁷ ಅವರು ಇಹ ಜಗತ್ತಿನಿಂದ ದೂರಾಗಿದ್ದರೂ ನಮ್ಮೆಲ್ಲರ ಮನೋಲೋಕದಲ್ಲಿ

⁷ ವಿಜಯ ಭಾಸ್ಕರ್, ದೊಡ್ಡರಂಗೇಗೌಡ, ಪು. 48

ಚಿರಂತನರಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಸಂಗೀತಕ್ಕೆ ಸಾವಿಲ್ಲ. ಅವರ ಗೀತೆಗಳ ಸ್ವರಪ್ರಸ್ತಾರ ಶಾಶ್ವತವಾಗಿದೆ.

ಹೀಗೆ ದೊಡ್ಡರಂಗೇಗೌಡ 'ವಿಜಯ ಭಾಸ್ಕರ್'ರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಪೂರ್ಣಗೊಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಂತರ ಅವರ ಕುರಿತಾಗಿ ಎರಡು ಕವಿತೆಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದು ಮತ್ತೆ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ವಿಜಯಭಾಸ್ಕರ್ ಅವರ ಸಂಗೀತ ನಿರ್ದೇಶನದಲ್ಲಿ ಮೂಡಿಬಂದ ಚಲನಚಿತ್ರಗಳ ಪಟ್ಟಿ ಹಾಗೂ ಅವರು ಪಡೆದ ಪ್ರಶಸ್ತಿ, ಪುರಸ್ಕಾರಗಳ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ವಿಜಯಭಾಸ್ಕರ್ ಕುರಿತು ದಾಖಲಾತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ದೊಡ್ಡರಂಗೇಗೌಡ ಅವರ ಕಾವ್ಯಗಳ ಮುಂದೆ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಗಳು ಅಷ್ಟಾಗಿ ಓದುಗರನ್ನು ಹಿಡಿದಿಡುವಲ್ಲಿ ವಿಫಲವಾಗಿವೆ. ಸಂಗೀತ ನಿರ್ದೇಶಕರ ಕುರಿತಾಗಿ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತ ದಾಖಲಾತಿಯನ್ನು ನೀಡಿ ಮಹನೀಯರನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುವ ಕಾರ್ಯವಂತೂ ಇಲ್ಲಿ ನಡೆದಿದೆ.

ಪಿ. ಕಾಳಿಂಗರಾವ್

ದೊಡ್ಡರಂಗೇಗೌಡ ಅವರು ರಚಿಸಿದ ಎರಡನೆಯ ಜೀವನಚರಿತ್ರೆ ಪಿ. ಕಾಳಿಂಗರಾವ್ ಅವರದು. ಇದು ಕೂಡ ವಿಜಯಭಾಸ್ಕರ್ ಅವರಂತೆ ಕನ್ನಡ ಚಲನಚಿತ್ರರಂಗ ಕಂಡಂತಹ ಅಪರೂಪದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರಾದ ಪಿ. ಕಾಳಿಂಗರಾವ್ ಅವರ ಕುರಿತಾಗಿದೆ. 'ಸುಗಮ ಸಂಗೀತದ ಹರಿಕಾರ'ರೆನಿಸಿಕೊಂಡು ಕನ್ನಡ ಸಂಗೀತ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಅಮೂಲ್ಯವಾದ, ಅನನ್ಯವಾದ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ನೀಡಿದವರು ಪಿ. ಕಾಳಿಂಗರಾವ್. ಇವರ ಪೂರ್ಣ ಹೆಸರು ಪಾಂಡೇಶ್ವರ ಕಾಳಿಂಗರಾವ್. ಕರ್ನಾಟಕದ ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕುಂದಾಪುರ ತಾಲೂಕಿನ ಆರೂರಿನಲ್ಲಿ 31ನೇ ಅಗಸ್ಟ್ 1914 ರಲ್ಲಿ ಜನಿಸಿದರು. ಇವರ ತಂದೆ ಪಾಂಡೇಶ್ವರ ಪುಟ್ಟಯ್ಯನವರು ಯಕ್ಷಗಾನದಲ್ಲಿ ಹೆಸರು ಮಾಡಿದವರು. ತಮ್ಮ ಮಾವ ಮಂಜಯ್ಯನಿಂದ

ಸಂಗೀತ ಪ್ರೇರಣೆಯನ್ನು ಪಡೆದು ಕನ್ನಡದ ಹೆಸರಾಂತ ಗಾಯಕ, ಸಂಗೀತ ನಿರ್ದೇಶಕ ಹಾಗೂ ಸುದಾಮ ಸಂಗೀತದ ಹರಿಕಾರ ಎಂಬ ಹೆಸರನ್ನು ಪಡೆದವರು ಪಿ. ಕಾಳಿಂಗರಾವ್ ಅವರು.

“ರಾಗವಿಲ್ಲದ ಲೋಕವಿಲ್ಲ ಮನುಕುಲದ ಉಗಮವೂ ರಾಗಮೂಲ. ಓಂಕಾರದಲ್ಲಿದೆ ಅಖಿಲರಾಗದ ಅಂತರಾಳ । ಎಲ್ಲಿರಾಗ ಅಲ್ಲಿ ಭೋಗ, ತ್ಯಾಗ, ಯೋಗ ಎಲ್ಲವೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಆಯಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಅದರ ಸಂಸರ್ಗ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಹಬ್ಬಿಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಅದರ ವಿವಿಧ ಸ್ತರದಲ್ಲಿ ಮಾನವನ ಏಳು ಬೀಳುಗಳೆಲ್ಲ ದಾಖಲಾಗಿರುತ್ತವೆ”⁸ ಎಂಬ ಮಾತುಗಳೊಂದಿಗೆ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಆರಂಭಿಸುವ ಲೇಖಕರು ಮೊದಲಿಗೆ ಒಂದು ಚೌಪದಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

“ಸಂಗೀತ ಎಂಬುದು ಅನನ್ಯ ವಿಶ್ವವಾಣಿ

ಪಾಮರಗೂ ಪಂಡಿತಗೂ ಮೆಚ್ಚನಾದವಾಹಿನಿ

ಮಾನವ ಉನ್ನತಿಗೆ ಸಂಗೀತ ಸಮ್ಮೋಹಿನಿ

ಸಂಗೀತ ಸಂಪರ್ಕ ಮಂಗಳಕರ-ಮಣ್ಣಿನಮಗ”⁹

ಸಂಗೀತದ ಸಂಪರ್ಕ ಮಂಗಳಕರವಾದದ್ದು. ಸಂಗೀತವೆಂಬುದು ವಿಶ್ವವಾಣಿ ಅನನ್ಯವಾದುದು ಎಂಬ ಸಾಲುಗಳ ಮೂಲಕ ಸಂಗೀತ ದಿಗ್ಗಜರಾದ ಪಿ. ಕಾಳಿಂಗರಾವ್ ಅವರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯ ರಚನೆಗೆ ಮುನ್ನಡಿ ಹಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಕವಿಯೂ ಆದ ಪ್ರೊ. ದೊಡ್ಡರಂಗೇಗೌಡ ಅವರು ತಮ್ಮ ಕವಿತ್ವದ ಛಾಯೆಯನ್ನು ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಮುಂದುವರೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಅದಕ್ಕೆ ಸಾಕ್ಷಿಯೆಂಬಂತೆ ಆರಂಭದ ಈ ಚೌಪದಿಯಿಂದ ತಿಳಿದುಬರುತ್ತದೆ.

ವಿಜಯ ಭಾಸ್ಕರ್ ಅವರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯಂತೆಯೇ ಪಿ. ಕಾಳಿಂಗರಾವ್ ಅವರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯೂ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿದ್ದು, ನಿಖರತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಅಗತ್ಯಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ

⁸ ಅದೇ. ಪುಟ. 1

⁹ ಅದೇ. ಪುಟ. 1

ಕೆಲವೊಂದಿಷ್ಟು ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಪಿ. ಕಾಳಿಂಗರಾವ್, ಹೆಗ್ಗಲಿಕೆ, ಕನ್ನಡ ಕವಿತೆಗೆ ಕಂಠಸಿರಿ, ಕಾಳಿಂಗರಾಯರ ಕಾಳಜಿ, ಚಲನಚಿತ್ರ ಸಂಗೀತ ಹಾಗೂ ಕೊನೆಯ ದಿನಗಳು ಎಂಬ ಆರು ಶೀರ್ಷಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಪಿ. ಕಾಳಿಂಗರಾವ್ ಜೀವನದ ಮೆಲುಕುಗಳನ್ನು ಬರಹರೂಪಕ್ಕೆಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕೃತಿಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಪಿ. ಕಾಳಿಂಗರಾವ್ ಅವರು ಹಾಡಿದ, ಸಂಗೀತ ನೀಡಿದ, ನಟಿಸಿದ ಚಲನಚಿತ್ರಗಳ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ.

ಪಿ. ಕಾಳಿಂಗರಾವ್ ಎಂಬ ಮೊದಲ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಅವರ ಬಾಲ್ಯ ಜೀವನ, ಸಂಗೀತಾಸಕ್ತಿ, ಸಂಗೀತ ಅಭ್ಯಾಸದ ಹಾದಿಯನ್ನು ಗುರುಬಳಗ ಪರಿಚಯದೊಂದಿಗೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಸಂಗೀತ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಪಿ. ಕಾಳಿಂಗರಾವ್ ಅವರಿಗೆ ಸಿಕ್ಕ ಮೊದಲ ಅವಕಾಶಗಳ ಕುರಿತಾಗಿ ಮಾಹಿತಿ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಹೆಗ್ಗಲಿಕೆ ಎಂಬುದು ಎರಡನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯದ ಹೆಸರು. “ನಾಡು-ನುಡಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಅಪಾರವಾದ ಉಜ್ವಲ ಅಭಿಮಾನ ಹೊಂದಿದ ಕಾಳಿಂಗರಾಯರು ಕರ್ನಾಟಕ ಏಕೀಕರಣಕ್ಕಾಗಿ ದುಡಿದ ಹಿರಿಯ ಕವಿಯಾದ ಹುಯಿಲಗೋಳ ನಾರಾಯಣರಾಯರು ರಚಿಸಿದ ಕವಿತೆ ‘ಉದಯವಾಗಲಿ ನಮ್ಮ ಚೆಲುವ ಕನ್ನಡ ನಾಡು’ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಸಂಗೀತ ನೀಡಿ, ಇಡೀ ನಾಡಿನ ಜನರ ಹೃದಯದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ಏಕೀಕರಣ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯನ್ನು ತುಂಬುವಂತೆ ತಮ್ಮ ತುಂಬಿದ ಇಂಪಾದ ಸಿರಿಕಂಠದಲ್ಲಿ ಹಾಡಿ ರಂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿಯೇ ಈ ಹಾಡನ್ನು ತಮ್ಮದೇ ಆದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ, ವಿಶಿಷ್ಟ ಶೈಲಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೆಲವು ಬಾರಿ ಈ ಹಾಡಿಗೆ ಅಳವಡಿಸಿರುವ ಮೋಹನರಾಗ ಮತ್ತು ಭಾಗೇಶ್ವರ ರಾಗಗಳನ್ನು ಹಲವು ನಿಮಿಷ ಸವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಆಲಾಪಿಸಿ, ನಂತರ ಹಾಡಿನ ನುಡಿಗಳನ್ನು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರು” ಎಂಬ ವಿಷಯವನ್ನು ದೊಡ್ಡರಂಗೇಗೌಡರು ದಾಖಲಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಾಡು-ನುಡಿಯ ಕುರಿತಾಗಿ ಅಪಾರವಾದ ಅಭಿಮಾನವನ್ನು

ಹೊಂದಿದ ಪಿ.ಕಾಳಿಂಗರಾವ್ ಅವರು ಜಿ.ಪಿ.ರಾಜರತ್ನಂ ರತ್ನನ ಪದಗಳು, ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಗೀತೆಗಳು, ಅನಕೃ, ಹುಯಿಲಗೋಳ ನಾರಾಯಣರಾವ್ ಅವರ ಗೀತೆಗಳಿಗೆ ಸಂಗೀತ ಸಂಯೋಜನೆ ಮಾಡಿ ನಾಡಿನಾದ್ಯಂತ ಹೆಗ್ಗಲಿಕೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡರೆಂಬ ವಿಚಾರವಿದೆ. ಮೂರನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವಾದ ‘ಕನ್ನಡ ಕವಿತೆ ಕಂಠಸಿರಿ’ಯಲ್ಲಿ ಕನ್ನಡ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕವಿಗಳ ಗೀತೆಗಳಿಗೆ ಸಂಗೀತ ಸಂಯೋಜಿಸಿ ಖ್ಯಾತನಾಮರಾದರು. ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಬಿಎಂಶ್ರೀ, ಕುವೆಂಪು, ಬೇಂದ್ರೆ, ಜಿ.ಪಿ.ರಾಜರತ್ನಂ, ಟಿ.ಪಿ.ಕೈಲಾಸಂ, ಕೆ.ಎಸ್.ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿ, ಎಂ.ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಅಡಿಗರ ರಚನೆಗಳಿಗೆ ಜೀವ ತುಂಬುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡಿದರು. ಅಲ್ಲದೆ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸೋದನ್ ಕುಮಾರಿ ಮತ್ತು ಮೋಹನ್ ಕುಮಾರಿ ಎಂಬ ಗಾಯನ ಸೋದರಿಯರ ಜೊತೆಗೆ ಕನ್ನಡದ ಅನೇಕ ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳಿಗೆ ದನಿಯಾದರು. ಕನ್ನಡ ನುಡಿ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ರಾಷ್ಟ್ರ ಪ್ರೇಮ ಕುರಿತಾದ ಕವನಗಳು ಪಿ. ಕಾಳಿಂಗರಾವ್ ಅವರ ಸಂಗೀತದಿಂದ ಜಾಗೃತರಾಗುವಂತೆ ಮಾಡಿತು. ‘ಕಾಳಿಂಗರಾಯರ ಕಾಳಜಿ’ಯೆಂಬುದು ನಾಲ್ಕನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವಾಗಿದ್ದು, ದೈವದತ್ತವಾಗಿ ಬಂದ ಸಂಗೀತ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಬಹಳ ಪರಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಅರ್ಥವತ್ತಾಗಿ ವಿನಿಯೋಗಪಡಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಳಿಂಗರಾಯರದು ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವಾಗಿತ್ತು. ಭಕ್ತಿಗೀತೆಗಳನ್ನು ಭಾವಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಳಿಂಗರಾಯರದು ಸೃಜನಶೀಲ ಪ್ರತಿಭೆ, ಅವರು “ನನ್ನ ಸಂಗೀತ ಗಗನ ಕುಸುಮವಾದರೆ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ? ನೆಲದ ಮುಟ್ಟು ಮುಟ್ಟಿ ಮಣ್ಣಿನ ಮಗ ಕುಣಿಯುವಂತಾಗಬೇಕು”¹⁰ ಎಂದು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂಬಿತ್ಯಾದಿ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುವ ಕಾಳಿಂಗರಾಯರ ಸಂಗೀತ ಕಾಳಜಿಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ‘ಚಲನಚಿತ್ರ ಸಂಗೀತ’ ಎಂಬ ಐದನೆಯ ಅಧ್ಯಾಯವಾಗಿದ್ದು, ಚಲನಚಿತ್ರ

¹⁰ ದೊಡ್ಡರಂಗೇಗೌಡ. (2009). ಪಿ. ಕಾಳಿಂಗರಾವ್. ಪುಟ. 18

ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಪಿ. ಕಾಳಿಂಗರಾವ್ ಅವರ ಕೊಡುಗೆಗಳ ಪ್ರಸ್ತಾಪವಿದೆ. ಅಂತಿಮ ಅಧ್ಯಾಯವಾದ 'ಕೊನೆಯ ದಿನಗಳು' ಎಂಬ ಅಧ್ಯಾಯದಲ್ಲಿ ಪಿ. ಕಾಳಿಂಗರಾವ್ ಅವರ ಜೀವನದ ಕೊನೆಯ ದಿನಗಳ ಲಘುದರ್ಶನವಿದೆ. "ಪಿ. ಕಾಳಿಂಗರಾಯರು ತಮ್ಮ ಕೊನೆಯ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ದೈಹಿಕವಾಗಿ ಅನಾರೋಗ್ಯಕ್ಕೆ ಗುರಿಯಾಗಿ ನರ್ಸಿಂಗ್ ಹೋಂನಲ್ಲಿದ್ದರು. ಅನಾರೋಗ್ಯದಿಂದ ಇದ್ದರೂ ಅವರು ಸಂಗೀತದ ಗಾಢ ಗುಂಗಿನಿಂದ ತಮ್ಮ ಕೈಲಾಗದಿದ್ದರೂ ಏನೋ ಗುಣಗುತ್ತಿತ್ತಿದ್ದರು. ಕೋಲಾರುತ ನಿಧಾನವಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದರು. 21ನೇ ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ 1981 ರಂದು ಇಹಲೋಕವನ್ನು ತ್ಯೇಜಿಸಿ ಸ್ವರ್ಗಸ್ಥರಾದರು" ಎಂಬುದಾಗಿ ಪಿ.ಕಾಳಿಂಗರಾವ್ ಅವರ ಕೊನೆ ಗಳಿಗೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ ದೊಡ್ಡರಂಗೇಗೌಡರು. ಕೃತಿಯ ಕೊನೆಯಲ್ಲಿ ಪಿ. ಕಾಳಿಂಗರಾಯರು ಸಂಗೀತ ನಿರ್ದೇಶನ ನೀಡಿದ ಚಲನಚಿತ್ರಗಳು, ಗಾಯನ, ನಟನೆ ಮಾಡಿದ ಚಲನಚಿತ್ರಗಳ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ದೊಡ್ಡರಂಗೇಗೌಡರು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಇದಿಷ್ಟು ಪಿ. ಕಾಳಿಂಗರಾವ್ ಎಂಬ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯ ಇಣುಕು ನೋಟವಾಗಿದೆ.

'ಪಿ. ಕಾಳಿಂಗರಾವ್' ಎಂಬ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯೂ ಕೂಡ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿದ್ದು, ಅವರ ಜೀವನದ ಎಲ್ಲಾ ಮಗ್ಗಲುಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುವಲ್ಲಿ ವಿಫಲವಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಕೃತಿಯನ್ನು ಪಿ. ಕಾಳಿಂಗರಾವ್ ಅವರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆ ಎನ್ನುವುದರ ಬದಲು ಸಾಧನೆಯ ಹಾದಿ, ಯಶಸ್ಸು, ಅಪಯಶಸ್ಸುಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಸಾಧನಾ ಮಾಲಿಕೆ ಎಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಗೆ ಇರಬೇಕಾದ ಎಲ್ಲ ಲಕ್ಷಣಗಳಿದ್ದು, ಕೃತಿಯು ಕೆಲವೊಂದು ಕೊರತೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯಾತ್ಮಕ ಬರಹವು ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಇದು ಕೃತಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಮೆರುಗನ್ನು ನೀಡಿ ಓದುಗರನ್ನು ಸೆಳೆಯುವಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿದೆ. ಕೃತಿಯ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಚೌಪದಿಗಳನ್ನು ಬಳಕೆ ಮಾಡಿ ಸಂಗೀತದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ನಂತರ ಸುಗಮ ಸಂಗೀತವು ಸಂಗೀತದ ಮುಖ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದ್ದು, ಮಧುರವಾದ ಸಾಹಿತ್ಯ ನಿಷ್ಪವಾದ ಗಾಯನ ಪದ್ಧತಿಯಾಗಿದೆ ಎಂದು ಸುಗಮ ಸಂಗೀತದ ಕುರಿತಾಗಿ ಚರ್ಚೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಆನಂತರ ಪಿ. ಕಾಳಿಂಗರಾವ್ ಅವರ ಹುಟ್ಟು, ಜನ್ಮಸ್ಥಳ, ತಂದೆ, ಮಾವ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಕುರಿತಾಗಿ ಮಾಹಿತಿಯಿದೆ.

ಪಿ. ಕಾಳಿಂಗರಾವ್ ಆರು ವರ್ಷದ ಬಾಲಕನಿರುವಾಗಲೇ ಮಾವ ಮಂಜಯ್ಯನವರು ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದ ದೇವರನಾಮ, ಶ್ಲೋಕಗಳು ಅವರನ್ನು ಪ್ರಚೋದಿಸಿದವು. ಒಳ್ಳೆಯ ಕಂಠ, ಹಾಡುವ ಉತ್ಸಾಹ ಹೊಂದಿದ್ದ ಪಿ. ಕಾಳಿಂಗರಾವ್ ಶಾಲಾ ದಿನಗಳಲ್ಲಿಯೇ 'ಚಂದ್ರಹಾಸ' ಎಂಬ ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಅಧಿಕಾರಿಯಿಂದ ಚಿನ್ನದ ಪದಕ ಪಡೆದು ಬೆಳೆಯುವ ಸಿರಿ ಮೊಳಕೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಎಂಬುದನ್ನು ಸಾಬೀತುಪಡಿಸಿದರು. ಅನಂತರ ಪ್ರತಿಭೆಯ ಮೇಲೆಯ ನಾಟಕ ಮಂಡಲಿಯಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕ ಅವಕಾಶವನ್ನು ಸದುಪಯೋಗಪಡಿಸಿಕೊಂಡರು. ಅನೇಕ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ಅಭಿನಯಿಸಿದ ಪಿ. ಕಾಳಿಂಗರಾಯ ಅವರು ಶ್ರೀರಂಗನಾಥ ಭಟ್ಟರಿಂದ ಸುಗಮ ಸಂಗೀತವನ್ನು, ವೆಂಕಣ್ಣ ಮತ್ತು ರಾಮಚಂದ್ರ ಭುವಾ ಮರೇಳ್ಕರ್ ಅವರುಗಳಿಂದ ಹಿಂದೂಸ್ತಾನಿ ಸಂಗೀತವನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದರು. ಮುಂದೆ ತಮ್ಮ ಹದಿಮೂರನೆಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವೇದಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಛೇರಿ ನೀಡಲು ಶುರುಮಾಡಿದರು. ಓದು ಅವರ ಸಂಗೀತ ಸಾಧನೆಯ ಆರಂಭದ ಹಾದಿಯಾಗಿದೆ.

ಪಿ. ಕಾಳಿಂಗರಾಯರು ಕವಿಗಳು ಕಂಡ ಅರ್ಥವನ್ನು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೂ ಸಹ ಅರ್ಥವಾಗಿಸುವ ಸುಗಮ ಸಂಗೀತದ ಸ್ವತಂತ್ರ ಶೈಲಿಯಂತಹ ಪ್ರಕಾರವನ್ನು ಆವಿಷ್ಕಾರ ಮಾಡಿದ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆಗೆ ಪಾತ್ರರಾದರು. ಹಲವಾರು ನಾಡಗೀತೆಗಳಿಗೆ ದನಿಯಾಗಿ ರಂಜಿಸಿದರು. ಹಲವಾರು ಕನ್ನಡ ಕವಿಗಳ ಕವಿತೆಗಳನ್ನು ಸರಳವಾಗಿ, ಭಾವಪೂರ್ಣವಾಗಿ

ಕೇಳುಗರ ಹೃದಯವನ್ನು ತಣಿಸುವಂತೆ ಹಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಉದಯವಾಗಲಿ ನಮ್ಮ ಚೆಲುವ ಕನ್ನಡ ನಾಡು, ಎಲ್ಲಾದರೂ ಇರು ಎಂತಾದರೂ ಇರು, ಕನ್ನಡಕೆ ಹೋರಾಡು ಕನ್ನಡದ ಕಂದಾ, ಏರಿಸಿ ಹಾರಿಸಿ ಕನ್ನಡ ಬಾವುಟ, ಯೆಂಡ ಯೆಂಡಿ ಕನ್ನಡ ಪದಗೋಳ್ ಅಂದ್ರೆ ರತ್ನಂಗ್ ಪ್ರಾಣ ಮುಂತಾದ ಕನ್ನಡ ಕವಿತೆಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಕಂಠಸಿರಿಯ ಮೌಲಿಕ ಹೊಸ ಕಳೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿದರು. ಅನೇಕ ಕೀರ್ತನೆಗಳು, ಭಾವಗೀತೆಗಳು, ರಂಗಗೀತೆಗಳು, ಜನಪದ ಗೀತೆಗಳು, ವಚನಗಳನ್ನು ಹಾಡುವ ಮೂಲಕ ಹೊಸ ಸಂಗೀತ ಲೋಕವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದರು.

ಮಂಗಳೂರಿನ ಶ್ರೀ ಅಂಬಾಪ್ರಸಾದಿಕೆ ನಾಟಕ ಮಂಡಳಿಯಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಕಾಳಿಂಗರಾಯರು 'ರಾಯರ ಸೊಸೆ', ಆ ಜನ್ಮ ಕುಮಾರಿ, ನಿರುಪಮಾ, ತುಳಸೀದಾಸ, ಕಾಳಿಯಮರ್ಧನ, ವಿಕ್ರಮಶಶಿಕಲಾ ನಾಟಕಗಳಲ್ಲಿ ರಂಗಗೀತೆಗಳನ್ನು ಹಾಡಿ ಮನರಂಜಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅಂತೆಯೇ ಜಾನಪದ ಸಂಗೀತದ ಮೋಹಕ ಧಾಟಿಗಳು ಪಿ. ಕಾಳಿಂಗರಾಯರ ಮನಸೆಳೆದು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸಂಗೀತದೊಂದಿಗೆ ಜನಪದ ಸಂಗೀತಕ್ಕೂ ಹೊಸರಂಗವನ್ನು ನೀಡಿದರು. ಆಕಾಶವಾಣಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಶ್ರೀಯುತರು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಇವರು 1941ರಲ್ಲಿ 'ವಸಂತಸೇನ' ಎಂಬ ಚಲನಚಿತ್ರ ಮೂಲಕ ಚಂದನವನವನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಿದರು. ನಂತರ ಕೃಷ್ಣಲೀಲಾ (1947), ಭಕ್ತ ರಾಮದಾಸ (1948), ಕಲಾವಿದ (1949), ನಟಶೇಖರ (1954), ಅಬ್ಬಾ ಆ ಹುಡುಗಿ (1959) ಹಾಗೂ ಮಹಾಶಿಲ್ಪಿ (1966) ಮುಂತಾದ ಚಲನಚಿತ್ರಗಳಿಗೆ ಸಂಗೀತ ನಿರ್ದೇಶನ ಮಾಡಿದರು. ಸುಮಾರು 14 ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಚಲನಚಿತ್ರಗಳಿಗೆ ಹಿನ್ನಲೆ ಗಾಯಕರಾಗಿ, ಧ್ವನಿ ನೀಡಿದ ಇವರು ಮೂರು ಚಲನಚಿತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ನಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. 21 ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಗಾಯಕ, ಗಾಯಕಿರನ್ನು ನಾಡಿಗೆ ಪರಿಚಯಿಸಿದ ಕೀರ್ತಿ ಪಿ. ಕಾಳಿಂಗರಾಯರದು. ಅಲ್ಲದೇ

ರಾಜಹಂಸ, ಬಾರಯ್ಯ ಬೆಳದಿಂಗಳೆ, ಎದೆ ತುಂಬಿ ಹಾಡಿದನು, ಕರುಣಾಳು ಬಾ ಬೆಳಕೆ ಹಾಗೂ ಹಚ್ಚೇವು ಕನ್ನಡದ ದೀಪ ಎಂಬ ಧ್ವನಿಸುರಳಿಗಳನ್ನು ಹೊರತಂದಿದ್ದಾರೆ. ಇದಿಷ್ಟು ಪಿ. ಕಾಳಿಂಗರಾವ್ ಅವರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯ ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾದ ಇಣುಕುನೋಟ.

ಮೇಲ್ಕಂಡ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಅವಲೋಕಿಸಿದಾಗ ಸಮಾನವಾದ ಅಂಶಗಳೆರಡು ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತತೆ, ಸರಳತೆ, ನಿಖರತೆಯಾದ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಕೃತಿಗಳಾಗಿವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲೇ ತಮ್ಮ ಅಂಕಣ ಬರಹಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬಿಡಿ ವ್ಯಕ್ತಿ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಕೂಡ ದೊಡ್ಡರಂಗೇಗೌಡರು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಅವುಗಳನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಿಚಿತ್ರ ಎಂದು ಕರೆಯಬಹುದಾಗಿದೆ. 'ನವೋದಯ ಕಾವ್ಯ' ಎಂಬ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀ, ಕುವೆಂಪು, ಬೇಂದ್ರೆ, ಪುತಿನ., ಡಿವಿಜಿ., ವಿ.ಸೀ. ಮುಂತಾದ ಕವಿಗಳ ಜೀವನದೊಂದಿಗೆ ಕಾವ್ಯದ ಕುರಿತಾದ ವಿಮರ್ಶೆಯನ್ನು ಬಿಡಿ ಲೇಖನಗಳಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡರಂಗೇಗೌಡರು ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಕೃತಿ 'ಸಮಕಾಲೀನ ಸಾಹಿತ್ಯ'ದಲ್ಲಿ ಅನಂತಮೂರ್ತಿ, ಶಿವರಾಮ ಕಾರಂತ, ಮಾಸ್ತಿ ವೇಂಕಟೇಶ ಅಯ್ಯಂಗಾರ್, ಗೋಕಾಕ್ ಮುಂತಾದವರ ಬದುಕಿನ ಕ್ಷಣಗಳೊಂದಿಗೆ ಅವರ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಆ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಬಿಡಿ ಬರಹಗಳ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ಮೇಲ್ಕಂಡ ವ್ಯಕ್ತಿಚಿತ್ರಗಳೂ ಮೂಡಿಬಂದರೂ ಅವು ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯ ಸಾಲಿಗೆ ಸೇರುವುದಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಕೇವಲ ಕೆಲವು ಸಾಹಿತಿಗಳ ಜೀವನದ ಸನ್ನಿವೇಶಗಳನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುವ ಕಾರ್ಯವು ನಡೆದಿದೆ. 'ಸಂಗೀತ ಸಾಮ್ರಾಟರು' ಎಂಬ ಹೆಸರಿನ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ವಿಜಯಭಾಸ್ಕರ್ ಹಾಗೂ ಪಿ. ಕಾಳಿಂಗರಾವ್ ಅವರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಪ್ರಕಟಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಈ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಬದಲಾವಣೆಯಿಲ್ಲ. ಆದರೆ ಅವರಿಬ್ಬರ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಒಟ್ಟಾರೆ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾಗಿದೆ.

ದೊಡ್ಡರಂಗೇಗೌಡರ ಇತರೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳಿಗೆ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಗಳನ್ನು ಹೋಲಿಸಿದಾಗ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಗಳು ಗೌಣವಾಗಿ ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆ. ಉಳಿದ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಗಳಿಗೆ ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಅಂಕಣ ಸಾಹಿತ್ಯ, ವಿಮರ್ಶೆ, ಸಂಶೋಧನೆ, ಪ್ರವಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯ ಹಾಗೂ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯ ಪ್ರಪಂಚಕ್ಕೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಜನಪ್ರಿಯ ಕವಿಯಾಗಿ ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಸಾಕಷ್ಟು ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಿದ ಹಾಗೆ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾರಕ್ಕೆ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಛಾಪು ಮೂಡಿಸಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಲಾರೆವು. ಕಳೆದ 40 ವರ್ಷಗಳಿಂದಲೂ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಸೇವೆಯನ್ನು ದೊಡ್ಡರಂಗೇಗೌಡರು ಮಾಡುತ್ತ ಬಂದಿದ್ದಾರೆ. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ದೊಡ್ಡರಂಗೇಗೌಡ ಅವರು ರಚಿಸಿದ ಜೀವನ ಚರಿತ್ರೆಗಳು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕೆ ಅವರು ನೀಡಿರುವ ಕೊಡುಗೆಗಳಾಗಿವೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು

- ದೊಡ್ಡರಂಗೇಗೌಡ (ಸಂ.) (1999). ವಿಚಾರ ವಾಹಿನಿ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ.
- ಹಳ್ಳಿಕೇರಿ, ಎಫ್.ಟಿ., ಕೆ.ರವೀಂದ್ರನಾಥ. (ಸಂ.) (2016). ದಶಕದ ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ. ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು.
- ಕನ್ನಡ ಶೈಲಿ ಕೈಪಿಡಿ. (2006). ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ.
- ಕೋಗಿಲಹಳ್ಳಿ ಕೃಷ್ಣಪ್ಪ. (ಸಂ.) (2016). ಆದರ್ಶ ಮನುಷ್ಯ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಪ್ರಕಾಶನ.
- ಸಂಗಮೇಶ ಸವದತ್ತಿಮಠ. (ಸಂ.) (1994). ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂಗಾತಿ. ಪಲ್ಲವಿ ಪ್ರಕಾಶನ.

ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಪ್ರದೇಶದ ಐನಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮದ ಶಿಲಾಯುಗ ನೆಲೆ

ಸುನಿಲ್ ಕುಮಾರ್ ಹೆಚ್ ಬಿ¹ ಮತ್ತು ಡಾ. ಸರ್ವಮಂಗಳ ಜಿ²¹ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಇತಿಹಾಸ ವಿಭಾಗ, ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಹಿರಿಸಾವೆ, ಹಾಸನ ಜಿಲ್ಲೆ²ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು ಸ್ನಾತಕೋತ್ತರ ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಕೃತಶಾಸ್ತ್ರ ಅಧ್ಯಯನ ಹಾಗೂ ಸಂಶೋಧನಾ ವಿಭಾಗ, ಕುವೆಂಪು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಜ್ಞಾನ ಸಹ್ಯಾದ್ರಿ, ಶಂಕರಘಟ್ಟ.

Abstract:

ಪ್ರಾಕೃತಶಾಸ್ತ್ರದ ಅವಶೇಷಗಳ ಅಧ್ಯಯನವು ಹಿಂದಿನಿಂದ ಇಂದಿನವರೆಗೆ ಮಾನವ ಸಮಾಜದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಪುನರ್ನಿರ್ಮಿಸುವಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣಾಯಕವಾಗಿದೆ. ಈ ಸಂಶೋಧನಾ ಲೇಖನವು ಕರ್ನಾಟಕದ ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿರುವ ಐನಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಪತ್ತೆಯಾದ ನವಶಿಲಾಯುಗದ ಉಪಕರಣಗಳು ಮತ್ತು ಬೃಹತ್ ಶಿಲಾಗೋರಿಗಳ ನೆಲೆಗಳ ಮೇಲೆ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶದ ಪ್ರಾಚೀನ ಮಾನವ ವಾಸಸ್ಥಳವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಈ ಇತಿಹಾಸಪೂರ್ವ ಉಪಕರಣಗಳು ಮತ್ತು ರಚನೆಗಳ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಲೇಖನವು ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಐನಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮವು ನವಶಿಲಾಯುಗ ಮತ್ತು ಬೃಹತ್ ಶಿಲಾಗೋರಿಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ರಚನೆಗಳು ಕಂಡುಬಂದ ಪ್ರಮುಖ ಸ್ಥಳವೆಂದು ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಸಂಶೋಧನೆಯು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ನವಶಿಲಾಯುಗದ ಕಾಲದ ಮೂರು ಕಲ್ಲಿನ ಉಪಕರಣಗಳ ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸುತ್ತದೆ, ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಆರಂಭಿಕ ಮಾನವ ಚಟುವಟಿಕೆಯ ಉಪಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ದೃಢೀಕರಿಸುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಐನಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಕಲ್ಲನೆಗಳು ಮತ್ತು ನಿಲಿಸುಗಲ್ಲುಗಳ ಮೇಲೆ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸುತ್ತದೆ.

Keywords: ಪಶ್ಚಿಮಘಟ್ಟ, ಐನಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮ, ಶಿಲಾಯುಗ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಕಲ್ಲನೆ ಸಮಾಧಿ, ನಿಲಿಸುಗಲ್ಲು, ಶಿಲಾಯುಧ, ಕೈಕೊಡಲಿ

ಪೀಠಿಕೆ

ಪ್ರಾಕೃತಶಾಸ್ತ್ರದ ಅವಶೇಷಗಳು ಒಂದು ಪ್ರದೇಶದ ಗತಕಾಲದಿಂದ ಪ್ರಸ್ತುತದವರೆಗಿನ ಮಾನವ ಸಮಾಜದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಂಪರೆ ಮತ್ತು ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಪುನರ್ರಚಿಸುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಮಾನವನು ಗತಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬಳಸಿದ ವಸ್ತುಗಳು ಅಥವಾ ಉದ್ದೇಶ ಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ರಚಿಸಿದವುಗಳೇ ಪ್ರಾಚ್ಯವಸ್ತುಗಳಾಗಿವೆ. ಪ್ರಾಕೃತಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರಮುಖ ಉದ್ದೇಶವೆಂದರೆ ಈ ಪ್ರಾಚ್ಯವಸ್ತುಗಳ

ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಗತಕಾಲದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಪುನರ್ ರಚಿಸುವುದು. ಹಳೆಯ ಶಿಲಾಯುಧಗಳು, ಮಡಕೆ, ಮಣ್ಣಿನ ಮೂರ್ತಿಗಳು, ಶಿಲ್ಪಗಳು, ಶಾಸನಗಳು, ಹಸ್ತಪ್ರತಿ, ತಾಳಪತ್ರ ಮುಂತಾದವು ಪ್ರಾಚ್ಯವಸ್ತುಗಳಾಗಿದ್ದು, ಅವುಗಳ ಸಹಾಯದಿಂದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದು.

ಪಶ್ಚಿಮಘಟ್ಟಗಳ ಸಾಲಿನ ಬೆಟ್ಟಗಳು, ದಟ್ಟ ಅರಣ್ಯ, ಪ್ರಕೃತಿ ಸೌಂದರ್ಯ, ಪರ್ವತ ಶ್ರೇಣಿಯ ನಡುವೆ

Please cite this article as: ಸುನಿಲ್ ಕುಮಾರ್ ಹೆಚ್ ಬಿ ಮತ್ತು ಸರ್ವಮಂಗಳ ಜಿ. (2024). ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಪ್ರದೇಶದ ಐನಳ್ಳಿ ಗ್ರಾಮದ ಶಿಲಾಯುಗ ನೆಲೆ. ಸೃಜನಿ: ಇಂಡಿಯನ್ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಇನ್‌ನೋವೇಟಿವ್ ರೀಸರ್ಚ್ ಅಂಡ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್, 3(3), 82-85

ಇರುವ ಜಲಧಾರೆಗಳು, ಕಾಫಿ ಬೇಸಾಯ ಇವೆಲ್ಲ ಮಲೆನಾಡು ಜಿಲ್ಲೆಯಾದ ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಗಳು. ಹಳೆಶಿಲಾಯುಗ, ಮಧ್ಯಶಿಲಾಯುಗ, ಬೃಹತ್ ಶಿಲಾಯುಗದ ಮಾನವನು ನೆಲೆಸಿದ ಅನೇಕ ನೆಲೆಗಳು ಈ ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಪತ್ತೆಯಾಗಿವೆ. ನೂತನ ಶಿಲಾಯುಗವು ಶಿಲಾಯುಗದ ಕೊನೆಯ ಹಂತ ಹಾಗೂ ಸೂಕ್ಷ್ಮಶಿಲಾಯುಗದ ನಂತರ ಮತ್ತು ತಾಮ್ರ ಶಿಲಾಯುಗದ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿದ್ದ ಹಂತವಾಗಿದೆ. ಈ ಹಂತದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯ ಸ್ವಾನೀಷನ್ ಪ್ರಾಗೈತಿಹಾಸಿಕ ಸಂಶೋಧಕನಾದ ಥಾಮಸ್‌ಸನ್ ಅವರು ಸಾ.ಶ. 19ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ "ನಿಯೋಲಿಥಿಕ್" ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಬಳಸಿದರು. ಜೈಲ್ಡ್ ಅವರು ಸಾ.ಶ 1958ರಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟಿಸಿದ "ದಿ ಪ್ರಿ ಹಿಸ್ಟರಿ ಆಫ್ ಯೂರೋಪಿಯನ್ ಸೊಸೈಟಿ" ಎಂಬ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ನೂತನ ಶಿಲಾಯುಗದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ.¹

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ನೂತನ ಶಿಲಾಯುಗದ ಮುಖ್ಯವಾದ ನೆಲೆಗಳೆಂದರೆ ಮೇಲಿನ ಕೃಷ್ಣ, ಮಲಪ್ರಭಾ ಮತ್ತು ಭೀಮ ನದಿ ಕಣಿವೆ ಪ್ರದೇಶ, ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಶೋರಾಪುರದ ದೋ-ಅಬ್ ಪ್ರದೇಶ ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿ, ತೆಕ್ಕಲಕೋಟೆ, ಪಿಕ್ಕಿಹಾಳು, ಹಳ್ಳೂರು, ಕೊಡೈಕಲ್, ಹೆಮ್ಮಿಗೆ, ಕೋಲಾರ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬನಹಳ್ಳಿ, ಮಾಂಜ್ರ ಮತ್ತು ಕಾರಂಜಾ ನದಿ ಕಣಿವೆ ಪ್ರದೇಶಗಳು. ಸಾ.ಶ 1990ರಲ್ಲಿ ಕೆ.ಪಿ. ಪೂಣಚ್ಚ ಅವರು ಅರೆ ಮಲೆನಾಡು ಪ್ರದೇಶಗಳಾದ ದಾವಣಗೆರೆ, ಶಿವಮೊಗ್ಗ, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು, ಹಾಸನ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಸಾ.ಶ 1999ರಲ್ಲಿ ಕೆ.ಬಿ.ಶಿವತಾರಕ್ ಅವರು ಪೆನ್ನಾರ್ ನದಿ ಕಣಿವೆ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ನೂತನ ಶಿಲಾಯುಗದ ಅವಶೇಷಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಿರುತ್ತಾರೆ.²

ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಪ್ರಾಕ್ತನಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರು ನೂತನ ಶಿಲಾಯುಗವನ್ನು ಮೂರು ಹಂತಗಳಲ್ಲಿ ಗುರುತಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳೆಂದರೆ ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ನೂತನ ಶಿಲಾಯುಗ, ಮಧ್ಯ ನೂತನ ಶಿಲಾಯುಗ ಹಾಗೂ

ಪ್ರಾರಂಭಿಕ ಕಬ್ಬಿಣ ಹಂತದ ನೂತನ ಶಿಲಾಯುಗ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಾಚೀನವಾದ ಮೊದಲ ಹಂತದ ನೂತನ ಶಿಲಾಯುಗವು ಇದುವರೆಗೂ ಪತ್ತೆಯಾಗಿರುವುದು ವರದಿಯಾಗಿಲ್ಲ. ಎರಡನೇ ಹಂತದ ನೂತನ ಶಿಲಾಯುಗವನ್ನು ಬೂದಿ ದಿಬ್ಬದೊಂದಿಗೆ ದೊರೆಯುವ ಅವಶೇಷಗಳ ಮೂಲಕ ಗುರುತಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮೂರನೇ ಹಂತದ ನೂತನ ಶಿಲಾಯುಗವನ್ನು ಕಬ್ಬಿಣ ಯುಗದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ನೂತನ ಶಿಲಾಯುಗದ ಅವಶೇಷಗಳು ಹಾಗೂ ಮಡಕೆಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಪ್ರದೇಶದ ನವಶಿಲಾಯುಗದ ಕಾಲದ ಉಪಕರಣಗಳು

ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರಿನ ಐನಳ್ಳಿ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ನವಶಿಲಾಯುಗದ ಕಾಲದ ಉಪಕರಣಗಳು ದೊರಕಿವೆ. ಇಲ್ಲಿ ಮೂರು ಕೈಕೊಡಲಿಗಳು ದೊರಕಿವೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ನೂತನ ಶಿಲಾಯುಗದ ಈ ಕೈಕೊಡಲಿಗಳ ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

ಇದರಿಂದ ತಾಲೂಕಿನಲ್ಲಿ ನವಶಿಲಾಯುಗದ ಕುರುಹುಗಳು ಇದ್ದವೆಂದು ದೃಢವಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು. ಆ ಶಿಲಾಯುಗಗಳನ್ನು ಸಾಂಕೇತಿಕವಾಗಿ ಎನ್‌ಟಿ1, ಎನ್‌ಟಿ2 ಮತ್ತು ಎನ್‌ಟಿ3 ಎಂದು ಇಲ್ಲಿ ಬಳಸಲಾಗಿದೆ.

ಚಿತ್ರ 1: ಎನ್‌ಟಿ 1

ಉದ್ದ: 24 ಸೆಂ.ಮೀ, ದಪ್ಪ: 4 ಸೆಂ.ಮೀ, ಅಲಗು: 08 ಸೆಂ.ಮೀ, ಸುತ್ತಳತೆ: 04 ಸೆಂ.ಮೀ(ಮೇಲಿನ ತುದಿ), 15 ಸೆಂ.ಮೀ (ಅಲಗಿನ ಬಳಿ)

ಚಿತ್ರ 2: ಎನ್‌ಟಿ 2

ಉದ್ದ: 17 ಸೆಂ.ಮೀ, ದಪ್ಪ: 3.5 ಸೆಂ.ಮೀ, ಅಲಗು: 8 ಸೆಂ.ಮೀ, ಸುತ್ತಳತೆ: 06 ಸೆಂ.ಮೀ(ಮೇಲಿನ ತುದಿ), 16 ಸೆಂ.ಮೀ (ಅಲಗಿನ ಬಳಿ)

ಚಿತ್ರ 3: ಎನ್‌ಟಿ 3

ಉದ್ದ: 14 ಸೆಂ.ಮೀ, ದಪ್ಪ: 2.5 ಸೆಂ.ಮೀ, ಅಲಗು: 6.5 ಸೆಂ.ಮೀ, ಸುತ್ತಳತೆ: 04 ಸೆಂ.ಮೀ(ಮೇಲಿನ ತುದಿ), 14 ಸೆಂ.ಮೀ (ಅಲಗಿನ ಬಳಿ)

ಬೃಹತ್ ಶಿಲಾಯುಗ

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಂಧ್ರ, ಕರ್ನಾಟಕ, ತಮಿಳುನಾಡು ಮತ್ತು ಕೇರಳದ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಲಾ ಸಮಾಧಿಗಳು

ಅತ್ಯಧಿಕ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಪತ್ತೆಯಾಗಿವೆ.³ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಾ.ಶ.ಪೂರ್ವ 1000 ದಿಂದ ಸಾ.ಶ.ಪೂರ್ವ 300 ರವರೆಗೆ ಬೃಹತ್ ಶಿಲಾಸಂಸ್ಕೃತಿ ವ್ಯಾಪಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಮೆಗಾಲಿಥಿಕ್ ಎಂಬ ಪದವು ಗ್ರೀಕ್ ಭಾಷೆಯ ಮೆಫಾ ಅಂದರೆ ಬೃಹತ್, ಲಿಥಿಕ್ ಎಂದರೆ ಕಲ್ಲು ಎಂಬ ಪದದಿಂದ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದೆ. ಸತ್ತವರ ನೆನಪಿಗಾಗಿ ಬೃಹತ್ ಕಲ್ಲುಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಸಮಾಧಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಹಾಗಾಗಿ ಬೃಹತ್ ಶಿಲೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಸಮಾಧಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರುವುದರಿಂದ ಈ ಕಾಲವನ್ನು ಬೃಹತ್ ಶಿಲಾಸಂಸ್ಕೃತಿ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ತಾಮ್ರ ಶಿಲಾಯುಗ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಬೆಳಕಿಗೆ ಬಾರದೆ ನೂತನ ಶಿಲಾಯುಗದ ನಂತರ ಕಂಡು ಬರುವ ಅವಧಿಯೇ ಬೃಹತ್ ಶಿಲಾಯುಗ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣವೆಂದರೆ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬಿಣ ಅದಿರು ದೊರೆಯುವಷ್ಟು ತಾಮ್ರದ ಅದಿರು ದೊರೆಯುವ ಅಭಾವವಿದೆ.⁴

ಕಲ್ಮನೆ ಸಮಾಧಿ:

ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಐನಳ್ಳಿ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದ ಬನವೊಂದರಲ್ಲಿ ಎರಡು ಬೃಹತ್ ಶಿಲಾಗೋರಿಯ ಕಲ್ಮನೆ ಸಮಾಧಿಗಳು ಪತ್ತೆಯಾಗಿವೆ. ಅಧ್ಯಯನ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ಇಲ್ಲಿ ದೊರೆತಿರುವ ಕಲ್ಮನೆಗಳಿಗೆ ಡಿ.1 ಮತ್ತು ಡಿ.2 ಎಂದು ಸಂಕೇತಗಳಿಂದ ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಮೊದಲನೇ ಕಲ್ಮನೆಯು (ಡಿ.1) ಎರಡು ಕ್ಯಾಪ್ ಸ್ಟೋನ್‌ಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಈ ಡಾಲ್ಮನ್ ನೆಲಮಟ್ಟದಿಂದ 4 ಅಡಿ ಎತ್ತರ ಹಾಗೂ 9 ಅಡಿ ಉದ್ದವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಎರಡನೇ ಕಲ್ಮನೆಯು (ಡಿ.2) ಒಂದು ಕ್ಯಾಪ್ ಸ್ಟೋನ್ ಮಾತ್ರ ಹೊಂದಿವೆ. ಈ ಡಾಲ್ಮನ್ ನೆಲಮಟ್ಟದಿಂದ 4 ಅಡಿ ಎತ್ತರ ಹಾಗೂ 6 ಅಡಿ ಉದ್ದವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ.

ನಿಲಸುಗಲ್ಲು

ಇದೇ ಐನಳಿ ಗ್ರಾಮದ ಕಲ್ಮನೆ ಬಳಿಯಲ್ಲಿಯೇ ನೆಲಮಟ್ಟದಿಂದ 9 ಅಡಿ ಎತ್ತರದ ನಿಲಸುಗಲ್ಲೊಂದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಇದು 85⁰ ಓರೆಯಾಗಿ ನಿಲ್ಲಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಈ ಗ್ರಾಮವು ನೂತನ ಶಿಲಾಯುಗ ಹಾಗೂ ಬೃಹತ್ ಶಿಲಾಯುಗದ ನೆಲೆಯಾಗಿದ್ದು ಈ ಗ್ರಾಮವು ಶಿಲಾಯುಗದ ಮಾನವನ ವಾಸದ ನೆಲೆಯಾಗಿತ್ತು. ಅಲ್ಲದೇ ಈ ಐನಳಿ ಬಳಿಯಲ್ಲಿರುವ ಮತ್ತೊಂದು ಹಿರೇಗೌಜ ಎಂಬ ಗ್ರಾಮವು ಬೃಹತ್ ಶಿಲಾಯುಗದ ನೆಲೆಯು ಆಗಿದ್ದು, ಅಲ್ಲಿ ಎರಡು ಕಲ್ಮನೆಗಳು ಹಾಗೂ ನಿಲಸುಗಲ್ಲುಗಳು ಕಂಡುಬಂದಿವೆ. ಅಂದರೆ ಈ ಪ್ರದೇಶವು ಶಿಲಾಯುಗದ ಮಾನವನ ವಸತಿ ನೆಲೆಯಾಗಿತ್ತು ಎಂಬುದನ್ನು ಖಾತ್ರಿಯಾಗಿ ಹೇಳಬಹುದು. ಪ್ರಸ್ತುತ ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ತಾಲೂಕಿನ ಬಹು ಪ್ರದೇಶವು ಕಾಫೀ ತೋಟಗಳಿಂದ ಆವೃತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಅಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಶಿಲಾಯುಗದ ನೆಲೆಗಳು ಹಾಗೂ ಉಪಕರಣಗಳು ಮುಚ್ಚಿಹೋಗಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ.

ಕೊನೆಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು

1. ವೀಲರ್ ಮಾರ್ಟಿಮರ್. (1954). ಆರ್ಕಿಯೋಲಾಜಿ ಫ್ರಾಮ್ ದಿ ಅರ್ತ್, ಪುಟ. 180.
2. ಶಿವತಾರಕ್, ಕೆ. ಬಿ. (2001). ಕರ್ನಾಟಕ ಪುರಾತತ್ವನೆಲೆಗಳು. ಪುಟ. 17
3. ಅಂಬಳಿಕೆ ಹಿರಿಯಣ್ಣ. (2009). ಕನ್ನಡ ವಿಷಯ ವಿಶ್ವಕೋಶ. ಪುಟ. 670.
4. ಜೈನ್ ವಿ.ಕೆ. (2006). ಪ್ರೀ ಆಂಡ್ ಪೋಸ್ಟೋ ಹಿಸ್ಟರಿ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ. ಪು.ಸಂ-119&130.

ಆಕರ ಗ್ರಂಥಗಳು

- ಅಭಿಶಂಕರ್, ಕೆ. (ಸಂ.) (1975). ಗೆಜೆಟಿಯರ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ, ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ.

- ಅಂಬಳಿಕೆ ಹಿರಿಯಣ್ಣ. (2009). ಕನ್ನಡ ವಿಷಯ ವಿಶ್ವಕೋಶ. ಕುವೆಂಪು ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ.
- ಜೈನ್, ವಿ.ಕೆ. (2006). ಪ್ರೀ ಆಂಡ್ ಪೋಸ್ಟೋ ಹಿಸ್ಟರಿ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ. ಡಿ.ಕೆ. ಪ್ರಿಂಟ್ ವರ್ಲ್ಡ್.
- ನಾಯಕ, ಹಾ.ಮಾ. (1994). ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವಕೋಶ, ಸಂಪುಟ-5. ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ.
- ವೀಲರ್ ಮಾರ್ಟಿಮರ್. (1954). ಆರ್ಕಿಯಾಲಜಿ ಫ್ರಾಮ್ ದಿ ಅರ್ತ್. ಕ್ಲಾರಿಡನ್ ಪೆಸ್.
- ಶಿವತಾರಕ್, ಕೆ.ಬಿ. (2001). ಕರ್ನಾಟಕ ಪುರಾತತ್ವ ನೆಲೆಗಳು. ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ.
- ಸೂರ್ಯನಾಥ್ ಯು. ಕಾಮತ್. (ಸಂ.) (1989). ಗೆಜೆಟಿಯರ್ ಆಫ್ ಇಂಡಿಯಾ, ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ, ಭಾಗ-1 ಮತ್ತು ಭಾಗ-2, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ.

ಗ್ರಾಮೀಣ ಆರೋಗ್ಯ: ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ

ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಬೇಲೂರ¹ ಮತ್ತು ಡಾ. ಶಾಂತಮಲ್ಲಪ್ಪ ಹೊನ್ನಂಗರ²

¹ಸಂಶೋಧನಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಹಂಪಿ, ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ
²ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು, ಕೆ.ಎಲ್.ಇ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಎಸ್.ಎಸ್.ಎಂ.ಎಸ್ ಮಹಾವಿದ್ಯಾಲಯ,
ಅಥಣಿ

Abstract:

ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಆನಾರೋಗ್ಯ ಕುರಿತಾದ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯ ಕ್ರಮಗಳು ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಮಾಜದ ಅವಶ್ಯಕವಾದ ಭಾಗಗಳಾಗಿವೆ. ಆರೋಗ್ಯ ರಕ್ಷಣೆ ಎಂಬುದು ಕೇವಲ ರೋಗದಿಂದ ಮುಕ್ತವಾಗುವುದು ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೇ ವ್ಯಕ್ತಿಗತವಾಗಿ ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ, ದೈಹಿಕವಾಗಿ, ಮಾನಸಿಕವಾಗಿ ಸದೃಢವಾಗಿರುವುದು ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಅಥವಾ ಸರಿಯಾದ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಾಣಿಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದು ನಿಜವಾಗಿ ರೋಗದಿಂದ ಮುಕ್ತವಾದಂತೆ ಅಂದರೆ “ಆರೋಗ್ಯವೇ ಭಾಗ್ಯ” ಎಂಬ ನಾಣ್ಣಡಿಯಂತೆ ಆರೋಗ್ಯದ ಕಡೆಗೆ ಗಮನ ಹರಿಸುವುದು ಎಂದು ವಿಶ್ವ ಆರೋಗ್ಯ ಸಂಸ್ಥೆಯ ವರದಿ ತಿಳಿಸಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಆರೋಗ್ಯ ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

Keywords: ಎನ್‌ಆರ್‌ಎಚ್‌ಎಂ, ಗ್ರಾಮೀಣ ಆರೋಗ್ಯ, ಸಾಂಕ್ರಾಮಿಕ ರೋಗಗಳು, ಆರೋಗ್ಯ ನಡವಳಿಕೆಗಳು, ಸ್ವಚ್ಛತೆ, ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರ.

ಪೀಠಿಕೆ

ಮಾನವ ಜನಾಂಗದ ಉಗಮದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಇಂದಿನವರೆಗೆ ಮಾನವನು ಅನೇಕ ರೋಗಗಳಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗುತ್ತಾ ಬಂದಿದ್ದಾನೆ. ಅದರಂತೆ ಅವುಗಳಿಗೆ ತನ್ನದೇ ಆದ ಚಿಕಿತ್ಸಾ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡು ರೋಗ ನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದ್ದಾನೆ. ಆರೋಗ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗಾಗಿ ಸರಕಾರವು ವಿವಿಧ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಸರ್ವರಿಗೂ ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆ ದೊರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡಲು ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿದೆ. ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಪಂಚ ವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಗಳಲ್ಲಿ ಜನರ ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಹಣ ಮೀಸಲಿಡುತ್ತಿವೆ. ಒಂದು ದೇಶದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಆರೋಗ್ಯವಂತ ಜನರ ಪಾತ್ರ ಬಹುಮುಖ್ಯವಾಗಿ

ರುವುದರಿಂದ ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಉಚಿತವಾಗಿ ನೀಡುತ್ತಿದೆ. ಸರ್ಕಾರವಲ್ಲದೆ ಖಾಸಗಿ ಆರೋಗ್ಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಕೂಡ ರಿಯಾಯಿತಿ ದರದಲ್ಲಿ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ನೀಡುತ್ತಾ ಬಂದಿವೆ. ಆದರೂ ಇಂದಿಗೂ ಕೂಡ ಜನಸಂಖ್ಯೆಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಕೊರತೆಯಾಗಿದೆ.

ಭಾರತ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಜನರ ಆರೋಗ್ಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ವೃದ್ಧರು, ಮಹಿಳೆಯರು, ಮಕ್ಕಳು ಮತ್ತು ದುರ್ಬಲರು ನಾನಾ ವಿಧದ ರೋಗಗಳಿಗೆ ಸಿಲುಕಿ ಅಕಾಲಿಕವಾಗಿ ಮರಣ ಹೊಂದುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಸೂಕ್ತವಾದ ಆರೋಗ್ಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳಿಲ್ಲದಿರುವುದು ಹಾಗೂ ದುಬಾರಿ ವೆಚ್ಚ ಇದಕ್ಕೆ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಭಾರತ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಕಡು ಬಡವರ ಸಂಖ್ಯೆ ಹೆಚ್ಚಿದ್ದು, ಒಂದೊತ್ತಿನ ಊಟಕ್ಕೂ

Please cite this article as: ಕೃಷ್ಣಮೂರ್ತಿ ಬೇಲೂರ ಮತ್ತು ಶಾಂತಮಲ್ಲಪ್ಪ ಹೊನ್ನಂಗರ. (2024). ಗ್ರಾಮೀಣ ಆರೋಗ್ಯ: ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ. ಸೃಜನಿ: ಇಂಡಿಯನ್ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಇನ್‌ನೋವೇಟಿವ್ ರೀಸರ್ಚ್ ಅಂಡ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್, 3(3), 86-89

ಗತಿಯಿಲ್ಲದವರಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ಕುಟುಂಬಗಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ಕೊಳಗೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ವಾಸ ಮಾಡುವ ಜನರು ಅಪೌಷ್ಟಿಕತೆಯಿಂದ ಬಳಲುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಉತ್ತಮವಾದ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನ ಸೌಲಭ್ಯವಿಲ್ಲದಿರುವುದು, ವಸತಿ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು, ಶೌಚಾಲಯ ಅಲಭ್ಯತೆ, ಆರೋಗ್ಯದ ಬಗೆಗಿನ ಅರಿವಿನ ಕೊರತೆ ಮುಂತಾದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಇವರನ್ನು ಕಾಡುತ್ತಿದೆ. ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ಡೆಂಗ್ಯೂ, ಚಿಕನ್‌ಗುನ್ಯಾದಂತಹ ರೋಗಗಳು ಹಾಗೂ ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿದ್ದ ಸಕ್ಕರೆ ಕಾಯಿಲೆ, ರಕ್ತದೊತ್ತಡ, ಹೃದಯ ಸಂಬಂಧಿತ ಕಾಯಿಲೆಗಳು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲೂ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿವೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸರ್ಕಾರಿ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆಯಿರುವುದೂ ಕೂಡ ಅನಾರೋಗ್ಯ ಪ್ರಮಾಣ ಹೆಚ್ಚಲು ಕಾರಣವಾಗಿವೆ.

ಕೇಂದ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯ ಸರಕಾರವು ಜನರ ಆರೋಗ್ಯ ಸುಧಾರಣೆಗಾಗಿ ಹಲವಾರು ಯೋಜನೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸುತ್ತಿದೆ. ಆದರೆ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯ ಕೊರತೆಯಿಂದಾಗಿ ಇಂದಿಗೂ ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರಿಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸೌಲಭ್ಯ ದೊರಕದಿರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಉಗಮ ಮತ್ತು ಬೆಳವಣಿಗೆ ರಚನೆ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಗಳು

ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಗ್ರಾಮ ಸಮುದಾಯ ಮತ್ತು ವೈದ್ಯಕೀಯ ಅಧಿಕಾರಿಯ ನಡುವಿನ ಮೊದಲ ಸಂಪರ್ಕ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿದೆ. ಆರೋಗ್ಯ ರಕ್ಷಣೆಯ ತಡೆಗಟ್ಟುವ ಮತ್ತು ಉತ್ತೇಜಕ ಅಂಶಗಳ ಮೇಲೆ ಒತ್ತು ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನತೆಗೆ ಸಮಗ್ರ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಮತ್ತು ತಡೆಗಟ್ಟುವ ಆರೋಗ್ಯ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಕನಿಷ್ಠ ಅಗತ್ಯಗಳ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ/ಮೂಲಭೂತ ಕನಿಷ್ಠ ಸೇವೆಗಳ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರಗಳು ಸ್ಥಾಪಿಸುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತವೆ. ಕನಿಷ್ಠ ಅವಶ್ಯಕತೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರಾರಾಮೆಡಿಕಲ್ ಮತ್ತು ಇತರ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಬೆಂಬಲಿತ ವೈದ್ಯಕೀಯ ಅಧಿಕಾರಿಯಿಂದ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರಗಳು ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕು. NRHM

ಅಡಿಯಲ್ಲಿ, ಗುತ್ತಿಗೆ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಇಬ್ಬರು ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಸ್ಪಾಟ್ ನರ್ಸ್‌ಗಳಿಗೆ ಅವಕಾಶವಿದೆ. ಇದು 6 ಉಪ ಕೇಂದ್ರಗಳಿಗೆ ರೆಫರಲ್ ಘಟಕವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ರೋಗಿಗಳಿಗೆ 4-6 ಹಾಸಿಗೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ರೋಗವನ್ನು ಗುಣಪಡಿಸುವ, ತಡೆಗಟ್ಟುವ, ಪ್ರಚಾರ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬ ಕಲ್ಯಾಣ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಮಾರ್ಚ್ 2011 ರಂತೆ ದೇಶದಲ್ಲಿ 23,887 ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿವೆ.

ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರವೆಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ಭಾರತಕ್ಕೆ ಹೊಸದಲ್ಲ. 1946ರಲ್ಲಿ ಅಸ್ಥಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದ ಬೋರೆ (Bhore) ಸಮಿತಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ರಕ್ಷಣಾ ಕೇಂದ್ರವನ್ನು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಘಟಕವೆಂದು ಸಾರಿತು. ಈ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಜನರು ಎಷ್ಟು ಸಾಧ್ಯವೋ ಅಷ್ಟು ಸಮೀಪಕ್ಕೆ ಬಂದರು. ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರಿಗೆ ಸಮಗ್ರ ಆರೋಗ್ಯ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ನೀಡುವಲ್ಲಿ ಉಪಯೋಗವಾಯಿತು.

ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರಿಗೆ ಉತ್ತಮವಾದ ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಬೇಕಾದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಮತ್ತು ಉಪಕೇಂದ್ರಗಳು ಸರಿಯಾದ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಕರ್ಯಗಳನ್ನು ನೀಡುವಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯ ಎಂದು ಭಾರತದ ಆರೋಗ್ಯ ಯೋಜನಾಕಾರರು ಮನಗಂಡಿದ್ದರು. ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದ ಜನರಿಗೆ ಸಾಮುದಾಯಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಬ್ಲಾಕ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪನೆ ಮಾಡುವುದರ ಮೂಲಕ ವ್ಯಾಪಕ ಆರೋಗ್ಯ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ನೀಡಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು. 5ನೇ ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಯ ಕೊನೆಯ ವೇಳೆಗೆ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ 5,484 ಆದವು. (1975-80) ಪ್ರತಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರವೂ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದು ಇವುಗಳು ಸುಮಾರು ನೂರು ಗ್ರಾಮಗಳ ಸಾಮುದಾಯಿಕ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಬ್ಲಾಕ್‌ಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿವೆ. ಆದರೆ ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಸರಿಯಾಗಿ ನೀಡುತ್ತಿಲ್ಲ ಎಂಬ ವಿಮರ್ಶೆಗೆ ಒಳಗಾದವು. ಈ ರೀತಿಯಾದ ಕಳೆಪೆ ಆರೋಗ್ಯ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ನೀಡುತ್ತಿರುವುದಕ್ಕೆ ಪ್ರಮುಖ

ಕಾರಣಗಳಿಂದರೆ. ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ಕೊರತೆ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಒಂದು ಲಕ್ಷ ಅಥವಾ ಅದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಜನಸಂಖ್ಯೆ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರಕ್ಕೆ ಸೇರಿಸಿದ್ದು, ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ನಲ್ವತ್ತು ಸಾವಿರಕ್ಕೆ ಇಳಿಸಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸಿತು. ಆ ಮೂಲಕ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾದ ಆರೋಗ್ಯ ರಕ್ಷಣೆ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ತಿಳಿಸಿತು. ಒಟ್ಟು 23 ಸಾವಿರ ಬೇಕಾಗಿದ್ದ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಬದಲಿಗೆ 1996 ರ ಜೂನ್ 30 ರಂದು ಸುಮಾರು 21,854 ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿ, ಉತ್ತಮ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾದ ಆರೋಗ್ಯ ರಕ್ಷಣೆ ನೀಡುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮುಂದುವರೆಯಿತು.

ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರದ ರಚನೆ

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಾಮುದಾಯಿಕ ಬ್ಲಾಕ್‌ನಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಒಂದು ಅಥವಾ ಹೆಚ್ಚು ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರಗಳಿದ್ದು, ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕೇಂದ್ರವು ಸುಮಾರು 30 ಸಾವಿರ ಜನಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರವು ಒಬ್ಬ ವೈದ್ಯ ಅಧಿಕಾರಿ, ಒಬ್ಬ ಔಷಧ ತಜ್ಞ ಶುಶ್ರೂಷಕಿ / ದಾದಿ ಬ್ಲಾಕ್ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಶಿಕ್ಷಣಾಧಿಕಾರಿ, ಪುರುಷ ಆರೋಗ್ಯ ಸಹಾಯಕ, ಮಹಿಳಾ ಆರೋಗ್ಯ ಸಹಾಯಕಿ, ಗುಮಾಸ್ತ, ಮೇಲಿನ ವಿಭಾಗದ ಗುಮಾಸ್ತ, ಪ್ರಯೋಗಾಲಯ ತಂತ್ರಜ್ಞ, ಮಹಿಳಾ ಆರೋಗ್ಯ ಕಾರ್ಯಕರ್ತೆಯರು, ಪುರುಷ ಆರೋಗ್ಯ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಕೇಂದ್ರಗಳು ವಾರದ ಎಲ್ಲಾ ದಿನಗಳು ಮತ್ತು 24 ಗಂಟೆಗಳ ಕಾಲ ಲಭ್ಯವಿರುತ್ತವೆ. ಮೂರು ಜನ ಶುಶ್ರೂಷಕಿಯರು ಎಂಟು ಗಂಟೆಗಳಿಗೆ ಒಬ್ಬರಂತೆ ದಿನದ 24 ಗಂಟೆಗಳ ಕಾಲ ಕರ್ತವ್ಯ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಗ್ರಾಮೀಣ ಆರೋಗ್ಯದಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಆರೋಗ್ಯ ಮಿಷನ್ ಪಾತ್ರ

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಗ್ರಾಮೀಣ ಆರೋಗ್ಯ ಮಿಷನ್ (2005-12) ದುರ್ಬಲ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಸೂಚಕಗಳು ಮತ್ತು/ಅಥವಾ ದುರ್ಬಲ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ಹೊಂದಿರುವ 18 ರಾಜ್ಯಗಳ ಮೇಲೆ ವಿಶೇಷ ಗಮನಹರಿಸುವ ಮೂಲಕ ದೇಶದಾದ್ಯಂತ ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರಿಗೆ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು ಒದಗಿಸಲು

ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಈ 18 ರಾಜ್ಯಗಳೆಂದರೆ ಅರುಣಾಚಲ ಪ್ರದೇಶ, ಅಸ್ಸಾಂ, ಬಿಹಾರ, ಛತ್ತೀಸ್‌ಗಢ, ಹಿಮಾಚಲ ಪ್ರದೇಶ, ಜಾರ್ಖಂಡ್, ಜಮ್ಮು ಮತ್ತು ಕಾಶ್ಮೀರ, ಮಣಿಪುರ, ಮಿಜೋರಾಂ, ಮೇಘಾಲಯ, ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶ, ನಾಗಾಲ್ಯಾಂಡ್, ಒರಿಸ್ಸಾ, ರಾಜಸ್ಥಾನ, ಸಿಕ್ಕಿಂ, ತ್ರಿಪುರಾ, ಉತ್ತರಾಖಂಡ ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ಪ್ರದೇಶ. ಈ ಮಿಷನ್ ಆರೋಗ್ಯದ ಮೇಲಿನ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವೆಚ್ಚವನ್ನು GDP ಯ 0.9% ರಿಂದ GDP ಯ 2-3% ಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಸರ್ಕಾರದ ಬದ್ಧತೆಯ ಸ್ಪಷ್ಟೀಕರಣವಾಗಿದೆ.

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ಕನಿಷ್ಠ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮದಡಿಯಲ್ಲಿ ಭರವಸೆ ನೀಡಿದಂತೆ ಹೆಚ್ಚಿದ ಹಂಚಿಕೆಗಳನ್ನು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಮತ್ತು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ನಿರ್ವಹಣೆ ಮತ್ತು ಸೇವಾ ವಿತರಣೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವ ನೀತಿಗಳನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸಲು ಆರೋಗ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ತಿದ್ದುಪಡಿಯನ್ನು ಮಾಡುವ ಗುರಿಯನ್ನು NRHM ಹೊಂದಿದೆ. ಇದು ಪ್ರತಿ ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಮಹಿಳಾ ಆರೋಗ್ಯ ಕಾರ್ಯಕರ್ತೆಯ ನಿಬಂಧನೆಯನ್ನು ತನ್ನ ಪ್ರಮುಖ ಘಟಕಗಳಾಗಿ ಹೊಂದಿದೆ; ಪಂಚಾಯತ್‌ನ ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ನೈರ್ಮಲ್ಯ ಸಮಿತಿಯ ನೇತೃತ್ವದ ಸ್ಥಳೀಯ ತಂಡದ ಮೂಲಕ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲಾದ ಗ್ರಾಮ ಆರೋಗ್ಯ ಯೋಜನೆ; ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಆರೈಕೆಗಾಗಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಭಾಗದ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವುದು ಪ್ರಮುಖ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ ಆರೋಗ್ಯ ಮತ್ತು ಕುಟುಂಬ ಕಲ್ಯಾಣ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಏಕೀಕರಣ, ಹಣ ಮತ್ತು ಮೂಲಸೌಕರ್ಯಗಳ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಬಳಕೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ರಕ್ಷಣೆಯ ವಿತರಣೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವುದು ಕೂಡ NRHM ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಇದು ಸ್ಥಳೀಯ ಆರೋಗ್ಯ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ಪುನರುಜ್ಜೀವನಗೊಳಿಸಲು ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಯ ಆಯುಷ್ ಅನ್ನು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತದೆ. ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಜಿಲ್ಲಾ ಯೋಜನೆಯ ಮೂಲಕ ನೈರ್ಮಲ್ಯ, ಪೋಷಣೆ ಮತ್ತು ಸುರಕ್ಷಿತ ಕುಡಿಯುವ ನೀರಿನಂತಹ ಆರೋಗ್ಯದ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಅಂಶಗಳೊಂದಿಗೆ ಆರೋಗ್ಯ ಕಾಳಜಿಗಳ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಏಕೀಕರಣವನ್ನು ಇದು ಮತ್ತಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ. NRHM ಆರೋಗ್ಯದ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ

ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುತ್ತದೆ. NRHM ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರಿಗೆ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಬಡ ಮಹಿಳೆಯರು ಮತ್ತು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ, ಸಮಾನ, ಕೈಗೊಳ್ಳುವ, ಜವಾಬ್ದಾರಿಯುತ ಮತ್ತು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

<https://pib.gov.in/PressReleaseIframePage.aspx?PRID=1896950>

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು

- Mony, P., & Raju, M. (2012). Evaluation of ASHA programme in Karnataka under the National Rural Health Mission. *BMC Proceedings*, 6(S5). <https://doi.org/10.1186/1753-6561-6-s5-p12>
- Patil, A. V., Somasundaram, K. V., & Goyal, R. C. (2002). Current health scenario in rural India. *Australian Journal of Rural Health*, 10(2), 129–135. <https://doi.org/10.1046/j.1440-1584.2002.00458.x>
- Peters, D. H., Yazbeck, A. S., Sharma, R. R., Ramana, G. N. V., Pritchett, L. H., & Wagstaff, A. (2002). Better health systems for India's poor. In *Health, nutrition, and population series*. <https://doi.org/10.1596/0-8213-5029-3>
- *Primary health centres (PHCs)*. (n.d.). <https://pib.gov.in/PressReleasePage.aspx?PRID=1656190>
- Srilatha, V., & Aitken, I. W. (1991). A Health Risk Index for assessing PHC coverage in urban India. *Health Policy and Planning*, 6(3), 234–243. <https://doi.org/10.1093/heapol/6.3.234>
- *Update on health systems in rural and tribal areas*. (n.d.).

ಅಲಕ್ಷಿತ ಸಮೂಹಗಳ ಕುರಿತು ಶಿವಶರಣರು ಮತ್ತು ದಾಸರ ಚಳವಳಿಗಳು: ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರೀಯ
ಅವಲೋಕನಡಾ. ನಿಂಗಪ್ಪ¹ ಮತ್ತು ಡಾ. ಸಂಗನಗೌಡ ಶಿವನಗೌಡ²¹ಅತಿಥಿ ಉಪನ್ಯಾಸಕರು, ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ, ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಸಿಂಧನೂರು.²ಸಹ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಸಿಂಧನೂರು.

Abstract:

ಜಾತಿ ಹಣ್ಣುಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಬದುಕುತ್ತಿರುವ ಪಟ್ಟಭದ್ರ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ 12ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಶಿವಶರಣರು ಲೋಕ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ತಮ್ಮ ಜೀವನವೆಲ್ಲ ಮುಡುಪಾಗಿಟ್ಟರು, ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಬೇರುಬಿಟ್ಟಿರುವ ಜಾತಿ-ಧರ್ಮದ ಹೆಸರಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಗೊಡ್ಡ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಆಚರಣೆಗಳು ಮತ್ತು ದಾಸ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿರುದ್ಧ ತಮ್ಮ ಅನುಭವ ವಾಣಿಯ ಮೂಲಕ ಅರಿವು ಮೂಡಿಸಿದರು. ತದನಂತರ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಪ್ರಜೆಯೂ ಒಂದಲ್ಲ ಒಂದು ಕಾಯಕ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಜೀವನ ಮಾಡಬೇಕು ಮತ್ತು ಕೊಳ್ಳಬಾಕತನ ಅನುಸರಿಸದೇ ಜೀವನಕ್ಕೆ ಬೇಕಾಗಿರುವ ಅವಶ್ಯಕ ಸಂಪನ್ಮೂಲವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿಕೊಂಡು ಬದುಕಬೇಕೆಂದು ಶಿವಶರಣರು ಸಾರಿದರು. ದಾಸರು ಕೂಡ ಮನುಷ್ಯ ಜನ್ಮ ಬರುವುದು ಒಂದೇ ಸಾರಿ ಹಾಳು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಡಿ ಹುಚ್ಚಪುಗಳಿರಾ ಎಂದು ಹೇಳಿದರು. ಮುಂದುವರಿದು ಮಾತಾಪಿತೃರನ್ನು ಬಳಲಿಸಿದಾತನು ಯಾತ್ರೆಗೆ ಹೋದರೆ ಏನು ಫಲ ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುವಂತೆ ತಮ್ಮ ಅನುಭವದ ಅಮೃತವನ್ನು ಮನುಕುಲಕ್ಕೆ ಸಾರಿದ್ದಾರೆ.

Keywords: ಶರಣರು, ದಾಸರು, ಸಾಹಿತ್ಯ, ಮಹಿಳೆ, ಅಲಕ್ಷಿತ ಸಮೂಹ..

ಪೀಠಿಕೆ

ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗುವಂತೆ ಜನರ ನಡುವೆ ವಾಸಿಸಿಕೊಂಡು ದೂರ ದೃಷ್ಟಿಯುಳ್ಳ ವಿಚಾರಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ವಚನಗಳ ಮೂಲಕ ಪ್ರಸಾರ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಾ ಸಾಗಿದ ಶರಣರು ಹಾಗೂ ತಮ್ಮ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಮನಗಂಡ ದಾಸರ ಅನುಭವಗಳು ತತ್ವಪದಗಳಾಗಿ ರೂಪಗೊಂಡಿರುವುದು ಜನಜನಿತವಾಗಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ 12ನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಸಮ ಸಮಾಜ ಹಾಗೂ ಸರ್ವರ

ಏಳಿಗೆಗಾಗಿ ಕಾಯಕದ ಮಹತ್ವ ಹಾಗೂ ಅಂದಕಾರ ನಿವಾರಿಸುವುದು ಆದ್ಯತೆಯ ವಿಚಾರವಾಗಿತ್ತು

ಇವನಾರವ ಇವನಾರವ ಇವನಾರವ
ಎಂದೆಣಿಸದಿರಯ್ಯ

ಇವನಮ್ಮವ ಇವನಮ್ಮವ ಇವನಮ್ಮವ
ಎಂದೆನಿಸಯ್ಯ

ಎನ್ನುವ ಬಸವಾದಿ ಶರಣರ ವಚನವು ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಜಾತಿ

Please cite this article as: ನಿಂಗಪ್ಪ ಮತ್ತು ಸಂಗನಗೌಡ ಶಿವನಗೌಡ. (2024). ಅಲಕ್ಷಿತ ಸಮೂಹಗಳ ಕುರಿತು ಶಿವಶರಣರು ಮತ್ತು ದಾಸರ ಚಳವಳಿಗಳು: ಒಂದು ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅವಲೋಕನ. ಸೃಜನಿ: ಇಂಡಿಯನ್ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಇನ್‌ನೋವೇಟಿವ್ ರೀಸರ್ಚ್ ಅಂಡ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್, 3(3), 90-93

ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿಷ ಬೀಜವನ್ನು ತೊರೆದು ಸಮಸ್ತ ಸಮುದಾಯಗಳು ವಿಶ್ವಪ್ರೇಮ ವಿಶ್ವಭ್ರಾತೃತ್ವ ಸಮಾಜಮುಖಿ ಸೇವೆಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಮನುಷ್ಯನನ್ನು ಮನುಷ್ಯತ್ವದಿಂದ ಕಾಣಬೇಕೆ ಎನಿಸಿ ಕೇವಲ ಹುಟ್ಟಿನ ಆಧಾರದಿಂದಲ್ಲ ಎಂಬ ವಚನಗಳ ಸಾಲು ಸಾಮಾಜಿಕ ಮನ್ನಣೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾಯಿತು ಆದರೆ ಪ್ರಸ್ತುತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಪಟ್ಟಭದ್ರ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳ ಪಾತ್ರಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ತಾಳ ಹಾಕುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು

ಅಪ್ಪನು ನಮ್ಮ ಮಾದಾರ ಚೆನ್ನಯ್ಯ

ಬೊಪ್ಪನು ನಮ್ಮ ಡೋಹರ ಕಕ್ಕಯ್ಯ

ಅಣ್ಣನು ನಮ್ಮ ಕಿನ್ನರಿ ಬೊಮ್ಮಯ್ಯ

ಚಿಕ್ಕಯ್ಯ ನಮ್ಮಯ್ಯ ಕಾಣಯ್ಯ

ವಚನಕಾರರ ಉತ್ತಂಗ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುವ ಅಣ್ಣ ಬಸವಣ್ಣ ಈ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಇರುವ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಮನುಷ್ಯರು ಪರಸ್ಪರಾವಲಂಬನೆಯಿಂದ ಬದುಕು ಸಾಗಿಸಬೇಕು. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯು ಘನತೆ ಗೌರವದಿಂದ ಜೀವಿಸಬೇಕು ಎಂಬುದು ವಚನಕಾರರ ನಿಲುವಾಗಿತ್ತು.

ಮಡದಿಯ ಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಮೊಲೆ ಮೂಡಿ ಇದ್ದಿತೇ?

ಒಡೆಯರ ಪ್ರಾಣಕ್ಕೆ ಇದ್ದೀತೇ ಯಜ್ಞೋಪವೀತ?

ಕಡೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಅಂತ್ಯಜನು ಹಿಡಿದಿದ್ದನ್ನೇ ಪ್ರಾಣದಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದೋಲ?

ನೀ ತೊಡಕಿಕ್ಕಿದ ತೊಡಕನೀ ಲೋಕದ

ಜಡರತ್ತ ಬಲ್ಲರೈ ರಾಮನಾಥ

ವ್ಯಕ್ತಿಯ ದೇಹ ರಚನೆಯ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಜಗತ್ತು ಹೆಣ್ಣನ್ನು ದ್ವಿತೀಯ ದರ್ಜೆಯವಳು ಎಂದು ಲಿಂಗಾಧಾರಿತ ವಿಂಗಡಣೆ ಎನಿಸುತ್ತದೆ ಯಜ್ಞೋಪವೀತ ಧರಿಸಿದವನು ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಎನಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಕೈಯಲ್ಲಿ ಸಂಬಳಗೋಲನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ನಡೆದಾಡುವವನನ್ನು ಈ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಕೆಲವರ್ಗದವನೆಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ ಆದರೆ ಇವರೆಲ್ಲರಲ್ಲಿ ಇರುವ ಪ್ರಾಣ ಅಥವಾ ಆತ್ಮಕ್ಕೆ ಲಿಂಗಭೇದವಿಲ್ಲ ವರ್ಣಭೇದವಿಲ್ಲ; ಮೇಲು ಕೀಳು

ಎನ್ನುವುದು ಇಲ್ಲವೇ ಇಲ್ಲ ಆದುದರಿಂದ ಸಮಾಜದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಶ್ರೇಯೋಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸಹಕರಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುವುದು ಅವಶ್ಯಕತೆ ಎಂದು ಶರಣರು ಸಂದೇಶ ಸಾರಿದ್ದಾರೆ

ಕೊಲ್ಲುವವನೇ ಮಾದಿಗ !

ಹೊಲಸು ತಿಂಬವನೇ ಹೊಲೆಯ !

ಕುಲವೇನೂ ಆವಂದಿರ ಕುಲವೇನೂ ?

ಸಕಲ ಜೀವಾತ್ಮರಿಗೆ ಲೇಸನೆ ಬಯಸುವ

ನಮ್ಮ ಕೂಡಲಸಂಗನ ಶರಣರೇ ಕುಲಜರು

ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಬೇರು ಬಿಟ್ಟಿರುವ ಕಂದಾಚಾರ ಡಾಂಬಿಕತೆ ಮೇಲು ಕೀಳು ತಾರತಮ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ನಿವಾರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಪಣತೊಟ್ಟ ಶರಣರು ಮೇಲ್ಕಂಡಂತೆ ಮನುಷ್ಯನ ಹುಟ್ಟಿನ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಜಾತಿಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಲು ಹಾಗೂ ದೂಷಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ ಶರಣರ ಪರಿ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಕೊಲೆಗಡುಕರೆ ಮಾದಿಗರು ಹೊಲಸು ತಿನ್ನುವವನೇ ಹೊಲೆಯ ಉಳ್ಳವರ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಈ ರೀತಿಯ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು ಇದ್ದಾರೆ ಆದರೆ ಕುಲವನ್ನು ಆಧಾರವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ನಿಂದಿಸುವ ಜನರಿಗೆ ಮೇಲಿನಂತೆ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಬಸವಣ್ಣ ದೇವರ ದಾಸಿಮಯ್ಯರಂತೆ ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭು ಡೋಹರ ಕಕ್ಕಯ್ಯ ಆಯ್ದಕ್ಕಿ ಮಾರಯ್ಯ ಕೇತಯ್ಯ ಮುಂತಾದ ತಳವರ್ಗದ ಶರಣರು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಡಾಂಬಿಕತೆ ವರ್ಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ದೇವರು ಮೇಲ್ವರ್ಗದವರ ನಡೆ-ನುಡಿ ಮುಂತಾದವುಗಳ ಕುರಿತು ತಮ್ಮ ವಚನಗಳ ಮಾತಿನ ಮೂಲಕ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ

"ಹೆದರದಿರು ಮನವೇ ಬೆದರದಿರು ಮನವೆ !

ನಿಜವರಿತು ನಿಶ್ಚಿಂತವಾಗಿರು

ಫಲವಾದ ಮರನ ಇಡುವುದೊಂದೇ ಕೋಟಿ !

ಎಲರದ ಮರನ ಇಡುವರೂಬ್ಬರ ಕಾಣೆ

ಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರ ಭೈವರೊಂದು ಕೋಟಿ

ಭಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದವರ ಭೈವರೋಬ್ಬರ ಕಾಣೆ !

**ನಿಮ್ಮ ಶರಣರ ನುಡಿಯೆ ಎನಗೆ ಗತಿಸೋಪಾನ
ಚೆನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ "**

ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಪುರುಷನ ಸ್ವತ್ತಾಗಿರುವ ಎಲ್ಲಾ ನಿರ್ಧಾರಗಳಿಂದ ಮಹಿಳೆಯು ಅಲಕ್ಷಿತತೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿರುವುದನ್ನು ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯವರ ವಿಡಂಬನೆ ಸೂಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಮಾಯೆ ಎಂದು ಹೀನಾಯವಾಗಿ ಕಾಣುವ ಈ ಪುರುಷಪ್ರಧಾನ ಸಮಾಜವನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿರುವ ಅಕ್ಕ, ಹೆಣ್ಣು ಸತ್ವಪೂರ್ಣ ಧೈರ್ಯಶಾಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಧೂತಕವೆಂದು ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

**"ಹೊಲೆಯ ಬಂದನೆಂದು ಒಳಗೆ ದೇವರ ಮಾಡಿ
ಗಣ ಗಣ ಗಂಟೆಯ ಬಾರಿಸುವಿರಯ್ಯ
ತನುವಿನ ಕೋಪವು ಹೊಲೆಯಲ್ಲವೇ
ಪರಧನ ಪರಸತಿ ಹೊಲೆಯಲ್ಲವೇ
ಹೊರಗಿದ್ದ ಹೊಲೆಯನೇ ಒಳಗೆ ಬಚ್ಚಿಟ್ಟರೇ
ಇದಕ್ಕೇನು ಮದ್ದೋ ಪುರಂದರ ವಿಠಲಾ!!"**

ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ದಾಸರ ಕೀರ್ತನೆಗಳು ಅದರದೇ ಆದ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿವೆ. ಜಾತಿಯ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಆಚರಿಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳನ್ನು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಖಂಡಿಸುವುದನ್ನು ಕೀರ್ತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

"ಕುಲ ಕುಲವೆನ್ನುತಿಹರೋ

ಕುಲವಾವುದು ಸತ್ಯ ಸುಜನರಿಗೆ !

ಕೆಸರೋಳು ತಾವರೆ ಪುಟ್ಟಲು ಅದು ತಂದು

ಕುಸುಮನಾಭನಿಗೆ ಅರ್ಪಿಸಿರೇನಯ್ಯ?

ಹಸುವಿನ ಮಾಂಸದೋಳುತ್ತತ್ತಿ ಕ್ಷೀರವ

ವಸೂದೆಯೊಳಗೆ ಭೂಸುರರುಣವರೇನಯ್ಯ ? "

ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿನ ಜಾತಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಪೋಷಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುವ ಪಟ್ಟಭದ್ರ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಕನಕದಾಸರು ತಮ್ಮ ಕೀರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ತೀವ್ರವಾಗಿ ಖಂಡಿಸಿದ್ದಾರೆ ಇನ್ನೊಂದು

ಕೀರ್ತನೆಯಲ್ಲಿ ಕುಲಕುಲವೆಂದು ಬಡಿದಾಡುವವರಿಗೆ ನಿಮ್ಮ ಕುಲದ ನೆಲೆಯನೇನಾದರೂ ಬಲ್ಲಿರಾ ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ ಮತ್ತು ಸವಾಲನ್ನು ಹಾಕಿದ್ದಾರೆ.

ನಾವು ಕುರುಬರು ನಮ್ಮ ದೇವರು ಬೀರಯ್ಯ

ಕಾವ ನಮ್ಮಜ್ಜ ನರಕುರಿಗಳ ಹಿಂದುಗಳ

ಅಷ್ಟ ಮದ ಮತ್ತರಗಳೆಂಬ ಟಗರುಗಳು

ದೃಷ್ಟಿ ಜೀವಾತ್ಮನೆಂಬೊ ಆಡು

ಸೃಷ್ಟಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಂತೆಂಬುವಾ ಹೊತುಗಳು

ಕಟ್ಟೆ ಕೋಲಿನಲಿ ಇರುತಿರುವ ನಮ್ಮಜ್ಜ !!

ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಜಾತಿಯ ಹೆಸರಲ್ಲಿ ನಿಂದಿಸುವ ಮತ್ತು ಹಂಗಿಸುವವರಿಗೆ ಕನಕದಾಸರು ಆತ್ಮಪ್ರತ್ಯಾಯದಿಂದಲೇ ಹೌದು ನಾವು ಕುರುಬರು ಎಂದು ಉತ್ತರವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ವಿಶೇಷವೇನೆಂದರೆ ನಮ್ಮಜ್ಜಯೆಂದರೆ ಜಗತ್ತನ್ನು ಕಾಪಾಡುವ ಭಗವಂತ ಎಂದರ್ಥ ಆ ಅಜ್ಜನ ಮೊಮ್ಮಗನಾದ ಮೇಲೆ ತಾನು ಕುರುಬನೇ ಎಂದ ಹಾಗಿತ್ತಲ್ಲ? ಎಂದಿದ್ದಾರೆ.

ಸಮಾರೋಪ

ಹೀಗೆ ಶಿವಶರಣರು ಹಾಗೂ ದಾಸರು ತಮ್ಮ ವಚನಗಳು ಮತ್ತು ಕೀರ್ತನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸತ್ಯ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ಷ್ಮವಾಗಿ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಬದುಕಿನ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗತ ಬದುಕನ್ನು ಶುದ್ಧೀಕರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಮಾನವರೆಲ್ಲರೂ ಸುಸ್ಥಿರ ಮನೋಭಾವನೆಯಿಂದ ಬದುಕನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವ ಬದುಕನ್ನು ಮುನ್ನಡೆಸುವಂತೆ ಶರಣರು ಹಾಗೂ ದಾಸರು ಮುನ್ನಡೆಯಾಗಿದ್ದಾರೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು

- ಬಸವರಾಜು ಎಲ್. (2008). ಅಲ್ಲಮನ ವಚನಗಳು. ಗೀತಾ ಬುಕ್‌ಹೌಸ್.
- ಚಿದಾನಂದಮೂರ್ತಿ, ಎಂ. (1998). ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯ ಜನಪ್ರಿಯ ಸಾಹಿತ್ಯ ಚರಿತ್ರೆ. ಬೆಂಗಳೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ

- ಜವರಯ್ಯ. (1999). ವಚನ ವಾಹಿನಿ.
ವೀರಶೈವ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ.
- ರಾಮಚಂದ್ರರಾವ್. (2002). ದಾಸ ಸಾಹಿತ್ಯ
ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ. ಕನ್ನಡ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಾಧಿಕಾರ.
- ವಿದ್ಯಾಶಂಕರ. (2001). ವಚನಗಳು.
ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ.

ಕೊಡವರು ಕುರ್ದಿಗಳೆ : ಒಂದು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ

ಡಾ. ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಟಿ

ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ವಿದ್ಯಾವರ್ಧಕ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು, ಮೈಸೂರು.

Abstract:

ಕೊಡವರ ಆಚಾರ ವಿಚಾರಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅಧ್ಯಯನ, ಕೊಡವರ ಮೂಲ ಚರಿತ್ರೆ, ಅವರು ಯಾರು ಎಂಬುದನ್ನು ಅರಿಯ ಬೇಕಾದರೆ ಅಧ್ಯಯನ ಬಹಳ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಕೊಡವರ ಮೂಲದ ಬಗ್ಗೆ ಹಲವಾರು ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಪ್ರಕಟವಾಗಿದ್ದು ಅವುಗಳಲ್ಲಿನ ಕೆಲವು ಅಭಿಪ್ರಾಯಗಳನ್ನು ವಿಮರ್ಶಿಸಬಹುದು. ಬಿ.ಡಿ.ಸುಬ್ಬಯ್ಯ ಎಂಬ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಕೊಡವರು 'ಕುರ್ದಿ' ಜನಾಂಗದವರೆಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಪ್ರಕಾರ ಈ ಕುರ್ದಿಗಳು ಟರ್ಕಿಯ ಈಶಾನ್ಯ ಭಾಗದಿಂದ ವಾಯುವ್ಯದವರೆಗೂ ಹರಡಿದ್ದು, ಇಸ್ಲಾಂ ಧರ್ಮವನ್ನು ಅಂಗೀಕರಿಸಿದ ಅರಬ್ಬರೊಡನೆ ಹೋರಾಡಿ ಕೊನೆಗೆ ಅಲ್ಲಿಂದ ಬಂದು ಕೊಡಗಿನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದವರೆ ಕೊಡವರು ಎಂಬುದು. ಸುಬ್ಬಯ್ಯನವರ ಪ್ರಕಾರ ಕುರ್ದಿಗಳು ಎಂಬ ಜನಾಂಗದವರು ಟರ್ಕಿಯ ಈಶಾನ್ಯ ಭಾಗದಿಂದ ವಾಯುವ್ಯದವರೆಗೆ 600 ಮೈಲು ಉದ್ದಗಲಕ್ಕೂ 120 ರಿಂದ 150 ಮೈಲುಗಳ ಅಗಲಕ್ಕೂ ಹರಡಿಕೊಂಡಿದ್ದರು. ಈಗ ಈ ಪ್ರದೇಶ ಬಹುತೇಕ ಪರ್ಶಿಯಾ, ಇರಾಕ್, ಟರ್ಕಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿಲೀನವಾಗಿದೆ ಈ ಪ್ರದೇಶ ಗುಡ್ಡಗಾಡಿನ ಪ್ರದೇಶ. ಪ್ರಾಯಶಃ ಈ ಜನಾಂಗದವರು ಆರ್ಯ ಸಂತತಿಗೆ ಸೇರಿದವರಾಗಿರಬಹುದೆಂದು ಚರಿತ್ರೆಕಾರರು ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ.

Keywords: ಕೊಡವರು, ಅರಬ್ಬರು, ಗ್ರೀಕರು, ಕುರ್ದಿ ಜನಾಂಗ, ಕೊಡವರ ಮೂಲಚರಿತ್ರೆ, ಯುದ್ಧಪ್ರಿಯರು.

ಪೀಠಿಕೆ

ಕುರ್ದಿಗಳು ಯುದ್ಧಪ್ರಿಯರು. ಇವರನ್ನು ಆಳಲು ಗ್ರೀಕರು ಅರಬ್ಬರು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು. ಅಂತಿಮವಾಗಿ ಅರಬ್ಬರು ಇವರನ್ನು ಹೊರಗಟ್ಟಿದರು. ನಂತರ ಇವರು ಏನಾದರು ಎಂಬುದು ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ. ಇವರು ಸಮುದ್ರಯಾನದಲ್ಲಿ ನಿಪುಣರಿದ್ದು ಮಲಬಾರನ್ನು ಸೇರಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಕೊಡಗಿಗೆ ಬಂದಿರಬೇಕು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಮಲಯಾಳಂ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯು ಬಂದಿದೆಯೆನ್ನಬೇಕೆನ್ನುವ ಅಭಿಪ್ರಾಯಕ್ಕೆ ಆಧಾರ ಕುರ್ದಿಗಳಲ್ಲಿರುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಪದ್ಧತಿಗಳ ಸಾಧೃತ್ಯ.

ಕೆಲವು ಉದಾಹರಣೆಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಈ ಸಾಧೃತ್ಯವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕುರ್ದಿಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಪಂಗಡದ ಯುವಕ ಮತ್ತೊಂದು ಪಂಗಡದ ಯುವತಿಯನ್ನು ಶೌರ್ಯ ಪ್ರದರ್ಶನದಿಂದ ಗೆದ್ದು ತಂದು ವರಿಸುತ್ತಿದ್ದನು. ಯುವತಿಯ ಮನೆಗೆ ಮುತ್ತಿಗೆ ಹಾಕಿ ಜಯಿಸಿ ಅಲ್ಲೇ ವಿವಾಹವಾಗಿ ನಂತರ ಅವರ ಹಿರಿಯರ ಆಶೀರ್ವಾದ ಪಡೆದು ತಪ್ಪು ಕಾಣಿಕೆ ಹಣವನ್ನು ಕೊಟ್ಟು ಸಂತೈಸಿ ನೆಂಟಸ್ತಿಕೆ ಬೆಳೆಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಕೊಡವರಲ್ಲೂ ಈ ಪದ್ಧತಿಯಿದ್ದು ಕೊಡವರ ವರನು ಯುದ್ಧಾಲಂಕೃತನಾಗಿ ವಧುವಿನ

Please cite this article as: ಶ್ರೀನಿವಾಸ. ಟಿ (2024). ಕೊಡವರು ಕುರ್ದಿಗಳೆ : ಒಂದು ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ. ಸೃಜನಿ: ಇಂಡಿಯನ್ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಇನ್‌ನೋವೇಟಿವ್ ರಿಸರ್ಚ್ ಅಂಡ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್, 3(3), 94-97

ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ, ಅಲ್ಲಿ ಶತ್ರು ನಿಗ್ರಹದ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಬಾಳೆದಿಂಡನ್ನು ಕಡಿದು ನಂತರ ಮದುವೆಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ಈ ಪದ್ಧತಿ ಕುರ್ದಿಗಳದೇ ಎನ್ನಲು ಯಾವ ಆಧಾರವು ಇಲ್ಲ. ಕೊಡವರ ವಿವಾಹ ಪದ್ಧತಿಯು ಶುದ್ಧ ಹಿಂದೂ ಪದ್ಧತಿಯೇ. ಇದು ಹಿಂದಿನ ಕ್ಷತ್ರಿಯರಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿತ್ತು. ಕುರ್ದಿಗಳಲ್ಲು ಈ ಪದ್ಧತಿಯಿರುವುದು ಹೇಗೆ ಎಂಬುದು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪ್ರಶ್ನೆ. ಕುರ್ದಿಗಳು ಯಾರು, ಅವರ ಮೂಲ ಯಾವುದು ಎಂದು ಹುಡುಕಿದರೆ ಈ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ಸಿಗಬಹುದು. ಒಂದು ವೇಳೆ ಅವರು ಭಾರತದಿಂದ ವಲಸೆ ಹೋದ ಒಂದು ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಪಂಗಡವೇ ಇರಬಹುದು. ಅವರು ಆರ್ಯ ಸಂತತಿಗೆ ಸೇರಿದವರು ಎಂಬ ಅಂಶವು ಈ ಸಂಶಯಕ್ಕೆ ಪುಷ್ಟಿ ಕೊಡುತ್ತದೆ. ಅಂತು ಕುರ್ದಿಗಳು ಯಾರೇ ಆದರೂ ಕೊಡವರ ವಿವಾಹ ಪದ್ಧತಿ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಪದ್ಧತಿಯೇ ವಿನಃ ಕುರ್ದಿಗಳಲ್ಲ ಎನ್ನಬಹುದು.

ಕುರ್ದಿಗಳು ಮಗು ಹುಟ್ಟಿದರೆ ಕಂಚಿನ ಪಾತ್ರೆಯನ್ನು ಬಡಿಯುವ ಇವರು ಗಂಡು ಮಗುವಾದರೆ ಸಿಡಿಮದ್ದಿನಿಂದ ಶಬ್ದ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಕೊಡವರು ಕೋವಿಯಿಂದ ಗುಂಡು ಹಾರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಪದ್ಧತಿಯು ಕುರ್ದಿಗಳದ್ದೇ ಎಂದು ಹೇಳಲು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಹಿಂದೆ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮಗು ಹುಟ್ಟಿದರೆ ಭೇರಿ ನಿನಾದ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದರು. ಮೈಸೂರಿನ ಅರಸು ಮನೆತನಗಳಲ್ಲಿ ಈ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಕೊಡವರು ಕೂಡ ಕಾಡಿನ ಬೆಟ್ಟಗುಡ್ಡಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಶಿಶುವಿನ ಜನನವನ್ನು ತಿಳಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಮೇಲಿನ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದಿರಬಹುದು. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಪದ್ಧತಿಯು ಕುರ್ದಿಗಳದ್ದೇ ಎಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಕೊಡವರ ಕಾರೋಣರ ಆರಾಧನೆಗೂ ಹಾಗೂ ಕುರ್ದಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಯಾದ ಹಿರಿಯನು ಆರಾಧ್ಯ. ದೇವತೆಯಾಗುವ ಪದ್ಧತಿಗೂ

ಸಾಮ್ಯವಿದೆಯೆಂಬ ವಾದವನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದರೆ ತಿಳಿದು ಬರುವುದೇನೆಂದರೆ, ಈ ಪದ್ಧತಿಯು ಮಲೆಯಾಳದ ಕಡೆಯಿಂದ ಬಂದ ಪದ್ಧತಿಯಾಗಿದ್ದು, ಈ ಕಾರೋಣ ಎಂದರೆ ಕಾರಣ- ಮೂಲ ಕಾರಣ- ಪಿತೃ ಎಂದರ್ಥ. ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಸದ್ಗತಿಯನ್ನು ನೀಡಲು ನಾವು ಅವರಿಗೆ ವೈದಿಕ ವಿಹಿತವಾದ ಶ್ರಾದ್ಧ ಕರ್ಮ ಮತ್ತು ಅನ್ನಸಂತರ್ಪಣೆ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ಮಾಡಬೇಕು.

‘ವೈದಿಕ ಶ್ರಾದ್ಧಗಳಲ್ಲೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೊಬ್ಬನನ್ನು ಕೂರಿಸಿ ಅವನ ಮೇಲೆ ಪಿತೃಗಳನ್ನು ಆವಾಹನೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅವನ ಮೇಲೆ ಆ ಪಿತೃ ಆವೇಶ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಹಾದು ಬರುತ್ತಾನೆಂದರ್ಥ. ಆತನನ್ನು ತೃಪ್ತಿ ಪಡಿಸಿದರೆ ಆ ಪಿತೃವನ್ನು ತೃಪ್ತಿ ಪಡಿಸಿದಂತೆ. ಈ ಪದ್ಧತಿ ಹಿಂದೂ ವೈದಿಕ ಪದ್ಧತಿ. ಇದೇ ವಿಕೃತವಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣದ ಮಲೆಯಾಳ ಮತ್ತು ಸುತ್ತಮುತ್ತ ಪ್ರಚಲಿತವಾಗಿದ್ದು ತಾಂತ್ರಿಕ ವಿಧಿಗಳೆಲ್ಲ ಸೇರಿ ಕೇವಲ ಪಿತೃಪೂಜೆಯಾಗಿ ಅದಕ್ಕೆ ಬೇರೆ ವಿಧಾನಗಳು ಸೇರಿ ಬಂದಿರಬಹುದು. ಅಂತು ಮೇಲಿನ ಕಾರೋಣರ ಆರಾಧನೆಯು ವೈದಿಕ ಶ್ರಾದ್ಧ ಸ್ವರೂಪದ ಒಂದು ದಕ್ಷಿಣ ಪದ್ಧತಿಯೇ ವಿನಃ ಅದು ಕುರ್ದಿಗಳ ಪದ್ಧತಿಯೇನಲ್ಲ.’

ಕುರ್ದಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಗು ಹುಟ್ಟಿದ 11 ನೇ ದಿನ ನಾಮಕರಣ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಬಹುಶಃ ಕುರ್ದಿಗಳು ಆರ್ಯ ಸಂತತಿಯವರಾದ್ದರಿಂದ ಅದೇ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದಿರಬಹುದು. ಕೊಡವರಲ್ಲಿಯೂ 11ನೇ ದಿನ ನಾಮಕರಣ ಶಾಸ್ತ್ರ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಅಂತು ಈ ಪದ್ಧತಿ ಎಲ್ಲಾ ಹಿಂದೂಗಳಲ್ಲೂ ಇರುವ ಪದ್ಧತಿ. ಕುರ್ದಿಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಕೋಣೆಯಿರುವುದು ಕೊಡವರಲ್ಲಿ ಕನ್ನಿಕೋಂಬರೆಯೆಂಬ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಕೋಣೆಯಿರುವುದು ಒಂದು ಸಾಮ್ಯವೆಂದು ಗುರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದು ಹಿಂದೆ ಎಲ್ಲಾ ಅರಸು ಮನೆತನಗಳಲ್ಲೂ ಇದ್ದ ಒಂದು ಪದ್ಧತಿಯಾಗಿದೆ. ಕೊಡವರಲ್ಲಿ ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಸಮಾಜದ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದಲೇ ಕಮ್ಮಿಕೋಂಬರ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿ ಬಂದಿರ ಬೇಕು. ಈಗ

ಇದು ದೇವತಾ ಪೂಜೆಯ ಕೋಣೆಯಾಗಿ ಉಳಿದಿದೆ, ಆದರೆ ಮೂಲತಃ ಇದು ಅಂತಃಪುರದ ಪದ್ಧತಿಯಿಂದಲೇ ಬಂದಿದೆಯೆನ್ನಬಹುದು. ಆದುದರಿಂದ ಇದು ಕುರ್ದಿಗಳ ಪದ್ಧತಿ ಅಲ್ಲ ಎನ್ನಬಹುದು. ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಗಮನಿಸಿದರೂ ಕೋಂಬರೆ ಎಂದರೆ ಕೋಣೆ, ಕನ್ನಿ ಎಂಬುದು ತಮಿಳು ಮೂಲದ ಪದವಾದುದರಿಂದ ಕೋಂಬರ ಎಂಬುದು ಹಾಗೆಯೇ ಆಗಿರಲಿಕ್ಕೆ ಸಾಕು.

ಕೊಡವರ ಮುಸುಕು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವ ಪದ್ಧತಿಯೂ ಕೂಡ ಚರ್ಚೆಗೆ ಗ್ರಾಸವಾಗಿದೆ. ಈಗಿನ ಕೊಡವ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಮುಸುಕು ಹಾಕುವುದಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಅವರು ಮೊದಲು ಮುಸುಕು ಹಾಕಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದುದರ ಸಂಕೇತ. ಇಂದು ಅವರ ತಲೆಯ ಮೇಲಿರುವ ವಸ್ತ್ರ. ಈ ಪದ್ಧತಿಯೂ ಕೂಡ ಹಿಂದುಗಳಲ್ಲಿನ ಅವಗುಂತನ ಪದ್ಧತಿಯೇ ವಿನಾ ಬೇರೇನು ಅಲ್ಲ. ಹಿಂದೆ ಕ್ಷತ್ರಿಯರಲ್ಲಿ ಸ್ವಯಂವರ ಪದ್ಧತಿಯಿದ್ದು ಆಕೆ ಮದುವೆಯಾದ ನಂತರ ಅವಗುಂತನ ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದಳು. ಇದನ್ನೇ ಕೊಡವರು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಎಲ್ಲಾ ವಿಷಯಗಳು ಕೊಡವರು ಮೂಲತಃ ವೈದಿಕ ಕ್ಷತ್ರಿಯರು ಎಂಬುದನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆಯೇ ವಿನಾ ಕುರ್ದಿಗಳಾಗಿದ್ದರು ಎಂಬುದನ್ನಲ್ಲ.

ಕೊಡವರು ತಲೆಯ ಮೇಲೆ ಧರಿಸುವ ಪಾನಿಮಂಡೆ ತುಣಿಯು ಕುರ್ದಿಗಳದ್ದಲ್ಲ. ಅದೂ ಹಿಂದೂಗಳದೇ ಎನ್ನಲಾಗಿದೆ. ಕ್ಷತ್ರಿಯರು ಬೆನ್ನ ಹಿಂದೆ ಬಟ್ಟೆ ಬೀಳುವಂತೆ ರುಮಾಲನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದರು. ಈ ರೀತಿ ಕಟ್ಟುವುದು ಉತ್ತರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ. ಈ ರೀತಿ ರುಮಾಲನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಮಲೆನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡುವುದು ಕಷ್ಟವಾದ್ದರಿಂದ ಮತ್ತು ವಾಯುಗುಣದ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಕಟ್ಟುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾದುದರಿಂದ ಅದು ಸಣ್ಣ ಬಟ್ಟೆಯ ರೂಪಕ್ಕೆ ಇಳಿದಿದೆ.

ಕುರ್ದಿ ಮತ್ತು ಕೊಡವರಲ್ಲಿ ಬಹುಪತ್ನಿತ್ವ ಇತ್ತು. ಇದು ಕುರ್ದಿಗಳದ್ದೇನಲ್ಲ. ಹಿಂದೆ ಹಿಂದೂಗಳಿಗೆ ಬಹುಪತ್ನಿತ್ವ ನಿಸಿದ್ಧವೇನಲ್ಲ. ಇದು ಶಾಸ್ತ್ರ

ಸಮ್ಮತವಾಗಿಯೂ ಇದ್ದಿತು. ಆದರೆ ವಿಪರೀತಕ್ಕೆ ಹೋಗಬಾರದೆಂದೆನಿಸಿ ಒಂದೊಂದು ನಿಯಮವನ್ನು ಒಂದೊಂದು ಜನಾಂಗವು ವಿಧಿಸಿ ಕೊಂಡಿರಬಹುದು. ಆದುದರಿಂದ ಇದು ಕ್ಷತ್ರಿಯ ಪದ್ಧತಿಯೇ ವಿನಾ ಕುರ್ದಿ ಪದ್ಧತಿ ಅಲ್ಲ.

ಕೊಡವರು ಕನ್ನಿಮಂಗಲ ಎಂಬಿತ್ಯಾದಿ ಏಳು ವಿಧವಾದ ಸಂಸ್ಕಾರಗಳಿಗೆ ಮದುವೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಈ ಮದುವೆಗಳು ಕೊಡವರಿಗೆ ವಿಹಿತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಇವುಗಳಿಗೆ ಮೊದಲಿನ ಸಂಸ್ಕಾರವೆಂಬರ್ಥ ಹೋಗಿ ಈ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ವಿವಾಹವೆಂಬ ಅರ್ಥ ಬಂದಿತು. ಕೊಡವರ ಮುಖ್ಯವಾದ ಹಬ್ಬಗಳಲ್ಲಿ ಹುತ್ತರಿಯೂ ಒಂದು. ಕುರ್ದಿಗಳೂ ಕೂಡ ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಹುತ್ತರಿಯನ್ನು ಹೋಲುವಂತಹ ಹಬ್ಬವನ್ನು ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದರಂತೆ. ಇಂತಹ ಒಂದು ಸಾಮ್ಯವನ್ನೇ ಆಧಾರ ವಾಗಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಕೊಡವರು ಕುರ್ದಿಗಳಾಗಿದ್ದರು ಎಂದು ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಕುರ್ದಿಗಳು ವ್ಯವಸಾಯಗಾರರಾಗಿದ್ದುದರಿಂದ ಬಹುಶಃ ಅವರು ವರ್ಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಪೈರು ಕೊಯ್ಲು ಹಬ್ಬವನ್ನಾಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದಿರಬಹುದು. ಕರ್ನಾಟಕದ ಅನೇಕ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಈಗಲೂ ಸುಗ್ಗಿಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹಬ್ಬ, ಕುಣಿತ ಇತ್ಯಾದಿ ಆಚರಣೆಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಇವುಗಳೆಲ್ಲವನ್ನು ನಾವು ಹುತ್ತರಿಯೆಂದು ಹೇಳಲು ಹೇಗೆ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲವೋ ಹಾಗೆಯೇ ಹುತ್ತರಿಯನ್ನು ಕೊಡವರು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ವ್ಯವಸಾಯದ ಅಧಿದೇವತೆಯಾದ ಇಗ್ಗತಪ್ಪನ ಹಬ್ಬವೆಂದು ಆಚರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಮಲೆಯಾಳದ ಓಣಂ. ಆದುದರಿಂದ ಇದು ಹೊರದೇಶದಿಂದ ಬಂದುದಲ್ಲ. ಇದು ಮಲೆಯಾಳದ ಹಬ್ಬವನ್ನನುಸರಿಸಿ ಬಂದಿರುವ ಹಬ್ಬ ಎಂಬುದು ಸುಸ್ಪಷ್ಟ. ಆದುದರಿಂದ ಈ ಹಬ್ಬ ಕುರ್ದಿಗಳ ಹಬ್ಬವಾಗಿರಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಇಲ್ಲ.

‘ಈ ಜನದಲ್ಲೂ ಕೂಡಾವಳಿ ಮದುವೆ ಇದ್ದು ವಿಧವೆಗೆ ಪುನರ್‌ವಿವಾಹವುಂಟು ಇದೇ ಕೂಡಾವಳಿ. ಕೆಲವು ವೇಳೆ ಮದುವೆ ಮಾಡಿಕೊಡಲು ಶಕ್ತಿಯಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಕೂಡಾವಳಿ ಮಾಡಿಕೊಡಬಹುದು. ಇವರ ಮದುವೆಗಳಲ್ಲೂ ಮಂತ್ರ ತಂತ್ರಗಳೇನು ಇಲ್ಲ. ಆದರೆ ಬ್ರಾಹ್ಮಣನೊಬ್ಬ ಬಂದು ತೀರ್ಥ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ. ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ನೋಡಿದರೆ ಕೊಡವರಿಗೂ ಇವರಿಗೂ ಬಹಳ ಸಾಮ್ಯವಿದೆ ಎಂದೆನಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಆಶ್ಚರ್ಯಕರವಾದ ಸಾಮ್ಯದಿಂದ ಒಂದು ವಿಷಯ ಸ್ಪಷ್ಟ. ಅದೇನೆಂದರೆ ಕೊಡವರ ಪದ್ಧತಿಗಳೆಲ್ಲ ಭಾರತದ ಪದ್ಧತಿಗಳೆ. ಕುರ್ದಿಸ್ಥಾನದಿಂದಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಬೇರೆಲ್ಲಿಂದಾಗಲಿ ಬಂದಿದ್ದಲ್ಲ.’

ಕೊಡವರಿಗೂ ಕುರ್ದಿಗಳಿಗೂ ಸಾಮ್ಯ ತೋರಿಸಲು ಸುಬ್ಬಯ್ಯನವರು ವಾದವೊಂದನ್ನು ಮಂಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಪ್ರಕಾರ ಕೊಡವರಲ್ಲಿ ವಿಧವೆಯರು ಬಿಳಿ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ತೊಡಬೇಕು ಮತ್ತು ಈ ಪದ್ಧತಿ ಇತರ ಯಾವ ಹಿಂದೂ ಪಂಗಡಗಳಲ್ಲೂ ಇಲ್ಲ ಎಂಬುದು, ಕುರ್ದಿಗಳಲ್ಲೂ ಹೀಗೆಯೇ ಅವರಲ್ಲೂ ವಿಧವೆಯರು ಬಿಳಿ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಧರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು ಎಂಬಿತ್ಯಾದಿ. ಆದರೆ ಈ ವಾದವನ್ನು ಸಕಾರಣವಾಗಿ ತಿರಸ್ಕರಿಸಬಹುದು. ಏಕೆಂದರೆ ಇತರ ಹಿಂದೂ ಜನಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ವಿಧವೆಯರು ಬಿಳಿ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನು ಧರಿಸುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬುದು ಸತ್ಯಕ್ಕೆ ದೂರ. ಏಕೆಂದರೆ ವಿಧವೆಯರು ಬಿಳಿ ಬಟ್ಟೆಯನ್ನುಡುವುದು ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದ ಹಲವು ಪಂಗಡಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಪಂಗಡದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ವೈಷ್ಣವರ ಪಂಥದಲ್ಲಿ ವಡಗ ಎಂಬ ಒಂದು ಉಪಪಂಥದಲ್ಲಿ ವಿಧವೆಯರೆಲ್ಲರೂ ಬಿಳಿ ಸೀರೆಯನ್ನೇ ಉಡುತ್ತಾರೆ. ಇತರ ಪಂಥದವರು ಎಲ್ಲಾ ಬಣ್ಣಗಳನ್ನು ಉಡುತ್ತಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ಕೊಡವರಲ್ಲಿರುವ ಈ ಪದ್ಧತಿ ಹಿಂದೂಗಳ ಪದ್ಧತಿಯೇ ವಿನಾ ಬೇರೆಲ್ಲಿಂದಲೂ ಬಂದಿದ್ದಲ್ಲ.

‘ಅಂತೂ ಮೇಲಿನ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ನೋಡಿದರೆ ಕೊಡವರಲ್ಲೂ ಕುರ್ದಿಗಳಲ್ಲೂ ಇರುವ ಸಾಮ್ಯದಿಂದ ಕೊಡವರು ಕುರ್ದಿಗಳೆಂದು ಸಿದ್ಧವಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ಕೊಡವರ ಪದ್ಧತಿಗಳೆಲ್ಲ ಶುದ್ಧ ಭಾರತೀಯ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಪದ್ಧತಿಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಅವರು ಕುರ್ದಿಗಳಾಗಿದ್ದರೆ ಅವರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಭಾವನೆಗಳು ಯಾವ ರೂಪದಲ್ಲಾದರೂ ಉಳಿಯುತ್ತಿದ್ದವು. ಆದರೆ ಯಾವುದೂ ಉಳಿದಿಲ್ಲ. ಕೊಡವರ ಧಾರ್ಮಿಕ ಭಾವನೆಗಳೆಲ್ಲ ಶುದ್ಧ ಭಾರತೀಯ ಭಾವನೆಗಳೇ ಅಲ್ಲದೆ ಕೊಡವರು ಕುರ್ದಿಗಳೇ ಎಂದು ಹೇಳುವುದಕ್ಕೆ ಯಾವ ಲಿಖಿತ ಆಧಾರವೂ ಇಲ್ಲ.’

ಕೊಡವರು ಕುರ್ದಿಗಳಲ್ಲ, ಅವರು ಭಾರತದ ಕ್ಷತ್ರಿಯರ ಮೂಲವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವವರು ಎಂಬುದು ಇದರಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಕೊಡವರು ಉತ್ತರ ಭಾರತದಿಂದ ಬಂದ ಕ್ಷತ್ರಿಯರು ಮತ್ತು ಅವರು ಕೊಡಗಿನಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿ ಅಲ್ಲಿನ ಮತ್ತು ಸುತ್ತಮುತ್ತಲಿನ ಜನರ ಸಂಪರ್ಕದಿಂದ ತಮ್ಮದೇ ಆದ ಒಂದು ಹೊಸ ಸಮಾಜವನ್ನು ರೂಪಿಸಿ ಕೊಂಡರು ಎನ್ನುವುದೇ ಆಗಿದೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು

- ಕೃಷ್ಣಯ್ಯ, ಡಿ.ಎನ್ (2014). ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು. ಕೊಡಗಿನ ಇತಿಹಾಸ
- ಲೆಫ್ಟಿನೆಂಟ್ ಪಿ.ಕಾನರ್. (1870). ಮೆಮೊಯರ್ಸ್ ಆಫ್ ಕೊಡಗು ಸರ್ವೇ. ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಪ್ರೆಸ್.
- ನಡಿಕೇರಿಯಂಡ ಚಿನ್ನಪ್ಪ. (1924). ಪಟ್ಟೋಲೆ ಪಳಮೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಕೊಡವ ಸಾಹಿತ್ಯ ಅಕಾಡೆಮಿ.
- ರಾಮಾನುಜಂ, ಪಿ.ಎಸ್. (1975). ಕೊಡವರು. ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ.

ಡಿ.ಎಸ್. ವೀರಯ್ಯ ಅವರ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಪರಿಹಾರ

ರೇಷ್ಮಾವತಿ ರಾಮಚಂದ್ರ

ಸಂಶೋಧನಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ, ಕನ್ನಡ ಅಧ್ಯಯನ ಸಂಸ್ಥೆ, ಗುಲಬರ್ಗಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಕಲಬುರಗಿ

Abstract:

ಸಾಹಿತ್ಯ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬಹು ಹಿಂದೆಯೇ ಕನ್ನಡದ ಆದಿಕವಿ ಪಂಪ ಸಾರಿದ 'ಮನುಷ್ಯ ಜಾತಿ ತಾನೊಂದೆ ವಲಂ' ಎಂಬ ನುಡಿ ಬಸವಣ್ಣನವರ "ಇವನಾರವ ಇವನಾರವ ಇವನಾರವನೆಂದೆನಿಸದಿರಯ್ಯಾ" ಎಂಬ ಮಾತು. ನಡೆಯುವುದೊಂದೇ ಭೂಮಿ, ಕುಡಿಯುವುದೊಂದೇ ನೀರು, ಸುಡುವದ್ದು ಒಂದೇ ಇರುತ್ತಿರಲು ನಡುವೆ ಕುಲಗೋತ್ರ ಎತ್ತಣದು" ಎಂಬ ಸರ್ವಜ್ಞನ ಪ್ರಶ್ನೆ, "ಕುಲಕುಲಕುಲವೆಂದು ಹೊಡೆದಾಡದಿರಿ" ಎಂಬ ದಾಸರ ನುಡಿಗಳಿಗೂ ಕಿವಿಗೊಡದ ಯಥಾಸ್ಥಿತಿವಾದಿಗಳಿಗೆ ಎಚ್ಚರಿಸಲು ಮುಂದಾದವರು ದಲಿತ ಕವಿಗಳು. ದಲಿತ ಕವಿಯೆಂದೇ ಹೆಸರಾದ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯನವರು ತಮ್ಮ "ಹೊಲೆಮಾದಿಗರ ಹಾಡು" ಎಂಬ ಕವನ ಸಂಕಲನದ ಮೂಲಕ ಭಾರತೀಯ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಚುಚ್ಚಿ ಎಚ್ಚರಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರು. ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನು ಇಂದಿನವರೆಗೂ ಏಕಮುಖವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನಕೊಳಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ ಎಂಬ ಅಪವಾದವು ಇದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಡಿ.ಎಸ್. ವೀರಯ್ಯ ಅವರ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಪರಿಹಾರ ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

Keywords: ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಬಂಡಾಯ ಸಾಹಿತ್ಯ, ಡಿ.ಎಸ್.ವೀರಯ್ಯ, ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯಗಳು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು, ಪರಿಹಾರ.

ಪೀಠಿಕೆ

ದಲಿತರು ಬರೆದ ಕಾವ್ಯ ಎಂದಾಕ್ಷಣ ಅದು ದಲಿತರ, ತುಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದವರ ಶೋಷಣೆಗೆ ಒಳಗಾದವರ, ನೋವು-ಯಾತನೆ ನಲಿವುಗಳು ಮತ್ತು ದಲಿತರ ಬದುಕಿನ ಜೀವನದ ಅನುಭವಗಳೇ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತವಾಗಿರುತ್ತವೆ ಎಂದು ಮೇಲ್ವಿಚಾರಿಗಳ ಗ್ರಹಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಆದರೆ ಕವಿಯ ಜಾತಿಯನ್ನು ನೋಡದೆ ಅವರು ರಚಿಸಿದ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ಸಮಾನ ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ ಕಾವ್ಯದ ಒಳಹೊಕ್ಕು ನೋಡಿದರೆ ಅನೇಕ ವೈಚಾರಿಕ ಚಿಂತನೆಗಳು, ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ನಿಲುವುಗಳು, ತಾತ್ವಿಕ ಆಲೋಚನೆಗಳು ದಲಿತ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಅಂತರ್ಗತವಾಗಿರುವುದನ್ನು

ಕಾಣಬಹುದು. ಈ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತವಾದ ಮೌಢ್ಯ ಮತ್ತು ಮೌಲ್ಯಗಳ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಡಿ.ಎಸ್. ವೀರಯ್ಯ ಅವರ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ಡಿ.ಎಸ್. ವೀರಯ್ಯ ಅವರು 'ಗೆರೆಗಳು' ಎಂಬ ಕವನ ಸಂಕಲನ ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಮೂಲಕ ಕವಿಯಾಗಿ ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದರು. ಈ ಕವನ ಸಂಕಲನವು ಒಟ್ಟು 30 ಕವನಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ್ದು, ನಾಲ್ಕು ಮರುಮುದ್ರಣ ಕಂಡ ಕೃತಿಯಾಗಿದೆ. ಈ ಸಂಕಲನದ ಮುನ್ನುಡಿಯಲ್ಲಿ ಬರಗೂರು ರಾಮಚಂದ್ರಪ್ಪನವರು "ಈ ಸಂಕಲನದ ಉದ್ದಕ್ಕೂ ಉತ್ತಮ ಬದುಕಿನ ನಿರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ, ನೋವಿನಲ್ಲಿ, ಹುಟ್ಟು ಸಾವಿನ ಅರ್ಥ

Please cite this article as: ರೇಷ್ಮಾವತಿ ರಾಮಚಂದ್ರ, (2024). ಡಿ.ಎಸ್. ವೀರಯ್ಯ ಅವರ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಪರಿಹಾರ. ಸೃಜನಿ: ಇಂಡಿಯನ್ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಇನ್ಫೋರ್ಮೇಟಿವ್ ರಿಸರ್ಚ್ ಅಂಡ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್, 3(3), 98-102

ಹುಡುಕುವ ಸೂಚನೆಗಳು ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಇಂಥ ಸೂಚನೆಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿಹೋದ ಆಶಯ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಹೇಳಿಕೆಯಾಗಿ, ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಕವಿತೆಯ ಸಾಲುಗಳಾಗಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ” ಎಂಬ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದರೆ ಈ ಸಂಕಲನದ ಕವಿತೆಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸ್ತವಿಕ ಜೀವನದ ಜೊತೆಗೆ ಭಾರತೀಯ ಜೀವನ ವಿಧಾನಗಳ ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸಮಕಾಲೀನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವೈರುಧ್ಯವನ್ನು ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಹೆಳುವಂತೆ “ಇಲ್ಲಿಯ ಕವನಗಳ ವಸ್ತುಗಳು ಬಹುಪಾಲು ಇಂದಿನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಬೆನ್ನಿನ ಅಂಕು ಡೊಂಕುಗಳನ್ನು ಜನಮನಗಳಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತಿ ಎಲ್ಲಾ ಜಾತಿ-ಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಮೀರಿ ಮಾನವ ಧರ್ಮದ ದಿಂಗಳದ ಕಡೆಗೆ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸೆಳೆವ ದೃಷ್ಟಿಕೋನ ಉಳ್ಳದ್ದಾಗಿರುತ್ತದೆ”.¹ ಎಂದು ಹೇಳಿರುವುದು ನೋಡಿದರೆ ಈ ಸಂಕಲನ ಹೊಂದಿರುವ ಕಾವ್ಯಸಾರವನ್ನು ತಿಳಿವುದು.

ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬ ಕವಿ ಹೊಸದಾದೊಂದನ್ನು ಮಾಡಲು ಹೊರಟಾಗ ಅವನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ತನ್ನದೇಯಾದ ಒಂದು ಶೈಲಿಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅದು ಭಾವನೆ, ಭಾಷೆ, ವಸ್ತು, ವಿಷಯ ಹೀಗೆ ಯಾವ ವಿಧದಲ್ಲಾದರೂ ಸರಿ. ಹಾಗೆ ಡಿ.ಎಸ್.ವೀರಯ್ಯ ಅವರು ಸಹ ಓದುಗರ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಅಗೆಯುವ ಹಂಬಲ ಉಳ್ಳವರು. “ಒಳಗಿನ ಸೂಕ್ಷ್ಮವನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳದವನು ಹೊರಗಿನ ಸತ್ಯವನ್ನು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಗ್ರಹಿಸಲಾರ”² ಎಂಬ ತತ್ವ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಇವರದು.

ಧಾರ್ಮಿಕ ಕೇಂದ್ರಗಳು ಕೆಳವರ್ಗದವರನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಡೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಡಿ.ಎಸ್.ವೀರಯ್ಯ ಅವರು ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸಿದ್ದಾರೆ.

‘ಗುಡಿಗೋಪುರ ಕಟ್ಟಿದೋರು

ವಿಗ್ರಹಳ ಕೆತ್ತಿದೋರು

ಚಿತ್ರಕಲೆಯ ಬಿಡಿಸಿದವರು

ನಾವಲ್ಲವೇ-ನಮ್ಮ ಜನರಲ್ಲವೇ³

ಈ ಸಾಲುಗಳು ಈಡೀ ಧಾರ್ಮಿಕ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಕುರಿತು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುತ್ತದೆ. ಗುಡಿಗೋಪುರಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುವವರು ದಲಿತರು. ಗುಡಿ ನಿರ್ಮಾಣವಾದ ನಂತರ ಅದೇ ಜನರನ್ನು ಗುಡಿಪ್ರವೇಶ ನಿರ್ಬಂಧಿಸುವ ವೈದಿಕಶಾಹಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅನಾದಿಕಾಲದಿಂದಲೂ ಕೆಳಜಾತಿಯವರು ನಿರ್ಮಿಸಿದ ಗೋಪುರವನ್ನು ಬಳಸಿ ಸುಖಕರ ಜೀವನವನ್ನು ನಡೆಸುವ ಜಾತಿವಾದಿಗಳನ್ನು ಕವಿಗಳು ವಿಡಂಬಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮೌಢ್ಯದ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಕಲ್ಲಿನ ಮಣ್ಣಿನ ದೇವರುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಮನುಷ್ಯ ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲೇ ಭಿನ್ನ ಭಾವಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿದ ವೈದಿಕಶಾಹಿಯು ಯಾರು ದೇವರ ಮೂರ್ತಿಯನ್ನು ಕೆತ್ತಿದ್ದಾನೆ ಅವನನ್ನೇ ದೇವರ ಗುಡಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರವೇಶ ನಿರಕರಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ ಎಂದರೆ ಎಂತಹ ವಿಪರ್ಯಾಸ. ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಕವಿಗಳು. ಮುಂದುವರೆದು,

‘ಭೂಮಿಯನ್ನು ಉತ್ತಿದೋರು,

ಬೀಜವನ್ನು ಬಿತ್ತಿದೋರು,

ಬೆಳೆಯನ್ನು ತೆಗೆದೋರು,

ನಾವಲ್ಲವೇ-ನಮ್ಮ ಜನರಲ್ಲವೇ,⁴

ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅನ್ನ ಬೆಳೆದವರು ನಾವು, ಕೆರೆ ಕೊಳಗಳ ಕಟ್ಟಿದೋರು, ಬೆವರ ಹನಿಯನ್ನು ಸುರಿಸಿದವರು, ಮಹಡಿ ಮಹಲುಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸುವ ಮೂಲಕ ನಮ್ಮದಿಯ ಬದುಕನ್ನು ನೀಡಿದವರು ನಾವು ಶ್ರಮ ಜೀವಿಗಳು. ಇಷ್ಟೆಲ್ಲ ಮಾಡಿದ ನಮಗೆ ನೀವು ಏನು ಮಾಡಿದಿರಿ? ಎಂದು ಕೇಳುವ ರೀತಿ ಹೀಗಿದೆ,

‘ನಮ್ಮ ಗುಡಿಗೆ ಸೇರಿಸದವರು

ದೂರದಲ್ಲೇ ನಿಲ್ಲಿಸಿದವರು

ಕುಡುವ ನೀರ ಬಿಡದವರು

ನೀವಲ್ಲವೇ-ನಮ್ಮ ಜನರಲ್ಲವೇ⁵

ಜನಸಾಮಾನ್ಯರನ್ನು ದೇವರು, ಧರ್ಮ, ಶಾಸ್ತ್ರಪುರಾಣಗಳ ಹೆಸರಿನ ಮೇಲೆ ಶತಶತಮಾನಗಳಿಂದ ಶ್ರಮಿಕ ಸಮುದಾಯವನ್ನು

ತಮ್ಮ ಕಪಿಮುಷ್ಠಿಯಲ್ಲಿಟ್ಟುಕೊಂಡು ಶೋಷಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿವೆ. ಶಾಸ್ತ್ರ ಪುರಾಣಗಳ ಮೂಲಕ ಜನರನ್ನು ಬೌದ್ಧಿಕ ದಿವಾಳಿಯಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿರುವ ವೈದಿಕರು ಮೋಸದ ಜಾಲವನ್ನು ಬಹಿರಂಗ ಪಡಿಸುತ್ತಾರೆ. ಆ ಮೂಲಕ ದಲಿತರು,

‘ಸಿಡಿದೆದ್ದು ನಿಂತವರು

ಪ್ರತಿಭಟನೆಗೆ ನಿಂತವರು

ಸೇಡಿಗಾಗಿ ತುಡಿದವರು

ನಾವಲ್ಲವೇ-ನಾವು ನೀವಾಗೆವೇ’⁶

ಎಂದು ಎಚ್ಚರಿಕೆ ನೀಡುವ ಮೂಲಕ ಮೌಢ್ಯವನ್ನು ದಿಕ್ಕಿರಿಸಿ ವೈಚಾರಿಕತೆಯನ್ನು ಡಿ.ಎಸ್. ವೀರಯ್ಯ ಅವರ ನಾವೂ-ನೀವೂ ಕಾವ್ಯ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸಿದೆ.

ಭಾರತೀಯ ಸಂಪ್ರದಾಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ದೇವರನ್ನು ವ್ಯಾಪಾರ ವ್ಯವಹಾರದ ಸರಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸುವುದೇ ಹೆಚ್ಚಾಗಿದೆ. ದೇವರು ಎಂದರೆ ಯಾರು? ಅವನೆಲ್ಲಿರುವನು? ಅವನ ಬಣ್ಣ ಯಾವುದು ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರೆ ಮೂರ್ಖ, ಪಾಖಂಡಿ ಎಂದು ದೂರುವ ಜನರೇ ಹೆಚ್ಚು. ಏಕೆಂದರೆ ದೇವರನ್ನು ಧರ್ಮವನ್ನು ಜನರ ಮನಸ್ಸಲ್ಲಿ ಆಳವಾಗಿ ಬೇರುರಿಸಿದ್ದ ವೈದಿಕರು ಅದನ್ನೇ ತಮ್ಮ ಬಂಡವಾಳವಾಗಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ದೇವರು ಎಲ್ಲಿದ್ದಾನೆ ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದರೆ ಮಠಾಧೀಶರ ಮಂಟಪಗಳ ಕಡೆಗೋ, ದೇವಸ್ಥಾನದ ಕಡೆಗೋ ಕೈ ಮಾಡುವವರು. ಇಂತಹ ಗರ್ಭಗುಡಿಯಲ್ಲಿ, ಮಹಲುಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸವಾಗುವ ದೇವರಿಗೆ ಕಸದ ಗುಂಡಿಯಲ್ಲಿ ಹಸಿವಿನಿಂದ ಎಂಜಲು ಆಹಾರ ತಿನ್ನುವ ಬಡಪಾಯಿಗಳು ಆ ದೇವರಿಗೆ ಕಾಣುವುದಿಲ್ಲವೇ? ಹೀಗೆ ಹಳಸಿದ ಎಂಜಲುಂಡು ಬೆಳೆದ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಕಾಮದ ಆಹಾರವಾಗಿಸುವ ಸೊಕ್ಕಿದ ಹೋರಿಗಳು ದೇವರಿಗೆ ಕಾಣದಾದರೆ ಇಂತಹ ಕಣ್ಣು ಕಾಣದ ದೇವರು ನಮಗೆ ಬೇಡವೆಂದ ಕವಿಗಳು,

‘ಎದ್ದು ಬಾ,

ಗಳೆಯಾ

ಮುಗ್ಧತೆಯ ಕಾಡಿನಿಂದ ಎದ್ದು ಬಾ

ಎಂದು ಕರೆಕೊಡುತ್ತಾರೆ.

ಇಲ್ಲದ ದೇವರಿಗೆ

ಸಾಕು ನಮಸ್ಕಾರ

ನಿನ್ನ ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಿಯ ಬಡಿದೆಬ್ಬಿಸಿ

ಸ್ವಾಭಿಮಾನಕೆ ಹಾಕು

ತುರಾಯಿಯ ಹಾರ್,’⁷

ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ ಶೋಷಿತ ಸಮುದಾಯವು ಅನಾದಿ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ದೇವರು ದಿಂಡಿರುಗಳ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಒಂದಿಲ್ಲ ಒಂದು ಶೋಷಣೆಗೆ ಅವಮಾನಕ್ಕೆ ಅನ್ಯಾಯಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಲೇ ಬಂದಿರುವುದನ್ನು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಸಾವಿರಾರು ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಈ ಸಮುದಾಯ ಮೌನದಿಂದಲೇ ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಸಹಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ ಇನ್ನೂ ಸಾಕು, ನಾವು ಮನುಷ್ಯರು ನಮಗೂ ಆತ್ಮಸಾಕ್ಷಿ ಇದೆ, ಎಂಬ ಅರಿವನ್ನು ಪಡೆದ ಶೋಷಿತ ಸಮಾಜ ಸ್ವಾಭಿಮಾನದಿಂದ ಬದುಕಲು ಮುಂದಾಗುವಂತೆ ಕವಿಗಳು ಕರೆನೀಡುತ್ತಾರೆ.

ಪುರಾಣಗಳು ಎಂಬ ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮನುಧರ್ಮಶಾಸ್ತ್ರದ ಚಾತುರ್ವರ್ಣ ಪದ್ಧತಿಯು ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲಿ ಒಡೆದು ಆಳುವ ನೀತಿಯನ್ನು ಚಾಲನೆಗೆ ತಂದಿತು. ಮನುಷ್ಯ ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲೇ ಭಿನ್ನ ಬೇಧಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಮಾಡಿ ಅವರಲೇ ನಾಲ್ಕು ವರ್ಣಗಳಾಗಿ ವಿಭಾಗಿಸಿದ ಮನು, ಮುಖದಿಂದ, ಭುಜದಿಂದ, ಹೊಟ್ಟೆಯಿಂದ, ಪಾದದಿಂದ ಹೀಗೆ ಕ್ರಮವಾಗಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ, ಕ್ಷತ್ರಿಯ, ವೈಶ್ಯ, ಶೂದ್ರ ಎಂದು ವಿಭಾಗಿಸಿದ ಅವನು ಹುಟ್ಟು ಎಲ್ಲಿಂದ ಆಯಿತು ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪುರಾಣ ಮೂಲದ ಕಥೆಗಳಲ್ಲಿ ಬರುವ ನಾಯಕ ನಾಯಕಿ ಪಾತ್ರಧಾರಿಗಳ ಹುಟ್ಟು ಪ್ರಕೃತಿಯ ನಿಯಮಗಳಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಈ ಭೂಮಿ ಮೇಲೆ ಗಂಡು ಮತ್ತು ಹೆಣ್ಣಿನ ಮಿಲನದಿಂದ ಮಾತ್ರ ಮನುಷ್ಯ ಜೀವ ಜನಿಸಲು

ಸಾಧ್ಯವೆಂದು ಅರಿಯದ ಮನುಷ್ಯ ಇಂದಿಗೂ ಭೂಮಿಯಿಂದ ಸೀತೆ, ಕಿವಿಯಿಂದ ಕರ್ಣ ಜನಿಸಿದ ಎಂದು ನಂಬುವ ಜನರನ್ನು ಕಂಡ ಕವಿಗಳು ಈ ಪುರಾಣ ಕಥೆಗಳನ್ನು ನಂಬಿದವರಿಗೆ 'ಪುರಾಣಗಳ ಬೋಗಲುವವನ ಹುಟ್ಟು ಎಲ್ಲಿಂದ? ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ ಮೂಲಕ ವೈದಿಕತಾಹಿಂದು ಮನೋಧೋರಣೆಗೆ ಪೆಟ್ಟನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ.

'ಎಲ್ಲಮ್ಮನ ಬೆತ್ತಲೆ ಜಾತ್ರೆ' ಎಂಬ ಕವನದಲ್ಲಿ ಅಮಾನವೀಯ ಆಚರಣೆಯಾದ ಸವದತ್ತಿಯ ಎಲ್ಲಮ್ಮ ದೇವದಾಸಿಯರು ಬೆತ್ತಲಾದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸುವ ಮೂಲಕ ಅಂತಹ ನೀಚ ಆಚರಣೆಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಎಲ್ಲಮ್ಮನನ್ನೇ ವಿಡಂಬಿಸುವ ಕಾವ್ಯ ಇಂತಿದೆ,

'ಬೆತ್ತಲಾದ ಬಡ ಹೆಣ್ಣುಗಳ'

ಕುಂದಿದೆಯೆ

ಆಳ ಹೊಟ್ಟೆಯ

ಬತ್ತಿದ ತೊಡೆಯ

ಸಮೂರ ದೇಹದ

ನೀನೂ ನೋಡಿದೆ; ನಿನ್ನವರಿಗೂ ತೋರಿಸಿದೆ.'⁸

ಎಂದು ಎಲ್ಲಮ್ಮನನ್ನು ವಿಡಂಬಿಸುತ್ತಾರೆ. ವೈದಿಕರು ತಮ್ಮ ಕಾಮತ್ಯಪ್ಪೆಯನ್ನು ನಿಗಿಕೊಳ್ಳಲು ದಲಿತ ಮಹಿಳೆಯರನ್ನು ಗುರಿಯಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ದೇವದಾಸಿ ಎಂಬ ಅನಿಷ್ಟ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿಕೊಂಡರು. ಈ ದೇವರಿಗೆ ದಾಸಿಯರಾಗಿ ಬಡ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳೇ ಬೇಕು, ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ದಲಿತ ಸಮುದಾಯದ ಮಹಿಳೆಯರೇ ಇಂತಹ ಅನಿಷ್ಟ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಬಲಿಯಾದವರು. ಹದಿಹರೆಯದ ತಾರುಣ್ಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ದೇವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಮೋಹಿಸಿ ತಮ್ಮ ಕಾಮತ್ಯಪ್ಪೆಯನ್ನು ನೀಗಿಸಿಕೊಂಡು ತಿಂದ ಬಾಳೆ ಸಿಪ್ಪೆಯಂತೆ ಬಿಸಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಮಹಿಳೆಯ ದೇಹದ ಸೌಂದರ್ಯ ಕುಂದಿ ಚರ್ಮ ಸುಕ್ಕುಗಟ್ಟಿದಾಗ ಅವಳನ್ನು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅವಮಾನದ ಬದುಕಿಗೆ ದೂಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಅವಮಾನಕರ ಬದುಕನ್ನು ಬಾಳುವ ದಲಿತ ಮಹಿಳೆಯರಲ್ಲಿ ಜಾಗೃತಿ

ಮೂಡಿಸುವುದರೊಂದಿಗೆ ದೇವರು ದೈವಗಳ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಅನಿಷ್ಟ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ವಿರೋಧಿಸುವಂತೆ ಕರೆ ನೀಡುತ್ತಾರೆ.

ದೇವದಾಸಿ ಸಮುದಾಯವು ಪಾರಂಪರಿಕವಾಗಿ ನಂಬಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದ್ದ ದೇವರನ್ನೇ ಇಲ್ಲಿ ಕವಿಗಳು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ ಜೊತೆಗೆ ನನ್ನ ಈ ಸ್ಥಿತಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ದೈವದ ಎದುರು ಬಂಡಾಯವೇಳುವ ಪರಿ,

'ಆರಡಿ ಎತ್ತರ ನೂರಿಪ್ಪತ್ತು ಕೇಜಿ ತೂಕದ

ಮೀಸೆಯ ದಂಡಿನ

ತುಂಬಿದ ದೇಹದ

ತೊಡೆಯದಡಿಯ

ಹೊತ್ತು ಬೆತ್ತಲೆಯೇ

ಬರುತ್ತಿಹೆವು;

ನಾವು ನಮ್ಮ ನಮ್ಮವರು.

ಆದ-ನೀನೂ ನೋಡೆ

ನೋಡುವವರಿಗಲ್ಲಾ ನೋಡಿಸೆ

ನಿನ್ನ ಜಾತ್ರೆಯ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳೇ.'⁹

ಈ ಕಾವ್ಯವು ನಾಡಿನ ಅನಿಷ್ಟ ಅಮಾನವೀಯ ಆಚರಣೆಯಾದ ದೇವದಾಸಿ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಸಿಲುಕಿದ ಮಹಿಳಾ ಸಮುದಾಯದ ಆಕ್ರಂದನದ ನುಡಿಗಳೇ ಆಗಿವೆ. ಆ ಮೂಲಕ ಇಂತಹ ನೀಚ, ನಿಕ್ಕಷ್ಟ ಮೃಗೀಯ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಕಾರಣವಾದ ಶೋಷಕ ಸಮುದಾಯದ ಶೋಷಕಳಾದ ಎಲ್ಲಮ್ಮನನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸಿ ವೈಚಾರಿಕ ಮನೋಭಾವ ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರ ಕಡೆಗೆ ನನ್ನ ಸಮುದಾಯದ ನಡೆ ಎನ್ನುವ ಮಾತು ಧ್ವನಿಸುತ್ತದೆ. ಮೌಢ್ಯವನ್ನು ನಿರಾಕರಿಸುವ ವೈಚಾರಿಕತೆ ಬೆಳೆಸಿಕೊಳ್ಳುವಂತಹ ಅನೇಕ ವಿಚಾರಗಳು ಡಿ.ಎಸ್. ವೀರಯ್ಯ ಅವರ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಡಮೂಡಿವೆ.

ಭಾರತೀಯ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ವೈದಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ದಲಿತರನ್ನು ಕಾಲಾಂತದಿಂದ ಹೇಗೆ ನಿಕ್ಕಷ್ಟವಾಗಿ ನಡೆಸಿಕೊಂಡಿತೋ ಅಂತೆಯೇ ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಹಾಗೆಯೇ ಪರಿಗಣಿಸಿತ್ತು. ಒಂದೆಡೆ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಪೂಜಿಸಿ ಗೌರವಿಸುವಲ್ಲಿ ದೇವರು ವಾಸಿಸುತ್ತಾನೆ

ಎಂದು, ಇನ್ನೊಂದೆಡೆ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯವಿಲ್ಲ ಎಂದು ಕರಾರು ಹಾಕಿ ನಡೆಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಮನುಷ್ಯತೆಯನ್ನು ಕುರಿತು ಡಿ.ಎಸ್. ವೀರಯ್ಯ ಅವರು 'ವಿಷವರ್ತುಲ' ಎಂಬ ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ಹೀಗೆ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸಿದ್ದಾರೆ,

**‘ಮನುಷ್ಯತೆ ನಾಲ್ಕು ಹೆಡೆಗಳ ನಾಗರಾಜ
ಕಾರ್ಕೋಟಕ ವಿಷವ ನಾಲ್ಕೆಸೆಗೂ ಕಕ್ಕುವ
ಮಾನವ ಧರ್ಮವ ಕೊಲ್ಲಲು
ಸಂಚು ಹಾಕಿರುವನೇ?’**¹⁰

ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ ಕವಿಗಳು ಮನುಷ್ಯತೆಯ ಕರಾಳ ಮುಖವನ್ನು ಅನಾವರಣ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಬೌದ್ಧ ಧರ್ಮದ ಕೊನೆಯ ಅರಸ ಬೃಹದ್ರಥ ಮೌರ್ಯನ ಹತ್ಯೆಯ ನಂತರ ಪುಷ್ಯಮಿತ್ರ ಶುಂಗನ, ಶುಂಗ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯ ಸ್ಥಾಪಿಸಿ ಆಡಳಿತಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾನೆ. ನಂತರ ಸಮಾಜವನ್ನು ನಾಲ್ಕು ವರ್ಣಗಳಲ್ಲಿ ವಿಂಗಡಿಸಿ, ಮನುಷ್ಯ ಮನುಷ್ಯರಲ್ಲೇ ಭಿನ್ನ ಭಾವ, ಮೇಲು ಕೀಳುಗಳು ಭಾವನೆಗಳನ್ನು ತುಂಬುವ ಮೂಲಕ ಸಮಾಜದ ಒಂದು ವರ್ಗವನ್ನು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಇನ್ನೊಂದು ವರ್ಗ ಕನಿಷ್ಠ ಎಂದು ವಿಭಾಗಿಸಿ ತನಗಾದವರನ್ನು ಆಲಂಗಿಸಿ, ಆಗದವರನ್ನು ಅಂಗಾಲಿನಡಿ ತುಳಿದು, ಜಾತಿ-ಜಾತಿಯ ನಡುವೆ ಕಂದಕ ನಿರ್ಮಿಸಿದನು. ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು ಮಾತ್ರ ವಿದ್ಯೆಯನ್ನು ಕಲಿಯಬೇಕು, ಉಳಿದವರು ಅಜ್ಞಾನ ದಾರಿದ್ರ್ಯದಿಂದ ಬಳಲುವಂತೆ ಮಾಡಿ, ಅನ್ಯಾಯ ಅನೈತಿಕತೆಯ ದಂಡವ ಮಾಡಿ, ಮಾನವ ಮೌಲ್ಯವ ಹರಾಜು ಹಾಕಿ ಕೊಳೆತು ನಾರುವ ಸಮಾಜ ನಿರ್ಮಾಣಕ್ಕೆ ಪುಷ್ಟಿಯನ್ನು ನೀಡುವ ಕಾನೂನು ರಚಿಸಿ, ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ತಳಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಅನ್ನ, ಅರಿವೆ, ಅರಿವು, ವಸತಿಯಿಂದ ವಂಚಿಸಿ ಅವರ ಜೀವನ ನರಕಸದೃಶ್ಯ ಮಾಡಿದ ಮನುಧರ್ಮದ ಪೋಷಕನೇ ನಿನ್ನ ಹೆಡೆಯನ್ನು ಮುರಿಯುವ, ನಿನ್ನ ಕಾರ್ಕೋಟಕ ವಿಷವ ಕಕ್ಕಿಸುವ ಕಾಲದ ವೀರ ಬರುವನು ಎಂದು ಮನುಷ್ಯತೆ ಪಾಲಕ ಪೋಷಕರಿಗೆ ಎಚ್ಚರಿಕೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತಾರೆ.

ಹೀಗೆ ದೇಶದಲ್ಲಿಯ ಸಾಮಾಜಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ, ರಾಜಕೀಯ ಹಾಗೂ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ವಿಷಯಗಳೂ ಇಲ್ಲಿ ಎಡೆಪಡೆದಿವೆ. ಕವಿಗಳು ಸಾಮಾಜಿಕ ಅನಿಷ್ಟಗಳಾದ ಜಾತೀಯತೆ, ಮೂಢನಂಬಿಕೆ, ಕಂದಾಚಾರ, ಮುಷ್ಯ ಅಹಮ್ಮಿಕೆ, ದೇವರು, ಧರ್ಮದ ಕುರಿತು ವಿಡಂಬಿಸುವುದನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ ಅವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು, ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಎಂದು ಬಿಂಬಿಸುವ ಹಲವರ ಹುನ್ನಾರಗಳನ್ನು ಕೇಣಕುವ, ಕುಟುಕುವ ಅಂಶಗಳು ಇಲ್ಲಿಯ ಕವಿತೆಗಳಲ್ಲಿ ಒಡಮೂಡಿದ್ದನ್ನು ಅರಿಯಬಹುದು.

ಕೊನೆಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು

1. ವೀರಯ್ಯ, ಡಿ.ಎಸ್. (2020). *ಗೆರೆಗಳು ಕವನಸಂಕಲನ*. ಪುಟ. ಲೇಖಕರ ನುಡಿ
2. ಕಲ್ಯಾಣ ರಾವ ಜಿ. ಪಾಟೀಲ. (ಸಂ.). (2019). *ಕವಿಮಾರ್ಗ*. ಪುಟ. 211
3. ವೀರಯ್ಯ, ಡಿ.ಎಸ್. (2020). *ಪೂರ್ವೋಕ್ತ*. ಪುಟ. 10
4. ಅದೇ. ಪುಟ. 10
5. ಅದೇ. ಪುಟ. 10
6. ಅದೇ. ಪುಟ. 11
7. ಅದೇ. ಪುಟ. 35
8. ಅದೇ. ಪುಟ. 37
9. ಅದೇ. ಪುಟ. 37
10. ಅದೇ. ಪುಟ. 32

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು

- ಅರ್ಜುನ ಗೊಳಸಂಗಿ. (ಸಂ.) (2009). *ಕಾವ್ಯ ಮಂಥನ : ಪ್ರೌ. ಅರವಿಂದ ಮಾಲತ್ತಿ ಅವರ ಕಾವ್ಯದ ವಿಮರ್ಶೆ- ಸಂಪಾದನೆ*. ದಲಿತ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಿಷತ್ತು.
- ಕಲ್ಯಾಣರಾವ ಜಿ. ಪಾಟೀಲ. (ಸಂ.). (2019). *ಕವಿಮಾರ್ಗ*. ಸಂಪುಟ-13. ಕವಿಮಾರ್ಗ ಪ್ರಕಾಶನ.
- ವೀರಯ್ಯ, ಡಿ.ಎಸ್. (2020). *ಗೆರೆಗಳು ಕವನಸಂಕಲನ*. ಪಿತಾಮಹ ಪ್ರಕಾಶನ.

ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬೇಡ ಮಹಿಳೆಯರ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಹಾಗೂ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಆಯಾಮಗಳು

ಚಿನ್ನಮ್ಮ ಟಿ.ಎಸ್

ಸಂತೋಧನಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ, ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ, ಕನ್ನಡ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಹಂಪಿ
ವಿದ್ಯಾರಣ್ಯ, ಹೊಸಪೇಟೆ ತಾಲೂಕು, ವಿಜಯನಗರ ಜಿಲ್ಲೆ

Abstract:

ಸಿದ್ಧಾಂತ ಹಾಗೂ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಎಂಬ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಗಳು ರಾಜಕೀಯ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಪ್ರಮುಖ ಭಾಗಗಳಾಗಿವೆ. ಒಂದು ವಿಷಯ ವಸ್ತುವಿನ ಸಾಮಾನ್ಯ ಗ್ರಹಿಕೆಯು ಸಿದ್ಧಾಂತವಾಗಿ ಬೆಳೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಡೆವಿಡ್ ಈಸ್ಟನ್ ಎಂಬ ರಾಜಕೀಯ ಚಿಂತಕರು ಯಾವುದೇ ವಿಷಯದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು ಸಿದ್ಧಾಂತದಿಂದ ಮಾತ್ರ ಸಾಧ್ಯ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ರಾಜಕೀಯ ಸಿದ್ಧಾಂತದಿಂದ ರಾಜಕೀಯ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದು. ರಾಜಕೀಯ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಎಂದರೆ ರಾಜಕೀಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಬಗೆಗಿನ ಕಲ್ಪನೆಗಳು ಎನ್ನಬಹುದು. ರಾಜಕೀಯ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ರಾಜ್ಯ, ಸರ್ಕಾರ, ಅಧಿಕಾರ ಹಾಗೂ ಸಾರ್ವಭೌಮತ್ವ ಮುಂತಾದ ವಿಷಯಗಳ ಕುರಿತು ವ್ಯಕ್ತಪಡಿಸುವ ವಿಚಾರವಾಗಿದೆ. ಸಿದ್ಧಾಂತವು ವಾಸ್ತವಕ್ಕೆ ಹತ್ತಿರವಾಗಿರಬಹುದು ಅಥವಾ ಊಹೆಯನ್ನಾಧರಿಸಿರಬಹುದು. ಅದು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಚಿಂತಕನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡ ವಿಧಾನವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ. ರಾಜಕೀಯ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಮಾಡುವುದಾದರೆ ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಯೋಚಿಸುವುದೇ ರಾಜಕೀಯ ಸಿದ್ಧಾಂತವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬೇಡ ಮಹಿಳೆಯರ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಹಾಗೂ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

Keywords: ರಾಜಕೀಯ ಸಿದ್ಧಾಂತ, ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ, ಬುಡಕಟ್ಟು ಮಹಿಳೆ, ಬೇಡ ಬುಡಕಟ್ಟು, ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆ.

ಪೀಠಿಕೆ

ರಾಜಕೀಯ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ವಿಚಾರಗಳ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಅಧ್ಯಯನವಾದರೆ ಆಧುನಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ವರ್ತನೆ, ನಡವಳಿಕೆ, ನೀತಿ-ನಿಯಮಗಳು ಮೊದಲಾದ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ರಾಜಕೀಯ ಅಂಶಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ. ರಾಜಕೀಯ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಪರಂಪರೆಯು ಶ್ರೇಷ್ಠವಾಗಿದ್ದು, ಪ್ಲೇಟೋ, ಅರಿಸ್ಟಾಟಲ್ ಅವರ ಕಾಲದಿಂದ ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ಹಾಗೂ ಮಿಲ್ ಹಾಗೂ ನಂತರದ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿಯೂ

ನಿರಂತರವಾಗಿ ಬೆಳೆದುಬಂದಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಜಗತ್ತಿನ ವಿವಿಧ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವವು ಅತ್ಯಂತ ಜನಪ್ರಿಯ ರಾಜಕೀಯ ಸಿದ್ಧಾಂತವಾಗಿದೆ. ಇದು ಕೇವಲ ರಾಜಕೀಯ ಪದ್ಧತಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ, ರಾಜ್ಯ ಪದ್ಧತಿ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಆಗಿದೆ. ಅದು ತನ್ನದೇ ಆದ ಸಾಮಾಜಿಕ, ರಾಜಕೀಯ, ಆರ್ಥಿಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿದೆ. ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಬಗ್ಗೆ ಹಲವಾರು ವಿದ್ವಾಂಸರು ತಮ್ಮದೇಯಾದ ವಿಚಾರವನ್ನು ಅಥವಾ ರಾಜಕೀಯ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳನ್ನು

Please cite this article as: ಚಿನ್ನಮ್ಮ ಟಿ.ಎಸ್. (2024). ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬೇಡ ಮಹಿಳೆಯರ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಹಾಗೂ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಆಯಾಮಗಳು. ಸೃಜನಿ: ಇಂಡಿಯನ್ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಇನ್ಫೋರ್ಮೇಟಿವ್ ರಿಸರ್ಚ್ ಅಂಡ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್, 3(3), 103-108

ರಚನೆ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ (ಉದಾರವಾದ) ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಸಿದ್ಧಾಂತ, ಗಣ್ಯರ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಸಿದ್ಧಾಂತ, ಬಹುತ್ವ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಸಿದ್ಧಾಂತ, ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ವಾದಿ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಸಿದ್ಧಾಂತ ಪ್ರಮುಖವಾದವುಗಳಾಗಿವೆ.

ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ (ಉದಾರವಾದಿ) ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಸಿದ್ಧಾಂತ

ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಅಥವಾ ಉದಾರವಾದಿ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಥಾಮಸ್ ಹಾಬ್ಸ್, ಜಾನ್‌ಲಾಕ್, ಜೆ.ಜೆ. ರೂಸೋ, ಜೆ.ಎಸ್. ಮಿಲ್, ಮಾಂಟೆಸ್ಕೋ ಮುಂತಾದ ಚಿಂತಕರು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ತತ್ವವು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವವು ಜನತೆಯ ಒಪ್ಪಿಗೆಯನ್ನು ಆಧರಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಜನತೆಗಾಗಿ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದೆಯಲ್ಲದೆ ಸಂವಿಧಾನವು ಆಧಾರವಾಗಿ ಆ ಮೂಲಕ ಕಾನೂನಿನ ಅಧಿಪತ್ಯದಿಂದ ಆಳಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೇ ರಾಜ್ಯವು ನಿರಂಕುಶವಾಗಿ ವರ್ತಿಸದೇ ಎಲ್ಲರನ್ನು ಸಮಾನ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ನೋಡುವ ಹಾಗೂ ಅಭಿಪ್ರಾಯ ಬೇಧವನ್ನು ಸಹಿಸುವ ಹಾಗೂ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ರಕ್ಷಿಸುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ.

ಈ ಮೂಲಕ ಉದಾರವಾದಿ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬೇಡ ಮಹಿಳೆಯರ ರಾಜಕೀಯ ಅನ್ವಯಿಸುವುದಾರೆ ಹಲವಾರು ಮಹತ್ವದ ಅಂಶಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಭಾರತವು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಅಪ್ಪಿಕೊಂಡ ನಂತರ ಭಾರತದ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಕರ್ನಾಟಕದ ಬೇಡ ಸಮುದಾಯವು ಕೂಡ ಇತರ ಸಮುದಾಯಗಳಾಗಿ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ಆದರೆ ಬೇರೆ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಬೇಡ ಸಮುದಾಯವು ಕರ್ನಾಟಕದ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಅದರಲ್ಲಿಯೂ ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಂತಹ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದದೇ ಇರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಈ

ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಎಲ್ಲರೂ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಬೇಡ ಸಮುದಾಯದ ಮಹಿಳೆಯು ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಸಮುದಾಯದ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಅದರ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಹಲವಾರು ಕುತೂಹಲಕಾರಿಯಾದ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳು ಸಿಗುತ್ತವೆ. ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳಲು ಸಮಾನ ಅವಕಾಶ ಇದೆಯಾದರೂ ಬೇಡ ಸಮುದಾಯದ ಮಹಿಳೆಯು ತನ್ನದೇ ಆದ ಹಲವಾರು ಸಮಸ್ಯೆಗಳಿಂದಾಗಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಂತಹ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಆ ಮೂಲಕ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಇದಕ್ಕೆ ಹಲವಾರು ಕಾರಣಗಳಿದ್ದು, ಬೇಡ ಮಹಿಳೆಯು ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುವಂತಹ ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಹೊಂದದೇ ಇರುವುದಾಗಿದೆ. ಶಿಕ್ಷಣ ರಾಜಕೀಯ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ಆ ಮೂಲಕ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದರಲ್ಲಿ ಯಾವುದೇ ಸಂದೇಹವಲ್ಲ. ಬೇರೆ ಸಮುದಾಯಗಳು ಹೆಚ್ಚು ರಾಜಕೀಯ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಗೆ ಅವರ ಶಿಕ್ಷಣದ ಮಟ್ಟವೇ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ. ಶಿಕ್ಷಣವು ಮೂಲವಾಗಿ ಅವರಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಮೂಡಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಹಕಾರಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಬಹಳಷ್ಟು ಜನರು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಕನಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಎಲ್ಲಿ ಬಡತನವಿರುತ್ತದೆಯೋ ಅಲ್ಲಿ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯವನ್ನಾಗಲಿ ಅಥವಾ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನಾಗಲಿ ನಿರೀಕ್ಷಿಸುವುದು ಕಷ್ಟಕರವಾಗಿದೆ.

ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬೇಡ ಮಹಿಳೆಯರ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿದಾಗ, ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬೇಡ ಮಹಿಳೆಯರು ಕೂಡಾ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಬಂದಿದೆ. ಆದರೆ

ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ ಕಾರಣಗಳಿಂದಾಗಿ ಬೇಡ ಸಮುದಾಯದ ಮಹಿಳೆಯರಿಗೆ ಸಿಗಬೇಕಾದ ಸಮಾನ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ಸಿಗದಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬಳ್ಳಾರಿ, ಹೊಸಪೇಟೆ ಹಾಗೂ ಕೂಡ್ಲಿಗಿ ತಾಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಪುರುಷರು ಹೆಚ್ಚು ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುವಿಕೆಯ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯ ಹೆಚ್ಚಿದೆ. ಮಹಿಳೆಯರು ಸ್ಪರ್ಧಿಸಿದ್ದರೂ, ಪ್ರಾಬಲ್ಯತೆ ಜಾತಿಗಳ ವಿರುದ್ಧ ಸೋಲುತ್ತಾಳೆಂದು ಭಾವಿಸುವುದು ಹೆಚ್ಚು. ಗ್ರಾಮ ಪಂಚಾಯಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಬೇಡ ಮಹಿಳೆಯರು ಭಾಗವಹಿಸುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಅವಳು ಚುನಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಗೆದ್ದು, ಅಧಿಕಾರ ಪಡೆದುಕೊಂಡರೂ ಸಹ ಅವರ ಸಂಬಂಧಿಕರು ಪುರುಷರು ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಚಲಾಯಿಸುವುದನ್ನು ಕ್ಷೇತ್ರಕಾರ್ಯದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ. ಈ ಉದಾರವಾದಿ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬೇಡ ಸಮುದಾಯದ ರಾಜಕೀಯ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಹೋಲಿಸಿ ನೋಡಲಾಗಿ ಆ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಅನ್ವಯಿಕ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಗೋಚರವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಗಣ್ಯರ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಸಿದ್ಧಾಂತ

ಗಣ್ಯರ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಮೂಲತಃ ಅಸಮಾನತೆ ಕೂಡಿದ್ದು, ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಕೆಲವೇ ಕೆಲವು ಶ್ರೇಷ್ಠ ಗುಣಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವವರು ಮಾತ್ರ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಿರ್ಣಯ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲ ಭಾಗವಹಿಸದೇ ಕೇವಲ ವಿಶಿಷ್ಟ ಗುಣವನ್ನು ಹೊಂದಿದ ಕೆಲವರು ಮಾತ್ರ ಭಾಗವಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ವಿಧಾನವಾದ ಮತದಾನದಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಆದರೆ ಕೇವಲ ರಾಜಕೀಯ ಶ್ರೇಷ್ಠರನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡುವುದು ಮತದಾನದ ಪ್ರಧಾನ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ರಾಜಕೀಯ ನಿರ್ಣಯಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಇರದೇ ಕೆಲವರು ಮಾತ್ರ ನಿರ್ಣಯ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವರು. ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಮುಕ್ತವಾದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿದ್ದು

ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಇದ್ದವರು ಮಾತ್ರ ರಾಜಕೀಯ ಶ್ರೇಷ್ಠರಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಪ್ರತಿಪಾದಕರಾದ ಮೊಸ್ಕಾ ಹಾಗೂ ಪೇರೆಟೋ ಉದಾರವಾದಿ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವವನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಯಾವ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೂ ಸ್ಥಿರವಿಲ್ಲ ಬದಲಾಗಿ ಆಳುವ ಶ್ರೇಷ್ಠರಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ ಆಗುತ್ತಲೇ ಇರುತ್ತದೆ ಎಂದಿದ್ದಾರೆ. ಮಾಸ್ಕ ಅವರ 'ರೂಲಿಂಗ್ ಕ್ಲಾಸ್' ಪೆರೆಟೋ ಅವರ 'ಮೈಂಡ್ ಆಂಡ್ ಸೊಸೈಟಿ', ರಾಬರ್ಟ್ ಮಿಶಲ್ ಅವರ 'ಪೊಲಿಟಿಕಲ್ ಪಾರ್ಟಿಸ್' ಎಂಬ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ಗಣ್ಯರ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಕುರಿತು ಚರ್ಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಅರಸೊತ್ತಿಗೆ, ಶ್ರೀಮಂತರ ಪ್ರಭುತ್ವ, ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವಗಳೆಂಬ ಸರಕಾರದ ವರ್ಗೀಕರಣವನ್ನು ಅಲ್ಲಗಳೆಯುವ ಮೊಸ್ಕಾ ಅವರು ಚಾರಿತ್ರಿಕವಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಕೆಲವರ ಆಳ್ವಿಕೆ ಇರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರದ ಸ್ವಾಮ್ಯ ಪಡೆದಿರುವ ಶ್ರೇಷ್ಠರಿಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಸವಲತ್ತುಗಳು ದೊರೆಯುತ್ತವೆ. ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಜನರು ಅವರ ಆಜ್ಞೆಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಾರೆ.

ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬೇಡ ಮಹಿಳೆಯರ ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಅನ್ವಯಿಸುವುದಾದರೆ ಇಲ್ಲಿಯೂ ಕೂಡ ಮೇಲಿನ ರಾಜಕೀಯ ತಜ್ಞರೇ ಹೇಳುವಂತೆ ಹಲವರ ಆಳ್ವಿಕೆ ಇರದೇ ಕೆಲವರು ಮಾತ್ರ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಇರುವುದನ್ನು ನೋಡಬಹುದು. ಬೇಡ ಸಮುದಾಯವು ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಬಹಳ ಕನಿಷ್ಟ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿದೆ. ಬೇರೆ ಸಮುದಾಯಗಳಾದ ಲಿಂಗಾಯತ, ಒಕ್ಕಲಿಗ ಹಾಗೂ ಮತ್ತಿತರ ಮುಂದುವರೆದ ಸಮುದಾಯದ ಮಹಿಳೆಯರು ಹೆಚ್ಚು ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಬೇಡ ಸಮುದಾಯದ ಮಹಿಳೆ ಮಾತ್ರ ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಹಿಂದೆ ಸರಿಯುತ್ತಲಿದ್ದಾಳೆ. ಕೆಲವೇ ಕೆಲವು ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆದ, ರಾಜಕೀಯ ಪ್ರಜ್ಞೆ ಇರುವ ಕೆಲವರು ಮಹಿಳೆಯರು ಮಾತ್ರ ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ

ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಗಣ್ಯರ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ಪ್ರತಿಪಾದಕರ ಪ್ರಕಾರ ರಾಜಕೀಯ ಗಣ್ಯರಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಗುಣಗಳಿರುತ್ತವೆ. ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬೇಡ ಸಮುದಾಯದ ಮುಖಂಡರಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷ ಗುಣಗಳಾದ ಬೌದ್ಧಿಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ಆಡಳಿತಾತ್ಮಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ನೈತಿಕ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ಸಂಘಟನಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿಗಳ ಕೊರತೆ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ ಬೇಡ ಮಹಿಳೆಯರು ರಾಜಕೀಯ ಹಿನ್ನೆಡೆಯನ್ನು ಅನುಭವಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ಬಹುತ್ವ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಸಿದ್ಧಾಂತ

ಬಹುತ್ವ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಅಧಿಕಾರ ಕೇಂದ್ರೀಕರಣಗಳ ಬದಲಾಗಿ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣ ತತ್ವದ ಪರವಾಗಿದೆ. ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ಸಂಸ್ಥೆ, ಸಂಘಟನೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರ ಕೇಂದ್ರೀಕರಣವಾದರೆ ನಿರಂಕುಶತೆಗೆ, ಭ್ರಷ್ಟತೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ. ಬದಲಾಗಿ ಅಧಿಕಾರ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣದಿಂದ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರು ರಾಜಕೀಯದಲ್ಲಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲ ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೂ ಅಧಿಕಾರ ಹಂಚಿಕೆಯಾಗಬೇಕೆಂದು ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುತ್ತದೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಸ್ಥೆ ಹಾಗೂ ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಬಹುತ್ವವಾಗಿದೆ. ಖಾಸಗಿ ಗುಂಪುಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಅಧಿಕಾರ ಹಂಚಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ತತ್ವವು ಅಧಿಕಾರ ಕೇಂದ್ರೀಕರಣಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣದ ಪರವಾಗಿದೆ. ಎಫ್. ಹಂಟರ್, ಸರತೋರಿ, ಎಚ್.ಎ. ಸ್ಪಿನ್, ಆರ್. ಮುಂತಾದ ವಿದ್ವಾಂಸರು ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಬಹುತ್ವವಾದಿಗಳ ಪ್ರಕಾರ, ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಸಾಮಾಜಿಕ ರಾಜಕೀಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಮತದಾನ ತನ್ನ ಬೇಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಮಂಡಿಸುವ ಸಾಧನವಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಬಹುತ್ವ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸ್ವರೂಪ ಹಾಗೂ ಅಧಿಕಾರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಬಹುತ್ವವಾಗಿದೆ. ರಾಜ್ಯವು ಮಾತ್ರ ಅಧಿಕಾರ ಹೊಂದಿದರೇ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿರುವ ಎಲ್ಲ ಸಂಘ

ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ವ್ಯಕ್ತಿಗಳು, ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತಾರೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಬಹುತ್ವ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಅಧಿಕಾರ ಕೇಂದ್ರೀಕರಣಕ್ಕೆ ಬದಲಾಗಿ ಅಧಿಕಾರ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕರಣಕ್ಕೆ ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಈ ಬಹುತ್ವ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಸಿದ್ಧಾಂತವನ್ನು ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬೇಡ ಮಹಿಳೆಯರ ರಾಜಕೀಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಗೆ ಅನ್ವಯಿಸುವುದಾದರೆ ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬೇಡ ಮಹಿಳೆಯು ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಹೊಂದದೇ ಇರುವುದನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಬಳ್ಳಾರಿ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಬಳ್ಳಾರಿ, ಹೊಸಪೇಟೆ ಹಾಗೂ ಕೂಡಗಿಗಳಲ್ಲಿ ಬೇಡ ಸಮುದಾಯದವರು ಹೆಚ್ಚಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ ಪ್ರತಿನಿಧ್ಯತೆ ಕಡಿಮೆ ಇದೆ.

ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ವಾದಿ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಸಿದ್ಧಾಂತ

19ನೇ ಶತಮಾನದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾದ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಪರಿಣಾಮ ಜಗತ್ತಿನ ರಾಜಕೀಯ, ಆರ್ಥಿಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಅಮೂಲಾಗ್ರ ಬದಲಾವಣೆ ಕಂಡುಬಂದಿತ್ತು. ಈ ಬದಲಾವಣೆ ತೀವ್ರವಾದ ಆರ್ಥಿಕ ನಿರ್ಧಾರತೆಗೆ ಮುನ್ನುಡಿ ಬರೆಯಿತು. ಆರ್ಥಿಕ ಪ್ರಗತಿ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಉಂಟಾಗಿ ಬಡವರು ಹಾಗೂ ಉಳ್ಳವರು ಎಂಬ ಸೃಷ್ಟಿಯಾಗಿ, ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿಗಳು ಕಾರ್ಮಿಕರನ್ನು ಶೋಷಣೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿದರು. ಇದೊಂದು ಐಡಿಯಾಲಜಿಯ ಜಗತ್ತಿನ ವಿವಿಧ ರಾಜಕೀಯ ಹಾಗೂ ಆರ್ಥಿಕತೆಯ ನಿರ್ಧಾರತೆಯ ಮೇಲೆ ಪರಿಣಾಮ ಬೀರಿತ್ತು. ಕಾರ್ಲ್‌ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ಅವರು ಸಮಾಜ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಅಮೂಲಾಗ್ರವಾದ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರು. ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಸರ್ವ ಸಮಾನತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸಬೇಕಾದರೆ ಕ್ರಾಂತಿಕಾರಿಯಿಂದ ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ವಿರುದ್ಧ ಹೋರಾಡಬೇಕು. ಸಮಾಜದ ಸಂಪತ್ತನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರೀಕರಣ ಮಾಡಿ ಪ್ರತಿಯೊಬ್ಬರಿಗೂ ಅವರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಆದಾಯ

ಹಂಚಿಕೆಯಾಗಬೇಕು. ಜೊತೆಗೆ ರಾಜಕೀಯ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ಕಾರ್ಮಿಕ ವರ್ಗವೇ ನಿರ್ವಹಿಸುವ ಮೂಲಕ ರಾಜ್ಯವನ್ನು ತೊಲಗಿಸಬೇಕು. ಸರ್ವ ಸಮಾನತೆಯೇ ಕಾರ್ಲ್‌ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ಅವರ ಸಮತಾವಾದದ ನಿಲುವಾಗಿದೆ.

ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ವಾದಿ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಸಿದ್ಧಾಂತದ ವಿವರಗಳನ್ನು ಕಾರ್ಲ್‌ಮಾರ್ಕ್ಸ್, ಲೆನಿನ್, ಮಾವುತ್ಸೆ ತುಂಗ್ ಮುಂತಾದ ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ವಾದಿಗಳ ಬರವಣಿಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಹಾಗೂ ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ವಾದಿ ಈ ಎರಡು ತತ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಮ್ಯತೆ ಇದೆಯೇ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಉದ್ಭವಿಸುತ್ತದೆ. ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ಹಾಗೂ ಸಮತಾವಾದದ ರಾಜಕೀಯ ತಾತ್ವಿಕ ಚಿಂತನೆ ಒಂದೇ ಅಲ್ಲ ಎಂದು ಇವೆರಡರಲ್ಲಿ ತಾತ್ವಿಕ ಹಾಗೂ ನೈತಿಕ ಸಾಮ್ಯತೆ ಇದೆ ಎಂದು ಬೆನ್ಸ್ ಅಭಿಪ್ರಾಯಪಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಸಮತಾವಾದ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದಂತೆಯೇ ವಿವೇಚನಾತ್ಮಕ, ಮಾನವೀಯ, ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಬೌದ್ಧಿಕ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದ್ದು ಸಮಾನತೆ ತತ್ವಕ್ಕೆ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ನೀಡುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಸಮತಾವಾದವು ಆರ್ಥಿಕ ಬೌದ್ಧಿಕವಾದವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದರೆ, ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವವು ಆಮೂರ್ತ, ಆದಿ ಬೌದ್ಧಿಕ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ. ಈ ಎರಡು ಪರಿಕಲ್ಪನೆ ನಡುವೆ ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕ ಸಾಮೀಪ್ಯವಿದ್ದರೂ ಆಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ.

ಕಾರ್ಲ್‌ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ಅನುವಂಶಿಕ ಸಂಪತ್ತಿನ ವರ್ಗಾವಣೆಯನ್ನು ಹಾಗೂ ಮತಾಧಿಕಾರ ಪಡೆಯಲು ಸಂಪತ್ತಿನ ಅರ್ಹತೆ ಇರಬೇಕು ಎಂಬುದನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಮತದಾನವನ್ನು ಆಧರಿಸಿದ ಸಮಾನ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪ್ರಾತಿನಿಧ್ಯವನ್ನು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಯಾವುದೇ ಒಂದು ವರ್ಗದ ಗುಂಪಿನ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವುದನ್ನು ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ವಿರೋಧಿಸಿದರು. ಹಾಗೆಯೇ ಆಡಳಿತವರ್ಗಕ್ಕೆ ಅಪರಿಮಿತವಾದ ಅಧಿಕಾರವನ್ನು ನೀಡುವುದು

ಹಾಗೂ ನಿರಂಕುಶ ಅಧಿಕಾರಶಾಹಿಯನ್ನು ನಿರ್ಮಾಣ ಮಾಡಿದಂತಾಗುತ್ತದೆ. ಪರ್ಷಿಯಾದಲ್ಲಿ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದ ಆಡಳಿತವರ್ಗ ತನ್ನದೇ ಆದ ಹಿತಾಸಕ್ತಿ ಹೊಂದಿ ಪ್ರಜೆಗಳ ಸಾಮಾನ್ಯ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಯನ್ನು ನಿರ್ಲಕ್ಷಿಸಿತ್ತು. ಆದುದರಿಂದಲೇ ಕಾರ್ಲ್‌ಮಾರ್ಕ್ಸ್ ನೌಕರಶಾಹಿಯ ಮೇಲೂ ಪ್ರಜೆಗಳ ನಿಯಂತ್ರಣವಿರಬೇಕೆಂದು ಪರಿಹಾರ ಸೂಚಿಸಿದರು. ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತವು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ರಾಜ್ಯವು ಮೂಲಭೂತ ಗುಣಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವ, ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಪೂರೈಸುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿ ಕೇವಲ ಮಾರ್ಕ್ಸ್‌ವಾದದ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವ ವಿವೇಚನಾಧಿಕಾರಿಗಳ ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಹಕ್ಕುಗಳನ್ನು ನೀಡಲು ಸಾಧ್ಯವೆಂದಿದ್ದಾರೆ. ಅಲ್ಲದೇ ಈ ತತ್ವವು ಜನತಾ ಪರಮಾಧಿಕಾರಕ್ಕೆ ಒತ್ತು ನೀಡಿದೆ. ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ, ಸಾರ್ವತ್ರಿಕ ಮತದಾನ ನೌಕರಶಾಹಿಯ ಮೇಲೆ ನಿಯಂತ್ರಣದ ಜೊತೆಗೆ ಪ್ರಜಾಪ್ರಭುತ್ವದ ಸ್ಥಾಪನೆಯ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ ಎಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿವಂತ ಬೇಡ ಮಹಿಳೆಯರು ಶಿಕ್ಷಣವನ್ನು ಪಡೆದು ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕವಾಗಿ ಮಾತನಾಡುವ ಪ್ರಜ್ಞೆಯ ಮೂಲಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯನ್ನು ಮಾಡುವ ವಿಧಾನವನ್ನು ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು

- Clots-Figueras, I. (2011). Women in politics. *Journal of Public Economics*, 95(7–8), 664–690. <https://doi.org/10.1016/j.jpubeco.2010.11.017>
- Everett, J. (1994). Toward Empowerment: Women and Movement Politics in India, by Leslie J. Calman. *Political Science Quarterly*, 109(1), 201–202. <https://doi.org/10.2307/2151683>

- Freedman, M. (1996). *Ideologies and political theory: A Conceptual Approach*. Clarendon Press.
- Gaus, G. F., & Kukathas, C. (2004). *Handbook of Political Theory*. SAGE.
- Parekh, B. (2001). Rethinking Multiculturalism: Cultural Diversity and Political Theory. *Ethnicities*, 1(1), 109–115.
<https://doi.org/10.1177/146879680100100112>
- Rocher, G., & Lefort, C. (1990). Democracy and political theory. *Contemporary Sociology a Journal of Reviews*, 19(5), 700.
<https://doi.org/10.2307/2072337>

SRUJANI: Indian Journal of Innovative Research and Development (SIJIRD)

Volume-3 Issue 3, July-August 2024, Pp. 109-118

Bi-Monthly, Peer-Reviewed, Open Access, Indexed Journal

ISSN: 2583-3510

SIRDF
JOURNALS
editor@srujani.in
www.srujani.in

Village Common Forest and Livelihood of the Indigenous Community in the Chittagong Hill Tracts of Bangladesh

Satish Chakma¹ & Dr. M. Meera²

¹Research Scholar, University of Mysore, Mysuru

²Director, Institute of Development Studies, University of Mysore, Mysuru

Abstract:

The Chittagong Hill Tracts, south-eastern corner of Bangladesh, share the international boundary with Tripura and Mizoram state of India in the north and east, and Rakhaine state of Myanmar in the south corner of Bangladesh, a mountainous region where 11 indigenous tribal groups have been residing since inception with distinct culture, religion, ethnicity and languages. Their life and livelihood are both closely associated with the natural forest resources such as fuel wood, timber, non-timber product, bamboo, flora, fauna, and various medicinal herbs which have been extracted by the indigenous people from the forest and streams as well. As they are relatively dependent on forest, their life and livelihood are being insecure and jeopardised due to the degradation of forest incorporated with various factors. Hence, in order to ensure the life and livelihood of indigenous people, and to save the forest from degradation VCFs (Village Common Forest), a traditional forest conservation method, has been adopted in the CHTs by the collective effort of the indigenous community. Thus, the purpose of the study is to examine the contribution of VCFs for the livelihood of indigenous tribal communities associated with forest and maintaining the sustainable environment. In this study, the primary focus has been given on the contribution of VCFs for indigenous people and secondary data have been used from published research articles, government survey reports, various publications, newspapers, and websites followed by the quantitative research method. However, in order to solve the environmental issues-government and non-government agency have to come forward maintaining the indigenous knowledge which help to preserve the sustainable environment.

Keywords: Chittagong Hill Tracts, indigenous people, Village Common Forest, livelihood, forest resources.

Introduction

There are 11 indigenous communities in the Chittagong Hill Tracts (CHT) of Bangladesh (BBS, 2022; Tripura et al., 2020; Roy, 2018). CHT is a region that

Please cite this article as: Satish Chakma & M. Meera (2024). Village Common Forest and Livelihood of the Indigenous Community in the Chittagong Hill Tracts of Bangladesh. *SRUJANI: Indian Journal of Innovative Research and Development*, 3(3), 109–118

has national importance in respect of natural resources, biodiversity, and ecosystem which provide timber, medicinal plants, natural beauties and streams, non-timber products, flora and fauna, etc. These natural resources are meticulously associated with the lives and livelihoods of the indigenous people (Dhali 2008). This is why indigenous people are considered to be the son of forests (Gain, 2018). Hence, more or less, the inhabitant community of the CHTs particularly indigenous people extracts the natural resources from the forest.

The conservation of sustainable biodiversity and environment is a major concern for the international community. In this regard, Bangladesh is not exceptional and it is, indeed equally, concerned about the conservation of the environment itself. Hence, the international declaration of Earth Summit in Rio de Janeiro–Convention on Biological Diversity in 1992 was ratified by the Bangladesh government in 1994. Therefore, in order to protect the environment, Bangladesh has adopted many policies to conserve the forest-Forest (Amendment) Act 2000, Forest Policy Act 1994, Wildlife (Protection and Safety) Act 2012, Social Forestry (Amendment) Rules 2010, Forest Produce Transit (Control) Rules 2011, Brick Burning (Control) (Amendment) Act 2001, The Saw Mill (License) Rules 2012, and Bangladesh Biological Diversity Act 2012 (Jashimuddin, 2012).

It is, however, estimated that 17 percent land of Bangladesh is covered by classified or unclassified state forest. Among them 2.52 million hectares are covered with forest, 1.52 million hectares are managed by the Forest Department followed by 0.73 million hectares are unclassified state forests controlled by the Ministry of Land, 0.27 million hectares are village forest (Rahman, 2009). Likewise, Bangladesh's forest land has been classified into three categories-mangrove forests (occupied 6,01,700 hectares represent 4.07 percent total land and 40 percent forest land) followed by tropical evergreen and semi-evergreen forest (6,70,000 hectare represents 4.54 percent landmass and 44 percent national forest), and tropical moist deciduous forest (1,20,000 hectares represent 0.81 percent land mass and 7.8 percent forest land). The CHTs are considered to be the tropical evergreen and semi-evergreen forest (Rahman, 2009). However, forest of Bangladesh is illustrated in Table 1.

In this connection, Nang Thui, a Khyang indigenous woman expressed her feeling and fear “Nang Thui is suffering from depression because she is no longer able to earn. She is 50 years old. She has five children. She is frustrated with being just a housewife. She is not able to collect fuel today. Although her mother collected fuel wood from the forest until she was 60 years old, Nang Thui cannot, because the distance to the forest has greatly increased since the time of her mother. Moreover, if she wants to collect fuel, she has to go to

the deep forest which is very risky for her. This is because she has to walk six or seven kilometres to reach the deep jungle, where the wild edibles are available and safe from the forest security guards. While the distance to such a forest was only one to two kilometres in the past, she now needs a minimum of two or three hours to reach the destination. As an old woman, it is no longer possible for her to make this journey every day. For this reason, she has to depend totally on her husband. She can't take part in the decision-making process in her family as she makes no direct contribution to the family" (Dhali, 2008). At present, therefore, trouble has multiplied comparatively than in the earlier days. The gradual deterioration of forests enhances rapid shrinking of natural resources including wood, fuel wood, timber, water level, non-timber forest products, etc. In this situation, the village common forest (VCF) is the only source for the forest-dependent community.

Table: 1. Various types of Forest (in hectares)

Types of Forest	Amount of forest
Hill Forest	1377
Natural Mangrove Forest	610
Planted Mangrove Forest	200
Sal Forest	120
Swamp Forest	23
Village Forest	774
Total	3104

Source: Ministry of Forest Department, Bangladesh 2019

Objectives

The objectives of this study are as follows-

- To examine the significance of the natural resources of the indigenous community and how VCFs are contributing to maintaining a sustainable environment
- To study about the indigenous people's livelihood associated with forests.
- To study the emerging threats and challenges of VCFs and mechanism to preserve it from deterioration.

Methods

This study mainly focuses on the VCFs and livelihoods of the indigenous tribal communities, and how and why they are mostly dependent on forest resources than the non-indigenous community. In this study, the secondary data have been used collected from the secondary sources of published research articles, government survey reports, various publications, newspapers, and websites, and followed the quantitative research method.

Research area

The Chittagong Hill Tracts, south-eastern corner of Bangladesh, have been selected as the study area which once had been covered with natural forest when mono-cultural plantation has not been introduced. The people who reside in CHTs were dependent on forest for food to medicinal items, and thought to conserve the forest from childhood, and

jhum cultivation had been the mainstay for livelihood, streams and canals are the major providers of supplementary nutritional food and mineral, hunting was the primary source of meat provider, and above all, nature was the life and soul for the indigenous people in CHTs.

The geographical location of the CHTs

Chittagong Hill Tracts of Bangladesh is a hilly destination comprised by three hilly districts- Khagrachhari, Rangamati, and Bandarban. The three districts are predominantly inhabited by indigenous people who are mostly dependent on forest or agriculture as the main source of income. However, CHT shares the international border with Tripura and Mizoram states of India and the Rakhine state of Myanmar. Furthermore, it occupied a land of 13,295k2 represents one-tenth of the state territory (MoCHTA, 2022).

The demographic composition of the CHTs

CHTs belonged by to a diversified indigenous community before the colonization period with vibrant cultures, ethnicity, history, and religion. There are 11 distinct indigenous communities Chak, Chakma, Marma, Tripura, Tanchangya, Khumi, Khyang, Lushai, Mro, Pankhu, and Bowm who have been living in this location for decades. Hence, they are the prime dwellers in CHTs. Their culture, heritage, religion, tradition, dress code, physical appearance, cultivation method, lives, and livelihood pattern are remarkably distinct from the mainstream

community. Among the 11 ethnic communities, Chakma is the largest (49%) and educated, and the Lushai is the smallest community (0.04%). The total population of the CHTs including Bengali is- 18,41,829 (1.11%) of the national average whereas the ethnic population constitutes around 9,20,217 (0.55%) (BBS, 2022).

Livelihood pattern of the Indigenous people in the Chittagong Hill Tracts

Bangladesh is dominantly an agriculture-based country contribute to 50 percent employment opportunity and 70 percent rely on agriculture for their sustenance. This sector experienced massive progress in the past three decades from 3.2 percent to 70 percent followed by manufacturing 7.5 percent to 12.4 percent and service sector 6.2 percent to 23.5 percent. In case of GDP, agricultural sector contributes to 17.5 percent in 2009 to 12.68 percent in 2019 followed by manufacturing sector 25.3 percent in 2009 to 29.65 percent in 2019, and 53.2 percent in 2009 to 58.8 percent by the service sector (Imdad, 2021).

Chittagong hill tracts, a hilly region of the south-eastern corner of Bangladesh, are totally distinct from plain land by topography, biodiversity, location, climate, etc. The cultivation is also remarkably different from the rest of the country. As it is pertinent to mention that the land and forest for terrace cultivation became insufficient in CHTs. Jhum cultivation (Nath et al. 2005) is a traditional cultivation method cultivated

by indigenous people in the hilly areas and passed the traditional method of cultivation from one generation to another. In this context, a socio-economic baseline survey conducted by Barkat et al., (2009) in association with UNDP, Bangladesh, found 18 percent of the population in CHTs engaged in plough cultivation whereas 14 percent engaged in Jhum followed by business and jobs represent 3 percent and 3.5 percent respectively, and more than 9% found to be engaged in daily labour in farm and non-farm sector.

Table 2 : Flora of Chittagong hill tracts

Local name	English name	Scientific name
Pan alu	Yam	Dioscorea bulbifera
Dheki shak	Table fern	Angiopteris evecta
Kola thore	Plnatain stem	Musa ornate
Baruna shak	Indian lverue	Xanthoxylum rhetsa
Misti begun	Pea eggplant	Solanum spinosa
Ojan shak	Pellitary	Spilanthes calva
Lalom pata	Headache tree	Prenma obtusifolia
Kusumgulu	Bead tree	Elaeocarpus angustifolius
Thankuni	Centella	Centell asiatica
Dumurshumi	Pegeon pea	Cajanus cajan
Sanjna	Drumstick tree	Moringa oleifera
Roshko	Blood fruit	Syzygium balsameum
Tak begun	Solanum	Solanum virginianum

Source: Chakma et al, (2020)

Table 3: Fauna of Chittagong hill tracts

Local name	English name	Scientific name
Kakra	Crab	Liocarcinus vernalis
Taki mach	Taki fish	Channa puncpatus
Bela mach	Bailla	Awaous guamensis
Shamuk (choto)	Snail	Helix pomatia
Shamuk (boro)	Snail	Helix pomatia
Chingri mach	Shrimp	Macrobrachium rosenberghii
Beng	Frog	Litora caerulea
Choto puti	Fry	Puntius ticho
Kuchai	Gangetic mudeel	Monopterus cuchia

Source: Chakma et al, (2020)

Village Common Forest (VCF)

Village common forest is a traditional method of forest conservation system managed by the Forest User Group (FUG). It is a collective effort by the local community who reside adjacent to the forest keeping a substantial amount of forest land unharmed to grow the natural plants. Thus, it is called the repository of forest resources. The hilly region of CHTs was suitable for Jhum cultivation when population was normal and land was found to be adequate on which majority of the rural people depend on it.

Threats and challenges of VCFs

Up to the first quarter of 21st century, CHTs of Bangladesh had been affluent with natural resources but unfortunately, it has changed remarkably due to the population explosion by in-migration from

plainland, unjustified government monocultural plantation, developmental programs, and declaration one-fourth of common land as the reserved forest which force to marginalized and demarcated the lives and livelihood of indigenous people. These projects severely affected on the livelihood of indigenous communities and hampered the entire biodiversity of the CHTs (Misbahuzzaman et al., 2008). As a result, it aggravated land and forest degradation, and reduce water levels in stream. In addition to that, though VCF is considered to be the stationed for animals' species that support the livelihood for local communities as well for example-water from springs and aquifers, fuelwood, timber, shrubs, non-timber product, medicinal herbs, fodder, construction materials, clean air, etc. are playing a crucial role to maintain biodiversity, but unfortunately, this sustainable system still remains exclusion from government policy for conservation consequently letting to damage the sustainable environment.

Gradual degradation of forest hampered livelihood and increased vulnerability to poverty and multiplying the drudgery of local people in CHT. The CHT is an indigenous people's inhabited area which approximately 50 percent of forest represents in Bangladesh (Nath and Inoue, 2009: 2014). Similarly, according to World Bank, approximately, there are 470 million indigenous people in the world who contribute 6 percent global population and provide 80 percent of

biodiversity by a quarter of land in the world they occupied and 19 percent of them suffer from extreme poverty (World Bank, 2023). However, the major threat of rapid degrading environment identified as the growth of population, urbanization, and industrialization which are mutually responsible for the degradation of environment. As a result, relatively poor section of the population is being pushed to encroach into the natural forest.

Mechanism of VCF

As VCF is the collective effort of beneficiaries deal with the maintenance by Forest User Group (FUG) through the management committee headed by the Mouza headman or village head along with members. They oversee the entire process of VCF and pass regulation whether in a written form or oral basis, and decision may be taken to give permission for extraction. However, in CHTs, a survey conducted by Shining Hill, a local NGO, found 314 VCFs in CHTs. Generally, 129 are found in Rangamati district followed by 75 in Khagrachari and 110 in Bandorban district (Shining Hill cited in Chakma 2018). In this regard, Chiyal Jowl Pankhua, President of the Badol Haat VCF, Rangamati district opined that "we the indigenous people depend on the forest for livelihood. So, we have to protect the forest and its biodiversity. The VCF system is really effective for the purpose".

On 13-17 November 2020, a high-level delegation team of the United Nations

visited in CHTs, especially in Rangamati and Bandarban districts. The delegation team comprises UN Resident Coordinator Group Lewis, US Ambassador Charles Whiteley, UK High Commissioner Robert Chatterton Dickson, Norway Ambassador Espen Rikter Svendsen, UNDP Resident Representative Stefan Liller, UNFPA Country Representative Kristine Blokhus, FAO Country Representative Robert Simpson and UNICEF Country Representative Sheldon Yett in order to oversee the development of CHT. During the visit, they examined the impact of VCF and met with the Chairman of two District Council, the Deputy Commissioner, the Mong and Chakma Circle Chief, the Women Leaders, the Environmental NGO, and the CHT Development Board, and finally, they share and hear the experience of local communities' stories, challenges and gave some recommendations. Robert Chatterton Dickson opined that "This is my third visit to CHT. I am always struck by the development and challenges in the region and by the opportunities for the government, the UN development partners, and the communities themselves to work together for a sustainable future. I was particularly impressed by the impact of the VCF in improving water supplies in remote communities and hope this management of forest resources can be expanded to the benefit of all". And, they urged to the government of Bangladesh to come forward in order to achieve prosperous, inclusive, resilient, and

sustainable CHTs that will lead to no one leaving behind (Gain, 2018).

General discussion

The livelihood and dependency on forests by indigenous people has a historical linkage and they know the maintenance of forest. For the monocultural plantation on the indigenous people's jhum land for profit maximisation led to degrading environment due to clear and fall of the natural forest. As a consequence, the fallow period is significantly decrease from 15-20 to 3-5 years nowadays, and similarly decreases the yield and production, and deplete the soil fertility. Again, however, it was found in Nath & Inoue (2009) study remarked jhum cultivation does not produce the expected production.

The rapid decrease of forest involved several causes and effects, and hence, local communities developed an alternative model for forest conservation called Village Common Forest. It is the source of natural resources. Bamboo is the dominant product in VCF and it has the association with indigenous communities in culture, customs, and rituals. In addition, bamboo has a crucial role to play from house construction to fences, and birth to death ceremonies. However, the resources of VCF one cannot extract whenever she/he wants. There is a paramount management committee in every VCF, and they fixed the extraction process and tenure. It may be 3–5-year but

in special cases- the construction of temple, school, or community resort, and underprivileged people who unable to buy the housing material, in this situation, special permission may be granted for extraction. On the other hand, in order to help the affected people of natural calamities, VCF resources may be sold out- trees, bamboo, and canes, etc. Therefore, the head of the village or Mouza plays a great role in respect of the VCF management.

Recommendations

Some recommendations in order to protect the VCFs in CHT are as follows:

- Government intervention is necessary to save the VCF
- Illegal logging should be banned
- Local regulations may be imposed
- VCFs registration by government should initiate
- Training to beneficiary's community should be provided for VCF conservation
- Employment opportunities for unemployed should have to be created to abstain them from forest resource extraction.

Conclusion

Indigenous people in the CHT are predominantly nature-based and hence, their lives, livelihood, culture, rites, and rituals are intrinsically connected with the forest. Therefore, some of the communities still don't have a specific God to worship but nature they consider

to be the God. Consequently, it is assumed that how much they care the nature and how they exploited the forest. Many songs, stories, and folk songs have been introduced to personify the beauty and attributes of nature and forests. However, the environment of CHTs gradually deteriorating that generally affecting the indigenous people's livelihoods and environment. Due to the rapid degradation of forests, many places in CHTs such as Sajek in Rangamati and Simbuk in Bandarban lost water retaining capacity; consequently, the miseries of local community increased significantly. Monocultural plantations, rubber, teak, migration, tobacco cultivation, brick field, road construction and commercial forestry are responsible for degrading the sustainable environment in CHTs. In this case, VCFs are the magnificent invention as sustainable model invented by the indigenous people which support the monetary as well as fulfil the daily necessities. This sustainable system should not have to extinguish and collective efforts must be adopted jointly by the government and local community in order to ensure the existence of sustainable VCF system in the Chittagong Hill Tracts of Bangladesh.

References

- Bangladesh Bureau of Statistics (BBS). (2022). *Population and housing census preliminary report*.
- Barkat, A., Halim, S., Poddar, A., Zaman, B., Osman, A., Khan, S.,

- Rahman, M., Majid, M., Mahiyuddin, G., Chakma, S., & Bashir, S. (2009). *Socio-economic baseline survey of Chittagong Hill Tracts*. UNDP.
- Chakma, A. (2018, November 2). Village common forest in CHT: Hills lush again. *The Daily Star*. <https://www.thedailystar.net/country/news/hills-lush-again-1659142>
 - Chakma, D., Huda, S. M., Hossain, M. A., & Nath, T. K. (2020). Forest dependency and conservation attitude of indigenous communities: Lessons from Komolchari village common forest of Chittagong Hill Tracts, Bangladesh. *Asian Journal of Research in Agriculture and Forestry*, 5(2), 46-58.
 - Dhali, H. H. (2008). Deforestation and its impacts on indigenous women: A case from the Chittagong Hill Tracts in Bangladesh. *Gender, Technology and Development*, 12(2), 229-246.
 - Gain, P. (2018, June 8). In agony. *The Daily Star*. <https://www.thedailystar.net/star-weekend/environment/agony-1587931>
 - Imdad, P. M. (2021, February 15). Revitalising Bangladesh's agriculture sector. *The Daily Star*. <https://www.thedailystar.net/supplements/30th-anniversary-supplements/news/revitalising-bangladeshs-agriculture-sector-2042629>
 - Jashimuddin, M. (2012). *Forest conservation in Bangladesh: Legal measures and policy support in relation to landscapes and land use issues*.
 - Ministry of Chittagong Hill Tracts Affairs (MoCHTA). (2022).
 - Misbahuzzaman, K., Ghosh, S., & Alam, M. A. (2008). Are village common forests (VCFs) a model for sustainable natural resources management in the uplands of Bangladesh? In *Unpublished paper presented at the twelfth biennial conference of the International Association for the Study of Commons*. Cheltenham, England (pp. 1-9).
 - Nath, T. K., & Inoue, M. (2009). Forest-based settlement project and its impacts on community livelihood in the Chittagong Hill Tracts, Bangladesh. *International Forestry Review*, 11(3), 394-407.
 - Nath, T. K., Inoue, M., & Chakma, S. (2005). Shifting cultivation (jhum) in the Chittagong Hill Tracts, Bangladesh: Examining its sustainability, rural livelihood, and policy implications. *International Journal of Agricultural Sustainability*, 3(2), 130-142.
 - Nath, T. K., & Inoue, M. (2014). Forest villagers in north-eastern hill forests of Bangladesh: Examining their livelihoods, livelihood strategies, and forest conservation

- linkages. *Small-scale Forestry*, 13, 201-217.
<https://doi.org/10.1007/s11842-013-9249-z>
- Rahman, M. (2009, January 13). Protecting our forest. *The Daily Star*.
<https://www.thedailystar.net/news-detail-71598>
 - Roy, P. (2018). Traditional economic activities of indigenous women in the Chittagong Hill Tracts: Exploring indigenous women's role in sustaining traditional economic activities. In *Handbook of research on women's issues and rights in the developing world*.
 - The World Bank. (2023). Indigenous peoples.
<https://www.worldbank.org/en/topic/indigenouspeoples#:~:text=There%20are%20an%20estimated%20476,of%20non%2DIndigenous%20Peoples%20worldwide>
 - Tripura, G., Shrestha, A., Chen, Z., Lee, C., Kim, J., Kim, J., Victor, A., Lopez-Carmen, V., & Eappen, B. (2020). *The experiences and challenges of Tripura Indigenous youth in Chittagong Hill Tracts, Bangladesh, during COVID-19*. United Nations.
<https://www.un.org/youthenvoy/2020/08/the-experiences-and-challenges-of-tripura-indigenous-youth-in-chittagong-hill-tracts-bangladesh-during-covid-19/>

SRUJANI: Indian Journal of Innovative Research and Development (SIJIRD)

Volume-3 Issue 3, July-August 2024, Pp. 119-127

Bi-Monthly, Peer-Reviewed, Open Access, Indexed Journal

ISSN: 2583-3510

S I R D F
J O U R N A L S

editor@srujani.in

www.srujani.in

Mental Health of Parents of Children in Conflict With The Law

Kumara K.S

Research Scholar, Department of Sociology, Mangalore University, Mangalore.

Abstract:

The mental health of parents of children in conflict with the law is a critical but often overlooked aspect of the criminal justice and child welfare systems. Parents of children who become involved in the criminal justice system face unique challenges. These challenges can have a profound impact on their mental health and overall well-being. Parents of juveniles in conflict with the law often experience significant stress and emotional strain. They grapple with a mix of emotions, including guilt, shame, frustration, and worry, which can lead to anxiety and depression. The situation can disrupt family dynamics, affecting relationships with other children, partners, and extended family members. Parents need adequate support systems and coping strategies to navigate these challenges effectively. Communities and policymakers should work to reduce the stigma associated with parents of children in conflict with the law and provide resources to support these families.

Keywords: Mental health, Parents, conflict with the law, juvenile children

Introduction

There The mental health of parents of children in conflict with the law is a matter of significant concern and complexity. When a child gets caught up in the criminal justice system or encounters legal problems, not only the child is affected, but their parents as well. The emotional and psychological toll on parents in such cases can be profound. The experiences of these parents are characterized by a unique set of challenges, as they grapple with the legal

troubles and behavior of their children. These challenges can have far-reaching implications for their mental health and overall well-being. Understanding the mental health of parents in these circumstances is not only critical for the well-being of the parents themselves but also for the support and guidance they can provide to their children during this difficult time.

This exploration delves into the various aspects of the mental health of parents of

Please cite this article as: Kumara K.S. (2024). Mental health of parents of children in conflict with the law. *SRUJANI: Indian Journal of Innovative Research and Development*, 3(3), 119–127

children in conflict with the law, shedding light on the emotional impact, stressors, coping mechanisms, and the broader implications of this often-overlooked issue. By examining the challenges these parents face and the potential interventions and support systems available, we can gain insights into the larger picture of the criminal justice system's impact on families and the importance of addressing the well-being of both children and their parents in such circumstances.

What is mental health?

According to the world health Organization, good mental health is related to mental and psychological well-being. Mental health includes our emotional, psychological and social well-being. It affects how we think, feel, and act. It also helps determine how we handle stress, relate to others, and make choices.

Who are the parents of children in conflict with the law?

The parents of children in conflict with the law are the biological or legal guardians of these minors who have become involved in illegal activities or have committed offenses that bring them into the criminal justice system. In many cases, the parents are responsible for the upbringing and care of the child, and they play a significant role in the child's development and behavior. When a child is in conflict with the law, it is often a complex situation that may involve various factors, including family

dynamics, social influences, and individual circumstances. In such cases, the parents may be called upon to support their child in navigating the legal system and addressing the underlying issues that led to the unlawful behavior. Depending on the jurisdiction, parents may have legal responsibilities and obligations related to their child's legal situation.

The object of the study

- To know the socio-demographic profile of the parents whose children are juvenile.
- To know their strategies or techniques to manage the stress

Methodology: for the paper the data is obtained from the primary and secondary sources such as various journals, e-journals and book.

Research Design: The research has adopted a descriptive research design by conducting a study on mental health-related among parents.

Tools Used for Data Collection: The researcher used a questionnaire which had two parts. The first part of the questionnaire consisted of socio-demographic details of the respondents. The second part of the observation consisted of respondents.

Review of Literature

The single-parent home in simplistic terms uses the traditional methodological practice of collapsing all single-parent households into a single category (broken homes). Treating all single-parent families

as theoretically and empirically equivalent is problematic, however, for several reasons. Most important, it ignores differences that might exist between households that experience divorce, death, or no marriage, especially in terms of family bonds and resources that may condition involvement in delinquency relative to one another and to intact households (Cernkovich and Giordano, 1987, Juby and Farrington, 2001, Sprey, 1967, Wells and Rankin, 1991)

Some scholars have argued that the association between parental divorce and negative outcomes can be explained by parental absence. Parental absence is predicted to be associated with negative outcomes as it results in the removal of resources from the home leading to lower socioeconomic status (SES), less parental supervision, less parental attention and support, and decreased attachment to parents (Amato, 1993; Amato & Keith, 1991)

Ambert (1994) analyses three general areas of research pertaining to parenting with a focus on the international perspective of the same and how concepts around parenting are constructed. She deconstructs the Western dominant ideas in parenting which promote mothering as parenting and focuses on how intense emotional bonding between child and parent is conceptualized. Time and again, it is emphasised that parenting is influenced by cultural practices and concepts of the time some of which have found eternal presence especially in the

cultural context. Parenting is also constructed according to the ideologies and paradigms that were dominant in sciences and professions at the time which in turn would dictate what is good for the child or socially acceptable as childrearing practices.

With respect to the trends of parenting and change in parenting styles, under-monitoring and over-monitoring are concluded to have contributed significantly to problem behaviour in adolescents (Gardner et al., 2009). However, interestingly, the study has confirmed the correlation between increased youth/adolescent problem behaviour and decreased maternal mental health. It has to be probed if this is an aftermath of gendered expectations of parenting which is however not in the ambit of this study.

With respect to the trends of parenting and change in parenting styles, under-monitoring and over-monitoring are concluded to have contributed significantly to problem behaviour in adolescents (Gardner et al., 2009). However, interestingly, the study has confirmed the correlation between increased youth/adolescent problem behaviour and decreased maternal mental health. It has to be probed if this is an aftermath of gendered expectations of parenting which is however not in the ambit of this study.

ANALYSIS AND INTERPRETATION**Table 1: socio-demographic profile of respondents**

Variable	No of Respondents (n:50)	%
Gander		
Male	30	60
Female	20	40
Age		
25-35	15	30
36-45	16	32
46-55	19	38
Marital Status		
Married	19	38
Single parents	16	32
Divorced	5	10
Separated	10	20
Education		
Illiterate	24	48
Primary	15	30
Secondary	7	14
college	4	8
Occupation		
Farmer	7	14
Daily wage	33	66
Employ	10	20
Monthly income		
Below-5000	6	12
5001-10000	10	20
10001-15000	24	44
15001 +	10	20
Residential area		
Rural	32	64
Urban	18	36
Religion		
Hindu	20	40
Christian	8	16
Muslim	15	30
Others	6	12
Family structure		
Nuclear	40	80
Joint	10	20

Source: Primary Data

Gender

Gender distribution of respondents in studies involving parents of children in conflict with the law indicates the proportion of male and female participants, helping to identify potential gender-specific challenges and responses in the context of juvenile justice. This data is crucial, for understanding disparities and tailoring support systems for both fathers and mothers involved in these situations. Recognizing the gender dynamics can lead to more comprehensive and effective interventions in this complex domain. It is clear that total number of respondents was 50. In this study (60%) of respondents are male, and (40%) of respondents are female.

Age

The age of parents can provide insights into generational influences on juvenile behavior. Younger or older parents may have different parenting styles and resources. It is clear that total number of respondents was 50. (30%) of the respondents are aged 25 to 35. (32%) of respondents are aged 36 to 45, and (38%)of respondents are aged 46 to 55.

Marital Status

The marital status of parents, whether they are married, single, divorced, or separated, can impact family stability and support systems, this study found that 38% of respondents are married, (32%) of respondents are single, and (30%) of respondents are divorced or separated.

Educational Background

The level of education parents has received can influence their economic opportunities, parenting skills, and the environment in which their children are raised. Out of the total respondents, (48%) of the respondents are illiterate, 30% of the respondents passed the primary level, (14%) of the respondents have an education up to high school, and only (8%) of the respondents are studied up to the PUC level.

Income and Occupation

Socioeconomic status, income levels, and employment status are essential indicators of a family's financial stability, which can impact the quality of life and opportunities available to their children. The above table shows that (12%) of the respondents are getting a below income of 5000, (20%) of the respondents have an income is 5001 to 10000, (44%) of respondents are getting 10001 to 15000, and (20%) of respondents have a monthly income of was 15000. A parent's occupation often determines the family's socioeconomic status. Lower socioeconomic status can be associated with increased stress, limited access to resources, and a lack of social and economic opportunities, (14%) of respondents are farmer, (33%) of respondents are daily wage worker, and (20%) of respondents are employer.

Residential Area

The neighbourhood and community in which a family resides can influence

access to resources, the prevalence of crime, and the overall environment in which children are raised, most of the respondents are coming from rural areas, numbers of the percentage were (64%). And the remaining percentages (36%) of respondents are in urban areas.

Religion

Religion distribution among respondents in studies involving parents of children in conflict with the law allows us to explore the diverse religious affiliations and potential influences on their coping mechanisms and support networks. Understanding the role of religion can help design culturally sensitive interventions and support systems that respect and accommodate various belief systems. Recognizing the religious diversity among these parents is essential for providing holistic assistance in this challenging context. . In this study (40%) of the respondents are Hindu, (16%) of respondents are Christian, and (30%) of respondents are Muslim, (12%) of respondents are Others.

Family Structure

The composition of the family, including the number of siblings and extended family members involved, can impact the dynamics within the household.

This study found that (80%) of respondents are coming under the nuclear family, and 10% of respondents are coming under joint family or extended

family. Over respondents are more supported by the nuclear family.

Table 2: Distribution of the respondents based on their techniques for managing stress

Variable	No of Respondents (n:50)	%
Healthy Eating		
Yes	28	56
No	22	44
Meditation		
Yes	43	86
No	7	14
Biofeedback		
Yes	34	68
No	16	32
Positive Self-talk		
Yes	28	56
No	22	44
Sleep		
Yes	39	78
No	11	22
Hobbies and leisure Activities		
Yes	31	62
No	19	38
Time Management		
Yes	36	72
No	14	28
Social support		
Yes	40	80
No	10	20
Professional help		
Yes	31	62
No	19	38
Exercise		
Yes	41	82
No	9	18

Source: Primary Data

Healthy Eating: A well-balanced diet can help your body cope with stress more effectively. Avoid excessive caffeine and sugar, which can increase stress. (56%) of respondents are healthy food eating, and (44%) of respondents do not healthy food eating.

Meditation: Mindfulness meditation involves staying present in the moment and accepting it without judgment. Regular meditation can help reduce stress and increase overall well-being. 86% of respondents are doing meditation and (14%) of respondents are not practicing meditation, however, the stressful life disappears from the meditation.

Biofeedback: This technique involves using sensors to monitor bodily functions (e.g., heart rate, muscle tension) and learning to control them to reduce stress. (68%) of respondents are practicing biofeedback (32%) of respondents do not practice biofeedback. This practice was more useful the leading a joyful life.

Positive Self-talk: Challenge negative thoughts and replace them with more positive and constructive self-talk. After the situation respondents changed their tasking style positively. (56%) of respondents have positive self-talk. (44%) of respondents do not practice positive self-talk.

Hobbies and Leisure Activities: Engage in activities you enjoy taking your mind off stress and relaxing, who are stressed feeling, they are practicing new hobbies, new hobbies created a new life for the

family, this table shows that (62) percent of respondents are engaged in new activities, and (38) percent of the respondents did not practice.

Time Management: Time management is a crucial skill that can help you become more productive and achieve your goals efficiently. Effective time management can reduce the stress that comes from feeling overwhelmed. Prioritizing tasks, setting realistic goals, and breaking work into manageable chunks can help, this study found that (72) percent of respondents' opinions are managing stress, and (28) percent of respondents' opinions do not manage stress.

Social Support: Social support refers to the assistance, encouragement, and resources that individuals receive from their social networks, including family, friends, peers, and community. It is a fundamental aspect of human interaction and plays a significant role in an individual's well-being, mental health, and overall quality of life, talking to friends, family, or a therapist can provide emotional support. Sometimes, sharing your feelings and problems can significantly reduce stress. (80%) percent of respondents said yes, and (20%) percent of respondents said no.

Professional Help: If stress becomes overwhelming and persistent, consider seeking the help of a mental health professional. They can provide strategies and techniques tailored to your specific needs. "Professional help" refers to the

assistance, guidance, and support provided by trained and licensed professionals in various fields to individuals who are experiencing physical, emotional, psychological, or other types of challenges or difficulties. These professionals have specialized knowledge and expertise to address specific issues and provide tailored interventions. Seeking professional help is a common and valuable approach when individuals face complex or persistent problems that may be beyond the scope of self-help or informal support systems. (62%) percent of respondents said yes because they gave me more confidence in these things. and (38%) percent of respondents said no. because respondents didn't know who this professional.

Exercise: Physical activity can be an excellent stress reliever. It releases endorphins, which are natural mood lifters. It can be as simple as a walk or as intense as a high-intensity workout. Exercise is a physical activity that is planned, structured, and repetitive, with the goal of improving or maintaining physical fitness and overall health. It involves the use of muscles in a way that increases their strength, endurance, and flexibility. (82%) percent of respondents said yes because exercise gave them more confidence and mental strength. and (18%) percent of respondents said no. because they did not know about the exercise benefits of mental fitness.

Findings

Parents of children in conflict with the law often experience heightened levels of stress and anxiety. The uncertainty and stigma associated with their child's legal troubles can be overwhelming.

Depression and Guilt: Many parents report feelings of depression, guilt, and shame related to their child's actions. They may blame themselves for their child's behavior, even if it is not justified.

Impact on Physical Health: The chronic stress and emotional strain experienced by these parents can lead to physical health problems, including sleep disturbances, high blood pressure, and other stress-related conditions.

Financial Strain: The financial burden associated with legal fees, fines, and other related costs can lead to financial stress.

Social Isolation: Parents may withdraw from social interactions due to embarrassment and the fear of judgment from others, leading to isolation and a lack of support.

Loss of Trust: The trust between parents and their child may be eroded, leading to strained family relationships and a sense of betrayal.

Challenges in Navigating the Legal System: Many parents have little experience with the legal system and may struggle to understand the process and secure adequate legal representation for their child.

Coping Mechanisms: Some parents turn to unhealthy coping mechanisms, such as substance abuse, to deal with the stress and emotions associated with their child's legal troubles.

Conclusion

In conclusion, the mental health of parents of children in conflict with the law is a complex and often overlooked aspect of the juvenile justice system. These parents face unique challenges, including guilt, stigma, and the constant worry for their child's well-being. The emotional toll can be significant, leading to stress, anxiety, and depression. To support both the child and their parents, it is crucial for society to recognize the importance of addressing the mental health needs of these parents, providing them with resources, empathy, and guidance to help them navigate this difficult journey while promoting the rehabilitation and well-being of their children.

References

- Amato, P. R. (1993). Children's adjustment to divorce: Theories, hypotheses, and empirical support. *Journal of Marriage and the Family*, 23-38.
- Amato, P. R. (2001). Children of divorce in the 1990s: an update of the Amato and Keith (1991) meta-analysis. *Journal of family psychology*, 15(3), 355.
- Ambert, A. M. (1994). An international perspective on parenting: Social change and social

constructs. *Journal of Marriage and the Family*, 529-543.

- Cernkovich, S. A., & Giordano, P. C. (1987). Family relationships and delinquency. *Criminology*, 25(2), 295-319.
- Gardner, A. (2009). Adaptation as organism design. *Biology letters*, 5(6), 861-864.
- <https://www.publichea>
- Juby, H., & Farrington, D. P. (2001). Disentangling the link between disrupted families and delinquency: Sociodemography, ethnicity and risk behaviours. *British Journal of Criminology*, 41(1), 22-40.
- Sprey, J. (1967). The study of single-parenthood: Some methodological considerations. *The Family Life Coordinator*, 16(1/2
- Wells, L. E., & Rankin, J. H. (1991). Families and delinquency: A meta-analysis of the impact of broken homes. *Social problems*, 38(1), 71-93.), 29-34

ಹೊಸದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಪಾಳೆಯಗಾರರ ಕಾಲದ ನಾಣ್ಯ ಮತ್ತು ಅಳತೆ ಮಾಪನಗಳು

ಡಾ. ಕೆ.ಆರ್. ವಿವೇಕಾನಂದ

ಇತಿಹಾಸ ಉಪನ್ಯಾಸಕರು, ಹೊಸದುರ್ಗ

Abstract:

ತೆರಿಗೆ ಒಂದು ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯದ ಆದಾಯದ ಮೂಲವಾಗಿದ್ದು, ಅದರ ಸಂಗ್ರಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಆಗಬೇಕಾದರೆ ರಾಜ್ಯವು ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಸುಭಿಕ್ಷವಾಗಿರಬೇಕು. ಅಂತಹ ಒಂದು ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ಕೈಗೊಂಡಿತು. ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ನಾಣ್ಯ ರೂಪದಲ್ಲಿ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದ್ದುದರಿಂದ ಆ ಕಾಲದ ನಾಣ್ಯ ಪದ್ಧತಿಗೆ ಹೊಸ ಆಯಾಮ ದೊರಕಿತು ಇದರಿಂದ ಹೊಸ ಸವಾಲುಗಳು ಎದುರಾದವು. ಅಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಆಡಳಿತ ವಿಭಾಗವು ಅಸ್ಥಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದು ಸಮರ್ಥವಾಗಿ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಎದುರಿಸಿತು. ಹೊಸದುರ್ಗ ಪಾಳೆಯಗಾರರು ಯಾವುದೇ ಟಂಕ ಸಾಲೆಗಳನ್ನು ಹೊಂದದಿದ್ದರೂ, ವಿಜಯನಗರದ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನೇ ಬಳಸಿರುವುದನ್ನು ಶಾಸನಗಳು ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತವೆ. ಚಿನ್ನ ಮತ್ತು ತಾಮ್ರದಿಂದ ಮಾಡಿದ ಹಲವಾರು ವಿಧದ ನಾಣ್ಯಗಳು ಜಾರಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಚಿನ್ನದ ನಾಣ್ಯದ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು ಕಂಡುಬಂದಿದ್ದು ಉತ್ತಮವಾದ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದನ್ನು ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಅಳತೆ ಮಾಪನಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಹಲವು ಮಾನಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಶಾಸನಗಳು ಬೆಳಕು ಚೆಲ್ಲುತ್ತವೆ. ಧಾನ್ಯ, ಭೂಮಿ ಅಳತೆಗಾಗಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಮಾನಗಳಿದ್ದವು. ತೆರಿಗೆ ಪದ್ಧತಿಯು ಸಫಲವಾಗಬೇಕಾದರೆ ಸದೃಢ ಅಳತೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಇರಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಪಾಳೆಯಗಾರರ ನಾಣ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಸಫಲವಾಗಲು ಅವರ ಅಳತೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯೂ ಸಹ ಕಾರಣ ಎಂಬುದನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಖನ ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.

Keywords: ಟಂಕಶಾಲೆ, ನಾಣ್ಯ, ವರಹ, ಗದ್ಯಾಣ, ಪಗೋಡ, ದುಗ್ಗಣಿ, ಪಗೋಡ, ಹೊನ್ನು, ತೆರಿಗೆ, ಕೊಳಗ, ಮಾನ, ಬಳ್ಳ, ಮಾರು.

ಪೀಠಿಕೆ

ಹೊಸದುರ್ಗ ಕರ್ನಾಟಕದ ಕೇಂದ್ರ ಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಆರು ತಾಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಜಿಲ್ಲೆಯ ದಕ್ಷಿಣ ತುದಿಯಲ್ಲಿರುವ ಹೊಸದುರ್ಗವು, ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರದಿಂದ 60 ಕಿ.ಮೀ ದೂರದಲ್ಲಿದೆ. ಉತ್ತರಕ್ಕೆ ಹೊಳಲ್ಕೆರೆ ತಾಲೂಕು, ದಕ್ಷಿಣಕ್ಕೆ ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಚಿಕ್ಕನಾಯಕನಹಳ್ಳಿ, ಪೂರ್ವಕ್ಕೆ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ

ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹಿರಿಯೂರು ತಾಲೂಕು, ಪಶ್ಚಿಮಕ್ಕೆ ಚಿಕ್ಕಮಗಳೂರು ಜಿಲ್ಲೆಯ ಕಡೂರು ಮತ್ತು ಅಜ್ಜಂಪುರ ತಾಲೂಕುಗಳು ಹೊಸದುರ್ಗದೊಂದಿಗೆ ಗಡಿ ಹಂಚಿಕೊಂಡಿವೆ.

ವಿಜಯನಗರ ಆಡಳಿತವು ತೆರಿಗೆಯನ್ನು ನಾಣ್ಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಆಜ್ಞೆ ಮಾಡಿದ್ದುದರಿಂದ ಆ ಕಾಲದ ನಾಣ್ಯ ಪದ್ಧತಿಗೆ

Please cite this article as: ವಿವೇಕಾನಂದ, ಕೆ.ಆರ್. (2024). ಹೊಸದುರ್ಗ ತಾಲ್ಲೂಕಿನ ಪಾಳೆಯಗಾರರ ಕಾಲದ ನಾಣ್ಯ ಮತ್ತು ಅಳತೆ ಮಾಪನಗಳು. ಸೃಜನಿ: ಇಂಡಿಯನ್ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಇನ್ಫೋರ್ಮೇಟಿವ್ ರಿಸರ್ಚ್ ಅಂಡ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್, 3(3), 128-131

ಹೊಸ ಆಯಾಮ ದೊರಕಿತು. ಗರಿಷ್ಠ ಮತ್ತು ಕನಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದ ಹಾಗೂ ವಿವಿಧ ಮೌಲ್ಯಗಳ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಟಂಕಿಸುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ತಲೆದೋರಿತು. ಟಂಕ ಶಾಲೆಯನ್ನು ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದು ಹೊಸ ಆಡಳಿತ ವಿಭಾಗವೇ ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ಬಂದಿತು.¹ ಹೊಸದುರ್ಗದ ಪಾಳೆಯಗಾರರು ಯಾವುದೇ ಟಂಕಶಾಲೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಉಲ್ಲೇಖಗಳು ಕಂಡುಬರುವುದಿಲ್ಲ. ಪಾಳೆಯಗಾರರು ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮಂತರಾಗಿದ್ದರಿಂದ ಇವರು ವಿಜಯನಗರದ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಬಳಸಿರುವುದು ಶಾಸನ² ಹಾಗೂ ಸಿರುಮನ ಸಾಂಗತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಶಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ವೀಸಾ³, ಹಾಗ, ಪಣ, ವರಹ,⁴ ಗದ್ಯಾಣ, ಪಗೋಡ, ದುಗ್ಗಣಿ⁵ ಮುಂತಾದ ವಿವಿಧ ನಾಣ್ಯಗಳ ಉಲ್ಲೇಖಗಳಿವೆ.

ವಿಜಯ ನಗರದ ಅರಸರು ಹಂಪಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಧಾನ ಟಂಕಶಾಲೆಯನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಿದರು. ರಾಜ್ಯದ ಇತರ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಟಂಕಶಾಲೆಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿದ್ದರು. ನಾಣ್ಯಗಳಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಬೇಡಿಕೆ ಇದ್ದುದರಿಂದ ಕೆಲವು ಪ್ರಮುಖ ಸಾಮಂತರಿಗೂ ಮತ್ತು ಕೆಲವು ಆಯ್ದ ಸ್ಥಳೀಯ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೂ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಟಂಕಿಸುವ ಗುರುತರ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯನ್ನು ವಹಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಇದು ವಿಜಯನಗರ ಸರ್ಕಾರದ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಅಧಿಕಾರಿಗಳ ಪೂರ್ಣ ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ನಡೆಯುತ್ತಿದ್ದಿತು.⁶ ಚಿತ್ರದುರ್ಗದ ಪಾಳೆಯಗಾರರ ನಾಣ್ಯಗಳು ದುರ್ಗಿಯೊಡನೆ ವಿಶೇಷ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದವು ಎಂದು ಭಾವಿಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ಸ್ಥಳದ ಸುತ್ತಮುತ್ತಲೂ 'ದುರ್ಗಿಪಗೋಡ' ಅಥವಾ 'ದುರ್ಗಿವರಹ' ಎನ್ನವುದು ಎಲ್ಲ ನಾಣ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಕಾರರ ಬಾಯಲ್ಲೂ ಇರುವ ಮಾತು, ಇವರು ಟಂಕಿಸಿರುವ ಚಿನ್ನದ ನಾಣ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ದುರ್ಗಿಯ ಚಿತ್ರವಿದೆ.⁷ ಸಿರುಮನ ಸಾಂಗತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಸಂದರ್ಭಾನುಸಾರವಾಗಿ ಹೊನ್ನು, ವರಹ, ಹಣ, ರೊಕ್ಕ, ನಾಣ್ಯ ಎಂಬ ಬಳಕೆ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಸಣ್ಣ

ಬಣ್ಣದ ಪಟ್ಟಿನಾಣ್ಯ, ಪರಿಪರಿ ನಾಣ್ಯಗಳೆಂದು 'ಸಿರುಮನನಾಯಕನ ಸಾಂಗತ್ಯ' ಹೇಳಿದರೆ, 'ಕಟ್ಟಾಣಿಲ್ಲದ ಜೀಬಿ ನಾಣ್ಯ'ವೆಂಬುದನ್ನು 'ಗೊಲ್ಲಸಿರುಮನ ಚರಿತೆ' ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತದೆ. 'ಗೊಲ್ಲ ಸಿರುಮನ ಚರಿತೆ'ಯಲ್ಲಿ 'ಹಾಗ' 'ಪಗೋಡ', 'ನಸುನಾಣ್ಯ'ಗಳ ಬಗೆಗೆ ಉಲ್ಲೇಖ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಈ ಮೇಲಿನ ಹೇಳಿದ ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದ ಆಧಾರ ಮೇಲೆ ಒಂದು ಕೋಷ್ಟಕವನ್ನು ತಯಾರಿಸಬಹುದು.

ಚಿನ್ನದ ನಾಣ್ಯಗಳು:

- 1 ಗದ್ಯಾಣ=1 ವರಹ=1 ಪೊನ್=1 ಪಗೋಡ= 52 ಗ್ರೇನ್
- 1 ವರಹ= 2 ಪ್ರತಾಪ= 1 ಮಾಡ= 52 ಗ್ರೇನ್
- 1 ಪ್ರತಾಪ = 2 ಕಾಟಿ =26 ಗ್ರೇನ್= ಅರ್ಧವರಹ
- 1 ಕಾಟಿ = 13 ಗ್ರೇನ್ = ಕಾಲುವರಹ
- 1 ವರಹ = 10 ಪಣ (5-6 ಗ್ರೇನ್)
- 1 ಚಿನ್ನ= 6.5 ಗ್ರೇನ್=ಎಂಟನೆಯ ಒಂದು ವರಹ
- 1 ಪಣ = 4 ಹಾಗ = 5-6 ಗ್ರೇನ್
- 1 ಹಾಗ = 2 ಬೇಳೆ= 1.5 ಗ್ರೇನ್
- 1 ಬೇಲೆ = 0.75 ಗ್ರೇನ್

ತಾಮ್ರದ ನಾಣ್ಯಗಳು

- 1 ದುಗ್ಗಾಣಿ=2 ಕಾಣಿ ಅಥವಾ 2 ಕಾಕೀಣಿ= 250 ಗ್ರೇನ್
- 1 ಕಾಣಿ = 125 = 2 ಅರೆಕಾಣಿ
- 1 ಜಿತಾಲ್ = ಮೂರನೆಯ ಒಂದು ತಾರ
- 1 ಕಾಸು = 30 ಗ್ರೇನ್ = ಅರೆಕಾಸು
- 1 ಅರೆಕಾಸು = 15 ಗ್ರೇನ್.⁸

ವಿಜಯನಗರ ಸಾಮ್ರಾಜ್ಯವು ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತೀಯ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಸುವರ್ಣಯುಗ ಎಂಬ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗಿರುವುದು ರಾಜಕೀಯ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಾಧನೆಗಳಿಂದ ಎಂಬುದು ಸರ್ವವಿಧಿತ. ಇವರು ಟಂಕಿಸಿದ ಚಿನ್ನದ ನಾಣ್ಯಗಳಿಂದಲೂ ಇದನ್ನು ಸುವರ್ಣಯುಗ ಎಂದು ಸುಲಭವಾಗಿ ಕರೆಯಬಹುದು. ವಿಜಯನಗರದ ಸಾಮ್ರಾಟರು

ಟಂಕಿಸಿದ ವೈವಿಧ್ಯಪೂರ್ಣ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀಮಂತ ಚಿನ್ನ, ಬೆಳ್ಳಿ, ಮತ್ತು ತಾಮ್ರದ ನಾಣ್ಯಗಳು ನಾಣ್ಯ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞರನ್ನು ಚಕಿತಗೊಳಿಸಿವೆ. ಈ ನಾಣ್ಯಗಳು ಆನಂತರ ಆಳಿದ ಅನೇಕ ರಾಜಮನೆತನಗಳ ನಾಣ್ಯಗಳ ಮೇಲೆ ವಿಶೇಷ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಿದವು. ಕೆಳದಿನಾಯಕರು, ಮೈಸೂರಿನ ಒಡೆಯರು, ಅನೇಕ ಪಾಳೆಯಗಾರರು ಕೊನೆಗೆ ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪನಿ ವಿಜಯನಗರ ನಾಣ್ಯಗಳ ಕೆಲವು ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ತಮ್ಮ ನಾಣ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿ ಕೊಂಡವು ಪಾಳೆಯಗಾರರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಶಾಸನ ಮತ್ತು ಸಾಂಗತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಚಿನ್ನದ ನಾಣ್ಯಗಳ ಉಲ್ಲೇಖಿತವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಉತ್ತಮವಾದ ಆರ್ಥಿಕ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರು ಎಂದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಅಳತೆ ಮಾಪನಗಳು

ಯಾವ ವಸ್ತುವನ್ನು ನಾವು ಅಳೆಯಬೇಕಾಗಿದೆಯೇ ಅದನ್ನು ಈಗಾಗಲೇ ಅಳಿದಿಟ್ಟು ಇನ್ನಾವುದೋ ಒಂದರ ಜೊತೆಗೆ ಹೋಲಿಸುವುದು ಅಥವಾ ಪರಿಚಿತ ಆಧಾರವನ್ನು ಬಳಸಿ ಅಳೆಯುವುದು. ಅಂದರೆ ಎಲ್ಲಾ ಅಳತೆಯೂ ಸಾಪೇಕ್ಷತೆಯನ್ನು (ಹೋಲಿಕೆಯನ್ನು) ಆಧರಿಸಿರುತ್ತದೆ. ಅಳತೆ ಎಂದರೆ ಯಾವುದೇ 'ಪ್ರಮಾಣದ ಗಾತ್ರ ಅಥವಾ ಪರಿಮಾಣವನ್ನು ಕಂಡು ಹಿಡಿದು ಅದನ್ನು ನಿರೂಪಿತ ಮಾನಗಳ ಒಂದು ಸಂಖ್ಯೆಯಾಗಿ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿ ಪಡಿಸುವುದು. ಇಂತಹ ಅಳತೆಯು ಪರಿಪೂರ್ಣ ಎನ್ನಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಅದರಲ್ಲಿ ನಮಗೆ ವಿಶ್ವಾಸವೂ ಇದ್ದಾಗಲೇ ಅಂದರೆ ಒಂದು ಅಳತೆಯು ಸಮ್ಮತಿಸುವಂತಿದ್ದು ಇತರರ ಉಪಯೋಗಕ್ಕೂ ಬರುವಂತಿರಬೇಕು.⁹ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಅಳತೆಗಳ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಚರಿತ್ರೆಯು ಸಿಂಧೂ ಕಣಿವೆಯ ನಾಗರಿಕತೆಯಿಂದಲೇ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ಅಳತೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಈ ನಾಗರಿಕತೆಯ ವರ್ತಕರಿಗೆ ನೆರವಾಗಿರಬೇಕು. ದೊಡ್ಡ ತೂಕಗಳನ್ನು ವೈಭವದ ಚಿನ್ನ, ಬೆಳ್ಳಿ, ವಸ್ತುಗಳ ತೂಕಕ್ಕೆ ಉಪಯೋಗಿಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಹರಪ್ಪ

ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ನಗರ ಯೋಜನೆ ಹಾಗೂ ವಾಸ್ತು ರಚನೆಗಳ ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಉದಾಹರಣೆಗಳು. ಇಟ್ಟಿಗೆಗಳ ಆಕಾರವು ಮತ್ತು ನಗರಯೋಜನೆಗಳಿಗೆ ಏಕರೂಪದ ಉದ್ದ ಅಳತೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಾಗಿದೆ. ಈ ನಾಗರಿಕತೆಯ ತೂಕ ಮತ್ತು ಅಳತೆಗಳ ಕ್ರಮವು ಪರ್ಶಿಯಾ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯ ಏಷ್ಯಾಗಳಿಗೂ ತಲುಪಿದ್ದವು.

ಹೊಸದುರ್ಗ ತಾಲೂಕಿನ ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಿಂದ ಪಾಳೆಯಗಾರರ ಕಾಲದವರೆಗಿನ ಶಾಸನದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿತವಾಗಿರುವ ಅಳತೆಯ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ನಾವು ತಿಳಿಯಬಹುದು. ಕೊಳಗ, ಮಾನ, ಬಳ್ಳ ಇತ್ಯಾದಿಗಳು ಧಾನ್ಯಗಳ ಅಳತೆಯಲ್ಲೂ, ಸೊಳವನ್ನು ದ್ರವ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಅಳತೆಯಲ್ಲೂ ಬಳಸುತ್ತಿದ್ದಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಭೂಮಾಪನ ಮಾಡುವಾಗ ಮಾರು, ಮೊತ್ತೋಳು, ಮಾಣಿಕದ ಕೋಲು, ಗಡಿಗಂಬ ಕೋಲು,¹⁰ ಮನೆಯೊಂದರ ಕೈ ಅಳತೆಯನ್ನು ಬಡಗ ಅಗಲ 10 ಕಯಿ, ಉದ್ದ 20ಕಯಿ ಎಂದು.¹¹ ಒಂದು ದಿನ ಒಂದು ಕೂರಿಗೇಲಿ ಬಿತ್ತುವಷ್ಟು ಭೂಮಿ¹² ಅಳತೆಮಾನ ನಿಗದಿಪಡಿಸಿರುವುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ. ಮತ್ತೊಂದು ಪಾಳೆಯಗಾರರಲ್ಲಿ ಒಕ್ಕಲುತನ ಮಾಡುವ ರೈತರು ಒಂದು ಬೆಳೆಗೆ ಆರು ಸೇರು ದವಸದಂತೆ ಸುಂಕ ಸಲ್ಲಿಸಬೇಕಾಗಿತ್ತು.¹³ ಇನ್ನು 'ಸಿರುಮನ ಸಾಂಗತ್ಯದಲ್ಲಿ' ಅಳತೆಗಳಲ್ಲಿ ಖಂಡುಗ, ಗಿದ್ದನ, ಪಡಿ ಎಂಬ ಧಾನ್ಯ ಅಳೆಯುವ ಮಾಪನಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಗಾವುದ, ಕೂಗಳತೆ, ಹರ ದಾರಿಗಳೆಂಬ ದೂರದ ಮಾಪನಗಳು ಉಲ್ಲೇಖಿತವಾಗಿವೆ. ತೆರಿಗೆ ಗೊತ್ತು ಮಾಡಬೇಕಾದರೆ ಅಥವಾ ಭೂದಾನ ಮಾಡುವಾಗ ಇಂಥ ಅಳತೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

ಕೊನೆ ಟಿಪ್ಪಣಿ

1. ನರಸಿಂಹಮೂರ್ತಿ, ಎ.ವಿ. (2008). ಭಾರತೀಯ ನಾಣ್ಯ ಪರಂಪರೆ. ಪುಟ. 122
2. ಅದೇ. ಪುಟ. 113.

3. ರೈಸ್, ಬಿ.ಎಲ್. (1903). ಎಫಿಗ್ರಾಪಿಯಾ ಕರ್ನಾಟಕ. ಸಂಪುಟ-II. ಶಾಸನ ಸಂಖ್ಯೆ-113.
4. ಅದೇ. ಪುಟ. 98.
5. ಅದೇ. ಪುಟ. 112.
6. ನರಸಿಂಹಮೂರ್ತಿ, ಎ.ವಿ. (2008). ಪೂರ್ವೋಕ್ತ, ಪುಟ. 123
7. ಅದೇ. ಪುಟ. 179.
8. ನರಸಿಂಹಮೂರ್ತಿ, ಎ.ವಿ. (1996). ವಿಜಯನಗರದ ನಾಣ್ಯ ಸಂಪತ್ತು. ಪುಟ. 25
9. ನರಹರಿ, ವಿ. (2011). ವಿಶೇಷ ನಿಖರತೆಯ ಅಳತೆಗಳು. ಪುಟ.7
10. ರೈಸ್, ಬಿ.ಎಲ್. (1903). ಎಫಿಗ್ರಾಪಿಯಾ ಕರ್ನಾಟಕ. ಸಂಪುಟ-II. ಶಾಸನ ಸಂಖ್ಯೆ-124.
11. ಅದೇ. ಪುಟ. 136.
12. ಅದೇ. ಪುಟ. 127.
13. ಬಾಗೂರು ನಾಗರಾಜಪ್ಪ. (2018). ಹೊಸದುರ್ಗ ತಾಲೂಕು ಗ್ಯಾಸೆಟಿಯರ್. ಪುಟ. 192
- ರಾಜಶೇಖರಪ್ಪ, ಬಿ. (2001). ಇತಿಹಾಸ ಕಥನ. ಸಿ.ವಿ.ಜಿ. ಪಬ್ಲಿಕೇಷನ್ಸ್.
- ರೈಸ್, ಬಿ.ಎಲ್. (1903). ಎಫಿಗ್ರಾಪಿಯಾ ಕರ್ನಾಟಕ. ಸಂಪುಟ-II. ಸರ್ಕಾರಿ ಕೇಂದ್ರೀಯ ಮುದ್ರಣಾಲಯ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು

- ಬಾಗೂರು ನಾಗರಾಜಪ್ಪ. (2018). ಹೊಸದುರ್ಗ ತಾಲೂಕು ಗ್ಯಾಸೆಟಿಯರ್. ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ.
- ಕಲಬುರ್ಗಿ, ಎಂ.ಎಂ. (2012). ಸಿರುಮನ ಸಾಂಗತ್ಯಗಳು. ಸಪ್ನ ಬುಕ್ ಹೌಸ್.
- ನರಸಿಂಹಮೂರ್ತಿ, ಎ.ವಿ. (1996). ವಿಜಯನಗರದ ನಾಣ್ಯ ಸಂಪತ್ತು. ಪ್ರಸಾರಾಂಗ, ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ.
- ನರಸಿಂಹಮೂರ್ತಿ, ಎ.ವಿ. (2008). ಭಾರತೀಯ ನಾಣ್ಯ ಪರಂಪರೆ. ಪ್ರಸಾರಾಂಗ ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ
- ನರಹರಿ, ವಿ. (2011). ವಿಶೇಷ ನಿಖರತೆಯ ಅಳತೆಗಳು. ಪ್ರತಿಭಾ ಪ್ರಕಾಶನ.

ಗ್ರಂಥಾಲಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಲೈಬ್ರರಿ ಆಟೋಮೇಷನ್ ಪಾತ್ರ: ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ

ಮಹದೇವಪ್ರಸಾದ್ ಎನ್

ಗ್ರಂಥಪಾಲಕರು, ಎಸ್‌ಬಿಆರ್‌ಆರ್ ಮಹಾಜನ ಕಾನೂನು ಕಾಲೇಜು, ಮೈಸೂರು

Abstract:

ಲೈಬ್ರರಿ ಆಟೋಮೇಷನ್ ಎನ್ನುವುದು ಗ್ರಂಥಾಲಯಗಳ ವಿಶಿಷ್ಟ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಗಳಾದ ಕ್ಯಾಟಲಾಗ್ ಮತ್ತು ಸರ್ಕ್ಯುಲೇಷನ್‌ನ್ನು ಸ್ವಯಂಚಾಲಿತಗೊಳಿಸಲು ಕಂಪ್ಯೂಟರ್‌ನ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಲೈಬ್ರರಿ ಯಾಂತ್ರಿಕತೆಗೊಂಡ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ, ಗ್ರಂಥಾಲಯವು ತನ್ನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸಲು ಕಂಪ್ಯೂಟರ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಇತರ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತದೆ. ಲೈಬ್ರರಿ ಆಟೋಮೇಷನ್ ಎನ್ನುವುದು ಲೈಬ್ರರಿಯ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಗಳನ್ನು ಕೈಪಿಡಿಯಿಂದ ಗಣಕೀಕೃತಕ್ಕೆ ಪರಿವರ್ತಿಸುವುದು, ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಕಾರ್ಡ್ ಕ್ಯಾಟಲಾಗ್‌ನಿಂದ OPACಗೆ, ಅಥವಾ ಹಸ್ತಚಾಲಿತ ಪರಿಚಲನೆ ಕಾರ್ಡ್‌ಗಳಿಂದ ಸಮಗ್ರ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಬದಲಾಯಿಸುವುದಾಗಿದೆ.

Keywords: ಗ್ರಂಥಾಲಯ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಲೈಬ್ರರಿ ಆಟೋಮೇಷನ್, OPAC, ಸಮಗ್ರ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ.

ಪೀಠಿಕೆ

ಆಟೋಮೇಷನ್ ಎನ್ನುವುದು ಸುಲಭವಾಗಿ ಕೆಲಸ ಮಾಡಲು ಮತ್ತು ಮಾನವ ಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ಸಮಯವನ್ನು ಉಳಿಸಲು ಯಂತ್ರೋಪಕರಣಗಳನ್ನು ಬಳಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿದೆ. ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಯಾಂತ್ರಿಕರಣದ ಮುಖ್ಯ ಉದ್ದೇಶವೆಂದರೆ ಗ್ರಂಥಪಾಲಕರು ಮತ್ತು ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯನ್ನು ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಮಾಹಿತಿಯ ಹರಡುವಿಕೆಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಅರ್ಥಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡಲು ಅವರಿಗೆ ಅವಕಾಶ ನೀಡುವುದು. ಲೈಬ್ರರಿ ಸೈನ್ಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಯಾಂತ್ರಿಕರಣವು 'ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಮತ್ತು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿನ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವಾಗಿದೆ, ಅದು ಅವರ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ ಮಾನವ ಹಸ್ತಕ್ಷೇಪದ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

1960ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಯಂತ್ರ-ಓದಬಲ್ಲ ಕ್ಯಾಟಲಾಗ್ ರೆಕಾರ್ಡ್ (MARC) ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯೊಂದಿಗೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ಯಾಂತ್ರಿಕತೆಗೊಂಡ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಸ್ವಾಧೀನಗಳು, ಕ್ಯಾಟಲಾಗ್ ಮತ್ತು ಅಧಿಕಾರ ನಿಯಂತ್ರಣ, ಸರಣಿ ನಿಯಂತ್ರಣ, ಚಲಾವಣೆ ಮತ್ತು ದಾಸ್ತಾನು ಮತ್ತು ಇಂಟರ್ ಲೈಬ್ರರಿ ಸಾಲ ಮತ್ತು ದಾಖಲೆಗಳ ವಿತರಣೆಯ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಲು ವಿಸ್ತರಿಸಿದೆ.

ಗ್ರಂಥಾಲಯಗಳು ತನ್ನ ದಿನನಿತ್ಯದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳ ಯಾಂತ್ರಿಕರಣಕ್ಕಾಗಿ ಹಾಗೂ ಬಳಕೆದಾರರಿಗೆ ಹುಡುಕಾಟ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಮಾಹಿತಿ ಮತ್ತು ಸಂವಹನ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವನ್ನು (ICT)

Please cite this article as: ಮಹದೇವಪ್ರಸಾದ್ ಎನ್. (2024). ಗ್ರಂಥಾಲಯ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ಲೈಬ್ರರಿ ಆಟೋಮೇಷನ್ ಪಾತ್ರ: ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನ. ಸೃಜನಿ: ಇಂಡಿಯನ್ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಇನ್‌ನೋವೇಟಿವ್ ರೀಸರ್ಚ್ ಅಂಡ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್, 3(3), 132-138

ಬಳಸುವುದಕ್ಕೆ ಹೆಸರುವಾಸಿಯಾಗಿದೆ. ಗಣಕಯಂತ್ರಗಳನ್ನು ಗ್ರಂಥಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಆಂತರಿಕ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗಳಿಗಾಗಿ ಮತ್ತು ಗ್ರಂಥಾಲಯದ ನಾಲ್ಕು ಗೋಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪ್ರವೇಶಿಸಲು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಕಂಪ್ಯೂಟರ್‌ಗಳ ಅಪ್ಲಿಕೇಶನ್ ಪುನರಾವರ್ತಿತ ಕೆಲಸಗಳನ್ನು ತಪ್ಪಿಸುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಬಳಕೆದಾರರಿಗೆ ಮತ್ತು ಗ್ರಂಥಾಲಯದ ಸಿಬ್ಬಂದಿಗೆ ಕಾರ್ಮಿಕರಿಗೆ ಮತ್ತು ಸಮಯವನ್ನು ಉಳಿಸುತ್ತದೆ. ಕಂಪ್ಯೂಟರ್‌ಗಳು ಡೇಟಾ ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಸಾಧನವಾಗಿ ಮಾತ್ರವಲ್ಲ, ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಣೆ, ಪ್ರವೇಶ ಮತ್ತು ಮರುಪಡೆಯುವಿಕೆಗೆ ಸಹ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ.

1960 ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಕಾಗಿ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್-ರಚಿತ ಮತ್ತು ಮುದ್ರಿತ ಸೂಚ್ಯಂಕಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆಯೊಂದಿಗೆ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಮತ್ತು ಮರುಪಡೆಯುವಿಕೆಗಾಗಿ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್‌ಗಳ ಬಳಕೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. ತರುವಾಯ, ಹಲವಾರು ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಸೂಚ್ಯಂಕಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆ ಮತ್ತು ಮುದ್ರಣಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರವಲ್ಲದೆ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಓದಬಲ್ಲ ಡೇಟಾಬೇಸ್‌ಗಳ ರಚನೆಗೆ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್‌ಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಾರಂಭಿಸಿದವು, 1970 ರ ದಶಕದ ಆರಂಭದ ವೇಳೆಗೆ, ಜೈವಿಕ ಸಾರಾಂಶಗಳು, ರಾಸಾಯನಿಕ ಅಮೂರ್ತಗಳು, ಸೂಚ್ಯಂಕ ಮೆಡಿಕಸ್ ಮುಂತಾದ ಹಲವಾರು ಪ್ರಕಟಿತ ಸೂಚ್ಯಂಕ ಮತ್ತು ಅಮೂರ್ತ ಜರ್ನಲ್‌ಗಳು ಇರಲಿಲ್ಲ. ಕಂಪ್ಯೂಟರ್‌ನಿಂದ ಮಾತ್ರ ಉತ್ಪಾದಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ, ಅವುಗಳನ್ನು ಮ್ಯಾಗ್ನೆಟಿಕ್ ಟೇಪ್‌ಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಓದಬಹುದಾದ ಡೇಟಾಬೇಸ್‌ಗಳಾಗಿಯೂ ಲಭ್ಯಗೊಳಿಸಲಾಯಿತು ಮತ್ತು ಸ್ಥಳೀಯ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಮತ್ತು ಮರುಪಡೆಯುವಿಕೆ ಸೇವೆಗಳನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಲು ಹಲವಾರು ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮ್ಯಾಗ್ನೆಟಿಕ್ ಮಾಧ್ಯಮದಲ್ಲಿ ಅವುಗಳನ್ನು ಚಂದಾದಾರರಾಗಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿದವು.

ಇಂಟಿಗ್ರೇಟೆಡ್ ಲೈಬ್ರರಿ ಆಟೋಮೇಷನ್ ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟುಗಳನ್ನು 1970 ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಚಯಿಸಲಾಯಿತು. ಪರಿಚಲನೆ, ಸ್ವಾಧೀನ, ಕ್ಯಾಟಲಾಗ್, ಸೀರಿಯಲ್ಸ್ ಮತ್ತು ಲೈಬ್ರರಿ OPAC ನಂತಹ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗಳನ್ನು ಗಣಕೀಕರಿಸಲು 1970 ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಿನಿಕಂಪ್ಯೂಟರ್‌ಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಾಯಿತು. 1980 ರ ದಶಕದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಲೈಬ್ರರಿಗಳಿಗೆ ಕೈಗೆಟುಕುವ ವೆಚ್ಚದಲ್ಲಿ ಕಲಿ ಗಳ ಪರಿಚಯದೊಂದಿಗೆ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿತು. ಕಳೆದ ಎರಡು ದಶಕಗಳು ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಅಭೂತಪೂರ್ವ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳನ್ನು ಕಂಡಿವೆ. ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ, ಅಗ್ಗದ ಕಂಪ್ಯೂಟಿಂಗ್ ಸಂಪನ್ಮೂಲಗಳು ಈಗ ಗ್ರಂಥಾಲಯಗಳಿಗೆ ಸುಲಭವಾಗಿ ತಲುಪುತ್ತವೆ. ಲೈಬ್ರರಿ ಯಾಂತ್ರಿಕರಣಕ್ಕಾಗಿ ಈಗ ವ್ಯಾಪಕ ಶ್ರೇಣಿಯಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿರುವ ಸೂಕ್ತವಾದ ಆಫ್-ದಿ-ಶೆಲ್ಫ್ ಸಾಮಾನ್ಯ ಅಥವಾ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ-ಉದ್ದೇಶದ ಸಾಫ್ಟ್‌ವೇರ್ ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟುಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಗ್ರಂಥಾಲಯಗಳಲ್ಲಿನ ವಿವಿಧ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಸ್ವಯಂಚಾಲಿತಗೊಳಿಸಲು ಕಂಪ್ಯೂಟರ್‌ಗಳನ್ನು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಈ ಮಾದ್ಯೂಲ್ ಲೈಬ್ರರಿ ಯಾಂತ್ರಿಕತೆಗೊಂಡ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನ, ಇತಿಹಾಸ, ಅಗತ್ಯ ಮತ್ತು ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಲೈಬ್ರರಿ ಯಾಂತ್ರಿಕತೆಗೊಂಡ ಯೋಜನೆ, ಆಂತರಿಕ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗಳ ಯಾಂತ್ರಿಕತೆಗೊಂಡ ಅಂದರೆ ಕ್ಯಾಟಲಾಗ್ ಮಾಡುವುದು, OPAC, ಪರಿಚಲನೆ, ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ, ಸರಣಿ ನಿಯಂತ್ರಣ ಇತ್ಯಾದಿ. ಬಾರ್‌ಕೋಡ್ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು RFID ಸಹ ಈ ಮಾದ್ಯೂಲ್‌ನಲ್ಲಿ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ಲೈಬ್ರರಿ ಆಟೋಮೇಷನ್‌ನ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಗಳು

ಆಕ್ಸ್‌ಫರ್ಡ್ ಇಂಗ್ಲಿಷ್ ಡಿಕ್ಷನರಿ (ಸಿಂಪ್ಸನ್ ಮತ್ತು ವೀನರ್, 1989) ಸ್ವಯಂಚಾಲನವನ್ನು "ವಿಸ್ತರಣೆಯ

ಮೂಲಕ ಉದ್ಯಮ ಅಥವಾ ವಿಜ್ಞಾನದ ಯಾವುದೇ ಶಾಖೆಗೆ ಸ್ವಯಂಚಾಲಿತ ನಿಯಂತ್ರಣದ ಅಪ್ಲಿಕೇಶನ್, ಮಾನವ ಶ್ರಮವನ್ನು ಬದಲಿಸಲು ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ ಅಥವಾ ಯಾಂತ್ರಿಕ ಸಾಧನಗಳ ಬಳಕೆ" ಎಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುತ್ತದೆ.

ALA ಗ್ಲಾಸರಿ ಆಫ್ ಲೈಬ್ರರಿ ಮತ್ತು ಇನ್ಫರ್ಮೇಷನ್ ಸೈನ್ಸ್ ಯಾಂತ್ರಿಕತೆಗೊಂಡ "ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆ, ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯ ಸರಣಿ ಅಥವಾ ಸ್ವಯಂ ಸಕ್ರಿಯಗೊಳಿಸುವಿಕೆ, ಸ್ವಯಂ ನಿಯಂತ್ರಣ ಅಥವಾ ಸ್ವಯಂಚಾಲಿತ ವಿಧಾನಗಳ ಮೂಲಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ" ಎಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸುತ್ತದೆ. ಆಟೋಮೇಷನ್ ಎನ್ನುವುದು ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಅಥವಾ ಇತರ ಕಾರ್ಮಿಕ ಉಳಿತಾಯ ಸಾಧನಗಳಂತಹ ಸ್ವಯಂಚಾಲಿತ ಡೇಟಾ ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಸಾಧನಗಳ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ, 1936 ರಲ್ಲಿ ಡಿಎಸ್ ಹಾರ್ಡರ್ ಅವರು ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಆಟೋಮೇಷನ್ ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸಿದರು, ಕಳೆದ ಐದು ದಶಕಗಳಿಂದ ಲೈಬ್ರರಿ ಆಟೋಮೇಷನ್ ಎಂಬ ಪದವನ್ನು ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಎನ್‌ಸೈಕ್ಲೋಪೀಡಿಯಾ ಆಫ್ ಲೈಬ್ರರಿ ಅಂಡ್ ಇನ್‌ಫರ್ಮೇಷನ್ ಸೈನ್ಸ್ (ಕೆಂಟ್, 1977) ಪ್ರಕಾರ "ಲೈಬ್ರರಿ ಆಟೋಮೇಷನ್ ಎನ್ನುವುದು ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ, ಕ್ಯಾಟಲಾಗ್ ಮತ್ತು ಚಲಾವಣೆಯಲ್ಲಿರುವಂತಹ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಸ್ವಯಂಚಾಲಿತ ಮತ್ತು ಸೆಮಿಯಾಟೊಮ್ಯಾಟಿಕ್ ಡೇಟಾ ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಯಂತ್ರಗಳ ಬಳಕೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ನಿರ್ವಹಿಸಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ, ಚಟುವಟಿಕೆಗಳು ಸ್ವತಃ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾಗಿ ಗ್ರಂಥಾಲಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿವೆ; ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಯಾಂತ್ರಿಕತೆಗೊಂಡ ಮಾಹಿತಿ ಮರುಪಡೆಯುವಿಕೆ, ಸ್ವಯಂಚಾಲಿತ ಸೂಚಿಕೆ ಮತ್ತು ಅಮೂರ್ತತೆ ಮತ್ತು ಸ್ವಯಂಚಾಲಿತ

ಪಠ್ಯ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಯಂತಹ ಸಂಬಂಧಿತ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಿಂದ ಪ್ರತ್ಯೇಕಿಸಬಹುದು.

ಲೈಬ್ರರಿ ಆಟೋಮೇಷನ್ ಎನ್ನುವುದು ಐಸಿಟಿ ಟೆಂಡರ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಲೈಬ್ರರಿಯಲ್ಲಿ ಹಸ್ತಚಾಲಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಬದಲಿಸಲು ಬಳಸುವ ತಂತ್ರಗಳಿಗೆ ಸಾಮಾನ್ಯ ಪದವಾಗಿದೆ. "ಇಂಟಿಗ್ರೇಟೆಡ್ ಲೈಬ್ರರಿ ಸಿಸ್ಟಮ್" ಎಂಬ ಪದವು ಗ್ರಂಥಾಲಯದ ಎಲ್ಲಾ ಮೂಲಭೂತ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಸಾಮಾನ್ಯ ಡೇಟಾಬೇಸ್ (ದಾಖಲೆಗಳು ಮತ್ತು ಪೋಷಕರಿಗೆ) ಹಂಚಿಕೆಯನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಲೈಬ್ರರಿ ಆಟೋಮೇಷನ್ ಇತಿಹಾಸ

1930 ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಪಂಚ್ ಕಾರ್ಡ್ ಉಪಕರಣಗಳನ್ನು ಗ್ರಂಥಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಚಲನೆ ಮತ್ತು ಸ್ವಾಧೀನಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅಳವಡಿಸಿದಾಗ ಲೈಬ್ರರಿ ಯಾಂತ್ರಿಕತೆಗೊಂಡ ಆರಂಭಿಕ ಕೆಲಸ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. 1930 ರ ದಶಕ ಮತ್ತು 1940 ರ ದಶಕದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಖಿನ್ನತೆ ಮತ್ತು ವಿಶ್ವ ಸಮರ II ರ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಸಿಸ್ಟಮ್‌ಗಳ ಪ್ರಗತಿಯು ನಿಧಾನವಾಗಿತ್ತು. ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಮತ್ತು ಸಂವಹನ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಗ್ರಂಥಾಲಯದ ಯಾಂತ್ರಿಕರಣವು ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಯಾಂತ್ರಿಕತೆಗೊಂಡ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಹೆಗ್ಗುರುತು ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳು ಈ ಕೆಳಗಿನಂತಿವೆ:

1946 ರಿಂದ 1947 ರವರೆಗೆ ಎರಡು ಮಹತ್ವದ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್‌ಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಲಾಯಿತು. ENIAC I (ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ ನ್ಯೂಮರಿಕಲ್ ಇಂಟಿಗ್ರೇಟರ್ ಮತ್ತು ಕ್ಯಾಲ್ಕುಲೇಟರ್) ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಅನ್ನು ಪೆನ್ಸಿಲ್ವೇನಿಯಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಜಾನ್ ಮೌಜಿ ಮತ್ತು ಜೆ. ಪ್ರೆಸ್ಟರ್ ಎಕರ್ಟ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇದು ಸುಮಾರು 18,000 ವ್ಯಾಕ್ಯೂಮ್ ಟ್ಯೂಬ್‌ಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಮೂವತ್ತು ಟನ್ ತೂಕವಿತ್ತು ಮತ್ತು ಕಟ್ಟಡದ ಎರಡು ಅಂತಸ್ತಿನಲ್ಲಿ ಇರಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಮತ್ತೊಂದು ಕಂಪ್ಯೂಟರ್, EDVAC, ಎರಡು

ಪ್ರೋಗ್ರಾಂಗಳನ್ನು ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲು ಮತ್ತು ಸೂಚನೆಗಳ ಸೆಟ್‌ಗಳ ನಡುವೆ ಬದಲಾಯಿಸಲು ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

1947 ರಲ್ಲಿ ಬೆಲ್ ಲ್ಯಾಬೋರೇಟರೀಸ್ ಟ್ರಾನ್ಸಿಸ್ಟರ್‌ಗನ ಆವಿಷ್ಕಾರದೊಂದಿಗೆ ವ್ಯಾಕ್ಯೂಮ್ ಟ್ಯೂಬ್‌ಗಳನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿದಾಗ ಪ್ರಮುಖ ಪ್ರಗತಿಯು ಸಂಭವಿಸಿತು. ಟ್ರಾನ್ಸಿಸ್ಟರ್‌ಗಳು ಕಂಪ್ಯೂಟರ್‌ನ ಗಾತ್ರವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಿತು ಮತ್ತು ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ವೇಗ ಮತ್ತು ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿತು.

UNIVAC I (ಯುನಿವರ್ಸಲ್ ಆಟೋಮ್ಯಾಟಿಕ್ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್) ಟ್ರಾನ್ಸಿಸ್ಟರ್‌ಗಳನ್ನು ಬಳಸುವ ಮೊದಲ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಆಯಿತು ಮತ್ತು 1951 ರಿಂದ 1963 ರವರೆಗೆ US ಬ್ಯೂರೋ ಆಫ್ ದಿ ಸೆನ್ಸಸ್‌ನಲ್ಲಿ ಬಳಸಲಾಯಿತು. ಈ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಾಫ್ಟ್‌ವೇರ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯು ಪ್ರಗತಿಯಲ್ಲಿದೆ. ನಿರ್ಮಿಸಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್‌ಗಳಿಗಾಗಿ ಆಪರೇಟಿಂಗ್ ಸಿಸ್ಟಮ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಪ್ರೋಗ್ರಾಮಿಂಗ್ ಭಾಷೆಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

1960 ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಇಂಟೆಲ್‌ನ ರಾಬರ್ಟ್ ನೋಯ್ಸ್ ಮತ್ತು ಟೆಕ್ಸಾಸ್ ಇನ್‌ಸ್ಟ್ರುಮೆಂಟ್ಸ್‌ನ ಜ್ಯಾಕ್ ಕಿರ್ಬ್ ಇಂಟೆಗ್ರೇಟೆಡ್ ಸರ್ಕ್ಯೂಟ್‌ನ ಆವಿಷ್ಕಾರವನ್ನು ಮತ್ತೊಂದು ಹೆಗ್ಗುರುತಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಬಹುದು. ಎಲೆಕ್ಟ್ರಾನಿಕ್ ಸರ್ಕ್ಯೂಟ್‌ನ ಎಲ್ಲಾ ಘಟಕಗಳನ್ನು ಸಿಲಿಕಾನ್ ಒಂದೇ "ಚಿಪ್" ಮೇಲೆ ಇರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಕೆಮಿಕಲ್ ಅಬ್‌ಸ್ಟ್ರಾಕ್ಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಲೇಖನಗಳಿಗಾಗಿ 1961 ರಲ್ಲಿ HP ಲುಹ್ಸ್ ಅವರಿಂದ "ಕೀವರ್ಡ್ ಇನ್ ಕಾಂಟೆಕ್ಸ್ಟ್" (KWIC) ಎಂಬ ಹೊಸ ಇಂಡೆಕ್ಸಿಂಗ್ ತಂತ್ರದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ. ಕೀವರ್ಡ್ ಇಂಡೆಕ್ಸಿಂಗ್ ಹೊಸದಲ್ಲವಾದರೂ, ಇದು ಕಂಪ್ಯೂಟರ್‌ಗೆ ತುಂಬಾ ಸೂಕ್ತವಾಗಿದೆ ಎಂದು ಕಂಡುಬಂದಿದೆ ಏಕೆಂದರೆ ಇದು ಅಗ್ಗವಾಗಿದೆ ಮತ್ತು

ಇದು ಬಹು ಪ್ರವೇಶ ಬಿಂದುಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತಪಡಿಸಿತು.

1960 ರ ದಶಕದ ಮಧ್ಯಭಾಗದಲ್ಲಿ ಲೈಬ್ರರಿ ಆಫ್ ಕಾಂಗ್ರೆಸ್ (LoC) ಮೂಲಕ ಯಂತ್ರ ಓದಬಲ್ಲ ಕ್ಯಾಟಲಾಗ್ ದಾಖಲೆಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆಗೆ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಬಳಕೆ. 1965 ಮತ್ತು 1968 ರ ನಡುವೆ, LoC MARC I ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು, ನಂತರ ತ್ವರಿತವಾಗಿ MARC II. ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು 3-ಅಂಕಿಯ ಸಂಖ್ಯೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಂಡು ಗ್ರಂಥಸೂಚಿ ದಾಖಲೆಗಳನ್ನು "ಟ್ಯಾಗ್ ಮಾಡುವ" ಮಾರ್ಗವಾಗಿ MARC ಅನ್ನು ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

MARC II ಸ್ವರೂಪವು 1974 ರಲ್ಲಿ NISO (ನ್ಯಾಷನಲ್ ಇನ್‌ಫರ್ಮೇಷನ್ ಸ್ಟಾಂಡರ್ಡ್ಸ್ ಆರ್ಗನೈಸೇಶನ್) ನಿಂದ ಸಂಯೋಜಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮಾನದಂಡದ ಆಧಾರವಾಯಿತು. ಇದು ಗಮನಾರ್ಹ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾಗಿದೆ ಏಕೆಂದರೆ ಮಾನದಂಡಗಳ ಪ್ರಕಾರ ವಿವಿಧ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ನಡುವೆ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಮೂಲಕ ಗ್ರಂಥಸೂಚಿ ದಾಖಲೆಯನ್ನು ಓದಬಹುದು ಮತ್ತು ವರ್ಗಾಯಿಸಬಹುದು.

ಅರ್ಪಾನೆಟ್, 1969 ರಲ್ಲಿ ಡಿಫೆನ್ಸ್ ಅಡ್ವಾನ್ಸ್ಡ್ ರಿಸರ್ಚ್ ಪ್ರಾಜೆಕ್ಟ್ಸ್ ಏಜೆನ್ಸಿ ಸ್ಥಾಪಿಸಿದ ನೆಟ್ವರ್ಕ್ ಇ-ಮೇಲ್, ಟೆಲೆಟೈಪ್ ಮತ್ತು FTP ಬಳಕೆಯನ್ನು ಅಸ್ತಿತ್ವಕ್ಕೆ ತಂದಿತು.

1970 ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿತ ಡೇಟಾಬೇಸ್‌ಗಳನ್ನು (ಡೈಲಾಗ್‌ನಂತಹ) ಹುಡುಕಲು ವಾಣಿಜ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಬಳಕೆ ಪ್ರಾರಂಭವಾಯಿತು. 1970 ರ ದಶಕದ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ BALLOTS (ದೊಡ್ಡ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗಳ ಗ್ರಂಥಸೂಚಿ ಆಟೋಮೇಷನ್) ಮೊದಲನೆಯದು

ಮತ್ತು ನಂತರ RLIN (ರಿಸರ್ಚ್ ಲೈಬ್ರರಿಸ್ ಮಾಹಿತಿ ನೆಟವರ್ಕ್) ಗೆ ಅಡಿಪಾಯವಾಯಿತು.

ಆನ್‌ಲೈನ್ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಲೈಬ್ರರಿ ಸೆಂಟರ್ ತನ್ನ ಮೊದಲ ಸಹಕಾರಿ ಕ್ಯಾಟಲಾಗ್ ಉದ್ಯಮವನ್ನು 1970ರಲ್ಲಿ ಆರಂಭಿಸಿತು. ಈ ಮಹತ್ವದ ಯೋಜನೆಯು ಸದಸ್ಯ ಗ್ರಂಥಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಸಾಮಗ್ರಿಗಳ ತಾಂತ್ರಿಕ ಸಂಸ್ಕರಣೆಯನ್ನು ಸುಗಮಗೊಳಿಸಿತು.

ಅರ್ಪಾನೆಟ್‌ನ ಉಪ-ನಿವ್ವಳ MELVYL, ಕ್ಯಾಲಿಫೋರ್ನಿಯಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ ಆನ್‌ಲೈನ್ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಪ್ರವೇಶ ಕ್ಯಾಟಲಾಗ್, 1980 ರಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿದೆ. MELVYL ಅನ್ನು ಕ್ಯಾಲಿಫೋರ್ನಿಯಾ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಎಲ್ಲಾ ಕ್ಯಾಂಪಸ್‌ಗಳು ಇನ್ನೂ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ಸಂಯೋಜಿತ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಸಾಫ್ಟ್‌ವೇರ್ ಆಗಿ ಬಳಸುತ್ತವೆ.

1980 ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ, ಕಂಪ್ಯೂಟರ್‌ಗಳ ಗಾತ್ರವು ಕಡಿಮೆಯಾಯಿತು, ಅದೇ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ತಂತ್ರಜ್ಞಾನವು ವೇಗವಾದ ಚಿಪ್‌ಗಳು, ಹೆಚ್ಚುವರಿ RAM ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚಿನ ಶೇಖರಣಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಒದಗಿಸಿತು. 1980ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಮೈಕ್ರೋಕಂಪ್ಯೂಟರ್‌ಗಳ ಬಳಕೆಯು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಮನೆಗಳು, ಶಾಲೆಗಳು, ಗ್ರಂಥಾಲಯಗಳು ಮತ್ತು ಕಚೇರಿಗಳಿಗೆ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ವಿಸ್ತರಿಸಿತು.

UNESCO 1980 ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಹೊಂದಿದ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ತನ್ನ ವಿತರಣಾ ಕೇಂದ್ರದ ಮೂಲಕ ಮೈಕ್ರೋ CDS / ISIS ಅನ್ನು ವಿತರಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸಿತು. ಮೈಕ್ರೋ CDS / ISIS ನ ಉಚಿತ ಲಭ್ಯತೆ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಅಪ್ಲಿಕೇಶನ್‌ಗಳಿಗಾಗಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ, ಇದು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಶೀಲ ರಾಷ್ಟ್ರಗಳಲ್ಲಿನ ಗ್ರಂಥಪಾಲಕರಿಗೆ ವರವಾಯಿತು.

ಹಲವಾರು ಸಂಯೋಜಿತ ಲೈಬ್ರರಿ ಪ್ಯಾಕೇಜ್ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಭಾರತದಲ್ಲಿ LibSys ಅನ್ನು 1980 ರ ದಶಕದ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾರಂಭಿಸಲಾಯಿತು. 1980 ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ, ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಆಡಳಿತ ಮತ್ತು ಮಾಹಿತಿ ಪ್ರಸಾರದಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಕ್ಕಾಗಿ ಸ್ಟೆಡ್‌ಶೀಟ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಡೇಟಾಬೇಸ್‌ಗಳಂತಹ ಹಲವಾರು ಇತರ ಸಾಫ್ಟ್‌ವೇರ್ ಗ್ರಂಥಪಾಲಕರಿಗೆ ಲಭ್ಯವಾಯಿತು.

80 ರ ದಶಕದ ಅಂತ್ಯದಲ್ಲಿ CD-ROM ಗಳ ಪರಿಚಯವು ಗ್ರಂಥಾಲಯಗಳು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವ ವಿಧಾನವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಿತು. CD-ROM ಗಳು ಡೇಟಾಬೇಸ್‌ಗಳು, ಸಾಫ್ಟ್‌ವೇರ್‌ಗಳು ಮತ್ತು ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಮಾಹಿತಿ ಲಭ್ಯವಾದವು, ಈ ಹಿಂದೆ ಮುದ್ರಣದ ಮೂಲಕ ಮಾತ್ರ ಲಭ್ಯವಿತ್ತು, ಇದರಿಂದಾಗಿ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರವೇಶಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

OCLC, DIALOG, ಮತ್ತು RLIN ನಂತಹ "ಹೊರಗಿನ" ಡೇಟಾಬೇಸ್‌ಗಳಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕಗಳು ಮುಂದುವರಿದವು, ಆದಾಗ್ಯೂ, 90 ರ ದಶಕದ ಆರಂಭದಲ್ಲಿ ಆನ್ಲೈನ್‌ನಲ್ಲಿ ಹಿಂದೆ ಲಭ್ಯವಿದ್ದ ಡೇಟಾಬೇಸ್‌ಗಳು CD-ROM ನಲ್ಲಿ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಅಥವಾ ಅವುಗಳ ಸಂಪೂರ್ಣತೆಯಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಯಿತು. ಗ್ರಂಥಾಲಯಗಳು ನಂತರ ವಿವಿಧ ಆಯ್ಕೆಗಳ ಮೂಲಕ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ಪಡೆಯಬಹುದು.

ಲೈಬ್ರರಿ ಆಟೋಮೇಷನ್‌ನಲ್ಲಿ ಇಂಟರ್‌ನೆಟ್ ಮತ್ತೊಂದು ಯುಗವನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕಿತು. ಇ-ಮೇಲ್, ಎಫ್‌ಟಿಪಿ, ಟೆಲ್‌ನೆಟ್, ಇಂಟರ್‌ನೆಟ್ ಮತ್ತು ಆನ್‌ಲೈನ್ ವಾಣಿಜ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕಗಳಿಗಾಗಿ ನೆಟ್‌ವರ್ಕ್‌ಗಳ ಬಳಕೆ ಬೆಳೆಯಿತು. 1993 ರಲ್ಲಿ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದ ವರ್ಲ್ಡ್ ವೈಡ್ ವೆಬ್ ಎಲ್ಲಾ ರೀತಿಯ ಮಾಹಿತಿ ವಿತರಣೆಯ ಅತ್ಯಂತ ವೇಗವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಮಾಧ್ಯಮವಾಯಿತು.

90 ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಸಾಫ್ಟ್‌ವೇರ್ ಮತ್ತು ಹಾರ್ಡ್‌ವೇರ್ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳಲ್ಲಿನ ಸುಧಾರಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಪರಿಣಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳು ಲಭ್ಯವಾದವು. ಹೆಚ್ಚು ಸುಧಾರಿತ ಸಿಲಿಕಾನ್ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ಚಿಪ್‌ಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯೊಂದಿಗೆ, ವಿಸ್ತರಿಸಿದ ಶೇಖರಣಾ ಸ್ಥಳ ಮತ್ತು ವೇಗದ, ಹೆಚ್ಚಿದ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ದೂರಸಂಪರ್ಕ ಮಾರ್ಗಗಳು, ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ತ್ವರಿತವಾಗಿ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೊಳಿಸುವ, ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ, ಕಳುಹಿಸುವ ಮತ್ತು ಹಿಂಪಡೆಯುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಪ್ರಸ್ತುತ ಮಾಹಿತಿ ವಿತರಣಾ ಸೇವೆಗಳು ಪ್ರವರ್ಧಮಾನಕ್ಕೆ ಬರಲು ಕಾರಣವಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಲೈಬ್ರರಿ ಆಟೋಮೇಷನ್‌ನ ಅಗತ್ಯ ಮತ್ತು ಉದ್ದೇಶ

ಮಾಹಿತಿಯ ಫಾತೀಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು ಹಸ್ತಚಾಲಿತ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಅನಗತ್ಯಗೊಳಿಸಿದೆ ಮತ್ತು ಗಣಕೀಕೃತ ಮಾಹಿತಿ ಸಂಗ್ರಹಣೆ ಮತ್ತು ಮರುಪಡೆಯುವಿಕೆ ಅಗತ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಮಾಹಿತಿಗೆ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಸೇರಿಸುವ ಹೆಚ್ಚು ನಿಖರವಾದ ಮತ್ತು ಸಮಯೋಚಿತವಾಗಿರುವ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಪ್ರಯೋಜನವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್‌ಗಳನ್ನು ಬಳಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಮಾತ್ರ ಬೃಹತ್ ಪ್ರಮಾಣದ ಮಾಹಿತಿಯ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿ ಮತ್ತು ಸಮರ್ಥ ನಿರ್ವಹಣೆ ಸಾಧ್ಯ. ಲೈಬ್ರರಿ ದಿನಚರಿಗಳನ್ನು ಸ್ವಯಂಚಾಲಿತಗೊಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್‌ಗಳ ಬಳಕೆಯು ಈ ಕೆಳಗಿನ ಕಾರಣಗಳಿಗಾಗಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಉಪಯುಕ್ತವಾಗಿದೆ.

ಗ್ರಂಥಾಲಯದಲ್ಲಿ ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಹೆಚ್ಚಿನ ಕೆಲಸಗಳು ಪುನರಾವರ್ತಿತ, ಬೇಸರದ ಮತ್ತು ಯಾಂತ್ರಿಕ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಿ ಫೈಲ್‌ಗಳಲ್ಲಿನ ದಾಖಲೆಗಳ ನಿಖರವಾದ ನವೀಕರಣದ ಅಗತ್ಯವಿರುತ್ತದೆ. ಲೈಬ್ರರಿಯಲ್ಲಿ ಅದೇ ಗ್ರಂಥಸೂಚಿ ದಾಖಲೆಯನ್ನು ಬಹು ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯು ಶೀರ್ಷಿಕೆಯ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪ್ರತಿಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ.

ಡಾಕ್ಯುಮೆಂಟ್ ಅನ್ನು ಆರ್ಡರ್ ಮಾಡುವ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ರಚಿಸಲಾದ ಗ್ರಂಥಸೂಚಿ ದಾಖಲೆಯನ್ನು ಮೊದಲು ಅದರ ಸ್ವಾಧೀನಕ್ಕಾಗಿ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತದೆ, ನಂತರ ತಾಂತ್ರಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಾಗಿ ಮತ್ತು ತರುವಾಯ ಲೈಬ್ರರಿ OPAC, ಪರಿಚಲನೆ, ಬೈಂಡಿಂಗ್, ಇತ್ಯಾದಿ.

ಆಟೋಮೇಷನ್ ಬಹು ಬಳಕೆದಾರರಿಂದ ಗ್ರಂಥಸೂಚಿ ದಾಖಲೆಗೆ ವಿಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ಪ್ರವೇಶವನ್ನು ಅನುಮತಿಸುತ್ತದೆ. ಶಾಖೆಯ ಲೈಬ್ರರಿಯಲ್ಲಿರುವ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯು ನಕಲಿ ಫೈಲ್‌ಗಳನ್ನು ನಿರ್ವಹಿಸದೆ ಅಥವಾ ವಿಚಾರಣೆ ಮಾಡದೆಯೇ ಆದೇಶದ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಬಹುದು. ಒಬ್ಬ ಬಳಕೆದಾರನು ಪುಸ್ತಕವು ಸಾಲದ ಮೇಲೆ ಹೊರಗಿದೆಯೇ ಅಥವಾ ಗ್ರಂಥಾಲಯದ ಕಪಾಟಿನಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿದೆಯೇ ಎಂದು ಪರಿಶೀಲಿಸಬಹುದು.

ಗ್ರಂಥಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಹಿತಿ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಅಳವಡಿಕೆಯು ಕಾರ್ಯಾಚರಣೆಯ ದಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಯ ಸುಲಭತೆ, ನಿಖರತೆ ಮತ್ತು ಮಾನವ ಕಾರ್ಮಿಕರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ವೇಗದೊಂದಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕತೆಯನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸುತ್ತದೆ.

ಗ್ರಂಥಾಲಯದ ಸಿಬ್ಬಂದಿ, ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಿರಿಯರು, ಕಂಪ್ಯೂಟರ್‌ಗಳ ಬಳಕೆಯನ್ನು ಆಸಕ್ತಿದಾಯಕ ಮತ್ತು ಉತ್ತೇಜಕವಾಗಿ ಕಂಡುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಹಲವಾರು ಲೈಬ್ರರಿ ಸಿಬ್ಬಂದಿ ಸದಸ್ಯರಿಗೆ ಕಂಪ್ಯೂಟರ್‌ಗಳ ಬಳಕೆಯು ಪ್ರೇರಕ ಅಂಶವಾಗಿದೆ.

IT ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯ ಉತ್ಪಾದಕತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ. ಇದು ವೃತ್ತಿಪರ ಸಿಬ್ಬಂದಿಯನ್ನು ಕ್ಲರಿಕಲ್ ಕೆಲಸಗಳಿಂದ ಮುಕ್ತಗೊಳಿಸುತ್ತದೆ ಇದರಿಂದ ಅವರು ಬಳಕೆದಾರ-ಆಧಾರಿತ ಗ್ರಂಥಾಲಯ ಸೇವೆಗಳಿಗೆ ಫಲಪ್ರದವಾಗಿ ಬಳಸಬಹುದು. ಇದು ಲೈಬ್ರರಿಯಿಂದ ಸಲ್ಲಿಸಲಾದ ಸೇವೆಗಳ ಗುಣಮಟ್ಟವನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುತ್ತದೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು

- Borgman, C. L. (1997). From acting Locally to thinking Globally: A Brief history of library Automation. *The Library Quarterly*, 67(3), 215–249. <https://doi.org/10.1086/629950>
- Cibbarelli, P. (1999). Library automation: today's successes and concerns. *The Electronic Library*, 17(3), 155–157. <https://doi.org/10.1108/02640479910329743>
- Saffady, W. (1989). Library Automation: An Overview. *Library Trends*, 37(3), 269–281. <https://eric.ed.gov/?id=EJ399380>
- Seth, M., & Dalai, B. (1995). Library automation in India. *DESIDOC Journal of Library & Information Technology*, 15(3), 29–34. <https://doi.org/10.14429/djlit.15.3.3187>

SRUJANI: Indian Journal of Innovative Research and Development (SIJIRD)

Volume-3 Issue 3, July-August 2024, Pp. 139-141

Bi-Monthly, Peer-Reviewed, Open Access, Indexed Journal

ISSN: 2583-3510

SIRDF
JOURNALS
editor@srujani.in
www.srujani.in

Climate Change and Sustainable Development: A Case Study of Karnataka, India

Dr. Rajesha M

Guest Lecture, Department of Geography, Govt First Grade College, Tiptur, Tumkur-District

Abstract:

This case study explores the intricate relationship between climate change and sustainable development in the Indian state of Karnataka. By examining current climate trends, environmental policies, and socio-economic factors, the study assesses the state's vulnerabilities to climate impacts and identifies key strategies for promoting sustainable development. Through a multidisciplinary approach encompassing environmental science, economics, and policy analysis, the research highlights both challenges and opportunities for Karnataka in mitigating climate change effects while fostering long-term economic growth and social equity. The findings underscore the importance of integrated planning and robust policy frameworks to achieve sustainable development goals amidst a changing climate.

Keywords: Climate change, Sustainable development, Karnataka, Agriculture, Adaptation, Mitigation.

Introduction

Climate change and sustainable development are interconnected issues that have significant implications for Karnataka, as well as the rest of the world. Karnataka, a state in southern India, faces various environmental challenges due to climate change, such as erratic rainfall patterns, rising temperatures, and increased frequency of extreme weather events like floods and droughts. These changes impact the state's agriculture,

water resources, biodiversity, and overall socio-economic development.

Agriculture

Karnataka's economy heavily relies on agriculture, which is vulnerable to climate change impacts. Erratic rainfall patterns and prolonged droughts can lead to crop failures, affecting the livelihoods of millions of farmers in the state. Sustainable agricultural practices, such as water-efficient irrigation techniques, crop

Please cite this article as: Rajesha, M. (2024). Climate Change and Sustainable Development: A Case Study of Karnataka, India. *SRUJANI: Indian Journal of Innovative Research and Development*, 3(3), 139–141

diversification, and the promotion of climate-resilient crops, are essential to mitigate these risks.

Water Resources

Karnataka faces water scarcity issues exacerbated by climate change. Decreasing rainfall and melting glaciers in the Western Ghats, a major source of water for the state, pose significant challenges for water availability. Sustainable management of water resources through rainwater harvesting, groundwater recharge, and efficient irrigation practices is crucial for ensuring water security in the state.

Biodiversity

Karnataka is renowned for its rich biodiversity, with diverse ecosystems ranging from forests to grasslands. Climate change threatens this biodiversity through habitat loss, species extinction, and altered ecosystem dynamics. Conservation efforts, including the protection of forests, restoration of degraded lands, and the establishment of wildlife corridors, are vital for preserving Karnataka's ecological heritage.

Energy

Transitioning to renewable energy sources such as solar and wind power is essential for mitigating greenhouse gas emissions and combating climate change. Karnataka has made significant strides in renewable energy generation, but there is still room for further expansion and integration of clean energy technologies into the state's energy infrastructure.

Urban Development

Rapid urbanization in cities like Bengaluru brings its own set of challenges related to climate change and sustainability. Issues such as air pollution, waste management, and urban heat island effect need to be addressed through sustainable urban planning, green infrastructure development, and adoption of clean technologies.

Policy Initiatives

The Government of Karnataka has taken various policy initiatives to address climate change and promote sustainable development. These include the Karnataka State Action Plan on Climate Change (SAPCC), which outlines strategies for climate adaptation and mitigation across different sectors, as well as schemes to incentivize renewable energy adoption and sustainable agriculture practices.

Conclusion

Climate change and fostering sustainable development in Karnataka requires a multi-faceted approach involving government action, private sector engagement, community participation, and international cooperation. By prioritizing environmental conservation, resource efficiency, and resilience-building measures, Karnataka can mitigate the impacts of climate change and ensure a sustainable future for its people and ecosystems.

References

- IPCC. (2001). *Climate Change 2001: Impacts, Adaptation, and Vulnerability, Summary For Policy Makers and Technical Summary of the Working Group II Report*. Intergovernmental Panel on Climate Change.
- IPCC. (2001). *Climate Change 2001: Mitigation, Summary for Policy Makers and Technical Summary of the Working Group III Report*. Intergovernmental Panel on Climate Change.
- Mills. (2005). Insurance in a climate of change. *Science*, 309, 1040– 1044.
- Nagendra Swamy R B. (2023). Climate Change and Sustainable Development With Reference to India. *International Journal of Research in Geography*, 9(1).
- Nautiyal, S. (2011). Macro to micro Viewpoint of climate change - Linking Karnataka to global issue. *Natural Resources*, 02(01), 22–27. <https://doi.org/10.4236/nr.2011.21004>
- Worrell, E. and Price, L. (2005). An integrated benchmarking and energy savings tool for the iron and steel industry. *Int. J. Green Energy*.

ಅಜ್ಞಂಪುರ ಜಿ ಸೂರಿಯವರ ತೋಟದ ಮನೆ ಮತ್ತು ಶಾಪ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ದಲಿತರ ಬದುಕಿನ ಚಿತ್ರಣ ಮತ್ತು ದಲಿತಪರ ಚಿಂತನೆ

ಕರಿಬಸವನಗೌಡ.ಜಿ¹ ಮತ್ತು ಡಾ. ಬಿ.ಎಸ್.ಸುದೀಪ್²

¹ಸಂಶೋಧನಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ, ²ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು

ಕನ್ನಡ ವಿಭಾಗ, ಜಿಎಸ್‌ಎಸ್ ಕಲಾ, ವಾಣಿಜ್ಯ ಮತ್ತು ವಿಜ್ಞಾನ ಕಾಲೇಜು, ಮೈಸೂರು.

Abstract:

ಅಜ್ಞಂಪುರ ಜಿ. ಸೂರಿಯವರು ಪ್ರಗತಿಶೀಲ ಕಾಲಘಟ್ಟದ ಪ್ರಮುಖ ಲೇಖಕರಲ್ಲಿ ಒಬ್ಬರು. ಇವರು ಸೃಜನಶೀಲ ಲೇಖಕರು ಹಾಗೂ ಅನುವಾದಕರು ಆಗಿದ್ದಾರೆ. ಸೂರಿಯವರು ಸೃಜನಶೀಲ ಕೃತಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಅನುವಾದ ಕೃತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಕೃತಿಗಳಲ್ಲಿ ದಲಿತ ಮತ್ತು ಶೋಷಿತ ವರ್ಗದ ಬಗೆಗೆ ಕಳಕಳಿ ಮತ್ತು ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಈ ಎರಡು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಆದರಿಸಿದ ಕೃತಿಗಳೆಂದರೆ 'ತೋಟದ ಮನೆ' ಮತ್ತು 'ಶಾಪ'. ಇವು ಸ್ವರಚಿತ ಕಾದಂಬರಿಗಳಾಗಿವೆ. ಈ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡು ತಲೆಮಾರುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸಬಹುದು. ಒಂದನೆಯದು ಯಜಮಾನಶಾಹಿ ಮತ್ತು ಉಳಿಗಮಾನ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಬದ್ಧರಾಗಿ ನಡೆಯುವುದು. ಎರಡನೆಯದು ಯಜಮಾನಶಾಹಿ ಮತ್ತು ಉಳಿಗಮಾನ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿ ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಬದುಕನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುವ ಯುವಜನಾಂಗ. ಅಲ್ಲದೆ ಶೋಷಣೆ ಮಾಡುವವರು ಯಾವಾಗಲೂ ಪ್ರಗತಿಪರ ಚಿಂತನೆಗಳನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿ ತಾವು ಆಳುವ ಗ್ರಾಮವನ್ನು ಯಥಾಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಡುವ ಪ್ರಯತ್ನವನ್ನು ಮಾಡುವ ಮನಸ್ಥಿತಿಯುಳ್ಳ ಮೇಲ್ವರ್ಗದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಸೂರಿಯವರು ಈ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ.

Keywords: ತೋಟದಮನೆ, ಶಾಪ, ಯಜಮಾನ ಶಾಹಿ, ಉಳಿಗಮಾನ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಶೋಷಣೆ ಮತ್ತು ದೌರ್ಜನ್ಯ, ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಪ್ರಗತಿಪರ ಚಿಂತನೆ.

ಪೀಠಿಕೆ

ಅಜ್ಞಂಪುರ ಜಿ. ಸೂರಿಯವರು ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಲೇಖಕರಲ್ಲೊಬ್ಬರು. ಇವರ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ಉತ್ಕಟ ಮತ್ತು ಭಾವತೀವ್ರತೆ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಗೋಚರಿಸುತ್ತದೆ. ಇವರ ಸಾಹಿತ್ಯದ ವಸ್ತು ವಿಷಯಗಳು ಜನಸಾಮಾನ್ಯರ ಬದುಕಿನ ಅಂತರಂಗದ ತುಡಿತಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುವಂತವು. ಆದರೆ ಕೆಲವೊಮ್ಮೆ ಸಿನಿಮೀಯ ಭಾಷೆ ಹಾಗೂ

ರಂಜನೀಯ ಭಾಷೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಾಗುವುದರಿಂದ ಕೃತಿಯ ವಸ್ತುವಿಗೂ ವಾಸ್ತವ ಬದುಕಿಗೂ ಅಂತರವಿರುವಂತೆ ಭಾಸವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಇದು ಓದುಗ ವರ್ಗವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಮನೋಇಚ್ಛೆಯೂ ಆಗಿರುತ್ತದೆ.

ಅಜ್ಞಂಪುರ ಜಿ. ಸೂರಿಯವರ ತೋಟದಮನೆ ಮತ್ತು ಶಾಪ ಈ ಎರಡು ಕಾದಂಬರಿಗಳು

Please cite this article as: ಕರಿಬಸವನಗೌಡ. ಜಿ ಮತ್ತು ಬಿ.ಎಸ್.ಸುದೀಪ್. (2024). ಅಜ್ಞಂಪುರ ಜಿ ಸೂರಿಯವರ ತೋಟದ ಮನೆ ಮತ್ತು ಶಾಪ ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲಿ ದಲಿತರ ಬದುಕಿನ ಚಿತ್ರಣ ಮತ್ತು ದಲಿತಪರ ಚಿಂತನೆ. ಸೃಜನಿ: ಇಂಡಿಯನ್ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಇನ್‌ನೋವೇಟಿವ್ ರಿಸರ್ಚ್ ಆಂಡ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್, 3(3), 142-149

ಯಜಮಾನಿಕೆ ಮತ್ತು ಶೋಷಣೆಯ ವಸ್ತುವನ್ನೊಳಗೊಂಡಿವೆ. ಜಮೀನ್ದಾರಿಕೆಯನ್ನು ವಿರೋಧಿಸಿ ಶಿಕ್ಷಣ ಪಡೆಯುವ ಮೂಲಕ ಗ್ರಾಮದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗೆ ಕಾರಣವಾಗುವ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಸೂರಿಯವರು ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಪಾತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತದೆ.

ತೋಟದಮನೆ ಕಾದಂಬರಿಯು 1994ರಲ್ಲಿ ಗಜಾನನ ಪ್ರಕಾಶನದಿಂದ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿದೆ. ಇದು ಒಟ್ಟು 114 ಪುಟಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಈ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರಗಳೆಂದರೆ ಚಿಕ್ಕೀರಯ್ಯ-ಹನುಮಕ್ಕ-ತಿಮ್ಮಪ್ಪ ಕರಿಯ-ರಾಮು-ಜ್ಯೋತಿ/ರಂಗೇಗೌಡ-ಗಯ್ಯಾಳಿ ಲಕ್ಕಪ್ಪ, ತಿಮ್ಮೇಗೌಡ-ಗೋವಿಂದ, ರುದ್ರಯ್ಯ, ರಂಗ/ಕಡಾಣಿಕಲ್ಲಕ್ಕ, ಮಲ್ಲಣ್ಣ ಮುಂತಾದವು. ಈ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ದಲಿತ ರೈತನ ಅಸಹಾಯಕತೆಯನ್ನು ತನ್ನ ದುರಪಯೋಗಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಜಮೀನ್ದಾರ ಹಾಗೂ ಆತನ ದರ್ಪ ಮತ್ತು ದೌರ್ಜನ್ಯದಿಂದ ಕೆಳವರ್ಗದ ಸ್ತ್ರೀಯರನ್ನು ದುರ್ಬಳಕೆ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಸಂಗಗಳನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಕಾದಂಬರಿ ಗ್ರಾಮೀಣ ಬದುಕಿನ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

ಈ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಚಿಕ್ಕೀರಯ್ಯ ತನಗಿದ್ದ ಒಂದುವರೆ ಎಕರೆ ಪಿತ್ರಾರ್ಜಿತ ಆಸ್ತಿಯಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸಾಯ ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಬಾವಿಯನ್ನು ತೋಡಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಆದರೆ ನೀರು ಬಾರದಿದ್ದಾಗ ನಿರಾಸೆಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ನೀರೊಂದಿದ್ದರೆ ನಾನು ಕೂಡಾ ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ಬದಲಾಗಬಹುದು ಎಂದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾನೆ. ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ತಾನೂ ಸ್ಥಿತಿವಂತನಾಗಬೇಕೆಂಬ ಹಂಬಲದಿಂದ ಬೋಳು ತಲೆಯಂತಾಗಿದ್ದ ಕಾದ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಹೊನ್ನು ಬೆಳೆದು ಧಾನ್ಯಲಕ್ಷ್ಮಿಯ ಕೃಪೆಗೆ ಪಾತ್ರನಾಗಬೇಕೆಂದುಕೊಂಡು ಕುಂತಲ್ಲಿ ನಿಂತಲ್ಲಿ, ನೀರಿನ ಸೆಲೆ ಉಕ್ಕಿ ಹರಿಯುತ್ತಿರುವಂತೆ,

ಭೂಮಿತಾಯಿ ಹಚ್ಚ ಹಸಿರು ಸೀರೆಯುಟ್ಟು ಕೃತಾರ್ಥಳಾದಂತೆ ಕನಸು ಕಾಣುತ್ತಾನೆ.

ಉತ್ಸಾಹಿ ಚಿಕ್ಕೀರಯ್ಯ ಭೂ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಬ್ಯಾಂಕಿನಿಂದ ಸಾಲಿಸಿಗುತ್ತದೆ ಎಂದು ತಿಳಿದು ಸಾಲ ಮಾಡಿ ತನ್ನ ಜಮೀನಿನಲ್ಲಿ ಬಾವಿ ತೋಡಿಸಿ ಆಯಿಲ್‌ಎಂಜಿನ್ ತಂದು ಹೊಲದಲ್ಲಿ ಜೋಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮೊದಲಿಗೆ ಕೆಲಸ ಮಾಡಿದ ಎಂಜಿನ್ ಕಾಲಾನಂತರ ಸ್ಥಗಿತವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದನ್ನು ರಿಪೇರಿ ಮಾಡಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ರಂಗೇಗೌಡನ ಬಳಿ ಸಾಲ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. “ಮಳೆಯು ರೈತನೊಂದಿಗೆ ಜೂಜಾಟವಾಡುತ್ತದೆ” ಎಂಬ ಮಾತಿನಂತೆ ಕಾಲಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗಿ ಮಳೆ ಬಾರದೆ ಬೆಳೆಯೆಲ್ಲಾ ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ. ಚಿಕ್ಕೀರಯ್ಯ ಬೆಳೆದ ಬೆಳೆಯೆಲ್ಲಾ ರಂಗೇಗೌಡರ ಸಾಲಕ್ಕೆ ಸರಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಅದೇ ವೇಳೆಗೆ ಬ್ಯಾಂಕಿನವರು ಸಾಲ ವಸೂಲಿ ಮಾಡಲು ಬರುತ್ತಾರೆ. ಒಂದು ವೇಳೆ ಸಾಲವನ್ನು ತೀರಿಸದಿದ್ದರೆ ಡೀಸೆಲ್ ಎಂಜಿನ್‌ನ್ನು ಜಪ್ತಿ ಮಾಡುವುದಾಗಿ ಹೇಳಿದಾಗ ತಿಮ್ಮಪ್ಪ ತನ್ನಲ್ಲಿದ್ದ ಬಂಗಾರದ ಒಡವೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬಿಚ್ಚಿ ಬ್ಯಾಂಕಿನವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಸಾಲವನ್ನು ತೀರಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಇದನ್ನು ಕಂಡ ತಿಮ್ಮಪ್ಪನ ಗಂಡ ಕೋಪಗೊಂಡು ಬ್ಯಾಂಕಿನವರಿಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಒಡವೆಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಬರುವಂತೆ ತಿಳಿಸಿ ತವರಿನಲ್ಲೆ ತಿಮ್ಮಪ್ಪನನ್ನು ಬಿಟ್ಟು ಹೋಗುತ್ತಾನೆ. ಇಲ್ಲಿ ಒಂದೆಡೆ ಅಳಿಯ ಒಡವೆಗಳಿಗೋಸ್ಕರ ತಿಮ್ಮಪ್ಪ ಮತ್ತು ಚಿಕ್ಕೀರಯ್ಯನನ್ನು ಶೋಷಣೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿದರೆ ಮತ್ತೊಂದೆಡೆ ಬಂಡವಾಳಶಾಹಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಭಾಗವಾದ ಬ್ಯಾಂಕಿನವರಿಂದ ಶೋಷಣೆಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಾನೆ. ಹೀಗೆ ಚಿಕ್ಕೀರಯ್ಯನ ಮನೆಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿ ಹೀನಾಯ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ತಲುಪುತ್ತದೆ.

ತಿಮ್ಮಪ್ಪ ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಗೌಡರ ಗೋದಾಮಿನಲ್ಲಿ ಅಡಿಕೆ ಸುಲಿಯುವ ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಹೋಗುತ್ತಾಳೆ. ರಂಗೇಗೌಡನ ಕಾಮದಕಣ್ಣು ತಿಮ್ಮಪ್ಪನ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಅವಳನ್ನು ಕಲ್ಲವ್ವನ ಮೂಲಕ ಕರೆಸಿಕೊಂಡು ಅತ್ಯಾಚಾರವೆಸಗುತ್ತಾನೆ. ಇದನ್ನು

ಪ್ರತಿಭಟಿಸಿದ ತಿಮ್ಮವ್ವ “ಪಾಪಿ ಮುಂಡೇ ಮಗ್ಗಿ ನನ್ ಮಾನ ಕಳ್ಳೆಲ್ಲೋ! ಯಾವ್ ಮಕ ಇಟ್ಕೊಂಡು ಇದನ್ನ ನನ್ನ ಗಂಡನಿಗೆ ಹೇಳಿ? ನಿನ್ ಸುಮ್ಮೆ ಬಿಡಾಕಿಲ್ಲ, ಊರಿಗೆಲ್ಲಾ ಯೋಳ್ತೀನ್, ಪೋಲೀಸ್‌ನೋರಿಗೆ ತಿಳ್ಳಿ ನಿಂಗೆ ನೇಣಾಕಿಸ್ತೀನಿ” ಎಂದು ಕೂಗಾಡುತ್ತಾಳೆ. ಇದರಿಂದಾಗಿ ತಿಮ್ಮವ್ವ ಶೀಲದೊಂದಿಗೆ ತನ್ನ ಪ್ರಾಣವನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ತಿಮ್ಮವ್ವನ ತಮ್ಮ ಕರಿಯ ಅಕ್ಕನನ್ನು ಹುಡುಕಿಕೊಂಡು ತೋಟದ ಮನೆಗೆ ಬಂದಾಗ ಗೌಡ ತನ್ನ ಮನೆಯ ನಾಯಿಯನ್ನು ಅವನ ಮೇಲೆ ಛೂ ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ನಾಯಿಯ ದಾಳಿಗೆ ಕರಿಯ ಬಲಿಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಈ ಎರಡು ಕೊಲೆ ಪ್ರಕರಣಗಳನ್ನು ಮುಚ್ಚಿ ಹಾಕಲು ಗೌಡ ತನ್ನ ಆಪ್ತನಾದ ರುದ್ರಯ್ಯನ ಕೈಯಿಂದ ಐದುನೂರು ರೂಪಾಯಿಗಳನ್ನು ಚಿಕ್ಕೀರಯ್ಯನ ಜೇಬಿಗೆ ಹಾಕಿಸಿ ಸಮಾಧಾನಪಡಿಸುತ್ತಾನೆ. ರಾಮು ಪತ್ರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕಟವಾದ ‘ನಾಯಿ ಕಡಿದು ಸಾವು’ ಶಿರೋನಾಮೆಯಲ್ಲಿ “ಹೆಬ್ಬಾಗಿಲಿಗೆ ಸಮೀಪದ ಕೊಪ್ಪಲಿನಲ್ಲಿ ಚಿಕ್ಕೀರಯ್ಯನ ಮಗ ಎಂದು ಹೇಳಲಾದ ಕರಿಯ ಎಂಬ ಬಾಲಕನನ್ನು ಬಲಿತ ನಾಯಿಯೊಂದು ಕಚ್ಚಿದ್ದರಿಂದ ತೀವ್ರ ಸ್ವರೂಪದ ಗಾಯಗಳಾಗಿ ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ ಮೃತಪಟ್ಟ” ಎಂದು ಸುದ್ದಿಯಾಗುತ್ತದೆ.

ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳ ಸಾವಿನಿಂದ ಕಂಗೆಟ್ಟ ಚಿಕ್ಕೀರಯ್ಯ ತನ್ನ ದುರಾವಸ್ಥೆಯಿಂದ ಬೇಸತ್ತು ತನ್ನ ಉಳಿದ ಇಬ್ಬರು ಮಕ್ಕಳಿಗೂ, ಹೆಂಡತಿಗೂ ವಿಷವನ್ನು ಕುಡಿಸಿ ತಾನೂ ಸಾಯಬೇಕು ಎನ್ನುವಷ್ಟರಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಹಳ್ಳಿಗೆ ಬಂದು ಆಗಬಹುದಾದ ಅನಾಹುತವನ್ನು ರಾಮು ತಪ್ಪಿಸಿದ. ತನ್ನ ಕುಟುಂಬದ ದುರಾವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಕೇಳಿ ತಿಳಿದುಕೊಂಡ ರಾಮುವಿಗೆ ತನ್ನ ತಂಗಿ ಕಾಣೆಯಾದ ವಿಚಾರ ಸೋಜಿಗವೆನಿಸಿ ಪೋಲೀಸರಿಗೆ ದೂರು ನೀಡುತ್ತಾನೆ. ರಾಮುವಿನ ಮುಖವನ್ನು ನೋಡಿದಾಗಲೆಲ್ಲ ರಂಗೇಗೌಡನಿಗೆ ಅಳುಕುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಇದರಿಂದ ಯಾವುದೇ

ಪ್ರತಿಫಲ ದೊರೆಯದೆ ಇದ್ದಾಗ ಸರ್ಕಾರವು ‘ಜ್ಯೂರಿ’ ಎಂಬ ಗುಪ್ತದಳದ ಅಧಿಕಾರಿಣಿಯನ್ನು ಕೊಲೆ ಪತ್ತೆಗಾಗಿ ನೇಮಿಸುತ್ತದೆ. ಜ್ಯೂರಿ ಒಬ್ಬ ನರ್ಸ್ ಮಾರುವೇಷದಲ್ಲಿ ಬಂದಾಗಲೂ ರಂಗೇಗೌಡನ ಕಾಮಪಿಪಾಸುತನಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿ ಕೊಲೆಯ ವಿವರಗಳನ್ನು ತಿಳಿದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. ಈ ಡಿಟೆಕ್ಟಿವ್ ತಂತ್ರವನ್ನು ಲೇಖಕರು ನೂತನವಾಗಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಗೌಡನ ಋಣಬಾರದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ರಾಮು ಹೊಲವನ್ನು ಮಾರಿ ಚಿಕ್ಕೀರಯ್ಯ ಮಾಡಿದ ಸಾಲವನ್ನೆಲ್ಲಾ ತೀರಿಸಿ ಮನೆಯ ಸ್ಥಿತಿ ಸುಧಾರಿಸುತ್ತಾನೆ.

ಶಿಕ್ಷಣ, ಸಂಘಟನೆ, ಹೋರಾಟ ಈ ಮೂರರಿಂದ ಯಾವುದು ಅಸಾಧ್ಯವಲ್ಲ ಎಂಬುದನ್ನು ರಾಮು ಸಾಧಿಸಿ ತೋರಿಸುತ್ತಾನೆ. ಇದು ದಲಿತ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಆಗಬೇಕಾದ ಬದಲಾವಣೆ. ದಲಿತ ಜನಾಂಗಕ್ಕೆ ದೊರೆಯಬೇಕಾದ ಸವಲತ್ತುಗಳಿಗಾಗಿ ನಿರಂತರ ಹೋರಾಟದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆಯನ್ನು ಈ ಕಾದಂಬರಿ ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತದೆ. ಊರಿನ ಪ್ರಮುಖ ಮಲ್ಲಣ್ಣನ ಸಲಹೆಯಂತೆ ಊರಿನ ಯುವಕರನ್ನೆಲ್ಲ ಸೇರಿಸಿ ರೈತ ಸಂಘವನ್ನು ಕಟ್ಟಿ, ಜಿಲ್ಲಾಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಕರೆಸಿ ಸಂಘದ ಉದ್ಘಾಟನೆ ಮಾಡಿಸಿದ. “ಒಂದೇ ವಾರದಲ್ಲಿ ಸಂಘಕ್ಕೆ ತನ್ನದೆ ಆದ ಬೈಲಾ ತಯಾರಿಸಿಕೊಂಡರು. ಹದಿನಾರರಿಂದ ಇಪ್ಪತ್ತೈದರ ಬಿಸಿ ರಕ್ತದ ಯುವಕರನ್ನು ಸದಸ್ಯರನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡರು. ಮಲ್ಲಣ್ಣನನ್ನೇ ಸಂಘಕ್ಕೆ ಅಧ್ಯಕ್ಷನನ್ನಾಗಿ ಆಯ್ಕೆಮಾಡಿ, ತಿಮ್ಮೇಗೌಡನ ಮಗ ಗೋವಿಂದನನ್ನು ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿಯನ್ನಾಗಿ ನೇಮಿಸಿದರು. ನಾಲ್ಕೈದು ಮಂದಿ ವೃದ್ಧರನ್ನು ಪೋಷಕ ಸದಸ್ಯರನ್ನಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ರಾಮು ಸಾಮಾನ್ಯ ಸದಸ್ಯನಾಗಿ ಉಳಿದು ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ಮಾಡಿದ”³

ಹೀಗೆ ಕಾದಂಬರಿಯು ಒಂದು ಕಡೆ ಗ್ರಾಮೀಣ ರೈತನ ಬದುಕನ್ನು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಾ ಜೊತೆಗೆ ಪತ್ತೆದಾರಿ ಕಾದಂಬರಿಯ ಹೊಸ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ರೈತ ಪಡುವ ಬವಣೆ, ಶೋಷಣೆಗಳ ಚಿತ್ರಣ,

ಪ್ರತಿಯೊಂದು ನಕ್ಷತ್ರಗಳ ಮೇಲೆ ಜನಪದರು ಇರಿಸಿರುವ ನಂಬಿಕೆ, ಕಟ್ಟಿರುವ ಗಾದೆಗಳ ನಿರೂಪಣೆಯನ್ನು ಈ ಕೃತಿ ಒಳಗೊಂಡಿದೆ.

‘ಶಾಪ’

ಅಜ್ಜಂಪುರ ಜಿ ಸೂರಿಯವರ ಮತ್ತೊಂದು ಸ್ವರಚಿತ ಸಾಮಾಜಿಕ ಕಾದಂಬರಿ ‘ಶಾಪ’. ಈ ಕೃತಿ 1990ರಲ್ಲಿ ಹೇಮಂತ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾಶನದಿಂದ ಪ್ರಕಟಗೊಂಡಿದೆ. ಇದು ಒಟ್ಟು 153 ಪುಟಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಈ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರಗಳೆಂದರೆ ಸುಬ್ರಾಯ-ಗೌರಮ್ಮ-ಚಂದ್ರಿ, ಬೈರ-ಲಚ್ಚಿ, ಉಗ್ರಪ್ಪ, ಮಾರಣ್ಣ ವಿದ್ಯಾವಂತ, ಹೊನ್ನೂರಪ್ಪ, ತಿಮ್ಮ, ರಂಗ, ಪುಟ್ಟ-ನಿಂಗಿ ಮುಂತಾದವು.

ಈ ಕಾದಂಬರಿ ಕಳ್ಳತನದ ಪ್ರಸಂಗದಿಂದ ಪ್ರಾರಂಭವಾಗುತ್ತದೆ. ಬೈರ ಮತ್ತಿತರರು ರಾತ್ರಿ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸುಬ್ರಾಯರ ತೋಟದಲ್ಲಿ ತೆಂಗಿನಕಾಯಿ ಕದಿಯಲು ಹೋಗಿರುತ್ತಾರೆ. ಬೈರ ತೆಂಗಿನ ಮರವನ್ನು ಹತ್ತುತ್ತಾನೆ. ಇತರರು ಕಾಯಿಗಳನ್ನು ಸುಲಿದು ಸಾಗಿಸುವ ಹೊಂಚಿನಲ್ಲಿರುತ್ತಾರೆ. ಅದೇ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತೋಟಕ್ಕೆ ಬಂದ ಸುಬ್ರಾಯ ಮತ್ತು ಉಗ್ರಪ್ಪ ಟಾರ್ಚ್ ಬಿಟ್ಟು ಗುಂಡು ಹಾರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಸುಬ್ರಾಯ ಹಾರಿಸಿದ ಗುಂಡು ಬೈರನ ದೇಹವನ್ನು ಹೊಕ್ಕುತ್ತದೆ. ಇದರಿಂದ ಮರದ ಮೇಲಿಂದ ನೇರವಾಗಿ ಕಾಯಿ ಸುಲಿಯಲು ನೆಟ್ಟಿದ್ದ ದಸಿಯ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದು ಪ್ರಾಣ ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಅವನೊಂದಿದ್ದ ಮತ್ತಿಬ್ಬರು ಪ್ರಾಣ ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಸುಬ್ರಾಯ ಮತ್ತು ಉಗ್ರಪ್ಪನೊಂದಿಗೆ “ಕ್ಷಮಿ ನಮ್ಮಪ್ಪಾ! ತೆಪ್ಪಾಯ್ತು! ನಿಮ್ಮ ಕಾಲಿಗೆ ಬೀಳುತ್ತೇವೆ ನಮ್ಮನ್ನು ಸಾಯಿಸ್ತೇಡಿ, ನಿಮ್ಮ ದಮ್ಮಯ್ಯ, ಇನ್ನೊಂದಪ ಕಳ್ಳನ ಮಾಡಕಿಲ್ಲ, ನಾವು ಬಡವು ಬುದ್ದಿ, ಏನೋ ಹೊಟ್ಟೆಗಿಲ್ಲ ತೆಪ್ಪ್ ಮಾಡ್ತಿಟ್ಟಿ ನಾವ್ ನಮ್ ಮಕ್ಕೊಂದಿಗು, ನಮ್ಮೆಲ್ಲ ಮಕ್ಕು ಪರದೇಶಿ ಆಗ್ತಾವೆ ನನ್ನಪ್ಪ”⁴ ಎಂದು ಅಲವತ್ತುಕೊಂಡಾಗ ಉಗ್ರಪ್ಪ ಬೈರ ಸತ್ತ ಸುದ್ದಿಯನ್ನು ಅವನ ಹೆಂಡತಿ ಲಚ್ಚಿಗೆ

ತಿಳಿಸಿ, ಆಕೇನ ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡೋ ಕೆಲ್ಸ ನಿಮ್ಮದು. ಅಲ್ಲದೆ ಬೆಳಗಾಗೋದ್ರೊಳ್ಳೆ ಈ ಹೆಣ ಸುಡಬೇಕು ನೀವೇನಾದರೂ ಕೇರಿ ತಲೆ ತಿರುಕರ ಮಾತು ಕೇಳಿ ತಿರುಗಿ ಬಿದ್ದರೆ ನಿಮ್ಮ ತಲೆ ಹಾರಿಸಿಬಿಡುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಬೆದರಿಸಿ ಬೈರನ ಹೆಣವನ್ನು ಸುಡುವಂತೆ ಮಾಡುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೂ ಬೈರನ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿ ಹೇಗಾದರೂ ಮಾಡಿ ಆಕೆಯನ್ನು ಕರೆದುಕೊಂಡು ಮನೆಕಡೆ ಬಂದರೆ ಧನ-ದವಸ ಕೊಡುವುದಾಗಿ ಆಶ್ವಾಸನೆ ನೀಡುತ್ತಾನೆ.

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಹಸಿವು ಮತ್ತು ಅತಿಯಾಸೆಯಿಂದ ಕಳ್ಳತನ ಮಾಡುವುದು ಸಹಜ. ಇಲ್ಲಿ ಬೈರನಿಗೆ ಯಾವ ಅನಿವಾರ್ಯವಿತ್ತು ಎಂಬುದನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಹಸಿವಿನ ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಕಳ್ಳತನ ಮಾಡಲು ಹೋಗಿ ಪ್ರಾಣ ಬಿಡುತ್ತಾನೆ. ಇಂತಹದ್ದೆ ಪ್ರಸಂಗ ದೇವನೂರ ಮಹಾದೇವ ಅವರ ಒಡಲಾಳ ಮತ್ತು ಕುಂ. ವೀರಭದ್ರಪ್ಪನವರ ದೇವರ ಹೆಣ ಕಥೆಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದಾಗಿದೆ.

‘ಶಾಪ’ ಕಾದಂಬರಿ ಶೋಷಣೆಯ ಹಲವಾರು ಮುಖಗಳನ್ನು ಪರಿಚಯಿಸುತ್ತದೆ. ಸ್ತ್ರೀ ಬೋಗದ ವಸ್ತುವೆಂದು ತಿಳಿಯುವ ಪರುಷ ಪ್ರಧಾನ ಸಮಾಜ ಬಹುಪತ್ನಿತ್ವ ಪದ್ಧತಿಯನ್ನು ಸಾಮಾಜಿಕ ಒಪ್ಪಿಗೆಯೆಂಬಂತೆ ಭಾವಿಸುತ್ತಲೇ ವಿವಾಹವಾಗುತ್ತಾರೆ. ಗೌರಮ್ಮನಿಗೆ “ರಾಯರು ತನ್ನನ್ನು ನೋಡಲು ಬಂದಾಗಿನ ಪ್ರಸಂಗದ ಚಿತ್ರ ಕಣ್ಣೆದುರು ಬಂದು, ಸುಬ್ಬರಾಯರು ಜಮೀನ್ದಾರೆಂದು, ಮೊದಲನೇ ಹೆಂಡತಿ ತೀರಿಕೊಂಡಳೆಂದು, ಮಕ್ಕಳಿಲ್ಲದ ಕಾರಣ ಆತನ ಕೈ ಹಿಡಿದು ತಾನು ಮಹಾರಾಣಿಯಂತಿರ ಬಹುದೆಂದು ಹಿರಿಯರು ಉಪದೇಶ ಮಾಡಿದರು. ಎತ್ತರದ ನಿಲುವಿನ ಎಣ್ಣೆಗಂಪು ಬಣ್ಣದ ರಾಯರ ಒಳಪು ಕಣ್ಣುಗಳು ಮಾತ್ರ ಆಕರ್ಷಕವಾಗಿದ್ದವು, ಗಂಭೀರ ಮುಖಮುದ್ರೆಯ ರಾಯರು ಯಾವಾಗಲೂ ಬಿಳಿ ಧೋತ್ರ ಮೇಲೆ ಅಷ್ಟೇ ಬಿಳಿಯ ರೇಷ್ಮೆಯ ಉತ್ತರಿ ಧರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಜಾತಕಗಳು ಕೂಡಿ

ಬಂದರೂ ವಯಸ್ಸುಗಳು ಕೂಡುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ತಂದೆ ವಯಸ್ಸಿನ ಗಂಡಿಗೆ ಮಗಳ ವಯಸ್ಸಿನ ಹುಡುಗಿ! ತನ್ನ ಇಷ್ಟಗಳನ್ನು ಯಾರು ಕೇಳುವಂತಿರಲಿಲ್ಲ. ಈ ಸಂಬಂಧ ಬಿಟ್ಟರೆ ಬೆರೆ ಸಂಬಂಧ ಸಿಗುವುದಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಭೀತಿ ಕಾಡುತ್ತಿತ್ತು. ತವರುಮನೆ ಬಿಟ್ಟು ಗಂಡನ ಮನೆ ಸೇರಿದ ಮೇಲೆ ರಾಯರ ಪ್ರಲಾಪದ ಕತೆಗಳನ್ನು ಅವರಿವರ ಬಾಯಿಂದ ಕೇಳಿ ತಿಳಿದು ನಿಟ್ಟುಸಿರು ಬಿಟ್ಟಳು”⁵

ಹೀಗೆ ವೈವಾಹಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಗಂಡಿನ ಕೀರ್ತಿ, ಪ್ರತಿಷ್ಠೆಗಳ ಮೇಲೆ ನಿರ್ಧರಿಸುವ ಅಂಶಗಳಾಗುವುದನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದೆ ಹೊರತು ಹೆಣ್ಣಿನ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಗೌಣವಾಗಿ ತೋರುತ್ತದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಗೌರಮ್ಮನ ಮದುವೆ ನಿಲುವಿನಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಬಹುದು.

ಪರುಷ ಪ್ರಧಾನ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಪರುಷ ಏನು ಮಾಡಿದರೂ ಅದು ಸರಿ ಎಂಬುದನ್ನು ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳುವ ನಿಲುವುಗಳನ್ನು ಈ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಅದರಲ್ಲೂ ಊರ ಗೌಡನೆಂದರೆ ಸಾಮಾನ್ಯವೇ? ಅಧಿಕಾರ, ದರ್ಪ, ಆಳು, ಕಾಳುಗಳು ತಲೆತಗ್ಗಿಸಲೇಬೇಕು. ಹಾಗೆಯೇ ಗೌಡ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಂಡತಿಯಿದ್ದರೂ ಬೇರೆಯವರ ಹೆಂಡತಿಯರನ್ನು ವ್ಯಾಮೋಹಿಸುವುದು ಆತನ ವಿವೇಚನೆಗೆ ಸರಿಯೆನಿಸಿತ್ತಾ ಏನೋ? ಊರಲ್ಲಿ ಆಸ್ತಿರಹಿತರ, ವಿಧವೆಯವರ, ಅನಾಥ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳಿಗೆ ತಾನೇ ಗಂಡನಾಗಿ, ಯಜಮಾನನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಯಾಗುತ್ತಾನೆ. ಇದೇ ಮಾತನ್ನು ಲೇಖಕರು ಹೀಗೆ ಉಲ್ಲೇಖಿಸುತ್ತಾರೆ. “ಎಷ್ಟೆಷ್ಟೋ ಗಂಡ ಸತ್ತವರ ಉಬ್ಬು ತಗ್ಗುಗಳಿಗೆ ಒಡೆಯನಾಗಿ ಅವರ ಆಸ್ತಿ ಪಾಸ್ತಿಗಳಿಗೆ ವಾರಸುದಾರನಾಗಿದ್ದುದು ಉಂಟು. ರಾಯರ ಇಂಥ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆ ಸ್ವತಂತ್ರ ಪೂರ್ವದಲ್ಲಿ ರಾರಾಜಿಸಿದ್ದೇ ಹೆಚ್ಚು. ದೇಶ ಸ್ವತಂತ್ರವಾದ ಮೇಲೆ ಹುಲಿ ಇಲಿಯಾಗಿ, ಇಲಿ ಹುಲಿಯಾಯಿತು. ರಾಯರು ತಮ್ಮ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಬೇರೊಂದು ರೀತಿ ಪಳಗಿಸಿಕೊಂಡು ನುಸುಗುನ್ನಿ

ಕಾಯಿಯಂತ ಅಪ್ಪಟ ಬುದ್ಧಿಜೀವಿಯಾಗಿ ಉಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದರು”⁶

ತೋಷಣೆಯೆಂಬುದು ಜನರ ದೈವ, ಧರ್ಮ, ಆಚರಣೆ, ನಂಬಿಕೆಗಳ ಮೇಲೆ ನಿಂತಿರುವಂತದು. ಇವುಗಳನ್ನು ಆಳುವ ವರ್ಗ ತಮ್ಮ ಹಿತಾಸಕ್ತಿಗಳನ್ನು ಈಡೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೆ, ಪುರೋಹಿತವರ್ಗ ದೇವರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಹೊಟ್ಟೆಯನ್ನು ಹೊರೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ಸಿಡಿಯೇರುವ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು. ಇದಕ್ಕೆ ದಲಿತ ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳೇ ಬೇಕು. ಮೇಲ್ವರ್ಗದವರು ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಅನೇಕ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆ ಬೆಂಬಲವಾಗಿರುವವನು ಉಗ್ರಪ್ಪ. ಈ ಉಗ್ರಪ್ಪನ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಕುರಿತು ಲೇಖಕರು ಹೀಗೆ ವಿವರಿಸುತ್ತಾರೆ. “ಉಗ್ರಪ್ಪ ಗ್ರಾಮದೇವತೆ ಕಿರಾಳಮ್ಮನ ಪೂಜಾರಿ. ತಲೆಮಾರಿನಿಂದ ತಲೆಮಾರಿಗೆ ಪೂಜಾರಿಕೆ ಹಸ್ತಾಂತರವಾಗಿ ಬಂದದ್ದು. ಉಗ್ರಪ್ಪನದು ಎಂಥವರ ಎದೆಯಲ್ಲೂ ಭಯ ಹುಟ್ಟಿಸುವಂಥಾ ಆಕಾರ. ದಪ್ಪತಲೆ, ಬಾಬಾಗಳಿದ್ದಂತೆ ನಿಗಿರಿ ನಿಂತ ಎರಡಂಗುಲ ಉದ್ದದ ತಲೆಗೂದಲು, ದಪ್ಪ ಹುಬ್ಬು, ಸದಾ ಕೆಂಪಾಗಿರುವ ದಪ್ಪ ಕಣ್ಣುಗಳು, ಪುಟ್ಟಾಲಿನಂತೆ ಊದಿಕೊಂಡ ದುಂಡು ಮುಖ, ಮೊಂಡುಮೂಗು, ಸದಾ ಎಲೆ ಅಡಿಕೆಯಿಂದ ಕೀಚಾದ ಹಲ್ಲು, ದಪ್ಪನೆಯ ಕಪ್ಪು ತುಟೆಗಳು, ಎತ್ತರಕ್ಕೆ ಮೀರಿದ ಮೈ ನಡುವೆ ಚಿಕ್ಕ ಗುಡಾಣ ಸೈಜಿನ ಹೊಟ್ಟೆ, ಎದೆಯಲ್ಲಿ ಹೂತು ಹೋಗಿರುವಂಥ ಕತ್ತು ಯಾವಾಗಲೂ ಮಾಸಿದ ಕಾಲರಿಲ್ಲದ ಷರಟು, ಪಂಚೆ ಒಟ್ಟಾರೆ ಹೇಳಬೇಕೆಂದರೆ ಕಲಿಯುಗ ದೈತ್ಯ, ಸ್ವಭಾವವೂ ಅಷ್ಟೇ”⁷

ದೇವರು-ದೈವತ್ವದ ಕಲ್ಪನೆ ಬಂದಾಗ ಗ್ರಹಿಕೆಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ನಂಬಿಕೆ, ಭಕ್ತಿಯ ಸ್ವರೂಪ ಮುಂತಾದವುಗಳು ಬೆಳೆಯುತ್ತವೆ. ಊರು ಬೇಳೆಯುತ್ತಾ ಹೋದಂತೆ ಕೋಮಿಗೊಂದು, ಬೀದಿಗೊಂದು ದೇವರುಗಳು ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದವು. ಅದರಲ್ಲೊಂದು ಈಶ್ವರ ದೇವರುಗೂಡಿ. ಅದರ

ಪೂಜಾರಿ ವೃದ್ಧ. ಹೆಗಲ ಮೇಲಿದ್ದ ತುಂಬಿದ ಬಿಂದಿಗೆ ಇಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿದ್ದಾಗ ಅದು ಆಕಸ್ಮಿಕವಾಗಿ ಜಾರಿ ಶಿವಲಿಂಗದ ಅಂಚಿಗೆ ಬಿದ್ದು ಶಿವಲಿಂಗ ಭಿನ್ನವಾಯಿತು. ಅಂದಿನಿಂದ ಪೂಜೆಯೂ ನಿಂತುಹೋಗಿತ್ತು. ಆ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಹೊಸ ಶಿವಲಿಂಗ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆಗಾಗಿ ಹಣವನ್ನು ಜೋಡಿಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆಗೆ ಮುಂದಾದಾಗ ಎಲ್ಲರ ಮನಸ್ಸಿನಲ್ಲೂ ಭಯವುಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ಇಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠತೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆ ಬಂದಾಗ ಅದು ಮತಾಂಧತೆಯ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡು ಪರಿಹರಿಸಲಾರದ ಪ್ರಶ್ನೆಯಾಗಿ ಉಳಿಯುತ್ತದೆ. ಅದರ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ಕಾದಂಬರಿಕಾರ ಹೀಗೆ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾನೆ. “ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನ ಕಾರ್ಯ ಸುಲಭವಲ್ಲ ಅದೇನಿದ್ದರೂ ತನ್ನಿಂದ ಸಾಧ್ಯ. ಏಕೆಂದರೆ ಮಹಾಗಣಪತಿ, ಪುಣ್ಯಾಹನಂದಿ, ಪಂಚ ಬ್ರಹ್ಮಕಲಶ, ಅಷ್ಟದಿಕ್ಪಾಲಕ, ನವಗ್ರಹಪೂಜೆ ಮುಂತಾದ ಪೂಜೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮಾಡಿ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪಿಸೋದಕ್ಕೆ ನನ್ನನ್ನು ಬಿಟ್ಟಿ ಈ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಮತ್ತಾರಿದ್ದಾರೆ? ಇವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾಗಿ ಕಲಿತವನು ನಾನು. ಆದ್ದರಿಂದ ಇದರ ಆಗ್ರ ಪಟ್ಟಿ ನನಗೆ ಸೇರಬೇಕು” ಈ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಬ್ರಾಹ್ಮಣ್ಯಕ್ಕೆ ಎನ್ನುವುದು ಹೇಗೆ ರಕ್ತಗತವಾದ ಹಾಗೆ ಭಾವಿಸಿದ್ದಾರೆನ್ನುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ.

ಹೊನ್ನೂರಪ್ಪ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಸಂಗತಿಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸುತ್ತಲೇ ಊರಿನ ಹಿರೀಕರಿಗೆ ತನ್ನ ನಿವೇದನೆಯನ್ನು ಹೀಗೆ ಒಪ್ಪಿಸುತ್ತಾನೆ. “ನೊಂದವರ ಶಾಪ ನಿಮ್ಮನ್ನ ಬಿಡೋದಿಲ್ಲ. ಒಂದ್ ಮಾತು ನೆನಪಿಟ್ಟೋಳ್ಳಿ, ಮನುಷ್ಯ ಕೋಲ್ನಲ್ಲಿ ಹೊಡದೆ ಸದ್ದಾಯ್ತದೆ. ದೇವರು ಹೊಡೆಯೋ ಕೋಲ್ನಲ್ಲಿ ಸದ್ದೇ ಬರಾಕಿಲ್ಲ. ಆದೆ ಹಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಚೂರಾಗಿ ಹೋಗ್ತಾವೆ ಅಷ್ಟೆ. ಆ ರುಚಿ ಅನುಬೌಸಿದ ಮ್ಯಾಕೆ ಯಾರಿಗಾದ್ರೂ ನದರಾಗೋದು” ಹೊನ್ನೂರಪ್ಪನ ಮಾರ್ಮಿಕವಾದ ಮಾತುಗಳು ಸಂಪ್ರದಾಯಸ್ಥ ಜಡ್ಡು ಹಿಡಿದ ಮನಸ್ಸುಗಳಿಗೆ ಒಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ.

ದೇವರ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಪನೆ ಯಾರು ಮಾಡಿದರೇನು ಎಲ್ಲವೂ ಒಪ್ಪಿತವೇ ಎನ್ನುವ ನಿಲುವು ಹೊನ್ನೂರಪ್ಪನದು. ಆ ನಿಲುವು ಹೀಗಿದೆ. “ನೀವೆಲ್ಲಾ ದೊಡ್ಡನುಸ್ತು, ಶಿವಲಿಂಗ ಒಡದೈತೆ ನಿಜ ಅವನ್ನ ಕೀಳೋಕೆ ಯಾರಾದ್ರೇನು? ಹೊಸದು ಮಾಡೋಕೆ ಯಾರಾದ್ರೇನು? ನಟ್ಟು ಪೂಜೆ ಮಾಡೋಕೆ ಯಾರನ್ನಾಕೆ ಕೇಳ್ವೇಕು? ಅದಕ್ಕಾಗಿ ಒಂದೇ ಪಂಗಡದ ಐದಾರು ಕೋಮಿನವರೆಪ್ಪಾ ಹೊಡೆದಾಟಕ್ಕೆ ತಯಾರಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದೀರಲ್ಲಾ ನಿಮಗೆ ಬುದ್ದಿ ಐತೆ? ಅಮ್ಮ ಯಾರೋ ಯೋಳ್ತಾರೆ? ಅಲ್ಲಾ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳಿಗೇನು ಈ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಬರವೇ ಈ ಕೆಟ್ಟ ದೇವಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟಿ ಜಾತಿಗಳ ಬಲ ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಬದಲು ಶಾಲೆಯನ್ನೂ, ಆಸ್ಪತ್ರೆಯನ್ನೂ ಕಟ್ಟಿಸಿ ಅದು ನಿಜವಾದ ದೇವಸ್ಥಾನ ನಾನು ಬರ್ತೀನಿ”¹⁰ ಎಂದವನೆ ಸೊಂಟಕ್ಕೆ ಬಿಗೊದಿದ್ದ ವಲ್ಲಿಯನ್ನು ಕೊಡವಿಕೊಂಡು ಹೆಗಲಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ತನ್ನ ಸಂಗಡಿಗರೊಂದಿಗೆ ಬಿರಬಿರನೇ ಹೊರಟೇ ಬಿಟ್ಟ. ಈ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ವೈಚಾರಿಕತೆಯ ನಿಲುವುಗಳು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿ ಗೋಚರಿಸುತ್ತವೆ.

ವಿದ್ಯಾವಂತ ಯುವಕರು ಯುವ ಸಮಾಜದ ಆಸ್ತಿಯಾಗಿ ದಲಿತಜನಾಂಗದ ಉದ್ಧಾರಕ್ಕೆ ನೆರವಾಗಬೇಕಾದ, ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿದೆ. ಅಂತಹ ಯುವಕರಲ್ಲಿ ಮಾರಣ್ಣನು ಒಬ್ಬ. ಅವನ ತಂದೆ ಅದೇ ಊರಿನವನೆ ಇಡೀ ದೇಶಕ್ಕೆ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಬಂದರೂ ಪುರಕ್ಕೆ ಸ್ವತಂತ್ರ್ಯ ಬಾರದಿದ್ದಾಗ ಆ ಊರು ಬಿಟ್ಟು ಪಕ್ಕದ ಹಳ್ಳಿಗೆ ತೆರಳಿ ಸ್ವತಂತ್ರ್ಯದ ಹೊಸ ಗಾಳಿಯಲ್ಲಿ ಉಸಿರಾಡಿದ್ದ. ಚುರುಕು ಬುದ್ಧಿಯವನಾದ ಅವನು ಸರ್ಕಾರದ ಯೋಜನೆಗಳ ಕಡೆ ಗಮನ ಕೊಟ್ಟು ಗಾಂಧಿ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಮೈಗೂಡಿಸಿಕೊಂಡು ಮುಂದುವರಿದು ‘ಹೊನ್ನೂರಪ್ಪ’ನವರಾಗಿ ಮುಂದೆ ಪಂಚಾಯ್ತಿ ಸದಸ್ಯನಾದ. ಇದು ದಲಿತ ಜನಾಂಗದ ಬದುಕಿಗೆ ಹೊಸ ಬೆಳಕನ್ನು ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಸುತ್ತವೆಂದು ಹಾಕಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಅಧಿಕಾರ ಇರುವುದು ಹಣಗಳಿಸಲು

ಅಲ್ಲ ಅದು ನಂಬಿದ ಜನರಿಗೆ ಮೂಲಭೂತ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ದೊರೆಯುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶವುಳ್ಳದ್ದು ಎಂಬುದನ್ನು ಮಾರ ನಿರೂಪಿಸುತ್ತಾನೆ. ಮಾರ ತನ್ನ ಕೇರಿಯನ್ನು ಸುಧಾರಿಸುವಂತೆ ಮಾಡಲು ಬಿಡಿಹಿ ಮುಂತಾದ ಮೇಲಧಿಕಾರಿಗಳನ್ನು ಕಂಡು ಕೇರಿಗೆ ಅಗತ್ಯವಾದ ಬಾವಿಯನ್ನು, ಶಿಶುವಿಹಾರವನ್ನೂ ಮಂಜೂರು ಮಾಡಿಸಿದ. ಮಾರನ ಆಗಮನದಿಂದ ಹಟ್ಟಿ ದಿನಕ್ಕೊಂದು ರೀತಿ ಬದಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಉಗ್ರಪ್ಪನ ಭಂಟನಾದ ಪುಟ್ಟಿ ಆ ಹಳ್ಳಿಯ ಮೇಲ್ವಾತಿಯ ಒಬ್ಬ ಪುಠಾರಿ, ಅವನೊಮ್ಮೆ ಹರಿಜನರು ಉಪಯೋಗಿಸುತ್ತಿದ್ದ ಬಾವಿಯಲ್ಲಿ ಅಂಡು ತೊಳೆದಾಗ ಅದನ್ನು ಲಚ್ಚಿ ವಿರೋಧಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಮಾರನೂ ಅವಳ ಬೆಂಬಲಕ್ಕೆ ಬಂದು ಪುಟ್ಟನನ್ನು ಸೌದೆಯಿಂದ ಥಳಿಸಿದ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಊರಿನಲ್ಲಿ ಪಂಚಾಯ್ತಿ ಸೇರಿತು. ಲಚ್ಚಿಯನ್ನು ಕರೆದ ಉಗ್ರಪ್ಪ ಮಾರಪ್ಪನ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಪಂಚಾಯ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಸಾಕ್ಷಿ ಹೇಳಬೇಕೆಂದು ಬೆದರಿಕೆ ಹಾಕಿದರೂ, ಆಕೆ ನಡೆದ ವಿಚಾರವನ್ನು ಪಂಚಾಯ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುತ್ತಾಳೆ. ಇದರಿಂದ ಪುಟ್ಟಿ ಮತ್ತು ಉಗ್ರಪ್ಪ ಅವಮಾನಕ್ಕೊಳಗಾಗುತ್ತಾರೆ.

ಊರಿನಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕೆಲಸಗಳು ಆಗಿ ಕ್ಷೇತ್ರಾಭಿವೃದ್ಧಿ ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಆಗಮಿಸುವಂತಾಯಿತು ಸುಬ್ಬಾಯರು ಹಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿ ಆಗುತ್ತಿರುವ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ತಾವೇ ಕಾರಣ ಎಂದು ಹೇಳಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾರೆ. ಬಾವಿ ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟ್‌ನ್ನು ಉಗ್ರಪ್ಪನಿಗೆ ನೀಡಬೇಕೆಂದು ಬಿಡಿಹಿ ಅವರ ಬಳಿ ಕೇಳಿಕೊಂಡಾಗ ಅವರು ಅದಕ್ಕೆ ಒಪ್ಪುತ್ತಾರೆ. ಊರಿಗೆ ಮಂತ್ರಿಗಳು ಬರುತ್ತಾರೆಂದಾಗ ಮಾರ ಊರನ್ನು ಸ್ವಚ್ಛಗೊಳಿಸುವ ಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಮುಂದಾದ. ತಮ್ಮೊಡನೆ ಮೇಲ್ವಾತಿಯವರೂ ಕೈಜೋಡಿಸಬೇಕೆಂದಾಗ, ಅದಕ್ಕೆ ಬಿಡಿಹಿರವರು ಮತ್ತೇನೂ ಹೇಳಲಾರದೇ ಒಪ್ಪಿಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಮಾರ ತನ್ನ ದಲಿತ ಜನಾಂಗದ ಮೇಲೆ ಮೇಲ್ವಾತಿಯವರು ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದ ಅತ್ಯಾಚಾರಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ

ವಿರೋಧಿಸಿದ. ತಮ್ಮ ಕುತಂತ್ರಕ್ಕೆಲ್ಲಾ ಮಾರ ಅಡ್ಡಗೋಡೆಯಾಗಿ ನಿಂತಾಗ ರಾಯರಿಗೆ ಮಾರನ ಹೆಸರು ಕೇಳಿದರೆ ಬೆಚ್ಚುವಂತಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಗೌಡರಿಗೆ “ಕಳ್ಳನ ಮನಸ್ಸು ಹುಳ್ಳುಳ್ಳಿಗೆ” ಎಂಬಂತೆ.

ಮಾರ ತನ್ನ ಕುಲಬಾಂಧವರಿಗೆ ಬೇಸಾಯದ ಬದುಕಿನಲ್ಲೂ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡಿದ. ಮುದಿ ಪರದೇಶಿಗಳಿಗೆ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯ ವೇತನಕ್ಕೆ ಅರ್ಜಿ ಹಾಕಿಸಿದ, ರೈತರಿಗೆ ಸಹಕಾರಿ ಸಂಘದಿಂದ ಬೆಳೆ ಸಾಲಕ್ಕೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿಸಿದ. ಕಾಲೇಜು ಪ್ರಾರಂಭವಾದಾಗ ಮಾರ ನಗರಕ್ಕೆ ಹೊರಡಲೇಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಅವನ ಅಗಲುವಿಕೆಯಿಂದ ದುಃಖಿತನಾದ ಕಾಳನನ್ನು ಸಂತೈಸಿ ಮಾರ ಹಳ್ಳಿ ಬಿಟ್ಟು ಹೊರಡುತ್ತಾನೆ.

ಉಪಸಂಹಾರ

ತೋಟದಮನೆ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ರಾಮಣ್ಣ, ಜ್ಯಾಲಿ, ಶಾಪ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಕಾಳ, ಮಾರಣ್ಣ ಈ ಪಾತ್ರಗಳು ಕಾದಂಬರಿಯ ಕಥಾವಸ್ತುವಿನ ವಿನ್ಯಾಸವನ್ನೇ ಬದಲಾಯಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಪಡೆದಿವೆ. ಈ ಎರಡು ಕಾದಂಬರಿಗಳಲ್ಲೂ ಕಂಡುಬರುವ ಸಮಾನ ಅಂಶವೆಂದರೆ ಶತಮಾನಗಳಿಂದಲೂ ತುಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದವರ ಬದುಕಿನ ನೈಜ ಚಿತ್ರಣವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿದೆ. ಅಸ್ಪೃಶ್ಯತೆ ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜಕ್ಕಂಟಿದ ಶಾಪ. ಇಲ್ಲಿ ತುಳಿತಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದವರು ಎಚ್ಚಿತ್ತುಕೊಂಡು ಸಿಡಿದುನಿಂತಾಗ ಮಾತ್ರ ದಲಿತ ಸಮುದಾಯಕ್ಕೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ನ್ಯಾಯ ದೊರೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವೇ ಹೊರತು, ಇದು ಯಾವುದೇ ಕಾಯ್ದೆ-ಕಾನೂನುಗಳಿಂದಾಗಲೀ, ಭಾಷಣಗಳಿಂದಾಗಲೀ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಅನ್ಯಾಯದ ಧ್ವನಿಯೆತ್ತಿ ನಿಲ್ಲಬೇಕು ಮತ್ತು ಈ ಕಾದಂಬರಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಕೆಳವರ್ಗದ ಜನರ ಮೇಲಿನ ದೌರ್ಜನ್ಯ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಕಟ್ಟಿದಂತಾಗಿ, ಓದುಗರ ಮನಸ್ಸು ದಲಿತರಿಗಾಗಿ ಮಿಡಿಯುತ್ತದೆ.

ಕೊನೆ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳು

1. ಅಜ್ಞಾಪುರ ಜಿ. ಸೂರಿ. (1994). ತೋಟದ ಮನೆ. ಪುಟ.36
2. ಅದೇ. ಪುಟ. 48
3. ಅದೇ. ಪುಟ. 71
4. ಅಜ್ಞಾಪುರ ಜಿ. ಸೂರಿ. (1990). ಶಾಪ. ಪು.11
5. ಅದೇ. ಪುಟ. 51
6. ಅದೇ. ಪುಟ. 52
7. ಅದೇ. ಪುಟ. 16
8. ಅದೇ. ಪುಟ. 100
9. ಅದೇ. ಪುಟ. 100
10. ಅದೇ. ಪುಟ. 101

ಆಕರ ಗ್ರಂಥಗಳು

- ಅಜ್ಞಾಪುರ ಜಿ. ಸೂರಿ. (1994). ತೋಟದ ಮನೆ. ಗಜಾನನ ಪ್ರಕಾಶನ.
- ಅಜ್ಞಾಪುರ ಜಿ. ಸೂರಿ. (1990). ಶಾಪ. ಹೇಮಂತ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪ್ರಕಾಶನ.

ಮೆಣಿಸಿನಡು ಗ್ರಾಮದ ಹೊಯ್ಸಳ ಶೈಲಿಯ ಸುಂದರ ಕೇಶವ ಶಿಲ್ಪ

ವೆಂಕಟೇಶ ಹೆಚ್¹ ಮತ್ತು ಪ್ರೊ. ಸರ್ವಮಂಗಳ²¹ಸಂಶೋಧನಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ, ²ಮುಖ್ಯಸ್ಥರು,

ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಕ್ತನಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ, ಕುವೆಂಪು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಶಂಕರಘಟ್ಟ

Abstract:

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಪ್ರಾಗೈತಿಹಾಸಿಕ ಕಾಲದಿಂದ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಕಾಲದವರೆಗೆ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಮೌರ್ಯ ಸಾಮ್ರಾಟ ಅಶೋಕನ ಶಾಸನಗಳು ಬ್ರಹ್ಮಗಿರಿ, ಸಿದ್ಧಾಪುರ ಮತ್ತು ಜಟಿಂಗರಾಮೇಶ್ವರಗಳಲ್ಲಿ ದೊರೆತಿವೆ. ಚಂದ್ರವಳ್ಳಿಯಲ್ಲಿ ಶಾತವಾಹನರ ಕಾಲದ ನಾಣ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಇತರ ಅವಶೇಷಗಳು ಹಾಗೂ ರೋಮನ್ ಚಕ್ರವರ್ತಿಗಳಾದ ಆಗಸ್ತಸ್ ಮತ್ತು ಟೈಬೇರಿಯಸ್‌ರ ಕಾಲದ ನಾಣ್ಯಗಳು ದೊರೆತಿವೆ. ಇವು ಶಾತವಾಹನರ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಾಚೀನ ಕಾಲದಲ್ಲೇ ಈ ಪ್ರದೇಶ ವಿದೇಶಗಳೊಂದಿಗೆ ವ್ಯಾಪಾರ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತು ಎನ್ನುವುದನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. ಮಯೂರವರ್ಮನ ಚಂದ್ರವಳ್ಳಿ ಶಾಸನ ಮತ್ತು ಅವನು ನಿರ್ಮಿಸಿದ್ದನ್ನಲಾದ ಚಂದ್ರವಳ್ಳಿಯ ತಟಾಕ ಕದಂಬರ ಚರಿತ್ರೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿವೆ. ಈಗಲೂ ಸದೃಢವಾಗಿರುವ ಚಿತ್ರದುರ್ಗದ ಏಳುಸುತ್ತಿನ ಕೋಟೆ ಪಾಳೆಯಗಾರರ ಶಕ್ತಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ಶೌರ್ಯದ ಸಂಕೇತವಾಗಿ ಗತ ಇತಿಹಾಸವನ್ನು ಸಾರುವ ಸ್ಮಾರಕವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಮೆಣಿಸಿನಡು ಗ್ರಾಮದ ಹೊಯ್ಸಳ ಶೈಲಿಯ ಸುಂದರ ಕೇಶವ ಶಿಲ್ಪ ಕುರಿತು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ.

Keywords: ಕರ್ನಾಟಕ ಇತಿಹಾಸ, ಕಲೆ ಮತ್ತು ವಾಸ್ತುಶಿಲ್ಪ, ಹೊಯ್ಸಳರು, ಮೆಣಿಸಿನಡು ಗ್ರಾಮ, ಕೇಶವ ಶಿಲ್ಪ.

ಪೀಠಿಕೆ

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಆರು ತಾಲೂಕುಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾದ ಹೊಸದುರ್ಗ ತಾಲೂಕಿನ ಭೂಪ್ರದೇಶವು ಸಹ ಪ್ರಾಗೈತಿಹಾಸಿಕ ಕಾಲದಿಂದ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಕಾಲದವರೆಗೆ ತನ್ನದೇ ಆದ ಚರಿತ್ರೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಹೊಯ್ಸಳರ ಆಳ್ವಿಕೆಯ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರದೇಶದ ನೀರುಂಡ, ಬಾಗೂರು, ಮೆಣಿಸಿನಡು, ಜಾನಕಲ್ಲು ಮತ್ತು ಹೆಗ್ಗರೆ ಮುಂತಾದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಶೈವ ಮತ್ತು ವೈಷ್ಣವ ದೇವಾಲಯಗಳು ನಿರ್ಮಾಣಗೊಂಡಿವೆ. ಈ ಸಂಗತಿಯು

ಶಾಸನಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ಈಗಲೂ ಸುಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿರುವ ಹೊಯ್ಸಳರ ದೇವಾಲಯಗಳಿಂದ ದೃಢಪಡುತ್ತದೆ.

ಹೊಸದುರ್ಗ ತಾಲೂಕಿನ ಮೆಣಿಸಿನಡು ಗ್ರಾಮವು ತಾಲೂಕು ಕೇಂದ್ರದಿಂದ ಸುಮಾರು ಹತ್ತು ಕಿಲೋಮೀಟರ್ ದೂರದಲ್ಲಿದ್ದು, ಐತಿಹಾಸಿಕ ಗ್ರಾಮವಾಗಿದೆ. ಈ ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಶೈವ, ವೈಷ್ಣವ, ಜೈನ ಶಿಲ್ಪಗಳು, ವೀರಗಲ್ಲುಗಳು ಮತ್ತು ಶಾಸನವೂ ಕಂಡುಬಂದಿವೆ. ಈ ಅವಶೇಷಗಳು ಗ್ರಾಮದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತವೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಇಲ್ಲಿ ದೊರೆತ ಶಾಸನವು ಮತ್ತು ಒಂದು ವಿಷ್ಣು

Please cite this article as: ವೆಂಕಟೇಶ ಹೆಚ್ ಮತ್ತು ಸರ್ವಮಂಗಳ. (2024). ಮೆಣಿಸಿನಡು ಗ್ರಾಮದ ಹೊಯ್ಸಳ ಶೈಲಿಯ ಸುಂದರ ಕೇಶವ ಶಿಲ್ಪ. ಸೃಜನಿ: ಇಂಡಿಯನ್ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಇನ್‌ನೋವೇಟಿವ್ ರಿಸರ್ಚ್ ಅಂಡ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್, 3(3), 150-155

ಶಿಲ್ಪವು ಹೊಯ್ಸಳರ ಕಾಲಘಟ್ಟದವಾಗಿವೆ. ಮೆಣಿಸಿನಡುವಿನ ಶಾಸನವನ್ನು ಬಿ.ಎಲ್ ರೈಸ್‌ರವರು ಎಫಿಗ್ರಫಿಯ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಪುಟ-11(ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆ)ರಲ್ಲಿ ಸಂಪಾದಿಸಿ ಶಾಸನ ಪಾಠದ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ನೀಡಿದ್ದಾರೆ. ಈ ಪ್ರಕಾರ ಈ ಶಾಸನವು ಕ್ರಿ.ಶ.1310ರ ಮುಮ್ಮಡಿ ಬಲ್ಲಾಳನ ಕಾಲದ್ದಾಗಿದೆ. ಮುಮ್ಮಡಿ ಬಲ್ಲಾಳನ ಮಹಾಸಾಮಂತಾಧಿಪತಿಯಾದ ಚಟ್ಟೀಯನಾಯಕನು ನೀರ್ಗುಂದ ನಾಡನ್ನು ಆಳುತ್ತಿದ್ದನು. ಇವನು ಪಾಂಡ್ಯರ ಅಸಂಖ್ಯಾತ ಸೈನ್ಯವನ್ನು ಸೋಲಿಸಿದನೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಹಾಗೆಯೇ ದೇವಾಲಯಗಳ ದುರಸ್ತಿಗಾಗಿ ಹಲವಾರು ಸುಂಕಗಳನ್ನು ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟ ವಿಷಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ. ಮೆಣಿಸಿನಡು ಗ್ರಾಮವು ಸಹ ನೀರ್ಗುಂದ ನಾಡಿಗೆ ಸೇರಿತ್ತೆಂಬುದು ಈ ಶಾಸನದಿಂದ ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಇಲ್ಲೇ ಶಾಸನವನ್ನು ಹಾಕಿಸಿರುವುದು ಈ ಗ್ರಾಮವು ಹೊಯ್ಸಳರ ಆಳ್ವಿಕೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟ ನೀರ್ಗುಂದ ನಾಡಿನ ಒಂದು ಪ್ರಮುಖ ಗ್ರಾಮವೂ ಆಗಿತ್ತೆಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಅಲ್ಲದೆ ಇಲ್ಲಿ ದೊರೆತ ವಿಷ್ಣು ಶಿಲ್ಪವೂ ಸಹ ಧಾರ್ಮಿಕವಾಗಿಯೂ ಈ ಗ್ರಾಮ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಹೊಂದಿತ್ತೆಂಬುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಹಿಂದೂ ಧರ್ಮದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವು ತ್ರಿಮೂರ್ತಿ ದೇವರುಗಳಲ್ಲಿ ಎರಡನೆಯವನು. ಬ್ರಹ್ಮ ಸೃಷ್ಟಿಕರ್ತ, ವಿಷ್ಣು ರಕ್ಷಕ, ಶಿವ ಲಯಕರ್ತ. ಬ್ರಹ್ಮ ಮತ್ತು ಶಿವ ಸೃಷ್ಟಿ ಮತ್ತು ವಿನಾಶಕ್ಕೆ ಕಾರಣರಾದರೆ, ವಿಷ್ಣುವು ಜಗತ್ತಿನ ರಕ್ಷಣಾ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಮಾಡುವನು. ವಿಷ್ಣುವು ವಾಸ್ತವವಾಗಿ ಹಳೆಯ ವೈದಿಕ ದೇವರು. ಅವನು ಎಲ್ಲಾ ನಾಲ್ಕು ವೇದಗಳಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಅವನು ಸೂರ್ಯನೊಂದಿಗೆ ಗುರುತಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಶಕಪಾಣಿಯ ಪ್ರಕಾರ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಅಗ್ನಿಯ ಮಿಂಚು ಮತ್ತು ಸೂರ್ಯನ ಬೆಳಕು ಎಂಬ ಮೂರು ರೂಪಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಮೀಕರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮತ್ತೊಬ್ಬ ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಕಾರ ಔರನೌಭರವರ ಪ್ರಕಾರ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಮೂರು

ಹಂತಗಳು ಬೆಂಕಿ, ಬೆಳಕು ಮತ್ತು ಸೌರಬೆಳಕನ್ನು ಸೂಚಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಬದಲಾಗಿ ಸೂರ್ಯೋದಯ, ಸೂರ್ಯನ ಪರಾಕಾಷ್ಠೆ ಮತ್ತು ಸೂರ್ಯಾಸ್ತಮವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.¹ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ನಾರಾಯಣನಾಗಿ ಸೂರ್ಯ ಮಂಡಲದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮತ್ತು ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣನೆಂದು ಕರೆಯಲಾಗುವುದು. ಸೂರ್ಯನಾರಾಯಣ ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಭಾನುವಾರ ಮತ್ತು ಇತರ ನಿಗದಿತ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ನಡೆಸುವ ಸೂರ್ಯನ ಆರಾಧನೆಯಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವು ಸೂರ್ಯ ಎಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಇನ್ನೂ ನಿರ್ವಹಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ಋಗ್ವೇದದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವು ಒಂದು ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ 'ಪ್ರಾಚೀನ' ಮತ್ತು ಇನ್ನೊಂದು ಬಳಿ 'ರಕ್ಷಕ' ಎಂಬ ವಿಶೇಷಣವನ್ನು ಸ್ವೀಕರಿಸಿದ್ದಾನೆ. ಇತರರೊಡನೆ ಯಜ್ಞ ನಾರಾಯಣ ಎಂಬ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ.²

ಪುರಾಣ ಮತ್ತು ಇತಿಹಾಸ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವಿಗೆ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಹಿಂದೂ ತ್ರಿಮೂರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣು ಸರ್ವೋಚ್ಚ ರಕ್ಷಕ ದೇವರಾಗಿದ್ದಾನೆ. ಹಿಂದೂ ದೇವತೆಗಳ ಸಾಲಿನಲ್ಲಿ ಶಿಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ವಿವಿಧ ರೂಪಗಳಲ್ಲಿ ನಿರ್ಮಿಸಿ ಪೂಜಿಸುವ ಪದ್ಧತಿಯು ಈ ಕಾಲಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದು ಬಂದಿತು. ಉಪಪುರಾಣಗಳು ಕೂಡ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪಾರಮ್ಯವನ್ನು ತಿಳಿಸುವಲ್ಲಿ ಸಹಾಯಕವಾಗುತ್ತವೆ. ಪುರಾಣಗಳಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣ, ವಾಯು ಪುರಾಣ, ಮತ್ಸ್ಯ ಪುರಾಣ, ನರಸಿಂಹ ಪುರಾಣ, ಭಾಗವತ ಪುರಾಣ, ಹರಿವಂಶ ಪುರಾಣ ಮತ್ತು ಕಲ್ಕಿ ಪುರಾಣಗಳು ವಿಷ್ಣುವಿನ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ. ವಿಷ್ಣುಧರ್ಮೋತ್ತರ ಪುರಾಣವು ಕಲೆ ಮತ್ತು ಪ್ರತಿಮಾ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಅರಿಯಲು ಇದು ವಿಮಲ ಮಾಹಿತಿಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಉಳಿದ

¹ ಗೋಪಿನಾಥರಾವ್ ಟಿ.ಎ. (2021). ಎಲಿಮೆಂಟ್ಸ್ ಆಫ್ ಹಿಂದೂ ಐಕೊನೊಗ್ರಫಿ ಸಂ-1.ಭಾಗ-1, ಪುಟ. 73,74

² ಅದೇ. ಪುಟ.74

ಪುರಾಣಗಳು ದಂತಕಥೆಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಪೌರಾಣಿಕ ಕಥೆಗಳನ್ನು ವಿಷ್ಣುವಿನ ವಿವಿಧ ಅವತಾರ ರೂಪಗಳ ಜೊತೆಗೆ ಹೆಣೆದುಕೊಂಡಿವೆ. ಕೆಲವು ಕಥೆಗಳು ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪ್ರತಿಮಾ ಲಕ್ಷಣಗಳ ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ವಿವರಿಸುತ್ತವೆ.³ ಆಗಮಗಳಾದ ವೈಖಾನಸಾಗಮ, ಪಾಂಚರಾತ್ರ ಮತ್ತು ಮಧ್ವಾಚಾರ್ಯರ ತಂತ್ರಸಾರವು ವಿಷ್ಣುವಿನ ಪ್ರತಿಮಾ ಲಕ್ಷಣಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಸಂಪೂರ್ಣವಾದ ವಿವರಣೆಯನ್ನು ನೀಡುತ್ತದೆ. ಪಾಂಚರಾತ್ರಾಗಮವು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಪ್ರಚಲಿತವಿದ್ದ ಪಂಥವಾಗಿದೆ.⁴

ಹೊಯ್ಸಳ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವ ಮತದ ಆಚಾರ್ಯರಾದ ಶ್ರೀರಾಮಾನುಜಾಚಾರ್ಯರು ಕೆಲವು ಕಾಲ ನೆಲೆಸಿದ್ದರು. ಆಚಾರ್ಯರ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಹೊಯ್ಸಳ ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ವಿಷ್ಣು ದೇವಾಲಯಗಳು ನಿರ್ಮಾಣವಾದವು. ಅವರ ಆದೇಶದಂತೆ ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಪಾಂಚರಾತ್ರಾಗಮದ ಪ್ರಕಾರ ಪೂಜೆ ಉತ್ಸವಗಳು ನಡೆಯತೊಡಗಿದವು. ಪಾಂಚರಾತ್ರದ ಪ್ರಕಾರ ದೇವಾಲಯಗಳಲ್ಲಿ ಗರ್ಭಗೃಹದ ಮೂಲಬೇರವಲ್ಲದೇ ಅರ್ಚಾಬೇರ, ಉತ್ಸವಬೇರ, ಸ್ವಪನಬೇರ ಮತ್ತು ಬಲಿಬೇರಗಳೆಂಬ ಐದು ಮೂರ್ತಿಗಳು ನೆಲೆಗೊಂಡವು. ಪಾಂಚರಾತ್ರ ಆಗಮವು ವಿಷ್ಣುವಿನ ಚತುರ್ವಿಂಶತಿ ಮೂರ್ತಿಗಳ ಆರಾಧನೆಯನ್ನು ತಿಳಿಸಿದೆ. ಇದರಂತೆ ಹೊಯ್ಸಳ ದೇವಾಲಯಗಳ ಹೊರಭಿತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಚತುರ್ವಿಂಶತಿ ವಿಷ್ಣುಮೂರ್ತಿಗಳ ಉಬ್ಬುಶಿಲ್ಪಗಳನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ವಿಷ್ಣುವಿನ 'ದಶಾವತಾರ'ಗಳ ಶಿಲ್ಪಗಳು ಹೊಯ್ಸಳರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಲವೆಡೆ ಕಾಣಬರುತ್ತವೆ. ಈ ಪರಂಪರೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಯ್ಸಳರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕೇಶವ, ನಾರಾಯಣ, ಜನಾರ್ದನ, ವಾಸುದೇವ

ಮೊದಲಾದ ರೂಪಗಳ ಜೊತೆಗೆ ರಾಮ, ಕೃಷ್ಣ, ನರಸಿಂಹ ಇತ್ಯಾದಿ ದೇವರುಗಳನ್ನೂ ಆರಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರು.⁵ ರಾಮಾನುಜಾರ್ಯರ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಹೆಚ್ಚು ಜನರು ದೀಕ್ಷೆ ಪಡೆದು ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವರಾದರು. ಶ್ರೀವೈಷ್ಣವರು ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕೇಶವನ ಆರಾಧನೆಗೆ ತೊಡಗಿದರು. ಹೊಯ್ಸಳರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಕೇಶವನನ್ನು ರಾಜಪುರುಷನಂತೆ ರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಆ ಶಿಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ಮಕರಕುಂಡಲಗಳು, ಪದಕದ ಹಾರ, ಉರಹಾರ, ಉದ್ದವಾದ ವೈಜಯಂತಿ ಮಾಲೆಯಲ್ಲದೆ ಸುಂದರವಾದ ಮೇಖಲೆಯೂ ಇರುತ್ತವೆ. ಒಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹೊಯ್ಸಳರ ಕಾಲದ ಕೇಶವ ಶಿಲ್ಪಗಳು ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರವಾಗಿದ್ದು ಹಲವೆಡೆ ಇದನ್ನು 'ಚನ್ನಕೇಶವ', 'ಸೌಮ್ಯಕೇಶವ', 'ಪ್ರಸನ್ನ ಕೇಶವ' ಎಂದೂ ಕರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಕೇಶವನ ಇಂಥ ಸುಂದರವಾದ ಶಿಲ್ಪಗಳನ್ನು ಬೇಲೂರು, ಹೆರಗು, ನಾಗಮಂಗಲ, ಹೊನ್ನಾವರ, ಶಾಂತಿಗ್ರಾಮ, ಅಂಗಡಿ, ಮರಳಿ, ಮೊಸಳಿ, ನಾಗಲಾಪುರ, ಅರಳಗುಪ್ಪೆ ಮುಂತಾದೆಡೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.⁶

ಅಹಿಭ್ಯುದನ್ಯ ಸಂಹಿತೆ ಪರವಾಸುದೇವನಿಂದ ಕೇಶವ, ನಾರಾಯಣ ಮತ್ತು ಮಾಧವ ಎಂಬ ಮೂರು ಇತರೆ ದೇವತೆಗಳು ಹುಟ್ಟಿದವೆಂದು ತಿಳಿಸುತ್ತದೆ.⁷ ವಿಷ್ಣು ಸಹಸ್ರನಾಮದಲ್ಲಿ ಕೇಶವ ಎಂಬ ಶಬ್ದ ಎರಡು ಸಲ ಬಂದಿದೆ.⁸ ವಿಷ್ಣುವಿನ ಚತುರ್ವಿಂಶತಿ ಮೂರ್ತಿಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೇ ಸ್ವರೂಪವೇ ಕೇಶವ. ವಿಷ್ಣುವು ಕೇಶಿ ಎಂಬ ರಕ್ತಸನನ್ನು ವಧಿಸಿ ಲೋಕಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡಿದನು. ಜನರಿಗೆ ಕೇಶಿಯಿಂದ ಉಂಟಾಗಿದ್ದ ಸಂಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸಿದ್ದರಿಂದ

³ ಪದ್ಮಜಾ ದೇಸಾಯಿ. ಹಂಪಿ ಪರಿಸರದ ವೈಷ್ಣವ ಶಿಲ್ಪಗಳು ಪುಟ. 118

⁴ ಗೋಪಿನಾಥರಾವ್ ಟಿ.ಎ. (2021). ಪೂರ್ವೋಕ್ತ. ಪುಟ. 77

⁵ ವಸಂತಲಕ್ಷ್ಮಿ ಕೆ. (ಲೇ), ಗೋಪಾಲರಾವ್ ಎಚ್.ಎಸ್ (ಸಂ.). (2019) ಹೊಯ್ಸಳ ಶಿಲ್ಪಕಲೆ. ಪುಟ. 93

⁶ ಅದೇ. ಪುಟ. 93,94

⁷ ಗೋಪಿನಾಥರಾವ್ ಟಿ.ಎ. (2021). ಪೂರ್ವೋಕ್ತ. ಪುಟ. 234

⁸ ಪದ್ಮಜಾ ದೇಸಾಯಿ, ಪೂರ್ವೋಕ್ತ. ಪುಟ. 210

ವಿಷ್ಣುವು 'ಕೇಶವ'ನೆಂದೂ, 'ಕೇಶವ ಕ್ಷೇಶನಾಶಾಯ' ಎಂಬ ನಾಣ್ಯದಿಯೂ ಪ್ರಚುರವಾಯಿತು. 'ಕೇಶ' ಎಂದರೆ ಮಂಡಿ, ಕೂದಲು ಎಂಬ ಅರ್ಥವಿದ್ದು, ಕೃಷ್ಣನ ಶಿರದಲ್ಲಿನ 'ಮಂಡಿ'ಯ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಕೃಷ್ಣನನ್ನು 'ಕೇಶವ' ಎಂದೂ ಕರೆದಂತಿದೆ. 'ಕ' ಎಂದರೆ ಬ್ರಹ್ಮನೆಂದೂ, 'ಈಶ' ಎಂದರೆ ಈಶ್ವರನೆಂದೂ ಭಾವಿಸಿ ಶಿವ ಮತ್ತು ಬ್ರಹ್ಮರಿಗೆ ಒಡೆಯನಾದ ಸಕಲ ಜಗತ್ತಿನ ಒಡೆಯನಾದ 'ಜಗದೀಶ್ವರ'ನೆಂಬ ಅರ್ಥದಿಂದಲೂ ಕೇಶವ ಪದವನ್ನು ಅರ್ಥೈಸುತ್ತಾರೆ. ವಿಷ್ಣುವಿನ ವ್ಯೂಹಾವತಾರಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ರೂಪವಾದ ಕೇಶವನಲ್ಲಿ ಪರವಾಸುದೇವನಲ್ಲಿರುವ ಷಡ್ಗುಣೈಶ್ವರ್ಯವು ತುಂಬಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ವಿಷ್ಣುವನ್ನು ಕೇಶವನ ರೂಪದಲ್ಲಿ ಪೂಜಿಸತೊಡಗಿದರು. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕೇಶವನ ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ಹತ್ತನೇ ಶತಮಾನದಿಂದ ಕಾಣುತ್ತೇವೆ.⁹ ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಕೇಶವ ಶಿಲ್ಪಗಳು ಕಂಡುಬಂದಿದ್ದು, ಕೇಶವನನ್ನು ಚನ್ನಕೇಶವನೆಂದು ಕರೆದು ಹಲವಾರು ದೇವಾಲಯಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿ ಆರಾಧನೆ ಮಾಡಿರುವುದು ಇಲ್ಲಿನ ದೇವಾಲಯಗಳು ಮತ್ತು ಶಿಲ್ಪಗಳಿಂದ ತಿಳಿಯುವ ಸಂಗತಿಯಾಗಿದೆ. ಅಂತಹ ಶಿಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ಮೆಣಿಸಿನಡು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿರುವ ಕೇಶವನ ಮೂರ್ತಿಶಿಲ್ಪವೂ ಒಂದಾಗಿದೆ.

ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಯ ಹೊಸದುರ್ಗ ತಾಲೂಕಿನ ಮೆಣಿಸಿನಡು ಎಂಬ ಗ್ರಾಮದ ಈಶ್ವರ ದೇವಾಲಯದ ಆವರಣದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರವಾದ ಕೇಶವನ ಮೂರ್ತಿಶಿಲ್ಪವಿದೆ. ಶಾಸನವೂ ಸೇರಿದಂತೆ ಈ ಶಿಲ್ಪವು ಈ ಗ್ರಾಮದ ಕೆರೆಯ ಅಂಗಳದಲ್ಲಿ ದೊರೆತ ಅವಶೇಷಗಳು ಎಂಬುದನ್ನು ಗ್ರಾಮಸ್ಥರು ತಿಳಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಶಿಲ್ಪವು ಸುಮಾರು ಐದು ಅಡಿ ಎತ್ತರ, ಒಂದೂವರೆ ಅಡಿ ಅಗಲವಿದೆ. ಈ ಶಿಲ್ಪವನ್ನು

ಹೊಯ್ಸಳರು ದೇವಾಲಯ ಮತ್ತು ಶಿಲ್ಪಗಳ ರಚನೆಗೆ ಬಳಸಿದ ಶಿಲೆಯಾದ ಹಸಿರು ಮಿಶ್ರಿತ ಬೂದುಬಣ್ಣದ ಬಳಪದ(ಕ್ಲೋರೋಸಿಸ್ಟ) ಶಿಲೆಯಲ್ಲಿ ರಚನೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಶಿಲ್ಪಕ್ಕೆ ಬಳಸಿರುವ ಶಿಲೆ, ಶಿಲ್ಪದ ಶೈಲಿ ಮತ್ತು ಶಾಸನದ ಆಧಾರ ಮೇಲೆ ಈ ಶಿಲ್ಪವು ಹೊಯ್ಸಳ ಶೈಲಿಯ ಮತ್ತು ಹೊಯ್ಸಳರ ಕಾಲದ ಶಿಲ್ಪವೆಂದು ಹೇಳಬಹುದು. ಈ ಶಿಲ್ಪವು ಅತ್ಯಂತ ಸುಂದರವಾಗಿದ್ದು, ಅತ್ಯಂತ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಮತ್ತು ನವಿರಾದ ಕೆತ್ತನೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದೆ. ಇದು ಹೊಯ್ಸಳ ಶಿಲ್ಪಕಲೆಯ ಕಲಾಪ್ರೌಢಿಮೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ.

ಮೆಣಿಸಿನಡುವಿನ ಸುಂದರವಾದ ಕೇಶವ ಮೂರ್ತಿಯು ಪದ್ಮಪೀಠದ ಮೇಲೆ ಸ್ಥಿರಪಾದ ಸಮಸ್ಥಾನಿಕ ಭಂಗಿಯಲ್ಲಿರುವನು. ಸುಂದರ, ಸೌಮ್ಯ, ಪ್ರಸನ್ನವದನ ಮುಖಭಾವವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವನು. ಮುಖದಲ್ಲಿನ ಓರೆಕಣ್ಣುಗಳು, ಕಣ್ಣಿನ ಉಬ್ಬುಗಳು, ತುಟಿಗಳು ಕಿರುನಗೆಯನ್ನು ಸೂಸುವಂತಿವೆ. ನೀಳವಾದ ಮೂಗು, ಕಿರುದಾದ ಗಲ್ಲ, ಉದ್ದವಾದ ಕಿವಿಗಳನ್ನು ಮತ್ತು ಅಗಲವಾದ ಭುಜವನ್ನು, ನೀಳವಾದ ದೇಹವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವನು. ಪುಷ್ಪದಿಂದಿರುವ ನಿತಂಬ ಮತ್ತು ನೀಳವಾದ ಕೈ ಕಾಲುಗಳ ರಚನೆಯು, ತಾಳಮಾನವು ತಿಳಿಸುವಂತೆ ಉತ್ತಮ ಪುರುಷ ವದನನನ್ನು ರೂಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೇಶವ ಚತುರ್ಭುಜನಾಗಿದ್ದು, ಮೇಲಿನ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಶಂಖ, ಚಕ್ರಗಳನ್ನು ಕಟಕ ಮುದ್ರೆಯಲ್ಲಿಯೂ, ಕೆಳಗಿನ ಕೈಗಳು ವಕ್ರವಾಗಿದ್ದರೂ ಪದ್ಮ ಮತ್ತು ಗದೆಯ ಕೆಲವು ಭಾಗಗಳು ಕಾಣುವಂತಿರುವುದರಿಂದ, ಕೆಳಗಿನ ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಪದ್ಮವನ್ನು ಮತ್ತು ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ಗದೆಯನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುವನು. ಇವುಗಳನ್ನು ಮಣಿಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕೇಶವನ ಶಿರದಲ್ಲಿ ಕಿರೀಟಮಕುಟವಿದ್ದು ಅದನ್ನು ಚಿಕ್ಕ ಮಣಿಸರ, ಮಣಿಮಾಲೆಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಿವಿಗಳಲ್ಲಿ ಮಕರಕುಂಡಲಗಳಿವೆ. ಭುಜದಲ್ಲಿ ಭುಜಕೀರ್ತಿಗಳು, ಬಾಹುಗಳಲ್ಲಿ ಕೇಯೂರಗಳು, ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ದಪ್ಪವಾದ ಎರಡೆರಡು ಕೈಕಡಗಗಳು, ಕೊರಳಿನಲ್ಲಿ ಕಂಠಸರ,

⁹ ವಸಂತಲಕ್ಷ್ಮಿ ಕೆ. (ಲೇ), ಗೋಪಾಲರಾವ್ ಎಚ್.ಎಸ್ (ಸಂ.). (2019) ಪೂರ್ವೋಕ್ತ. ಪುಟ. 39

ಪದಕದಹಾರ, ಮಣಿಹಾರ, ಯಜ್ಞೋಪವೀತ, ಉದರಬಂಧ, ಪದಕಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ ನಡುಪಟ್ಟಿ, ಮಣಿಮಾಲೆಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿದ ವಸ್ತ್ರವೂ, ಉದ್ದವಾದ ವೈಜಯಂತಿಮಾಲೆ, ಕಾಲ್ಗಲ್ಲಿ ದಪ್ಪದಾದ ಕಾಲ್ಕಡಗಗಳು, ಪಾದಸರಗಳನ್ನು ಧರಿಸಿರುವನು. ಶಿಲ್ಪಿಯು ಅತ್ಯಂತ ಕಲಾಕೌಶಲ್ಯತೆಯಿಂದ ವಿವಿಧ ಮಾದರಿಯ ಸುಂದರವಾದ ಆಭರಣಗಳ ಕೆತ್ತನೆಯನ್ನು ಮಾಡಿರುವನು. ಶಿಲ್ಪದ ಕೆಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬಲಬದಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀದೇವಿಯು ದ್ವಿಭಂಗಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನಿಕ ಭಂಗಿಯಲ್ಲಿರುವಳು. ದ್ವಿಭುಜೆಯಾದ ಶ್ರೀದೇವಿಯು ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಕಮಲವನ್ನು, ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ಕಳಶವನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುವಳು. ಎಡಬದಿಯಲ್ಲಿ ಭೂದೇವಿಯು ದ್ವಿಭಂಗಿಯಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾನಿಕ ಭಂಗಿಯಲ್ಲಿರುವಳು. ದ್ವಿಭುಜೆಯಾಗಿದ್ದು ಬಲಗೈಯಲ್ಲಿ ಫಲವನ್ನು, ಎಡಗೈಯಲ್ಲಿ ಪಾಶವನ್ನು ಹಿಡಿದಿರುವಳು. ಶ್ರೀದೇವಿ ಮತ್ತು ಭೂದೇವಿ ಉಬ್ಬು ಶಿಲ್ಪಗಳಿಗೂ ಸರ್ವಾಭರಣಗಳ ಅಲಂಕಾರವಿದೆ. ಈ ಶಿಲ್ಪಕ್ಕೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಕೆತ್ತನೆಗಳಿಂದ ಕೂಡಿದ, ಮಣಿ ಮುತ್ತುಗಳು, ಲಂಬ ರೇಖೆಗಳಿಂದ ಮತ್ತು ಶಂಖ ಮಾಲೆಗಳಿಂದ ಹಾಗೂ ಪುಷ್ಪಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಲಾದ, ಕೀರ್ತಿಮುಖವಿರುವ ಸುಂದರ ಪ್ರಭಾವಳಿಯು ಇದೆ. ಶಿಲ್ಪಿಯು ಈ ಶಿಲ್ಪದ ಪ್ರತೀ ಭಾಗವನ್ನು, ಅಸ್ತ್ರಗಳ ಪ್ರತೀ ಭಾಗವನ್ನು ನವಿರಾದ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಕೆತ್ತನೆಗಳು, ಮಣಿ ಮುತ್ತುಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿ ಶಿಲ್ಪದ ಸೌಂದರ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿರುವುದು ಹೊಯ್ಸಳ ಕಾಲದ ಶಿಲ್ಪಿಯ ಕಲಾಪ್ರೌಢಿಮೆಗೆ ಸಾಕ್ಷಿಯಾಗಿದೆ. ತಾಳಮಾನ ಪ್ರಮಾಣಬದ್ಧವಾಗಿರುವ ಈ ಶಿಲ್ಪವು ರೂಪಮಂಡಣದ ಶಿಲ್ಪ ಲಕ್ಷಣಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ರೂಪಿತವಾಗಿದೆ. ಈ ಶಿಲ್ಪದಲ್ಲಿ ವಿಷ್ಣುವು ತನ್ನ ಕೈಗಳಲ್ಲಿ ಹಿಡಿದಿರುವ ಅಸ್ತ್ರಗಳ ಕ್ರಮದ ಆಧಾರದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಶಿಲ್ಪಶಾಸ್ತ್ರ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿನ ವಿವರಣೆಗಳ ಆಧಾರದ ಪ್ರಕಾರ ಈ ಶಿಲ್ಪವು ವಿಷ್ಣುವಿನ ಚತುರ್ವಿಂಶತಿ ಮೂರ್ತಿ ಶಿಲ್ಪಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯ ಸ್ವರೂಪವಾದ ಕೇಶವ ಮೂರ್ತಿಯಾಗಿದೆ ಎಂದು

ಹೇಳಬಹುದು. ಶಿಲ್ಪದ ರಚನೆಗೆ ಬಳಸಿರುವ ಶಿಲೆ ಹಸಿರು ಮಿಶ್ರಿತ ಬೂದುಬಣ್ಣದ ಬಳಪದ(ಕ್ಲೋರೋಸಿಸ್ಟ) ಶಿಲೆಯಾಗಿರುವುದು, ಶಿಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಸೂಕ್ಷ್ಮ, ನವಿರಾದ ಕೆತ್ತನೆಗಳನ್ನು ಮಾಡಿರುವುದು. ಅಲಂಕೃತವಾದ ಆಭರಣಗಳ ರಚನೆ, ಶಿಲ್ಪಿಯು ಆಯುಧಗಳಿಗೂ ಮುತ್ತಿನ ಹಿಡಿಕೆಗಳನ್ನು ಜೋಡಿಸಿ ಅಂದವಾಗಿಸಿರುವುದಲ್ಲದೆ ಆಯುಧಗಳ ವಿನ್ಯಾಸವು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿರುವುದು, ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಕೆತ್ತನೆಯಿರುವ ಕಿರೀಟಮಕುಟ, ಕಿರೀಟಮಕುಟಕ್ಕೆ ಆಭರಣಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ವಿನ್ಯಾಸಗೊಳಿಸಿರುವುದು, ಕಿರೀಟಮಕುಟವೇ ಎದ್ದು ಕಾಣುವಂತಿರುವ ಚಿಕ್ಕದಾದ ಮುಖ, ನೀಳವಾದ ದೇಹದ ರಚನೆ, ಕೈ ಮತ್ತು ಕಾಲ್ಗಲ್ಲಿನ ಬೆರಳುಗಳು ಉದ್ದವಾಗಿದ್ದು, ಉಗುರುಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಮೆರಗಿನಿಂದ ಕೂಡಿರುವುದು ಮತ್ತು ಶಂಖ ಮಾಲೆಗಳಿಂದ ಅಲಂಕೃತವಾದ ಪ್ರಭಾವಳಿ ಶಿಲ್ಪದಲ್ಲಿನ ಈ ಎಲ್ಲಾ ಲಕ್ಷಣಗಳು ಹೊಯ್ಸಳ ಶಿಲ್ಪಕಲಾ ಶೈಲಿಯ ಲಕ್ಷಣಗಳಾಗಿದ್ದು, ಈ ಕೇಶವನ ಮೂರ್ತಿ ಶಿಲ್ಪವು ಹೊಯ್ಸಳರ ರಚನೆಯೇ ಆಗಿರುವುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಶಿಲ್ಪದ ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಈ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಹೊಯ್ಸಳ ಶಿಲ್ಪಕಲಾಶೈಲಿಯು ಬೆಳವಣಿಗೆಯಾಗಿರುವುದು ಮತ್ತು ಜನರು ಕೇಶವನನ್ನು ಅತ್ಯಂತ ಭಕ್ತಿಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ಆರಾಧಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆಂಬುದು ತಿಳಿಯುತ್ತದೆ.

ಆಕರ ಗ್ರಂಥಗಳು

- ರೈಸ್.ಬಿ.ಎಲ್ (ಸಂ.). (1903). ಎಫಿಗ್ರಫಿಯ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಪುಟ-II (ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆ), ಮೈಸೂರು ಗೌವರ್ನಮೆಂಟ್ ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಪ್ರೆಸ್.
- ರೈಸ್.ಬಿ.ಎಲ್. (ಸಂ.). (1904). ಎಫಿಗ್ರಫಿಯ ಕರ್ನಾಟಕ ಸಂಪುಟ-12 (ತುಮಕೂರು ಜಿಲ್ಲೆ), ಮೈಸೂರು ಗೌವರ್ನಮೆಂಟ್ ಸೆಂಟ್ರಲ್ ಪ್ರೆಸ್.
- ವಸಂತಲಕ್ಷ್ಮಿ ಕೆ. (ಲೇ), ಗೋಪಾಲರಾವ್ ಎಚ್.ಎಸ್ (ಸಂ.). (2019). ಹೊಯ್ಸಳ ಶಿಲ್ಪಕಲೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ಶಿಲ್ಪಕಲಾ ಅಕಾಡೆಮಿ.

- ರಾಮಚಂದ್ರರಾವ್.ಸಾ.ಕೃ. (2013).
ಮೂರ್ತಿಶಿಲ್ಪ ನೆಲೆ-ಹಿನ್ನೆಲೆ. ಸುರಮಾ
ಪ್ರಕಾಶನ.
- Gopinatha Rao. T.A, (2021).
Elements of Hindu Iconography
vol-1 part-1, Mothilal Banarasidas
Publishing House.
- Ramachandra Rao.S. K. (1991).
Pratima Kosha Volume-2,
Kalpatharu Research Academy.

ಅನುಬಂಧ 1
ಛಾಯಾಚಿತ್ರಗಳು

ಚಿತ್ರ 1: ಮೆಣಿಸಿನಡು ಹೊಯ್ಸಳ ಶಾಸನ

ಚಿತ್ರ 2: ಹೊಯ್ಸಳರ ಕೇಶವ ಮೂರ್ತಿ,
ಮೆಣಿಸಿನಡು

ಚಿತ್ರ 3: ಸಂರಕ್ಷಿತ ಕೇಶವಮೂರ್ತಿ, ಮೆಣಿಸಿನಡು

ಭಾರತದ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ಬದುಕು ಮತ್ತು ಸವಾಲುಗಳು

ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಟಿ. ಕೆ

ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ, ಸರ್ಕಾರಿ ಪ್ರಥಮ ದರ್ಜೆ ಕಾಲೇಜು
ಪರಶುರಾಮಪುರ, ಚಳ್ಳಕೆರೆ ತಾಲೂಕು, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆ

Abstract:

ಯಾವುದೇ ದೇಶ ಅಥವಾ ಪ್ರಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಆದಿ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ ಮೂಲ ಜನವರ್ಗಗಳನ್ನು ಸೂಚಿಸಲು ಬಳಸುವ ಪದವೇ 'ಆದಿವಾಸಿ' ಅಥವಾ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯ'. ಇವರನ್ನು ಆಂಗ್ಲಭಾಷೆಯಲ್ಲಿ 'Tribes', Tribals ಎಂದು ಕರೆಯುವರು. ಭಾರತದಲ್ಲಿ 1928ರ ಸೈಮನ್ ಕಮಿಷನ್ ಮತ್ತು 1935ರ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಕಾಯಿದೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಇವರನ್ನು Scheduled Tribes or Listed Tribes ಎಂದು ಗುರುತಿಸಲಾಗಿದೆ. ಕಾನೂನಿನ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಸಂವಿಧಾನದ 342ರ ವಿಧಿ ಪ್ರಕಾರ ಭಾರತದ ರಾಷ್ಟ್ರಪತಿಯಿಂದ ಘೋಷಿಸಲ್ಪಟ್ಟು ಪಟ್ಟಿಮಾಡಿದ ಜನವರ್ಗಗಳಿಗೆ ಪರಿಶಿಷ್ಟ ಪಂಗಡ ಅಥವಾ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳು ಎಂದು ಶ್ರೇಷ್ಠ್ಯ 8ರಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಖನದಲ್ಲಿ ಭಾರತದ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ಬದುಕು ಮತ್ತು ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಕುರಿತು ವಿವರಿಸಲಾಗಿದೆ.

Keywords: ಆದಿವಾಸಿ, ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯ, ಪರಿಶಿಷ್ಟ ವರ್ಗಗಳು, ಬದುಕು ಮತ್ತು ಸವಾಲುಗಳು.

ಪೀಠಿಕೆ

2011 ರ ಜನಗಣತಿಯಂತೆ ಭಾರತಾದ್ಯಂತ ಒಟ್ಟು 705 ಆದಿವಾಸಿ ಸಮೂಹಗಳನ್ನು ಪಟ್ಟಿ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಇವರನ್ನು ವನ್ಯಜಾತಿ, ಆದಿವಾಸಿ, ಮೂಲನಿವಾಸಿ, ಅರಣ್ಯವಾಸಿ ಮುಂತಾದ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕರೆಯುವರು. ಇವರನ್ನು ಹರ್ಬರ್ಟ್ ರಿಸ್ಲೆ ಮತ್ತು ಎಲ್ವಿನ್ ಎಬೋ ರೀಜನಲ್ಸ್ (ಮೂಲನಿವಾಸಿಗಳು), ಹಟ್ಟಾನ್ ಪ್ರಿಮೇಟಿವ್ ಟ್ರೈಬ್ಸ್, ಜಿ.ಎಸ್.ಫುರ್ರೆ ಹಿಂದುಳಿದ ಹಿಂದುಗಳು (Backward Hindus) ದಾಸ್ & ದಾಸ್ ಮುಳುಗಿದ ಜನವರ್ಗ (Submerged Humanity), ಠಕ್ಕರ್ ಬಾಪಾ ಆದಿಪ್ರಜಾ,

ಐ.ಎಲ್.ಓ ದೇಶೀಯ ಜನವರ್ಗ (Indigeneous People) ಗಾಂಧೀಜಿ 'ಗಿರಿಜನ' ಹೀಗೆ ಬೇರೆ-ಬೇರೆ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಕರೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಆದಿವಾಸಿ ಅಥವಾ ಬುಡಕಟ್ಟುಗಳ ಪರಿಚಯ

ಭಾರತದ ಇಂಪೀರಿಯಲ್ ಗೆಜೆಟ್‌ನ ಪ್ರಕಾರ ಒಂದೇ ರೀತಿಯ ಹೆಸರು, ಭಾಷೆ, ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿರುವ ಒಳಪಂಗಡದ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ಬದ್ಧವಾಗಿರುವ ಕುಟುಂಬಗಳ ಸಮೂಹವೇ ಆದಿವಾಸಿ ಸಮುದಾಯವಾಗಿದೆ. ಇವರು ಒಂದು ಸಾಮಾನ್ಯ ಭೂ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದು, ವಿಶಿಷ್ಟ ಹೆಸರುಗಳಿಂದ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು, ಸಾಮಾನ್ಯ

Please cite this article as: ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಟಿ.ಕೆ. (2024). ಭಾರತದ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ಬದುಕು ಮತ್ತು ಸವಾಲುಗಳು. ಸೃಜನಿ: ಇಂಡಿಯನ್ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಇನ್‌ನೋವೇಟಿವ್ ರೀಸರ್ಚ್ ಅಂಡ್ ಡೆವಲಪ್‌ಮೆಂಟ್, 3(3), 156-160

ಭಾಷೆಯನ್ನಾಡುವ, ಪೂರ್ವಜರಲ್ಲಿ ನಂಬಿಕೆಯನ್ನಿಟ್ಟಿರುವ, ರಕ್ತಸಂಬಂಧಗಳ ಬಂಧುತ್ವದ ಬಾಂಧವ್ಯಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗಿರುವ ಮತ್ತು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಧರ್ಮಾಚರಣೆಗಳನ್ನು ಪಾಲಿಸುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಕೃತಿ ಸಹಜವಾಗಿ ಬದುಕನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿರುವ ಸ್ಥಳೀಯ ರಾಜಕೀಯ ಸಮೂಹಗಳಾಗಿವೆ.

ಭಾರತಾದ್ಯಂತ 2011ರ ಜನಗಣತಿಯ ಅಂಕಿ ಅಂಶಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಒಟ್ಟು 10,42,81,034 ಅಂದರೆ 8.08% ಇದೆ. ಇವರಲ್ಲಿ 9,38,19,162 ಜನರು ಗ್ರಾಮೀಣ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸಿದರೆ, 1,04,61,872 ಜನರು ನಗರ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವರ ಲಿಂಗ ಪ್ರಮಾಣ 1000 ಪುರುಷರಿಗೆ 990 ಮಹಿಳೆಯರಿದ್ದು, ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಭಿಲ್ಲರನ್ನೊಳಗೊಂಡಂತೆ 17.7% ಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ಮೇಘಾಲಯದಲ್ಲಿ 2.5% ರಷ್ಟು ಕಡಿಮೆ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜನರಿದ್ದಾರೆ. ಒಟ್ಟಾರೆ ಅವರ ಸಾಕ್ಷರತಾ ಪ್ರಮಾಣ 59% ಇದ್ದು, ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಎಸ್.ಟಿ. ಸಮುದಾಯವು ಬಳ್ಳಾರಿ, ರಾಯಚೂರು, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಜಿಲ್ಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಹಂಚಿಕೆಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಇಲ್ಲಿ ಇವರ ಪ್ರಮಾಣ 6.95% ರಷ್ಟಿದೆ.

ಆದಿವಾಸಿಗಳ ಭೌಗೋಳಿಕ ಹಂಚಿಕೆ ಭಾರತಾದ್ಯಂತ ಆದಿವಾಸಿಗಳು ವಿವಿಧ ಪ್ರಮಾಣಗಳಲ್ಲಿ ಹಂಚಿಕೆಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ಅವರ ಅಧ್ಯಯನದ ಅನುಕೂಲತೆಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಆದಿವಾಸಿಗಳ ಭೌಗೋಳಿಕ ಹಂಚಿಕೆಯನ್ನು ಮೂರು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ವಿಂಗಡಿಸಲಾಗಿದೆ. 1. ಉತ್ತರ ಮತ್ತು ಈಶಾನ್ಯ ವಲಯ 2. ಮಧ್ಯ ವಲಯ 3. ದಕ್ಷಿಣ ವಲಯ ಉತ್ತರ ಮತ್ತು ಈಶಾನ್ಯ ವಲಯದ ರಾಜ್ಯಗಳಾದ ಕಾಶ್ಮೀರ, ಪಂಜಾಬ್, ಹಿಮಾಚಲ ಪ್ರದೇಶ, ಉತ್ತರಪ್ರದೇಶ, ಅಸ್ಸಾಂ, ಬಿಹಾರ್ ಮುಂತಾದ ಕಡೆ ಗಾರೋ, ಖಾಸಿ, ನಾಗಾ, ಮಿರಿ, ಗುರುಂಗ, ಲಿಂಬು, ರಭಾ, ಕಚರಿ, ಅಬೋರ, ಅಕಾ, ಬಿರ್‌ಹೋರ್ ಮುಂತಾದವರು ಸರಳ ಕೃಷಿ, ಬೇಟೆ, ಅರಣ್ಯ

ಬೇಸಾಯ ಮುಂತಾದ ಕಸಬುಗಳಿಂದ ತಮ್ಮ ಬದುಕು ದೂಡುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಮಧ್ಯವಲಯದ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಾದ ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶ, ಒರಿಸ್ಸಾ, ಕರ್ನಾಟಕದ ಉತ್ತರಭಾಗ, ಜಾರ್ಖಂಡ್ ಮುಂತಾದ ಕಡೆ ಭಿಲ್ಲರು, ಸಂತಾಲ, ಮುಂಡಾ, ಗೊಂಡ, ಬಿರೋರ, ಭೂಮಿಜ್, ಗಡಬ, ಜುವಾಂಗ, ಕಂದ, ಹೋ, ಖಾರಿಯಾ, ಓರಾನ್, ಕೋಯಾ, ಸವರ, ಬೈಗಾ ಮುಂತಾದ ಸಮುದಾಯಗಳು ನೆಲೆಗೊಂಡಿದ್ದು ಭಿಲ್ಲರು ಮತ್ತು ಗೊಂಡರು ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಕೃಷಿ, ಅರಣ್ಯ ವಸ್ತುಗಳ ಸಂಗ್ರಹ (ಜೇನು, ಹಣ್ಣು-ಹಂಪಲು, ಮರ, ಬೀಜ, ತಟ್ಟಿ, ಬುಟ್ಟಿ, ಗೊಂಬೆ ಇತ್ಯಾದಿ) ಬೇಟೆ ಮುಂತಾದವುಗಳಿಂದ ಜೀವನ ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ.

ದಕ್ಷಿಣ ವಲಯದ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಾದ ಕರ್ನಾಟಕ, ಕೇರಳ, ಆಂಧ್ರ, ತಮಿಳುನಾಡು, ಅಂಡಮಾನ್ & ನಿಕೋಬಾರ್ ದ್ವೀಪಗಳಲ್ಲಿ ಸೋಲಿಗ, ಇರುಳ, ಯರವ, ಕೊಂಡಮಾಮ, ತೋಡ, ಕೋಯ, ಬಡಗ, ಕಾಡುಕುರುಬ, ಜೇನುಕುರುಬ, ಹಕ್ಕಿಪಿಕ್ಕಿ, ಚಿಂಚು, ಝರವಾ, ಅಂಡಮಾನಿ ಸೆಂಟಿನೆಲ್ಸ್, ನಿಕೋಬಾರಿ ಮುಂತಾದ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳು ಸರಳಕೃಷಿ, ಮೀನುಗಾರಿಕೆ, ಬೇಟೆ ಮುಂತಾದ ಜೀವನೋಪಾಯಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ಸವಾಲುಗಳು ಅಥವಾ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು:

ಭಾರತದ ಪಾಶ್ಚಿಮ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಗುರುತಿಸಿಕೊಂಡಿರುವ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳು ವಿವಿಧ ಕಾಲಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ರೀತಿಯ ಸಾಮಾಜ್ಯಗಳ, ಸರ್ಕಾರಗಳ ಮತ್ತು ಆಕ್ರಮಣಗಳಿಗೆ ತುತ್ತಾಗಿ ತನ್ನತನವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮತ್ತು ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಗೆ ಬರಲು ಆಗದೇ ಸಂಘರ್ಷಮಯ ಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಉಳಿಯುವಂತಾಗಿದೆ. ಇವರು ತಮ್ಮ ಅಸ್ತಿತ್ವ ಮತ್ತು ಅಸ್ತಿತ್ವವಾಗಿ ಇಂದಿಗೂ ಹೋರಾಡುವಂತಾಗಿದೆ. ಸರ್ಕಾರ ಅನೇಕ

ಯೋಜನೆಗಳು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಹಮ್ಮಿಕೊಂಡಿದ್ದರೂ ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಇವರಿಗೆ ತಲುಪದಲ್ಲಿ ವಿಫಲವಾಗಿವೆ. ಹಾಗಾಗಿ ದಿನನಿತ್ಯ ಇವರು ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಈ ಮುಂದಿನಂತೆ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲಾಗಿದೆ. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆಯ ಸಮಸ್ಯೆ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಮಸ್ಯೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಮಸ್ಯೆ, ಆರ್ಥಿಕ ಸವಾಲುಗಳು, ರಾಜಕೀಯ ಸವಾಲುಗಳು, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಸಮಸ್ಯೆ, ಆರೋಗ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆ, ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯ ಸಮಸ್ಯೆ, ಗುರುತಿಸುವಿಕೆ/ಅಸ್ತಿತ್ವದ ಸವಾಲು ಇತ್ಯಾದಿ.

ಭಾರತಾದ್ಯಂತ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳು ಹರಿದು ಹಂಚಿಹೋಗಿರುವುದರಿಂದ ಬುಡಕಟ್ಟು ಐಕ್ಯತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದು ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಸವಾಲಾಗಿದೆ. ಬೆಟ್ಟ-ಗುಡ್ಡ, ಕಣಿವೆ-ಕಂದರ, ಕಾಡುಮೇಡು, ಎತ್ತರ-ಇಳಿಜಾರುಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ನೆಲೆಯನ್ನು ಕಂಡುಕೊಂಡು ದುರ್ಗಮವಾಗಿ ಬದುಕು ಸಾಗಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ನಾಗರಿಕ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಲು ಸಾರಿಗೆ-ಸಂಪರ್ಕವು ದುಸ್ಸಾಧ್ಯವಾಗಿದೆ. ಜೊತೆಗೆ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳು ತಮ್ಮದೇ ವಿಶಿಷ್ಟ ರೀತಿ, ಶೈಲಿಯ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದರಿಂದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಏಕತೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದು ಕಷ್ಟವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅನಕ್ಷರತೆ, ಮೂಢನಂಬಿಕೆ, ಕಂದಾಚಾರಗಳಿಗೆ ಬಲಿಯಾಗಿ ಇವರು ಕೆಲವು ಅಮಾನವೀಯ ಮತ್ತು ಆಫಾತಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುವಂತಹ ಕ್ರಿಯಾವಿಧಿಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಇವರಿಗೆ ಆಧುನಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ನೀಡಿ ಇಂತಹವುಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸುವುದು ದೊಡ್ಡ ಸವಾಲಾಗಿದೆ. ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ತುಂಬಾ ಹಿಂದುಳಿದಿದ್ದು, ಸ್ಥಳೀಯ ನಾಗರಿಕ ಬಲಾಢ್ಯರ, ಜಮೀನುದಾರರ, ಲೇವಾದೇವಿಗಾರರ ಆಮಿಷಗಳ ವಿಷವರ್ತುಲದಲ್ಲಿ ಸಿಕ್ಕಿ ಸಾಲಗಾರರಾಗಿ, ಜೀತಗಾರರಾಗಿ, ಕೂಲಿಯಾಳುಗಳಾಗಿ, ಅರಣ್ಯ ಕಳ್ಳಸಾಗಣೆದಾರರಾಗಿ ಕಾನೂನು ಬಾಹಿರ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕುವಂತಾಗಿದೆ. 1858ರಲ್ಲಿ

ಕಮಿಯೋಟಿದಂತಹ ಬುಡಕಟ್ಟು ಜೀತ ನಿಷೇಧ ಶಾಸನವನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಬಹುದು. ಕ್ಯಾಥಲಿನ್ ಗಾಫ್‌ರವರು ತನ್ನ “Indian Peasant Uprisings” 1947ರ ವರದಿಯಲ್ಲಿ ಸಂತಾಲರ ಆರ್ಥಿಕ ಶೋಷಣೆ ಬಗ್ಗೆ ವಿವರಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಬಿಹಾರ್, ಝಾರ್ಖಂಡ್, ಪಶ್ಚಿಮ ಬಂಗಾಳ, ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ನಕ್ಸಲ್‌ಬಾರಿ ಹೋರಾಟಕ್ಕೆ ಮುಂಡ, ಬರಾಪೋ, ರಾಜಂಬಸ್ತಿ ಮುಂತಾದ ಆದಿವಾಸಿಗಳನ್ನು ದುಷ್ಟರಣೆ ಮಾಡಿ ಬಳಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಬ್ರೀಟಿಷರ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳು ತಮ್ಮ ಅಸ್ಥಿತ್ವಕ್ಕಾಗಿ ಮಾಡಿದ ದಂಗೆಗಳಿಂದಾಗಿ ಇವರು ಕ್ರಿಮಿನಲ್ ಟ್ರೈಬ್ಸ್ ಎಂಬ ಪಟ್ಟಿಗೆ ಒಳಗಾದರು. ಸ್ವತಂತ್ರ ನಂತರ ಇವರು Ex-Criminal Tribes ಆಗಿ ಬದಲಾದರು. ಉದಾ: ಗುಜ್ಜಾರ್ಸ್, ಚಾಮರ್ಸ್, ಭೋವಾರಿಸ್, ಖಾಸಿ, ಬೋಯಾ ಇತ್ಯಾದಿ. ತಮ್ಮ ಉಳಿವಿಗಾಗಿ ಆದಿವಾಸಿಗಳು ಝಾರ್ಖಂಡ್, ಸಂತಾಲ, ಬೋಡೊ ಚಳುವಳಿಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಪ್ರತಿಭಟನೆ ಮಾಡಿದರು. ಜೊತೆಗೆ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕವಾಗಿ ಅನೇಕ ರೀತಿಯ ಪರಕೀಯ ಒತ್ತಡಕ್ಕೆ ಸಿಲುಕಿದ್ದಾರೆ. ಶಿಕ್ಷಣ ಮತ್ತು ಪುನರ್ವಸತಿಯ ನೆಪದಲ್ಲಿ ಕ್ರೈಸ್ತ ಮಿಷನರಿಗಳು ಸಹಾಯ ಹಸ್ತ ಚಾಚುತ್ತಾ ತಮ್ಮ ಕ್ರೈಸ್ತ ಧರ್ಮವನ್ನು ಇವರ ಮೇಲೆ ಹೇರುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಜೊತೆಗೆ ಹಿಂದು ಧರ್ಮಾನುಯಾಯಿ ಸಂಘ-ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಆದಿವಾಸಿಗಳನ್ನು ನಮ್ಮವರೆನ್ನುತ್ತಾ ಹಿಂದು ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳನ್ನು ಹೇರುತ್ತಾ ಹಿಂದು ಧರ್ಮೀಕರಣ ಮಾಡುವ ಧಾವಂತದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ. ಸಂಸ್ಕೃತೀಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿ ತಳಸಮುದಾಯಗಳಾದ ಆದಿವಾಸಿಗಳು ಮೇಲಿನ ಸ್ಥಾನಮಾನ ಪಡೆಯಲು ಯಾವ ಉಲ್ಲೇಖ ಸಮೂಹ, ಜಾತಿ, ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ವಿಲೀನವಾಗಬೇಕೆಂಬ ಗೊಂದಲದಲ್ಲಿದ್ದಾರೆ.

ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಇವರು ತಮ್ಮ ಮೂಲ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಮತ್ತು ಒತ್ತಡ ಸಂಸ್ಕೃತಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಬೆಸೆಯಲು ಹಾಗೂ ಆಧುನಿಕ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಪಾರಾಗಲು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಘರ್ಷದಲ್ಲಿ ಸಿಲುಕಿರುವುದಂತೂ ಸತ್ಯ. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕತೆಯಂತರದ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಈ ಸಮುದಾಯಗಳಿಗೆ ಆಹಾರ, ಆರೋಗ್ಯ, ಶಿಕ್ಷಣ, ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ನೆಲೆ ಮುಂತಾದ ನಾಗರಿಕ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಪಂಚವಾರ್ಷಿಕ ಯೋಜನೆಗಳಂತೆ ಬಿಂಬಿಸಿ ಕಡತಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸುತ್ತಾ, ಭರವಸೆಗಳಲ್ಲಿಯೇ ದಿನ ದೂಡುತ್ತಾ ರಾಜಕೀಯ ಪಕ್ಷಗಳು ಇವರನ್ನು ಮತಬ್ಯಾಂಕ್‌ಗಳನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡಿವೆ. LAMPS, ITDP, TRIFED ಮೊದಲಾದವುಗಳು ಆರ್ಥಿಕ ನೆರವನ್ನು ಸ್ವಲ್ಪಮಟ್ಟಿಗೆ ನೀಡುತ್ತಿದ್ದು ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಗುರಿ ತಲುಪಲಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ. ಇವರ ಕಲ್ಯಾಣಕ್ಕಾಗಿ ಕೈಗೊಂಡಂತಹ ಪ್ರತ್ಯೇಕತೆಯ ನೀತಿ, ಸಾಂಸ್ಕೃತೀಕರಣದ ನೀತಿ, ಏಕೀಕರಣದ ನೀತಿಗಳು ಮತ್ತು ನೆಹರುರವರ ಪಂಚಶೀಲ ತತ್ವಗಳು ಇಂದಿಗೂ ವಿಮರ್ಶಾ ಹಂತದಲ್ಲಿವೆ. ಇವರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಗಾಗಿ ನೇಮಿಸಿದ ಆಯೋಗ/ಸಮಿತಿಗಳಾದ ಕಾಕಾಸಾಹೇಬ್ ಕಾಲೇಲ್ಕರ್ ಸಮಿತಿ (1953-55), ಯು.ಎನ್.ಫೇಬರ್ ಸಮಿತಿ (1960-61), ವಿರೀರ್ ಎಲ್ವಿನ್ ಸಮಿತಿ (1959-60), ಹರಿಸಿಂಗ್ ಸಮಿತಿ (1965-67) ಮೊದಲಾದ ವರದಿಗಳು ಸಲ್ಲಿಕೆಯಾಗಿದ್ದರೂ ಸಮರ್ಪಕ ಅನುಷ್ಠಾನವಾಗದೇ ಮೂಲೆಗುಂಪಾಗಿವೆ.

ಸಂವಿಧಾನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಬುಡಕಟ್ಟು ಸಮುದಾಯಗಳ ಎಳೆಗೆಗಾಗಿ ಡಾ. ಬಾಬಾ ಸಾಹೇಬ್ ಅಂಬೆಡ್ಕರ್‌ರವರು ಹಲವಾರು ಕಲಂಗಳಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಕಲಂ 15 ರಿಂದ 19ರವರೆಗೆ ಸರ್ವಸಮಾನತೆಯ ಬಗ್ಗೆ ತಿಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಕಲಂ 16 (4) ಮತ್ತು 320 (4) ಗಳಲ್ಲಿ ಉದ್ಯೋಗಗಳಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರಿನಿಧಿತ್ವ ನೀಡಿದೆ. ಕಲಂ 330, 332, 334 ರಲ್ಲಿ ಶಾಸನಸಭೆಗಳಲ್ಲಿ ಆದಿವಾಸಿಗಳಿಗೆ

ಮೀಸಲು ಸ್ಥಾನಗಳನ್ನು ನಿಗದಿಪಡಿಸಿದೆ. ಕಲಂ 275ರ ಪ್ರಕಾರ ಭಾರತದ ಸಂಚಿತ ನಿಧಿ (Consolidated Fund) ಯಿಂದ ಇವರಿಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ನೆರವು ನೀಡಲು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿದೆ. ಕಲಂ 164ರ ಪ್ರಕಾರ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಮಂತ್ರಿಗಳ ನೇಮಕಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ನೀಡಿದೆ. ಕಲಂ 338ರ ಪ್ರಕಾರ ಆದಿವಾಸಿಗಳ ಯೋಗಕ್ಷೇಮ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳಲು ರಾಷ್ಟ್ರ ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯಮಟ್ಟದ ವಿಶೇಷಾಧಿಕಾರಿಯನ್ನು ನೇಮಕ ಮಾಡಲು ಅವಕಾಶ ನೀಡಿದೆ. ಈ ರೀತಿಯ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ್ದರೂ ಸಹ ರಾಜಕೀಯ ಇಚ್ಛಾಶಕ್ತಿಯ ಕೊರತೆಯಿಂದ ಇವುಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಜಾರಿಗೆ ತರುವಲ್ಲಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ವೈಫಲ್ಯವಾಗುತ್ತಿದೆ. ಒಟ್ಟಾರೆಯಾಗಿ ಆದಿವಾಸಿಗಳು ತಮ್ಮ ಅಸ್ತಿತ್ವವನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ವ್ಯವಸ್ಥೆಯು ಅವರ ಪರವಾದಂತಹ ಕರ್ತೃಶಕ್ತಿಯನ್ನು ತೋರಬೇಕಾಗಿದೆ. ಆರ್ಥಿಕ, ಶೈಕ್ಷಣಿಕ, ರಾಜಕೀಯ, ಆರೋಗ್ಯ, ಉದ್ಯೋಗ, ವಸತಿ ಮುಂತಾದ ಸವಲತ್ತುಗಳನ್ನು ಗ್ರಾಮ ಮತ್ತು ನಗರವಾಸಿಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದ್ಯತೆ ನೀಡಿ ಇವರಿಗೆ ಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಡಬೇಕಾದ ಅನಿವಾರ್ಯತೆ ಇದೆ. ಇವರ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಅಂಕಿಅಂಶ, ಕಡತಗಳಲ್ಲಿ ದಾಖಲಿಸಿ ತೋರದೆ, ನೈಜವಾಗಿ ಫಲಾನುಭವಿಗಳಿಗೆ ತಲುಪುವಂತಾಗಬೇಕು. ಸಂವಿಧಾನ ಮತ್ತು ಕಾನೂನುಬದ್ಧವಾಗಿ ಇವರ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುವಂತಹ ತಾರತಮ್ಯ ಮತ್ತು ಶೋಷಣೆಯನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ. ಪ್ರಪಂಚಾದ್ಯಂತ ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿರುವ ಈ ಸಮುದಾಯಗಳ ಬಾಳಲ್ಲಿ ಬೆಳಕು ಮೂಡಿಸಿ ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಗೆ ತರುವಲ್ಲಿ ನಮ್ಮಂತಹ ನಾಗರಿಕರ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಹೆಚ್ಚಿದೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಗ್ರಂಥಗಳು

- ಕೋಸಾಂಬಿ, ಡಿ.ಡಿ. (2011). ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತದ ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಮತ್ತು ನಾಗರಿಕತೆ : ಚಾರಿತ್ರಿಕ ರೂಪರೇಖೆ, ಚಿಂತನ ಪುಸ್ತಕ.

- ನಾಗರಾಜು, ಟಿ. (2008). ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಳುವಳಿಗಳು. ಚೇತನಾ ಬುಕ್ ಹೌಸ್.
- ಶಂಕರರಾವ್, ಸಿ.ಎನ್. (2010). ಭಾರತೀಯ ಸಮಾಜ ಮತ್ತು ಸಾಮಾಜಿಕ ಚಿಂತನೆ. ಜಯಭಾರತ್ ಪ್ರಕಾಶನ.
- ಶಂಕರರಾವ್, ಸಿ.ಎನ್. (2012). ಸಾಮಾಜಿಕ ಆಂದೋಲನಗಳ ಪಕ್ಷಿನೋಟ. ಜಯಭಾರತ್ ಪ್ರಕಾಶನ.
- 2011 ರ ಜನಗಣತಿ ವರದಿ